

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

L 225

Ediția
în limba română

Legislație

Anul 52
27 august 2009

Cuprins

II Acte adoptate în temeiul Tratatelor CE/Euratom a căror publicare nu este obligatorie

DECIZII

Comisie

2009/608/CE:

- ★ **Decizia Comisiei din 24 aprilie 2007 privind măsura de ajutor pusă în aplicare de Belgia în favoarea InterFerryBoats [C 46/05 (ex NN 9/04 și ex N 55/05)] [notificată cu numărul C(2007) 1180] ⁽¹⁾.....** 1

2009/609/CE:

- ★ **Decizia Comisiei din 4 iunie 2008 privind ajutorul de stat C 41/05 acordat de Ungaria în cadrul contractelor de achiziție de energie electrică pe termen lung [notificată cu numărul C(2008) 2223] ⁽¹⁾.....** 53

2009/610/CE:

- ★ **Decizia Comisiei din 2 iulie 2008 privind măsurile C 16/04 (foste NN 29/04, CP 71/02 și CP 133/05) aplicate de Grecia în favoarea societății Hellenic Shipyards [notificată cu numărul C(2008) 3118] ⁽¹⁾.....** 104

2009/611/CE:

- ★ **Decizia Comisiei din 8 iulie 2008 privind măsurile C 58/02 (ex N 118/02) pe care Franța le-a pus în aplicare în favoarea Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) [notificată cu numărul C(2008) 3182] ⁽¹⁾.....** 180

⁽¹⁾ Text cu relevanță pentru SEE

Preț: 38 EUR

RO

Actele ale căror titluri sunt tipărite cu caractere drepte sunt acte de gestionare curentă adoptate în cadrul politicii agricole și care au, în general, o perioadă de valabilitate limitată.

Titlurile celorlalte acte sunt tipărite cu caractere aldine și sunt precedate de un asterisc.

II

(Acte adoptate în temeiul Tratatelor CE/Euratom a căror publicare nu este obligatorie)

DECIZII

COMISIE

DECIZIA COMISIEI

din 24 aprilie 2007

privind măsura de ajutor pusă în aplicare de Belgia în favoarea InterFerryBoats [C 46/05 (ex NN 9/04 și ex N 55/05)]

[notificată cu numărul C(2007) 1180]

(Numai textele în limbile franceză și olandeză sunt autentice)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2009/608/CE)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 88 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu articolele menționate anterior,

întrucât:

12 decembrie 2003 a avut loc o întâlnire bilaterală cu autoritățile belgiene pe această temă. În urma acestei întâlniri, Comisiei i-a fost înaintat planul de restructurare a IFB.

(3) Autoritățile belgiene au răspuns scrisorii Comisiei printr-o scrisoare din 7 ianuarie 2004, înregistrată la Comisie la 13 ianuarie 2004 [TREN/A(04)10708]. Din această scrisoare reiese că măsurile notificate au fost puse în aplicare. Prin urmare, cauza a fost înregistrată sub numărul NN 9/2004. O a doua întâlnire a avut loc la 30 aprilie 2004. Autoritățile belgiene au trimis o serie de documente suplimentare, solicitate de Comisie cu ocazia acestei întâlniri, printr-o scrisoare din 15 iunie 2004, înregistrată la Comisie la 21 iunie 2004 [TREN/A(04)23691].

(4) Printr-o scrisoare din data de 26 ianuarie 2005 [D(05)100339], Comisia a invitat autoritățile belgiene să ofere informații suplimentare, care i-au fost transmise printr-o scrisoare din 25 martie 2005, înregistrată la Comisie la 30 martie 2005 [TREN/A(05)7712].

(5) Printr-o scrisoare din 28 ianuarie 2005 [SG(2005)A1133], autoritățile belgiene au adus la cunoștința Comisiei intenția SNCB de a proceda la o majorare a capitalului suplimentar al IFB, neprevăzută în acordurile notificate la 12 august 2003. Comisia a înregistrat această cauză ca notificare sub numărul N 55/05.

1. PROCEDURĂ

1.1. Cazurile NN 9/04 și N 55/05

(1) Printr-o scrisoare din 12 august 2003, înregistrată de Comisia Europeană la 20 august 2003 [TREN/A(03)27718], autoritățile belgiene au notificat o serie de măsuri de salvare și restructurare, acordate de Societatea Națională a Căilor Ferate Belgiene (SNCB) filialei sale, Inter Ferry Boats (IFB), printr-un contract-cadru încheiat la 7 aprilie 2003, în temeiul articolului 88 alineatul (3) din tratat.

(2) La 13 octombrie 2003 [D(03)17546], Comisia a invitat autoritățile belgiene să îi ofere informații suplimentare. La

- (6) Printr-o scrisoare din 29 martie 2005 [D(05)106199], Comisia a invitat autoritățile belgiene să ofere informații suplimentare, care i-au fost transmise printr-o scrisoare din 28 aprilie 2005, înregistrată la Comisie la 3 mai 2005 [SG(2005)A(05)4155].
- (7) Printr-o scrisoare din data de 31 mai 2005 [D(05)111096], Comisia a invitat autoritățile belgiene să ofere informații suplimentare, care i-au fost transmise printr-o scrisoare din 31 iunie 2005, înregistrată la Comisie la 1 iulie 2005 [TREN/A(05)16598].
- (8) La 16 septembrie 2005, a avut loc o ședință de lucru a Comisiei și autorităților belgiene. Cu această ocazie, Comisia le-a solicitat autorităților belgiene să transmită informații suplimentare, care au fost trimise printr-o scrisoare din 21 octombrie 2005, înregistrată la Comisie la 24 octombrie 2005 [TREN/A(05)27067].
- (13) Printr-o scrisoare din 30 noiembrie 2006, primită de Comisie la data de 5 decembrie 2006 și înregistrată sub numărul TREN/A/39219, autoritățile belgiene au trimis o scrisoare a Domnului Karel Vinck cu privire la prezentul dosar. Autoritățile belgiene au trimis această scrisoare pentru a-și susține teza potrivit căreia deciziile SNCB vizate de prezentul dosar nu puteau fi imputate Belgiei, ci doar SNCB.
- (14) Printr-o scrisoare din 5 februarie 2007 [D(07)302095], Comisia a invitat autoritățile belgiene să ofere unele informații suplimentare. Belgia a trimis aceste informații printr-o scrisoare din data de 6 februarie 2007, înregistrată la Comisie la data de 7 februarie 2007 [A(07)24246], printr-o scrisoare din 8 februarie 2007, înregistrată la Comisie la 9 februarie 2007 [A(07)23613], printr-o scrisoare din 13 februarie 2007, înregistrată la Comisie la data de 15 februarie 2007 [A(07)24201] și printr-o scrisoare din 15 februarie 2007, înregistrată la Comisie la 16 februarie 2007 [A(07)24362].

1.2. Cazul C 46/05

- (9) Printr-o scrisoare din 7 decembrie 2005, Comisia a informat Belgia în legătură cu decizia sa de a iniția procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) din tratat, ca răspuns la măsurile în cauză.
- (10) Decizia Comisiei de inițiere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽¹⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile în legătură cu măsura respectivă. Comisia nu a primit nicio observație în acest sens din partea terților interesați.
- (11) Belgia a răspuns scrisorii de inițiere a procedurii printr-o scrisoare din data de 14 februarie 2006, înregistrată la Comisie la 15 februarie 2006 sub numărul TREN/A/13934. Prin aceeași scrisoare din 14 februarie 2006, Belgia și-a retras notificarea din 28 ianuarie 2005.
- (12) La 1 iunie 2006 și 25 iulie 2006 au avut loc ședințe de lucru ale serviciilor Comisiei și autorităților belgiene. Acestea din urmă i-au transmis Comisiei o serie de informații suplimentare printr-o scrisoare din data de 29 iunie 2006, înregistrată la Comisie în aceeași zi sub numărul TREN/A/25806, printr-o scrisoare din 20 septembrie 2006, înregistrată în aceeași zi sub numărul TREN/A/32665 și prin două scrisori din 16 și 21 noiembrie 2006, înregistrate sub numerele TREN/A/37638 și TREN/A/37981.
- (15) Printr-o scrisoare din 15 martie 2007 [D(07)306248] și cu ocazia unei ședințe de lucru desfășurate la 16 martie 2007, Comisia a invitat autoritățile belgiene să ofere informații suplimentare. Belgia a transmis aceste informații printr-o scrisoare din 30 martie 2007, înregistrată la Comisie în aceeași zi [A(07)28411].

2. DESCRIERE DETALIATĂ A MĂSURILOR DE SALVARE ȘI RESTRUCTURARE

2.1. Părțile contractului-cadru privind salvarea și restructurarea IFB

2.1.1. IFB

2.1.1.1. Descrierea societății

- (16) IFB este o societate pe acțiuni belgiană. SNCB deține 89,03 % din capitalul social al IFB. Ceilalți acționari sunt CNC Transports (7,41 %), o filială a SNCF, unde aceasta din urmă deține 93,80 % din capital, ICF (2,08 %) și EWS (English Welsh and Scottish Railway – 1,22 %).

- (17) IFB a fost creată la 1 aprilie 1998 prin fuziunea următoarelor trei societăți: Ferry Boats SA, Interferry SA și departamentul „căi ferate” al Edmond Depaire Ltd. După cum Belgia a demonstrat printr-un extras din registrul societăților, această fuziune a fost o fuziune prin absorbție, în urma căreia Ferry Boats SA a absorbit Interferry SA; ulterior, departamentul „căi ferate” al Edmond Depaire s-a alăturat entității rezultate în urma fuziunii. IFB păstrează, deci, personalitatea juridică a Ferry Boats, care a fost creată în 1923.

⁽¹⁾ JO C 159, 8.7.2006, p. 2.

(18) IFB desfășoară, în principal, două tipuri de activități: logistica pentru transportul feroviar și transportul combinat (IFB Logistics) și exploatarea terminalelor terestre pentru transportul combinat (IFB Terminals). Activitățile societății au fost descrise în detaliu în scrisoarea de inițiere a procedurii formale de examinare, punctele 16-29.

(19) La aceste activități se adaugă participațiile și filialele pe care IFB le deține sau le deținea în Belgia și în străinătate în cadrul unor societăți care exploatează terminale maritime și terestre, precum și în unele societăți de transport. Aceste participații și filiale au fost descrise în detaliu la punctul 30 și la următoarele puncte din scrisoarea de inițiere a procedurii formale de examinare. Belgia a informat Comisia că anumite informații factuale prezentate în scrisoarea de inițiere a procedurii fie nu erau în întregime corecte, fie s-au modificat între timp. Schimbările factuale care au avut loc după redactarea scrisorii de inițiere a procedurii sunt descrise la punctele următoare. În ceea ce privește celelalte informații, se face trimitere la decizia de inițiere (punctele 30-49).

(20) Participații ale IFB la terminale din Belgia. IFB s-a retras de la terminalul din Zeebrugge. La punctul 39 din scrisoarea de inițiere, se menționează că IFB și-a vândut acțiunile grupului de interese OCHZ. În realitate, aceasta și-a vândut acțiunile către societatea Hesse-Noord Natie, alături de care exploata acest terminal.

(21) La punctul 41 din scrisoarea de inițiere, se menționează că IFB deține 16,76 % din societatea Dry Port Mouscron-Lille. Belgia a informat Comisia că, în urma unei majorări de capital a societății, care a avut loc la 29 iunie 2006, la care IFB nu a participat, precum și după intrarea unui investitor privat, DELCATRANS, în acționariatul societății, participația IFB s-a redus la 11,07 %

(22) Participarea IFB la terminale din Franța. IFB și-a vândut participația de 30 % din societatea Nord France Terminal International OU (denumită în continuare NFTI-ou) în toamna anului 2006 către CMA-CGM. În urma acestei tranzacții, IFB nu mai deține în Franța decât o participație de 2 % din societatea CNC Transports, redenumită între timp Naviland Cargo.

2.1.1.2. Piețe vizate și cote de piață ale IFB

(23) Comisia a stabilit în decizia de inițiere (punctele 50-54) că, în ceea ce privește activitățile IFB Logistics, trebuie distinse două piețe de produse, și anume activitățile de expediere și activitățile de logistică. Aceste piețe au fost definite ca piețe naționale, iar cota de piață a IFB Logistics a fost calculată ca fiind între 2 % și 5 %.

(24) În ceea ce privește piața terminalelor, decizia de inițiere (punctele 55-59) a făcut distincția între terminalele

terestre și terminalele maritime. Între timp, IFB și-a vândut toate participațiile la terminalele maritime. Nici părțile interesate, nici Belgia nu au contestat definiția inclusă în decizia de inițiere a procedurii formale de examinare.

(25) Piața de transport feroviar de mărfuri este o piață conexă a acestor două piețe. Începând cu anul 2003, această piață a fost deschisă pentru transportul internațional de mărfuri din Belgia și către Belgia, astfel cum prevede Directiva 91/440/CEE a Consiliului, din 29 iulie 1991, privind dezvoltarea căilor ferate comunitare⁽²⁾. Această deschidere a transportului internațional de mărfuri a fost completată de deschiderea pieței de transport național de mărfuri la 1 ianuarie 2007, prevăzută prin Directiva 91/440/CEE și pusă în aplicare în Belgia printr-un decret regal din 13 decembrie 2005.

2.1.2. SNCB

(26) SNCB a luat naștere în temeiul legii statului belgian din 23 iulie 1926 de înființare a Societății Naționale a Căilor Ferate Belgiene⁽³⁾. Începând cu 14 octombrie 1992⁽⁴⁾, SNCB este o companie publică autonomă și o societate publică pe acțiuni⁽⁵⁾.

(27) Statul belgian a reformat structura SNCB la 1 ianuarie 2005, aceasta scindându-se în trei societăți distincte și anume:

— SNCB Holding, un „holding” care deține participații de până la 100 % la celelalte două societăți:

— Infrabel, societatea care se ocupă de gestionarea infrastructurii feroviare, și

— noua SNCB, companie feroviară care realizează servicii de transport.

Statul belgian deține 100 % din părțile sociale ale SNCB Holding.

(28) Organele de gestiune ale SNCB sunt Consiliul de Administrație, Comitetul Director și administratorul delegat. Consiliul de Administrație este format din 10 membri, inclusiv administratorul delegat. Administratorii sunt numiți de către Rege, printr-un decret adoptat în cadrul Consiliului de Miniștri.

⁽²⁾ JO L 237, 24.8.1991, p. 25.

⁽³⁾ „Moniteur Belge”, 24 iulie 1926.

⁽⁴⁾ Data intrării în vigoare a decretului regal din 30 septembrie 1992 de aprobare a primului contract de administrare a Societății Naționale a Căilor Ferate Belgiene și de stabilire a măsurilor privind această societate, „Moniteur Belge”, 14 octombrie 1992.

⁽⁵⁾ Astfel cum sunt definite în legea din 21 martie 1991 privind reforma anumitor companii publice, „Moniteur Belge”, 27 martie 1991.

- (29) Guvernul belgian este reprezentat în cadrul Consiliului de Administrație de un comisar al guvernului. Comisarul guvernului poate sesiza autoritățile belgiene în scopul anulării unei decizii a Consiliului de Administrație vizavi de un aspect care nu este legat de îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, dacă această decizie „aduce [...] atingere punerii în aplicare a sarcinilor de serviciu public” [articolul 23 alineatul (2) din lege].

2.2. Dificultățile financiare întâmpinate de IFB în 2001 și 2002

- (30) Este necesar să se analizeze, înainte de toate, cauzele care stau la originea dificultăților financiare și, apoi, să se descrie reacția conducătorilor IFB și SNCB.

2.2.1. Dificultățile financiare

- (31) Principala cauză a dificultăților cu care se confruntă IFB rezidă în dificultățile financiare întâmpinate în 2001 și 2002 de participațiile sale din Franța, situate toate în

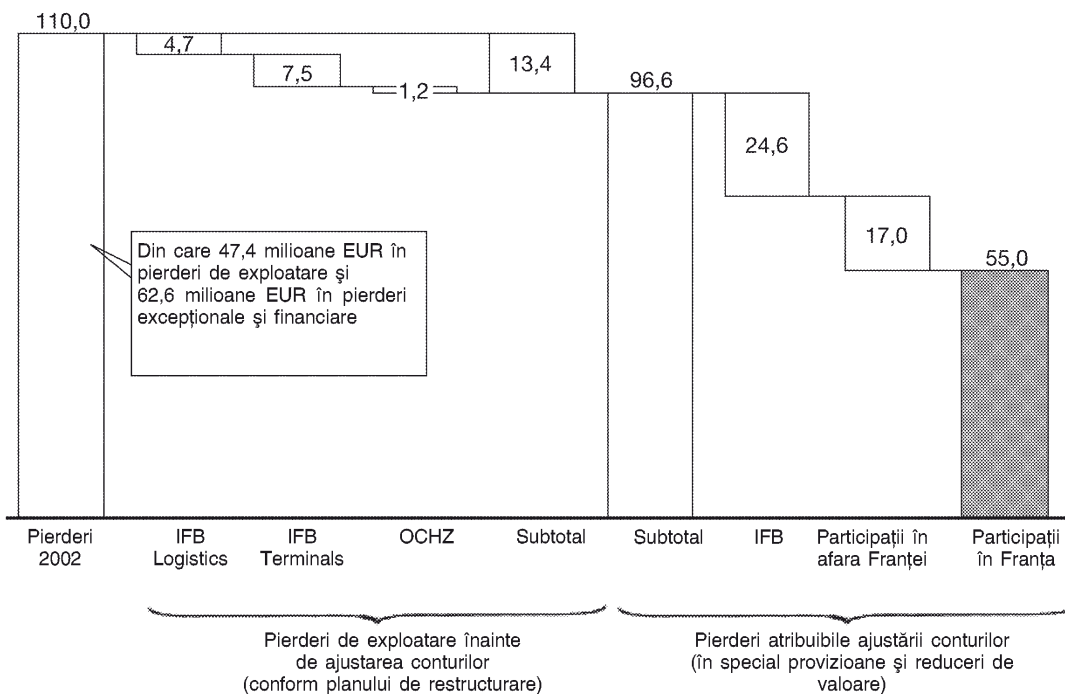
portul Dunkerque. Dificultățile financiare au provenit și din activitățile „IFB Logistics” și „IFB Terminals”, care în 2002 înregistrau pierderi.

- (32) După cum indică schema 1, valoarea totală a pierderilor IFB în anul 2002 se ridica la 110 milioane EUR. 12,2 milioane EUR au reprezentat pierderi de exploatare înainte de ajustarea conturilor la nivelul IFB Logistics (4,7 milioane EUR) și IFB Terminals (7,5 milioane EUR). La această sumă se adaugă 1,2 milioane EUR la nivelul participației la OCHZ. Aceste pierderi, în valoare de 13,4 milioane EUR, au constituit 12 % din totalul pierderilor. Restul de pierderi în 2002, adică 96,6 milioane, au provenit din reducerea valorii activelor și din provizioane, în cadrul ajustării conturilor, măsură necesară în urma problemelor pe care societatea le întâmpinase în Franța și în Belgia. 75 % din aceste reduceri ale valorii activelor și provizioane au provenit din participațiile IFB. Din acest total, 76 % vizează participațiile din Franța.

Schema 1

Defalcarea pierderilor în 2002

(Milioane de EUR)

Sursa: Planul de restructurare a IFB, 24/03/2003; IFB Controlling

2.2.2. *Reacția conducerii IFB și a SNCB*

(33) Începând cu finele anului 2000, IFB nu a mai plătit facturile expediate de SNCB pentru prestarea de servicii de transport feroviar. În 2001 și, în special, în 2002, IFB a continuat această practică, tolerată de SNCB. Astfel, IFB se găsea la sfârșitul lunii ianuarie 2003 în situația de a nu fi plătit facturi eliberate de SNCB cu o valoare totală de 63 de milioane EUR. Neplata acestor facturi explică de ce putea IFB să supraviețuiască în ciuda gravelor dificultăți financiare.

(34) La 21 mai 2002, Consiliul de Administrație al IFB a constatat că, în urma pierderilor înregistrate începând cu sfârșitul anului 2000, fondurile proprii au scăzut, ajungând la o valoare mai mică de jumătate din capitalul social. După cum prevede articolul 633 din Codul belgian al societăților, IFB a convocat o adunare generală extraordinară a acționarilor IFB.

(35) Cu ocazia acestei adunări generale, SNCB, în calitate de acționar majoritar, și-a prezentat angajamentul de a susține IFB în ceea ce privește cheltuielile operaționale înregistrate printr-un avans de trezorerie de 2,5 milioane EUR. Acest angajament al SNCB a fost aprobat de Consiliul de Administrație al societății. În baza acestui angajament, acționarii au decis ca IFB să-și continue activitățile în mod provizoriu și au solicitat Consiliului de Administrație al IFB să elaboreze un plan de restructurare complet, care să includă filialele și gestionarea terminalelor.

(36) Cu ocazia ședinței din 19 iulie 2002, Consiliul de Administrație al SNCB a subliniat situația filialei sale, IFB. Administratorul delegat al IFB a prezentat situația grupului, după care Consiliul de administrație a luat următoarea decizie: „Consiliul de administrație își dă acordul cu privire la un transfer de numerar de 2,5 milioane EUR, necesar pentru a asigura nevoile de trezorerie și a garanta continuitatea IFB până la sfârșitul lunii octombrie 2002 (această valoare ar reprezenta un avans la o posibilă majorare de capital).”

(37) În cursul celui de al doilea semestru din 2002, în urma aprobării de către Consiliul de Administrație, avansul de trezorerie de 2 500 000 EUR a fost vărsat de SNCB către IFB, conform următoarei programări:

— 6.8.2002: plata unei sume de 1 000 000 EUR;

— 17.9.2002: plata unei sume de 1 000 000 EUR;

— 30.9.2002: plata unei sume de 500 000 EUR.

(38) Pentru acest avans s-au perceput dobânzi de 3,1 %; avansul a fost rambursat integral în iulie 2003. Rambursarea a avut loc în două etape:

— la 15 iulie 2003, IFB a rambursat o sumă de 1 500 000 EUR, majorată cu dobânzi în valoare de 40 422,04 EUR;

— la 23 iulie 2003, IFB a rambursat SNCB restul de 1 000 000 EUR, majorat cu dobânzi în valoare de 26 883,35 EUR.

(39) La 19 septembrie 2002, administratorul delegat al IFB a apelat la doi revizori pentru a redacta un raport special în vederea evaluării situației financiare a societății. După luarea la cunoștință a concluziilor acestui raport, înmănat IFB la data de 4 decembrie 2002 și, ulterior, SNCB, la 20 decembrie 2002 Consiliul de Administrație al SNCB și-a dat acordul de principiu cu privire la o majorare a capitalului IFB. La 24 decembrie 2002, Adunarea Generală Extraordinară a Acționarilor („AGE”) IFB a acceptat, de asemenea, această propunere.

(40) Conducerea IFB a elaborat, cu sprijinul firmei de consultanță McKinsey, un plan de restructurare a IFB. Acest plan de restructurare, care este descris în detaliu la punctele 73-86 din prezenta decizie, a fost aprobat de Consiliul de Administrație al IFB la 23 martie 2003.

(41) Prin urmare, conducerea celor două societăți (IFB și SNCB) a stabilit detaliile salvării și restructurării IFB într-un „contract-cadru de restructurare a IFB”, care a fost semnat de cele două părți la 7 aprilie 2003. Cu ocazia unei a doua AGE, acționarii IFB și-au dat acordul cu privire la continuarea activităților IFB în temeiul acestui contract-cadru.

2.3. Măsurile de salvare și restructurare prevăzute în „contractul-cadru încheiat între SNCB și IFB privind restructurarea IFB” din 7 aprilie 2003

(42) Articolul 2 din contractul-cadru stipulează că punerea în aplicare a măsurilor convenite de părți va avea loc în două faze, și anume o perioadă de salvare și o perioadă de restructurare.

2.3.1. Modalități și condiții de acordare a măsurilor de salvare

(43) Articolul 3 din contract prevede următoarele măsuri de salvare:

— acordarea unui avans recuperabil de 5 milioane EUR;

- acordarea unei facilități de credit de maximum 15 milioane EUR; și
- conversia în capital a avansului recuperabil în valoare de 5 milioane EUR;
- acordarea unui termen de plată provizoriu în ceea ce privește datoriile de 63 de milioane EUR ale IFB față de SNCB.
- conversia în capital a părții de facilitare de credit percepute, pentru o sumă maximă de 15 milioane EUR [...];
- (44) Durata de punere în aplicare a acestor măsuri a fost limitată la 12 luni; cu toate acestea, ea a fost prelungită în mod tacit și de comun acord între părți până la data majorării de capital.
- conversia în capital a datoriilor de [...] 63 de milioane EUR;
- (45) Rata dobânzii la avansul recuperabil și sumele percepute pentru facilitatea de credit sunt egale cu rata dobânzii de referință aplicată de Comisie în cazul ajutoarelor de stat. Dobânzile vor fi capitalizate, iar plata lor va avea loc în același moment cu plata creanțelor datorate.
- eventual și cu condiția ca cele două părți să fie de acord în această privință, o majorare suplimentară de capital [...]"
- (46) Datoriile de 63 milioane EUR fac obiectul unei dobânzi moratorii convenționale de 5,4 %. Dobânzile vor fi capitalizate și vor fi plătite în momentul achitării creanței principale.
- (51) Punerea în aplicare a acestei majorări de capital este condiționată de îndeplinirea unei condiții suspensive, prevăzută la articolul 5 din contractul-cadru, și anume aprobarea sa de către Comisie în temeiul legislației în domeniul ajutoarelor de stat. Articolul 5 menționează:
- (47) Dobânzile datorate de IFB companiei SNCB pentru datorii și pentru facilitatea de credit erau de 2,2 milioane EUR în 2002, de 3,9 milioane EUR în 2003, de 4,7 milioane EUR în 2004, de 5,2 milioane EUR în 2005 și ar fi de 4,4 milioane EUR în anul 2006.
- „Angajamentele contractate de SNCB [...] sunt condiționate de îndeplinirea următoarei condiții suspensive. Părțile îi vor solicita statului belgian să procedeze în cel mai scurt timp la comunicarea prezentului contract-cadru către CE. Părțile îi vor solicita, de asemenea, statului belgian, dacă CE ar considera, pe bună dreptate, în cadrul acestei comunicări că [prezentul contract-cadru] prevede acordarea unui ajutor de stat (în sensul articolului 87 din Tratatul CE), să notifice [contractul-cadru] în temeiul articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE. Pentru a îi permite CE să adopte o poziție, [contractul-cadru] nu va fi, în orice caz, pus în aplicare mai devreme de 15 zile lucrătoare de la data notificării către CE. În cazul în care [contractul-cadru] ar fi considerat, pe bună dreptate, ajutor de stat global, atunci el nu va fi pus în aplicare înainte de aprobarea explicită sau implicită de către CE a ajutorului în cauză și, după caz, în limitele și în condițiile prezentate în dispoziția de aprobare.
- (48) Articolul 7 din contract prevede că IFB renunță, în ceea ce privește SNCB, la prescrierea datoriilor sale.
- (49) Toate aceste măsuri au fost puse în aplicare imediat după semnarea contractului-cadru, la 7 aprilie 2003. IFB nu s-a folosit, totuși, de avansul recuperabil.
- 2.3.2. *Modalități și condiții de acordare a măsurilor de restructurare*
- (50) Articolul 4 din contractul-cadru, intitulat „modalități de acordare a componentei «măsuri de restructurare»”, este redactat după cum urmează:

„Părțile confirmă intenția lor de a pune în aplicare următoarele măsuri, cu condiția ca acestea să fie conforme cu un plan de restructurare aprobat de cele două consilii de administrație, de statul belgian și, dacă este necesar, de CE și sub rezerva aprobării lor de către acționarii IFB:

În cazul în care CE ar califica parțial sau total [contractul-cadru] ca ajutor de stat, precum și în ipoteza în care, mai mult, acest ajutor ar fi declarat incompatibil cu piața comună, cele două Părți se vor consulta cu bună-credință în legătură cu fezabilitatea eventualelor măsuri suplimentare solicitate în ceea ce privește IFB, însă fără a fi obligate să pună în aplicare aceste măsuri suplimentare sau adaptate dacă împrejurările în care ajutorul trebuie să fie acordat sunt considerate total nejustificate.”

(52) Dreptul civil belgian prevede că, odată îndeplinită condiția suspensivă, contractul este valabil în mod retroactiv.

de a opera, pe lângă ceea ce se prevede la articolul 4 din contractul-cadru, o majorare de capital suplimentară de 5 milioane EUR, prin aportul în natură al participației de 47 % a SNCB la societatea TRW ⁽⁶⁾.

(53) În răspunsul lor la scrisoarea de inițiere, autoritățile belgiene au informat Comisia că majorarea de capital va avea loc exact în condițiile stabilite de părți în contractul-cadru, dacă acesta este aprobat de Comisie. Majorarea de capital va fi de 95,3 milioane EUR, sumă compusă din:

(56) Planul de restructurare prevăzut la articolul 4 a fost transmis Comisiei cu ocazia unei întâlniri cu autoritățile belgiene, la 12 decembrie 2003. Punerea sa în aplicare a demarat în anul 2003 și s-a terminat la începutul anului 2005.

(EUR)

Conversia în capital a facilității de credit	15 milioane
Conversia în capital a datoriilor IFB față de SNCB	63 de milioane
Conversia în capital a dobânzilor acumulate din facilitatea de credit și datorii în anii 2002-2006 (în cazul anului 2006 doar parțial)	17,3 milioane
Total	95,3 milioane

(57) Planul de restructurare este compus din două părți, care corespund cu două strategii diferite privind, pe de o parte, filialele franceze ale grupului și, pe de altă parte, activitățile IFB în Belgia. În ceea ce privește Franța, strategia aleasă este de dezinvestire completă a participațiilor, în timp ce strategia aleasă în cazul Belgiei este de restructurare a societății în vederea continuării exploatarei sale.

(54) Autoritățile belgiene au informat Comisia că majorarea de capital nu va include toate dobânzile acumulate în anul 2006, pentru a se asigura că raportul datorii/fonduri proprii ale IFB corespunde cu rata medie a concurenților săi și nu este mai mare decât aceasta. Majorarea nu implică nici avansul recuperabil, deoarece IFB nu a apelat la această facilitate.

2.3.2.1. Dezinvestirea din filialele care exploatează terminale în Franța

(58) După cum s-a explicat în prezenta decizie și, mai în detaliu, la punctul 30 și la următoarele puncte din scrisoarea de inițiere, IFB a urmat o strategie de dezinvestire în cazul filialelor sale din Franța. Această politică a fost finalizată prin vânzarea participației la NFTI-ou în noiembrie 2006.

(59) Costul total al dezinvestirii din filialele IFB din Franța s-a ridicat la 39,1 milioane EUR. Tabelul următor prezintă repartizarea acestui cost pe cele cinci filiale. La următoarele puncte, nevoia de finanțare și cifrele privind diferitele societăți sunt explicate mai în detaliu.

(55) În răspunsul lor la scrisoarea de inițiere, autoritățile belgiene au informat, de asemenea, Comisia că își retrag notificarea din 28 ianuarie 2005, prin care aduseseră la cunoștința Comisiei intenția SNCB și IFB

⁽⁶⁾ IFB deține deja o participație de 0,9 % la această societate, care exploatează o serie de terminale din Anvers, Zeebrugge, Oostende, Charleroi, Liège, Bruxelles, Etge, Genk și Muizen și care pune la dispoziția a 11 state membre trenuri pentru transport de mărfuri.

Dezinvestirea participațiilor din Franța: Rezumatul costurilor suportate

(în milioane EUR)

	ACIMAR	NFTI-ou	IFB FRANCE	DPD	TOTALUL PARTI- CIPAȚIILOR
Pierderi din creanțe	3,9		0,8	2,8	7,5
Pierderi din participații		16,7	0,1	5,1	22,0
Majorare de capital		1,7			1,7
Cost total	3,9	18,4	0,9	7,9	31,1
Dobânzi scadente la 30.6.2006					+ 7,7
Fluctuația contului curent în perioada 9.2002-12.2002					+ 0,5
Profit din vânzarea SSTD					- 0,2
Totalul costurilor de dezinvestire a participațiilor din Franța					39,1

(a) Necesitatea finanțării

(60) Tabelul a fost întocmit în baza evidențelor contabile din 27 septembrie 2002. Putem distinge următoarele sume:

— o sumă de 31,1 milioane EUR, care corespunde unor pierderi din creanțe, pierderi din participații, precum și majorarea de capital a NFTI-ou, la nivelul sumei de 1,7 milioane EUR;

— o sumă de 7,7 milioane EUR, provenind din dobânzi scadente, care corespunde totalului dobânzilor acumulate între sfârșitul anului 2002 și 30 iunie 2006 din cotele de avans recuperabil și din termenul de plată, care susțineau finanțarea dezinvestirii;

— o sumă de 0,2 milioane EUR, care corespunde profitului obținut din vânzarea SSTD;

— o sumă de 0,5 milioane EUR, care corespunde diferenței dintre evidențele contabile la 27 septembrie 2002, pe de o parte, și, pe de altă parte, valoarea pierderilor contabile reale la data de 31 decembrie 2002.

(61) Această ultimă sumă de 0,5 milioane EUR corespunde fluxului de fonduri înregistrat de participațiile IFB în Franța între 27 septembrie 2002 și sfârșitul anului 2002 și trebuia să fie trecut în tabel pentru a armoniza pierderile reale înregistrate la sfârșitul anului 2002 și nevoia totală de finanțare calculată în baza situației la data de 27 septembrie 2002. În ceea ce privește nevoia de finanțare a IFB, nu este necesar să se țină seama de această sumă; nevoia de finanțare a IFB în urma dezinvestirii participațiilor în Franța este, deci, de 38,6 milioane EUR.

(62) Nevoia de finanțare pentru dezinvestirea participațiilor IFB în Franța a fost finanțată de SNCB. Astfel, IFB a utilizat 30,9 milioane EUR din marja sa de manevră obținută prin acordarea facilității de credit provizoriu de 15 milioane EUR și prin nerecuperarea provizorie a creanțelor existente, la nivelul a 63 de milioane EUR, pentru a finanța dezinvestirea. Restul de 7,7 milioane EUR din finanțare corespunde dobânzilor datorate pentru această sumă în temeiul contractului-cadru din 7 aprilie 2003, care prevede că dobânzile sunt plătite doar după achitarea creanței principale (sau sunt convertite în capital în același timp cu creanța principală).

(b) Acimar

(63) Societatea Acimar realiza întreaga sa cifră de afaceri dintr-un contract de transport încheiat cu societatea Arcelor. Acest contract expira la 31 decembrie 2005; în momentul realizării auditului IFB în a doua jumătate a anului 2002, contractul genera pierderi anuale de [...] (*). Deoarece tentativele de renegociere a acestui contract cu Arcelor eșuaseră, SNCB a decis să declare falimentul Acimar și să solicite reorganizarea judiciară a acesteia. IFB avea asupra Acimar creanțe nerecuperabile în valoare de 3,9 milioane EUR, care constituie costul dezinvestirii.

(c) NFTI-ou

(64) În ceea ce privește NFTI-ou, societate controlată în comun de IFB și de Portul Autonom din Dunkerque, care exploatează o serie de terminale în portul Dunkerque, SNCB a optat pentru dezinvestirea prin vânzarea participației deținute.

(*) Date confidențiale.

(65) Participarea IFB la NFTI-ou o obliga pe prima, printr-o scrisoare de confort, să finanțeze o cotă-parte din pierderile care corespund participării sale la societate. În plus, IFB garantase pentru NFTI-ou în vederea obținerii unui împrumut bancar de la [...], în valoare de 2,9 milioane EUR.

(66) Pentru a dezinvesti participația deținută, IFB a negociat cu Portul Autonom din Dunkerque eliminarea obligațiilor specificate în scrisoarea de confort. În schimb, IFB a participat la majorarea de capital a NFTI-ou, devenită necesară pentru a face posibilă continuarea activităților societății, la nivelul a 1,7 milioane EUR, și a cedat o parte din cotele sale sociale către Portul Autonom din Dunkerque pentru un preț simbolic de un euro. În urma acestei operațiuni, IFB nu mai deținea decât 30 % din părțile sociale ale NFTI-ou.

(67) Ulterior, IFB și Portul Autonom din Dunkerque au căutat și au găsit un cumpărător, CMA-CGM, pentru acțiunile IFB [...]. Având în vedere prețul de vânzare, costul total al dezinvestirii pentru IFB era de 18,5 milioane EUR, din care 1,7 milioane EUR pentru majorarea de capital și 16,7 milioane EUR pentru pierderile din participații.

(d) IFB France

(68) IFB France, devenită ulterior AGEF, a fost cedată societății NFTI-ou [...] ceea ce reprezenta o pierdere de 0,1 milioane EUR. Deoarece IFB s-a retras în același timp și din NFTI-ou, cedarea către NFTI-ou are ca rezultat dezinvestirea prin vânzare a IFB France. Înainte de vânzare, IFB era obligată să renunțe la creanțele pe care le avea de recuperat de la IFB France, în valoare de 0,8 milioane EUR. Costul total al dezinvestirii IFB France a fost, deci, de 0,9 milioane EUR.

(e) Dry Port Dunkerque

(69) Participarea IFB la Dry Port Dunkerque prezenta aceeași particularitate ca și participarea sa la NFTI-ou: IFB era obligată printr-o scrisoare de confort să acopere pierderile operaționale ale societății.

(70) IFB a dezinvestit această participație printr-un proces de lichidare, combinat cu vânzarea unei părți din active, și anume participația de 8,6 % la NFTI-ou deținută de Dry Port Dunkerque. În acest caz, contrar situației NFTI-ou,

partenerii IFB nu puteau să solicite continuarea activității societății.

(71) IFB nu putea să își recupereze creanțele de la Dry Port Dunkerque (2,8 milioane EUR) și trebuia să accepte o serie de pierderi din participarea sa (5,1 milioane EUR). Costul total al lichidării era, deci, de 7,9 milioane EUR.

(f) SSTD

(72) Societatea SSTD este o societate rentabilă. În urma pierderii principalului său client și ținând seama de decizia strategică de a părăsi piața franceză, IFB a hotărât să o vândă la începutul anului 2005, ceea ce i-a adus un mic profit.

2.3.2.2. Planul de restructurare pentru continuarea activităților în Belgia

(73) IFB a elaborat împreună cu firma de consultanță McKinsey un plan de restructurare pentru activitățile IFB în Belgia. Acest plan de restructurare prezintă două părți:

— restructurarea activității „IFB Logistics”;

— restructurarea activității „IFB Terminals”.

Ideea esențială a acestui plan este de a limita activitățile IFB la *core business*-ul său, și anume activitățile de logistică și de exploatare a unor terminale din Belgia, și de a dezinvesti și a vinde acele activități care nu servesc viabilității economice a *core business*-ului. Este necesar să prezentăm rezultatele financiare ale restructurării, precum și diferitele măsuri luate în vederea atingerii acestor rezultate (măsuri generale, măsuri care afectează activitatea logistică, măsuri care afectează activitatea terminalelor, investiții).

(a) Rezultatele financiare ale restructurării

(74) După o serie de corecții legate de amortizări, unele reduceri de valoare și unele provizioane pentru riscuri și cheltuieli („flux de numerar operațional”), planul de restructurare prevedea următoarele rezultate financiare, care s-au fost confirmat în marea lor majoritate prin rezultatele obținute:

	(milioane EUR)			
	2004	2005	2006 (primul semestru)	Total în timpul perioadei de restructurare
Previziune flux de numerar operațional	3,9	4,3	2,35	10,550
Rezultat flux de numerar operațional	4,875	3,079	2,475	10,429

(75) Previiziunile privind rezultatele financiare ale IFB se bazau, în principal, pe următoarele aspecte, pe care IFB le cunoștea în momentul adoptării planului de restructurare:

- centralizarea traficului „Railbargo” pe un singur terminal și creșterea semnificativă a volumelor de mărfuri. Centralizarea traficului „Railbargo” făcea posibilă optimizarea modelului operațional și creșterea veniturilor, deoarece manipulările efectuate până în acel moment de către terți au putut fi integrate în grup. În plus, IFB reușise să câștige un nou client important, CSAV, care intenționa să treacă, începând cu anul 2004, o serie de comenzi cu un volum de 50 000 EVP;
- reducerea semnificativă a personalului, precum și a costurilor de întreținere. Aceste măsuri sunt prezentate mai în detaliu la punctele 78-83 din prezenta decizie;
- un nou acord privind exploatarea terminalului feroviar de la Cirkeldyck, care permitea să se întrevadă unele sinergii importante cu terminalul limitrof MSC Home Terminal;
- o creștere a volumului terminalului de la Muizen, ca urmare a unui nou contract încheiat cu Unilog;
- previziuni generale foarte pozitive în ceea ce privește piața de transporturi intermodale, care a înregistrat o creștere spectaculoasă de la începutul anilor 2000.

(b) Măsuri luate în vederea restructurării

Măsuri generale

- (76) Încheierea unei noi convenții colective de muncă la nivelul companiei și modificarea regulamentului de muncă au permis atingerea unui nivel mai ridicat de activitate (numărul de zile de lucru pe an a crescut cu 13 zile începând cu 1 ianuarie 2004) și a dus la scăderea costurilor (remunerarea pentru orele de lucru în weekend și pentru munca în echipă a fost redusă începând cu 1 octombrie 2003).
- (77) Serviciile administrative și comerciale au fost centralizate la Berchem, ceea ce a permis închiderea unității din Gand și reducerea capacității unității din Zeebrugge.
- (78) Aceste măsuri au contribuit la limitarea personalului necesar, reducând cheltuielile generale ale IFB cu aproximativ 2,55 milioane EUR pe an⁽⁷⁾ în total. Într-adevăr,

⁽⁷⁾ Creșterea numărului de zile de lucru pe an a dus la o reducere anuală a cheltuielilor cu aproximativ 0,6 milioane EUR; centralizarea serviciilor administrative și comerciale la Berchem a dus la o reducere a cheltuielilor cu aproximativ 0,2 milioane EUR pe an, iar reducerea de personal la nivelul a 35 ENI a determinat o reducere a cheltuielilor cu 1,75 milioane EUR pe an.

IFB și-a redus personalul, ajungând de la 210 ENI⁽⁸⁾, în septembrie 2002, la 175 ENI la începutul lui 2006, ceea ce reprezintă o scădere cu 17 %. Prezentarea detaliată a acestor reduceri de personal arată în felul următor:

- în cazul terminalelor exploatate în mod direct (în afară de filiale), personalul a scăzut de la 110 ENI, în septembrie 2002, la 96 ENI, la începutul anului 2006, ceea ce reprezintă o scădere cu 13 %;
- în ceea ce privește activitatea logistică a IFB, personalul s-a redus de la 60 ENI, în septembrie 2002, la 49 ENI, la începutul lui 2006, adică o scădere cu 19 %;
- personalul afectat unor funcții din domeniul „marketingului și vânzărilor” și celorlalte funcții de suport centrale (finanțe, resurse umane etc.) a scăzut de la 40 ENI, în septembrie 2002, la 31 ENI, la începutul anului 2006, ceea ce înseamnă o scădere cu 23 %.

Restructurarea activității logistice

- (79) Planul de restructurare prevedea următoarele nouă măsuri, care trebuiau să aducă un profit de 5,7 milioane EUR.

Măsuri	Profit
1. Efectul reducerii cheltuielilor salariale	[...]
2. Consultanță și externalizare	[...]
3. Reduceri de valoare și amortizare excepțională	[...]
4. Încetarea activității unităților nerentabile ale North European Network	[...]
5. Scăderea volumului de trafic convențional	[...]
6. Recuperarea provizioanelor de întreținere vagoane	[...]
7. Dezvoltarea transportului intermodal	[...]
8. Revizuirea contractului Railbargo (creșterea prețurilor și reengineering-ul produsului)	[...]
9. Mărirea comisioanelor de reprezentare (agenți)	[...]
10. Reducerea cheltuielilor generale	[...]

- (80) În cadrul realizării planului de restructurare, care a fost terminat la sfârșitul anului 2004, au fost luate două măsuri suplimentare:

- la terminalul din Cirkeldijck, a fost majorat prețul manipulării;

⁽⁸⁾ Echivalent normă întreagă (ENI).

— în general, traficul a fost analizat și, prin urmare, reorientat de comun acord cu clienții.

Restructurarea activității „IFB Terminal”

- (81) Restructurarea activității „IFB Terminal”, care a fost finalizată în anul 2005, trebuia să se bazeze pe 7 măsuri, care sunt descrise mai în detaliu la punctele 103-107 din decizia de inițiere.
- (82) Pe lângă măsurile prevăzute inițial, IFB Logistics a realizat o analiză aprofundată a produselor sale feroviare, care a scos la iveală existența unor produse nerentabile, pe care IFB nu le-a mai promovat ulterior.
- (83) În ceea ce privește alte produse, această analiză a demonstrat necesitatea unor îmbunătățiri pe plan tehnic. Aceste îmbunătățiri au fost realizate, în special în sectorul transportului intermodal al containerelor.

Investiții prevăzute în planul de restructurare

- (84) Restructurarea Mainhub, precum și restructurarea Zomerweg, implică necesitatea unor noi investiții [...], în principal investiții de înlocuire [...], precum și alte tipuri de investiții [...].

2.4. Descrierea motivelor care au dus la inițierea procedurii la 7 decembrie 2005

- (85) Belgia, în notificarea sa, considera că măsurile în cauză nu reprezintă ajutoare de stat, deoarece acestea nu îi puteau fi imputate statului belgian, și, în orice caz, deoarece SNCB acționase ca un investitor privat în economia de piață.
- (86) Comisia avea îndoieli în a ști dacă acordarea unui termen de plată pentru datoriile existente, în valoare de 63 milioane EUR, și conversia lor, precum și conversia dobânzilor aferente de 11 milioane EUR în capital social constituiau un ajutor de stat. Îndoielile Comisiei erau îndreptate spre imputabilitatea comportamentului SNCB proprietarului său, statul belgian, și spre problema de a ști dacă SNCB acționase ca un investitor privat în economia de piață.
- (87) În plus, Comisia avea îndoieli în a ști dacă acordarea unui avans recuperabil de 5 milioane EUR și acordarea unei facilități de credit de 15 milioane EUR, conversia facilității de credit de 15 milioane EUR și a dobânzilor

aferente, în valoare de 2,5 milioane EUR, în capital social, precum și aportul în natură, care consta în participarea SNCB la TRW, la nivelul a 5 milioane EUR, la constituirea noului capital social, reprezentau ajutoare de stat.

- (88) În măsura în care aceste ajutoare constituiau ajutoare de trezorerie, Comisia se îndoiește că ele pot fi declarate compatibile cu piața comună ca ajutoare de salvare, deoarece au fost acordate pe o perioadă mai mare de 12 luni.
- (89) Comisia avea îndoieli în a ști dacă toate ajutoarele pot fi declarate compatibile cu piața comună ca ajutoare pentru restructurare.
- (90) Îndoielile Comisiei erau îndreptate spre aplicabilitatea în timp a orientărilor comunitare din 1999 privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate⁽⁹⁾ (denumite în continuare „orientările din 1999”) și a orientărilor comunitare din 2004 privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate⁽¹⁰⁾ (denumite în continuare „orientările din 2004”), spre caracterul suficient al măsurilor luate pentru a atenua, pe cât posibil, consecințele defavorabile ale ajutorului pentru concurență, precum și spre limitarea ajutorului la strictul minim și spre caracterul suficient al contribuției proprii a companiei IFB la ajutoarele pentru restructurare.
- (91) Belgia a transmis comentariile sale printr-o scrisoare din data de 14 februarie 2006, care a fost completată prin scrisorile din 29 iunie, 20 septembrie 2006, 16 noiembrie 2006 și 21 noiembrie 2006.
- (92) În răspunsul său, Belgia își reiterează poziția potrivit căreia măsurile în cauză nu reprezintă ajutoare de stat, deoarece ele nu îi pot fi imputate statului belgian și deoarece SNCB a acționat ca un investitor privat în economia de piață.
- (93) Belgia consideră, apoi, că, în cazul în care măsurile respective ar reprezenta ajutoare de stat, atunci ele ar trebui analizate în temeiul orientărilor din 1999 privind ajutoarele de stat pentru salvare și restructurare și nu în temeiul celor din 2004. În plus, Belgia opinează că măsurile sunt compatibile cu piața comună ca ajutoare de salvare și ca ajutoare de restructurare.

⁽⁹⁾ JO C 288, 9.10.1999, p. 2.

⁽¹⁰⁾ JO C 244, 1.10.2004, p. 2.

3. COMENTARIILE BELGIEI

(94) Poziția Belgiei poate fi rezumată după cum urmează:

3.1. Observațiile Belgiei cu privire la procedură

(95) Autoritățile belgiene informează Comisia în scrisoarea lor de răspuns că au unele rezerve în legătură cu durata de instrumentare a cauzei. Acestea consideră că beneficiază de încredere legitimă în ceea ce privește legalitatea aplicării provizorii a măsurilor de salvare până la decizia finală a Comisiei privind planul de restructurare.

(96) Comunicările din 12 august 2003 (înregistrată de Comisie sub numărul NN 9/04) și 28 ianuarie 2005 (înregistrată de Comisie sub numărul N 55/05) își propuneau, potrivit autorităților belgiene, să îi ofere Comisiei toate elementele care să îi permită acesteia să verifice dacă măsurile luate de SNCB în favoarea IFB presupuneau sau nu un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat. După părerea autorităților belgiene, doar în cazul în care măsurile în cauză ar calificate ca fiind ajutoare de stat, Comisia ar fi fost (și ar fi) îndreptățită să considere că respectivele comunicări sunt notificări în temeiul articolului 88 alineatul (3) din tratat.

(97) Autoritățile belgiene consideră că, mai exact, comunicarea din 12 august 2003 nu admitea că măsurile de salvare și de restructurare luate în favoarea IFB constituie ajutoare de stat și, prin urmare, nici că măsurile de salvare ar putea fi calificate ca fiind ajutoare de stat nenotificate. Autoritățile Belgiene consideră că aceste măsuri nu erau supuse obligației de notificare prealabilă și obligației de neexecutare în sensul articolului 88 alineatul (3) din tratat.

(98) Autoritățile belgiene formulează o constatare similară în ceea ce privește comunicarea din 28 ianuarie 2005, prin care Belgia a informat Comisia în legătură cu o majorare suplimentară de capital de 5 milioane EUR.

3.2. Inexistența unui „ajutor de stat” în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat

3.2.1. Inexistența unor resurse de stat

(99) Belgia consideră că nici măsurile de salvare, nici măsurile de restructurare acordate IFB nu au fost finanțate din resurse de stat. SNCB ar fi finanțat aceste măsuri în mod exclusiv din resursele proprii, fără a mobiliza în vreun fel unele resurse de stat.

(100) Potrivit Belgiei, faptul că SNCB este o companie publică în sensul articolului 2 din Directiva 80/723/CEE a Comisiei du 25 iunie 1980 privind transparența relațiilor

financiare dintre statele membre și companiile publice, precum și privind transparența financiară a anumitor companii ⁽¹¹⁾ nu este de ajuns pentru a concluziona că măsurile în cauză, care au fost puse în aplicare de SNCB, au fost finanțate din resurse de stat. Belgia consideră că este necesar să se facă distincția între, pe de o parte, resursele proprii ale SNCB, care își au sursa în veniturile generate de activitățile sale, și, pe de altă parte, resursele acordate de stat pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public ale SNCB. Din moment ce resursele de stat nu erau suficiente pentru a acoperi în întregime cheltuielile pe care le implică îndeplinirea respectivelor obligații, Belgia concluzionează că este exclus ca unele resurse de stat să fi fost folosite de către SNCB la finanțarea măsurilor luate în favoarea IFB.

(101) Belgia consideră că patrimoniul SNCB nu este la dispoziția autorităților belgiene, ci este destinat realizării obiectului de activitate al SNCB. Prin urmare, Belgia consideră că acesta nu este „la dispoziția autorităților publice”, după cum se prevede în hotărârea în cauza Stardust Marine ⁽¹²⁾.

(102) În sfârșit, Belgia consideră că o oarecare scădere a fondurilor proprii ale SNCB ca urmare a măsurilor luate în favoarea IFB nu ar fi implicat nicio „pierdere” din partea statului ⁽¹³⁾, din moment ce nu este vorba, în niciun caz, de resurse care, altfel, ar fi trebuit să fie vărsate la bugetul de stat.

3.2.2. Măsuri neimputabile statului belgian

(103) În ceea ce privește acordarea unui avans de trezorerie de 2,5 milioane EUR în al doilea semestru din 2002, autoritățile belgiene consideră că decizia SNCB de a acorda acest avans nu îi este imputabilă statului belgian.

(104) Belgia oferă următoarele argumente pentru a demonstra neimputabilitatea:

— Decizia strategică a SNCB de a restructura compania IFB, mai degrabă decât de a declara falimentul acesteia, a fost luată în mod independent de Comitetul Director al SNCB. Astfel, viitorul societății IFB nu a făcut obiectul studiilor comandate la sfârșitul anului 2001 de către guvernul belgian în cazul societății ABX, nici al deciziilor pe care Consiliul de Miniștri din Belgia le-a adoptat în 2002 cu privire la ABX.

⁽¹¹⁾ JO L 195, 29.7.1980, p. 35.

⁽¹²⁾ Hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisie, C-482/99, Rec. 2002, p. I-4397, numită și hotărârea „Stardust Marine”.

⁽¹³⁾ Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 27 ianuarie 1998 în cauza T-67/94, Ladbroke Racing, Rec., p. I-1, punctul 109, confirmată prin hotărârea Curții de Justiție din 16 mai 2000 în cauza C-83/98 P, Ladbroke Racing, Rec., I-3271, punctul 48.

- Acordarea către IFB a avansului de trezorerie fusese hotărâtă de Comitetul Director al SNCB. Belgia recunoaște că respectivul comitet a hotărât să îi prezinte această măsură Consiliului de Administrație al SNCB, însă consideră că acordarea avansului de trezorerie nu necesita aprobarea Consiliului de Administrație al SNCB, deoarece, în temeiul delegării de puteri a Consiliului de Administrație către Comitetul Director, acesta din urmă era abilitat să se consulte cu SNCB în cazul unor sume de până la 2,5 milioane EUR
- Acest avans nu făcea parte dintr-un plan de restructurare sau dintr-un alt plan sau măsură prezentate statului belgian sau în baza cărora a avut loc vreo consultare cu statul belgian.
- Alți factori, precum importanța relativ scăzută a avansului și caracterul său provizoriu întăresc, de asemenea, concluzia că acordarea acestui avans nu i se poate imputa statului belgian.
- (105) În ceea ce privește neplata de către IFB a facturilor emise de SNCB, potrivit autorităților belgiene, Consiliul de Administrație al SNCB nu a fost informat că IFB nu mai plătea facturile emise de SNCB dinainte de decembrie 2002, adică în momentul în care s-a hotărât majorarea de capital a IFB.
- (106) În plus, autoritățile belgiene consideră că acțiunea sau lipsa de acțiune a Consiliului de administrație, a Comitetului director sau a administratorului delegat nu îi sunt imputabile statului belgian, fie că este vorba de perioada de dinainte sau de după încheierea contractului-cadru. Acestea concluzionează că nu există niciun fel de implicare a statului belgian (în sensul jurisprudenței cazului „Stardust Marine”) în procesul decizional al SNCB cu privire la acordarea măsurilor către IFB.
- (107) Într-adevăr, potrivit autorităților belgiene, măsurile puse în aplicare de SNCB în favoarea IFB sunt măsuri legate de o filială a SNCB care nu desfășoară activități de serviciu public și care nici nu este asociată la îndeplinirea obligațiilor de serviciu public ale SNCB. Activitățile IFB vor fi, în concluzie, activități exclusiv comerciale, total independente de obligațiile de serviciu public. Astfel, după părerea aceluiași autorități belgiene, aceste activități nu se supun controlului statului, deoarece, în cazul acțiunilor care nu sunt legate de îndeplinirea unor obligații de serviciu public, autoritățile belgiene sunt obligate să respecte autonomia SNCB.
- (108) În ceea ce privește rolul comisarului guvernului, autoritățile belgiene susțin că nu au fost niciodată sesizate în legătură cu dosarul IFB și că, prin urmare, nu era de competența lor să intervină, având în vedere că respectivul comisar al guvernului nu a formulat în niciun moment remarci cu privire la măsurile luate față de IFB și nici nu a intentat vreo acțiune. În plus, acestea pretind că nu au intervenit în niciun fel în procesul decizional al SNCB cu privire la IFB, nici în cursul perioadei premergătoare semnării contractului-cadru, nici în cursul perioadei ulterioare.
- (109) În ceea ce privește cele trei indicii identificate de Comisie în scrisoarea de inițiere (punctele 143-150), și anume supunerea planului de restructurare spre aprobare statului belgian, articolele de presă care demonstrează o influență puternică a guvernului belgian asupra SNCB în cursul anul 2003 și amploarea, conținutul și condițiile contractului-cadru, autoritățile belgiene consideră că aceste indicii nu sunt suficiente pentru a stabili imputabilitatea în sensul jurisprudenței cauzei Stardust Marine.
- (110) În ceea ce privește aprobarea planului de restructurare de către statul belgian, autoritățile belgiene consideră că această prevedere din contractul-cadru nu urmărea în niciun caz să le ofere vreo competență în a aprecia conținutul planului de restructurare, ci era inspirată de faptul că SNCB dorea ca planul de restructurare, precum și contractul-cadru, să fie aduse la cunoștința Comisiei.
- (111) În ceea ce privește articolele de presă, guvernul belgian consideră că acestea nu conțin niciun indiciu privind intervenția guvernului belgian în prezenta cauză, din următoarele motive:
- în articolul apărut în „La Libre Belgique” din 19 mai 2003, biroul de presă al SNCB explică faptul că aprobarea dosarului IFB nu i-a fost încă solicitată Comisiei prin aceea că „autoritatea federală trebuie să își spună ultimul cuvânt”. Potrivit guvernului belgian, aceste comentarii se referă în mod exclusiv la „comunicarea” către Comisie a măsurilor luate în favoarea IFB de către statul belgian;
- în articolul apărut în ediția din 18 decembrie 2002 a cotidianului „La Libre Belgique” (în versiunea publicată pe site-ul www.cheminots.be), Domnul Karel Vinck este citat după cum urmează: „Este necesară o marjă de manevră suficientă pentru gestionarea societății.” Potrivit autorităților belgiene, ar fi vorba în acest punct de o declarație care privește exclusiv îndeplinirea obligațiilor de serviciu public ale SNCB și care ar exprima ideea că autoritățile belgiene sunt competente în a stabili cu SNCB obiectivele care trebuie realizate pentru a-și îndeplini obligațiile de serviciu public prin intermediul instrumentului prevăzut în lege, și anume contractul de gestionare, dar că realizarea acestor obiective este de resortul și de competența Consiliului de Administrație al SNCB.

- (112) În sfârșit, autoritățile belgiene i-au transmis Comisiei o declarație scrisă a Domnului Karel Vinck, administrator delegat al SNCB în acea perioadă, prin care se confirmă lipsa totală de implicare a autorităților belgiene în acordarea de către SNCB către IFB a măsurilor de salvare și restructurare care fac obiectul prezentului dosar. O astfel de scrisoare, semnată de Domnul Vinck la 17 noiembrie 2006, a fost primită de Comisie la 5 decembrie 2006.
- (113) În ceea ce privește amploarea, conținutul și condițiile contractului-cadru, autoritățile belgiene își reiterează poziția conform căreia, chiar dacă se poate vorbi de unele măsuri de restructurare importante pentru viitorul IFB, autoritățile belgiene nu dispuneau nici de puterea de aprobare, nici de puterea de control al fondurilor, nici de dreptul de a fi consultate în legătură cu prezenta cauză.

3.2.3. Principiul investitorului privat în economia de piață

- (114) Belgia consideră că, urmând raționamentul dezvoltat de Comisie în decizia în cauza ABX Logistics ⁽¹⁴⁾, Comisia

trebuie să analizeze separat, pe de o parte, fondurile pe care SNCB le-a acordat IFB pentru a finanța dezinvestirea filialelor din Franța și, pe de altă parte, fondurile pe care SNCB le-a pus la dispoziția IFB pentru a finanța continuarea activităților sale din Belgia.

3.2.3.1. Dezinvestirea participațiilor din Franța

- (115) În decizia luată în cauza ABX Logistics, Comisia ar fi confirmat că, dat fiind că ABX France nu este în măsură să suporte de una singură costurile dezangajării, SNCB s-ar fi comportat ca un „investitor privat în economia de piață”, asumându-și aceste costuri.
- (116) Belgia consideră că aceeași concluzie se impune și în cazul costului dezinvestirii de către IFB a participațiilor sale din Franța și încearcă să demonstreze că, pentru fiecare dintre aceste societăți, IFB a optat pentru formula cea mai puțin costisitoare.
- (117) În ceea ce privește Acimar, Belgia a prezentat următorul tabel:

Acimar – Încetare de plăți urmată de lichidarea societății

Situația financiară în 2002

(în M EUR)

	2001	2002
Cifra afaceri		
EBT		
Totalul bilanțului (31.12.)		
Capital propriu (31.12.)		

Costul alternativelor

(în M EUR)

	Punerea în aplicare a contractului	Încetare de plăți
Cash Drain 1.1.2003-31.12.2005		
Pierderi de creanțe 31.12.2002		
Total	- 14,7	- 3,9

Comentarii

- Tentativele întreprinse în cursul anului 2002 de a obține o revizuire a condițiilor contractuale au eșuat; contractul expiră la data de 31.12.2005
- Punerea în aplicare a contractului implică un cash drain anual substanțial
- În aceste condiții, solicitarea unei încetări de plăți reprezenta formula cea mai puțin costisitoare
- În timpul perioadei de încetare de plăți, pierderile de exploatare au fost finanțate de client
- Activitățile Acimar au încetat la 1.9.2003

⁽¹⁴⁾ Decizia din 7 decembrie 2005, cazul C (2005)4447 (JO L 383, 28.12.2006, p. 21).

(118) În ceea ce privește NFTI-ou, Belgia a prezentat următorul tabel:

NFTI-ou – Vânzare

Situația financiară în 2002

(în M EUR)

	2001 (*)	2002
Cifra afaceri		
EBT		
Totalul bilanțului (31.12.)		
Capital propriu (31.12.)		

(*) de la 1.5.2001 la 31.12.2001

Costul alternativelor

(în M EUR)

	Continuarea activităților	Vânzare parțială
Majorare de capital + rambursare credit ING		
Plan de reorganizare judiciară		
Cash drain actualizat (CH anual de – 3,7 M EUR) (100 % din scrisoarea de confort)		
Pierderi din participații		
Pierderi din creanțe la 31.12.2002		
Preț de vânzare (1 EUR) – participare de 30 %		
Total	– 36,2	– 18,5

Comentarii

- În temeiul unei „scrisori de confort”, IFB a fost obligată să efectueze o serie de aporturi în cont curent
- IFB garantase pentru un împrumut bancar al NFTI-ou, a cărui rambursare fusese solicitată de ING
- În aceste condiții, IFB a negociat cu un alt acționar, Portul Autonom din Dunkerque („PAD”)
 - O majorare de capital a NFTI-ou, din care o parte a fost subscrisă de către IFB;
 - Eliberarea IFB de angajamentele luate prin scrisoarea de confort și promisiunea PAD de a găsi un cumpărător pentru restul de participații ale IFB la NFTI-ou, prin intermedierea cedării către PAD, la un preț simbolic, a unei părți din participația IFB la NFTI-ou, aceasta urmând să atingă 30 % (inclusiv participația deținută prin DPD)
- Vânzarea restului de participații de 30 % este în prezent în curs de desfășurare

(119) Belgia a informat Comisia că declararea falimentului NFTI-ou nu a fost luată în calcul niciodată, din moment ce continuarea activităților NFTI-ou oferea perspective de rentabilitate. Potrivit Belgiei, vânzarea participației de 30 % a IFB către CMA-CGM la 2 noiembrie 2006 [...] și recuperarea integrală a creditelor acordate sub formă de avansuri în cont curent demonstrează viabilitatea acestei societăți.

(120) În ceea ce privește IFB France, devenită ulterior AGEF, Belgia a prezentat următorul tabel:

IFB France (AGEF) – Vânzare către NFTI-ou

Situația financiară în 2002

(în M EUR)

	2001	2002
Cifra afaceri		
EBT		
Totalul bilanțului (31.12.)		
Capital propriu (31.12.)		

Costul alternativelor

(în M EUR)

	Lichidare	Transfer către NFTI-ou
Renunțare la creanțe		
Pierderi din participații		
Profit din realizarea transferului de acțiuni		
Pasiv social (14 ETP)		
Total	- 1,7	- 0,8

Comentarii

- În fața riscului lichidării forțate sau declarării încetării de plăți, IFB a negociat cu PAD vânzarea titlurilor IFB France către NFTI-ou, în schimbul renunțării IFB la o serie de creanțe.
- Lichidarea societății ar fi dat naștere la costuri mult mai mari (pierderi din participații, riscul acoperirii pasivului în calitate de fondator și/sau unic administrator de drept)

(121) În ceea ce privește Dry Port Dunkerque, Belgia a prezentat următorul tabel:

Dry Port Dunkerque (DPD) – Lichidare cu vânzare parțială

Situația financiară în 2002

(în M EUR)

	2001	2002
Cifra afaceri		
EBT		
Totalul bilanțului (31.12.)		
Capital propriu (31.12.)		

Costul alternativelor

(în M EUR)

	Continuarea activității	Lichidare cu vânzare parțială a unor active
Cash drain actualizat (CH anual de - 0,5 M EUR) (100 % din scrisoarea de confort)		
Pierderi din creanțe		
Pierderi din participații		
Total	- 10,4	- 7,9

Comentarii

- O scrisoare de confort obligă IFB să efectueze unele aporturi în cont curent în vederea acoperirii pierderilor operaționale ale DPD
- După dezinvestirea din NFTI-ou, a fost căutat un cumpărător pentru participațiile la DPD, însă nu a putut fi găsit
- IFB a negociat lichidarea amiabilă a DPD, în schimbul vânzării la un preț simbolic a participației de 8,6 % din NFTI-ou

- (122) În ceea ce privește SSTD, Belgia a prezentat următorul tabel:

SSTD: Vânzare

Context:

- IFB deținea o participație de 50 %
 - SSTD desfășura o activitate rentabilă care a continuat până la începutul anului 2005
 - La sfârșitul lui 2004, SSTD și-a pierdut clientul principal (care reprezenta 40 % din cifra sa de afaceri)
 - Această pierdere a dus la decizia de a vinde participația din SSTD
 - Vânzarea participației a avut loc la începutul anului 2005 și a fost realizată cu un profit nesemnificativ (impact pozitiv, dar neînsemnat, asupra necesităților de finanțare)
- (123) Autoritățile belgiene concluzionează că, în ceea ce privește filialele din Franța, IFB a ales soluția cea mai puțin costisitoare.

3.2.3.2. Restructurarea și continuarea activităților IFB în Belgia

- (124) În ceea ce privește finanțarea restructurării și continuării activităților IFB din Belgia, autoritățile belgiene consideră că, și în acest caz, SNCB a acționat ca un creditor/investitor privat avizat în economia de piață, deoarece rezultatul financiar al alternativei – încetarea activităților din Belgia – ar fi fost pentru SNCB mult mai atractiv, dar mai costisitor.
- (125) Belgia a prezentat următoarele calcule pentru a demonstra costul posibil al lichidării activităților IFB în Belgia și costul posibil al continuării activităților, datorită majorării de capital.

(a) Costul net suportat de SNCB în ipoteza declarării falimentului IFB în 2003

- (126) Belgia a determinat valoarea netă actualizată a IFB în baza bilanțului contabil al IFB la 31 decembrie 2002. Potrivit autorităților belgiene, valoarea imobilizărilor IFB care ar fi putut fi realizate în ipoteza declarării imposibilității de plăți de către IFB în ianuarie 2003 cuprindea, pe de o parte, imobilizările corporale și, pe de altă parte, imobilizările financiare (participațiile).
- (127) În ceea ce privește imobilizările corporale, Belgia stabilește o valoare de 6,9 milioane EUR. Pentru a justifica acest calcul, Belgia face referire la studiul „*Bankruptcy auctions: costs, debt recovery, and firm survival*”⁽¹⁵⁾, care ajunge la concluzia că rata de recuperare a creanțelor, în cazul unui faliment, este, în medie, de 33 %. În calcularea activelor recuperate, Belgia a aplicat această rată imobilizărilor corporale care figurau în bilanțul IFB, în valoare totală de 20,9 milioane EUR (cu excepția imobilizărilor în construcții, valorând 1,9 milioane EUR, cărora le-a fost aplicată o rată de recuperare nulă).
- (128) În cazul imobilizărilor financiare (participațiilor), Belgia a plecat de la o valoare de 1,9 milioane EUR, ceea ce corespunde valorii lor contabile integrale rezultate din bilanțul IFB din 31 decembrie 2002.

⁽¹⁵⁾ Karin S. Thorburn, Tuck School of Business Administration of Dartmouth College, studiu publicat în *Journal of Financial Economics* (#58, 2000) și realizat pe baza unei analize efectuate pe 263 de întreprinderi din Suedia.

(129) În ceea ce privește activele curente, Belgia propune următoarele estimări ale valorilor:

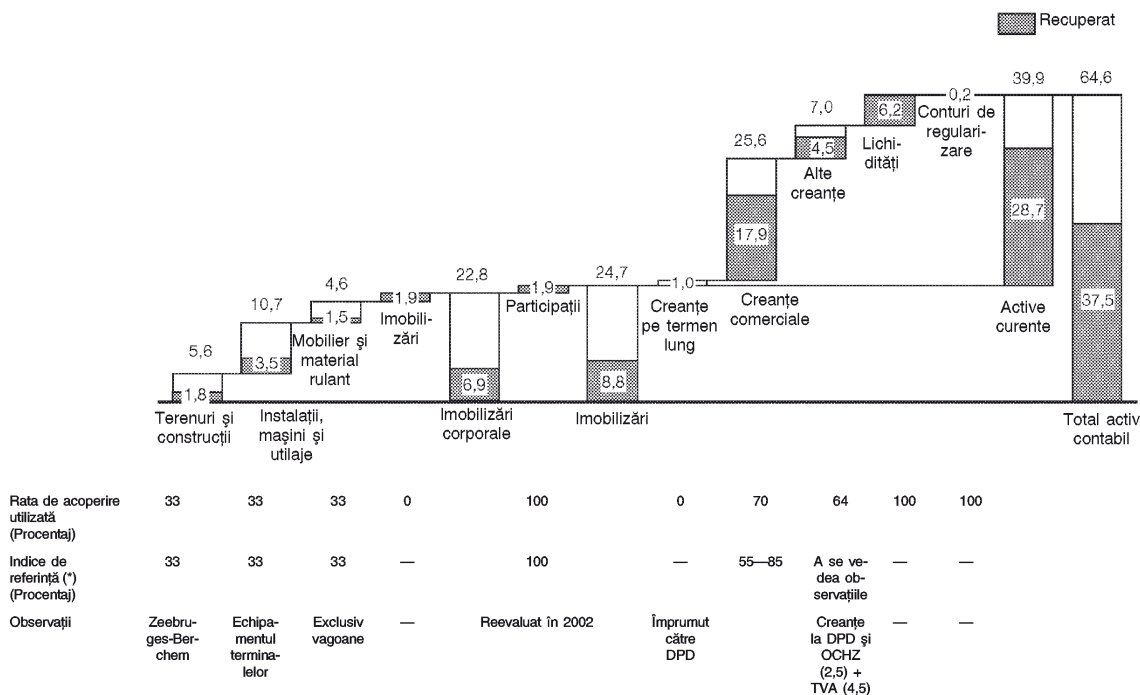
- creanțe comerciale ale IFB: era vorba de o valoare totală de 25,6 milioane EUR, din care se presupune că vor fi recuperate 18 milioane, ceea ce corespunde unei rate de recuperare de 70 % pentru unele creanțe pe termen scurt; această rată se bazează pe media stabilită în studiul „Liquidation of Ormet Corporation” ⁽¹⁶⁾;
- alte creanțe ale IFB: era vorba de o valoare totală de 7 milioane EUR, din care se presupune că vor fi recuperate 4,5 milioane. Suma de 7 milioane EUR poate fi subdivizată în 2,5 milioane, în creanțe asupra filialelor DPD și OCHZ, și 4,5 milioane, reprezentând TVA. Se ia în considerare o rată de recuperare de 100 % pentru creanțele din TVA și o rată de recuperare de 0 %, în cazul celor două filiale;
- lichidități și conturi de regularizare: era vorba de o valoare totală de 6,4 milioane EUR, care se presupune că va fi recuperată integral.

(130) Aplicarea tuturor acestor rate de recuperare duce la o recuperare totală de 37,5 milioane EUR în ipoteza falimentului/lichidării IFB, după cum indică schema 2.

Schema 2

Recuperarea activelor

(Milioane EUR)

(*) Bazat pe rata de recuperare a creditelor garantate, legate de anumite tipuri de garanții, și pe articolul lui K. S. Thorburn.

Sursa: Jurisprudența Statelor Unite; K. S. Thorburn (2000), „Bankruptcy auctions: costs, debt recovery and firm survival”, Journal of Financial Economics

⁽¹⁶⁾ Ormet Corporation și-a depus bilanțul contabil la 30 ianuarie 2004 și le-a prezentat tribunalelor competente un plan de reorganizare în septembrie 2004). Autoritățile belgiene subliniază că această rată este sensibil mai mare decât rata de 33 %, utilizată de profesorul Thorburn în studiul său menționat anterior.

(131) Autoritățile belgiene deduc apoi, din valoarea a cărei recuperare poate fi sperată, pasivele IFB. Aceste pasive s-ar ridica la o valoare totală de 76,9 milioane EUR, fără a lua în calcul datoriile de 63 de milioane EUR către SNCB, rezultând din facturile neplătite în perioada 2000-2002, și sunt detaliate mai jos:

- (a) pasiv social: o valoare totală estimată la 2,9 milioane EUR, pentru toți angajații IFB, după deducerea personalului SNCB detașat la IFB;
- (b) impozite, salarii și asigurări sociale: un total de 1,4 milioane EUR scadent, dar neplătit (extras din bilanțul contabil la 1 ianuarie 2003);
- (c) provizioane și impozite amânate: a fost reținută o valoare de 34,7 milioane EUR dintr-un total de 40,8 milioane EUR înregistrat în pasivul bilanțului la 31 decembrie 2002. Această diferență se explică prin următoarele puncte, care nu ar fi trebuit să fie luate în calcul în cazul lichidării IFB:
 - întreținerea terminalelor: 3,3 milioane EUR;
 - întreținerea activității logistice: 0,9 milioane EUR;
 - provizioane pentru restructurarea personalului: 1,9 milioane EUR;
- (d) datoria financiară a IFB, în valoare totală de 15 milioane EUR. Datoria financiară de 15 milioane EUR, contractată la instituțiile de creditare [...], era garantată prin creanțele comerciale ale IFB. De aceea, având în vedere păstrarea posibilității de creditare a SNCB pe piața bancară, era limpede că această datorie ar fi trebuit, de asemenea, să fie rambursată instituțiilor de creditare înainte de rambursarea eventuală a datoriilor SNCB;
- (e) datorii comerciale către unele societăți, altele decât SNCB, în valoare totală de 22,9 milioane EUR.

Din calculele precedente ar rezulta că valoarea activului net al IFB pentru SNCB s-ar fi ridicat, în afara datoriilor către SNCB, la - 39,4 milioane EUR, reprezentând valoarea activului recuperat (37,5 milioane EUR), din care a fost dedusă valoarea totală a obligațiilor din pasiv care trebuie onorate (76,9 milioane EUR), în afara datoriilor către SNCB.

(132) Autoritățile belgiene consideră că, în cazul lichidării, pentru a evita lezarea semnificativă a reputației sale comerciale, SNCB și-ar fi asumat costul activului net negativ al IFB. În această privință, autoritățile belgiene subliniază că cei mai mulți dintre creditorii IFB sunt, de asemenea, clienți, furnizori, creditori, debitori sau parteneri ai SNCB.

(133) În plus, încetarea activităților IFB ar fi dus, potrivit guvernului belgian, la un pasiv social considerabil al SNCB, care poate fi estimat la 530 ENI (echivalent normă întreagă) ⁽¹⁷⁾. Aceste 530 ENI se împart după cum urmează:

- pe de o parte, aproximativ 50 de membri ai personalului SNCB detașați la IFB și care ar fi trebuit să fie reintegrați în cadrul SNCB în caz de faliment;

⁽¹⁷⁾ Estimarea pasivului social nu ține seama de repercusiunile pe care le-ar fi avut falimentul IFB asupra GIE OCHZ, în ceea ce privește pasivul social al IFB. Într-adevăr, falimentul unui membru al unui GIE duce automat la dizolvarea respectivului GIE.

- pe de altă parte, aproximativ 480 de ENI ale SNCB, a căror activitate depindea de continuarea activităților IFB. Această estimare a fost obținută din următorul calcul. Cota IFB din cifra totală de afaceri a diviziei „Mărfuri” a SNCB se ridică la 8,1 %. Acest raport, aplicat totalului personalului SNCB care activa direct sau indirect în divizia „Mărfuri” la 31.12.2002, arată că aproximativ 609 ENI depindeau de activitatea IFB. Din aceste 609 ENI, s-a presupus că 129, adică 21 %, ar putea să continue o activitate în pofida falimentului IFB, ca urmare a unor inițiative specifice ale SNCB de a recupera o parte din traficul generat anterior de IFB. Acest procentaj de 21 % corespunde proporției de locuri de muncă ale Sabena care au putut fi salvate prin lansarea SN Brussels Airlines în urma falimentului Sabena.
- (134) Guvernul belgian consideră că, dat fiind că în acea perioadă SNCB finaliza pregătirea planului său de afaceri „MOVE 2007”, care prevedea dispariția a 10 000 de locuri de muncă în perioada 2003-2007, ceea ce însemna aproape un sfert din personal, oportunitățile de reîncadrare a personalului devenit excedentar în urma încetării activităților IFB erau practic nule, fie că este vorba de personalul detașat la IFB și care a revenit la SNCB, fie că este vorba de personalul legat de desfășurarea activităților diviziei „Mărfuri”, rămas în cadrul SNCB.
- (135) Prin urmare, guvernul belgian propune ca la costul direct al activului net negativ al IFB să se adauge și costul personalului excedentar cauzat, astfel, SNCB, cel puțin în perioada de cinci ani dintre 2003 și 2007. La un cost salarial complet mediu de 46 200 EUR pe ENI pe an [...], costul total al acestui pasiv social s-ar fi ridicat, deci, la 122,4 milioane EUR.
- (136) Pentru a justifica acest calcul, Belgia explică, mai întâi, că personalul SNCB devenit excedentar în urma încetării activităților IFB nu putea fi concediat, dat fiind că membrii personalului aveau statutul de „angajați statutari” ⁽¹⁸⁾.
- (137) În urma ședinței de lucru din 1 iunie 2006, autoritățile belgiene i-au transmis Comisiei un scenariu mai puțin pesimist pentru calcularea activului net și a pasivului social care ar fi fost suportate de SNCB în cazul lichidării IFB. Acest scenariu propune următoarele două modificări:
- SNCB nu ar fi plătit toate datoriile, ci doar pe cele ale creditorilor care erau clienți [...], furnizori [...] sau parteneri [...] ai SNCB; în această ipoteză, valoarea totală a pasivului IFB care ar fi fost plătit de SNCB s-ar fi ridicat la 13 milioane EUR [...];
- societatea care ar fi preluat controlul activităților IFB ar fi continuat să utilizeze, în mare parte, serviciile SNCB; în această ipoteză, 79 % din cele 609 ENI încadrate la SNCB și alocate activităților IFB ca sprijin indirect ar fi putut să își păstreze locurile de muncă; în această ipoteză, pasivul social suportat de SNCB s-ar fi limitat la 41,1 milioane EUR (această ultimă valoare corespunde costului salarial al celor 50 de ENI detașate de către SNCB la IFB, precum și al celor 21 % din cele 609 ENI menționate anterior).

⁽¹⁸⁾ Într-adevăr, regulile statutare ale SNCB nu prevăd posibilitatea de a concedia personalul statutar, mai puțin în perioada de stagiul sau în cadrul unei proceduri disciplinare.

- (138) Costul total suportat de SNCB în cazul lichidării IFB în cazul acestor două scenarii, după estimarea autorităților belgiene, este detaliat în următorul tabel:

	Cost net – valori reținute în răspuns	Diferență în ipotezele „optimiste”	Cost net – valori adaptate
Totalul activului contabil	64,6		64,6
Activ nerecuperat	- 27,1		- 27,1
Costuri sociale	- 2,9		- 2,9
Impozite, remunerații și asigurări sociale	- 1,4		- 1,4
Provizioane și impozite amânate	- 34,7		- 34,7
Creanțe prioritare și alte datorii financiare	- 15		- 15
Datorie comercială față de alți creditori decât SNCB	- 22,9	9,9	- 13
Valoarea recuperării	- 39,4		- 29,5
Pasiv social suportat de SNCB	- 122,4	81,3	- 41,1
Costul net suportat de SNCB în cazul declarării încetării de plăți de către IFB	- 161,8		- 70,6

(b) *Evaluarea IFB în cazul unui scenariu de continuare a activității*

- (139) Belgia propune calcularea valorii IFB în ipoteza „continuării activității” după metoda fluxurilor de numerar libere actualizate („discounted cash flows” sau „DCF”). Parametrii utilizați în această analiză sunt următorii:
- (140) Analiza DCF pe 10 ani se bazează pe bilanțul contabil al IFB la 31 decembrie 2002, precum și pe planul de restructurare elaborat în februarie-martie 2003, care cuprinde o serie de perspective până la sfârșitul anului 2005. În ceea ce privește anul 2006, moment în care restructurarea IFB realizează stabilizarea întreprinderii, rezultatul exploatării a fost stabilit la nivelul a 3,2 % din cifra de afaceri. Începând cu anul 2006, ipoteza de lucru prevede o creștere anuală de 3 % din cifra de afaceri, ceea ce, în condițiile unei marje constante, duce la o rată a creșterii cu 3 % a rezultatului dinainte de impozitare. Fluxurile de numerar libere care rezultă din aceasta sunt actualizate la un cost mediu ponderat al capitalului (WACC) de 8 %. Valoarea terminalelor a fost calculată în ipoteza unei creșteri continue de 3 %.
- (141) Aceste calcule duc la o evaluare a întreprinderii de aproximativ 29,1 milioane EUR (fără participații și provizioane), după cum demonstrează schema 4.

Schema 4

Valoarea IFB pe baza fluxurilor de numerar actualizate – ipoteze si rezultate

(Milioane de EUR)

Ipoteze
— Fluxurile de numerar sunt calculate pe baza rezultatelor dinainte de impozitare, prezentate în planurile de restructurare din 2003, ale cărui previziuni ajung până în 2005
— Rezultatele au fost modificate astfel:
— În 2006, o marjă netă estimată de 3,2 % (*) (ceea ce corespunde unui rezultat înainte de impozitare de 1 800 000 EUR)
— Începând cu 2006, o rată estimată a creșterii rezultatului dinainte de impozitare de 3 % (*)
— Nu se aplică impozite
— Plăți dobânzi în valoare de 527 000 EUR în 2003, presupuse constante și adăugate la rezultat
— Amortizare presupusă constantă, pe baza datelor din anul 2002; adăugată la rezultat
— Cheltuieli de capital presupuse constante pe baza amortizărilor; deduse pentru a contrabalansa amortizările
— Evoluția fondului de rulment, bazată pe o rată a creșterii de 3 % începând cu anul 2004
— Fluxurile de numerar sunt calculate pe 10 ani și sunt actualizate în funcție de costul mediu ponderat al capitalului de 8 % (*)

Analiza fluxurilor de numerar	2003	2004	2005	2006	2012
— Rezultat înainte de impozitare	(5 100)	200	1 000	1 800	2 149
— Impozite	—	—	—	—	—
— Plus plăți dobânzi	527	527	527	527	527
— Rezultate înainte de dobânzi și impozite	(4 573)	727	1 527	2 327	2 676
— Plus amortizări	6 286	6 286	6 286	6 286	6 286
— Excedent brut din exploatare (**)	1 713	7 013	7 813	8 613	8 962
— Investiții în					
— Cheltuieli de capital	(6 286)	(6 286)	(6 286)	(6 286)	(6 286)
— Fond de rulment	996	(281)	(290)	(299)	(357)
— Fluxuri de numerar libere	(3 577)	446	1 237	2 028	2 320
— VAN (***) a fluxurilor de numerar libere	6 962				
— Valoare terminală actualizată	22 135				
— Valoarea întreprinderii	29 096				

(*) Practici industriale.

(**) EBITDA.

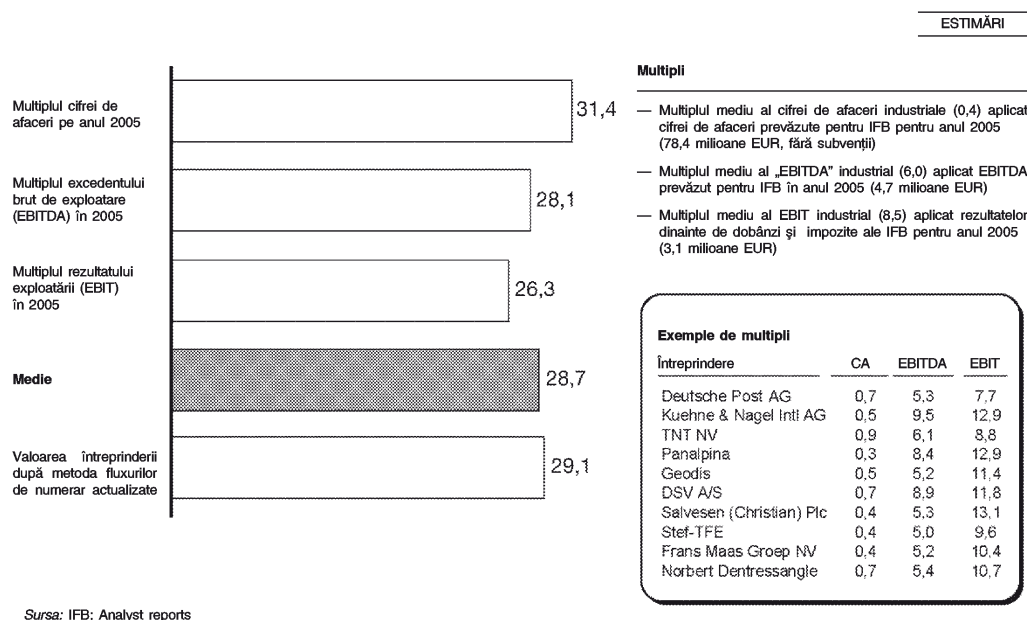
(***) Valoare actualizată netă.

- (142) Potrivit guvernului belgian, o analiză bazată pe multipli (în funcție de rezultatele obținute în 2005) confirmă valorizarea obținută folosind metoda DCF. Într-adevăr, valorizarea pe baza „multiplilor” (multipli mai prudenți decât mediile din sector) indică o valoare a întreprinderii de aproximativ 28,7 milioane EUR, după cum se arată în schema 5.

Schema 5

Valoare de întreprindere a IFB

(Milioane de EUR)

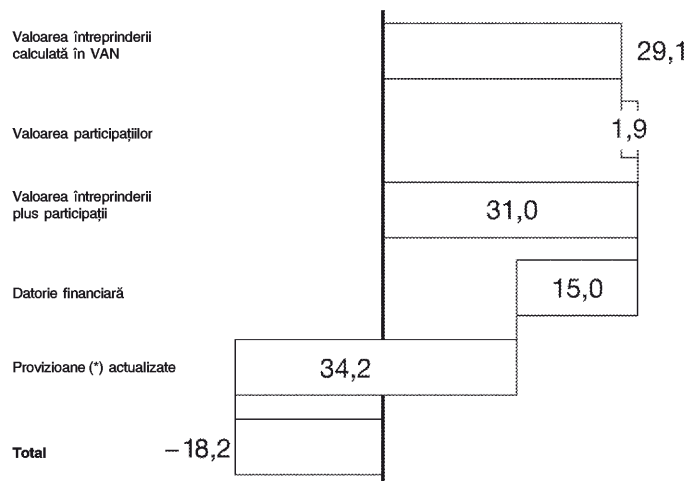
- (143) Guvernul belgian consideră că rezultatele reale obținute de IFB în anii 2003, 2004 și 2005 confirmă, de asemenea, că valorizarea DCF și ipotezele pe care se baza aceasta erau realiste.
- (144) Guvernul belgian consideră că este necesar ca, la valoarea IFB calculată fără participații și provizioane, să se adauge participațiile deținute de IFB, reprezentând 1,9 milioane EUR, precum și valoarea contabilizată în activul bilanțului IFB la 31 decembrie 2002.
- (145) Totalul valorii de întreprindere a IFB, inclusiv participațiile, s-ar ridica, în concluzie, la 31 de milioane EUR la data de 31 decembrie 2002.
- (146) Din această valoare a întreprinderii este necesar, tot după părerea guvernului belgian, să se deducă valoarea provizioanelor, estimată la 34,2 milioane EUR⁽¹⁹⁾, precum și datoria financiară de 15 milioane EUR.
- (147) Din aceste calcule ar rezulta o valoare netă de – 18,2 milioane EUR pentru participațiile SNCB la IFB, în cazul scenariului de continuare a activității. Acest calcul este prezentat în schema 6.
- (148) Ca și în estimarea precedentă a costului suportat de SNCB în caz de lichidare a IFB, calculele anterioare nu țin seama de datoriile de 63 de milioane EUR care rezultă din facturile neplătite în perioada 2000-2002.

⁽¹⁹⁾ Această valoare provine din actualizarea fluxurilor de numerar legate de provizioanele de 40,8 milioane EUR prevăzute în bilanțul contabil la 31 decembrie 2002.

Schema 6

Evaluarea opțiunii de investiție, ianuarie 2003

(Milioane EUR)

(*) VAN a tuturor provizioanelor înscrise în bilanțul de la sfârșitul anului 2002, plătite între 2003 și 2006.

Sursa: IFB

(c) Comparație între cele două scenarii și concluzie

(149) Potrivit analizei efectuate de guvernul belgian, cele două scenarii ar oferi următoarele rezultate:

- costul net suportat de SNCB în urma falimentului și lichidării IFB ar reprezenta o pierdere netă de 161,8 milioane EUR (ajustată la 70,6 milioane EUR în estimarea revizuită);
- decizia de a investi 15 milioane EUR, pentru a face posibilă continuarea activității IFB, ducea la o reducere considerabilă a pierderii de valoare pentru SNCB, care era, în acel caz, de doar 18,2 milioane EUR, ceea ce reprezintă un avantaj de 143,6 milioane EUR, în comparație cu scenariul de faliment și de lichidare (52,4 milioane EUR în raport cu estimarea revizuită).

(150) În consecință, guvernul belgian consideră că SNCB, prin punerea în aplicare a măsurilor în cauză, a acționat ca un investitor privat într-o economie de piață.

3.2.4. Inexistența unei denaturări a concurenței

(151) În sfârșit, Belgia consideră că, în ceea ce privește partea de măsuri destinată finanțării dezinvestirii din filialele franceze, un sprijin financiar a cărui valoare este limitată strict la costurile suportate în mod real în urma încetării unei activități nu poate fi considerat un factor de denaturare a concurenței. Astfel, această parte a finanțării nu ar intra sub incidența domeniului de aplicare a articolului 87 alineatul (1) și din acest motiv.

3.3. Compatibilitatea măsurilor de salvare cu orientările**3.3.1. IFB nu este o societate creată recent**

(152) Belgia consideră că, din moment ce IFB a fost constituită în 1923 și a dobândit în 1998, în urma fuziunii prin absorbție, o societate, precum și o ramură de activități (cf. descrierii din partea 2 a prezentei decizii), este incontestabil faptul că IFB beneficiază de personalitate juridică de peste 80 de ani și, prin urmare, nu poate fi considerată ca o „întreprindere creată recent”.

3.3.2. Măsurile de salvare sunt compatibile cu orientările din 1999

- (153) Potrivit guvernului belgian, durata de peste douăsprezece luni a măsurilor de salvare nu ar avea drept consecință excluderea compatibilității lor cu piața comună în temeiul orientărilor din 1999. Belgia consideră că SNCB a continuat să pună în aplicare respectivele măsuri de salvare în unicul scop de a acoperi perioada necesară Comisiei pentru a lua o decizie finală în prezentul dosar.
- (154) Dat fiind că punctul 24 al orientărilor din 1999 prevede că autorizarea măsurilor de salvare rămâne valabilă până în momentul în care Comisia adoptă o decizie cu privire la planul de restructurare, autoritățile belgiene solicită Comisiei să nu invoce durata procedurii sale de aprobare a măsurilor de salvare pentru a contesta durata de aplicare a acestor măsuri și să aprobe măsurile de salvare, în temeiul punctului 24 al orientărilor din 1999.
- (155) Autoritățile belgiene consideră că suspendarea majorării de capital în timpul instrumentării cazului de către Comisie presupunea neapărat păstrarea provizorie a termenului de plată acordat IFB în cadrul măsurilor de salvare, deoarece singura alternativă ar fi fost intrarea în încetare de plăți. În sfârșit, potrivit autorităților belgiene, în cursul instrumentării, Comisia nu și-ar fi exprimat niciodată rezervele cu privire la menținerea provizorie a măsurilor de salvare.

3.3.3. Măsurile de restructurare sunt compatibile cu orientările din 1999

3.3.3.1. Aplicabilitatea orientărilor din 1999

- (156) Belgia consideră că angajamentul SNCB de a subscrie la majorarea de capital a IFB trebuie analizat în conformitate cu orientările din 1999 și nu cu cele din 2004.
- (157) Pentru a justifica acest punct de vedere, Belgia susține că sunt îndeplinite cele două condiții stabilite de Comisie la punctul 240 din decizia de inițiere cu privire la aplicabilitatea orientărilor din 1999. Reamintim că, la punctul 240 din decizia de inițiere, Comisia a concluzionat, în ceea ce privește interpretarea punctelor 102–104 din orientările din 2004 în cazul prezentului dosar, că, „dacă SNCB decide să nu-i mai acorde IFB un nou avantaj, și dacă era adusă dovada că SNCB se angajase să își transforme creanțele în capital înainte de publicarea orientărilor din 2004, Comisia ar trebui să examineze în decizia finală ajutoarele acordate de SNCB în favoarea IFB în temeiul orientărilor din 1999”.
- (158) În ceea ce privește prima condiție, Belgia subliniază faptul că a retras, prin răspunsul său la scrisoarea de inițiere, majorarea de capital suplimentară notificată la 28 ianuarie 2005 și că, prin urmare, prima condiție era îndeplinită.
- (159) În ceea ce privește cea de-a doua condiție, Belgia consideră că nu poate fi contestat faptul că majorarea de capital a IFB propusă în momentul de față ar fi realizată după cum s-a convenit între părți, sub condiția suspensivă a acordului Comisiei, în contractul-cadru din 7 aprilie 2003.

- (160) Pentru a sublinia acest punct, autoritățile belgiene atrag atenția Comisiei asupra:
- punctului 4 din preambulul la contractul-cadru din 7 aprilie 2003, care confirmă faptul că SNCB, prin consiliul său de administrație, a aprobat deja subscrierea unei majorări de capital a IFB;
 - articolului 4 din același contract, care confirmă intenția reciprocă a părților de a proceda la o majorare de capital a IFB;
- (161) În ceea ce privește cel de-al doilea punct, autoritățile belgiene amintesc faptul că, în temeiul legislației belgiene (legislația aplicabilă contractului-cadru), un contract se încheie doar la inițiativa părților contractante și că, în speță, articolul 4 din contractul-cadru ar confirma în mod explicit și fără nicio ambiguitate acordul SNCB și al IFB de a proceda la o majorare de capital a IFB prin conversia în capital a creanțelor SNCB asupra IFB, în mod retroactiv, la 7 aprilie 2003.
- (162) Autoritățile belgiene subliniază că, în temeiul legislației belgiene, obligațiile care se supun unei condiții suspensive rămân în continuare active, iar îndeplinirea condiției suspensive are un efect retroactiv asupra contractului care intră în vigoare în momentul semnării sale.

3.3.3.2. Măsurile care atenuează pe cât posibil denaturarea concurenței

- (163) Autoritățile belgiene subliniază faptul că cota de piață a IFB se află mult sub 10 % pe piețele analizate în prezentul caz. Prin urmare, acestea consideră că efectele anticoncurențiale care ar rezulta din ajutoarele de stat în cauză nu pot fi considerate revelatoare. Autoritățile belgiene amintesc, în special, că, în temeiul punctului 36 din orientările din 1999, „în cazul în care cota sau cotele [de] piață [în cauză] deținute de întreprinderea [beneficiarul ajutorului] sunt nesemnificative, trebuie să se considere că nu se poate vorbi de o denaturare ilegală a concurenței”⁽²⁰⁾ și că, în virtutea aplicării articolului 81 alineatul (1) din tratat, Comisia consideră efectele anticoncurențiale ale acordurilor încheiate între întreprinderi care au cote de piață de sub 10 % ca fiind nesemnificative⁽²¹⁾.
- (164) În ceea ce privește, în particular, activitățile IFB Logistics și IFB Terminal, autoritățile belgiene fac următoarele observații:
- (165) Măsurile atenuante pe piața transbordării de mărfuri. Guvernul belgian observă că, pe piața terminalelor din regiunea Anvers, cota de piață a IFB este de sub 7 % și că piața terminalelor în această regiune a înregistrat, în perioada 2002-2005, o rată a creșterii de 10,7 % pe an în medie, în timp ce volumul de mărfuri transportate de IFB a crescut în medie cu doar 4,1 % pe an.
- (166) Guvernul belgian adaugă că, prin punerea în aplicare a planului de restructurare, IFB și-a redus capacitatea de transbordare în mod considerabil, după cum este descris în partea 2 a scrisorii de inițiere (punctele 25-29). Având în vedere că, exceptând terminalul DPD, toate celelalte active vândute sunt exploatate în continuare și în prezent, autoritățile belgiene consideră că transferurile de active trebuie considerate măsuri compensatorii reale și substanțiale. Conform guvernului belgian, totalitatea transferurilor ar reprezenta o diminuare a capacității IFB de la 1,5 milioane EVP în 2002 la 1,1 milioane EVP la sfârșitul lui 2005, adică o scădere cu 27 %.

⁽²⁰⁾ A se vedea orientările din 1999, punctul 36.

⁽²¹⁾ A se vedea, în special, orientările privind aplicarea articolului 81 alineatul (3) din tratat (JO C 101, 27.4.2004, p. 97), în special punctul 24.

- (167) Autoritățile belgiene adaugă că punerea în aplicare a planului de restructurare de către IFB nu a fost însoțită de unele măsuri legate de preț care să aibă ca obiect sau ca efect creșterea cotei de piață a IFB. Acestea subliniază faptul că IFB a majorat prețurile în medie cu 4,2 % ⁽²²⁾, în timp ce rata medie anuală a inflației era de 1,9 %.
- (168) Măsurile atenuante pe piața de logistică. În scrisoarea de inițiere se consideră (punctele 258-260) că măsurile „propușe” nu ar avea efect asupra pieței de logistică și că IFB ar fi putut să își majoreze cifra de afaceri pe această piață. Autoritățile belgiene enunță cinci argumente pentru a demonstra că au fost luate suficiente măsuri atenuante pe piața de logistică.
- (169) În primul rând, IFB ar fi luat o serie de măsuri care au dus la o scădere a capacității pe piața de logistică. Într-adevăr, numărul total de vagoane deținute de IFB sau care fac obiectul unui contract de închiriere pe termen lung a scăzut de la 744 de unități în 2002 ⁽²³⁾ la 377 de unități la începutul lui 2006 ⁽²⁴⁾. Ar fi vorba, deci, de o scădere cu 49 %.
- (170) Reducerea capacității logistice a IFB ar rezulta, de asemenea, din faptul că participarea IFB la societatea CNC (în prezent Naviland Cargo) s-a diminuat, ajungând de la 10 % în 2002 la 2 % în prezent.
- (171) În al doilea rând, potrivit autorităților belgiene, cota de piață a IFB pe piața de logistică este cu mult sub 5 %, dacă ar fi să se limiteze întinderea geografică a acestei piețe la teritoriul belgian. În aceste condiții, ar fi necesar ca, în temeiul punctului 36 din orientări, să se afle dacă efectele anticoncurențiale care ar rezulta din ajutoarele de stat în cauză pot fi considerate importante. După părerea autorităților belgiene, IFB nu poate fi considerată, în niciun caz, capabilă să exercite o influență demnă de luat în seamă asupra jocului concurenței pe piața de logistică. Din același motiv, situațiile de denaturare a concurenței care ar rezulta din ajutorul de care beneficiază IFB ar putea fi cu greu considerate, potrivit guvernului belgian, ca fiind însemnate, astfel încât doar o serie de măsuri limitate par necesare pentru a atenua consecințele nefavorabile asupra concurenților IFB.
- (172) În al treilea rând, autoritățile belgiene propun să se analizeze evoluția activității logistice a IFB pentru a nuanța în mod radical afirmația Comisiei potrivit căreia IFB ar fi „reușit să își mărească în mod considerabil cifra de afaceri pe această piață” în perioada respectivă. Într-adevăr, după părerea autorităților belgiene, ar fi necesar să ținem seama de următoarele aspecte:
- pe segmentul de transport combinat (intermodal), volumul de mărfuri transportate de IFB a înregistrat o creștere anuală la nivelul a 9,9 % în perioada 2002-2005, cifră inferioară creșterii medii anuale de 12 %, înregistrată în regiunea ARA în aceeași perioadă;
 - pe segmentul de transport convențional, IFB este un actor eminent marginal, chiar dacă s-ar restrânge piața din acest sector la teritoriul belgian. Într-adevăr, cota IFB, atât ca volum, cât și ca valoare este mai mică de 1 % pe această piață.
- (173) Pe de altă parte, creșterea cifrei de afaceri a IFB în activitatea logistică și-ar avea originea, parțial, potrivit guvernului belgian, în dezvoltarea subsegmentului „bulk” (transport vrac). În 2003, cifra de afaceri realizată de IFB din transportul vrac nu reprezenta decât 3,3 milioane EUR. Or, în 2004, IFB a obținut două contracte de transport vrac, cu un volum considerabil. În primul rând, un contract de transport de cărbune [...] care a generat o cifră de afaceri de [...] în 2004 și de [...] în 2005. În al doilea rând, un contract de transport vrac de agregate, care a adus o majorare a cifrei de afaceri cu [...] în 2004 și cu [...] în 2005. IFB ar realiza o marjă de beneficiu din aceste două contracte, ceea ce confirmă inexistența unor practici anticoncurențiale exercitate de IFB.

⁽²²⁾ Media majorărilor de preț a fost obținută prin ponderarea terminalelor în funcție de cifra lor de afaceri.

⁽²³⁾ IFB avea în proprietate 368 de vagoane și încheiase contracte de închiriere de lungă durată pentru alte 376 de vagoane.

⁽²⁴⁾ La începutul anului 2006, IFB avea în proprietate 204 vagoane și încheiase contracte de închiriere de lungă durată pentru alte 173 de vagoane.

- (174) În al patrulea rând, guvernul belgian consideră că deschiderea de către IFB a terminalelor sale către unii concurenți de pe piața de logistică trebuie privită, de asemenea, ca o măsură atenuantă importantă.
- (175) În al cincilea rând, guvernul belgian menționează că denaturările limitate ale concurenței care ar putea fi considerate ca rezultând din ajutorul de restructurare acordat IFB sunt reduse și mai mult prin următorii factori:
- liberalizarea transportului de mărfuri pe calea ferată în Belgia. Într-adevăr, autoritățile belgiene, în conformitate cu legislația europeană în vigoare, au deschis această piață către concurență (începând cu martie 2003, pentru transportul internațional, apoi o liberalizare totală la 1 ianuarie 2007) ⁽²⁵⁾. Această deschidere nu ar fi putut să nu producă niciun efect, după cum o demonstrează activitățile societăților DLC și, mai recent, Fret SNCF. În decizia sa în cazul N 386/2004, Fret SNCF, Comisia ar fi considerat o astfel de liberalizare ca fiind o măsură compensatorie față de concurenții de pe piață;
 - o serie de alți concurenți ai SNCB/IFB (printre care se numără Rail4Chem, Railion Nederland, TrainSport, DFG, EWS, Connex și ACTS) au primit sau este foarte posibil să primească în scurt timp licențe de exploatare;
 - SNCB (B-Cargo) oferă deja la ora actuală servicii de tracțiune unor concurenți ai IFB, fie că este vorba de furnizori de transport combinat (*intermodal*), precum HUPAC, CNC (Naviland Cargo), Conliner, Danzas/DHL Express Cargo și ICF, fie că este vorba de furnizori de servicii de „forwarding”, precum Transfesa, K+N, Nauta, NTR, Panalpina, Rail&Sea, Raillog, Chemfreight, Rhenania, TMF, Gondrand, RME Chem, RME fret și East Rail Expedition;
 - după cum Comisia a subliniat în decizia sa în cauza N 386/2004, Fret SNCF, condițiile în cazul transportului feroviar nu sunt identice cu cele pentru transportul rutier, în detrimentul transportului feroviar.
- (176) Potrivit guvernului belgian, măsurile de liberalizare au dus la o serie de creșteri substanțiale ale capacității pe piața de logistică, după cum o demonstrează activitatea concurenților IFB în perioada 2003-2005. După părerea guvernului belgian, concurența s-ar concentra pe segmentul intermodal, unde concurenții IFB au lansat, în total, 12 legături noi în această perioadă.

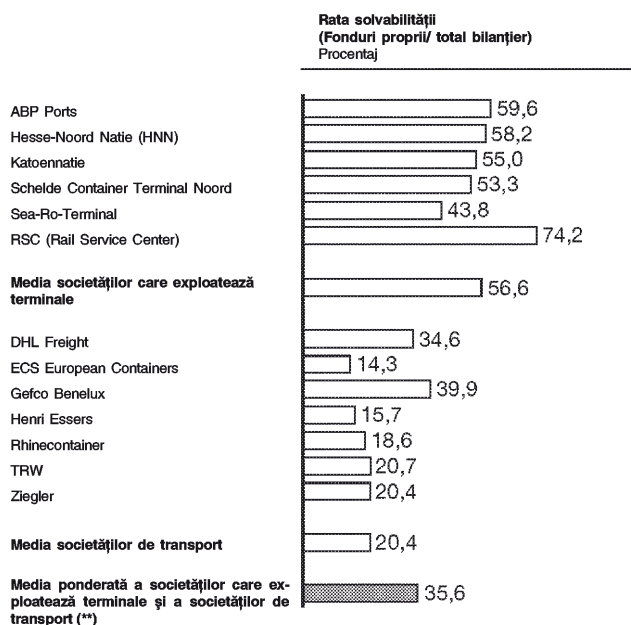
3.3.3.3. Limitarea la minimum a majorării de capital

- (177) Potrivit guvernului belgian, SNCB și IFB au efectuat o analiză aprofundată a necesităților de capital ale IFB în baza rezultatelor la 31 decembrie 2005 și a previziunilor pentru anul 2006. Obiectivul a fost acela de a-i permite IFB să își continue activitățile pe piețele de transbordări de mărfuri și de logistică cu o rată a solvabilității comparabilă cu cele ale concurenților de pe aceste piețe.
- (178) În raport cu informațiile transmise înainte de decizia de inițiere (a se vedea punctele 265-269), SNCB și IFB au adunat o serie de date suplimentare cu privire la ratele medii ale solvabilității pentru, pe de o parte, unii concurenți ai IFB care exploatează terminale și, pe de altă parte, pentru unele societăți de transport care concurează cu IFB. Rata solvabilității (care trebuie înțeleasă ca fiind raportul dintre fondurile proprii și totalul bilanțier) a societăților în cauză este prezentată în schema 16.

⁽²⁵⁾ Această deschidere completă a piețelor, care este prevăzută în Directiva 91/440/CEE, a fost pusă în aplicare printr-un decret regal din 13 decembrie 2005.

Schema 16

Rata solvabilității – Eșantion cu societăților comparabile, 2004 (*)

(*) În cazul ABP, HNN și al terminalului Sea-Ro au fost utilizate datele din 2003, deoarece bilanțurile lor contabile anuale pe 2004 nu se publicaseră încă

(**) Ponderată în funcție de utilizarea activelor IFB (42 % terminale, 58 % transport)

Sursa: Belfirst; Amadeus; IFB.

- (179) Din schema 16 ar rezulta că media ratelor solvabilității a operatorilor de terminale este de 56,6 %, în timp ce media ratelor solvabilității a societăților de transport este de 20,4 %. Din moment ce IFB este activă în ambele sectoare, rata solvabilității IFB, în funcție de „benchmarks”-urile menționate anterior, ar trebui să fie de cel puțin 35,6 %. Acest ultim procentaj a fost calculat prin ajustarea activelor imobilizate operaționale ale IFB în felul următor:

- 42 % din activele imobilizate operaționale ale IFB (calculate în funcție de valoarea lor contabilă netă, adică după amortizări și reduceri de valoare) sunt alocate activității terminalelor;
- 58 % din activele imobilizate operaționale ale IFB sunt alocate activității de transport („logistics”).

- (180) Autoritățile belgiene subliniază că rata țintă a solvabilității IFB este la același nivel cu rata reală a solvabilității unor societăți ca Gosselin (38,9 %) și Hupac (34,9 %), care, precum IFB, combină exploatarea terminalelor cu activitățile de logistică.
- (181) În baza ratei țintă a solvabilității IFB de 35,6 % și a unei datorii totale de 128,1 milioane EUR (estimare la 30 iunie 2006), majorarea de capital a IFB ar trebui, deci, conform calculului autorităților belgiene, să prevadă o conversie a datoriei în capital de cel puțin 95,3 milioane EUR.

3.3.3.4. Contribuția proprie a IFB

- (182) Potrivit autorităților belgiene, contribuția totală a SNCB la restructurarea IFB se ridică la 95,3 milioane EUR, adică valoarea majorării de capital prevăzute. Din această valoare, ar fi necesar să se deducă sumele care au fost destinate părții franceze a grupului, adică 39,1 milioane EUR. Restul sumei, adică 56,2 milioane EUR, ar reprezenta, în concluzie, contribuția SNCB la restructurarea activităților din afara Franței ale grupului.

(183) Apoi, autoritățile belgiene precizează că necesitățile de finanțare a activităților din afara Franței ale IFB, pentru perioada de restructurare (1 ianuarie 2003-30 iunie 2006), erau de 106,3 milioane EUR. Din aceste necesități de finanțare, 56,2 milioane vor fi acoperite de către SNCB, iar 50,1 milioane vor fi acoperite din mijloacele proprii ale IFB. Contribuția totală a IFB la costul total al restructurării activităților din Belgia va fi de 47,1 %.

(184) Tabelul următor prezintă detaliile finanțării:

Necesități și surse de finanțare

(ipoteza în care conversia creanței de 63 de milioane EUR reprezintă un „cost” al restructurării)

(EUR 1000)

	Partea restructurată	Dezinvestiții în Franța	Total
Perioada: 1.1.2003-30.6.2006			
A NECESITĂȚI DE FINANȚARE			
A.1 Costurile restructurării			
A.1.1 Pierdere brută din exploatare („cash drain”), fără efect de creștere a productivității (echivalează cu pierderea brută din exploatare în 2002; prorata de 6 luni pentru anul 2006)	- 27 916		- 27 916
A.1.2 Cheltuieli excepționale	- 32		- 32
A.2 Necesități de capital în timpul restructurării			
A.2.1 Variația necesității de fond de rulment (majorare)	- 7 685	- 8 000	- 15 685
A.2.2 Investiții de înlocuire în imobilizări nefinanciare	- 6 611		- 6 611
A.2.3 Investiții în imobilizări financiare (participații)	- 782	- 1 700	- 2 482
A.3 Rambursări de datorii și de dobânzi			
A.3.1 În favoarea creditorilor (financiar), alții decât SNCB			
A.3.1.1 Plata dobânzilor	- 2 351		- 2 351
A.3.1.2 Rambursarea datoriei financiare	- 16 559		- 16 559
A.3.2 În favoarea SNCB			
A.3.2.1 Rambursarea datoriei anterioare anului 2003	- 33 200	- 29 800	- 63 000
A.3.2.2 Plata dobânzilor acumulate la data de 30.6.2006 la datoria anterioară anului 2003	- 5 800	- 5 200	- 11 000
A.3.2.3 Plata dobânzilor acumulate la data de 30.6.2006 la facilitatea de credit	- 2 200	- 300	- 2 500
A.3.2.4 Plata dobânzilor din al doilea semestru al anului 2005 și din primul semestru al anului 2006	- 3 100	- 2 100	- 5 200
A.4 Impozite (regularizarea impozitării din 1999)	- 77		- 77
Total necesități de finanțare (A.1 + A.2 + A.3 + A.4)	- 106 313	- 47 100	- 153 413

(EUR 1000)

	Partea restructurată	Dezinvestiții în Franța	Total
B SURSE DE FINANȚARE			
B.1. Finanțare din partea SNCB:			
B.1.1 Facilitatea de credit (se va transforma, ulterior, în capital)	13 300	1 700	15 000
B.1.2 Majorarea de capital (pe lângă conversia facilității de credit)	42 920	37 380	90 300
Contribuția totală a SNCB (subtotal B.1)	56 220	39 080	95 300
B.2 Finanțare prin mijloacele proprii ale IFB:			
B.2.1 Creșterea productivității			
B.2.1.1 Dispariția parțială sau totală a pierderilor brute din exploatare, menționate în rubrica A.1.1	25 167		26 167
B.2.1.2 Excedent brut de exploatare în 2004, 2005 și 2006	10 429		10 429
B.2.2 Venituri financiare	1 368		1 368
B.2.3 Variația necesității de fond de rulment (diminuare)	2 687		2 687
B.2.4 Vânzarea unor imobilizări nefinanciare (în special terminalul OCHZ în 2004)	4 771		4 771
B.2.5 Vânzarea unor imobilizări financiare (participații)	1 267	8 020	9 287
B.2.6 Datorie financiară contractată de la instituțiile de credit	3 300		3 300
B.2.7 Venituri excepționale	1 105		1 105
Contribuția totală a IFB (subtotal B.2)	50 093	8 020	58 113
Total surse de finanțare (B.1 + B.2)	106 313	47 100	153 413
Finanțare SNCB, în % din total	52,9 %		
Finanțare IFB, în % din total	47,1 %		

CONTRIBUȚIE PROPRIE INVESTITOR PRIVAT

(185) Belgia aduce următoarele precizări la acest tabel.

(186) Necesitățile de finanțare fac referire la următoarele categorii:

- costuri directe ale restructurării (secțiunea A.1): aceste costuri cuprind, în principal, pierderile brute din exploatare („cash drain”) cumulate, fără a ține seama de creșterea productivității. Dacă nu avem în vedere creșterea productivității pe care IFB a înregistrat-o în cursul punerii în aplicare a planului său de restructurare, pierderea brută din exploatare în anii 2003, 2004 și 2005 ar fi fost aceeași ca în 2002, adică în valoare anuală (care trebuie acoperită prin finanțare) de 8 milioane EUR, după cum se specifică în tabelul de mai sus. Nevoia de finanțare pentru 2006 a fost limitată la jumătate din această sumă, în ipoteza unei majorări de capital la 30 iunie 2006. Totalizată pe întreaga durată a restructurării, pierderea brută din exploatare pe care ar fi suportat-o IFB în lipsa unei creșteri a productivității se ridică la 27,9 milioane EUR.

(în mii EUR)

	2002	2003	2004	2005 Previziune	2006 Buget (până la 30.6.)	Perioada (30.6.2006 cumulativ)
Venit din exploatare	(47 357)	(2 960)	5 740	3 007	1 213	
+ Amortizări și reduceri de valoare ale activelor imobilizate	6 286	5 139	2 585	1 605	802	
+ Reduceri de valoare ale activelor curente	6 433	(258)	(1 851)	(554)	0	
+ Provizioane	26 662	(4 670)	(1 599)	(980)	460	
Venit brut din exploatare	(7 976)	(2 749)	4 875	3 079	2 475	7 680
Pierdere brută din exploatare („cash drain”) fără efect de creștere a productivității		(7 976)	(7 976)	(7 976)	(3 988)	(27 916)

- necesități de capital în timpul restructurării (variații ale necesității de fond de rulment și de investiții în cursul restructurării, secțiunea A.2): aceste costuri constau în unele investiții necesare în timpul perioadei de restructurare. O majorare a fondului de rulment a fost necesară în vederea finanțării lucrărilor în curs, acoperirii diferenței dintre creanțe și datoriile comerciale și menținerii unui nivel satisfăcător de lichidități. Investițiile de înlocuire în imobilizări corporale au fost necesare pentru a putea continua activitățile IFB pe durata punerii în aplicare a planului de restructurare. Acestea nu urmăreau creșterea capacității IFB, ci, mai degrabă, unele investiții de înlocuire a unor active ajunse la sfârșitul ciclului de viață și amortizate integral, precum și o serie de investiții diverse: autoturisme, computere, mici renovări ale unor imobile etc. Investiția de 0,6 milioane EUR în imobilizări financiare în anul 2004 era legată de restructurarea filialei IFB Maritime Germany: IFB Maritime Germany a fost absorbită de Haeger & Smith International, iar participația din RKE deținută de Haeger & Smith International a fost transferată către IFB.
- rambursarea datoriilor și dobânzilor (secțiunea A.3): pe lângă dobânzile și rambursările datoriilor financiare către unele instituții de credit, prezenta categorie cuprinde dobânzile și rambursările datoriilor față de SNCB. Datoria de 33,2 milioane EUR reprezintă partea din datoria de 63 de milioane EUR care nu este legată de filialele din Franța. Dobânzile de 1,4 milioane EUR, care trebuie plătite în 2006, sunt dobânzile care nu vor face parte din majorarea de capital (pentru a limita majorarea de capital la minimum). Celelalte dobânzi (în valoare totală de 9,7 milioane EUR) vor face parte din majorarea de capital. Toate aceste dobânzi sunt dobânzi acumulate la datoriile legate de activitățile IFB din afara Franței.
- impozite (secțiunea A.4): impozitele plătite în anul 2004 reprezintă o regularizare a impozitării din 1999.

(187) După părerea Belgiei, aceste necesități de finanțare au fost acoperite parțial de către fiecare din cele două societăți (IFB și SNCB). În ceea ce privește contribuția IFB (secțiunea B.2), Belgia oferă următoarele informații suplimentare:

- în timpul perioadei de restructurare, IFB a înregistrat creșteri importante ale productivității (a se vedea secțiunea B.2.1). Aceste realizări au îmbunătățit rezultatul brut al exploatării, astfel încât pierderea din 2002 a dispărut parțial în 2003 și integral în 2004, 2005 și 2006. În plus, în 2004 și 2005 a rezultat un surplus, ceea ce ar trebui să se întâmple și în 2006. Aceste realizări confirmă previziunile făcute pe baza informațiilor de care societatea IFB dispunea în momentul dezvoltării planului de restructurare (a se vedea punctele 74 și 75 din prezenta decizie);
- venituri financiare diverse (secțiunea B.2.2): acestea însumează 1,4 milioane EUR. Aceste venituri financiare provin din dobânzile pe care IFB a reușit să le acumuleze în conturile sale bancare. Aceste venituri erau previzibile în momentul întocmirii planului de restructurare, deoarece corespundeau cu dobânzile „EURIBOR” pentru valorile la care IFB putea, în mod logic, să se aștepte în vederea realizării previziunilor planului său de restructurare;
- venituri extraordinare (secțiunea B.2.8): acestea reprezintă 1,1 milioane EUR. Aceste venituri extraordinare provin din profitul pe care IFB a reușit să îl realizeze în momentul vânzării a 263 de vagoane EAOS [...]. În 2003, în timpul pregătirii planului de restructurare, acest profit era previzibil, deoarece piața de vagoane EAOS înregistra o cerere puternică, provocată de cererea crescândă de acest tip de vagoane în Europa de Est;
- în 2004 și 2005, IFB a eliberat aproximativ 2,7 milioane EUR în urma scăderii nevoii sale de fonduri de rulment (secțiunea B.2.3);
- IFB a finanțat parțial costurile restructurării prin vânzarea unor active (secțiunile B.2.4 și B.2.5). Pe lângă vânzarea unor active diverse, cu o importanță relativ scăzută, această parte a contribuției este constituită, în principal, din dezinvestirea din anul 2004 a activelor utilizate la terminalul OCHZ. Drepturile de coproprietate (50 %) asupra acestor active utilizate de către OCHZ au fost cedate [...] (a se vedea secțiunea B.2.4 în 2004), iar IFB a recuperat o valoare suplimentară de 0,9 milioane EUR în fonduri de rulment ale OCHZ (a se vedea secțiunea B.2.5 în 2004);
- în 2003, IFB a obținut un împrumut bancar în valoare de 2 milioane EUR de la ING Bank (a se vedea secțiunea B.2.6). În anul 2006, IFB a finanțat cumpărarea unor „reach stackers” prin intermediul unui împrumut extern de 1,3 milioane EUR.

(188) Belgia consideră că IFB a contribuit la planul de restructurare cu propriile sale resurse, în respectarea orientărilor din 1999.

4. EVALUARE

4.1. Evaluarea caracterului de ajutor al măsurilor de salvare și restructurare

(189) În conformitate cu articolul 87 alineatul (1) din tratat, „sunt incompatibile cu piața comună, în măsura în care afectează schimburile comerciale dintre statele membre, ajutoarele acordate de state sau din resurse de stat, sub orice formă, care denaturează sau care pot denatura concurența, favorizând anumite întreprinderi sau anumite produse”.

4.1.1. Ajutor acordat de stat sau din resurse de stat

(190) În primul rând, se pune întrebarea dacă sprijinul financiar pus în aplicare de SNCB în favoarea IFB a fost „acordat de stat sau din resurse de stat”. În temeiul jurisprudenței cauzei Stardust Marine a Curții de Justiție a Comunităților Europene ⁽²⁶⁾, acest criteriu este îndeplinit dacă, pe de o parte, este vorba de resurse de stat și dacă, pe de altă parte, acordarea lor îi poate fi imputată statului, în cazul de față Belgiei.

4.1.1.1. Resurse de stat

(191) Comisia constată că SNCB este o societate publică în sensul articolului 2 din Directiva 80/723/CEE: statul belgian deține 100 % din capitalul subscris al SNCB, iar Consiliul de Administrație, precum și administratorul delegat sunt numiți de Rege, printr-un decret adoptat în cadrul Consiliului de Miniștri. Astfel, criteriile de la articolul 2 alineatul (2) literele (a) și (c) din directiva menționată anterior sunt îndeplinite.

(192) În acest context, „este necesar să amintim că din jurisprudența Curții rezultă că articolul 87 alineatul (1) CE înglobează toate mijloacele pecuniare pe care autoritățile publice le pot utiliza în mod efectiv pentru a susține unele întreprinderi [...]. În consecință, chiar dacă sumele care corespund măsurii în cauză nu se află permanent în posesia bugetului de stat, faptul că ele rămân în mod constant sub control public și, deci, la dispoziția autorităților naționale competente este de ajuns pentru a fi considerate resurse de stat.” ⁽²⁷⁾.

(193) Prin urmare, Comisia a opinat în scrisoarea de inițiere (punctele 136-138) că sumele puse la dispoziția IFB trebuie să fie considerate resurse de stat.

(194) Belgia contestă faptul că toate resursele de care dispune SNCB constituie resurse de stat. Comisia răspunde celor trei argumente prezentate de Belgia după cum urmează:

⁽²⁶⁾ Hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisie, menționată anterior în nota de subsol 12, punctul 37.

⁽²⁷⁾ Hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisie, menționată anterior în nota de subsol 12, punctul 37.

(195) Distincția propusă între resursele SNCB alocate îndeplinirii obligațiilor de serviciu public și resursele alocate activităților comerciale nu este pertinentă în temeiul hotărârii în cauza Stardust Marine. Astfel, această hotărâre făcea referire la resursele unei bănci publice, ceea ce demonstrează clar că resursele unei întreprinderi publice alocate activităților comerciale pot constitui, de asemenea, resurse de stat.

(196) Argumentul potrivit căruia patrimoniul SNCB nu este la dispoziția Belgiei, ci ar fi atribuit obiectului social al SNCB, nu poate fi, de asemenea, acceptat. Într-adevăr, faptul că Belgia deține 100 % din capitalul SNCB, că acesta se află în mod constant sub control public și că statul poate în orice moment să decidă să privatizeze SNCB demonstrează că patrimoniul acesteia este la dispoziția statului belgian. În plus, Comisia notează că statul belgian numește administratorii consiliului de monitorizare, precum și administratorul delegat, ceea ce îi conferă un anumit grad de control asupra întreprinderii.

(197) Argumentul potrivit căruia măsurile acordate IFB de către SNCB nu ar cauza niciun fel de pierdere pentru patrimoniul statului belgian este fals, deoarece: Belgia fiind proprietarul SNCB, orice investiție proastă care scade valoarea SNCB scade, prin urmare, și patrimoniul statului belgian.

(198) În concluzie, Comisia afirmă că măsurile analizate au fost finanțate din resurse de stat.

4.1.1.2. Imputabilitatea

(199) În ceea ce privește necesitatea imputabilității măsurilor statului respectiv, hotărârea în cauza Stardust Marine precizează că „...singurul fapt că o întreprindere publică se află sub controlul statului nu este de ajuns pentru a-i imputa statului unele măsuri luate de aceasta, precum măsurile de sprijin financiar în cauză. Este, de asemenea, necesar, să analizăm dacă autoritățile publice trebuie să fie considerate ca fiind implicate, într-un fel sau altul, în adoptarea acestor măsuri [...]”⁽²⁸⁾.

(200) Din jurisprudența Curții de Justiție reiese, deci, că acest criteriu al imputabilității trebuie să facă obiectul unei examinări caz cu caz din partea Comisiei. Curtea de Justiție admite că, în general, „... unui terț îi va fi foarte greu, chiar din cauza relațiilor privilegiate care există între stat și o întreprindere publică, să demonstreze într-un caz concret că unele măsuri de ajutor luate de o

astfel de întreprindere au fost adoptate în mod efectiv la recomandarea autorităților publice”. Potrivit aceleiași jurisprudențe, „... trebuie să recunoaștem că imputabilitatea statului a unei măsuri de ajutor adoptate de o întreprindere poate fi dedusă dintr-o serie de indicii care rezultă din circumstanțele speței și din contextul în care a fost luată această măsură.”⁽²⁹⁾.

(201) Curtea de Justiție detaliază apoi care criterii ar putea fi utilizate pentru a demonstra imputabilitatea:

„Imputabilitatea statului a unei măsuri de ajutor luate de o întreprindere publică poate fi dedusă dintr-o serie de indicii care rezultă din circumstanțele speței și din contextul în care a fost luată această măsură. În această privință, Curtea de Justiție a luat deja în considerare faptul că organismul în cauză nu putea să ia decizia respectivă fără să țină seama de cerințele autorităților publice (a se vedea, în special, hotărârea Van der Kooy e.a./Comisie, menționată anterior, punctul 37) sau că, pe lângă elementele cu caracter organic, care legau întreprinderile publice de stat, aceste întreprinderi, prin intermediiu cărora ajutoarele fuseseră acordate, trebuiau să țină seama de directivele adoptate de un comitet interministerial pentru programare economică (CIPE) (hotărârile menționate anterior din 21 martie 1991, Italia/Comisie, C-303/88, punctele 11 și 12, precum și Italia/Comisie, C-305/89, punctele 13 și 14).

Alte indicii ar putea fi, după caz, pertinente pentru a concluziona imputabilitatea statului a unei măsuri de ajutor luate de o întreprindere publică, precum, în special, integrarea sa în structurile administrației publice, natura activităților sale și desfășurarea acestor activități pe piață în condiții normale de concurență cu agenții economici privați, statutul juridic al întreprinderii, aceasta aflându-se sub incidența dreptului public sau a legislației comune a societăților, intensitatea tutelei exercitate de autoritățile publice asupra gestionării întreprinderii sau orice alt indice care să demonstreze, în cazul respectiv, implicarea autorităților publice sau improbabilitatea neimplicării acestora în adoptarea unei măsuri, având în vedere, de asemenea, amploarea acesteia, conținutul său sau condițiile pe care le presupune.”⁽³⁰⁾.

(202) În scrisoarea de inițiere (punctele 140-150), Comisia a făcut distincția, în ceea ce privește imputabilitatea măsurii, între perioada anterioară încheierii contractului-cadru, la 7 aprilie 2003, și perioada ulterioară încheierii acestui contract. Având în vedere observațiile Belgiei, pare mai indicat să facem distincția între trei perioade diferite:

⁽²⁸⁾ Hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisie, menționată anterior în nota de subsol 12, punctele 52 și 55.

⁽²⁹⁾ Hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisie, menționată anterior în nota de subsol 12, punctele 53 și 54.

⁽³⁰⁾ Hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisie, menționată anterior în nota de subsol 12, punctele 55-57.

- perioada anterioară datei de 19 iulie 2002 (data deciziei Consiliului de Administrație al SNCB de a aproba acordarea unui avans de trezorerie și de a accepta o majorare de capital a IFB era „probabilă”);
- perioada cuprinsă între 19 iulie 2002 și 20 decembrie 2002 (data deciziei Consiliului de Administrație al SNCB de a aproba principiul unei majorări de capital a IFB și de autorizare a Comitetului director de a negocia contractul-cadru din 7 aprilie 2003);
- perioada ulterioară datei de 20 decembrie 2002.

Perioada anterioară deciziei Consiliului de administrație din 19 iulie 2002

- (203) În ceea ce privește perioada anterioară acestei decizii a Consiliului de Administrație, se pune întrebarea dacă toleranța de care a dat dovadă conducerea (Comitetul Director) SNCB, nesolicitându-i IFB să plătească pentru prestarea serviciilor de transport efectuate de SNCB începând cu anul 2000, îi este imputabilă statului belgian. În scrisoarea sa de inițiere (punctele 141-142), Comisia și-a exprimat unele îndoieli cu privire la faptul că decizia de a accepta neplata sistematică a facturilor în perioada cuprinsă între sfârșitul anului 2000 și începutul anului 2003 a fost luată fără intervenția autorităților belgiene.
- (204) În conformitate cu răspunsul guvernului belgian, Consiliul de Administrație al SNCB a fost informat în legătură cu această practică abia la 19 iulie 2002; comisarul guvernului a fost informat în același moment. Comisia nu a primit nicio observație din partea terților.
- (205) Comisia a găsit în rapoartele dezbaterilor care au avut loc în Cameră și în Senat la 6 martie 2002, la 24 ianuarie 2002 și la 28 februarie 2002 o serie de remarci cu privire la IFB, în contextul dezbaterii mai largi a senatorilor și a deputaților pe tema deschiderii pieței de transporturi feroviare și pe tema dosarului ABX. Prin urmare, Comisia i-a solicitat guvernului belgian să îi transmită studiile efectuate de Boston Consulting Group și de Team Consult, menționate în cursul dezbaterilor, precum și decizia guvernului belgian din 22 februarie 2002, care face, de asemenea, obiectul acestor dezbateri.
- (206) Analiza acestor documente nu a scos la iveală vreun indiciu cu privire la influența exercitată de guvernul belgian asupra deciziilor luate de SNCB în legătură cu viitorul IFB.
- (207) În consecință, se pune problema dacă toleranța manifestată de conducerea unei companii publice, astfel cum

este descrisă la punctul 203 din prezenta decizie, îi poate fi imputată statului belgian, în condițiile în care nu există niciun indiciu privind intervenția specială a administrației în emergența situației respective.

- (208) Într-adevăr, potrivit legii din 1993 care instituie SNCB ca societate publică pe acțiuni, conducerea SNCB, mai exact administratorul delegat și membrii Comitetului Director, administrează întreprinderea în mod autonom, fără intervenția autorităților publice. Prin urmare, în lipsa unor indicii concrete privind intervenția statului în gestionarea dosarului IFB, Comisia trebuie să concluzioneze că decizia conducerii SNCB de a tolera neplata facturilor emise către IFB în perioada cuprinsă între sfârșitul anului 2000 și iulie 2002 nu îi poate fi imputată statului belgian.

Perioada cuprinsă între decizia Consiliului de Administrație din 19 iulie 2002 și decizia Consiliului de Administrație din 20 decembrie 2002

- (209) Începând cu 19 iulie 2002, Consiliul de Administrație al SNCB și, în cadrul său, comisarul guvernului, care reprezintă interesele Belgiei în Consiliul de Administrație al SNCB, a știut că IFB nu își mai plătea facturile începând cu sfârșitul anului 2000 și a aprobat acordarea către IFB a unui avans de 2,5 milioane EUR în cursul celui de al doilea semestru din 2002.
- (210) Comisia trebuie, în această privință, să veridice dacă majoritatea criteriilor stabilite de jurisprudența în cauza Stardust Marine permit să i se impute Belgiei această decizie a Consiliului de Administrație al SNCB. Altfel spus, este vorba de a verifica în speță dacă prezența comisarului guvernului în Consiliul de administrație, în pofida inexistenței unei intervenții concrete din partea sa în legătură cu măsura în cauză permite, totuși, să i se impute decizia statului belgian. Or, din informațiile de care dispune Comisia reiese că nici instrumentarea dosarului, nici comentariile din partea terților nu au scos la iveală indicii care să sugereze că guvernul belgian a încercat să influențeze decizia Consiliului de Administrație din 19 iulie 2002. Dat fiind că SNCB este o întreprindere publică autonomă, care are statutul unei societăți publice pe acțiuni, aceasta beneficiază față de statul belgian de o autonomie a gestionării. În ceea ce privește prezența comisarului guvernului în Consiliul de Administrație al SNCB, Comisia notează că rolul comisarului era limitat [a se vedea, de asemenea, raportul Curții de Conturi pe această temă ⁽³¹⁾]; comisarul guvernului nu putea să se implice în decizia din 19 iulie 2002 decât în cazul în care această decizie risca să aducă atingere punerii în aplicare a obligațiilor de serviciu public ale SNCB. Dată fiind valoarea ajutorului (2,5 milioane EUR) și felul ajutorului (avans de trezorerie, cu dobânzi), suntem obligați să constatăm că decizia nu era de natură să afecteze punerea în aplicare a obligațiilor de serviciu public ale SNCB.

⁽³¹⁾ Curtea de Conturi: Buna utilizare a banilor publici de către S.N.C.B.; audit efectuat în virtutea punerii în aplicare a rezoluției Camerei Reprezentanților din 11 mai 2000; Bruxelles, mai 2001.

(211) Comisia concluzionează că, având în vedere aceste aspecte, acordarea de către SNCB a avansului de 2,5 milioane EUR către IFB, în vederea continuării unei activități comerciale fără nicio legătură cu obligațiile de serviciu public nu îi poate fi imputată statului belgian.

(212) Comisia conchide că prezentul caz nu prezintă indicii privind integrarea în administrația publică, natura activităților și statutul, care ar putea permite să se stabilească imputabilitatea statului belgian a deciziei Consiliului de Administrație din 19 iulie 2002, prin care societății IFB i se acordă un avans de 2,5 milioane EUR.

Perioada ulterioară deciziei Consiliului de administrație din 20 decembrie 2002

(213) La 20 decembrie 2002, Consiliul de Administrație a hotărât să încheie un contract-cadru cu IFB, care trebuia să includă o serie de măsuri de salvare, precum și unele măsuri de restructurare, și să se finalizeze cu o majorare de capital a IFB.

(214) Analiza dosarului de către Comisie în scrisoarea sa de inițiere (punctele 143-150) a scos în evidență trei indicii concrete care dovedesc imputabilitatea statului belgian a acestor măsuri de salvare și restructurare acordate IFB. Aceste indicii erau:

— supunerea spre aprobare a planului de restructurare statului belgian;

— articolele de presă care demonstrează o influență puternică a guvernului belgian asupra SNCB în anul 2003;

— amplexarea, conținutul și condițiile contractului-cadru din 7 aprilie 2003.

(215) În răspunsul lor la scrisoarea de inițiere, autoritățile belgiene contestă faptul că aceste trei indicii ar fi suficiente pentru a stabili imputabilitatea statului belgian a respectivelor măsuri, în sensul jurisprudenței în cauza *Stardust Marine*. Comisia reiterează în cele ce urmează conținutul indicilor și explică de ce nu pot fi acceptate argumentele guvernului belgian.

(a) *Aprobarea de către autoritățile publice (punctul 56 din hotărârea în cauza Stardust Marine)*

(216) În hotărârile sale în cauzele Van der Kooy⁽³²⁾, Italia/Comisie⁽³³⁾ și Comisia/Franța⁽³⁴⁾, Curtea de Justiție a dedus imputabilitatea ajutorului în virtutea faptului că acordarea ajutorului fusese supusă spre aprobare autorităților publice. În hotărârea în cauza Van der Kooy, acest aspect este de ajuns pentru a stabili imputabilitatea; în hotărârile în cauzele Italia/Comisie și Comisia/Franța, aprobarea este combinată cu alte aspecte care dovedesc influența autorităților publice⁽³⁵⁾. Decizia în cauza Space Park Development GmbH, care a fost prima decizie a Comisiei prin care se aplica hotărârea în cauza Stardust Marine, a stabilit, de asemenea, imputabilitatea unui ajutor prin faptul că împrumutul în cauză trebuia să primească aprobarea autorităților din landul Bremen. Decizia în cauza Space Park Development GmbH, care a fost prima decizie a Comisiei prin care se aplica hotărârea în cauza Stardust Marine, a stabilit, de asemenea, imputabilitatea unui ajutor prin faptul că împrumutul în cauză trebuia să primească aprobarea autorităților din landul Bremen⁽³⁶⁾. Prin urmare, supunerea spre aprobare a unei măsuri statului membru constituie un indiciu al imputabilității.

(217) Or, în cazul de față, articolul 2 din contractul-cadru obligă Consiliile de Administrație ale SNCB și IFB să supună planul de restructurare spre aprobare statului belgian⁽³⁷⁾. Acest lucru constituie, în concluzie, un prim indiciu al imputabilității statului belgian a deciziei SNCB de a restructura IFB.

(218) Guvernul belgian subliniază că, spre deosebire de ceea ce se prevedea în contractul-cadru, SNCB și IFB nu au mai supus, în cele din urmă, planul de restructurare spre aprobare guvernului belgian, deoarece acest fapt ar fi încălcat autonomia comercială a SNCB.

⁽³²⁾ Hotărârea Curții din 2 februarie 1988, *Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV e.a./Comisie*, C-67/85, C-68/85 și 70/85, Rec. 1988, p. 219.

⁽³³⁾ Hotărârile Curții din 21 martie 1991, *Italia/Comisie*, C-303/88, Rec. 1991, p. I-1433, și C-305/89, Rec. 1991, p. I-1603.

⁽³⁴⁾ Hotărârea Curții din 30 ianuarie 1985, *Comisia/Franța*, 290/83, Rec. 1985, p. 439.

⁽³⁵⁾ Și anume numirea de către stat a administratorilor, în cazul hotărârilor *Comisia/Italia*; finanțarea de la o instituție publică, modalitățile de acordare a ajutorului, care corespund cu modalitățile de acordare a unui ajutor de stat obișnuit, prezentarea de către guvern a ajutorului ca făcând parte dintr-un ansamblu de măsuri de stat, în cazul hotărârii *Comisia/Franța*.

⁽³⁶⁾ Decizia Comisiei din 17 septembrie 2003 privind ajutorul de stat acordat de către Germania în favoarea Space Park Development GmbH (JO L 61, 27.2.2004, p. 66), considerentul 30.

⁽³⁷⁾ Amintim că articolul 4 este redactat după cum urmează: „Părțile își confirmă intenția de a pune în aplicare următoarele măsuri, cu condiția ca acestea să fie conforme cu un plan de restructurare aprobat de cele două consilii de administrație, de statul belgian și, dacă este necesar, de către CE, sub rezerva aprobării de către acționarii IFB.”

- (219) După cum s-a explicat deja în scrisoarea de inițiere (punctele 146 și 147), această situație nu are drept consecință transformarea acestui indiciu al imputabilității într-unul inoperant: pare exclus ca cele două părți contractuale, și anume SNCB și IFB, să fi inclus o astfel de clauză în contract, dacă nu exista o influență a guvernului belgian în acest sens.
- (220) Faptul că guvernul belgian susține că nu a fost consultat în mod oficial în legătură cu restructurarea nu este de ajuns pentru a exclude o oarecare influență neoficială exercitată de acesta în momentul pregătirii contractului-cadru din 7 aprilie 2003, nici pentru a exclude faptul că a avut loc o aprobare. Într-adevăr, după cum Curtea de Justiție a constatat în hotărârea în cauza *Stardust Marine*, „... unui terț îi va fi foarte greu, chiar din cauza relațiilor privilegiate care există între stat și o întreprindere publică, să demonstreze într-un caz concret că unele măsuri de ajutor luate de o astfel de întreprindere au fost adoptate în mod efectiv la recomandarea autorităților publice”. Prin urmare, simplul fapt că respectivul contract încheiat între părți prevede aprobarea ajutorului de către statul belgian reprezintă un indiciu solid al implicării guvernului belgian.
- (221) În răspunsul său la scrisoarea de inițiere, guvernul belgian arată că prevederea de la articolul 2 din contractul-cadru nu făcea referire la planul de restructurare în sine, ci la comunicarea prin care Belgia urma să aducă la cunoștința Comisiei contractul-cadru.
- (222) Comisia consideră că acest argument nu este convingător: dacă părțile din contractul-cadru ar fi avut în vedere exclusiv notificarea Belgiei către Comisie, atunci ele ar fi menționat acest aspect în mod expres în articolul 2 din contract. Interpretarea propusă de guvernul belgian este contrară literei contractului.
- (223) În consecință, Comisia concluzionează că articolul 2 din contractul-cadru implică aprobarea măsurilor de către autoritățile belgiene și constituie un indiciu al imputabilității măsurilor în cauză statului belgian.
- (b) *Articolele de presă*
- (224) Unele indicii suplimentare în favoarea unei intervenții a guvernului belgian în prezenta cauză se găsesc, de asemenea, într-o serie de articole de presă⁽³⁸⁾. Astfel,
- un articol apărut în *La libre Belgique* din 19 mai 2003⁽³⁹⁾ citează biroul de presă al SNCB, care explică faptul că, la 19 mai 2003, Belgia încă nu îi notificase Comisiei măsurile de salvare, în condițiile în care contractul-cadru fusese semnat la 7 aprilie 2003, prin aceea că „autoritatea federală trebuie [trebuia] să își spună ultimul cuvânt”. Într-un articol apărut în martie 2003 pe site-ul www.cheminots.be, Karel Vinck, care în acea perioadă era administrator delegat al SNCB, este citat în legătură cu dosarele ABX și IFB după cum urmează: „Este necesară o marjă de manevră suficientă pentru gestionarea societății”. Acest lucru lasă să se subînțeleagă că direcțiunea SNCB considera că statul se implica prea mult în aceste cauze.
- (225) Belgia respinge acest indiciu. În ceea ce privește articolul apărut în *La libre Belgique*, Belgia subliniază, în temeiul articolului 2 din contractul-cadru, că autoritatea federală nu trebuia să își dea acordul decât cu privire la comunicarea guvernului belgian către Comisie, prin care ar fi notificat contractul-cadru. Or, textul articolului de presă și al comunicatului de presă al SNCB este clar. Dacă biroul de presă al SNCB ar fi vrut să spună că guvernul belgian trebuia doar să aprobe un text care urma să îi fie transmis Comisiei, atunci ar fi arătat că problema care trebuia rezolvată era o pură problemă de formă, nu de substanță.
- (226) În ceea ce privește părerile exprimate de Karel Vinck, autoritățile belgiene consideră că acestea s-au limitat la gestionarea obligațiilor de serviciu public. Acest lucru pare puțin credibil, deoarece Karel Vinck a fost chestionat în special pe tema dosarelor ABX și IFB care, după cum și guvernul belgian o recunoaște, fac referire la activitățile comerciale ale SNCB și nu la unele obligații de serviciu public.
- (c) *Amploarea, conținutul, condițiile contractului-cadru*
- (227) În mod mai general, Comisia amintește că punctul 56 din hotărârea în cauza *Stardust Marine*, menționată anterior, potrivit căruia „orice alt indiciu care demonstrează, în cazul de față, implicarea autorităților publice sau improbabilitatea neimplicării acestora în adoptarea unei măsuri, având în vedere, de asemenea, amploarea acesteia, conținutul său sau condițiile pe care le presupune” trebuie să fie luat în considerare pentru a stabili imputabilitatea unei măsuri statului membru, concluzionează că amploarea, conținutul și condițiile contractului-cadru reprezintă indicii suplimentare ale imputabilității.
- (228) Belgia respinge acest al treilea indiciu, repetând că SNCB ar fi complet autonomă în luarea tuturor deciziilor sale, cu excepția gestionării serviciilor publice.

⁽³⁸⁾ Unele articole de presă pot reprezenta un indiciu al imputabilității, a se vedea deciziile în cauzele ABX Logistics, JO C 9, 14.1.2004, p. 12 și Sniace SA, JO L 108, 30.4.2003, p. 35.

⁽³⁹⁾ „Inter Ferry Boats împărțită în 2 ramuri”, articol publicat online la 19 mai 2003 pe site-ul www.lalibre.be

- (229) Comisia consideră că legea din 1993, care reglementează statutul SNCB ca societate publică pe acțiuni, îi oferă, cu siguranță, SNCB o anumită autonomie în ceea ce privește activitățile sale comerciale. Cu toate acestea, Comisia amintește că, din partea guvernului belgian, comisarul este prezent la fiecare ședință a Comitetului Administrativ și poate sesiza autoritățile belgiene în scopul anulării unei decizii a Consiliului de Administrație vizavi de un aspect care nu este legat de îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, dacă această decizie „aduce [...] atingere punerii în aplicare a sarcinilor de serviciu public”.
- (230) După cum a fost deja explicat, Comisia consideră că decizia de a acorda un avans de trezorerie de 2,5 milioane EUR nu putea să facă obiectul unei acțiuni a comisarului guvernului, deoarece, din cauza valorii și a formei sale, respectivul avans nu putea să afecteze punerea în aplicare a obligațiilor de serviciu public.
- (231) Evaluarea trebuie să fie, însă, diferită în ceea ce privește decizia de a investi aproape 100 de milioane EUR într-o societate aflată în pragul falimentului. Această decizie trebuia să îl determine pe comisarul guvernului să intervină sau măcar să informeze autoritățile belgiene, pentru ca acestea să se implice în mod oficial sau neoficial, după cum a făcut-o, de exemplu, în anul 2000 în cazul investițiilor în ABX, filialele italiene.
- (232) Prin urmare, Comisia consideră că amploarea, conținutul și condițiile contractului-cadru constituie, de asemenea, alături de prezența și de puterile comisarului guvernului, tot atâtea indicii ale imputabilității.
- (d) *Concluzie*
- (233) În consecință, Comisia conchide că măsurile în cauză îi sunt imputabile statului belgian în ceea ce privește perioada ulterioară deciziei Consiliului de Administrație al SNCB din 20 decembrie 2002.
- (234) Este necesar, deci, să analizăm dacă măsurile luate de SNCB cu privire la IFB începând cu 20 decembrie 2002 i-au oferit un avantaj beneficiarului sau dacă, dimpotrivă, SNCB a acționat ca un investitor privat în economia de piață.
- 4.1.2. *Avantaj oferit beneficiarului ajutorului în aplicarea principiului investitorului privat în economia de piață*
- (235) Trebuie să analizăm dacă decizia Consiliului de Administrație al SNCB din 20 decembrie 2002 de a majora capitalul IFB printr-o conversie a creanțelor scadente și de a acorda o serie de măsuri de salvare, care s-a finalizat cu semnarea de către SNCB, la 7 aprilie 2003, a contractului-cadru cu IFB, a creat un avantaj economic pentru IFB sau dacă această decizie este legată de evaluarea unui investitor privat în economia de piață.
- (236) Din moment ce decizia SNCB de a nu mai solicita plata facturilor emise către IFB în perioada cuprinsă între sfârșitul anului 2000 și luna decembrie 2002, precum și decizia SNCB de a acorda un avans de 2,5 milioane EUR nu sunt de responsabilitatea Belgiei, nu mai este necesar să analizăm aceste decizii în detaliu.
- (237) Amintim că măsurile de salvare constau în:
- acordarea unui termen de plată pentru datoriile de 63 de milioane EUR;
 - acordarea unei facilități de credit de 15 milioane EUR;
 - acordarea unui avans recuperabil de 5 milioane EUR.
- (238) Măsurile de restructurare cuprindeau dezinvestirea din filialele franceze, precum și restructurarea și continuarea activităților din Belgia. Finanțarea acestor măsuri era asigurată inițial prin măsurile de salvare, planul de restructurare prevăzând că această finanțare va fi perenizată prin conversia următoarelor creanțe în capital social:
- conversia datoriilor de 63 de milioane EUR, în cazul cărora a fost acordat un termen de plată, în capital social;
 - conversia facilității de credit de 15 milioane EUR în capital social;
 - conversia dobânzilor capitalizate la datoriile pentru care a fost acordat un termen de plată și la facilitatea de credit în capital social.
- (239) Pentru a stabili dacă SNCB a acționat ca un investitor privat în economia de piață, este necesar să apreciem dacă, în condiții similare, un investitor privat cu un nivel comparabil cu cel al SNCB și care se află într-o situație comparabilă cu cea a SNCB ar fi fost determinat să procedeze în același fel⁽⁴⁰⁾.

⁽⁴⁰⁾ Hotărârea din 21 martie 1991, Italia/Comisie, C-305/89, punctele 19 și 20.

(240) Curtea de Justiție a precizat că, în cazul în care comportamentul investitorului privat nu este neapărat identic cu cel al investitorului obișnuit care plasează capitaluri în vederea rentabilizării lor pe termen scurt sau lung, atunci trebuie să fie identic măcar cu comportamentul unui holding privat sau al unui grup privat de întreprinderi care urmează o politică structurală, globală sau sectorială și care este ghidat de unele perspective de rentabilitate pe termen mai lung.⁽⁴¹⁾ Tribunalul a precizat că este de obligația Comisiei să „facă o analiză completă a tuturor aspectelor pertinente ale operațiunii litigioase și ale contextului său” pentru a ști dacă statul a acționat ca un investitor privat în economia de piață⁽⁴²⁾.

(241) Belgia, în răspunsul său la scrisoarea de inițiere, consideră că decizia SNCB de a-i solicita IFB să dezinvestească din filialele franceze ale grupului, precum și decizia SNCB de a-i solicita IFB să restructureze și să își continue activitățile din Belgia corespund unor decizii pe care le-ar fi luat un investitor privat în economia de piață.

(242) Comisia consideră, totuși, că problema pertinentă nu constă în a ști dacă IFB, prin dezinvestirea din filialele din Franța și prin restructurarea și continuarea activităților din Belgia, s-a comportat ca un investitor în economia de piață, ci de a ști dacă decizia SNCB de a finanța aceste două măsuri reprezintă o decizie pe care ar fi luat-o un investitor privat.

(243) În 2002/2003, SNCB trebuia, deci, să hotărască dacă, în ansamblu, era mai convenabil să finanțeze restructurarea IFB (care implica dezinvestirea din filialele franceze și continuarea activităților din Belgia) sau dacă era mai ieftin să declare falimentul IFB. Comisia consideră, în general, că un investitor privat ar fi continuat activitatea unei filiale dacă o comparație între costurile lichidării filialei și costurile restructurării acesteia arată că lichidarea depășește, la nivel de costuri, restructurarea⁽⁴³⁾.

(244) În concluzie, este necesar să stabilim mai întâi costul suportat de SNCB în cazul fiecăruia dintre cele două scenarii, restructurarea și, respectiv, lichidarea IFB.

4.1.2.1. Costul restructurării IFB

(245) În cazul primului scenariu, SNCB alocă o sumă de 95,3 milioane EUR finanțării restructurării IFB, sub forma

⁽⁴¹⁾ Hotărârea din 21 martie 1991, Italia/Comisie, C-305/89, punctele 19 și 20.

⁽⁴²⁾ Hotărârea din 6 martie 2003, WestLB Girozentrale/Comisie, T-228/99 și T-233/99, Rec. 2003, p. II-435, punctul 2251.

⁽⁴³⁾ A se vedea decizia Comisiei din 7 decembrie 2005, cauza C 53/2003, Belgia, Restructurarea societății ABX Logistics, punctul 196 și următoarele.

renunțării la recuperarea creanțelor, care sunt transformate în capital. La sfârșitul restructurării, SNCB deține 100 % dintr-o societate a cărei valoare este estimată la 31 de milioane EUR, dar care are provizioane de 34,2 milioane EUR și datorii financiare de 15 milioane EUR (în afara datoriilor față de SNCB); din aceste calcule rezultă o valoare netă a întreprinderii de – 18 milioane EUR. Comisia consideră aceste estimări, bazate pe metode cunoscute, ca fiind realiste.

(246) Prin urmare, Comisia constată că, în ipoteza unei vânzări a IFB, SNCB nu ar fi putut să obțină decât un preț de vânzare negativ.

4.1.2.2. Costul ipotetic al unei lichidări a IFB

(247) În cel de al doilea scenariu, SNCB renunță, de asemenea, la recuperarea celor 95 de milioane EUR din creanțe. În plus, Belgia consideră că, în baza informațiilor disponibile în momentul încheierii contractului-cadru la 7 aprilie 2003, lichidarea activităților IFB din Belgia ar fi obligat SNCB să suporte un cost suplimentar cuprins între 70,6 și 161,8 milioane EUR. Această valoare ar corespunde sumelor care ar fi putut, în mod normal, să fie recuperate prin lichidarea activelor (37,5 milioane EUR), din care se scad costurile cauzate de lichidarea pasivului IFB (între 67 și 76,9 milioane EUR) și cheltuielile cu personalul SNCB devenit excedentar (41,1-122,4 milioane EUR), ca urmare a încetării activităților IFB.

(248) Comisia nu este de acord cu această analiză. În primul rând, ea contestă faptul că SNCB ar fi trebuit să plătească întreg pasivul IFB. Apoi, Comisia contestă valoarea costului social suplimentar calculat de Belgia.

Responsabilitatea SNCB față de pasivul IFB

(249) În mod contrar a ceea ce susține Belgia, faptul că IFB avea un activ net (valoarea de recuperare a activului, din care se scade valoarea pasivului exigibil) negativ nu înseamnă că, în caz de faliment, SNCB ar fi trebuit să suporte excedentul de pasiv corespunzător. Într-adevăr, Comisia amintește că, în principiu, o societate ca IFB răspunde de obligațiile sale cu propriul patrimoniu social. Responsabilitatea acționarilor față de obligațiile societății nu depășește, în mod normal, capitalul social al acesteia și, prin urmare, nu afectează patrimoniul propriu al diferiților acționari. Doar în unele cazuri excepționale și în condiții foarte stricte, anumite legislații naționale prevăd posibilitatea unor terți de a se orienta spre acționari⁽⁴⁴⁾.

⁽⁴⁴⁾ A se vedea decizia de a extinde procedura C 53/03, Belgia, ABX Logistics, punctul 61.

- (250) În concluzie, în ipoteza unui faliment al IFB, SNCB și-ar fi pierdut capitalul social, însă nu ar fi trebuit să ramburseze creanțele celorlalți creditori ai IFB. La o primă vedere, costul falimentului IFB suportat de SNCB, în calitate de acționar, ar fi fost, deci, nul și nu de 29,5-39,4 milioane EUR, după cum susțin autoritățile belgiene.
- (251) În practica sa decizională, Comisia recunoaște, totuși, că o întreprindere aflată în situația SNCB ar fi putut să fie obligată să suporte o serie de costuri de pe alte poziții decât în calitate de acționar ⁽⁴⁵⁾. În cazul de față, aceste costuri sunt, în special, următoarele:
- în calitate de creditor, SNCB își va pierde creanțele asupra IFB, cel puțin la nivelul cotei sale din pasivul IFB neacoperit de activ; Comisia poate să accepte că, ținând seama de rolul SNCB în lichidarea IFB, acest risc ar putea fi evaluat până la nivelul valorii totale a creanțelor pe care SNCB le deține asupra IFB, adică 95 de milioane EUR;
 - în calitate de companie mamă, Comisia ar putea accepta că, pentru a-și salva reputația, ar fi fost indicat ca SNCB să preia o parte din datoriile neplătite față de furnizorii IFB care sunt și furnizorii ai SNCB.
- (252) În concluzie, este necesar să estimăm valoarea maximă pe care SNCB ar fi putut fi obligată să o suporte în această calitate. În această privință, Belgia estimează că totalitatea costurilor suplimentare suportate de SNCB în această calitate nu ar trebui să depășească suma de 13 milioane EUR. În fapt, costurile suplimentare reale ar fi putut fi mai mici, deoarece creditorii IFB și-ar fi recuperat mai întâi o parte din creanțe în urma lichidării IFB și ar fi fost despăgubiți de SNCB doar la nivelul sumelor restante. Această valoare de 13 milioane EUR trebuie, deci, să fie considerată o limită maximală.
- Valoarea costului suplimentar social suportat de SNCB**
- (253) Comisia consideră că, în principiu, un investitor privat în economia de piață, care trebuie să se decidă între finanțarea restructurării filialei sale și declararea falimentului acesteia, poate fi obligat să ia în calcul costul pe care îl implică o reducere de personal, dacă această reducere de personal ar fi o consecință directă și inevitabilă a declarării falimentului respectivei filiale.
- (254) Belgia ajunge la concluzia că declararea falimentului IFB ar fi lăsat SNCB cu un personal excedentar de 530 de angajați, din care 50 erau detașați la IFB, iar 480 erau
- angajați în cadrul SNCB în activități a căror continuare depindea de activitățile IFB. Reducerea de personal a SNCB cu 530 de angajați ar fi generat costuri de 122,4 milioane EUR, adică 230 000 EUR pe angajat. Detaliile acestui calcul sunt explicate în partea a 3-a din prezenta decizie.
- (255) Comisia consideră că nu este realist să se considere că SNCB ar fi putut să recupereze doar 21 % din traficul generat anterior de IFB. În primul rând, după cum Belgia recunoaște în răspunsul său la decizia de inițiere, piețele pe care activează IFB sunt în plină dezvoltare (creștere de 11 % în cazul transbordării de mărfuri și de 12 % în cazul transportului combinat). În concluzie, este posibil ca unii concurenți ai IFB să fi cumpărat activele IFB, în scopul continuării activităților pe care le desfășoară.
- (256) În această ipoteză, cumpărătorul IFB ar fi avut nevoie de servicii de transport feroviar de marfă. Având în vedere poziția solidă a SNCB pe piața de transport internațional de mărfuri cu plecare din Belgia și monopolul său (până la 1 ianuarie 2007) pe piața de transport național de mărfuri din Belgia, Comisia consideră că societatea care ar fi cumpărat activele IFB ar fi ales, măcar pentru o parte importantă a necesităților sale, SNCB ca transportator feroviar. În consecință, chiar și în ipoteza falimentului IFB, SNCB ar fi putut să recupereze o mare parte din traficul feroviar generat de IFB.
- (257) În plus, Comisia observă că piețele de transport feroviar sunt în creștere. Prin urmare, pare logic să acceptăm faptul că SNCB ar fi putut să se dezvolte cu aceeași viteză ca și piața, ceea ce i-ar fi permis să îi reintegreze treptat pe cei 50 de angajați detașați la IFB.
- (258) În concluzie, Comisia consideră că Belgia nu a reușit să demonstreze în mod convingător că SNCB ar fi avut un personal excedentar de 480 de angajați în ipoteza falimentului IFB și că nu ar fi putut să îi reintegreze pe cei 50 de angajați detașați la IFB.
- (259) În baza informațiilor transmise de statul belgian, Comisia consideră că, în cazul celui de al doilea scenariu, SNCB renunță, de asemenea (ca și în cazul primului scenariu), la recuperarea creanțelor sale la nivelul a maxim 95,3 milioane EUR și suportă un cost suplimentar de maximum 13 milioane EUR.

4.1.2.3. Concluzie

- (260) Dat fiind că SNCB renunță în ambele scenarii la creanțele sale asupra IFB, în valoare de 95,3 milioane EUR, Belgia

⁽⁴⁵⁾ A se vedea decizia Comisiei din 7 decembrie 2005, cauza C 53/03, Belgia, Restructurarea societății ABX Logistics, punctul 204 și următoarele.

nu a demonstrat că, prin alegerea primului scenariu (finanțarea restructurării), care pune SNCB în situația de a deține o întreprindere a cărei valoare este negativă și estimată la – 18 milioane EUR, SNCB a făcut o alegere pertinentă din punct de vedere economic în comparație cu cel de al doilea scenariu (lichidarea), în cazul căruia costurile suplimentare dovedite în cadrul prezentei proceduri sunt evaluate la maximum 13 milioane EUR.

- (261) Comisia concluzionează că Belgia nu a demonstrat că SNCB a acționat ca un investitor privat în economia de piață atunci când a luat decizia, imputabilă statului belgian, de a finanța restructurarea și continuarea activităților IFB în Belgia, precum și dezinvestirea din activitățile IFB în Franța.

4.1.3. Denaturarea concurenței și afectarea schimburilor comerciale dintre statele membre

- (262) Comisia trebuie să analizeze situația pieței respective și cotele de piață ale beneficiarului pe această piață, precum și impactul pe care susținerea financiară îl va avea asupra situației concurenței⁽⁴⁶⁾.

- (263) În cazul de față, susținerea financiară i-a fost acordată unei întreprinderi active pe unele piețe deschise concurenței, care se află în concurență cu alți actori din statele membre, după cum am arătat în partea a 2-a din prezenta decizie. Prin urmare, susținerea financiară denaturează sau este susceptibilă de a denatura concurența și afectează sau poate afecta schimburile comerciale dintre statele membre.

- (264) Guvernul belgian, în scrisoarea sa de răspuns la inițierea procedurii, contestă faptul că aceste două criterii de la articolul 87 alineatul (1) sunt îndeplinite, deoarece Comisia nu ar fi prezentat nicio dovadă care să scoată în evidență respectivele situații de denaturare a concurenței.

- (265) Comisia atrage atenția autorităților belgiene asupra faptului că articolul 87 alineatul (1) face referire la o amenințare de denaturare a concurenței. În consecință, Comisia nu trebuie să facă dovada unei denaturări a concurenței, ci trebuie să explice în mod convingător riscul unor astfel de denaturări, ceea ce a și făcut, de altfel, în scrisoarea de inițiere (punctele 212 și 213), precum și în prezenta decizie.

4.1.4. Concluzie: existența unui ajutor de stat

- (266) În concluzie, Comisia consideră că finanțarea de către SNCB a restructurării IFB (în Belgia) și a încetării activităților sale din Franța, sub forma conversiei în capital a datoriilor în valoare totală de 95,3 milioane EUR, constituie un ajutor de stat.

4.2. Compatibilitatea ajutorului

- (267) Articolul 87 alineatul (3) litera (c) din tratat prevede că „pot fi considerate compatibile cu piața comună ajutoarele destinate facilitării dezvoltării anumitor activități sau anumitor regiuni economice, în cazul în care aceste ajutoare nu denaturează condițiile schimburilor comerciale într-o măsură contrară interesului comun”.

- (268) Ajutorul acordat de statul belgian prin intermediul SNCB ar putea fi compatibil cu piața comună în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c), astfel cum acesta este interpretat de Comisie în orientările sale din 1999 și din 2004.

4.2.1. Compatibilitatea ca ajutoare pentru salvare

- (269) Doar măsurile care constau într-un ajutor de trezorerie ar putea fi compatibile ca ajutoare pentru salvare. În cazul de față, ajutoarele de trezorerie constau în acordarea termenului de plată, a facilității de credit și a avansului recuperabil.

- (270) În prealabil, se pune problema de a stabili care versiune a orientărilor este aplicabilă. Ultima versiune a acestor orientări a intrat în vigoare la 10 octombrie 2004. Aceasta indică la punctul 7, cu titlul „data de aplicare și durata”:

„(102) Comisia va pune în aplicare prezentele orientări începând cu 10 octombrie 2004 și până la 9 octombrie 2009.

- (103) Notificările înregistrate de Comisie înainte de 10 octombrie 2004 vor fi investigate în temeiul criteriilor în vigoare la momentul notificării.

(104) Comisia va investiga compatibilitatea cu piața comună a oricărui ajutor de salvare sau de restructurare acordat fără autorizația sa, deci în violarea articolului 88 alineatul (3) din tratat, în temeiul prezentelor orientări dacă ajutorul sau o parte a acestuia a fost acordat după publicarea lor în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. În toate celelalte cazuri, Comisia va face investigarea în temeiul orientărilor în vigoare la momentul acordării ajutorului.”

- (271) Ajutoarele de trezorerie au fost acordate la 7 aprilie 2003 prin încheierea unui contract-cadru între IFB și SNCB. Acordarea lor a avut loc fără notificarea prealabilă a Comisiei, deci în violarea articolului 88 alineatul (3) din tratat. Evaluarea compatibilității lor ca ajutoare pentru salvare se va realiza, în consecință, în temeiul orientărilor din 1999.

⁽⁴⁶⁾ Hotărârea Curții din 13 martie 1985, Regatul Țărilor de Jos și Leeuwarder Papierwarenfabriek/Comisie, cauzele conexe 296/82 și 318/82, Rec. 1985, p. 809, punctul 24.

(272) Punctul 23 din orientările din 1999 definește următoarele cinci condiții care trebuie îndeplinite pentru ca un ajutor pentru salvare să poată fi compatibil cu piața comună:

„Ajutoarele pentru salvare trebuie:

- (a) să conștie în ajutoare de trezorerie care iau forma unor garanții de credit sau unor credite. În cele două cazuri, creditul trebuie să se supună unei rate a dobânzii cel puțin comparabilă cu ratele dobânzii percepute la împrumuturi acordate unor întreprinderi viabile și, în special, cu ratele de referință adoptate de Comisie;
 - (b) să fie legate de credite a căror durată de rambursare, care urmează ultimei plăți efectuate către întreprindere din sumele împrumutate, să nu depășească douăsprezece luni; rambursarea creditului legat de ajutorul pentru salvare poate fi, eventual, acoperită prin ajutorul pentru restructurare care ar fi autorizat ulterior de către Comisie;
 - (c) să se justifice prin rațiuni sociale acute și să nu aibă efecte grave de spillover negativ în alte state membre;
 - (d) să fie însoțite, în momentul notificării lor, de un angajament al statului membru de a-i transmite Comisiei, în termen de șase luni de la data autorizării ajutorului pentru salvare, fie un plan de restructurare, fie un plan de lichidare, fie dovada că împrumutul a fost rambursat integral și/sau că garanția a luat sfârșit;
 - (e) să se limiteze, în ceea ce privește valoarea, la ceea ce este necesar pentru exploatarea întreprinderii (de exemplu, acoperirea cheltuielilor salariale sau a aprovizionărilor curente) în perioada pentru care este autorizat ajutorul.”
- (273) Durata rambursării prevăzută în contractul-cadru este de douăsprezece luni. Cu toate acestea, guvernul belgian a informat Comisia că durata a fost prelungită în mod tacit între părți până în momentul majorării de capital.
- (274) Având în vedere această informație, Comisia a considerat în decizia sa de inițiere (punctele 232 și 233) că prevederea de la punctul 23 litera (b) nu este îndeplinită și că ajutoarele de trezorerie nu pot fi autorizate ca ajutoare pentru salvare.
- (275) Belgia contestă această evaluare juridică, prezentând trei argumente. Ea consideră, în primul rând, că SNCB a menținut măsurile de salvare în singurul scop de a-i permite Comisiei să încheie investigarea cauzei NN 9/2004. Belgia se prevalează de punctul 24 din orientări, care prevede că autorizarea măsurilor de salvare rămâne valabilă până în momentul în care Comisia va lua o hotărâre cu privire la planul de restructurare. În consecință, autoritățile belgiene îi solicită Comisiei să nu invoce durata propriei sale proceduri de aprobare a măsurilor de salvare pentru a contesta durata menținerii acestor măsuri și să aprobe, în temeiul punctului 24 din orientările din 1999, măsurile de salvare până în momentul în care va lua o hotărâre cu privire la planul de restructurare.
- (276) Comisia consideră că acest argument nu este pertinent. Într-adevăr, punctul 24 din orientările din 1999 menționează: „Autorizarea inițială a ajutorului pentru salvare acoperă o perioadă de maxim șase luni sau, dacă statul membru a înaintat un plan de restructurare în acest termen, o perioadă care se întinde până în momentul în care Comisia ia o hotărâre cu privire la acest plan. În temeiul autorizării inițiale și în unele cazuri excepționale justificate în mod corespunzător, Comisia va putea să autorizeze o prelungire a termenului inițial de șase luni, la cererea statului membru.”
- (277) Comisia notează că Belgia a pus în aplicare ajutoarele pentru restructurare la 7 aprilie 2003. Termenul de șase luni necesar pentru înaintarea unui plan de restructurare expira, deci, la 6 octombrie 2003. Dat fiind că autoritățile belgiene i-au transmis Comisiei planul de restructurare cu ocazia unei ședințe, la 12 decembrie 2003, acestea nu au respectat termenul prevăzut la punctul 24 din orientări.
- (278) Cel de al doilea argument al autorităților belgiene, potrivit căruia acestea ar fi pus la dispoziția Comisiei orice informație necesară pentru a lua o hotărâre cu privire la ajutoarele pentru salvare prin comunicarea din 12 august 2003, nu este, de asemenea, pertinent. Astfel, faptul că autoritățile comunitare au solicitat ulterior informații suplimentare în mai multe rânduri demonstrează că informațiile oferite de Belgia nu erau complete.
- (279) În ceea ce privește argumentul autorităților belgiene potrivit căruia Comisia nu și-ar fi manifestat niciodată vreo rezervă cu privire la menținerea provizorie a măsurilor de salvare, este de ajuns să amintim că aceasta din urmă a inclus în scrisorile sale din 13 octombrie 2003 și din 26 ianuarie 2005 următoarea avertizare: Comisia atrage „atenția autorităților belgiene asupra clauzei de suspendare a punerii în aplicare a articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE, prevăzută la

articolul 3 din Regulamentul (CE) nr. 659/99 al Consiliului, care interzice punerea în aplicare a oricărui ajutor nou înainte ca autoritățile comunitare să fi luat sau să se considere că au luat o decizie de autorizare a respectivului ajutor. În plus, îmi permit să le reamintesc autorităților belgiene că recuperarea oricărui ajutor pus în aplicare în încălcarea acestei clauze i-ar putea fi solicitată beneficiarului în conformitate cu articolul 14 din regulamentul menționat anterior”.

- (280) Comisia concluzionează că ajutoarele de trezorerie acordate IFB de către SNCB au depășit termenul de 12 luni prevăzut la punctul 23 litera (b) din orientările din 1999 și că autoritățile belgiene nu i-au prezentat Comisiei planul de restructurare în termen de șase luni, astfel cum se prevede la punctul 24 din orientările din 1999. Ajutoarele acordate de SNCB nu pot fi, prin urmare, autorizate ca ajutoare pentru salvare. Ele ar putea fi, totuși, compatibile cu piața comună ca ajutoare pentru restructurare.

4.2.2. Compatibilitatea ajutoarelor pentru restructurare

- (281) Se pune din nou problema de a stabili care versiune a orientărilor este aplicabilă. În decizia sa de inițiere (punctul 240), Comisia a considerat că, dacă SNCB hotărăște să nu îi acorde IFB un nou avantaj și dacă se aduce dovada că SNCB se angajase să își transforme creanțele în capital înainte de publicarea orientărilor din 2004, Comisia ar trebui să analizeze în decizia sa finală ajutoarele acordate IFB de către SNCB în temeiul orientărilor din 1999.
- (282) Autoritățile belgiene, în răspunsul lor la scrisoarea de inițiere, informaseră Comisia că SNCB renunță la aportul în natură la IFB al participației sale la societatea TRW și își retrag notificarea din 28 ianuarie 2005. Prin urmare, Comisia constată că SNCB a hotărât să nu îi acorde IFB un nou avantaj, ci să se limiteze la conversia creanțelor sale în capital.
- (283) Este necesar să stabilim dacă SNCB s-a angajat să își transforme creanțele în capital înainte de publicarea orientărilor din 2004. Autoritățile belgiene, în răspunsul lor la scrisoarea de inițiere, au demonstrat că, în legislația belgiană, angajamentul SNCB de a-și transforma creanțele în capital era ferm începând cu 7 aprilie 2003, momentul încheierii contractului-cadru, iar faptul că acest angajament a fost supus unei condiții suspensive, și anume notificarea către Comisie și aprobarea de către aceasta, nu avea drept consecință eliminarea caracterului ferm și definitiv al acestui angajament. Într-adevăr, după cum

au demonstrat autoritățile belgiene, dacă respectiva condiție suspensivă este îndeplinită, atunci acest lucru are un efect retroactiv. În concluzie, angajamentul SNCB de a-și converti creanțele în capital este ferm începând cu 7 aprilie 2003.

- (284) Cele două condiții fiind îndeplinite, Comisia concluzionează că este indicat să se aplice orientările din 1999 în prezenta cauză. Această concluzie este, de altfel, conformă cu analiza prezentată în decizia de inițiere (punctul 240), în care Comisia a conchis:

„[...] dacă SNCB hotărăște să nu îi acorde IFB un nou avantaj și dacă se aduce dovada că SNCB se angajase să își transforme creanțele în capital înainte de publicarea orientărilor din 2004, Comisia ar trebui să analizeze, în decizia sa finală, ajutoarele acordate IFB de către SNCB în temeiul orientărilor din 1999”⁽⁴⁷⁾.

- (285) Pentru a putea beneficia de ajutoarele pentru restructurare, o întreprindere trebuie, în primul rând, să fie eligibilă pentru punerea în aplicare a orientărilor. Pentru a fi eligibilă, întreprinderea trebuie să fie o întreprindere în dificultate. Orientările din 1999 menționează în acest sens (punctele 4 și 5):

„(4) [...] Comisia consideră [...] că o întreprindere se află în dificultate, în sensul prezentelor orientări, atunci când este incapabilă, cu propriile resurse financiare sau cu resursele pe care sunt pregătiți să i le ofere proprietarii/acționarii și creditorii săi, să stopeze unele pierderi care o conduc, în lipsa unei intervenții externe a autorităților publice, către un deces economic aproape sigur, pe termen mediu sau scurt.

- (5) În particular, o întreprindere este considerată în orice caz, indiferent de mărimea sa, ca fiind în dificultate în temeiul prezentelor orientări:

a) dacă este vorba de o societate ai cărei asociați au o responsabilitate limitată, în situația în care mai mult de jumătate din capitalul său subscris a dispărut, iar mai mult de un sfert din acest capital a fost pierdut în cursul ultimelor douăsprezece luni.”

⁽⁴⁷⁾ Decizia de inițiere a procedurii formale de examinare – Ajutorul de stat C 46/05, punctul 240.

- (286) După cum a fost deja demonstrat în decizia de inițiere (punctul 225), bilanțul anual pe 2002 al IFB scoate în evidență un capital subscris de 48 de milioane EUR și o serie de pierderi curente înainte de impozitare de 50 de milioane EUR. Prin urmare, capitalul social dispăruse atunci când SNCB a hotărât, în aprilie 2003, să acorde ajutoarele. Dat fiind că mai mult de jumătate din capitalul subscris dispăruse în acel moment, din care mai mult de un sfert în cursul ultimelor douăsprezece luni, IFB reprezintă o întreprindere în dificultate în sensul punctelor 4 și 5 din orientări.
- (287) În plus, întreprinderea nu trebuie să fie o întreprindere recent înființată. Orientările din 1999 specifică în acest sens (punctul 7):
- „(7) În temeiul prezentelor orientări, o întreprindere recent înființată nu este eligibilă pentru a i se acorda ajutoare de salvare și de restructurare, chiar dacă situația sa financiară inițială este precară. Este, în special, cazul în care întreprinderea nouă a apărut în urma lichidării unei întreprinderi preexistente sau în urma preluării doar a activelor.”
- (288) După cum a fost detaliat în partea a 2-a din prezenta decizie, IFB a fost înființată la 1 aprilie 1998, prin fuziunea societății FerryBoats SA cu societatea InterFerry SA și prin aportul departamentului „căi ferate” al societății Edmond Depaire SA la entitatea rezultată în urma fuziunii. În scrisoarea de inițiere (punctele 218-223), Comisia și-a exprimat unele îndoieli cu privire la problema dacă noua întreprindere IFB prelua personalitatea juridică a uneia dintre aceste trei societăți sau dacă ea fusese recent creată în 1998.
- (289) În răspunsul lor la scrisoarea de inițiere, autoritățile belgiene au stabilit că IFB continuă personalitatea juridică a FerryBoats SA, societate înregistrată în anul 1923. Comisia trage concluzia că IFB nu este o întreprindere recent creată în sensul punctului 7 din orientările din 1999.
- (290) Punctul 3.2.2 din orientările din 1999 enunță condițiile de autorizare a unui ajutor pentru restructurare. Aceste condiții sunt următoarele:
- planul de restructurare trebuie să permită restabilirea, într-o perioadă de timp rezonabilă, a viabilității pe termen lung a întreprinderii;
 - trebuie să se ia unele măsuri pentru a atenua, pe cât posibil, consecințele defavorabile ale ajutorului pentru concurenți;
 - ajutorul trebuie să se limiteze la strictul minim necesar pentru a face posibilă restructurarea;
- Comisiei trebuie să i se înlesnească asigurarea bunei desfășurări a planului de restructurare, prin rapoarte regulate și detaliate;
- ajutoarele pentru restructurare nu trebuie să fie acordate decât o singură dată.
- 4.2.2.1. Un plan de restructurare care să restabilească viabilitatea economică a întreprinderii
- (291) În ceea ce privește planul de restructurare prin care se restabilește viabilitatea economică a întreprinderii, orientările din 1999 menționează:
- „(31) Acordarea ajutorului este condiționată de punerea în aplicare a planului de restructurare care va fi fost, în cazul tuturor ajutoarelor individuale, validat în prealabil de Comisie.
- (32) Planul de restructurare, a cărui durată trebuie, de asemenea, să fie cât se poate de limitată, trebuie să facă posibilă restabilirea, într-o perioadă de timp rezonabilă, a viabilității pe termen lung a întreprinderii, pe baza unor ipoteze realiste privind condițiile exploatații ulterioare. Ajutorul pentru restructurare trebuie, deci, să fie legat de un plan de restructurare viabil, asupra căruia statul membru își ia un angajament. Acest plan trebuie să îi fie prezentat Comisiei împreună cu toate detaliile necesare, în special împreună cu un studiu de piață. Ameliorarea viabilității trebuie să rezulte, în principal, din măsurile interne prevăzute în planul de restructurare. Aceasta nu va putea să se bazeze pe unii factori externi, pe care întreprinderea nu îi poate controla, precum variația prețurilor sau a cererii, decât dacă ipotezele propuse cu privire la evoluția pieței sunt acceptate la scară generală. Un proces de restructurare trebuie să implice abandonarea acelor activități care, chiar și după restructurare, ar rămâne deficitare din punct de vedere structural.
- (33) Planul de restructurare descrie împrejurările care au dus la apariția dificultăților întreprinderii, ceea ce ne permite să evaluăm dacă măsurile propuse sunt adaptate. Acesta ține seama, în special, de evoluția previzibilă a cererii și a ofertei pe piața de produse analizate, cu scenarii care transpun ipoteze optimiste, pesimiste și neutre, precum și de atuurile și de slăbiciunile specifice ale întreprinderii. Planul de restructurare îi permite întreprinderii să facă tranziția spre o nouă structură, care îi oferă perspective de viabilitate pe termen lung și posibilitatea să funcționeze cu propriile sale resurse.

- (34) Planul de restructurare trebuie să propună o transformare a întreprinderii, astfel încât aceasta din urmă să își poată acoperi, o dată restructurarea finalizată, toate costurile, inclusiv costurile de amortizare și cheltuielile financiare. Rentabilitatea scontată a capitalurilor proprii ale întreprinderii restructurate va trebui să fie îndeajuns de mare pentru a-i permite acesteia să facă față concurenței contând doar pe forțele sale.”
- (292) Comisia a concluzionat în decizia sa de inițiere (punctele 242-247) că Belgia a prezentat un plan de restructurare care îndeplinește criteriile enunțate în orientări și, prin urmare, nu și-a mai exprimat vreo îndoială cu privire la acest criteriu. În urma deschiderii procedurii, Comisia nu a primit comentarii de la părțile interesate care să conteste această concluzie.
- (293) Comisia observă că societatea IFB a reușit să își demonstreze viabilitatea economică și în planul său de restructurare, prezentat în 2003, și în rezultatele obținute ulterior. În consecință, Comisia trage concluzia, ca și în decizia de inițiere (punctul 271), că respectivul criteriu, numit „un plan de restructurare care să restabilească viabilitatea economică a întreprinderii” este îndeplinit.
- (294) Cu toate acestea, după cum reiese de la punctul 290 din prezenta decizie, planul de restructurare care restabilește viabilitatea economică a întreprinderii nu reprezintă o condiție suficientă; trebuie să stabilim, de asemenea, că ajutorul nu determină denaturarea ilegală a concurenței.
- 4.2.2.2. Prevenirea denaturării ilegale a concurenței**
- (295) În ceea ce privește prevenirea denaturării ilegale a concurenței, orientările din 1999 menționează (punctele 35-39):
- „(35) Trebuie să se ia unele măsuri pentru a atenua, pe cât posibil, consecințele negative ale ajutorului pentru concurenți. În caz contrar, ajutorul ar trebui să fie considerat «opus interesului comun» și, deci, incompatibil cu piața comună.
- (36) Această condiție se traduce, cel mai frecvent, printr-o limitare a prezenței, pe care întreprinderea și-o poate asuma, pe piața (piețele) pe care ea este activă la încheierea perioadei de restructurare. Dacă piața în cauză este neimportantă la nivel comunitar și la nivelul SEE sau în cazul în care cotele din această piață deținute de respectiva întreprindere sunt insignifiante, trebuie să se aprecieze că nu există o denaturare ilegală a concurenței. Prin urmare, trebuie să se considere că această condiție nu se aplică, în principiu, întreprinderilor mici și mijlocii, mai puțin în cazul în care unele prevederi sectoriale din regulile de concurență în materie de ajutoare de stat stipulează contrariul.
- (37) Limitarea sau reducerea forțată a prezenței pe piața (piețele) pe care este activă întreprinderea reprezintă o compensație pentru concurenți. Această compensație trebuie să fie proporțională cu efectele de denaturare cauzate de respectivul ajutor și, în special, cu ponderea aproximativă a întreprinderii pe piața (piețele) în cauză. Comisia determină amploarea acesteia în baza studiului de piață anexat la planul de restructurare și, dacă procedura a fost deschisă, în temeiul informațiilor oferite de părțile implicate. Reducerea prezenței întreprinderii este pusă în aplicare prin planul de restructurare și prin condițiile care pot fi adăugate la acesta.
- (38) În plus, poate fi avută în vedere o atenuare a necesității unor compensații, în cazul în care această reducere sau limitare riscă să ducă la o deteriorare evidentă a structurii pieței, de exemplu având ca efect indirect crearea unui monopol sau a unei situații de oligopol redus.
- (39) Compensațiile vor putea să ia forme diferite, în funcție de prezența sau de absența întreprinderii pe o piață cu probleme de supracapacitate. [...]”
- (296) Înainte de decizia de inițiere, autoritățile belgiene explicaseră că, în scopul atenuării, pe cât posibil, a consecințelor negative ale ajutorului pentru concurenți, IFB luase două măsuri:
- renunțarea la activitățile de transbordare din Franța
- închiderea terminalului de la Bressoux, din Belgia, și vânzarea participațiilor la terminalele din Bruxelles și din Zeebrugge (Belgia).
- (297) Comisia, în decizia sa de inițiere (punctele 252-265), și-a exprimat unele îndoieli referitoare la problema dacă aceste măsuri erau suficiente pentru a atenua, pe cât posibil, consecințele negative ale ajutorului pentru concurenți. Aceste îndoieli erau legate de cele două sectoare în care IFB își continua activitatea, și anume piața belgiană de transbordări de mărfuri și piața belgiană de logistică.
- (a) Piața belgiană de transbordări de mărfuri**
- (298) Cele două măsuri menționate în scrisoarea de inițiere (punctul 260) făceau referire la piața belgiană de transbordări de mărfuri. În scrisoarea de inițiere (punctele 262-264), Comisia și-a exprimat unele îndoieli legate de problema dacă aceste măsuri erau suficiente, în special având în vedere faptul că societatea TRW, din care SNCB intenționa să își direcționeze participația către IFB, deținea participații importante la terminalele din Bruxelles și din Zeebrugge și că IFB avea participații minoritare la un număr considerabil de terminale din Belgia.

- (299) Guvernul belgian, în răspunsul său la scrisoarea de inițiere, prezintă mai multe argumente în infirmarea îndoielilor Comisiei. Acesta subliniază, în primul rând, că IFB a înregistrat o creștere economică mai mică decât piața (4,1 % – creșterea IFB, 10,7 % – creșterea înregistrată de terminalele din portul Anvers, 12 % – creșterea terminalelor din regiunea ARA). Comisia consideră că această informație suplimentară ne permite să concluzionăm că ponderea IFB pe piață a scăzut ca urmare a punerii în aplicare a planului de restructurare.
- (300) În plus, Belgia a arătat că IFB își diminuase volumul pe piața de transbordare de mărfuri, ajungând de la 1,5 milioane EVP în 2002 la 1,1 milioane EVP la sfârșitul lui 2005. Comisia consideră că această scădere a capacității constituie o măsură atenuantă importantă.
- (301) În sfârșit, Belgia a informat Comisia că aportul TRW la IFB nu va mai avea loc. Comisia consideră că această ultimă schimbare este esențială, deoarece ea are drept consecință faptul că închiderea terminalului de la Bressout și vânzarea participațiilor la terminalele din Bruxelles și din Zeebrugge duc la o reducere importantă a prezenței IFB pe piața belgiană de transbordare de mărfuri.
- (302) Având în vedere aceste argumente și dat fiind faptul că a scăzut cota de piață a IFB, Comisia consideră că Belgia a făcut dovada că au fost luate suficiente măsuri în sectorul transbordării de mărfuri pentru a atenua, pe cât posibil, consecințele negative ale ajutorului asupra concurenților de pe piață.
- (b) Piața belgiană de logistică**
- (303) În scrisoarea sa de inițiere (punctele 257-259), Comisia a notat că măsurile propuse nu vizează piața de logistică. Comisia a considerat, prin urmare, că lipsa unor măsuri propuse în legătură cu piața de logistică, precum și faptul că piața se află în plină transformare și faptul că IFB a reușit să își mărească volumul în mod considerabil, dau naștere la o serie de îndoieli legate de problema dacă Belgia a limitat, pe cât posibil, consecințele negative asupra concurenței în ceea ce privește activitățile de logistică ale IFB.
- (304) Guvernul belgian, în răspunsul său la scrisoarea de inițiere, a prezentat cinci argumente care urmăresc să demonstreze că IFB luase, contrar a ceea ce susținea Comisia în decizia sa de inițiere, suficiente măsuri pentru a limita denaturarea concurenței (pentru detalii, a se vedea descrierea din partea a 3-a din prezenta decizie, punctele 177-187). Aceste argumente pot fi rezumate după cum urmează:
- scăderea cu 49 % a numărului de vagoane exploatate de IFB;
 - o cotă de piață a IFB mai mică de 5 %;
 - o creștere mai lentă decât cea a pieței (9,9 % în cazul IFB, comparativ cu 12 % în medie în cazul pieței);
 - o creștere datorată, în special, transportului vrac, subsegment al pieței pe care IFB era foarte slab prezentă înainte de 2002;
 - liberalizarea pieței de transport feroviar de mărfuri începând cu anul 2007 va crește și mai mult nivelul presiunii concurențiale.
- (305) Comisia constată că cele cinci argumente prezentate de guvernul belgian sunt convingătoare. În ceea ce privește primul argument, Comisia consideră că guvernul belgian a demonstrat că IFB și-a redus capacitatea logistică prin reducerea numărului de vagoane exploatate cu 49 %, ceea ce face posibilă limitarea denaturării concurenței, fenomen provocat de măsurile în cauză. În legătură cu cel de al doilea argument, Comisia este de acord cu guvernul belgian că, pe piața de logistică, cotele IFB scad, în sensul orientărilor din 1999. În ceea ce privește cel de al treilea argument, Comisia consideră că explicațiile prezentate de statul belgian pentru a nuanța majorarea cifrei de afaceri a IFB demonstrează că IFB Logistics s-a dezvoltat mai lent decât concurenții săi, iar creșterea cea mai importantă era legată de un subsector în care IFB este prezent doar în mod marginal. În ceea ce privește cel de al patrulea argument, potrivit Comisiei, chiar dacă decizia IFB de a-și deschide terminalele către concurenți ar trebui, probabil, să se datoreze unor rațiuni economice, ea are, totuși, drept consecință consolidarea deschiderii piețelor pe care IFB este activă și poate, de asemenea, să limiteze efectele negative ale ajutorului. În ceea ce privește cel de al cincilea argument, Comisia recunoaște că situația IFB prezintă similitudini cu situația SNCF fret, în măsura în care IFB, ca și SNCF fret, este activă în subsectoarele „transport feroviar” și „transport combinat”, care sunt complet liberalizate începând cu 1 ianuarie 2007 ⁽⁴⁸⁾.
- (306) Comisia conchide că Belgia a adus dovada că au fost luate măsuri suficiente în sectorul logisticii pentru a atenua, pe cât posibil, consecințele negative ale ajutorului față de concurenți.

⁽⁴⁸⁾ Această deschidere completă a piețelor, care este prevăzută în Directiva 91/440/CE, a fost pusă în aplicare printr-un decret regal din 13 decembrie 2005.

(c) **Concluzie**

- (307) Comisia concluzionează că autoritățile belgiene au prezentat dovada că au luat suficiente măsuri pentru a atenua, pe cât posibil, consecințele negative ale ajutorului față de concurenți pe cele două piețe în cauză.

4.2.2.3. Ajutor limitat la minim

- (308) În ceea ce privește limitarea ajutorului la minim, orientările din 1999 menționează (punctele 40 și 41):

„(40) Valoarea și intensitatea ajutorului trebuie să fie limitate la strictul minim necesar pentru a permite restructurarea, în funcție de disponibilitățile financiare ale întreprinderii, ale acționarilor acesteia sau ale grupului comercial din care face parte întreprinderea. Beneficiarii ajutorului trebuie să contribuie în mod semnificativ la planul de restructurare din propriile lor resurse, inclusiv prin vânzarea unor active, în cazul în care acestea nu sunt indispensabile supraviețuirii întreprinderii, sau printr-o finanțare externă obținută în conformitate cu condițiile pieței. Pentru a limita denaturările concurenței, este necesar să se evite ca ajutorul să fie acordat sub o formă sau într-o valoare care să pună întreprinderea în situația de a dispune de lichidități excedentare, pe care le-ar putea alocă unor activități agresive susceptibile de a provoca unele denaturări ale concurenței pe respectiva piață și care nu ar fi legate de procesul de restructurare. În acest scop, Comisia analizează nivelul pasivului întreprinderii după restructurarea sa, inclusiv orice report sau reducere a creanțelor, în special în cadrul continuării sale ca urmare a unei proceduri colective de drept național bazate pe insolvabilitatea sa. Ajutorul nu trebuie să fie utilizat nici în scopul finanțării unor noi investiții care nu sunt indispensabile restabilirii viabilității.

- (41) În toate cazurile, Comisiei trebuie să i se demonstreze că ajutorul nu va fi utilizat decât în scopul restabilirii viabilității întreprinderii și că acesta nu îi va permite beneficiarului, în timpul punerii în aplicare a planului de restructurare, să își dezvolte capacitatea de producție, mai puțin în cazul în care acest lucru este necesar pentru restabilirea viabilității întreprinderii, fără să se denatureze, totuși, concurența.”

- (309) În concluzie, este necesar să se verifice mai întâi dacă ajutorul se limitează la minim și, apoi, dacă IFB a avut o contribuție proprie corespunzătoare.

(a) **Limitarea ajutorului la minim**

- (310) Pentru a demonstra că ajutorul se limitează la strictul minim, guvernul belgian arată că majorarea de capital se limitează să restructureze capitalul social al IFB, care devenise negativ ca urmare a pierderilor înregistrate în 2001 și în 2002, la un nivel care să îi permită să își recapete viabilitatea economică. După cum s-a explicat în partea a 2-a din prezenta decizie, rata solvabilității, adică raportul fonduri proprii/pasiv, a IFB va fi de 35,6 % după majorarea de capital.

- (311) În decizia sa de inițiere (punctul 268), Comisia a constatat că majorarea de capital era mai mică cu 20 de milioane EUR decât ceea ce preconizase consultantul McKinsey în planul de restructurare; în plus, Comisia a notat (punctul 268) că rata solvabilității pe care și-o propusese IFB era mai mică decât cea a societăților de terminale și, de asemenea, deși într-o mai mică măsură, decât cea a societăților care desfășoară activități mixte.

- (312) Cu toate acestea, Comisia a constatat că această rată a solvabilității era mai mare decât media ratelor înregistrate în cazul societăților de transport. Prin urmare, ea a concluzionat că nu dispune de informații suficiente pentru a considera în mod irevocabil că ajutorul s-a limitat la strictul minim.

- (313) Comisia consideră că, pentru a stabili că ajutorul s-a limitat la strictul minim, este necesar să se verifice, în primul rând, dacă rata solvabilității IFB, care își va continua unele activități din Belgia, nu depășește media concurenților săi și, apoi, dacă IFB și-a deinvestit participațiile din Franța la cel mai mic cost posibil.

(i) *O rată a solvabilității care să nu depășească media concurenților*

- (314) Belgia, în răspunsul său la scrisoarea de inițiere, a oferit o serie de informații suplimentare. În primul rând, ea a calculat rata solvabilității a șase societăți care exploatează terminale, comparabile cu IFB, și rata solvabilității a șase societăți de logistică comparabile cu IFB. Apoi, a calculat o medie, ponderând ratele medii ale societăților care exploatează terminale și ale societăților de logistică în funcție de importanța fiecăreia dintre aceste două activități în cadrul IFB. Din acest calcul rezultă o rată medie a solvabilității de 35,6 %, ceea ce corespunde ratei solvabilității IFB după majorarea de capital prevăzută.

- (315) În plus, Belgia a demonstrat că cei doi concurenți direcți ai IFB, și anume societățile Gosselin și Hupac, au rate ale solvabilității foarte asemănătoare (38,9 % și, respectiv, 34,9 %).

(316) Ținând seama de aceste informații suplimentare prezentate de statul belgian și de faptul că majorarea de capital a fost redusă, în comparație cu recomandarea inițială, de la 120 de milioane EUR din planul McKinsey din decembrie 2003, la 95,3 milioane EUR, Comisia consideră că majorarea de capital este limitată la ceea ce este strict necesar.

(ii) *Dezinvestirea participațiilor din Franța la cel mai mic cost*

(317) În ceea ce privește dezinvestirea din filialele IFB din Franța, Comisia a verificat, în plus, dacă IFB, în dezagajarea realizată, a ales în fiecare caz varianta cea mai ieftină, în scopul limitării la minim a costurilor dezangajării și, prin urmare, a ajutorului.

(a) **Acimar**

(318) Dezinvestirea judiciară a Acimar prin reorganizare judiciară a costat 3,9 milioane EUR (a se vedea partea a 2-a din prezenta decizie). Comisia constată că Belgia a demonstrat că alternativa existentă, și anume continuarea activităților sale, ar fi necesitat finanțarea de către IFB a „cash-drain”-ului anual până la sfârșitul lui 2005, ceea ce ar fi reprezentat o pierdere totală de 10,8 milioane EUR, fără nicio certitudine că se vor putea recupera creanțele în valoare de 3,9 milioane EUR, care au trebuit abandonate în cadrul procedurii de reorganizare judiciară.

(319) Comisia trage concluzia, în consecință, că IFB a ales varianta cea mai ieftină în cazul Acimar.

(b) **NFTI-ou**

(320) În ceea ce privește NFTI-ou, societate controlată în comun de IFB și de Portul Autonom din Dunkerque, care exploatează o serie de terminale în portul Dunkerque, IFB a analizat două posibilități: continuarea activităților sau dezinvestirea, prin vânzarea participației sale. Dezinvestirea ducea la costuri de 18,5 milioane EUR (a se vedea descrierea detaliată din partea a doua din prezenta decizie).

(321) În ceea ce privește alternativa, și anume continuarea activităților, Belgia a dovedit în răspunsul său că aceasta ar fi generat pierderi de 36,2 milioane EUR (a se vedea descrierea detaliată din partea a 3-a din prezenta decizie).

(322) Având în vedere costul celor două opțiuni, Comisia consideră că IFB a ales varianta cea mai puțin costisitoare.

(c) **IFB France**

(323) Cedarea IFB France, devenită ulterior AGEF, către NFTI-ou a costat 0,9 milioane EUR (a se vedea descrierea detaliată din partea a 2-a din prezenta decizie). În acest caz, se pune problema dacă declararea falimentului IFB France nu ar fi fost mai puțin costisitoare pentru IFB.

(324) Ca și în ipoteza vânzării, IFB ar fi trebuit să renunțe la creanțele sale asupra IFB France, în valoare de 0,8 milioane EUR. Belgia susține, totuși, că declararea falimentului ar fi generat o serie de costuri suplimentare: IFB nu ar fi putut să obțină prețul de vânzare de 0,1 milioane EUR, ceea ce ar fi generat o pierdere din participația sa, iar IFB ar fi fost obligată să le plătească o sumă de 0,8 milioane EUR celor 14 angajați, care și-ar fi pierdut locul de muncă în urma falimentului, în temeiul dreptului social francez.

(325) Comisia consideră că Belgia nu a făcut dovada acestui risc de acoperire a pasivului și, prin urmare, se vede obligată să respingă acest argument⁽⁴⁹⁾. Comisia trage concluzia că cedarea IFB France a implicat cel puțin aceleași costuri ca și continuarea activităților la această filială.

(326) Comisia concluzionează că IFB a ales una dintre cele două variante cele mai convenabile.

(d) **Dry Port Dunkerque**

(327) În cazul Dry Port Dunkerque, s-a hotărât să se lichideze societatea, cu vânzarea, în prealabil, a unei părți din active, și anume participația de 8,6 % din NFTI-ou. Aceasta a costat 7,9 milioane EUR (a se vedea descrierea detaliată din partea a 2-a din prezenta decizie).

(328) În cadrul scenariului alternativ, și anume continuarea activităților, IFB ar fi trebuit să finanțeze „cash drain”-ul anual generat de pierderile societății, ceea ce ar fi adus un cost suplimentar de 2,6 milioane EUR.

(329) În consecință, lichidarea era opțiunea cea mai puțin costisitoare.

(e) **SSTD**

(330) Ținând seama de decizia strategică de a părăsi piața franceză, decizia de a vinde SSTD pentru 0,2 milioane EUR (a se vedea descrierea detaliată din partea a 2-a) corespondea opțiunii celei mai avantajoase pentru IFB.

⁽⁴⁹⁾ A se vedea hotărârea Curții din 14 septembrie 1994, Spania/Comisie, numită și hotărârea „Hytasa” (C-278/92, C-279/92 și C-208/92, Rec. 1999, p. I-4103), punctul 22 și decizia Comisiei din 22 iulie 1998 în cauza SDBO.

(f) **Concluzie**

- (331) Comisia concluzionează că IFB și-a dezinvestit participațiile din Franța la cel mai mic preț posibil și că, prin urmare, finanțarea alocată de SNCB pentru a susține această dezinvestire necesară viabilității părții restante din IFB s-a limitat la suma minimă posibilă.

(b) **Contribuția proprie a beneficiarului**

- (332) Punctul 40 din orientările din 1999 menționează:

„Beneficiarii ajutorului trebuie să contribuie în mod semnificativ la planul de restructurare cu propriile lor resurse, inclusiv prin vânzarea unor active, în cazul în care acestea nu sunt indispensabile supraviețuirii întreprinderii, sau printr-o finanțare externă obținută în conformitate cu condițiile pieței.”

- (333) În scrisoarea de inițiere (punctul 270), Comisia a notat că, potrivit planului de restructurare, IFB nu părea să aducă o contribuție proprie importantă la restructurarea sa și că, prin urmare, Comisia avea dubii cu privire la a ști dacă IFB contribuia suficient de mult la restructurarea sa.
- (334) Belgia, în răspunsul său la scrisoarea de inițiere, a prezentat în detaliu ceea ce ea consideră a fi contribuțiile proprii ale IFB la restructurarea sa (a se vedea descrierea din partea a 3-a din prezenta decizie, punctele 194-201).
- (335) Comisia realizează următoarea evaluare cu privire la explicațiile Belgiei:

(i) *Costurile restructurării*

- (336) Comisia începe prin a determina costul total al restructurării, creșterea netă a productivității și reducerea necesității de fonduri de rulment nefiind luate în calcul.

Costurile nete ale restructurării	
Pierdere netă din exploatare	2,749
Cheltuieli excepționale	0,032
Creșterea necesității de fonduri de rulment	12,998
Investiții de înlocuire în imobilizări nefinanciare	6,611
Investiții în imobilizări financiare	1,882
Plata dobânzilor către unele societăți, altele decât SNCB	2,351
Rambursarea datoriei financiare	16,599
Rambursarea parțială a datoriei și a dobânzilor față de SNCB	81,7
Datorii din impozite	0,077
Total	125,56

- (337) În această privință, Comisia consideră că este mai degrabă indicat, în conformitate cu practica sa decizională⁽⁵⁰⁾, să se analizeze costurile prezentate în tabelul de mai sus decât costurile înaintate de statul belgian (a se vedea tabelul de la punctul 184), în special din următoarele motive:

- pierderea din exploatare („cash drain”). Belgia inclusese suma de 27,916 milioane EUR ca „pierdere brută din exploatare” în costurile restructurării. Comisia consideră că, în temeiul practicii sale decizionale⁽⁵¹⁾, în costurile restructurării nu trebuie să se includă decât pierderea netă din exploatare. Aceste costuri pot fi obținute deducând din pierderea brută din exploatare în cursul perioadei de restructurare (27,916 milioane EUR) creșterea productivității în perioada de restructurare (25,167 milioane EUR). În consecință, pierderea netă din exploatare este de 2,749 milioane EUR;
- variațiile necesității de fonduri de rulment. Belgia menționează în partea „costuri”, precum și în partea „contribuție proprie”, unele variații ale necesității de fonduri de rulment⁽⁵²⁾. În conformitate cu practica decizională a Comisiei⁽⁵³⁾, în calcularea costurilor restructurării nu trebuie să se ia în considerare decât creșterea netă a necesității de fonduri de rulment, care este de 12,998 milioane EUR⁽⁵⁴⁾.
- transferurile intragrup. Belgia include în costurile restructurării, la rubrica „investiții în imobilizări financiare”, o serie de transferuri intragrup legate de centralizarea participațiilor din Belgia ale grupului. Aceste transferuri au fost următoarele: acțiunile RKE (o întreprindere belgiană, descrisă în detaliu în partea a 2-a, punctul 47, din scrisoarea de inițiere), deținute de Haeger & Schmidt International (o filială din Germania care îi aparține integral IFB, descrisă în detaliu și în partea a 2-a, punctul 47, din scrisoarea de inițiere) au fost transferate către IFB, care le deține în prezent în mod direct și nu indirect, prin intermediul Haeger & Schmidt International. Prețul acestei

⁽⁵⁰⁾ A se vedea decizia Comisiei din 5 decembrie 2005, ABX Logistics, dosarul C 53/2003, punctul 247.

⁽⁵¹⁾ A se vedea decizia Comisiei din 5 decembrie 2005, ABX Logistics, dosarul C 53/2003, punctul 247.

⁽⁵²⁾ Variațiile ascendente se explică prin nevoia de a finanța lucrările în curs, de a absorbi diferența dintre creanțe și datoriile comerciale și de a deține suficiente lichidități la începutul perioadei de restructurare. Variațiile descendente au avut loc la mijlocul și la sfârșitul perioadei de restructurare: astfel, în 2004 și 2005, IFB a eliberat aproximativ 2,7 milioane EUR în urma scăderii necesității sale de fonduri de rulment. Acest lucru a fost posibil datorită recuperării unei sume de 0,9 milioane EUR în fonduri de rulment de la OCHZ în momentul vânzării participației de 50 % din această societate, precum și în urma unei micșorări a termenului de plată acordat clienților începând cu anul 2004, în comparație cu anul 2003, în combinație cu o politică neschimbată de plată a furnizorilor.

⁽⁵³⁾ A se vedea decizia Comisiei din 5 decembrie 2005, ABX Logistics, dosarul C 53/2003, punctul 247.

⁽⁵⁴⁾ Acest rezultat este obținut în felul următor: 7,685 milioane EUR (creșterea în Belgia) + 8,000 milioane EUR (creșterea în Franța) – 2,687 milioane EUR (reducere); a se vedea tabelul prezentat în partea a 3-a, punctul 184.

tranzacții se ridică la 1,6 milioane EUR și a fost achitat printr-o plată în numerar de 0,6 milioane EUR și printr-o diminuare a creanțelor (cont curent) IFB asupra Haeger & Schmidt International cu 1 milion EUR.

Comisia consideră că această tranzacție, care reprezintă un transfer efectuat în cadrul grupului IFB, nu poate fi luată în considerare în calitate de cost de restructurare, deoarece este neutră din punct de vedere financiar la nivelul grupului. Într-adevăr, costului de 0,6 milioane EUR suportat de IFB îi corespunde un venit mai mare cu 0,6 milioane EUR al Haeger & Schmidt International, care apare în conturile consolidate ale grupului ca o creștere a profitului.

(ii) *Finanțarea din fondurile SNCB și participarea proprie a IFB*

(338) SNCB finanțează restructurarea cu o sumă de 95,3 milioane EUR. După cum am arătat la punctele 199-237, această finanțare îi este imputabilă statului belgian. Ea va avea loc printr-o conversie în capital a facilității de credit și a creanțelor pentru care a fost acordat un termen de plată, precum și a dobânzilor aferente.

(339) Spre deosebire de punctul 43 din orientările din 2004, orientările din 1999 nu exclud faptul ca participarea proprie a întreprinderii să conștie într-un viitor profit. Comisia consideră că, în temeiul orientărilor din 1999, viitorul profit poate constitui o contribuție proprie, dacă acesta ar fi vizibil în momentul pregătirii planului de restructurare.

(340) IFB va contribui la propria sa restructurare, în primul rând, prin profitul prevăzut pentru anii 2004, 2005 și 2006, care trebuia să se ridice la suma totală de 10,5 milioane EUR. După cum a fost deja explicat, previziunea acestui profit se baza pe o serie de aspecte factuale cunoscute de IFB în momentul elaborării planului de restructurare (încheierea unor noi contracte importante, diminuarea cheltuielilor salariale ca urmare a reducerii numărului de angajați) și pe unele sinergii prevăzute în planul de restructurare. În consecință, Comisia conchide că acest profit viitor era previzibil în momentul pregătirii planului de restructurare.

(341) În plus, IFB va contribui prin veniturile sale financiare, care rezultă din dobânzile acumulate în conturile bancare ale IFB și care se ridică, în total, la 1,4 milioane EUR. După cum se menționează la punctul 187, aceste viitoare venituri erau previzibile în momentul pregătirii planului de restructurare.

(342) Prin vânzarea unor imobilizări „nefinanciare” către unele întreprinderi private, IFB va contribui cu suma de 4,771 milioane EUR. Pe lângă vânzarea unor active diverse cu o importanță relativ limitată, care totalizează 0,271

milioane EUR, această parte a contribuției este constituită în principal din dezinvestirea, în 2004, a activelor utilizate la terminalul OCHZ. Drepturile de coproprietate (50 %) asupra acestor active utilizate de OCHZ au fost cedate la prețul de 4,5 milioane EUR.

(343) Prin vânzarea unor imobilizări „financiare”, adică prin vânzarea unor participații minoritare către unele societăți private, IFB va mobiliza 9,287 milioane EUR. Aceste venituri au fost generate de dezinvestirea

— Autocare Europe și IFB France în 2003,

— GIE OCHZ, Brussels Port Invest SA și Brussels Terminal Intermodal SA în 2004 și

— CNC Ferry Boats Intermodal în 2005.

După cum se menționează la punctul 187, aceste venituri viitoare erau previzibile în momentul pregătirii planului de restructurare.

(344) Comisia consideră că Belgia a demonstrat că IFB și-a restrâns, prin vânzările către unele societăți private, care tocmai au fost menționate, activitățile la *core business*-ul său.

(345) Prin creditele contractate de la instituțiile de credit private, IFB a reușit să mobilizeze 3,3 milioane EUR în 2003 și 2006. Aceste credite au fost descrise în detaliu la punctele 75-79 din decizia de inițiere. Ele au fost obținute în conformitate cu condițiile pieței și fără prezentarea vreunei garanții din partea SNCB sau a statului belgian la instituțiile bancare.

(346) În sfârșit, IFB contribuie cu suma de 1,105 milioane EUR, care provine din unele venituri excepționale. Aceste venituri excepționale corespund profitului realizat din vânzarea unor imobilizări nefinanciare (în principal a vagoanelor EAOS și a materialului rulant din terminale).

(347) Comisia concluzionează că participarea proprie a IFB la costurile restructurării sale se ridică la 24,927 milioane EUR. Tabelul următor prezintă toate contribuțiile IFB:

Profit 2004-2006	10,429
Venituri financiare	1,368
Vânzarea unor imobilizări nefinanciare	4,771
Vânzarea unor imobilizări financiare	9,287
Credite contractate de la bănci private	3,300
Venituri excepționale	1,105
Total	30,26

Concluzie privind contribuția proprie

- (348) Pentru a recapitula, costurile totale ale restructurării IFB, care se ridică la 125,56 milioane EUR, sunt plătite la nivelul a 95,3 milioane EUR, adică în proporție de 76 %, de către SNCB. Această finanțare îi este imputabilă statului belgian. La nivelul a 30,26 milioane EUR, adică în proporție de 24 %, aceste costuri sunt suportate de IFB.
- (349) În prezentul caz, Comisia reamintește că orientările din 1999 nu impun un nivel minim al contribuției proprii, ci doar o contribuție importantă. Cu toate acestea, în măsura în care noile orientări din 2004, care nu sunt aplicabile în speță, prevăd o contribuție proprie mai mare de 50 %, Comisia crede că este util să amintească dificultățile speciale ale contextului restructurării (de care depind în mod direct 250 de locuri de muncă în Belgia), importanța reducerilor de capacitate (reducere cu 49 % a numărului de vagoane feroviare; vânzarea mai multor terminale) și importanța transportului combinat, piață pe care IFB este activă în principal, în politica transporturilor Uniunii Europene.
- (350) Comisia trage concluzia că o participare de 24 % constituie, în aceste condiții, o participare importantă, date fiind mărimea întreprinderii IFB și situația dezastruoasă de dinainte de restructurare.

4.2.2.4. Raportul anual și „one time, last time”

- (351) Orientările din 1999 menționează la punctele 45 și 48:

„(45) Comisiei trebuie să i se permită asigurarea bunei desfășurări a planului de restructurare, prin rapoarte regulate și detaliate, care îi sunt transmise prin intermediul statului membru.

(48) Pentru a se evita cazurile de susținere abuzivă, ajutoarele pentru restructurare nu trebuie să se acorde decât o singură dată. În cazul în care Comisia este sesizată în legătură cu un proiect de ajutor de restructurare, statul membru trebuie să precizeze dacă întreprinderea a beneficiat deja în trecut de un ajutor de stat pentru restructurare, chiar dacă este vorba de un ajutor acordat înainte de intrarea în vigoare a prezentelor orientări sau de un ajutor nenotificat. Dacă acesta este cazul în speță și dacă perioada de restructurare a luat sfârșit sau dacă planul a încetat să mai fie pus în aplicare de mai puțin de zece ani, atunci

Comisia nu va autoriza, în mod normal, acordarea unui nou ajutor pentru restructurare, cu excepția împrejurărilor speciale, imprevizibile și neimputabile întreprinderii. Circumstanța imprevizibilă este aceea care nu putea fi, în niciun caz, anticipată în momentul elaborării planului de restructurare.”

(352) După cum s-a constatat deja în decizia de inițiere (punctul 271), guvernul belgian a acceptat să îi ofere Comisiei un raport anual, pentru a-i permite acesteia din urmă să evalueze dacă planul de restructurare este pus în aplicare în respectarea angajamentelor luate de autoritățile belgiene.

(353) În plus, după cum s-a constatat în decizia de inițiere (punctul 271), principiul „one time, last time” a fost respectat.

5. CONCLUZII

(354) Comisia constată că Belgia a pus în aplicare în mod ilegal o parte din măsurile în cauză, în violarea articolului 88 alineatul (3) din tratat. Cu toate acestea, investigarea măsurilor a demonstrat că, parțial, acestea nu constituie un ajutor și că, prin urmare, sunt compatibile cu piața comună,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:**Articolul 1**

Finanțarea restructurării activităților InterFerryBoats SA în Belgia și finanțarea dezinvestirii din activitățile InterFerryBoats SA din Franța la nivelul a 95,3 milioane EUR de către Societatea Națională a Căilor Ferate Belgiene, imputabile Belgiei și puse în aplicare de aceasta, constituie un ajutor de stat pentru restructurare, care este compatibil cu piața comună.

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează Regatului Belgiei.

Adoptat la Bruxelles, 24 aprilie 2007.

Pentru Comisie
Jacques BARROT
Vicepreședinte

DECIZIA COMISIEI

din 4 iunie 2008

privind ajutorul de stat C 41/05 acordat de Ungaria în cadrul contractelor de achiziție de energie electrică pe termen lung

[notificată cu numărul C(2008) 2223]

(Numai textul în limba maghiară este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2009/609/CE)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 88 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu articolele menționate anterior ⁽¹⁾ și având în vedere observațiile primite,

1. PROCEDURĂ

(1) Prin scrisoarea din 31 martie 2004, înregistrată în aceeași zi, autoritățile maghiare au notificat Comisia cu privire la Decretul guvernamental nr. 183/2002 (VIII.23) ⁽²⁾, în conformitate cu procedura („procedura interimară”) prevăzută la alineatul (3) primul paragraf litera (c) din anexa IV la Tratatul de aderare a Republicii Cehe, a Republicii Estonia, a Republicii Cipru, a Republicii Letonia, a Republicii Lituania, a Republicii Ungare, a Republicii Malta, a Republicii Polone, a Republicii Slovenia și a Republicii Slovace la Uniunea Europeană. Decretul guvernamental notificat reglementează sistemul de compensare a costurilor suportate de societatea pe acțiuni cu autorizație de comercializare cu ridicata Magyar Villamos Művek Zrt. (denumită în continuare „MVM”), furnizor și distribuitor de energie electrică, aflată în proprietatea statului. Notificarea a fost înregistrată de către Comisie cu numărul de ajutor de stat HU 1/2004.

(2) Între autoritățile maghiare și Comisie au existat mai multe schimburi de scrisori oficiale în legătură cu măsura de ajutor ⁽³⁾. De asemenea, Comisia a primit observații de la părți terțe ⁽⁴⁾. În cadrul procedurii interimare, Comisia a constatat că piața maghiară de comercializare cu ridicata a energiei electrice constă mai ales din contracte de achiziție de energie electrică încheiate pe termen lung (denumite în continuare „CAEE”) între MVM și anumiți producători de energie electrică. În baza infor-

mațiilor aflate la dispoziție la vremea respectivă, Comisia pune la îndoială faptul că CAEE-urile conțin elemente de ajutor de stat ilegale.

(3) Prin scrisoarea din 13 aprilie 2005, înregistrată la 15 aprilie 2005, autoritățile maghiare au revocat notificarea privind Decretul guvernamental nr. 183/2002. La 4 mai 2005, în conformitate cu dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 659/1999 din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽⁵⁾ (denumit în continuare „regulamentul de procedură”), Comisia a înregistrat, din proprie inițiativă, un caz de ajutor de stat în favoarea CAEE-urilor (cazul numărul NN 49/05).

(4) Prin scrisoarea din 24 mai 2005 (D/54013), Comisia a solicitat informații suplimentare din partea autorităților maghiare. Scrisoarea de răspuns a autorităților maghiare din 20 iulie 2005 a fost înregistrată de Comisie la 25 iulie 2005. Prin scrisoarea din 28 septembrie 2005, înregistrată la 30 septembrie 2005, autoritățile maghiare au pus la dispoziție informații suplimentare.

(5) Prin scrisoarea din 9 noiembrie 2005, Comisia a înștiințat Ungaria cu privire la decizia sa de a deschide în privința CAEE-urilor procedura oficială de investigare prevăzută la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE (denumită în continuare „decizia de deschidere a procedurii”). Decizia a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽⁶⁾.

(6) În cadrul deciziei de deschidere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielile cu privire la compatibilitatea CAEE-urilor cu piața comună. Comisia a invitat părțile interesate să-și prezinte observațiile.

(7) După acceptarea de către Comisie a cererii de prelungire a termenului-limită de prezentare a observațiilor ⁽⁷⁾, la 31 ianuarie 2006, Ungaria și-a prezentat observațiile cu privire la decizia de deschidere a procedurii, acestea fiind înregistrate de Comisie la 1 februarie 2006.

⁽¹⁾ JO C 324, 21.12.2005, p. 12.

⁽²⁾ Decretul guvernamental nr. 183/2002 (VIII.23) privind normele detaliate de stabilire și administrare a costurilor irecuperabile.

⁽³⁾ Scrisoarea autorităților maghiare din 4 iunie 2004, înregistrată în aceeași zi, și scrisoarea din 20 octombrie 2004, înregistrată la 21 octombrie 2004.

⁽⁴⁾ Scrisoarea din data de 21 decembrie 2004 a AES-Tisza Erőmű Srl.

⁽⁵⁾ JO L 83, 27.3.1999, p. 1.

⁽⁶⁾ JO C 324, 21.12.2005, p. 12.

⁽⁷⁾ Cererea din 14 decembrie 2005, aprobată de către Comisie la 20 decembrie 2005.

- (8) Ca urmare a acceptării de către Comisie a numeroaselor cereri de prelungire a termenului de prezentare a observațiilor⁽⁸⁾, observațiile primite de la părțile terțe au fost înregistrate de Comisie în următoarele zile: la 11 ianuarie 2006 observațiile prezentate de MVM, la 20 ianuarie 2006 observațiile prezentate de o parte terță care a cerut să nu îi fie dezvăluită identitatea, la 20 ianuarie și 6 martie 2006 observațiile prezentate de Mátrai Erőmű S.A., la 10 februarie 2006 observațiile prezentate de [...], la 13 și 14 februarie 2006 observațiile prezentate de AES-Tisza Erőmű Srl, la 13 februarie 2006 observațiile prezentate de [...], la 14 februarie 2006 observațiile prezentate de Electrabel S.A. și filiala acesteia, Dunamenti Erőmű S.A., la 21 februarie 2006 observațiile prezentate de Budapesti Erőmű S.A. și la 21 februarie 2006 observațiile prezentate de Csepeli Áramtermelő Srl.
- (9) După ce autoritățile maghiare au dat asigurări că vor păstra confidențialitatea informațiilor furnizate de către părțile terțe în cadrul procedurii⁽⁹⁾, Comisia a transmis Ungariei observațiile menționate mai sus, prin scrisoarea din 25 aprilie 2006.
- (10) Autoritățile maghiare au prezentat prima parte a comentariilor cu privire la observațiile părților terțe prin scrisoarea din 28 iunie 2006, înregistrată la 29 iunie 2006, iar partea a doua, prin scrisoarea din 24 iulie 2006, înregistrată la 25 iulie 2006.
- (11) Având în vedere proiectul de modificare a legislației maghiare în sectorul energetic, Comisarul european, doamna Kroes, prin scrisoarea din 17 octombrie 2006, trimisă domnului ministru Kóka, a îndemnat guvernul maghiar să soluționeze prin noua legislație problema CAEE-urilor și toate potențialele probleme de compensație, în conformitate cu legislația UE.
- (12) La 19 decembrie 2006, întreprinderea AES-Tisa a prezentat observații suplimentare, obiectând cu privire la mai multe elemente ale procedurii Comisiei.
- (13) Prin scrisorile din 21 noiembrie 2006, înregistrată la 23 noiembrie 2006, și, respectiv, 15 ianuarie 2007, înregistrată în aceeași zi, precum și în cadrul întâlnirilor directe – din datele de 18 decembrie 2006 și 8 martie 2007 – cu membrii Comisiei, autoritățile maghiare și-au reafirmat dorința de a modifica legislația în concordanță cu liberalizarea sectorului energetic și de a modifica, în același timp, situația existentă pe piața de comercializare cu ridicata a energiei electrice.
- (14) La 23 aprilie 2007, Comisia a solicitat informații suplimentare. Ungaria a răspuns solicitării la 5 iunie 2007, completând răspunsul cu noi informații la 6 august 2007.
- (15) La 4 mai 2007, autoritățile maghiare au înștiințat Comisia referitor la înființarea unei comisii de lucru pentru a se purta negocieri cu toți producătorii afectați de rezilierea sau modificarea semnificativă a CAEE-urilor. În acest sens, la 11 mai 2007, guvernul a adoptat Decretul nr. 2080/2007 (V.11) privind *clarificarea situației contractelor de achiziție de energie electrică pe termen lung*⁽¹⁰⁾, prin care se înființează comisia de lucru mai sus amintită, aflată în subordinea cabinetului primului-ministru, pentru a soluționa situația CAEE-urilor în cel mai scurt timp și în conformitate cu normele UE privind ajutoarele de stat, respectiv dispunea începerea negocierilor oficiale în această privință cu producătorii de energie electrică în cauză. Prin scrisoarea din 3 iulie 2007, autoritățile maghiare au prezentat rezultatele negocierilor purtate în cursul lunii iunie 2007.
- (16) Noua Lege a energiei electrice⁽¹¹⁾, elaborată în paralel cu procesul de liberalizare, a fost promulgată la 2 iulie 2007 și a intrat în vigoare parțial la 15 octombrie 2007 și parțial la 1 ianuarie 2008. Prin scrisoarea din 25 iulie 2007, autoritățile maghiare au înștiințat Comisia referitor la rezultatele obținute în privința deschiderii pieței maghiare de energie electrică datorită noii legi. Noua lege nu modifica însă CAEE-urile încheiate între MVM și producătorii de energie electrică menționați în decizia de deschidere a procedurii, în consecință aceste contracte rămânând în vigoare.
- (17) Prin scrisoarea din 26 iulie 2007, Comisia a adresat întrebări suplimentare autorităților maghiare.
- (18) La 7 septembrie 2007, Comisia a înregistrat scrisoarea autorităților maghiare prin care acestea solicitau timp suplimentar pentru a finaliza cu succes negocierile purtate cu producătorii.
- (19) La 24 septembrie și 31 octombrie 2007, Comisia a înregistrat răspunsul dat de Ungaria la întrebările din 26 iulie 2007.
- (20) În conformitate cu dispozițiile articolului 5 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999, la 14 decembrie 2007, Comisia a transmis autorităților maghiare o atenționare în care a enumerat aspectele în privința cărora informațiile prezentate erau în continuare incomplete. Autoritățile maghiare au răspuns prin scrisoarea din 16 ianuarie 2008.
- (21) Autoritățile maghiare au susținut că nu pot furniza un răspuns la toate întrebările Comisiei, întrucât Dunamenti Erőmű și AES-Tisza Erőmű nu le-au pus la dispoziție datele solicitate.

(8) Cererile înregistrate la 9 ianuarie 2006 (Budapesti Erőmű), 16 ianuarie 2006 [AES-Tisza, (...)]^(*), 17 ianuarie (Electrabel), 19 ianuarie 2006 (...) și, respectiv, 20 ianuarie 2006 (Csepeli Erőmű), aprobate de Comisie prin scrisorile din 13, 18, 20, 24 ianuarie și, respectiv, 27 februarie 2006.

(*) Datele care au caracter de secret profesional sunt marcate în continuare în decizie cu (...).

(9) Scrisoarea a fost înregistrată la 3 aprilie 2006.

(10) 2080/2007. (V.11.) Korm. Határozat a villamos energia iparban kötött hosszú távú szerződések rendezéséről.

(11) Legea LXXXVI din anul 2007.

- (22) În consecință, la 15 februarie 2008, Comisia a adoptat un ordin furnizare a informațiilor, somând Ungaria ca în termen de 15 zile să pună la dispoziție datele menționate în decizie.
- (23) La 27 februarie, Dunamenti Erőmű a trimis Comisiei o copie a răspunsului său la întrebările autorităților maghiare. În scrisoarea în cauză, Dunamenti Erőmű explica motivele pentru care nu putea răspunde la întrebările adresate. Autoritățile maghiare au răspuns la 4 și 13 martie 2008. La cererea explicită a Dunamenti Erőmű, autoritățile maghiare au anexat la răspuns scrisorile adresate de Dunamenti Erőmű Ministerului de Finanțe și Oficiului Maghiar pentru Energie, din 14 mai 2007, 21 august 2007, 13 septembrie 2007, 7 decembrie 2007, 14 ianuarie 2008 și 20 februarie 2008. Autoritățile maghiare nu transmiseseră până atunci Comisiei copia scrisorilor respective⁽¹²⁾, însă incluseră toate informațiile considerate relevante conținute de acestea în răspunsurile furnizate Comisiei în cadrul procedurii.
- (24) Din răspunsul dat de autoritățile maghiare reiese că AES-Tisza Erőmű nu le-a pus la dispoziție niciun fel de răspuns. La 10 martie 2008, AES-Tisza Erőmű a trimis, prin fax doamnei comisar Kroes o scrisoare în care și-a exprimat opinia potrivit căreia autoritățile maghiare aveau deja la dispoziție toate informațiile solicitate de Comisie.
- (25) Prin scrisoarea din 13 martie 2008, autoritățile maghiare au trimis Comisiei informațiile solicitate la alineatul (1) literale (a) - (d) din capitolul III al ordinului de furnizare a informațiilor, în baza datelor aflate la dispoziție. Acestea nu au furnizat însă informații cu privire la întrebarea de la alineatul (1) litera (e) din capitolul III al ordinului de furnizare a informațiilor privind investițiile efectuate de către cei doi producători de energie electrică.
- (26) De la data înregistrării cazului HU1/2004, o mare parte a schimbului de informații s-a axat pe metodologia de evaluare a ajutoarelor de stat asociate costurilor irecuperabile (denumită în continuare „metodologia”) ⁽¹³⁾. Din documentele prezentate în cadrul procedurii reieșea că autoritățile maghiare intenționau să introducă un sistem de ajutor de stat pentru compensarea costurilor irecuperabile, iar evaluarea sistemului ar fi putut fi inclusă în prezenta decizie. Prin urmare, în cadrul prezentei proceduri, Comisia și autoritățile maghiare au purtat discuții cu privire la detaliile unui sistem compensatoriu care să fie adoptat de Ungaria, astfel încât acesta să corespundă metodologiei.
- (27) În pofida discuțiilor tehnice purtate în legătură cu eventualele mecanisme compensatorii, autoritățile maghiare – până la data prezentei decizii – nu au prezentat Comisiei un mecanism compensatoriu aprobat de guvernul maghiar. Prin scrisoarea din 13 martie 2008, autoritățile maghiare au confirmat în mod explicit faptul că în prezent nu doresc să acorde compensări pentru costurile irecuperabile ale producătorilor de energie electrică. Acestea și-au rezervat însă, în mod explicit, dreptul ca într-o etapă viitoare să plătească astfel de compensări pentru unii producători de energie electrică.
- (28) Prin scrisoarea din 7 aprilie 2008, Comisia a solicitat autorităților maghiare confirmarea anumitor date. Autoritățile maghiare au trimis răspunsurile solicitate prin scrisoarea înregistrată la 22 aprilie 2008.
- (29) Prin scrisoarea din 20 mai 2008, autoritățile maghiare au înștiințat Comisia cu privire la faptul că, începând cu data de 31 martie 2008, părțile au reziliat CAEE-ul încheiat cu Paksi Atomerőmű. Cu toate că Csepeli Áramtermelő Srl. și Pannonpower Holding S.A. au semnat, în aprilie 2008, convenția de reziliere a CAEE-urilor, până la data prezentei decizii, intrarea în vigoare a convențiilor depinde încă de aprobarea acționarilor și a instituțiilor bancare.

Alte proceduri conexe, în curs de soluționare

- (30) Decizia privind deschiderea procedurii a fost atacată în primă instanță de către Budapesti Erőmű S.A., prin acțiunea intentată la 3 martie 2006, înregistrată cu numărul T-80/06. La 6 iunie 2006, Csepeli Áramtermelő Srl. a depus o cerere de intervenție în cadrul procedurii pentru a sprijini întreprinderea Budapesti Erőmű; cererea a fost aprobată de instanță, prin hotărârea din 11 martie 2008.
- (31) În plus, împotriva Republicii Ungare sunt, de asemenea, pe rol două cauze în fața Curții de Arbitraj Internațională a Centrului Internațional pentru Reglementarea Diferendelor Relative la Investiții (International Centre for Settlement of Investment Disputes, ICSID) din Washington, intentante de întreprinderile producătoare de energie electrică [...] S.A. și [...] – acționarii centralelor care funcționează în cadrul CAEE-urilor din Ungaria. Procesele se bazează pe dispoziția referitoare la protejarea investițiilor din Protocolul Cartei Energiei.

2. DESCRIEREA MĂSURII

Istoricul CAEE-urilor

- (32) În perioada 31 decembrie 1991-31 decembrie 2002, piața maghiară de energie electrică s-a format în jurul Magyar Villamos Művek (MVM), unicul comerciant industrial cu ridicata existent (după modelul „single buyer” sau „monopsonic”). MVM este o întreprindere

⁽¹²⁾ Cu excepția scrisorilor din 7 decembrie 2007 și 14 ianuarie 2008.

⁽¹³⁾ Adoptată de către Comisie la 26 iulie 2001. Metodologia poate fi consultată pe site-ul Comisiei la următoarea adresă: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/specific_rules.html

aflată în proprietatea statului în proporție de 99,9 %, a cărei activitate acoperă producerea, comercializarea cu ridicata, furnizarea și distribuția de energie electrică. În cadrul modelului „monopsonic”, întreprinderile producătoare de energie electrică aveau dreptul de a vinde direct energia exclusiv către MVM (cu excepția cazului în care MVM renunța la acest drept în favoarea distribuitorului regional), MVM fiind singura entitate autorizată să furnizeze energie electrică distribuitorilor regionali. În temeiul Legii XLVIII din anul 1994 privind energia electrică (denumită în continuare „Legea energiei electrice I”), MVM avea obligația să asigure siguranța aprovizionării cu energie electrică a Ungariei, cu cele mai reduse costuri posibile.

- (33) Legea CX din anul 2001 privind energia electrică (care a înlocuit Legea energiei electrice I, denumită în continuare „Legea energiei electrice II”) a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2003. Modelul dublu al sistemului maghiar de energie electrică a fost în vigoare până la 1 ianuarie 2008, și anume până la intrarea în vigoare a Legii LXXXVI din anul 2007 privind energia electrică (denumită în continuare „Legea energiei electrice III”, care a înlocuit Legea energiei electrice II). Conform acestui model dublu, exista un sector de utilitate publică și un sector concurențial, iar consumatorii autorizați (al căror număr era în continuă creștere) aveau dreptul să pătrundă în sectorul concurențial. În sectorul de utilitate publică, MVM a rămas în continuare singurul comerciant cu ridicata, însă în sectorul de piață liberă au apărut și alți comercianți. Legea energiei electrice III a desființat sectorul de utilitate publică, însă a păstrat – în limitele permise de A doua directivă privind energia electrică⁽¹⁴⁾ – obligația de serviciu universal față de consumatorii casnici și față de o serie de consumatori comerciali.
- (34) Legea energiei electrice I obliga MVM să măsoare întregul necesar de energie electrică al țării și să elaboreze, din doi în doi ani, un Plan național pentru construirea de centrale. Planul trebuia prezentat spre aprobare guvernului maghiar și Parlamentului.
- (35) Din Legea energiei electrice I și din comunicările⁽¹⁵⁾ guvernului maghiar reiese că, la mijlocul anilor nouăzeci, obiectivele cele mai stringente ale pieței maghiare de energie electrică erau următoarele: asigurarea siguranței alimentării cu energie electrică a Ungariei cu cele mai reduse costuri posibile, modernizarea infrastructurii, acordând o atenție sporită standardelor în vigoare de protecție a mediului, respectiv realizarea restructurării necesare a sectorului de distribuție a energiei electrice. Pentru realizarea acestor obiective generale, s-au propus contracte de achiziție de energie electrică pe termen lung pentru investitorii străini care au acceptat să investească în construirea și modernizarea centralelor din Ungaria. CAEE-urile au fost semnate, pe de o parte, de centrale și, pe de altă parte, de către MVM.

CAEE-urile

- (36) CAEE-urile încheiate între MVM și fiecare centrală în parte⁽¹⁶⁾ au creat un portofoliu de producție echilibrat, care permitea MVM să-și respecte obligația de a asigura siguranța aprovizionării cu energie electrică. CAEE-urile permit MVM să facă față exigențelor privind sarcina de bază (în cazul centralelor pe bază de cărbune și al celor nucleare), respectiv sarcina maximă (în cazul centralelor pe bază de gaz).
- (37) Conform CAEE-urilor, producătorii de energie electrică sunt obligați să utilizeze și să mențină în stare corespunzătoare unitățile de producție. CAEE-urile contractează către MVM întreaga capacitate de producție a centralelor (MW) sau cea mai mare parte a acesteia. Contractarea capacității nu depinde de nivelul efectiv de utilizare a centralei. MVM este obligat să preia o cantitate minimă de energie electrică (MWh), produsă peste capacitatea contractată, de la toate centralele care funcționează în cadrul unui CAEE (preluare garantată).
- (38) Unele CAEE-uri includ și așa-numite „servicii prestate la nivelul sistemului”⁽¹⁷⁾, în cazul centralelor care, din punct de vedere tehnic, pot asigura astfel de servicii. MVM asigură aceste servicii operatorului rețelelor de transport, MAVIR.
- (39) CAEE-urile încheiate între 1995-1996 (șapte dintre cele zece CAEE-uri evaluate) au fost semnate de părți în cadrul pregătirii privatizării centralelor. CAEE-urile în cauză au la bază un model de contract realizat la cererea guvernului maghiar de către un birou internațional de avocatură. Semnarea CAEE-urilor nu s-a realizat în cadrul unor proceduri de licitație publică. Privatizarea centralelor, în schimb, a fost realizată în cadrul unor licitații publice. CAEE-urile (semnate înainte de privatizare) au devenit parte a contractelor de privatizare. După privatizare, o parte a contractelor în cauză (în special cele semnate cu Mátrai Erőmű, Tiszai Erőmű și Dunamenti Erőmű) au fost parțial modificate de către părți.
- (40) CAEE-ul semnat în 1997 cu Csepeli Áramtermelő Srl. a avut la bază un model de contract ușor diferit. Nici contractul respectiv nu a fost adjudecat în cadrul unei licitații publice, și acesta fiind legat de privatizarea centralei.
- (41) CAEE-ul cu Újpesti Erőmű (una dintre cele trei centrale ale Budapesti Erőmű) a fost semnat cu Budapesti Erőmű în 1997, tot fără o procedură de licitație publică.
- (42) Numai semnarea CAEE-ului cu Kispesti Erőmű (o altă centrală – învechită – aflată de fapt în reconstrucție la vremea respectivă, a Budapesti Erőmű) a avut loc în urma unei licitații publice, în anul 2001.

⁽¹⁴⁾ Directiva 2003/54/CE a Parlamentului și a Consiliului din 26 iunie 2003 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică și de abrogare a Directivei 96/92/CE (JO L 176, 15.7.2003, p. 37).

⁽¹⁵⁾ Comunicare din 20 iulie 2005, înregistrată la 25 iulie 2005.

⁽¹⁶⁾ În câteva cazuri au existat CAEE-uri distincte pentru unități diferite ale aceleiași centrale, de exemplu pentru Mátrai Erőmű și Dunamenti Erőmű.

⁽¹⁷⁾ De exemplu energia de echilibrare, rezerva de reglaj terțiar rapid (rezerva „minut”), capacitatea black-start etc.

- (43) În perioada 2000-2004, capacitatea contractată prin CAEE-uri a reprezentat aproximativ 80 % din necesarul total de energie electrică (MW) al Ungariei. Din 2005 până la data prezentei decizii, procentul s-a situat între 60-70 %. Odată cu încetarea CAEE-urilor, este de așteptat ca procentul să scadă treptat în perioada 2011-2024 ⁽¹⁸⁾.
- (44) La data aderării Ungariei la UE (1 mai 2004), dintre cele aproape douăzeci de CAEE-uri semnate în perioada 1995 și 2001, zece erau încă în vigoare.
- (45) Prezenta decizie se referă exclusiv la CAEE-urile care la data de 1 mai 2004 erau încă în vigoare. Decizia nu se referă, prin urmare, la CAEE-urile reziliate înainte de data menționată. Deși unele CAEE-uri au fost reziliate de bunăvoie de către părți în cursul lunii aprilie 2008 (a

se vedea considerentul 29 de mai sus), prezenta decizie se referă și la CAEE-urile în cauză și va analiza caracterul de ajutor de stat al acestora, precum și compatibilitatea acestora cu piața comună, în perioada cuprinsă între 1 mai 2004 și data rezilierii (aprilie 2008).

Centralele care au funcționat în cadrul unor CAEE-uri și durata CAEE-urilor

- (46) Centralele care au funcționat în cadrul unor CAEE-uri care se încadrează în domeniul de aplicare a prezentei decizii sunt prezentate în tabelul de mai jos. Perioadele de valabilitate a CAEE-urilor prezentate în tabel sunt aceleași cu datele de expirare stabilite inițial – precizate chiar în CAEE-uri.

Tabelul 1

Lista producătorilor și acționarilor majoritari care au încheiat CAEE-uri și perioada de valabilitate a CAEE-urilor

Denumirea întreprinderii producătoare	Grupul de acționari majoritari	Centrala care funcționează în cadrul unui CAEE	Perioada de valabilitate a CAEE-ului
Budapesti Erőmű S.A.	EDF	Kelenföldi Erőmű	1996-2011
		Újpesti Erőmű	1997-2021
		Kispesti Erőmű	2001-2024
Budapesti Erőmű S.A.	Electrabel	Dunamenti, blocurile F	1995-2010 (semnat în 1995, intrat în vigoare în 1996)
		Dunamenti, blocul G2	1995-2015 (semnat în 1995, intrat în vigoare în 1996)
Mátrai Erőmű Rt.	RWE	Mátrai Erőmű	1995-2022 (perioada inițială: până în 2015, prelungită în 2005 până în 2022)
AES-Tisza Erőmű Srl.	AES	Tisza II Erőmű	1995-2016 (semnat în 1995, intrat în vigoare în 1996) [...]
Csepeli Áramtermelő Srl.	ATEL	Csepel II Erőmű	1997-2020 (semnat în 1997, intrat în vigoare în 2000)
Paksi Atomerőmű S.A.	MVM	Paksi Atomerőmű	1995-2017 (*) (semnat în 1995, intrat în vigoare în 1996)
Pannonpower Holding S.A.	Dalkia	Pécsi Erőmű	1995-2010 (semnat în 1995, intrat în vigoare în 1996)

(*) Reziliat de comun acord în martie 2008.

⁽¹⁸⁾ Procentele se bazează pe calcularea contractării capacității de producție (MW), și nu pe volumul vânzărilor de energie electrică (MWh). Acestea au fost prezentate Comisiei de către autoritățile maghiare prin scrisoarea din 4 iunie 2004. Aceleași valori apar, de asemenea, în raportul privind analiza sectorului energetic, realizat de Institutul Maghiar pentru Concurență Economică (Magyar Gazdasági Versenyhivatal) (15 mai 2006).

Prețuri

- (47) Prin Decretul guvernamental nr. 1074/1995 (VIII.4) privind reglementarea prețului energiei electrice, guvernul și-a asumat obligația ca, de la 1 ianuarie 1997 (așa-numitul prim ciclu de reglementare a prețului), „prețurile de furnizare și prețurile de consum să conțină, în afara costurilor de funcționare justificate, un profit raportat la capital de 8 %”. Guvernul a garantat astfel o rentabilitate de 8 % a investițiilor pentru centralele care au funcționat în cadrul CAEE-urilor.
- (48) De la 1 ianuarie 2001 (al doilea ciclu de reglementare a prețului), prețurile stabilite de către autorități au asigurat o rentabilitate raportată la active de 9,8 % pentru centrale. Creșterea procentului nu a însemnat în mod obligatoriu și modificarea efectivă a sumelor, întrucât baza celor două rate de rentabilitate era diferită (baza de calcul în cazul primei rate era capitalul propriu, iar în cazul celei de-a doua, valoarea activelor). Prețurile au reflectat evoluția inflației.
- (49) Prețurile stabilite de autorități pentru centrale au rămas în vigoare până la 31 decembrie 2003.
- (50) În perioada de reglementare a prețurilor, Oficiul Maghiar pentru Energie a analizat structura costurilor fiecărei centrale în parte și a stabilit prețul energiei electrice care avea să fie cumpărată de către MVM, astfel încât acesta să garanteze rata de profit.
- (51) Printre costurile acoperite de mecanismul de stabilire a prețului menționat anterior se numărau următoarele ⁽¹⁹⁾:
- costuri fixe: amortizare, asigurare, anumite costuri permanente de întreținere și funcționare, dobânzi de credit, costuri de dezafectare, impozite, costuri de personal, costuri de protecție a mediului, plățile către Fondul Nuclear Central, în cazul centralelor nucleare, și investiții speciale;
 - costuri variabile: costurile de combustibil.
- (52) Oficiul Maghiar pentru Energie avea rolul de a verifica dacă costurile acoperite erau justificate și dacă cheltuielile erau necesare.
- (53) Prețurile stabilite de către autorități au modificat prețurile stabilite prin CAEE-uri.
- (54) De la 1 ianuarie 2004, prețurile au fost stabilite pe baza formulei de preț a CAEE-urilor. Conținutul exact al formulelor de preț a fost stabilit de MVM și producătorii de energie electrică, în cadrul negocierilor anuale ale prețurilor.
- (55) Formula de preț a CAEE-urilor este deosebit de complexă, însă se bazează pe aceleași principii ca și metodologia aplicată de Oficiul Maghiar pentru Energie înainte de ianuarie 2004. Potrivit comunicării autorităților maghiare ⁽²⁰⁾, anexa CAEE-urilor referitoare la stabilirea prețurilor a fost elaborată prin preluarea formulelor și definițiilor din Decretul guvernamental nr. 1074/1995 privind reglementarea prețului energiei electrice menționat mai sus. (Potrivit comunicării, „contractul a preluat practic formulele și definițiile din decretul guvernamental”). Astfel, principiile CAEE-urilor de stabilire a prețului – asemenea mecanismului de reglementare a prețurilor de către autorități – se bazează pe categoriile de costuri justificate.
- (56) Toate tipurile de CAEE-uri conțin două feluri de taxe: taxa de capacitate (sau taxa de punere la dispoziție a capacității), plătită pentru capacitatea contractată (MW), care acoperă costurile permanente (fixe) și profitul (costul de capital), respectiv taxa de energie, care acoperă costurile variabile. Diferite CAEE-uri prevăd și alte taxe diferite. În funcție de CAEE, aceste alte taxe pot fi de tipul bonus/malus, care stimulează producătorii de energie electrică să funcționeze în baza principiului costului cel mai redus, respectiv taxe suplimentare, la care producătorul este îndreptățit dacă menține o rezervă, reprogamează lucrările de întreținere la solicitarea MVM, mărește producția în orele de vârf, respectiv reduce producția în orele de utilizare minimă etc. Modificarea periodică (anuală, trimestrială, lunară) a taxei de capacitate depinde de mai mulți factori: activarea proiectelor de rețehnologizare realizate, diferite categorii de dobândă, cursuri valutare, indicii de inflație etc. Taxa de capacitate, respectiv taxele suplimentare, acoperă, de asemenea, serviciile la nivel de sistem (în cazul în care CAEE-ul cuprinde și acest domeniu). Taxele de energie sunt legate, în principal, de costurile de combustibil și consumul specific de energie termică și au la bază principiul *transmiterii (pass-through)* costurilor variabile.
- (57) Trebuie menționat faptul că definiția categoriilor de costuri acoperite prin reglementarea de preț anterioară datei de 1 ianuarie 2004 nu a corespuns de fiecare dată cu cea din CAEE-uri. Din comunicarea prezentată de Ungaria ⁽²¹⁾ reiese că, de exemplu, taxa de capacitate a [...] și Dunamenti Erőmű a fost mai ridicată în baza CAEE-ului acestora, decât în baza reglementării de preț. Aceasta se datorează faptului că CAEE-urile au luat în calcul și rețehnologizarea, ceea ce a condus la costuri fixe mai ridicate. Costurile fixe mai ridicate s-au reflectat treptat (ca urmare a creșterii progresive a costurilor de rețehnologizare) în taxele de capacitate în baza CAEE-urilor, fiind mai scăzute în taxele de capacitate în baza reglementării de preț. Ca urmare a negocierilor între MVM și producători, pot fi observate și alte diferențe între tarifele în baza reglementării de preț și tarifele din CAEE-uri.

⁽¹⁹⁾ Lista se bazează pe informațiile furnizate de autoritățile maghiare la 20 octombrie 2004, respectiv pe Directiva privind revizuirea costurilor pentru pregătirea stabilirii prețului a Institutului Maghiar pentru Concurență Economică, din ianuarie 2001 (*Directiva Institutului Maghiar pentru Concurență Economică privind revizuirea costurilor pentru pregătirea stabilirii prețului din ianuarie 2001*).

⁽²⁰⁾ Comunicare din data de 20 iulie 2005, înregistrată la 25 iulie 2005.

⁽²¹⁾ Comunicare din data de 28 iunie 2006, înregistrată la 29 iunie 2006.

- (58) În pofida acestor diferențe, în comunicările trimise de Ungaria la 20 octombrie 2004 și 20 iulie 2005, centralele care au funcționat în cadrul CAEE-urilor au confirmat faptul că metoda de calculare a prețului, precum și categoriile de costuri folosite după perioada de reglementare a prețului semănau în mare măsură cu cele aplicate de Oficiul Maghiar pentru Energie, înainte de data respectivă.
- (59) În temeiul CAEE-urilor – după 1 ianuarie 2004 – taxele aplicate s-au bazat în continuare pe calculația costurilor justificate (fixe și variabile) + profit.
- (60) Din cele de mai sus reiese că, într-adevăr, reglementarea prețului a încetat la 31 decembrie 2003, însă prețurile nu au fost liberalizate efectiv, întrucât prețul de producție a energiei termice a fost stabilit tot în baza principiului de rentabilitate a investițiilor, conform CAEE-urilor ⁽²²⁾.
- (61) La 6 februarie 2006, Parlamentul maghiar a aprobat Legea XXXV din anul 2006 ⁽²³⁾, restabilind astfel reglementarea de către autorități a prețului energiei electrice comercializate către MVM în cadrul CAEE-urilor. Primul decret cu privire la noul preț a intrat în vigoare la 9 decembrie 2006. De la această dată, reglementarea prețului de către guvern a modificat din nou, pentru o perioadă de aproximativ un an (până la 31 decembrie 2007), formula de preț din CAEE-urilor.
- (62) Cu începere de la 1 ianuarie 2008 – în concordanță cu liberalizarea pieței – Legea energiei electrice III a desființat atât prețurile de producție stabilite de autorități, cât și modelul dublu al sectoarelor de utilitate publică și de concurență.
- (63) În consecință, de la 1 ianuarie 2008, prețul de producție al energiei electrice comercializate de producători către MVM a fost stabilit din nou, în baza formulei de preț din CAEE-uri. Principiile de bază ale acestor formule nu au fost modificate de la ultima aplicare: prin urmare, acestea au la bază aceleași principii ca și în perioada 1 ianuarie 2004 – 8 decembrie 2006 (a se vedea considerentele 54-59 de mai sus).
- (64) Prin urmare, modificarea prețului de către producătorii vizați de CAEE-uri se bazează în continuare pe principiul de rentabilitate a investițiilor.

Potențialul de producție contractată (capacitate)

- (65) CAEE-urile contractează pentru MVM întreaga capacitate sau o parte semnificativă a capacității unităților de producție care funcționează în cadrul CAEE-urilor.

Tabelul 2

Capacitatea de producție a producătorilor autohtoni din Ungaria ⁽²⁴⁾

Capacitate	2004	2005	2006	2007
Capacitate instalată ⁽¹⁾	8 777	8 595	8 691	8 986
Capacitate disponibilă în permanență ⁽²⁾	8 117	8 189	8 097	8 391
Capacitate utilizabilă ⁽³⁾	7 252	7 792	7 186	7 945
Sarcina de vârf a sistemului maghiar de energie electrică	6 356	6 409	6 432	6 605

(1) Capacitate instalată: capacitatea nominală garantată a unităților instalate în centralele din Ungaria, exprimată în MW. Se poate modifica doar în cazul extinderii sau demontării acestora.

(2) Capacitate disponibilă în permanență: performanța care poate fi asigurată în mod constant de centrală, având în vedere suprasolicitățile permanente admisibile și deficiențele permanente existente. Reprezintă valoarea capacității instalate, după deducerile din motive permanente și adăugarea suprasolicităților admisibile.

(3) Capacitate utilizabilă: valoarea capacității disponibile în permanență, din care se scad capacitățile pierdute din cauza lucrărilor de întreținere planificate.

⁽²²⁾ A se vedea raportul Institutului Maghiar pentru Concurență Economică privind analizele efectuate în sectorul energetic din Ungaria (15 mai 2006).

⁽²³⁾ Legea XXXV din anul 2006 privind modificarea unor legi referitoare la reglementarea prețului energiei electrice.

⁽²⁴⁾ Valorile prezentate în tabel se bazează pe statistice publicate în Anuarul Statistic al Energiei Electrice. A se vedea, de asemenea, scrisoarea autorităților maghiare înregistrată la 21 aprilie 2008.

Tabelul 3

Capacitatea de producție a centralelor care funcționează în cadrul CAEE-urilor ⁽²⁵⁾

Centrala	Capacitate	(MW)			
		2004	2005	2006	2007
Kelenföld	Capacitate utilizabilă	90,1	97,6	97,2	78,0
	Capacitate medie disponibilă contractată ⁽¹⁾	83,3	89,8	89,4	71,9
Újpest	Capacitate utilizabilă	106,3	106,1	106,2	106,0
	Capacitate medie disponibilă contractată	99	98,8	98,9	98,7
Kispest	Capacitate utilizabilă	46,1	110,2	110,2	109,6
	Capacitate medie disponibilă contractată	43	102,6	102,6	102,3
Dunamenti F	Capacitate utilizabilă	1 020	1 020	1 020	1 020
	Capacitate medie disponibilă contractată	928,2	923,1	923,1	923,1
Dunamenti G2	Capacitate utilizabilă	187,6	223,1	223,1	223,7
	Capacitate medie disponibilă contractată	178,4	212,4	212,4	213
AES-Tisza	Capacitate utilizabilă	638,0	824,7	824,7	824,7
	Capacitate medie disponibilă contractată	[...] ^(a)	[...] ^(b)	[...] ^(b)	[...] ^(b)
Csepeli	Capacitate utilizabilă	348,9	331	355	349,5
	Capacitate medie disponibilă contractată	323	307	329	324
Pannon	Capacitate utilizabilă	25,9	25,9	25,9	25,9
	Capacitate medie disponibilă contractată	20,1	20,1	20,1	20,1
Mátra	Capacitate utilizabilă	593	552	552	552
	Capacitate medie disponibilă contractată	496	460	460	460
Paks	Capacitate utilizabilă	1 597	1 596	1 596	1 596
	Capacitate medie disponibilă contractată	1 486	1 486	1 485	1 485
Capacitatea totală utilizabilă a centralelor care funcționează în cadrul CAEE-urilor		4 652	4 886,6	4 910,3	4 885,4
Capacitatea contractată totală		[...] ^(c)	[...] ^(d)	[...] ^(e)	[...] ^(f)

⁽¹⁾ Capacitatea medie disponibilă contractată.

^(a) între 400 și 700 MW (notele de subsol numerotate cu litere mici nu figurează în versiunea oficială a deciziei, fiind introduse însă în versiunea publică a acesteia, pentru a semnala scala valorică a unor date care intră sub obligația de secret profesional).

^(b) între 600 și 900 MW.

^(c) între 4 057 și 4 357 MW.

^(d) între 4 725,9 și 5 025,9 MW.

^(e) între 4 749,6 și 5 049,6 MW.

^(f) între 4 724,7 și 5 024,7 MW.

(66) Din datele de mai sus reiese că, în perioada evaluată, MVM a contractat prin CAEE-uri circa 60 % din capacitatea de producție disponibilă în Ungaria. Luând în considerare capacitatea de producție efectiv disponibilă, precum și consumul propriu, raportul rezultat este și mai mare.

(67) Din tabele reiese, de asemenea, că prin CAEE-uri se contractează în favoarea MVM întreaga capacitate sau o parte semnificativă a capacității aflate la dispoziția fiecărei centrale în parte.

⁽²⁵⁾ Valorile prezentate în tabel se bazează pe CAEE-urile transmise Comisiei de către autoritățile maghiare. A se vedea, de asemenea, scrisoarea autorităților maghiare înregistrată la 21 aprilie 2008.

- (68) MVM plătește o taxă de punere la dispoziție pentru contractarea capacității (a se vedea considerentul 56 de mai sus), indiferent de folosirea efectivă a centralei.
- (69) Capacitatea de import a Ungariei este de 1 000-1 300 MW. Din capacitatea de import contractată în favoarea MVM, circa 600 MW sunt contractați în cadrul altor contracte pe termen lung.

Cantitățile comercializate

- (70) Atunci când MVM utilizează efectiv capacitatea contractată și achiziționează energie electrică de la centrală, aceasta plătește o taxă de energie pentru energia preluată (a se vedea considerentul 56 de mai sus).
- (71) CAEE-urile garantează fiecărei centrale în parte preluarea unei cantități minime.
- (72) Producția anuală autohtonă de energie electrică în Ungaria variază între 32-36 TWh (= 32-36 000 000 GWh).

Tabelul 4

Energia electrică produsă în cadrul CAEE-urilor ⁽²⁶⁾

Centrala	Energia electrică produsă	(GWh)			
		2004	2005	2006	2007
Budapesti (inclusiv centralele din Kelenföld, Újpest și Kispest)	Producția totală de energie electrică	1 228	1 510	1 643	1 742
	Consumul propriu al centralei	87	89	91	84
	Preluare garantată	Kelenföld: [...] Újpest: [...] Kispest: [...]	Kelenföld: [...] Újpest: [...] Kispest: [...]	Kelenföld: [...] Újpest: [...] Kispest: [...]	Kelenföld: [...] Újpest: [...] Kispest: [...]
	Preluare efectivă	939	1 302	1 451	1 538
Dunamenti (*) (F + G2)	Producția totală de energie electrică	4 622	3 842	3 450	4 300
	Consumul propriu al centralei	174	148	147	188
	Preluare garantată	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]
	Preluare efectivă	4 232	2 888	2 495	3 296
AES-Tisza	Producția totală de energie electrică	1 621	1 504	1 913	2 100
	Consumul propriu al centralei	96	97	117	116
	Preluare garantată	[...]	[...]	[...]	[...]
	Preluare efectivă	1 525	1 407	1 796	1 984
Csepeli	Producția totală de energie electrică	1 711	1 764	1 710	2 220
	Consumul propriu al centralei	48	49	48	53
	Preluare garantată	[...]	[...]	[...]	[...]
	Preluare efectivă	1 662	1 715	1 661	2 166
Pannon (*)	Producția totală de energie electrică	673	266	237	232
	Consumul propriu al centralei	116	52	34	29
	Preluare garantată	[...]	[...]	[...]	[...]
	Preluare efectivă	361	206	203	203

⁽²⁶⁾ Valorile indicate se bazează pe CAEE-urile prezentate de autoritățile maghiare, pe statisticile publicate pe site-ul Oficiului Maghiar pentru Energie (www.eh.gov.hu) și pe scrisoarea autorităților maghiare din 21 aprilie 2008. Cantitățile preluărilor garantate stipulate în contractele comerciale anuale pot diferi ușor de cantitățile prevăzute în CAEE-uri. Datele preluărilor efective conțin toate vânzările centralelor care au încheiat CAEE-uri către MVM.

Centrala	Energia electrică produsă	(GWh)			
		2004	2005	2006	2007
Mátrai (*)	Producția totală de energie electrică	5 688	5 698	5 621	6 170
	Consumul propriu al centralei	675	670	667	710
	Preluare garantată	[...]	[...]	[...]	[...]
	Preluare efectivă	3 730	3 762	3 587	4 082
Paksi	Producția totală de energie electrică	11 915	13 833	13 460	14 677
	Consumul propriu al centralei	750	821	800	848
	Preluare garantată	[...]	[...]	[...]	[...]
	Preluare efectivă	11 112	13 012	12 661	13 828

(*) Datele referitoare la producția totală de energie electrică și consumul propriu includ și blocurile centralelor care nu sunt incluse în CAEE-uri.

(73) Cantitatea preluată garantată este cantitatea pe care MVM trebuie să o preia în mod obligatoriu în fiecare an, indiferent de nevoia efectivă a pieții. În cazul în care MVM nu preia cantitatea minimă stabilită, aceasta este obligată să ramburseze costurile aferente de combustibil (în cazul centralelor Dunamenti Erőmű, Kelenföld Erőmű, Pécs Erőmű și [...] Erőmű), toate costurile sau compensările care revin producătorilor în baza contractului de transport al combustibilului (în cazul Csepeli Áramtermelő Srl.), respectiv toate costurile justificate (în cazul centralelor Kispesti Erőmű și Újpesti Erőmű).

3. MOTIVELE ÎNȚIERII PROCEDURII

3.1. CAEE-urile

(74) În decizia de deschidere a procedurii, Comisia a ajuns la concluzia preliminară că CAEE-urile reprezintă ajutor de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) al Tratatului CE, în favoarea producătorilor de energie electrică care le-au semnat cu MVM.

(75) Comisia a arătat că, în baza dispozițiilor articolul 3 alineatul (1) litera (c) din anexa IV la Actul de aderare⁽²⁷⁾, CAEE-urile constituie măsuri care se aplică și după aderare și nu pot fi considerate drept ajutoare existente, întrucât nu corespund categoriilor de ajutor care sunt considerate ulterior aderării drept ajutoare existente, în sensul articolului 88 alineatul (1) din Tratatul CE.

(76) În primul rând, niciun CAEE nu a intrat în vigoare înainte de 10 decembrie 1994. În al doilea rând, niciun CAEE nu este trecut pe lista ajutoarelor existente atașată anexei IV la Tratatul de aderare și, în al treilea rând, CAEE-urile nu au fost notificate Comisiei în cadrul unei așa-numite „proceduri interimare”.

⁽²⁷⁾ Actul privind condițiile de aderare a Republicii Cehe, a Republicii Estonia, a Republicii Cipru, a Republicii Letonia, a Republicii Lituania, a Republicii Ungare, a Republicii Malta, a Republicii Polone, a Republicii Slovenia, a Republicii Slovace, precum și de modificare a tratatelor de instituire a Uniunii Europene, JO L 236, 23.9.2003.

Existența ajutorului de stat

(77) Comisia a considerat că garantarea rentabilității investițiilor și prețurile ridicate prevăzute de CAEE-uri au asigurat o situație economică mai favorabilă producătorilor de energie electrică care au funcționat în cadrul CAEE-urilor, față de producătorii de energie electrică care nu au participat la CAEE-uri, inclusiv operatorii noi de pe piață, precum și față de întreprinderile care funcționează în sectoare comparabile, în care nu s-au propus astfel de contracte pe termen lung. Prin urmare, Comisia a constatat, cu titlu preliminar, că măsura luată a asigurat un avantaj selectiv producătorilor de energie electrică menționați.

(78) Comisia a menționat, de asemenea, ca pe piața de energie electrică s-a instituit libera concurență, iar electricitatea face obiectul schimburilor comerciale între statele membre, mai ales de la intrarea în vigoare a Directivei 96/92/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 decembrie 1996 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică⁽²⁸⁾. Prin urmare, măsurile dintr-un stat membru care asigură un avantaj unor întreprinderi din sectorul energetic, împiedică întreprinderile din celelalte state membre să exporte energie electrică în statul respectiv, putând, de asemenea, stimula exportul de energie electrică din statul membru în cauză către celelalte state membre.

(79) De asemenea, Comisia a arătat că avantajul în cauză provine din resurse de stat, întrucât încheierea CAEE-urilor a fost rezultatul politicii de stat puse în aplicare prin intermediul comerciantului cu ridicata, MVM, aflat în proprietatea statului. Curtea de Justiție a Comunităților Europene (denumită în continuare „Curtea de Justiție”) a stabilit că, în cazul în care o întreprindere aflată în proprietatea statului își utilizează activele astfel încât să se atribuie statului, acestea trebuie considerate resurse de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE⁽²⁹⁾.

⁽²⁸⁾ JO L 27, 30.1.1997, p. 20.

⁽²⁹⁾ Hotărârea C-482/99 a Curții de Justiție din 16 mai 2002, Republica Franceză/Comisia Comunităților Europene (Culegere 2002, p. I-04397).

(80) Prin urmare, Comisia a ajuns la concluzia preliminară potrivit căreia CAEE-urile constituie, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, ajutoare de stat acordate producătorilor de energie electrică care, în baza dispozițiilor articolului 3 alineatul (1) litera (c) din anexa IV la Actul de aderare, „sunt aplicabile și după data aderării”.

Compatibilitatea CAEE-urilor cu Tratatul CE

(81) Comisia a stabilit, de asemenea, că pentru evaluarea ajutorului de stat acordat producătorilor de energie electrică este necesară aplicarea metodologiei. În baza documentației aflate la dispoziție la data deciziei de deschidere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielile cu privire la faptul că CAEE-urile corespund criteriilor stabilite în metodologie.

(82) În primul rând, Comisia și-a exprimat îndoiala că principiile de bază ale CAEE-urilor – care constituie un obstacol în calea concurenței libere – pot fi compatibile cu scopul principal al metodologiei, și anume ca ajutorul de stat să contribuie la liberalizarea sectorului, sub forma unor compensări proporționale acordate întreprinderilor tradiționale, confruntate cu noi condiții concurențiale.

(83) În al doilea rând, Comisia a pus sub semnul îndoielii faptul că ajutoarele de stat stabilite prin CAEE-uri corespund criteriilor detaliate prevăzute în metodologie cu privire la calcularea costurilor irecuperabile eligibile și stabilirea compensărilor corespunzătoare.

3.2. Decretul guvernamental nr. 183/2002 (VIII.23) privind costurile irecuperabile

(84) Pentru ca MVM să poate îndeplini obligațiile asumate prin CAEE-uri și, în același timp, ca prețurile de revânzare în sectorul de utilitate publică să rămână apropiate de prețurile pieței libere, Decretul guvernamental nr. 183/2002 (VIII.23) a stabilit acordarea unei subvenții de stat în favoarea MVM, în anumite condiții.

(85) În notificarea inițială (HU 1/2004, revocată la 13 aprilie 2005), autoritățile maghiare au considerat subvenția respectivă ca fiind un ajutor de stat în favoarea MVM.

(86) Cu toate acestea, în decizia de deschidere a procedurii, Comisia a ajuns la concluzia că subvenția nu poate fi considerată drept ajutor de stat acordat în favoarea MVM, întrucât suma primită în baza dispozițiilor Decretului guvernamental nr. 183/2002 (VIII.23) reprezintă o parte a prețului de achiziție plătit de MVM centralelor care încheiaseră CAEE-uri și, în consecință, fiind parte a avantajului de care au beneficiat producătorii datorită CAEE-urilor.

(87) Prin urmare, decizia de deschidere a procedurii va începe evaluarea oficială exclusiv în legătură cu CAEE-urile și nu cu privire la Decretul guvernamental nr. 183/2002 (VIII.23).

4. OBSERVAȚIILE UNGARIEI ÎN LEGĂTURĂ CU DECIZIA DE DESCHIDERE A PROCEDURII

(88) Ungaria și-a exprimat opinia că – având în vedere diferențele existente între condițiile lor concrete – ar fi indicată evaluarea individuală a CAEE-urilor.

(89) În ceea ce privește liberalizarea pieței de energie electrică, Ungaria este de părere că deschiderea pieței s-a realizat cu succes din punctul de vedere al numărului de consumatori care au ales piața liberă (și anume, în conformitate cu media europeană). Ungaria a concluzionat că CAEE-urile nu i-au împiedicat pe consumatori să aleagă piața liberă. Obstacolele de această natură se datorează, într-o măsură mult mai mare, capacității transfrontaliere limitate a Ungariei, respectiv prețurilor care, în consecință, sunt ridicate.

(90) În plus, Ungaria este de părere că termenul lung al CAEE-urilor nu reprezintă în sine un avantaj competitiv în favoarea producătorilor, întrucât contractele încheiate pe termen lung reprezintă o practică comună în sectorul energetic atât în Europa, cât și pe alte continente.

(91) În ceea ce privește prețul de referință menționat în decizia de deschidere a procedurii, autoritățile maghiare și-au exprimat părerea potrivit căreia la stabilirea prețului de referință, Comisia ar trebui să ia în calcul caracteristicile regionale ale Ungariei, respectiv creșterea din ultima perioadă a prețului combustibililor.

(92) În legătură cu noii intrați pe piața energiei electrice, Ungaria a înștiințat Comisia că de la 1 mai 2004 (data aderării Ungariei la Uniunea Europeană și a liberalizării pieței de energie electrică) nu a existat niciun nou intrat pe această piață. Autoritățile maghiare au evidențiat și că o investiție de acest tip necesită mult timp, respectiv că – în consecință – este puțin probabil ca orice investiție să devină funcțională înainte de 2011.

(93) În sfârșit, ca răspuns la îndoielile Comisiei cu privire la faptul că CAEE-urile nu sunt compatibile cu punctul 4.6 din metodologie, Ungaria confirmă că nu acordă ajutoare de stat pentru salvarea sau restructurarea întreprinderilor care beneficiază de CAEE-uri supuse evaluării.

5. OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

(94) După publicarea deciziei de deschidere a procedurii (21 decembrie 2005) și la termen (de cele mai multe ori, în urma prelungirii termenului de prezentare a observațiilor, aprobată de Comisie la cererea părților interesate), Comisia a primit observații din partea următoarelor părți interesate:

— următorii producători de energie electrică: AES-Tisza Erőmű Srl., Budapesti Erőmű S.A., Csepeli Áramtermelő Srl., Dunamenti Erőmű S.A. și principalul acționar al acestuia, Electrabel S.A., precum și Mátrai Erőmű S.A.;

- următoarele bănci, care au asigurat finanțarea producătorilor de energie electrică: [...] Bank, reprezentantul a douăsprezece bănci care au acordat credite pentru Csepeli Áramtermelő Srl., respectiv [...] Bank, reprezentantul a nouă bănci care au acordat credite pentru AES-Tisza Erőmű Srl.;
- MVM, precum și
- o parte terță care a cerut să nu îi fie dezvăluită identitatea.

- (95) Majoritatea observațiilor prezentate Comisiei s-au bazat pe argumentații similare. Din această cauză, în loc să prezinte separat observațiile fiecărei părți interesate, Comisia le-a grupat în categoriile generale de mai jos (a se vedea punctele 5.1-5.7 de mai jos).

5.1. Observații privind evaluarea individuală a CAEE-urilor

- (96) Mátrai Erőmű și o alte parte interesată care a cerut să nu îi fie dezvăluită identitatea au prezentat observația generală potrivit căreia, din cauza diferențelor existente între conținutul concret al CAEE-urilor, Comisia ar trebui să le evalueze separat. Alți producători de energie electrică au solicitat implicit evaluarea individuală a CAEE-urilor lor, prin punerea la dispoziția Comisiei a detaliilor cu privire la condițiile concrete ale CAEE-urilor proprii.

5.2. Observații privind existența ajutorului de stat

Data relevantă a evaluării

- (97) AES-Tisza Erőmű, Budapesti Erőmű, Csepeli Áramtermelő Srl. și Dunamenti Erőmű au argumentat că toate criteriile de existență a ajutorului de stat în momentul încheierii CAEE-urilor trebuie să fie evaluate în baza condițiilor de piață existente la vremea respectivă. O parte a observațiilor menționează în mod explicit această cerință, în timp ce alte observații realizează aceasta în mod indirect, prin trimiterea, în cadrul analizei privind existența ajutorului de stat, la condițiile de încheiere a CAEE-urilor. În această privință, părțile s-au referit la o hotărâre anterioară a Curții de Justiție ⁽³⁰⁾.

Lipsa avantajului economic

- (i) *Preț de referință necorespunzător/lipsa prețurilor care să constituie un avantaj*

- (98) Toți producătorii de energie electrică consideră că CAEE-urile nu reprezintă un avantaj economic.
- (99) Aceștia au primit critic concluziile preliminare ale Comisiei potrivit cărora prețurile în temeiul CAEE-urilor sunt mai ridicate decât prețurile de pe piață.
- (100) Producătorii consideră că prețul de referință de 36 EUR/MWh, aplicat în cadrul altor decizii și la care s-a

făcut referire, de asemenea, în decizia de deschidere a procedurii, nu este un preț de referință corect, întrucât provine dintr-un context geografic și temporal total diferit. Aceștia consideră că, în evaluarea prețului, trebuie luate în calcul condițiile existente în momentul încheierii CAEE-urilor. De asemenea, aceștia au evidențiat faptul că prețurile stabilite în baza unor înțelegeri pe termen lung vor fi întotdeauna mai mici decât prețurile de pe piața la vedere (spot). În plus, producătorii care furnizează MVM în principal energie electrică de sarcină maximă, au susținut că prețurile lor nu pot fi comparate cu prețurile produselor cu sarcină de bază. Majoritatea acestora a propus ca Comisia să ia în calcul creșterea semnificativă a prețului combustibililor din ultimii ani.

- (101) Mulți dintre producători susțin că rata efectivă de rentabilitate nu a atins procentul menționat în decizia de deschidere a procedurii.

- (102) De asemenea, aceștia susțin faptul că (în contradicție cu cele sugerate în decizia de deschidere a procedurii) producătorii care funcționează în cadrul CAEE-urilor trebuie să suporte riscuri semnificative, în special riscuri de executare, regularizare, protecție a mediului, întreținere, respectiv riscuri fiscale/financiare. Reglementarea prețurilor a fost amintită ca o categorie importantă a riscurilor de regularizare. Producătorii au considerat un dezavantaj faptul că o parte a capacității lor de producție este contractată de către MVM, deoarece sunt împiedicați să-și utilizeze capacitatea respectivă pentru a produce energie electrică pentru alți consumatori potențiali. În plus, CAEE-urile stabilesc obligații clare pentru producători, iar în cazul în care aceștia nu le respectă, consecința este reducerea plăților cuvenite, respectiv plata de despăgubiri.

- (103) [...] a semnalat că un avantaj dobândit de Ungaria prin CAEE-uri a fost fiabilitatea serviciilor compensatorii, care puteau fi furnizate numai de [...] și de centrala Dunamenti. Potrivit argumentației producătorului menționat anterior, acesta nu ar fi putut intra pe piață și oferi aceste servicii dacă nu ar fi existat CAEE-ul.

- (104) Potrivit centralei Mátrai, prețurile acesteia sunt competitive datorită faptului că deține propriile mine de cărbune și, în consecință, costurile de minerit sunt reduse. Centrala Mátrai afirmă că prețurile sale sunt mai mici chiar și decât prețurile de recomercializare ale MVM, spre deosebire de prețurile celorlalte CAEE-uri.

(ii). Prețul de privatizare

- (105) Centrala Dunamenti susține că nu a beneficiat de avantaj datorită CAEE-ului, întrucât la privatizarea centralelor sale s-a plătit prețul de piață, iar în prețul de vânzare au fost luate în considerare drepturile și obligațiile pe care le avea în temeiul CAEE-ului. Altfel spus, aceasta a plătit contravaloarea CAEE-ului (și al avantajului eventual rezultat din acesta) ca parte a prețului de privatizare.

⁽³⁰⁾ S-a făcut referire la cauza T-366/00, Scott S.A.

(iii) *Principiul investitorului de piață*

(106) Centralele Budapești Erőmű, AES-Tisza Erőmű, Mátra Erőmű și Csepeli Áramtermelő Kft. consideră că CAEE-urile reflectă condițiile de piață existente în momentul încheierii acestora, atât în privința MVM, cât și a producătorilor. Potrivit argumentației acestora, în situația MVM (și anume, de singur cumpărător obligat prin lege să asigure siguranța de alimentare), orice operator privat ar fi luat decizia de a încheia CAEE-uri. Acestea consideră că, din punctul de vedere a producătorilor, „avantajul” economic care rezultă din CAEE-uri nu depășește nivelul avantajului economic obișnuit obținut de părțile care încheie orice acord comercial. La vremea încheierii acestora, CAEE-urile au întrunit condițiile obișnuite de piață în domeniul în cauză. În plus, CAEE-urile reprezintă o metoda comercială obișnuită și o formă comună de împărțire și gestionare a riscului.

(107) CAEE-ul a reprezentat singura cale de a asigura investiții conforme cerințelor sectorului energetic din Ungaria (în special modernizarea întregului sistem, protecția mediului și siguranța aprovizionării). Aplicarea principiului investitorului privat ar trebui să conducă la luarea în considerare a acestor cerințe, iar îndeplinirea cerințelor este posibilă doar în cadrul CAEE-urilor. Părțile interesate atrag atenția că, în consecință, CAEE-urile prevăd obligații de investiții și disponibilitate pentru producătorii de energie electrică.

(iv) *Serviciu de interes economic general*

(108) Budapești Erőmű și Csepeli Áramtermelő Kft. sunt de părere că producătorii care sunt părți contractante în cadrul CAEE-urilor furnizează servicii de interes economic general. Potrivit opiniei Budapești Erőmű și Csepeli Áramtermelő Kft., CAEE-urile reprezintă un mijloc prin care MVM își îndeplinește obligațiile privind siguranța aprovizionării. CAEE-urile asigură, prin urmare, respectarea obligațiilor de serviciu public. Potrivit argumentației centralei Budapești Erőmű se poate afirma că, de fapt, Budapești Erőmű trebuie să respecte obligațiile aferente de serviciu public, care îi revin în temeiul CAEE-ului. Ambele părți interesate fac referire la decizia Comisiei din 16 decembrie 2003 privind cazul de ajutorul de stat N 475/03 (Irlanda)⁽³¹⁾, în care Comisia a recunoscut că înființarea de noi capacități de producție în vederea asigurării siguranței aprovizionării poate fi considerată drept serviciu de interes economic general.

(109) Părțile interesate sunt de părere că, similar cazului irlandez, ajutorul de stat oferit în cadrul CAEE-urilor – dacă există – îndeplinește cele patru criterii cumulative

stabilite în hotărârea C-280/00 a Curții de Justiție (denumită în continuare „cauza Altmark”)⁽³²⁾.

(110) În primul rând, din legile maghiare privind energia electrică reiese că MVM a avut numeroase obligații de serviciu public, de exemplu asigurarea siguranța aprovizionării cu cele mai reduse costuri posibile, protecția mediului și eficiența. Obligațiile de serviciu public ale MVM sunt, prin urmare, clar stabilite de lege, iar CAEE-urile transmit producătorilor de energie electrică obligația de a presta serviciile de interes economic general în cauză.

(111) În al doilea rând, decretele guvernamentale cu privire la prețurile și formulele de prețuri din CAEE-uri au pre-stabilit nivelul de compensare. Compensarea poate fi calculată, așadar, în baza unor indicatori obiectivi și transparenți.

(112) În al treilea rând, compensările plătite în baza CAEE-urilor nu sunt mai mari decât costurile serviciilor de interes economic general. CAEE-urile reflectă strict costurile, iar marja de profit nu depășește marjele obișnuite de profit de pe piață. Aceasta – potrivit argumentelor centralei Budapești Erőmű – este asigurată de faptul că CAEE-urile au fost încheiate ca urmare a unei licitații publice deschise și transparente. Centralele au fost vândute ofertantului care a licitat prețul cel mai mare și a prezentat planul de afaceri cel mai bun. Din procesul de licitație publică rezultă că compensarea oferită în baza CAEE-urilor nu poate depăși costurile rezultate din îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, respectiv marja rezonabilă de profit.

(113) În al patrulea rând, în baza argumentației centralei Budapești Erőmű, toate CAEE-urile încheiate de aceasta au fost precedate de licitații publice deschise și transparente, fie ca parte indispensabilă a pachetului de privatizare, fie separat. Csepeli Áramtermelő Kft. susține că, deși nu a ales centrala în cadrul unei licitații publice, cu toate acestea compensarea primită se limitează la acoperirea costurilor și la o marjă rezonabilă de profit. Mecanismul de stabilire a prețului asigură evitarea supra-compensării.

(114) Având în vedere observațiile de mai sus, se poate constata că CAEE-urile îndeplinesc cele patru criterii cumulative care apar în hotărârea în cauza Altmark, drept pentru care acestea nu se încadrează în categoria ajutorului de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE.

⁽³¹⁾ JO C 34, 7.2.2004, p. 8.

⁽³²⁾ Hotărârea C-280/00 a Curții de Justiție, Altmark trans Gmbh și Regierungspräsidium Magdeburg/Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH și Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht (Culegere 2003, p. I-07747).

- (115) Budapesti Erőmű subliniază, de asemenea, că, și în cazul în care Comisia ar considera că CAEE-urile nu îndeplinesc cele patru criterii cumulative existente în hotărârea în cauza Altmark, acestea pot fi, totuși, declarate ca fiind compatibile cu principiile pieții comune în temeiul articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE. În opinia părții interesate, CAEE-urile sale au un impact neglijabil asupra așa-zisei închideri a pieții maghiare de energie electrică, întrucât acestea acoperă doar 3 % din consumul maghiar de energie electrică. În plus – din motive tehnice – creșterea nivelului importului de energie electrică era imposibilă la momentul încheierii CAEE-urilor. Din această cauză, CAEE-urile acestea nu pot avea un efect negativ asupra schimburilor comerciale. În observațiile sale, partea interesată a ținut să evidențieze importanța încălzirii centrale prin tehnologia de producere a energiei în cogenerare, tehnologie care corespunde obiectivelor politicii UE în domeniul energiei și protecției mediului.
- (116) Potrivit centralei Mátrai Erőmű, aceasta era obligată să contracteze către MVM o capacitate minimă stabilită, pentru a putea asigura, utilizând resursele interne de cărbune, aprovizionarea energetică pe piața din Ungaria. Potrivit argumentelor acesteia – în conformitate cu articolul 11 alineatul (4) din Directiva privind energia electrică⁽³³⁾ – ajutorul de stat trebuie considerat ca fiind compatibil cu piața comună atât timp cât – în vederea asigurării aprovizionării – acesta finanțează producerea energiei electrice prin utilizarea resurselor interne de cărbune.
- (v) *Lipsa avantajelor rezultate din încheierea pe termen lung a contractului*
- (117) Csepeli Áramtermelő Kft., Mátrai Erőmű și Budapesti Erőmű consideră că încheierea pe termen lung a contractului nu reprezintă un avantaj în sine. Csepeli Áramtermelő Kft. consideră că în cadrul unui contract pe termen lung fiecare parte plătește un preț pentru siguranța reprezentată de ofertele pe termen lung. Producătorii de energie electrică acceptă să ofere prețuri mai mici decât prețurile de pe piața la vedere, precum și faptul că prețul convenit în cadrul contractului este obligatoriu pentru aceștia, indiferent de valoarea prețului de pe piața la vedere și, de asemenea, acceptă să își contracteze capacitățile în favoarea unei singure societăți pe întreaga durată a contractului. Din aceste motive, producătorii consideră că acordurile pe termen lung echilibrează pentru fiecare parte riscurile și oportunitățile economice și că acestea nu pot fi considerate în mod clar drept avantaje.
- (118) În baza argumentelor de mai sus, toți producătorii de energie electrică au ajuns la concluzia că CAEE-urile nu le oferă avantaje economice, drept pentru care acestea nu se încadrează în categoria ajutoarelor de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE.

Selectivitate

- (119) AES-Tisza Erőmű consideră că CAEE-urile nu asigură un avantaj selectiv. Partea interesată se referă la faptul că în

sectorul energetic există contracte încheiate pe termen lung nu numai între producători și MVM, ci și între MVM și operatorii de rețea și între furnizorii de combustibil și producătorii de energie electrică, precum și pentru importul de energie electrică. În privința producătorilor, Legea energiei electrice I (1994) și Decretul guvernamental nr. 34/1995 îi obligă în mod expres pe producători să încheie contracte de achiziție de energie electrică pe termen lung cu MVM, pentru a obține autorizații de construcție și de funcționare. Astfel, fiecare producător a încheiat un contract cu MVM și numai centralele care au folosit energie regenerabilă și au produs energie în cogenerare au avut posibilitatea de a încheia contracte pe termene mai scurte, întrucât acești producători beneficiază de alte garanții legale (de exemplu preluarea obligatorie).

Transfer de resurse de stat

- (120) Mátrai Erőmű consideră că în cadrul CAEE-urilor numai prețul poate fi considerat drept ajutor de stat. Termenul de valabilitate a CAEE-urilor și cantitatea preluării garantate nu pot fi considerate drept ajutoare de stat, întrucât acestea nu au ca rezultat un transfer de resurse de stat, chiar dacă ar fi asigurat un avantaj. Partea terță a ajuns la concluzia că CAEE-ul centralei Mátrai Erőmű, datorită prețurilor sale extrem de competitive [a se vedea punctul (i) de mai sus], nu conține niciun element de ajutor de stat.

Imputabilitatea statului

- (121) AES-Tisza consideră că prețurile din CAEE-uri au fost stabilite de către părțile la CAEE-uri, și nu de către stat. AES-Tisza Erőmű a obiectat în privința evaluării imputabilității statului din cadrul deciziei de deschidere a procedurii, întrucât aceasta a analizat imputabilitatea statului doar din perspectiva încheierii CAEE-urilor, și nu din perspectiva stabilirii prețului, Comisia argumentând contrariul prin faptul că avantajul concurențial a fost asigurat de prețurile avantajoase. După perioada fixării centralizate a prețurilor (deci după ianuarie 2004, cu excepția anului 2007), stabilirea prețurilor se realizează în baza negocierilor dintre MVM și producătorii de energie electrică, acestea neputând fi imputate statului.

Denaturarea concurenței și efectul asupra schimbului între statele membre

- (122) Centralele AES-Tisza Erőmű, Budapesti Erőmű și Csepeli Erőmű contestă efectul de denaturare a concurenței al CAEE-urilor și efectul acestora asupra schimburilor comerciale între statele membre.
- (123) În primul rând, părțile menționate mai sus consideră că și acest criteriu ar trebui să fie evaluat în corelație cu data încheierii CAEE-urilor. La vremea respectivă, Ungaria nu era membră a UE și piața maghiară de energie electrică nu se liberalizase încă. În concluzie, acestea consideră că CAEE-urile, în mod logic, nu au putut denatura concurența pe piața comună.

⁽³³⁾ Directiva 2003/54/CE.

- (124) În al doilea rând, acestea consideră că concurența și schimburile comerciale între statele membre sunt influențate de alți factori decât CAEE-urile. Și anume, capacitatea transfrontalieră a Ungariei ar fi principala cauză care poate influența schimburile comerciale între Ungaria și alte țări. Capacitățile transfrontaliere în cauză sunt exploatate la maxim. Limitarea comerțului cu energie electrică este, prin urmare, în mod evident, consecința capacității transfrontaliere limitate a Ungariei și nu a CAEE-urilor. Potrivit argumentelor părților, legislația reprezintă un alt factor care influențează schimburile comerciale între statele membre. În baza legislației maghiare, producătorii maghiari de energie electrică nu au dreptul să comercializeze în mod direct energie electrică în străinătate.
- (125) Csepeli Erőmű susține că CAEE-ul său nu a putut exercita o influență efectivă asupra schimburilor comerciale între statele membre, întrucât acestea a vândut energie electrică numai pe teritoriul Ungariei.
- (126) Totodată, aceasta susține că piața maghiară de energie electrică s-a deschis treptat concurenței, în conformitate cu angajamentele luate față de Uniunea Europeană. Foarte rapid, o parte semnificativă a consumatorilor a optat pentru segmentul pieții libere. Potrivit observațiilor părții, motivele care pot împiedica operatorii noi să intre pe piața maghiară de energie electrică, respectiv să-și accentueze prezența pe această piață, țin nu de CAEE-uri, ci de imposibilitatea calculării rentabilității. Csepeli Erőmű consideră că, în anii trecuți, în Ungaria au fost construite centrale numai atunci când statul a asigurat stabilitatea și predictibilitatea rentabilității prin contracte pe termen lung sau prin preluări obligatorii, respectiv atunci când utilizarea noilor capacități a fost garantată de cererea provenită din activitatea de distribuție integrată vertical. În orice caz, CAEE-urile existente nu pot fi clasificate ca factori care descurajează pe noii operatori.
- (127) Potrivit argumentelor prezentate în continuare, în Ungaria nu există cerere pentru o capacitate mai mare. Aceasta este dovedită, de asemenea, de faptul că marea majoritate a capacităților oferite spre comercializare de către MVM în cadrul licitațiilor de energie electrică a rămas nevândută.

5.3. Aplicabilitatea după aderare

- (128) Observațiile de mai jos au fost prezentate de Budapesti Erőmű.
- (129) În baza argumentelor centralei Budapesti Erőmű, CAEE-urile nu pot fi considerate ca reprezentând măsuri care „sunt aplicabile și după data aderării”, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (c) din anexa IV la Actul de aderare.
- (130) Partea interesată consideră că nu este de competența Comisiei să analizeze, după aderare, măsurile de ajutor luate în mod legal înainte de aderarea la Uniunea

Europeană. Aceasta este în concordanță cu principiul general privind interzicerea aplicării retroactive a unei reglementări. Întrucât normele comunitare privind ajutoarele de stat se aplică exclusiv de la data aderării, numai măsurile de ajutor care conferă un avantaj suplimentar ulterior aderării pot fi definite drept măsuri aplicabile după aderare. Părțile consideră că CAEE-urile nu au creat alte avantaje după aderare, întrucât formulele lor de prețuri au fost stabilite anterior aderării și, în consecință, angajamentele financiare ale statului erau cunoscute în totalitate înainte de aderare.

5.4. Ajutor existent

- (131) Acest argument a fost prezentat de centralele Budapesti, Csepeli, AES-Tisza și Mátrai, respectiv de banca [...] Bank.
- (132) Părțile interesate consideră că, și dacă s-ar accepta faptul că CAEE-urile constituie ajutoare de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, aceste ajutoare de stat ar trebui considerate drept ajutoare existente, în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (c) din anexa IV la Actul de aderare. Acestea consideră că Comisia nu a contestat măsura în cauză în termenul legal de 3 luni prevăzut în Actul de aderare. Autoritățile maghiare au prezentat – după un schimb prealabil de informații – măsura luată la 31 martie 2004, iar Comisia nu a reacționat, în termenul legal de 3 luni, la scrisoarea trimisă de Ungaria la 19 octombrie 2004, excluzând astfel ca măsura să fie clasificată drept „ajutor nou”.
- (133) Budapesti Erőmű consideră, de asemenea, că o clasificare a ajutoarelor acordate înainte de aderare și care sunt aplicabile și după aderare drept „ajutor nou” sau „ajutor existent” nu se poate realiza exclusiv în temeiul prevederilor anexei IV la Actul de aderare. Budapesti Erőmű consideră că, dacă un ajutor nu se clasifică drept ajutor existent în temeiul anexei IV la Actul de aderare, acesta trebuie evaluat, de asemenea, în baza dispozițiilor articolului 1 litera (b) punctele (ii)-(v) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999.
- (134) Aceasta evidențiază faptul că articolul 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 se poate aplica în cazul CAEE-urilor, care, în consecință, se pot clasifica drept „ajutor existent”. Aceasta consideră că articolului 1 alineatul (b) punctul (v) ultima teză din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 nu se poate aplica CAEE-urilor din trei motive.
- (135) În primul rând, în cauza *Alzetta Mauro* ⁽³⁴⁾ s-a hotărât că un ajutor acordat înainte de liberalizare pe o piață care era inițial închisă concurenței, trebuie considerat după liberalizare drept ajutor existent. Partea interesată consideră că hotărârea s-a bazat în mod direct pe interpretarea articolului 88 alineatul (1) din Tratatul CE, drept pentru care, în baza regulilor de ierarhie legislativă, are prioritate față de dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 659/1999.

⁽³⁴⁾ Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 15 iunie 2000 în cauzele conexe nr. T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97–T-607/97, T-1/98, T-3/98–T-6/98 și T-23/98.

- (136) În al doilea rând, având în vedere faptul că Regulamentul (CE) nr. 659/1999 oricum nu intrase încă în vigoare în momentul liberalizării pieței de energie electrică în temeiul Directivei 96/92/CE, respectiv în momentul semnării CAEE-urilor, trebuie să se aplice nu dispozițiile Regulamentul (CE) nr. 659/1999, ci regulile stabilite prin hotărârea în cauza *Alzetta Mauro*.
- (137) În al treilea rând, din compararea definițiilor diferitelor categorii care apar la articolul 1 alineatul (b) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 rezultă că articolul 1 alineatul (b) punctul (v) se referă numai la schemele de ajutor de stat, neamintindu-se în mod explicit ajutoarele individuale.
- (138) AES-Tisza Erőmű consideră, dimpotrivă, că dacă CAEE-urile ar fi clasificate drept ajutoare noi, atunci o astfel de definiție ar trebui să se bazeze pe dispozițiile articolului 1 alineatul (b) punctul (v) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999.

5.5. Comisia nu poate abroga contracte de drept privat valabil încheiate („pacta sunt servanda”) – Incertitudine juridică

- (139) Aceste argumente au fost prezentate de centralele Budapești și AES-Tisza, respectiv de banca [...] Bank.
- (140) Părțile au evidențiat faptul că au semnat cu bună credință CAEE-urile, în condițiile de piață existente în momentul încheierii CAEE-urilor. Acestea și-au luat angajamente importante de investiții, susținute de instituții de credit prin acorduri de finanțare. Părțile consideră că ancheta Comisiei va conduce la o incertitudine juridică gravă, care ar trebui evitată. AES-Tisza Erőmű Kft. pune sub semnul întrebării dreptul Comisiei de a abroga, în baza normelor privind ajutoarele de stat, respectiv, în sens mai larg, în baza normelor privind politica în domeniul concurenței din Tratatul CE, acorduri comerciale valabil încheiate ⁽³⁵⁾.

5.6. Proporționalitate

- (141) AES-Tisza Erőmű Kft. și-a exprimat îndoiala cu privire la proporționalitatea solicitării Comisiei de a se rezilia CAEE-urile și s-a referit la posibilitatea renegocierii contractelor.

5.7. Observații privind compatibilitatea CAEE-urilor cu piața comună

- (142) Centralele Csepel și AES-Tisza și-au prezentat punctul de vedere potrivit căruia CAEE-urile nu au fost create ca sisteme compensatorii și, în consecință, nu este corectă compararea acestora cu metodologia. La data încheierii lor, CAEE-urile nu puteau să vizeze compensarea costurile irecuperabile, întrucât atunci metodologia încă nu exista. Centralele consideră că metodologia se poate aplica numai în situațiile în care CAEE-urile expiraseră deja în prealabil.
- (143) Dimpotrivă, [...] Bank consideră, în legătură cu CAEE-ul centralei Csepel, că despăgubirile plătite în cadrul CAEE-

ului se limitează, în fapt, la acoperirea unor costuri eligibile conform metodologiei (și anume, costuri fixe, costuri variabile și o marjă rezonabilă de profit). Conform argumentației acesteia, CAEE-ul centralei Csepel nu conține compensări care să depășească costurile irecuperabile eligibile.

- (144) Csepeli Erőmű consideră, în plus, că CAEE-urile corespund criteriilor prevăzute la articolul 87 alineatul (3) din Tratatul CE, întrucât contribuie într-o măsură semnificativă la asigurarea siguranței aprovizionării cu energie electrică a Ungariei și, într-un sens mai larg, la dezvoltarea economiei maghiare.
- (145) AES-Tisza Erőmű susține (fără o motivare mai detaliată) că CAEE-urile trebuie considerate drept garanții pentru investiții efectuate într-o regiune prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (c).
- (146) În plus, AES-Tisza Erőmű evidențiază că decizia de deschidere a procedurii nu este clară în privința prețului „de referință” aplicabil, termenului „investiție ineficientă”, respectiv în privința ipotezelor și a datelor economice luate în considerare de către Comisie în evaluarea compatibilității cu piața comună.

6. RĂSPUSUL UNGARIEI LA OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

- (147) Reacționând la observațiile centralei Csepeli Erőmű, Ungaria a menționat că CAEE-ul centralei Csepeli Erőmű conține, de asemenea, o cantitate minimă de preluare garantată, contrar celor sugerate în observații.
- (148) În legătură cu argumentația centralei Dunamenti Erőmű potrivit căreia aceasta nu poate refuza producția de energie în baza condițiilor stabilite de MVM nici măcar în cazul în care acest fapt îi afectează în mod negativ vânzările pe piața liberă, autoritățile maghiare au precizat că, în 2006, MVM a inițiat rezilierea CAEE-urilor pentru cele patru blocuri F, care ar fi putut, în consecință, concura direct pe piața serviciilor la nivelul sistemului. Dunamenti Erőmű a refuzat însă această posibilitate.
- (149) În legătură cu observațiile centralei AES-Tisza Erőmű, potrivit cărora producătorii care nu au încheiat CAEE-uri au făcut investiții mai ales atunci când au beneficiat de preluări garantate, autoritățile maghiare comunică faptul că centrale și blocurile centralelor importante comercializează energie electrică pe piața liberă fără CAEE-uri și fără preluări garantate (ca, de exemplu, blocul G1 al centralei Dunamenti, centrala Vértesi Erőmű, blocurile I-II ale centralei Mátrai Erőmű).
- (150) De asemenea, Ungaria a precizat că, în contradicție cu cele prezentate de AES-Tisza Erőmű, și poziția de negociere a MVM este limitată de reglementările incluse în CAEE-uri (formule de stabilire a prețului și cantități de preluare garantate).

⁽³⁵⁾ Scrisoarea a fost înregistrată la 19 decembrie 2006.

7. EVALUAREA COMISIEI

7.1. Ajutor ilegal

- (151) Autoritățile maghiare nu au notificat Comisiei, în conformitate cu regulamentul privind normele de raportare și monitorizare a ajutoarelor de stat, ajutorul conținut de CAEE-uri și, în consecință, acesta reprezintă un ajutor ilegal.

7.2. Observații generale privind evaluarea individuală a CAEE-urilor

- (152) În observațiile acestora, unele părți interesate și autoritățile maghiare au propus evaluarea individuală a CAEE-urilor, având în vedere diferențele existente între condițiile contractuale concrete.

- (153) Prezenta decizie se referă la toate CAEE-urile care au fost încheiate între MVM și producătorii de energie electrică și care erau în vigoare la data aderării Ungariei la Uniunea Europeană (a se vedea considerentele 44 și 45). Comisia consideră că principiile de bază ale CAEE-urilor prezintă asemănări într-o măsură care, într-o procedură privind ajutorul de stat, justifică evaluarea comună a acestora. Astfel cum se va arăta mai jos, Comisia consideră că principalul avantaj rezultat din CAEE-uri este o caracteristică comună a tuturor CAEE-urilor evaluate, precum și că decizia privind încheierea acestora în perioada 1995-2001 a urmărit aceleași scopuri strategice în domeniu și a oferit același tip de soluții. În mod concret, fiecare CAEE impune MVM o obligație de preluare a capacităților contractate și a cantității garantate, aplicând un mecanism de stabilire a prețului care a permis producătorilor să își acopere costurile fixe și variabile pe o perioadă acoperind o mare parte a duratei de funcționare a echipamentelor de producție. În afară de aceasta, și celelalte condiții de acordare a ajutorului de stat prezintă asemănări care justifică evaluarea comună a CAEE-urilor. Întrucât selectivitatea acestora se întemeiază pe aceleași principii de bază, pentru a putea răspunde la întrebarea dacă CAEE-urile au condus la alocarea de resurse de stat, trebuie să se efectueze, în mare măsură, aceleași evaluări, estimarea efectelor acestora asupra concurenței și a schimburilor comerciale bazându-se pe aceeași analiză economică și având în vedere existența celorlalte CAEE-uri pe piața din Ungaria. Prin urmare, Comisia consideră că, în vederea reflectării corecte a realității de pe piața de energie electrică din Ungaria, prezenta decizie privind ajutorul de stat trebuie să evalueze împreună toate CAEE-urile, în cadrul unei singure decizii de încheiere a procedurii.

- (154) Această abordare globală nu împiedică însă Comisia să aibă în vedere diferențele existente în realitate între CAEE-urile în cauză. Prin urmare, prezenta decizie va stabili diferențele dintre CAEE-uri, în cazul în care acestea sunt relevante din punct de vedere al aplicării prezentei decizii.

7.3. Existența ajutorului de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE

- (155) În cele ce urmează, Comisia va analiza cele patru criterii cumulative ale existenței ajutorului de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE: utilizarea

resurselor de stat, existența unui avantaj economic, selectivitatea avantajului și impactul asupra schimburilor comerciale.

Perioada relevantă a evaluării

- (156) În observațiile acestora, părțile interesate au considerat (în legătură cu mai multe criterii de evaluare) că Comisia ar trebui să aibă în vedere numai situația existentă în momentul semnării CAEE-urilor și să extindă rezultatele evaluării pe întreaga perioadă de valabilitate a CAEE-urilor. Budapești Erőmű s-a referit în această privință la Comunicarea Comisiei privind stabilirea regulilor aplicabile pentru evaluarea ajutorului de stat ilegal⁽³⁶⁾.

- (157) Pentru a stabili perioada relevantă de evaluare, Comisia trebuie să ia în calcul Actul de aderare a Ungariei, Regulamentul de procedură, precum și jurisprudența Curții de Justiție.

- (158) Partea relevantă a anexei IV la Actul de aderare prevede următoarele:

„ANEXA IV

Lista menționată în articolul 22 din Actul de aderare

[...]

3. Politica în domeniul concurenței

1. Programele de acordare de ajutoare și ajutoarele individuale de mai jos, puse în aplicare într-un nou stat membru înainte de data aderării și încă aplicabile după această dată, sunt considerate, la data aderării, drept ajutoare existente în sensul articolului 88 alineatul (1) din Tratatul CE:

- (a) măsurile de acordare de ajutoare puse în aplicare înainte de 10 decembrie 1994;
- (b) măsurile de acordare de ajutoare enumerate în apendicele la prezenta anexă;
- (c) măsurile de acordare de ajutoare care, înainte de data aderării, au fost evaluate de autoritatea competentă pentru monitorizarea ajutoarelor de stat a noului stat membru și declarate compatibile cu acquis-ul și față de care Comisia nu a ridicat obiecții pe motivul unor grave îndoeli cu privire la compatibilitate măsurii cu piața comună, conform procedurii stabilite în alineatul (2).

Toate măsurile încă aplicabile după data aderării care constituie ajutoare de stat și care nu îndeplinesc condițiile stabilite mai sus sunt considerate ajutoare noi la data aderării în sensul aplicării articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE.

⁽³⁶⁾ JO C 119, 22.5.2002, p. 22.

Dispozițiile de mai sus nu se aplică ajutoarelor din sectorul transporturilor, nici activităților aferente producției, prelucrării și comercializării produselor menționate în anexa I la Tratatul CE, cu excepția produselor de pescuit sau care sunt derivate din acestea.

De asemenea, dispozițiile de mai sus nu aduc atingere măsurilor tranzitorii privind politica concurenței stabilite în prezentul act.”

(159) Partea aplicabilă a articolului 1 din Regulamentul de procedură prevede următoarele:

„(b) «ajutor existent»:

(i)–(iv) [...]

(v) ajutorul considerat ajutor existent deoarece se poate dovedi că, în momentul punerii în aplicare, nu reprezenta un ajutor și că a devenit ajutor ulterior, datorită evoluției pieței comune și fără să fi fost modificat de statul membru. Atunci când anumite măsuri devin ajutoare ca urmare a liberalizării unei activități în conformitate cu dreptul comunitar, astfel de măsuri nu sunt considerate ajutor existent după data stabilită pentru liberalizare;

(c) «ajutor nou» înseamnă orice ajutor, respectiv orice schemă de ajutor și orice ajutor individual care nu este ajutor existent, inclusiv modificările ajutoarelor existente”.

(160) Din dispozițiile de mai sus reiese că măsurile care în momentul acordării lor nu au fost considerate drept ajutoare de stat, pot deveni în anumite împrejurări ajutoare de stat, în sensul articolului 87 din Tratatul CE. Din această perspectivă, nu este relevant dacă măsura devine ulterior ajutor de stat este considerată drept ajutor de stat existent sau nou.

(161) Deși este adevărat că atunci când analizează existența unui ajutor de stat într-un caz anume, Comisia trebuie să evalueze situația caracteristică în momentul intrării în vigoare a măsurii, aceasta nu înseamnă că evaluarea celor patru criterii care apar în definiția ajutorului de stat trebuie să se limiteze, în orice situație, la perioada în care ajutorului în cauză a fost acordat.

(162) Din dispozițiile articolului 1 litera (b) punctul (v) din Regulamentul de procedură reiese clar că există situații extraordinare, ca de exemplu dezvoltarea pieței comune sau liberalizarea unui domeniu, în care se produc numeroase schimbări în economia și legislația unuiu sau mai multor sectoare economice, caz în care – datorită acestor schimbări – pot face obiectul controlului ajutoarelor de stat și măsuri care inițial nu se încadrau în

dispozițiile articolului 87 din Tratatul CE. Dacă, de exemplu, în cadrul liberalizării unui sector economic s-ar menține toate măsurile care în momentul aprobării lor – datorită condițiilor de piață în mare măsură diferite – nu au fost clasificate ca ajutoare de stat, însă din momentul liberalizării îndeplinesc toate condițiile ajutoarelor de stat, s-ar prelungi astfel *de facto* majoritatea condițiilor de piață existente anterior situației de concurență. Iar aceasta ar fi contrar intenției de a elimina de pe o piață situația neconcurențială, prin urmare aceasta ar fi contrar deciziei statelor membre de a liberaliza sectorul respectiv. Scopul dispozițiilor speciale în baza cărora o măsură poate deveni ajutor de stat este, tocmai, de a evita prelungirea oricăror măsuri, care deși nu constituiau un ajutor în baza condițiilor economice și legislative anterioare, ar putea prejudicia interesele operatorilor în noile condiții de piață⁽³⁷⁾.

(163) Răspunsul la întrebarea dacă ajutorul de stat acordat constituie ajutor existent sau ajutor nou va fi evaluat separat de către Comisie, după stabilirea existenței ajutorului de stat.

(164) Economia Ungariei a trecut prin schimbări drastice în anii nouăzeci. Țara a optat pentru aderarea la Uniunea Europeană, devenind stat membru cu drepturi depline la 1 mai 2004. Ungaria își cunoștea foarte bine obligația de a armoniza măsurile existente cu regulile politicii din domeniul concurenței a pieței comune, la care a dorit să adere, întrucât Acordul European pe care l-a semnat în 1991⁽³⁸⁾ menționa în mod explicit obligația în cauză.

(165) Prin aderarea la Uniunea Europeană, Ungaria a aderat și la piața comună liberalizată de energie. În privința pieței maghiare de energie, Actul de aderare nu prevede derogări de la regulile politicii din domeniul concurenței. În baza argumentelor de mai sus – contrar observațiilor părților interesate – Comisia consideră că CAEE-urile, care (astfel cum recunosc și părțile interesate) au fost încheiate înainte de aderarea la piața comună liberalizată de energie, în condiții economice semnificativ diferite, pot deveni ajutoare de stat în cadrul noilor condiții economice și legislative. În vederea stabilirii existenței unui ajutor, cele patru criterii ale existenței ajutorului de stat trebuie evaluate din perspectiva noilor condiții economice și legislative.

⁽³⁷⁾ Hotărârea Tribunalul de Primă Instanță din 15 iunie 2000 în cauza Alzetta Mauro, la care s-a referit Budapesti Erőmű confirmă, de asemenea, de fapt și aceasta că măsura trebuie evaluată în noile condiții de piață de după liberalizare, dacă se admite că măsura, care nu a fost clasificată ca ajutor de stat înainte de liberalizare, a devenit ajutor de stat (existent sau nou).

⁽³⁸⁾ Acordul European de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Ungară, pe de altă parte, a fost semnat la 16 decembrie 1991.

- (166) Data relevantă din punct de vedere al evaluării trebuie analizată în continuare în baza dispozițiilor Actului de aderare. Spre deosebire de aderările anterioare, statele membre au convenit să completeze Actul de aderare cu dispoziții speciale, în baza cărora toate măsurile de ajutor încheiate după 10 decembrie 1994 și aplicabile după aderare trebuie raportate Comisiei, care le analizează în baza acquis-ului comunitar.
- (167) În majoritatea statelor care au aderat la UE la 1 mai 2004, din cauze istorice, intervențiile statului aveau o tradiție puternică. Pot exista, așadar, măsuri care înainte de aderare – în condițiile de piață mult diferite care predominau atunci – nu au corespuns celor patru criterii ale ajutorului de stat, însă, în cadrul noilor condiții legislative și economice de după aderare, îndeplinesc toate criteriile în cauză.
- (168) Scopul articolelor relevante din Actul de aderare este de a asigura o concurență nedaturată pe piața internă, pentru perioada de după intrarea în vigoare a tratatului. Prin urmare, articolele relevante din Actul de aderare au scopul de a nu permite, după aderare, denaturarea concurenței pe piața comună de către măsurile de ajutor de stat incompatibile. În această privință, este irelevant dacă în anii nouăzeci, în momentul aprobării măsurii, aceasta a îndeplinit sau nu criteriile unui ajutor de stat. În consecință, data relevantă în perspectiva evaluării criteriilor de existență a ajutorului de stat este perioada de după aderarea Ungariei la UE și, implicit, la piața internă liberalizată de energie.
- (169) Orice altă concluzie ar genera situații în care situația economică a perioadei premergătoare aderării și liberalizării (care, în cele mai multe state membre noi, corespunde perioadei de tranziție de după regimul comunist) ar rămâne neschimbată mult timp și după aderarea țării în cauză la Uniunea Europeană. Astfel, măsurile care înainte de aderare nu erau clasificate drept ajutoare de stat ar putea fi menținute de statul membru și chiar prelungite după plac, chiar și în cazul în care acestea, în condițiile de după aderare, ar constitui deja ajutoare de stat, având în vedere că măsurile în cauză nu ar face obiectul controlului Comisiei asupra ajutoarelor de stat.
- (170) Observațiile în această privință ale părților interesate se îndreaptă exact în această direcție. Toate argumentele părților interesate cu privire la perioada relevantă a evaluării au avut ca scop susținerea faptului că evaluarea economică și legislativă a CAEE-urilor în cadrul prezentei proceduri privind ajutorul de stat trebuie să se bazeze exclusiv pe condițiile existente în momentul încheierii CAEE-urilor (și anume între 1995 și 2001), iar în baza acestor condiții legislative și economice trebuie concluzionat că CAEE-urile nu pot fi considerate drept ajutoare de stat. Părțile interesate susțin că testul operatorului în cadrul economiei de piață, respectiv criteriile referitoare la denaturarea concurenței și la efectul asupra schimburilor comerciale, trebuie analizate în contextul economic al mijlocului anilor nouăzeci, iar Comisia trebuie să aibă în vedere obligațiile de atunci ale MVM (asigurarea siguranței aprovizionării) și modelul dominant în acea vreme în sectorul energetic (modelul cumpărătorului unic etc.). În opinia acestora, rezultatul evaluărilor efectuate în condițiile respective va rămâne normativ până la data expirării CAEE-urilor (până în 2024 în cazul contractului cel mai îndelungat), independent de schimbări precum aderarea Ungariei la Uniunea Europeană și liberalizarea ulterioară a pieței de energie.
- (171) Comisia nu este de acord cu acest argument. Comisia consideră că scopul articolului relevant din Actul de aderare este tocmai acela de a preveni astfel de situații, prin impunerea aplicării imediate a normelor privind la ajutoarele de stat. Actul de aderare asigură derogări în cazul câtorva sectoare economice (a se vedea dispozițiile privind transporturile), însă referitor la operatorii de pe piața energiei electrice nu există nicio derogare în tratat. Prin urmare, acquis-ul comunitar, inclusiv Directiva 96/92/CE va fi aplicat imediat, de la data aderării, în cazul tuturor relațiilor contractuale de pe piața de energie electrică din Ungaria.
- (172) Prin urmare, în cadrul evaluării CAEE-urilor, Comisia va avea ca punct de plecare faptul că Ungaria a acceptat, prin aderarea la piața internă liberalizată a UE, să aplice principiile acestei piețe tuturor operatorilor de pe piața maghiară de energie, inclusiv tuturor relațiilor comerciale.
- (173) În consecință, Comisia va analiza în continuare dacă măsura care face obiectul prezentei proceduri a respectat cu începere de la data aderării Ungariei la Uniunea Europeană toate criteriile de existență a ajutorului de stat.

Avantaj

- (174) În introducerea evaluării privind existența avantajului trebuie menționat faptul că majoritatea producătorilor de energie electrică au recunoscut în observațiile lor că nu ar fi investit în centrale fără garanțiile oferite de CAEE-uri. În observațiile centralei [...] Erőmű Rt. se afirmă că „CAEE[-urile] oferă băncilor un element important de garanție pentru finanțarea investiției și prefinanțarea cheltuielilor de funcționare în mod continuu. [...]”... [...] -ul a solicitat o luare de poziție a consorțiului [și anume a băncilor] cu privire la modificarea CAEE-urilor la [...], dar băncile s-au abținut de la acordarea consimțământului atât privind reducerea cantității contractate, cât și privind reducerea cantității preluate garantate.⁽³⁹⁾

⁽³⁹⁾ Citat din punctul (3) al observațiilor producătorului.

- (175) În legătură cu aceasta, [...] (în calitate de reprezentant a douăsprezece bănci care au acordat centralei Csepeli Áramtermelő Kft. un împrumut în valoare de aproape [...]) susține că „din punctul de vedere al băncilor, CAEE-ul face parte din acele acorduri comerciale corelate între ele care au constituit și constituie și astăzi garanția convențiilor de împrumut care asigură finanțarea proiectului în condiții de piață. Aceasta înseamnă că orice modificare a CAEE-urilor ar afecta și băncile, pentru că acestea din urmă au la dispoziție mecanismele contractuale potrivite pentru a-și proteja interesele financiare și astfel ar pune în pericol, în consecință, întregul proiect Csepel II.”
- (176) [...] (în calitate de reprezentat a nouă bănci care au acordat centralei AES-Tisza Erőmű Kft un împrumut în valoare de [...]) susține că „finanțarea se bazează în primul rând pe existența CAEE-ului, respectiv a celorlalte documente ale proiectului (de exemplu acordul de aprovizionare cu combustibil). [...] CAEE-urile asigură stabilitate împotriva riscului cererii (privind cantitatea și prețul energiei electrice comercializate). „Stabilitatea cererii este factorul decisiv [...] care oferă siguranța necesară băncilor în cazul asigurării unor finanțări pe termen lung pe o piață imatură”.
- (177) În vederea evaluării existenței unui avantaj, Comisia a analizat în prealabil argumentația care ar trebui urmărită în cadrul evaluării. Ca rezultat al analizei prealabile prezentate la considerentele 180-190, Comisia a ajuns la concluzia că, în vederea stabilirii existenței avantajului, trebuie să se analizeze dacă, în condițiile de piață existente în momentul aderării Ungariei la Uniunea Europeană, un operator mediu de pe piață ar fi oferit sau nu producătorilor garanții similare celor incluse în CAEE-uri, și anume garanții în baza cărora MVM este obligată să achiziționeze, la un preț care acoperă costurile fixe și variabile ale centralelor (inclusiv costurile de combustibil), capacitatea contractată prin CAEE-uri (echivalentă cu întreaga sau marea majoritate a capacității de care dispune centrala), respectiv cantitatea minimă garantată de energie electrică produsă, pentru o perioadă de 15-27 ani – în funcție de durata de funcționare sau amortizare obișnuită preconizată a echipamentelor în cauză⁽⁴⁰⁾.
- (178) În etapa a doua, Comisia a căutat răspunsul la această întrebare din perspectiva practicilor comerciale de pe piețele de energie electrică din Europa.
- (179) În sfârșit, Comisia a evaluat, pe scurt, impactul CAEE-urilor asupra pieței în perioada de după aderarea Ungariei la Uniunea Europeană. Deși această ultimă evaluare nu era necesară pentru a stabili dacă CAEE-urile oferă avantaje economice, aceasta merită efectuată în vederea evaluării corespunzătoare a observațiilor prezentate de fiecare parte interesată.
1. *Analiză preliminară: modul de argumentare care trebuie urmărit în vederea evaluării existenței avantajului*
- (180) În observațiile prezentate în cadrul procedurii, părțile terțe au analizat existența avantajului pornind de la împrejurările în care s-au semnat CAEE-urilor la mijlocul anilor nouăzeci. În esență, acestea au ajuns la concluzia că, în perioada sus amintită și în cadrul privatizării întreprinderilor producătoare de energie electrică, un operator de piață mediu ar fi oferit producătorilor garanții similare celor existente în CAEE-uri, în vederea motivării investitorilor pentru a asigura astfel siguranța aprovizionării în Ungaria.
- (181) Comisia a analizat temeinicia acestei abordări și a ajuns la concluzia că aceasta nu este corespunzătoare din două motive. În primul rând, pentru că abordarea ține cont de beneficiarii efectivi ai măsurii evaluate. În al doilea rând, pentru că aceasta nu are în vedere perioada relevantă din punct de vedere al evaluării existenței avantajului.

Beneficiarii avantajului potențial

- (182) Centrala Dunamenti Erőmű Rt. susține că nu a beneficiat de nici un avantaj datorită CAEE-ului său, întrucât la privatizarea centralelor sale a plătit prețul de piață, iar prețul de vânzare a luat în considerare drepturile și obligațiile care îi reveneau în temeiul CAEE-ului. Cu alte cuvinte, chiar și dacă ar fi beneficiat de un avantaj datorită CAEE-ului, Dunamenti Erőmű Rt a plătit contravaloarea acestuia ca parte a prețului de privatizare.
- (183) Comisia consideră că argumentele nu sunt valabile în prezentul caz. Beneficiarii avantajelor care fac obiectul prezentei proceduri sunt centralele privatizate (dintre cele care au fost efectiv privatizate) și nu acționarii acestora. Privatizarea centralelor s-a realizat prin cumpărare de acțiuni.
- (184) Curtea de Justiție a analizat deja modul în care existența ajutorului acordat în mod ilegal întreprinderii și entitatea beneficiară au influențat schimbările la nivelul structurii acționariatului ca rezultat al cumpărării de acțiuni. În baza hotărârii Curții de Justiție, ajutoarele de acest tip acordate în mod ilegal revin în continuare întreprinderilor favorizate inițial, indiferent de schimbările la nivelul structurii acționariatului⁽⁴¹⁾. Transferul acțiunilor la prețul pieței asigură numai faptul că achizitorul respectiv nu primește ajutor de stat. Acest fapt, însă, este independent de existența unui avantaj pentru activitatea centralei beneficiare.
- (185) Beneficiarii ajutorului evaluat în cadrul prezentei proceduri sunt întreprinderile maghiare care operează centralele semnate de CAEE-uri, și nu membrii (acționarii) centralelor în cauză. În plus, schimbările la

⁽⁴⁰⁾ Independent de faptul că prețul s-a bazat pe mecanismul de preț al CAEE-urilor sau pe decretele privind prețurile, având în vedere că ambele reglementări ale prețului s-au întemeiat pe principii asemănătoare.

⁽⁴¹⁾ Hotărâre în cauzele conexe C-328/99 și C-399/00 Italia și SIM 2 Multimedia/Comisie (Culegere 2003, p. I-4035, punctul 83).

nivelul structurii acționariatului centralelor au avut loc anterior perioadei care face obiectul analizei privind existența ajutorului de stat, iar din punct de vedere al existenței ajutorului de stat acordat întreprinderilor care au operat centralele, această schimbare este irelevantă. Prin urmare, întreprinderile care au semnat CAEE-urile – indiferent de structura acționariatului – au beneficiat de avantajele incluse în CAEE-uri.

Perioada care trebuie luată în considerare în evaluarea existenței avantajului

- (186) Comisia are cunoștință de faptul că, în condițiile de piață existente în Ungaria în anii nouăzeci, principiul de bază a CAEE-urilor, și anume garanția rentabilității investiției, a constituit condiția de bază pentru efectuarea investițiilor necesare.
- (187) Faptul că, datorită caracteristicilor sectorului producției de energie electrică și situației politice și economice a Ungariei din perioada respectivă, intervenția statului era necesară pentru interesul public și că cea mai bună măsură părea a fi acordarea de CAEE-uri pentru numeroși producători, nu este în contradicție cu faptul că CAEE-urile asigură un avantaj producătorilor.
- (188) Majoritatea producătorilor susțin că CAEE-urile nu le-au asigurat avantaje, întrucât acestea au corespuns comportamentului normal al oricărui operator economic de pe piață aflat în situația MVM, respectiv a producătorilor. Aceștia au argumentat că orice operator privat aflat în situația MVM (și anume fiind singurul cumpărător obligat prin lege să asigure siguranța de alimentare) ar fi decis să încheie CAEE-uri, respectiv că avantajele economice decurgând din aceste contracte să nu depășească nivelul la care părțile ar fi putut ajunge în mod normal, în condițiile pieței maghiare imature din anii nouăzeci. În plus, pentru a obține autorizația de funcționare, producătorii au fost obligați prin lege să încheie contracte cu MVM. Producătorii au subliniat că, în baza principiului investitorului privat, Comisia ar trebui să ia în calcul cerințele legislative și realitatea economică existente în momentul încheierii CAEE-urilor.
- (189) În privința argumentelor părților interesate cu privire la principiul investitorului privat, Comisia face referire la considerentele prezentei decizii care definesc perioada care trebuie luată în calcul în cadrul evaluării existenței ajutorului de stat oferit prin CAEE-uri. Comisia reafirmă că nu intenționează să pună la îndoială faptul că, în condițiile existente la momentul semnării CAEE-urilor, încheierea contractelor era necesară. Însă, astfel cum s-a arătat deja mai sus în prezenta decizie, aceasta nu înseamnă în nici un caz că CAEE-urile nu asigură avantaje producătorilor. În fond, părțile interesate afirmă numai că contractele respective corespund condițiilor de piață existente la momentul încheierii acestora. Niciuna dintre părțile interesate nu afirmă însă că acestea corespund și condițiilor pieței interne actuale.

Concluziile evaluării preliminare

- (190) Comisia consideră că, în cadrul evaluării existenței avantajului oferit de CAEE-uri, trebuie să se analizeze dacă un

operator de piață mediu ar fi oferit producătorilor garanțiile – prezentate la considerentul 177 – existente în cadrul CAEE-urilor, în condițiile ulterioare aderării Ungariei la Uniunea Europeană.

2. Evaluarea existenței avantajului acordat producătorilor de energie electrică la momentul aderării Ungariei la Uniunea Europeană

- (191) Pentru a răspunde la întrebarea formulată în considerentul de mai sus, Comisia a definit principalele practici normative ale operatorilor comerciali de pe piețele de energie electrică din Europa, care sunt relevante pentru scopul prezentei analize, respectiv Comisia a analizat dacă CAEE-urile sunt în armonie cu practicile în cauză sau oferă producătorilor garanții pe care un cumpărător care acționează doar pe baza considerentelor comerciale nu le-ar accepta niciodată.
- (192) Ca observație preliminară, este util a aminti că piața de energie electrică se împarte în mod tradițional în patru subpiețe: (i) producție/servicii de import și comercializare cu ridicata; (ii) preluare/distribuție; (iii) vânzare cu amănuntul; (iv) servicii de echilibrare. Piețele relevante pentru evaluarea CAEE-urilor sunt prima și cea de a patra subpieță, întrucât MVM achiziționează, respectiv importă, energia electrică de la producătorii din țară și o comercializează către societățile regionale de distribuție și furnizorii comerciali (furnizorii de pe piața cu amănuntul). De asemenea, MVM furnizează capacitatea contractată operatorului rețelei de transport, în vederea echilibrării sistemului de energie electrică.
- (193) Piața de distribuție din Ungaria în perioada evaluată era divizată în două sectoare: (i) sectorul de utilitate publică, în care societățile regionale de distribuție furnizează energia electrică la prețuri reglementate către consumatorii neautorizați, respectiv cei care nu doresc să folosească această posibilitate; (ii) sectorul de piață liberă, în care furnizorii comerciali asigură consumatorilor autorizați energia electrică la prețurile stabilite în baza mecanismelor de piață. Sistemul introdus de Legea energiei electrice III limitează sectorul de utilitate publică la gospodăriile care se încadrează în domeniul de aplicare a obligațiilor de serviciu universal și la consumatorii comerciali.
- (194) În perioada evaluată, MVM a furnizat energie electrică atât societăților regionale de distribuție (distribuitorii din sectorul de utilitate publică), cât și distribuitorilor din sectorul de piață liberă. În același timp însă, – astfel cum s-a arătat la considerentele 221-231 – MVM a vândut distribuitorilor de pe piața liberă numai surplusul achiziționat în cadrul CAEE-urilor și nesolicitat de sectorul de utilitate publică. Vânzările de acest fel s-au efectuat nu ca activități comerciale independente, ci, mai degrabă, drept consecințe ale CAEE-urilor. Prin urmare, existența avantajului trebuie evaluată în comparație cu obiectivul principal al MVM – și anume furnizarea de energie electrică în cantități suficiente către societățile regionale de distribuție, pentru a satisface cererea venită din partea sectorului de utilitate publică. În consecință, trebuie să se analizeze dacă, în absența CAEE-urilor, un operator economic ar fi oferit garanții similare celor

furnizate de acestea, în cazul în care ar fi procedat numai pe baza considerentelor comerciale, revenindu-i rolul de a asigura societăților regionale de distribuție cantitatea necesară de energie electrică. Evaluarea trebuie efectuată din perspectiva pieței de comerț cu ridicata, care funcționează în condiții de concurență. În considerentele următoare se vor prezenta mai întâi practicile comerciale tipice relevante pentru prezenta evaluare, după care se vor compara CAEE-urile cu practicile amintite mai sus. Ulterior, Comisia va analiza, din perspectivă comparativă, consecințele CAEE-urilor la care autoritățile publice se puteau aștepta după aderarea Ungariei la Uniunea Europeană, respectiv dacă alte tipuri de contracte ar fi asigurat un echilibru mai bun între consecințele pozitive și negative.

2.(a) Scurtă descriere a practicilor comerciale de pe piața europeană de energie electrică relevante pentru evaluarea existenței avantajului asigurat prin CAEE-uri

- (195) În cadrul anchetei sectoriale privind piețele de energie electrică⁽⁴²⁾, Comisia a analizat în detaliu condițiile de distribuție a energiei electrice de pe piețele europene de comerț cu ridicata.
- (196) Energia electrică poate fi comercializată – în funcție de perioada de executare – pe piața la vedere (spot) sau la termen. Pe piețele la vedere, în general, vânzările de energie electrică se efectuează în ziua premergătoare livrării efective. Tranzacționarea energiei electrice prin schimburi comerciale pe piața la vedere se face de fiecare dată la prețuri marginale, care garantează exclusiv acoperirea costurilor marginale pe termen scurt⁽⁴³⁾.
- (197) Pe piețele la termen, energia electrică se comercializează cu termene de execuție ulterioare. Produsele la termen pot fi săptămânale, lunare, trimestriale sau anuale. Comercializarea produselor de pe piețele la vedere și la termen se poate efectua prin intermediul burselor de energie sau pe piețe extrabursiere (OTC). Datorită opțiunii permanente între produsele respective, prețurile produselor identice de pe bursele de energie și piețele OTC sunt apropiate unele de altele. De aceea, bursele de energie tind din ce în ce mai mult să stabilească prețurile de referință ale tuturor produselor de pe

piețele la vedere și la termen, deci ale întregii piețe de comerț cu ridicata.

- (198) Prețul produselor de pe piețele la termen este influențat, de asemenea, de așteptările operatorilor de pe piață cu privire la modificarea în viitor a prețului de pe piețele la vedere. Operatorii încheie contracte la termen, întrucât preferă prețurile sigure prețurilor viitoare de pe piețele la vedere, care nu sunt cunoscute, prețurile de pe piețele la termen conținând, de asemenea, elemente de risc. În practică, prețurile produselor la termen conțin un element definitor care reflectă așteptările operatorilor cu privire la modificarea prețurilor de cumpărare de pe piețele la vedere, respectiv – în funcție de faptul că aceștia atribuie sau nu o valoare mare siguranței prețului – prime sau deduceri de risc, deși în practică apar mai mult prime. Din această cauză, prețurile de cumpărare de pe piața la vedere reprezintă o referință pentru toate prețurile la energie electrică. În cazul în care există tranzacții bursiere la vedere, prețurile în cauză reprezintă prețurile de referință pentru întreaga piață. Pe mai multe piețe de comerț cu ridicata, cumpărătorii – în vederea asigurării transparenței costurilor – încercă să-și acopere o mare parte din necesarul preconizat prin contracte la termen. Nevoile suplimentare celor asigurate prin contracte la termen sunt acoperite prin achiziții de pe piețele la vedere.
- (199) Analiza sectorului energetic a arătat că, pe lângă operațiunile standard efectuate prin intermediul bursei de energie și cele realizate pe piețele OTC, există și „operațiuni bilaterale specifice”. Acestea operațiuni pot diferi semnificativ în privința produselor furnizate sau a serviciilor, în cazul cărora, în general, prețurile aplicate nu sunt raportate. Însă, în condițiile concurenței de piață, operațiunile standard efectuate prin bursa de energie și cele realizate pe piețele OTC influențează în mod necesar schimburile comerciale în cauză, întrucât producătorul sau importatorul respectiv nu ar accepta încheierea unor acorduri bilaterale care să ofere condiții în mod evident mai defavorabile decât contractele de pe piețele la vedere sau la termen. Prin urmare, toate contractele standard la vedere sau la termen care există pe piețele europene de comerț cu ridicata reprezintă o bază de comparație relevantă pentru a analiza dacă CAEE-urile asigură avantaje producătorilor.
- (200) Pe piețele la termen, cea mai lungă perioadă de executare este de un an. În plus, intervalele cele mai lungi între încheierea contractului și începerea efectivă a perioadei de executare sunt următoarele: 4 ani – NordPool (țările scandinave), 3 ani – Powernext (Franța), 5 ani – UKPX (Regatul Unit) și 6 ani – EEX (Germania). Există burse, ca de exemplu OMEL din Spania, unde nu se încheie deloc contracte la termen. Contractul standard la termen îl obligă pe furnizor să ofere o anumită cantitate de energie electrică la prețul prestabilit, în cel mult șase ani de la data încheierii contractului, pentru o perioadă de cel mult un an. Perioadele amintite mai sus sunt mult mai scurte decât cele de amortizare sau de utilizare a oricărei centrale. Prin urmare, în condiții normale de piață, producătorii nu au cunoștință de

⁽⁴²⁾ În iunie 2005, Comisia a inițiat o anchetă privind funcționarea piețelor europene de gaz și energie electrică. Prezenta decizie utilizează raportul final al anchetei privind sectorul energetic publicat la 10 ianuarie 2007, ca sursă de informație cu privire la principale practici și tendințe comerciale de pe piața energiei electrice care existau deja la 1 mai 2004, data aderării Ungariei la Uniunea Europeană. Raportul poate fi consultat la următoarea adresă de Internet: http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

⁽⁴³⁾ Costurile marginale pe termen scurt sunt costurile care pot fi evitate de producător dacă acesta decide întreruperea pe termen scurt a producției de energie. Costurile în cauză corespund în mare măsură costurilor variabile, întrucât ambele sunt influențate, în principal, de costurile combustibililor.

prețurile și cantitățile furnizate în perioada de amortizare, respectiv de utilizare a echipamentelor de producție a centralelor, nici măcar în cazul în care comercializează mare parte a energiei electrice produse prin contracte la termen. În plus – având în vedere faptul că prețurile au fost prestabilite – producătorii trebuie să facă față, de asemenea, riscului ca costurile acestora să depășească prețurile convenite. Riscul este semnificativ mai ales din cauza fluctuației mari a costurilor de combustibil. În cazul majorității tehnologiilor de producție, combustibilul reprezintă cel mai important element component al costurilor variabile. În plus, producătorii trebuie să facă față și presiunii concurenței, întrucât în perioada de utilizare a echipamentelor lor de producție trebuie să reinnoiască de mai multe ori contractele la termen și, astfel, să-și adapteze ofertele la condițiile de concurență care evoluează.

- (201) Pe piețele de comerț cu ridicata există, de asemenea, acorduri care implică contractarea capacităților de producție sub formă de „drepturi de tragere” („drawing rights”), pe care, prin urmare, este interesant să le comparăm cu CAEE-urile. Obținerea drepturilor de tragere înseamnă că, în general, pe perioada de funcționare preconizată a centralei în cauză se contractează o parte a capacității sale de producție și se plătește o „taxă de capacitate” operatorului unității, corespunzătoare capitalului corelat cu capacitatea contractată și costurile fixe. Operatorul centralei suportă riscurile tehnice. Beneficiarul drepturilor de tragere decide gradul de utilizare a capacității contractate și plătește operatorului centralei prețul corespunzător costurilor variabile rezultate din producerea energiei electrice în baza capacității contractate.
- (202) Din punct de vedere al evaluării avantajelor asigurate prin intermediul CAEE-urilor, merită luată în considerare, de asemenea, situația marilor consumatori finali comerciali sau industriali, care, însă, nu operează pe piețele cu ridicata, ci pe piețele cu amănuntul (piața din aval). Compararea cu CAEE-urile este corectă întrucât există cazuri în care producătorii asigură în mod direct aprovizionarea cu energie electrică a marilor consumatori comerciali sau industriali.
- (203) Analiza sectorului energetic a arătat că furnizorii de energie electrică încheie frecvent cu marii consumatori comerciali sau industriali contracte cu preț fix. Termenul de valabilitate al contractelor în cauză se limitează, de obicei, la un an sau doi ani. În general, se stabilește un program de furnizare în baza consumului prealabil. Prețul este derivat din prețul de comercializare cu ridicata pe piețele la termen și conține, de asemenea, alte elemente constitutive ale costului, cum ar fi costurile preconizate pentru echilibrarea rețelei sau rata de profit a prestatorului de serviciu. În cazul nerespectării calendarului de execuție, intră în vigoare clauza „take or pay”, care îl obligă pe cumpărător să plătească fie energie electrică în surplus, fie o taxă suplimentară. Din acest punct de vedere se poate considera că acele contracte

se bazează pe aplicarea concomitentă a preluării minime garantate și a contractării de capacitate⁽⁴⁴⁾.

- (204) Pentru a analiza avantajul asigurat prin intermediul CAEE-urilor, trebuie luat în calcul și un alt tip de contract, și anume contractele încheiate cu operatorii rețelelor de transport (TSO), în vederea furnizării serviciilor de echilibrare. Deoarece energia electrică nu poate fi depozitată, trebuie să se asigure în fiecare moment menținerea în echilibru a cererii și ofertei. În cazul în care cererea sau oferta diferă de previziuni și este nevoie de mai multă energie electrică, obligația operatorului rețelelor de transport este să solicite anumitor producători să-și mărească, pe termen scurt, producția. Pentru a asigura disponibilitatea capacităților de producție necesare în vederea gestionării unor astfel de situații, operatorii rețelelor de transport contractează o parte din capacitate către unitățile care își pot modifica într-un interval scurt nivelul de producție. Având în vedere faptul că în Ungaria nu există centrală hidroelectrică cu acumulare, centralele pe bază de gaz metan prezintă cele mai potrivite caracteristici pentru asigurarea serviciilor în cauză.
- (205) Analiza sectorului energetic a oferit o imagine de ansamblu asupra practicilor europene ale operatorilor rețelelor de transport cu privire la acordurile de contractare a capacităților pentru asigurarea serviciului de echilibrare. Din imaginea de ansamblu reiese că capacitățile au fost contractate prin intermediul licitațiilor. Un an este considerat perioada obișnuită care asigură flexibilitatea necesară operatorilor rețelelor de transport pentru a putea regla totalul capacităților contractate pentru necesarul efectiv. În general, contractele stabilesc caracteristicile tehnice ale serviciului solicitat, capacitatea contractată, respectiv fie numai prețul energiei electrice furnizate, fie atât prețul energiei electrice, cât și capacitatea.

2.(b) Compararea CAEE-urilor cu practicile comerciale standard

- (206) Comisia a comparat obligația de achiziționare prevăzută în CAEE-uri cu cele mai importante caracteristici ale contractelor la termen și la vedere, ale contractelor care au „drepturi de tragere”, ale contractelor pe termen lung încheiate de marii consumatori finali, precum și ale contractelor încheiate cu operatorii rețelelor de transport în vederea asigurării serviciilor de echilibrare.

Contracte standard la vedere (spot) și la termen

- (207) Din situația prezentată la considerentele 195-200 reiese că aplicarea concomitentă a contractării capacităților energetice pe termen lung, a preluării minime garantate, a mecanismelor de stabilire a prețului pentru acoperirea costurilor fixe și de capital variabile nu corespunde contractelor standard de pe piețele europene de comerț cu ridicata și că protejează producătorii de mai multe riscuri decât în cazul contractelor la termen și la vedere.

⁽⁴⁴⁾ Faptul că prestatorul de serviciu se obligă să furnizeze cantități stabilite prin contract poate fi considerat ca echivalentul contractării de capacitate.

(208) Comercializarea energiei electrice prin intermediul burselor de pe piețele la vedere se face, de fiecare dată, la prețuri marginale, care asigură exclusiv acoperirea costurilor marginale pe termen scurt – și nu a tuturor costurilor fixe și de capital. În plus, pe piețele la vedere, societățile producătoare de energie electrică nu dispun de garanții cu privire la gradul de utilizare a capacității lor de producție. Imposibilitatea stocării în condiții rentabile a energiei electrice – care este o caracteristică specifică a sectorului industrial în cauză –, în comparație cu majoritatea sectoarelor de producție, crește semnificativ riscul. În cazul în care, într-o anumită perioadă, energia electrică destinată satisfacerii cererii este oferită la un preț inferior celui practicat de unitatea de producere a energiei electrice al producătorului respectiv, unitatea în cauză nu va fi pusă în funcțiune, deci, pe perioada respectivă, se pierde capacitatea de producție a acesteia.

(209) Prin urmare, vânzarea pe piața la vedere presupune riscuri mari în privința rentabilității costurilor fixe și de capital, respectiv în privința gradului de utilizare a capacității de producție.

(210) De asemenea, piețele la termen – ale căror prețuri sunt derivate din prețurile de cumpărare la vedere – nu oferă producătorilor garanția acoperirii tuturor costurilor fixe și de capital, întrucât prețurile sunt prestabilite. Dacă pe durata perioadei de executare costurile de combustibil cresc mai mult decât s-a preconizat, costurile de producere a energiei electrice pot depăși prețul prestabilit. Datorită termenului mai îndelungat al operațiunilor de pe piața la termen, nesiguranța cu privire la utilizarea capacității de producție este mai mică decât în cazul pieței la vedere. Totodată însă, – chiar și în cazul în care producătorul reușește să comercializeze mare parte a producției sale de energie electrică cu ajutorul contractelor la termen – acesta va cunoaște gradul de utilizare a unităților sale de producere a energiei electrice doar pentru un interval limitat din perioada de funcționare.

(211) Părțile interesate au accentuat faptul că producătorii trebuie să suporte riscuri semnificative în cadrul CAEE-urilor, care privesc în special execuția, reglementarea, protecția mediului, întreținerea, respectiv impozitarea/finanțarea. Comisia recunoaște că CAEE-urile nu acoperă toate riscurile legate de operarea centralelor. Riscurile enumerate în observațiile producătorilor sunt mai mult ca sigur suportate, într-adevăr, de ei. Acestea însă corespund riscurilor obișnuite care trebuie asumate de toți operatorii de pe piața de energie electrică – inclusiv în cazul vânzărilor standard la vedere și la termen. Însă riscurile care țin de fluctuația costurilor de producție a energiei electrice – în special costurile de combustibil, modificările prețului plătit de consumatorii finali, respectiv riscurile care țin de fluctuația cererii de energie electrică din partea utilizatorilor finali – au fost suportate în mare măsură (sau în totalitate) de către MVM, în mare parte a perioadei de operare a instalațiilor care au funcționat în cadrul CAEE-urilor.

(212) De asemenea, părțile interesate au afirmat în observațiile lor că contractarea capacității în favoarea MVM a reprezentat un handicap pentru ele, întrucât nu au putut

utiliza capacitățile în cauză în alte scopuri decât comercializarea către MVM. Sistemul de preluare minimă garantată reduce, însă, în mare măsură handicapul reprezentat de restricția în cauză. Sistemul de preluare minimă garantată poate fi considerat drept o garanție oferită producătorilor, potrivit căreia, în cazul în care MVM nu utilizează capacitatea contractată, acest fapt nu va bloca folosirea capacităților respective pentru producerea și comercializarea de energie electrică. Astfel cum se vede și în tabelul de mai jos, preluarea minimă garantată a însemnat, de fapt, că procentul de utilizare a capacității contractate a depășit în Ungaria procentul mediu de utilizare a capacității disponibile.

Tabelul 5

Preluarea minimă garantată și capacitățile contractate

	2004	2005	2006
Preluare garantată (GWh)	23 234	23 528	23 516
Capacitățile contractate (MW)	4 242	4 460	4 481
Raportul între producția de energie electrică din Ungaria și capacitatea utilizabilă disponibilă (numărul orelor de funcționare pe an)	5 477	5 275	5 248
Raportul între producția de energie electrică din Ungaria și capacitatea utilizabilă disponibilă (numărul orelor de funcționare pe an)	4 272	4 225	4 601

(213) Din cele prezentate mai sus reiese că contractele la vedere și la termen prezintă mai multe riscuri pentru producători decât CAEE-urile. Aceasta întrucât cele din urmă oferă siguranță atât din punct de vedere al rentabilității costurilor fixe și de capital, cât și în privința utilizării capacității de producție.

Drepturile de tragere (Drawing right)

(214) În ceea ce privește drepturile de tragere, diferența cea mai importantă între acest tip de acord și CAEE-uri constă în faptul că nu se obișnuiește ca dreptul de tragere să fie corelat și cu preluarea minimă garantată. Beneficiarul dreptului de tragere suportă riscurile comerciale aferente vânzării energiei electrice produse cu ajutorul capacităților contractate. În schimb, acesta are garanția că va reuși să comercializeze întreaga energie electrică la un preț care acoperă cel puțin costurile variabile, întrucât poate lua decizia de a nu mai produce energie electrică în cazul în care prețurile scad sub costurile variabile. CAEE-urile – din cauza obligațiilor de preluare minimă garantate centralelor – nu asigură astfel de garanții pentru MVM.

Contractele de achiziție încheiate pe termen lung de marii consumatori finali

(215) În cazul contractelor de achiziție încheiate pe termen lung de marii consumatori finali este absolut evident

că acestea sunt mult mai avantajoase pentru cumpărător decât sunt CAEE-urile pentru MVM, întrucât, de obicei, prețul, stabilit pentru întreaga perioadă a contractului, nu este legat de indicatori – ca de exemplu prețurile la combustibil – ale căror modificări nu pot fi prevăzute pentru întreaga durată a contractului, respectiv nu sunt stabilite astfel încât să acopere costurile fixe și de capital, deoarece depind de cotațiile de preț de pe piețele de comerț cu ridicata. Cumpărătorul are interesul să încheie contracte pe termen lung numai în cazul în care acestea îi oferă o anumită protecție împotriva fluctuației prețului energiei electrice, în special împotriva fluctuației prețurilor la combustibil. Pornind de la acest fapt, cumpărătorul este interesat, din punct de vedere economic, de contracte pe termen lung în care vânzătorul oferă preluarea unei părți a riscurilor legate de fluctuația prețurilor la combustibil sau dacă tehnologia de producere a energiei electrice asigură costuri de combustibil stabile – ca de exemplu în cazul tehnologiilor hidrocentralelor și, în anumite condiții, a centralelor atomice. În plus, astfel de contracte sunt în general încheiate pe perioade mult mai scurte decât CAEE-urile, asigurând astfel cumpărătorului posibilitatea de a schimba prestatorul, în cazul în care concurența oferă prețuri mai avantajoase. În vederea obținerii celui mai mic preț, cumpărătorii utilizează deseori procedura de licitație publică.

Contractele de furnizare a serviciilor de echilibrare

- (216) Contractele de furnizare a serviciilor de echilibrare sunt relevante pentru evaluarea existenței unui avantaj, întrucât MVM folosește o mică parte a capacităților contractate prin CAEE-uri în vederea asigurării energiei de echilibrare pentru operatorii rețelelor de transport ⁽⁴⁵⁾. În practică, în fiecare an, MVM vinde capacități, sub formă de pachet, operatorului rețelelor de transport și folosește o parte din capacitățile contractate prin intermediul CAEE-urilor în acest scop. În practică, aceasta înseamnă că producătorii nu trebuie să suporte riscul aferent licitațiilor publice anuale ⁽⁴⁶⁾, respectiv nesiguranței cu privire la cantitatea de energie electrică care trebuie furnizată. Din punctul de vedere al producătorilor, condițiile contractuale de furnizare a energiei de echilibrare corespund condițiilor din CAEE-uri. Însă, astfel cum s-a arătat la considerentul 204, prevederile CAEE-urilor – în special termenul lung de valabilitate și preluarea garantată – nu sunt justificate din punct de vedere economic nici măcar în cazul furnizării energiei de echilibrare. Comisia recunoaște că în Ungaria – potrivit afirmațiilor părților interesate – doar câțiva producători sunt capabili să furnizeze energia de echilibrare necesară către operatorul rețelelor de transport, însă a ajuns la concluzia că, și în acest context, condițiile oferite de CAEE-uri depășesc ceea ce ar putea fi considerat din punct de vedere comercial ca fiind acceptabil de către un operator al rețelelor de transport.

⁽⁴⁵⁾ 15 % din capacitatea contractată în 2005.

⁽⁴⁶⁾ Datorită licitațiilor publice, capacitatea contractată și prețul plătit operatorului rețelelor de transport se modifică în fiecare an, respectiv pot scădea în cazul în care scade cererea din partea operatorului rețelelor de transport sau în cazul în care alți furnizori oferă prețuri mai mici sau o cantitate mai mare.

Rezultatul comparației CAEE-urilor cu practicile comerciale standard

- (217) Comparația arată că CAEE-urile – datorită structurii acestora – oferă mai multe garanții producătorilor decât contractele comerciale standard. Prin urmare, datorită CAEE-urilor, producătorii se află într-o situație mai favorabilă decât dacă ar concura pe piața liberă fără aceste contracte. În vederea evaluării cât mai cuprinzătoare posibil a existenței unui avantaj, trebuie analizate efectele pozitive și negative pe care autoritățile maghiare le puteau preconiza în momentul aderării Ungariei la Uniunea Europeană. De asemenea, trebuie analizat dacă, în cazul unui alt tip de abordare bazată pe practicile comerciale standard, s-ar fi putut preconiza un echilibru mai bun între cele două tipuri de efecte:

2.(c) Efectele CAEE-urilor pe care autoritățile le puteau preconiza din perspectiva practicilor comerciale standard de pe piețele de energie electrică din Europa

- (218) Autoritățile puteau preconiza că, datorită CAEE-urilor, MVM va putea asigura, pentru o perioadă îndelungată, energia electrică necesară segmentului de utilitate publică.
- (219) În același timp însă, autoritățile nu au beneficiat de garanții cu privire la prețurile pe care MVM va trebui să le plătească în această perioadă, întrucât CAEE-urile nu au oferit o siguranță împotriva fluctuațiilor de preț, în special împotriva fluctuației prețurilor la combustibil.
- (220) În plus, aplicarea concomitentă a contractării de capacități pe termen lung și a preluării minime garantate privează autoritățile de posibilitatea de a beneficia de prețurile mai avantajoase ale altor producători sau importatori. Cantitatea achiziționată prin capacitățile prevăzute de CAEE-uri și cantitatea preluată minimă garantată, contractele de import încheiate de MVM pe perioade lungi și sistemul de preluare obligatorie ⁽⁴⁷⁾ au fost suficiente pentru acoperirea necesităților. Prin urmare, MVM nu și-a putut diversifica portofoliul de furnizori de servicii, în pofida faptului că a avut la dispoziție capacități de producție alternative. În 2004, mai mulți producători de energie electrică nu au beneficiat de contracte de achiziție de energie electrică pe termen lung. CAEE-ul a două centrale, pentru o capacitate instalată de 470 MW, a expirat la sfârșitul anului 2003, ceea ce a mărit considerabil capacitatea de furnizare în afara CAEE-urilor. În plus, o capacitate de circa 700 MW nu a fost acoperită de contractele de import pe termen lung. În cazul în care sistemul de capacități contractate și de preluare minimă obligatorie nu ar fi obligat MVM, aceasta ar fi putut utiliza energia de import.

⁽⁴⁷⁾ Legislația din Ungaria prevede ca MVM și societățile regionale de distribuție a energiei electrice să cumpere la prețuri reglementate energia electrică provenind de la producătorii de energie în cogenerare sau din deșeuri, respectiv din surse regenerabile.

(221) Pe lângă acestea – astfel cum se va arăta la considerentul următor – în 2003 și 2004, în momentul aderării Ungariei la Uniunea Europeană, era clar că sistemul de aprovizionare a întregului consum energetic al Ungariei, realizat prin intermediul MVM, cu un singur cumpărător, bazat pe capacități contractate și preluare minimă obligatorie, prezenta un risc serios cu privire la faptul că MVM ar fi obligată prin contracte să achiziționeze o cantitate de energie electrică superioară nevoilor sale.

(222) În această privință, un factor important de luat în considerare îl constituie deschiderea parțială a pieței de energie electrică în anul 2003. La 18 decembrie 2001, Parlamentul Ungariei a aprobat Legea energiei electrice II, prin care marii consumatori – și anume aceia al căror consum anual depășea 6,5 GW – puteau deveni „consumatori autorizați”, având posibilitatea de a-și alege furnizorul de energie electrică. Legea, intrată în vigoare la 1 ianuarie 2003, a avut ca rezultat faptul că, pe lângă segmentul existent de utilitate publică, a apărut o piață liberă, unde prețurile s-au format în funcție de cerere și ofertă. Măsura menționată mai sus a avut ca efect previzibil diminuarea cantității pe care MVM trebuia să o furnizeze distribuitorilor regionali de energie electrică, în vederea acoperirii cererii venite din partea segmentului de utilitate publică. Tabelul următor prezintă creșterea constantă a cantității comercializate pe piața liberă în perioada 2003-2006, respectiv scăderea cantității comercializate către segmentul de utilitate publică prin distribuitorii regionali de energie electrică.

Tabelul 6

Vânzări pe piața cu amănuntul (sectorul de utilitate publică și de piață liberă)

	(GWh)			
	2003	2004	2005	2006
Consum total	33 584	33 836	34 596	35 223
Vânzări în sectorul pieței libere	3 883	7 212	11 685	13 057
Vânzări în sectorul de utilitate publică	29 701	26 624	22 911	22 166

Sursa: Date statistice privind sistemul maghiar de energie în anul 2006 ⁽¹⁾.
⁽¹⁾ A se consulta, de exemplu, pagina de Internet <http://www.mvm.hu>

(223) În perioada 2003-2006, cantitatea comercializată în segmentul de utilitate publică – care este echivalent cu necesarul efectiv al MVM – a scăzut cu 25 %. Scăderea necesarului MVM – mai ales în baza diferenței semnificative dintre prețurile reglementate din sectorul de utilitate publică (prețul plătit de furnizori societăților regionale de distribuție a energiei electrice) și prețurile practicate pe segmentul de piață liberă în 2003 și 2004 – era previzibilă în momentul aderării Ungariei la Uniunea Europeană.

Tabelul 7

Diferențele de preț de pe piața de amănuntul din sectoarele de utilitate publică și de piață liberă în 2003 și 2004

	(HUF/KWh)	
	2003	2004
Preț mediu pe piața liberă	11,1	12,7
Preț mediu pe piața de utilitate publică ⁽¹⁾	19	21,1

Sursa: Date statistice privind sistemul maghiar de energie în anul 2006.
⁽¹⁾ Prețul stabilit prin reglementarea tarifelor în funcție de nivelul de consum.

(224) Prețurile practicate pe piața liberă reprezintă un stimul clar pentru consumatorii autorizați să beneficieze de drepturile lor. În plus, în perioada 2003-2004 era, de asemenea, foarte cunoscut faptul că după aderarea Ungariei la Uniunea Europeană avea să intre în vigoare a doua directivă privind energia electrică ⁽⁴⁸⁾ și, în consecință, de la 1 iulie 2007, toți producătorii vor trebui să devină autorizați, fapt care, într-un timp mult mai scurt decât perioada de valabilitate a HTMCAEE-urilor, va avea ca rezultat scăderea și mai mare a necesarului MVM.

(225) În concluzie, în 2003 și 2004 era clar că CAEE-urile, care fuseseră concepute în contextul modelului monopsonic, conform căruia aprovizionarea cu energia electrică de care avea nevoie piața maghiară se efectua prin intermediul MVM, nu numai că împiedicau MVM să își diversifice portofoliul de furnizori de servicii și să obțină prețuri mai avantajoase datorită concurenței dintre furnizori, dar era foarte probabil ca, din cauza CAEE-urilor, MVM să fie nevoită să achiziționeze mai multă energie electrică decât necesarul său efectiv.

(226) Autoritățile au luat efectiv în calcul acest risc. În 2002, guvernul maghiar a emis un decret ⁽⁴⁹⁾ care obliga MVM să inițieze renegocierea CAEE-urilor cu toți producătorii, în vederea modificării capacităților contractate. Deși decretul guvernamental menționat nu prevede rezilierea CAEE-urilor, acesta semnaleză clar că, în condițiile de liberalizare treptată a pieței cu amănuntul, volumul capacităților contractate prin intermediul CAEE-urilor (și, în consecință, preluarea minimă garantată) este prea mare. De asemenea, decretul guvernamental permite MVM ca, în cazul în care negocierile purtate cu producătorii nu au succes, să comercializeze capacitățile și energia electrică care se dovedesc a depăși cantitatea efectivă necesară pentru aprovizionarea sectorului de utilitate publică, cu ajutorul următoarelor „mecanisme de valorificare”: licitații publice de capacitate, licitații referitoare la capacitate, vânzări prin platforma virtuală de comercializare pe Internet (asa-numita „piață”). Deși forma celor trei mecanisme diferă, scopul fiecăruia este de a permite MVM să comercializeze pe piața liberă, sub formă de

⁽⁴⁸⁾ Directiva 2003/54/CE.

⁽⁴⁹⁾ Decretul guvernamental nr. 183/2002.

produse la termen, surplusul de energie de care nu are nevoie pentru aprovizionarea sectorului de utilitate publică, dar pe care este obligată să îl achiziționeze în baza condițiilor CAEE-urilor.

- (227) Tabelul de mai jos prezintă datele cu privire la primele trei licitații organizate de MVM. Din acesta reiese că prețurile la care MVM a comercializat energia prin mecanismele de valorificare sunt considerabil mai scăzute decât prețurile plătite în cadrul CAEE-urilor pentru aceeași energie.

Tabelul 8

Primele trei licitații ale MVM

	Prima licitație iunie 2003	A doua licitație decembrie 2003	A treia licitație iunie 2004
Produsele din sarcină de bază			
Cantitatea de energie electrică comercializată (GWh)	375	240	133
Prețul de vânzare în cadrul licitației (HUF/KWh)	8,02	9,5	8,4
Produsele din sarcina minimă			
Cantitatea de energie electrică comercializată (GWh)		259	421
Prețul de comercializare în cadrul licitației		5,6	3,5
Prețurile medii anuale ale CAEE-urilor			
	2003	2004	
	11,3	11,7	

- (228) Legea maghiară preconiza în mod clar acest efect și a prevăzut ca statul maghiar să plătească o compensație pentru pierderile suferite de către MVM, ca urmare a diferenței dintre prețurile achitate pentru cantitățile vândute prin intermediul licitațiilor de capacitate, respectiv prețurile de comercializare de pe piață. Compensația plătită în favoarea MVM în 2003 a fost de 3,8 miliarde de forinți⁽⁵⁰⁾. Conform raportului anual al MVM din 2004, în 2004 valoarea compensației a crescut cu 2,4 miliarde de forinți.

- (229) Din punctul de vedere al autorităților este clar că sistemul, care practic înseamnă finanțarea vânzării producătorilor pe segmentul pieței libere a producătorilor, nu poate fi justificat prin considerente comerciale.

- (230) Tabelul următor – bazat pe informațiile comunicate de Ungaria la 24 septembrie 2007 și 21 aprilie 2008 – prezintă cantitatea totală de energie electrică comercializată de către MVM prin mecanisme de valorificare, între 2003 și 2004.

⁽⁵⁰⁾ A se vedea scrisoarea autorităților maghiare din 4 iunie 2004.

Tabelul 9

Cantitățile comercializate de către MVM prin mecanisme de valorificare

Anul	(TWh)			
	2003	2004	2005	2006
Vânzările totale ale MVM prin toate mecanisme de valorificare ⁽¹⁾	0,6	1,9	6,5	6,5

⁽¹⁾ Capacity auctions, capacity tenders and MVM Marketplace.

- (231) Este clar că, în condiții standard de piață, cumpărătorii nu vor încheia contracte care implică riscul de a fi constrânși să achiziționeze mai multă energie electrică decât au nevoie și de a înregistra pierderi semnificative, ca urmare a comercializării acestora. Teoretic, acest risc există și în cazul contractelor la termen și al contractelor pe termen lung încheiate de către marii consumatori finali, însă într-o măsură mult mai mică.

- (232) Durata contractelor la termen este mult mai scurtă decât în cazul CAEE-urilor. Pentru astfel de termene de execuție, consumatorul își poate anticipa mai bine nevoile decât în cazul unei perioade de 15-27 de ani. Mai mult, cumpărătorii tind să-și acopere prin contracte la termen doar o parte a necesității preconizate, iar cantitatea necesară rămasă este achiziționată de pe piața la vedere.

- (233) Riscul achiziționării de cantități excesive apare doar într-o măsură limitată și în cazul contractelor pe termen lung încheiate de către marii consumatori finali, întrucât termenul de execuție a contractelor în cauză este limitat și consumul marilor consumatori finali, industriali și comerciali, care încheie astfel de contracte, de obicei este stabil și predictibil – ceea ce nu este valabil în cazul MVM, din motivele prezentate mai sus.

- (234) În plus, este importat a se menționa că, în temeiul contractelor la termen și al contractelor pe termen lung încheiate de către consumatorii finali, cumpărătorii acceptă să se angajeze că vor achiziționa o anumită cantitate de energie electrică cu mai multe luni sau mai mulți ani înainte de livrarea efectivă, întrucât contractul lor de cumpărare le oferă protecție împotriva fluctuației prețului. În cazul CAEE-urilor nu există acest avantaj, deoarece prețurile care acoperă costurile variabile, din cauza prețurilor fluctuante ale combustibilului, pot crește într-o măsură imprevizibilă.

Concluzia privind existența ajutorului de stat

- (235) Comisia a ajuns la concluzia că avantajele de care au beneficiat autoritățile prin intermediul CAEE-urilor nu oferă stabilitatea prețului la energia electrică pe care operatorii de piață medii ar aștepta-o din partea unui contract pe termen lung, la aceasta adăugându-se riscul de a fi obligați să achiziționeze o cantitate de energie mai mare decât consumul real, pentru ca apoi să sufere

pierderi la recomercializarea surplusului. Autoritățile maghiare cunoșteau foarte bine aceste riscuri atunci când Ungaria a aderat la Uniunea Europeană. Comparația între CAEE-uri și practicile comerciale standard de pe piața de energie electrică din Europa arată că un cumpărător care acționează exclusiv din considerente comerciale nu ar fi acceptat astfel de efecte dezavantajoase și – în conformitate cu practica comercială standard – ar fi elaborat o altă strategie de achiziție, respectiv ar fi încheiat alte tipuri de contracte.

- (236) Pe baza celor de mai sus, Comisia a ajuns la concluzia că cele mai importante clauze ale CAEE-urilor reprezintă pentru producători un avantaj care depășește practicile comerciale obișnuite. În legătură cu aceasta, trebuie subliniat că cele mai importante elemente ale CAEE-urilor – și anume contractarea capacității pe termen lung, preluarea minimă garantată și mecanismul de stabilire a prețurilor, bazat pe taxa de capacitate și energie și axat pe acoperirea costurilor fixe, variabile și de capital – nu pot fi defalcate și analizate separat unul de celălalt. Avantajul rezultă din utilizarea cumulativă a acestor elemente. Termenul îndelungat al CAEE-urilor, astfel cum reiese din cele menționate mai sus, contribuie în mare parte la formarea avantajului.

3. Efectul exercitat de CAEE-uri pe piață în perioada de după aderarea Ungariei la Uniunea Europeană

- (237) Părțile interesate au afirmat în observațiile acestora că prețurile aplicate în cadrul CAEE-urilor nu depășesc prețurile de vânzare cu ridicata. Mátrai Erőmű S.A. chiar a accentuat că, datorită minelor de cărbune proprii și, prin urmare, costurilor de minerit scăzute, prețurile sale sunt competitive. În consecință, părțile consideră că nu beneficiază de un avantaj.
- (238) Comisia nu este de acord cu acest argument.
- (239) În primul rând – astfel cum s-a arătat mai sus – prețul plătit efectiv în cadrul CAEE-urilor nu reprezintă decât o consecință a CAEE-urilor, însă nu constituie partea cea mai importantă a avantajului asigurat prin acestea. Observațiile instituțiilor bancare amintite mai sus (a se vedea mai ales considerentele 175 și 176) confirmă că toate elementele CAEE-urilor, care garantează rentabilitatea investițiilor din unitățile de producție și protejează producătorii de riscurile comerciale de funcționare, alcătuiesc împreună esența avantajului CAEE-urilor.
- (240) În al doilea rând, diferența de preț existentă în raport cu prețurile pieței depinde de un număr mare de factori aferenți dezvoltării pieței, care nu depind de conținutul CAEE-urilor și nu pot fi evaluați decât ulterior. Prețurile CAEE-urilor sunt prețuri unitare într-o perioadă anume; acestea nu iau în considerare avantajele care rezultă din toate celelalte elemente ale CAEE-urilor, de exemplu volumul, respectiv quantumul capacității comercializate de producători dacă vânzările ar fi depins doar de cererea pieței. Este evident din cele amintite mai sus că,

potrivit opiniei Comisiei, avantajul financiar asigurat producătorilor constituie parte integrantă a CAEE-urilor analizate, independent de faptul că într-o anumită perioadă acestea conduc la prețuri mai mari sau nu decât prețul pieței.

- (241) Cu toate acestea, Comisia a comparat prețurile efectiv aplicate în temeiul CAEE-urilor cu prețurile obținute pe piața comerțului cu ridicata și care nu sunt acoperite de CAEE-uri, în scopul de a putea oferi răspunsuri complete la observațiile care i-au fost adresate, respectiv de a înțelege mai bine consecințele CAEE-urilor.
- (242) În cadrul comparației, Comisia nu ia în considerare prețurile din 2007, întrucât în cursul anului respectiv (mai exact de la 9 decembrie 2006 și până la 31 decembrie 2007) prețurile reglementate au înlocuit prețurile CAEE-urilor. Prin urmare, prețurile aplicate nu reflectă neapărat prețul exact care ar fi rezultat în urma aplicării formulei de preț a CAEE-urilor.
- (243) În consecință, Comisia a comparat prețurile practice în temeiul CAEE-urilor cu prețurile pieței libere din anii 2004-2006.

Tabelul 10

Prețul mediu al energiei electrice comercializate în cadrul CAEE-urilor către MVM ⁽⁵¹⁾

	HUF/kWh		
Centrală care funcționează în cadrul unui CAEE	2004	2005	2006
Blocurile F ale centralei Dunamenti	[...]	[...]	[...]
Blocurile G2 ale centralei Dunamenti	[...]	[...]	[...]
Centrala Tisza II	[...]	[...]	[...]
Centrala Pécsi	[...]	[...]	[...]
Centrala Csepel II	[...]	[...]	[...]
Centrala Kelenföldi	[...]	[...]	[...]
Centrala Újpesti	[...]	[...]	[...]
Centrala Kispesti	[...]	[...]	[...]
Centrala Mátrai	[...]	[...]	[...]
Centrala atomică Paksi	[...]	[...]	[...]

⁽⁵¹⁾ Datele din tabel se bazează pe scrisorile autorităților maghiare înregistrate la 24 septembrie 2007 și 16 ianuarie 2008. Între cifrele notificate prin cele două scrisori de informare se poate observa o serie de diferențe minime (mai mici de 5 %) cu privire la prețurile din anul 2006. În astfel de cazuri, prezenta decizie s-a bazat pe ultimul material informativ (scrisoarea din 16 ianuarie 2008).

Tabelul 11

Cantitatea și prețul mediu al energiei electrice comercializate pe piața liberă de către producătorii interni, exclusiv CAEE-uri ⁽⁵²⁾

Centrala	2004		2005		2006	
	Cantitate (MWh)	Prețuri HUF/kWh	Cantitate (MWh)	Prețuri HUF/kWh	Cantitate (MWh)	Prețuri HUF/kWh
Centrala Mátrai (blocul [...])	989 097	8,15	972 813	8,33	1 082 699	9,26
Centrala Vértesi	157 701	8,02	942 999	8,79	1 213 622	10,51
Centrala Dunamenti (blocul [...])	215 647	8,57	805 381	9,85	814 702	13,29
EMA	133 439	11,07	129 252	11,83	101 607	12,92
Centrala AES Borsodi	[...]	[...]	18 301	11,25	n.a. (*)	
Centrala AES Tiszapalkonya	364 869	12,76	86 673	9,87	119 218	14,27

(*) Cantitatea comercializată este mai mică de 1 000 MWh. Comisia consideră că prețurile corespunzătoare unei cantități atât de reduse nu constituie un reper corespunzător în vederea comparării cu prețurile CAEE-urilor.

Tabelul 12

Cantitatea și prețul mediu al energiei electrice din import achiziționate de către MVM ⁽⁵³⁾

Import	2004		2005		2006	
	Cantitate (MWh)	Prețuri HUF/kWh	Cantitate (MWh)	Prețuri HUF/kWh	Cantitate (MWh)	Prețuri HUF/kWh
Din Ucraina prin Slovacia([...] (*))	1 715 200	[...] (**)	1 525 600	[...] (**)	1 311 400	[...] (**)
Din Elveția prin Slovacia([...] (*))	1 768 100	[...] (**)	1 761 700	[...] (**)	1 709 200	[...] (**)
Elveția ([...] (*))	631 700	[...] (**)	629 500	[...] (**)	626 200	[...] (**)

(*) Denumirea întreprinderii de import partener.

(**) Prețul mediu ponderat al importurilor care apar în tabel este de 9,14 HUF/kWh în 2004, 10,41 HUF/kWh, în 2005 și 11,49 HUF/kWh în 2006.

(244) Din 2003, MVM – în conformitate cu Legea energiei electrice II ⁽⁵⁴⁾ – valorifică surplusul de energie (reprezentând ceea ce este depășește nevoile sectorului de utilitate publică), cu scopul de aprovizionarea piața concurențială prin intermediul următoarelor mecanisme: (i) licitații publice de capacitate a producătorilor din sectorul de utilitate publică; (ii) licitații referitoare la capacitate, precum și (iii) platforma de comerț virtual, așa-numita „piață”. Tabelul de mai jos ilustrează prețurile medii obținute în cadrul acestor vânzări:

⁽⁵²⁾ Informații bazate pe scrisoarea autorităților maghiare înregistrată la 24 septembrie 2007. În 2005 și 2006 întreprinderea E.ON DKCE a comercializat, de asemenea, energie electrică pe piața liberă. Potrivit informației furnizate de către autoritățile maghiare prin scrisoarea înregistrată la 22 aprilie 2008, cantitatea vândută a fost foarte mică, drept pentru care autoritățile maghiare nu dispun de date privind prețurile.

⁽⁵³⁾ Informațiile se bazează pe scrisorile autorităților maghiare înregistrate la 24 septembrie 2007 și 16 ianuarie 2008. Între cifrele notificate prin cele două scrisori de informare se pot observa unele diferențe minime (mai mici de 2 %). În astfel de cazuri, prezenta decizie s-a bazat pe ultimul material informativ (scrisoarea din 16 ianuarie 2008). Importurile MVM se bazează, de asemenea, pe contracte pe termen lung. Contractele în cauză nu fac obiectul prezentei proceduri.

⁽⁵⁴⁾ A se vedea considerentul 32 din prezenta decizie.

Tabelul 13

Prețurile medii obținute la licitațiile publice de capacitate, licitațiile referitoare la capacitate și pe piața MVM ⁽⁵⁵⁾

Anul în care produsul valorificat prin licitație publică este livrat (*)	Prețul mediu ponderat al licitațiilor publice de capacitate HUF/kWh	Anul de comercializarea licitație și pe piață	Prețul mediu de comercializare la licitație și pe piață HUF/kWh
Anul 2004	4,7	2004	6,5
Licitația din 17 iunie 2002	Minim: 3,48 Bază: 8,4		
Anul 2005	5,4	2005	8,1
Licitația din 9 decembrie 2004	Minim: 4,54 Bază: 8,32		
Licitația din 10 iunie 2005	Minim: 4,6 Bază: 8,5		
Licitația din 21 iulie 2005	Bază: 9,3 Vârf: 10,42		
Anul 2006	9,9	2006	9,1
Licitația din 9 noiembrie 2005	Minim: 6,02 Bază: 9,74 Vârf: 11,76		
Licitația din 31 mai 2006	Bază: 11,33		

(*) Cantitatea comercializată variază între 25 000 și 2 000 000 MWh (sarcină minimă/de bază/de vârf), în funcție de tipul produsului.

(245) Din cifrele mai sus reiese că, în 2004, în sectorul concurențial din Ungaria, prețul mediu de comercializare cu ridicata a energiei electrice, în 2004, se situa undeva între 4,7 și 12,76 HUF/kWh. Dintre producătorii care funcționează în cadrul CAEE-urilor doar centrala atomică Paksi și centrala Mátrai au vândut MVM energie electrică la aceste prețuri. Blocul [...] al centralei Dunamenti a vândut energie electrică în temeiul CAEE-ului la prețul de [...] HUF/kWh, care corespunde prețului maxim [...] al pieței libere, valorificând energia electrică la prețul de [...] HUF/kWh. Toți ceilalți producători au debitat MVM cu un preț mediu cuprins între 13,86 și 25,46 HUF/kWh. Aceasta înseamnă prețuri mai mari cu 10-100 % decât prețul *maxim* al pieței libere.

(246) În 2005, prețurile de comercializare în afara CAEE-urilor analizate variau între 5,4 și 12,91 HUF/kWh. Dintre producătorii care funcționează în cadrul CAEE-urilor, doar centralele Mátrai și Paksi au comercializat energie electrică pe baza CAEE-ului la aceste prețuri. Toți ceilalți producători au vândut energia electrică la un preț mediu cuprins între 13,99 și 25,64 HUF/kWh, pe baza CAEE-urilor. Aceasta înseamnă prețuri mai mari cu 10-100 % decât prețul *maxim* al pieței libere.

(247) În 2006, prețurile de comercializare în afara CAEE-urilor analizate variau între 9,1 și 14,27 HUF/kWh. Dintre producătorii care funcționează în cadrul CAEE-urilor doar centralele Mátrai și Paksi au comercializat energie electrică pe baza CAEE-ului lor la aceste prețuri (de fapt, în cazul centralei Paksi, sub prețul minim al pieței libere). Toți ceilalți producători au vândut energia electrică la un preț mediu cuprins între 16,67 și 33,49 HUF/kWh, pe baza CAEE-urilor. Aceasta înseamnă prețuri mai mari cu 15-135 % decât prețul *maxim* al pieței libere.

(248) Calculele de mai sus se bazează pe datele prețurilor *medii*, și anume nu iau în considerare prețuri separate pentru perioadele de minim, de bază și de vârf. Producătorii care, în lipsa CAEE-urilor, și-ar comercializa în mare parte produsele din sarcina de vârf ⁽⁵⁶⁾ argumentează astfel: prețurile lor nu pot fi comparate cu prețurile pentru sarcina de bază. Comisia recunoaște că, într-adevăr, prețurile energiei electrice din perioada de vârf sunt mai mari de obicei decât cele pentru sarcina de bază. Comparând prețurile cu vânzările pe piața liberă (de exemplu, licitațiile de energie electrică ale MVM), nivelul prețului mediu al produselor din perioada de vârf depășește în mare cu 10-30 % prețul pentru sarcina de bază.

⁽⁵⁶⁾ Potrivit estimărilor autorităților maghiare, în lipsa CAEE-urilor, diferiții producători care în prezent funcționează în cadrul CAEE-urilor ar fi putut obține un profit maxim în următoarele condiții: centralele Paksi și Pécsi ar comercializa 100 % din produsele lor ca produse de bază; centrala Mátrai, blocul G2 al centralei Dunamenti, centralele Kelenföldi, Újpest și Kispest ar comercializa aproximativ 50 % din energia electrică produsă ca produse din sarcina de bază, respectiv 50 % ca produse din sarcina de vârf; centrala din Csepel, blocul F al centralei Dunamenti, precum și centrala Tisza II ar comercializa în mare parte (aproximativ 70 %) energie electrică din sarcina de vârf.

⁽⁵⁵⁾ Prețuri medii înseamnă prețuri ponderate indicative.

- (249) Dacă se compară însă prețurile perioadei de vârf ale centralei Csepel, blocului F al centralei Dunamenti, precum și [...], cu cele obținute la licitațiile publice de capacitate, este evident, de asemenea, că primele sunt mai mari decât prețul plătit pentru orice produs din perioada de vârf la licitații publice de-a lungul perioadei de trei ani. În plus, în rândul producătorilor enumerați în tabelul 11 și care comercializează energie electrică fără CAEE-uri pe piața liberă, mai există unii (de exemplu centrala EMA) care au vândut în special produse pentru perioada de vârf.
- (250) Din comparația de mai sus reiese că, exceptând centralele energetice din Paks și din Mátra, prețurile conform CAEE-urilor producătorilor care funcționează în cadrul unui CAEE au depășit prețurile maxime de pe piața liberă în anii 2004-2006.
- (251) În consecință, Comisia nu este de acord cu argumentele părților interesate privind faptul că prețurile în temeiul CAEE-ului nu au depășit prețurile pieței libere.
- (252) În privința centralelor energetice din Paks și din Mátra, tabelul de mai sus arată că prețurile acestora au rămas sub prețurile maxime ale pieței libere. În ceea ce privește centrala energetică din Mátra, prețurile corespund nivelului maxim al prețurilor de pe piața liberă. Deși prețurile acestea sunt probabil mai competitive decât majoritatea prețurilor CAEE-urilor, Comisia nu poate afirma că centrala energetică ar fi putut obține cel puțin aceste prețuri în lipsa unui CAEE. Comisia menționează, din acest punct de vedere, că prețurile de comercializare ale blocurilor centralei energetice din Mátra care funcționează fără un CAEE au fost semnificativ mai mici decât prețurile practicate de blocurile care încheiaseră un astfel de contract.
- (253) Pentru Comisie este evident că prețurile care s-au format în sectorul pieței libere (fără CAEE-uri) nu pot fi considerate ca fiind echivalente prețurilor pieței pe care producătorii care funcționează fără CAEE-uri le-ar fi obținut dacă în perioada analizată nu existau CAEE-uri. CAEE-urile, care acoperă aproximativ 60 % din piață, influențează incontestabil prețurile practicate pe celelalte segmente ale pieței. Cu toate acestea, comparația indică cel puțin ordinea de mărime a diferenței dintre prețurile formate în baza CAEE-urilor analizate și cele efectiv atinse fără CAEE-uri.

Servicii de interes economic general

- (254) Centralele Budapesti Erőmű și Csepel SRL (Csepeli Áramtermelő Kft.) afirmă că CAEE-urile trebuie considerate drept un serviciu de interes economic general, care asigură siguranța aprovizionării cu energie electrică. Potrivit acestora, CAEE-urile întrunesc toate criteriile menționate în hotărârea în cauza *Altmark*, drept pentru care acestea nu pot fi clasificate ca ajutoare de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE.
- (255) Comisia a analizat argumentele și nu este de acord cu acestea din următoarele motive.
- (256) Conform legislației comunitare, statele membre dispun de o anumită competență de decizie pentru a stabili care sunt serviciile pe care le consideră a fi de interes economic general. Este privilegiul statului membru de a stabili domeniul serviciilor de interes economic general, în cadrul indicat de legislația comunitară. Beneficiarii măsurilor de ajutor nu își pot clasifica serviciile proprii drept servicii de interes public.
- (257) Pe durata prezentei proceduri, autoritățile maghiare nu au afirmat niciodată că vreunul dintre producători ar presta servicii de interes economic general și nu au susținut argumentele producătorilor în acest sens.
- (258) De altfel, Comisia a consideră că CAEE-urile nu întrunesc criteriile menționate în hotărârea în cauza *Altmark*.
- (259) În primul rând, conform hotărârii *Altmark*, întreprinderea beneficiară este obligată să presteze servicii publice, iar statul membru trebuie să stabilească explicit care sunt obligațiile întreprinderii în ceea ce privește serviciul în cauză.
- (260) Conform legislației maghiare în vigoare în perioada analizată, MVM are obligația de a asigura siguranța aprovizionării. Aceasta este însă o obligație generală, care se referă la faptul că singurul cumpărător de atunci, MVM, trebuia să asigure aprovizionarea energetică necesară pentru a acoperi pe deplin necesarul de energie electrică, fără a impune însă unui producător anume o obligație explicită de a presta servicii de interes economic general.
- (261) Obiectivul referitor la siguranța aprovizionării cu energie are un caracter general. Până la un anumit punct, s-ar putea afirma că fiecare producător din sectorul energetic contribuie la realizarea acestui obiectiv. Părțile interesate nu au depus niciun document oficial din partea autorităților maghiare care ar defini explicit un serviciu de interes economic general sau care ar însărcina un producător (sau producători) concret (concreți) cu prestarea unui astfel de serviciu stabilit.
- (262) În această privință, CAEE-urile sunt asemănătoare: acestea stabilesc obligațiile părților, însă nu definesc niciun serviciu public concret. Faptul în sine că toate cele zece centrale care funcționează în cadrul unui CAEE trebuie să-și contracteze capacitatea către MVM nu înseamnă că acestea au fost desemnate în mod expres să îndeplinească obligații de serviciu public. Această abordare, astfel cum s-a arătat și mai sus, ar conduce la concluzia că întregul sector energetic ar fi de interes economic general. Evident, acest fapt este în contradicție cu interpretarea noțiunii în cauză în legislația comunitară și jurisprudență.

- (263) În prezentul caz, presupusele obligații de serviciu public nu sunt definite cu exactitate și niciun producător nu este obligat să îndeplinească obligații de serviciu public bine definite.
- (264) Părțile interesate evidențiază faptul că CAEE-urile sunt documente care îi însărcinează pe producători cu obligații de serviciu de interes economic general. Cu toate acestea, CAEE-urile nu conțin nicio definiție concretă a serviciului de interes economic general și nu se referă la obligații de acest gen, nici la dispozițiile legale care ar putea servi drept temei juridic pentru a dovedi existența serviciilor de interes economic general pe care statul le-ar fi încredințat altor organizații.
- (265) În deciziile de până acum ⁽⁵⁷⁾, Comisia a recunoscut că siguranța aprovizionării poate constitui, într-adevăr, un serviciu de interes economic general, luând în considerare restricțiile menționate la articolul 8 alineatul (4) din Directiva 96/92/CE [corespunzând dispozițiilor articolului 11 alineatul (4) din Directiva 2003/54/CE], și anume cu condiția ca producătorii să folosească ca sursă primară combustibili indigeni, într-un procent care să nu depășească, într-un an calendaristic, 15 % din totalul energiei primare folosite la producerea energiei electrice consumate în statul membru respectiv.
- (266) Centrala energetică din Mátra a fost singura care a afirmat că utilizează combustibil indigen. Niciunul dintre ceilalți producători nu a prezentat un asemenea argument. Însă nici centrala energetică din Mátra nu a prezentat vreun document oficial conform căruia autoritățile maghiare ar fi însărcinat-o în mod expres să presteze un serviciu de interes public bine definit.
- (267) Pe baza celor de mai sus, Comisia refuză argumentul potrivit căruia, prin intermediul CAEE-urilor, s-ar presta servicii de interes public în domeniul furnizării de energie electrică.
- (268) Pe de altă parte, indicatorii utilizați pentru calcularea compensației ar fi trebuit să fie definiți mai repede, într-un mod obiectiv și transparent, iar compensația nu trebuie să depășească suma necesară pentru acoperirea totală sau parțială a costurilor rezultate ca urmare a îndeplinirii obligațiilor de serviciu public, luându-se în considerare veniturile provenite din îndeplinirea obligațiilor și marja rezonabilă de profit de pe urma acestora ⁽⁵⁸⁾.
- (269) În lipsa definiției exacte a serviciilor de interes economic general care trebuie furnizate, mai ales în lipsa delimitării exacte a serviciilor în cauză de activitățile economice obișnuite ale centralelor energetice, este imposibil să se stabilească indicatorii de compensare și/sau să se analizeze dacă compensația nu depășește suma necesară pentru acoperirea costurilor suplimentare rezultate ca urmare a îndeplinirii obligațiilor de serviciu de interes economic general. Nici măcar nu se poate defini cu exactitate corespondentul concret al compensației.
- (270) Definirea prețurilor în temeiul CAEE-urilor pe baza anumitor indicatori nu este echivalentă în niciun caz cu indicatorii exacti utilizați în calcularea compensației serviciilor de interes economic general, întrucât prețul nu este identic cu compensația. În plus, faptul că prețul acoperă exclusiv valoarea majorată cu rata profitului a costurilor necesare pentru producerea energiei nu înseamnă că acesta nu conține o compensație exagerată. Aceasta deoarece multe dintre costurile decontate pentru producerea energiei electrice sunt costuri obișnuite, care ar trebui suportate de către fiecare producător de energie electrică, spre deosebire de costurile suplimentare care provin din îndeplinirea obligațiilor de serviciu de interes economic general.
- (271) În al treilea rând, dacă întreprinderea care îndeplinește obligația de serviciu public nu a fost aleasă prin metoda achiziției publice, atunci valoarea compensației necesare trebuie stabilită prin intermediul analizei costurilor. Aceasta se bazează pe costurile care, pentru a îndeplini obligația de serviciu de interes public, ar fi suportate de orice întreprindere medie care este bine condusă și care dispune de toate mijloacele necesare pentru îndeplinirea serviciului prestat în interesul public, luând în considerare, de asemenea, încasările și profiturile raționale care rezultă din aceasta.
- (272) Dintre zece CAEE-uri, nouă au fost încheiate fără licitație. Deși în cazul centralei electrice din Kispest a avut loc o licitație, nu s-a formulat niciun obiectiv concret privind serviciile de interes economic general. Acest lucru îngreunează chiar și evaluarea privind care parte a activității centralei ar corespunde prestării serviciului de interes public și, în consecință, cât de mare ar fi compensația care să nu depășească suma necesară pentru acoperirea costurilor rezultate din îndeplinirea obligației de serviciu de interes public.
- (273) În afară de aceasta, nici autoritățile maghiare, nici părțile interesate nu au înaintat vreo analiză a costurilor producătorilor interesați, pentru a justifica faptul că, într-adevăr, acestea corespund costurilor suportate de o întreprindere medie.
- (274) În cele din urmă, Comisia menționează că, exceptând centrala electrică din Kispest, toate celelalte CAEE-uri au fost semnate fără licitații.
- (275) Prin urmare, CAEE-urile nu corespund criteriilor menționate în hotărârea în cauza *Altmark*.
- (276) Părțile interesate argumentează astfel: articolul 86 alineatul (2) din Tratatul CE se poate aplica CAEE-urilor chiar dacă acestea nu corespund criteriilor menționate în hotărârea în cauza *Altmark*. Punctul 7.7 din prezenta decizie abordează compatibilitatea măsurii cu articolul 86 alineatul (2) din Tratatul CE.

⁽⁵⁷⁾ A se vedea deciziile Comisiei în cazurile N34/99 (JO C 5, 8.1.2002, p. 2), NN 49/99 (JO C 268, 22.9.2001, p. 7), N 6/A/2001 (JO C 77, 28.3.2002, p. 26) și C 7/05 (încă nepublicată în Jurnalul Oficial).

⁽⁵⁸⁾ Acestea sunt, de fapt, al doilea și al treilea criteriu din hotărârea în cauza *Altmark*.

Selectivitate

- (277) CAEE-urile au fost încheiate cu o serie de operatori economici. Tabelul 1 de mai sus enumeră întreprinderile în cauză care beneficiază de CAEE-uri.
- (278) Conform argumentației centralei electrice AES-Tisza SRL, CAEE-urile nu sunt selective, întrucât contractele pe termen lung există în întregul sector energetic: între MVM și producători, între MVM și societățile de distribuție, precum și în domeniul importului de energie electrică. Centrala afirmă că, în conformitate cu reglementările maghiare de la acea vreme, majoritatea producătorilor a avut contract cu MVM, respectiv doar centralele electrice care exploatau energie regenerabilă și care produceau energie în cogenerare dispunând de contracte pe termen scurt.
- (279) Autoritățile maghiare afirmă în comentariile privind observațiile părților interesate că centrale energetice importante și blocurile centralelor energetice importante comercializează energie electrică pe piața liberă fără CAEE-uri și fără preluare (de exemplu blocul G1 al centralei energetice Dunamenti, centrala energetică din Vértes, blocurile I-II ale centralei energetice din Mátra).
- (280) Într-adevăr, centrale energetice importante și blocurile centralelor energetice importante funcționează fără CAEE-uri (a se vedea exemplele furnizate de către autoritățile maghiare). Chiar și societatea AES-Tisza SRL dispune de două centrale energetice care nu funcționează în cadrul unor CAEE-uri.
- (281) Comisia menționează în continuare faptul că, dacă un ajutor nu se adresează unui (unor) beneficiar(i) definit (definiți), ci beneficiarii sunt aleși pe baza unui număr dat de criterii obiective, aceasta nu înseamnă că măsura nu reprezintă un avantaj selectiv pentru beneficiari. Procedura de identificare a beneficiarilor nu influențează faptul că măsura reprezintă un ajutor de stat ⁽⁵⁹⁾.
- (282) În plus, potrivit jurisprudenței Curții, chiar și o măsură care favorizează un întreg sector în raport cu celelalte sectoare economice similare, trebuie considerată drept o măsură care asigură domeniului în cauză un avantaj selectiv ⁽⁶⁰⁾.
- (283) Pe baza considerațiilor de mai sus, Comisia a ajuns la concluzia că CAEE-urile constituie măsuri selective.

Resursele de stat și imputabilitatea statului

- (284) Comisia trebuie să analizeze dacă CAEE-urile implică un transfer de resurse de stat.

⁽⁵⁹⁾ Punctele 40 și 52 din hotărârea Tribunalului de Primă Instanță T-55/99 din 29 septembrie 2000 în cauza CETM/Comisia Comunităților Europene.

⁽⁶⁰⁾ Punctul 4 din hotărârea Curții nr. 203/82 din 14 iulie 1983 în cauza Comisia Comunităților Europene/Republica Italiană. Punctul 18 din hotărârea Curții nr. 173/73 din 2 iulie 1973 în cauza Republica Italiană/Comisia Comunităților Europene.

- (285) Principiul fundamental al tuturor CAEE-urilor analizate îl constituie obligația MVM de a achiziționa pe parcursul unei perioade cuprinse între 15-27 de ani capacitatea prestabilă de producător, respectiv cantitatea minimă prestabilă din energia electrică produsă, la un preț care acoperă costurile fixe și suplimentare ale centralei energetice. Din punct de vedere economic, ca urmare a acestei obligații de achiziție, MVM plătește în mod continuu centralelor energetice un preț prestabilit pentru o anumită capacitate (taxa de capacitate), respectiv pentru o anumită cantitate de energie (taxa de energie) pe întreaga durată a contractului. Conform celor prezentate în capitolul 2 de mai sus, unele CAEE-uri prevăd și alte obligații financiare pentru MVM. Transferul continuu al resurselor financiare către producători (și anume plata taxelor amintite) face parte integrantă din fiecare CAEE și se menține pe întreaga durată a contractului. În mod normal, cu cât durata CAEE-ului este mai îndelungată, cu atât mai mare este valoarea totală a resurselor financiare transferate.
- (286) Pentru a stabili dacă resursele transferate de MVM către producători pot fi considerate sau nu resurse de stat, Comisia a evaluat măsura pe baza următoarelor criterii:

Existența resurselor de stat – decizia PreussenElektra ⁽⁶¹⁾

- (287) În decizia luată în cazul PreussenElektra, Comisia a analizat mecanismul prin care statul a obligat întreprinderile private să achiziționeze energie de la anumiți producători de energie la un preț stabilit de stat și mai mare decât prețul pieței. Comisia a decis că în cazul respectiv nu este vorba despre utilizarea resurselor publice și, în consecință, nu există ajutor de stat.
- (288) Comisia consideră că sistemul maghiar prezintă diferențe semnificative față de sistemul analizat în decizia menționată mai sus, în primul rând din cauza diversității structurii de proprietate a întreprinderilor supuse obligației de cumpărare.
- (289) Întreprinderea din cazul PreussenElektra pentru care statul a stabilit obligația de cumpărare era o întreprindere privată, spre deosebire de MVM, care este în întregime o întreprindere de stat. Din aceasta rezultă că resursele utilizate sunt resurse evaluate și deținute de o întreprindere de stat.
- (290) În cazul PreussenElektra, urmărind calea banilor de la beneficiar până la sursă, s-a evidențiat faptul că banii nu s-au aflat nicicând sub administrarea directă sau indirectă a statului. Însă, în prezentul caz, însă, banii ajung sub controlul statului, întrucât urmărind calea banilor până la sursă se poate stabili că aceștia au ajuns în administrarea întreprinderii de stat.

⁽⁶¹⁾ Hotărârea C-379/98 a Curții de Justiție din 13 martie 2001.

Imputabilitatea statului: decizia Stardust ⁽⁶²⁾

- (291) În continuare, Comisia consideră că comportamentul MVM este imputabil statului maghiar. Trebuie adăugat că autoritățile maghiare nu au afirmat în niciun moment pe durata procedurii că CAEE-urile nu ar intra în atribuțiile statului și, prin urmare, nu ar implica alocarea unor resurse de stat.
- (292) Principiul fundamental al CAEE-urilor care impune MVM obligația de achiziție, menită să garanteze rentabilitatea centralelor energetice în cauză, este imputabil statului. Având în vedere că principiul de bază care este normativ pe întreaga durată a CAEE-ului a fost stabilit la încheierea contractelor, Comisia trebuie să analizeze condițiile în care au fost încheiate CAEE-urilor (și anume circumstanțele în care s-a stabilit principiul fundamental în cauză), cu scopul de a clarifica dacă acestea sunt imputabile sau nu statului maghiar.
- (293) În evaluarea chestiunii privind imputabilitatea statului, Comisia a luat în considerare, printre altele, următoarele circumstanțe:
- (294) În perioada în care au fost încheiate CAEE-urile, conform Legii energiei electrice I, MVM avea obligația legală de a asigura siguranța aprovizionării cu energie electrică în Ungaria la cel mai mic preț posibil.
- (295) Aceași Lege a energiei electrice I a obligat MVM să evalueze cererea de energie electrică și să inițieze pe această bază completarea capacității de producție necesare. MVM a avut obligația de a elabora Planul național de construire a centralelor energetice, care trebuia înaintat spre aprobare Guvernului și Parlamentului.
- (296) Guvernul maghiar și părțile interesate sunt de acord în observațiile acestora că, în perioada în care au fost încheiate, CAEE-urile au reprezentat un instrument definit de guvernul maghiar pentru a asigura siguranța aprovizionării cu energie, respectiv celelalte obiective guvernamentale – precum modernizarea sectorului energetic, acordându-se o atenție specială standardelor de protecție a mediului, precum și restructurarea necesară a sectoarelor de aprovizionare cu energie electrică ⁽⁶³⁾. Astfel cum explica Csepel în observațiile sale: „CAEE-urile trebuie evaluate în conformitate cu ceea ce sunt: parte organică a încercării statului maghiar de a alcătui prin intermediul MVM un portofoliu diversificat de producători, într-o perioadă în care statul nu dispunea de mijloace financiare pentru a realiza acest obiectiv prin forțe proprii.” ⁽⁶⁴⁾
- (297) Autoritățile maghiare au informat Comisia ⁽⁶⁵⁾ că, în cadrul procedurii de privatizare a centralelor energetice, pregătirea semnării CAEE-urilor a început conform Decretului guvernamental nr. 1114/1994 (XII.7). Pe parcursul pregătirii CAEE-urilor și a procedurii de privatizare, a existat o colaborare strânsă între Oficiul Maghiar pentru Energie (autoritatea de reglementare), Ministerul Industriei și Comerțului, Ministerul Finanțelor, Agenția Națională pentru Privatizare, respectiv organismul guvernamental responsabil de privatizare, MVM, precum și mulți alți consultanți internaționali.
- (298) În acest cadru, o parte a reprezentanților organelor menționate mai sus au înființat un comitet de lucru, care a elaborat liniile directoare privind readactarea CAEE-urilor și metodele de stabilire a prețurilor.
- (299) La cererea guvernului maghiar, un cabinet internațional de avocatură a redactat speța universală a contractelor CAEE. Autoritățile maghiare au confirmat că CAEE-urile s-au bazat pe speța universală a contractelor în cauză. Acestea au confirmat, de asemenea, că mecanismele de reglementare a prețului CAEE-urilor s-au bazat pe Decretul guvernamental nr. 1074/1995 (III.4) privind reglementarea prețului energiei electrice. Decretul guvernamental conținea reguli detaliate cu privire la calcularea prețurilor energiei electrice de către autorități. CAEE-urile au preluat formulele și definițiile care apar în decretul guvernamental ⁽⁶⁶⁾.
- (300) Decizia privind semnarea CAEE-urilor, atât în contextul privatizării, cât și ulterior, a fost luată de Consiliul de administrație al MVM. Membrii Consiliului de administrație sunt aleși de Adunarea generală. Potrivit informațiilor furnizate de către autoritățile maghiare ⁽⁶⁷⁾, „având în vedere că SC MVM se află în proporție de peste 99 % în proprietatea statului, numirea, alegerea, respectiv revocarea membrilor Consiliului de administrație se face exclusiv în concordanță cu voința statului”.
- (301) Conform Decretului guvernamental nr. 34/1995 (IV.5) privind normele de aplicare a Legii energiei electrice I, MVM era obligat să organizeze o cerere de oferte în termen de nouăzeci de zile de la acceptarea Planului național de construire a centralelor energetice.
- (302) CAEE-ul centralei energetice din Kispest SC a fost semnat în urma licitației, conform procedurii legale de mai jos:
- (303) Directiva comună privind autorizarea înființării centralei energetice și regulile generale în domeniul concurenței au fost publicate în 1997 de către ministerul de specialitate responsabil și Oficiul Maghiar pentru Energie.

⁽⁶²⁾ Hotărârea C-482/99 a Curții de Justiție din 16 martie 2002.

⁽⁶³⁾ A se vedea, de exemplu, scrisoarea autorităților maghiare înregistrată la 25 iulie 2005.

⁽⁶⁴⁾ Pagina 5 din observații. Traducerea liberă a textului în limba engleză.

⁽⁶⁵⁾ Scrisoarea a fost înregistrată la 25 iulie 2005.

⁽⁶⁶⁾ „Contractul aproape a preluat formulele și definițiile care apar în decretul guvernamental.” Scrisoarea autorităților maghiare, înregistrată la 25 iulie 2005.

⁽⁶⁷⁾ Citat din scrisoarea din 20 iulie 2005, înregistrată la 25 iulie 2005.

- (304) Directiva comună face cunoscute motivele care justifică necesitatea reformării structurii de proprietate, respectiv crearea de noi capacități de producție a energiei electrice. Actul definește clar obiectivele care trebuie urmărite: asigurarea siguranței aprovizionării cu cele mai mici costuri posibile, modernizarea infrastructurii conform standardelor de protecție a mediului, diversificarea surselor de energie primară, crearea unei rețele de centrale energetice mai flexibile care să dispună de rezervele necesare și care să fie capabilă să colaboreze cu celelalte rețele de energie electrică din Europa de Vest. De asemenea, aceasta evidențiază faptul că operarea viitoarei rețele de centrale energetice „va trebui să facă posibilă funcționarea și întreținerea profitabilă, cu modificarea prețurilor efectuată în conformitate cu dispozițiile legii”⁽⁶⁸⁾.
- (305) La punctul 2 din directiva comună a ministerului și a Oficiului Maghiar pentru Energie se prevede, de asemenea, că realizarea obiectivelor de mai sus ar trebui să aibă ca rezultat „o rețea modernă de energie electrică, conformă standardelor de protecție a mediului care să asigure colaborarea cu Europa, rentabilitatea costurilor suportate de entitatea autorizată pentru funcționarea eficientă și pentru investițiile justificate, respectiv prețuri care să asigure profitul necesar pentru funcționarea pe termen lung. Dispozițiile de mai sus trebuie îndeplinite astfel încât să asigure [...] siguranța aprovizionării cu energie primară, să ofere persoanelor care vor să investească un sentiment de siguranță în legătură cu investiția și rentabilitatea investiției lor, [...] și să asigure îndeplinirea intențiilor făcute publice de către guvern”.
- (306) În continuare, directiva comună reglementează procedura de licitație privind crearea capacităților de producție a energiei electrice.
- (307) Propunerea finală pentru stabilirea ofertei câștigătoare a fost prezentată de comisia principală de evaluare. Membrii acesteia sunt reprezentanți ai Ministerului Finanțelor, Ministerului pentru Protecția Mediului, Oficiului Maghiar pentru Energie, MVM și Băncii ERSTE. Decizia finală a fost luată de Consiliul de administrație al MVM. Conform directivei comune, rezultatele oficiale ale licitațiilor trebuiau publicate (exclusiv) în Jurnalul Oficial al Ministerului.
- (308) Legea energiei electrice II a fost elaborată astfel încât existența CAEE-urilor era de la sine înțeleasă. Legea, care în perioada evaluată a reprezentat principalul cadru legislativ pentru funcționarea pieței maghiare de energie, face referire de mai multe ori la obligațiile de achiziție pe termen lung ale MVM.
- (309) Articolul 2 alineatul (5) din Decretul guvernamental nr. 183/2002 (VIII.23.) privind costurile irecuperabile prevede obligația MVM de a iniția renegocierea CAEE-urilor pentru a reduce capacitățile contractate. Astfel, decretul guvernamental obligă MVM să propună modificarea CAEE-urilor.
- (310) Centrala energetică AES-Tisza SRL afirmă în observațiile sale că după perioada de reglementare a prețurilor (și anume ulterior datei de 1 ianuarie 2004, cu excepția noii reglementări de prețuri din anul 2007), prețurile în temeiul CAEE-urilor nu au mai fost de competența statului, ci s-au format ca rezultat al negocierilor dintre centralele energetice și MVM.
- (311) Comisia recunoaște că valoarea exactă a resurselor transferate către beneficiari nu depinde în exclusivitate de clauzele existente în CAEE-uri, care sunt imputabile statului, ci și de negocierile periodice bilaterale purtate între MVM și producători. Într-adevăr, CAEE-urile oferă părților o anumită libertate de mișcare, în ceea ce privește stabilirea cantității de energie electrică efectiv achiziționată de către MVM, respectiv – mai ales în ceea ce privește taxa de capacitate – acele elemente componente ale prețurilor care, astfel cum s-a menționat la considerentul 356, depind de numeroși factori și necesită rectificări periodice. În același timp, negocierile privind cantitatea de energie electrică achiziționată nu pot conduce niciodată la o cantitate mai mică decât nivelul de preluare minimă garantată care a fost stabilit prin CAEE-uri. De asemenea, negocierea prețurilor nu se poate realiza decât în cadrul mecanismelor de stabilire a prețurilor din CAEE-uri și care sunt imputabile statului. Prin urmare, negocierile de prețuri nu pot contesta obligația de cumpărare la un preț care acoperă costurile justificate și asigură profitul necesar pentru funcționarea centralei energetice.
- (312) Pe lângă aceasta – independent de negocierile periodice dintre MVM și producători – transferul de resurse de stat în favoarea beneficiarilor rezultă din faptul că CAEE-uri prevăd contractarea celei mai mari părți din capacitatea centralelor energetice în schimbul contravalorii acesteia.
- (313) În observațiile lor⁽⁶⁹⁾, majoritatea părților interesate au fost de acord că au respectat principalele mecanisme de reglementare a prețurilor, atunci când au aplicat cele mai importante formule și definiții ale prețurilor conform CAEE-urilor după 1 ianuarie 2004. Centrala energetică [...] ⁽⁷⁰⁾ SC arată atât în observațiile menționate de mai sus, cât și în observațiile sale privind decizia de deschidere a procedurii, că negocierile privind prețurile au „clarificat” aplicarea formulelor de prețuri și au „explicat” conținutul acestora (*). Aceasta recunoaște că CAEE-urile se bazează pe costuri și acoperă costurile justificate, luând în considerare, încă de la început, metoda de calculare a prețurilor aplicată în decretul privind prețurile.
- (314) Centrala energetică [...] SC susține, în plus, că formula de preț care apare în modificarea anuală [...] a CAEE-urilor se bazează tot pe decretul guvernamental: „formula care apare în modificările din anul [...] referitoare la calcularea taxei de disponibilitate (anexa [...])

⁽⁶⁸⁾ Textul directivei comune a fost prezentat Comisiei doar în limba engleză.

⁽⁶⁹⁾ Scrisoare adresată de către autoritățile maghiare Comisiei la 20 octombrie 2004, transmisă centralei energetice Dunamenti SC la 25 iulie 2005.

⁽⁷⁰⁾ Anexa 3 la cererile centralei energetice [...] SC.

(*) Denumirea producătorului de energie electrică.

alineatul [...] corespunde celei care stabilește taxa maximă de disponibilitate și de energie în decretul aplicabil” (în nota de subsol se face referire la Decretul guvernamental nr. 55/1996/IKIM și nr. 46/2000/GM, respectiv la ultimul act normativ aplicat înainte de 1 ianuarie 2004, Decretul guvernamental nr. 60/2002/GKM).

- (315) Din cele de mai sus reiese că nici negocierile de prețuri, nici modificările CAEE-urilor nu au adus atingere principiilor de bază ale CAEE-urilor, care au fost stabilite în circumstanțele descrise mai sus la încheierea contractelor în cauză. Principiul este același și astăzi, baza CAEE-urilor fiind obligația de cumpărare care asigură rentabilitatea investițiilor.
- (316) Din cele menționate mai sus reiese că obligația de cumpărare a MVM față de producătorii de energie electrică – care se bazează pe principiul acoperirii costurilor fixe și suplimentare justificate – intră în atribuțiile statului maghiar.
- (317) În plus, conform jurisprudenței, o măsură este considerată drept ajutor de stat nu doar atunci când aceasta oferă întreprinderilor un avantaj prin mobilizarea directă și clară a resurselor de stat, ci și atunci când, în cazul îndeplinirii anumitor condiții în viitor, autoritățile sunt obligate să suporte costuri suplimentare care ar fi putut fi evitate în lipsa avantajului⁽⁷¹⁾. În 2004 era evident că MVM va trebui să suporte o cheltuială de acest tip în cazul în care producătorii de energie electrică și importatorii vor oferi prețuri mai mici decât cele prevăzute în CAEE-uri, care ar determina MVM să-și modifice portofoliul de furnizori de energie electrică și, în consecință, să micșoreze cantitatea cumpărată de la producătorii de energie electrică care funcționează în cadrul CAEE-ului, respectiv să obțină micșorarea prețurilor. Însă, conform obligațiilor menționate în CAEE-uri, MVM poate avea o astfel de opțiune, întrucât – astfel cum s-a prezentat mai sus – aceasta nu poate reduce cantitatea cumpărată de la producătorii de energie electrică care funcționează în cadrul unui CAEE sub un nivel minim (cantitatea preluată garantată) și nici nu poate negocia prețurile pe baza ofertelor alternative din partea producătorilor concurenți, ci este condiționată de mecanismele de reglementare a prețurilor pe baza costurilor, astfel cum sunt prevăzute în CAEE-uri. Pe baza acestui fapt, precum și pe baza celor prezentate la considerentele 315-316, Comisia a ajuns la concluzia că există condițiile de transferare a resurselor de stat începând de la 1 mai 2004 și că acestea vor exista pe întreaga perioadă de valabilitate a CAEE-urilor, indiferent de circumstanțele concrete ale pieței, întrucât CAEE-urile nu permit MVM să opteze pentru reducerea la minim a valorii resurselor întrebunțate în vederea achiziționării energiei electrice necesare pentru acoperirea nevoilor sale.
- (318) Din cele de mai sus rezultă că CAEE-urile conduc la un transfer de resurse de stat.

⁽⁷¹⁾ A se vedea în special hotărârea Tribunalului de Primă Instanță din 13 iunie 2000 în cauzele conexate T-204/97 și T-290/97, EPAC – Empresa para a Agroalimentação e Cereais, SA/Comisia Comunităților Europene (Culegere 2000, II-02267. p. 02267).

Denaturarea concurenței și efectul exercitat asupra schimburilor comerciale între statele membre

- (319) Piața energiei electrice a devenit o piață liberă, iar curentul electric se comercializează între statele membre, mai ales de la intrarea în vigoare a Directivei nr. 96/92/CE a Parlamentului și Consiliului European din 19 decembrie 1996 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică⁽⁷²⁾.
- (320) În consecință, dispozițiile care asigură un avantaj pentru unii producători din sectorul energetic dintr-un stat membru pot reprezenta un impediment pentru exportul de energie electrică realizat de către întreprinderile altor state membre în statul membru în cauză, respectiv pot stimula exportul de energie electrică din statul membru în cauză către celelalte state membre. Acest fapt este valabil mai ales în cazul Ungariei, întrucât datorită poziționării geografice în centrul Europei, aceasta se conectează sau se va putea conecta cu ușurință la rețeaua statelor membre actuale sau viitoare.
- (321) Acest fapt este valabil în special în cazul Ungariei, care este situată geografic în centrul Europei, iar dintre cele șapte țări vecine ale acesteia, patru sunt state membre ale Uniunii Europene. Ungaria are rețele de conexiune cu Slovacia, Austria și România, dintre statele membre ale Uniunii. În 2004, Ungaria a importat aproximativ 14 000 GWh și a exportat 6 300 GWh. Începând din 2005, importul a crescut la peste 15 000 GWh, iar exportul s-a situat între 8 000 și 10 000 GWh.
- (322) În anii după aderarea Ungariei la Uniunea Europeană, aproximativ 60 % din capacitatea de producție din Ungaria făcea obiectul CAEE-urilor. CAEE-urile expiră între sfârșitul anului 2010 și sfârșitul anului 2024. Condițiile prezentate mai sus cu privire la obligația de cumpărare a MVM vor rămâne neschimbate până la expirarea contractelor.
- (323) Primul pas către deschiderea pieței din Ungaria s-a făcut la 1 iulie 2004, când majoritatea consumatorilor non-casnici au fost autorizați să accedă la piața liberă. Începând cu data de 1 ianuarie 2008 sectorul de utilitate publică și-a încetat existența, majoritatea consumatorilor devenind „autorizați”.
- (324) Cu toate acestea, cea mai mare parte a consumatorilor autorizați nu a ales sectorul de piață liberă după deschiderea pieței în 2004. Oficiul Concurenței, în analiza sectorială privind piața maghiară de energie electrică⁽⁷³⁾, a ajuns la concluzia clară că lipsa de capacități concurente se datorează faptului că majoritatea capacității este contractată prin CAEE-uri și reprezintă un obstacol major pentru pătrunderea pe piața concurențială. Prin CAEE-uri, aproximativ 60 % din capacitatea produsă în Ungaria se conectează la sectorul de utilitate publică, exclusiv prin MVM, și, în realitate, doar capacitatea rămasă poate concura pentru consumatori noi.

⁽⁷²⁾ JO L 27, 30.1.1997, p. 20.

⁽⁷³⁾ Publicată la 15 mai 2006.

- (325) Capacitățile contractate, și anume cantitățile garantate pentru o perioadă atât de îndelungată, reprezintă, de asemenea, un impediment pentru producătorii noi care intenționează să intre pe piață, întrucât 60 % din capacitatea totală este conectată la o singură întreprindere – care oferă o garanție de cumpărare (fiind în proprietatea statului).
- (326) Din acest punct de vedere, Comisia a luat în considerare analiza în domeniu a Oficiului Maghiar al Concurenței, care stabilește clar că CAEE-urile conduc la închiderea pieței, din cauza faptului că limitează posibilitatea consumatorilor autorizați să schimbe efectiv furnizorul și împiedică potențialii comercianți cu ridicata să intre pe piață ⁽⁷⁴⁾.
- (327) În plus, lipsa capacităților disponibile în afara CAEE-urilor conduce la creșterea prețurilor de pe piața concurențială. Cantitatea însemnată de capacitate și energie electrică care a fost contractată în cadrul CAEE-urilor influențează și prețurile de pe piața liberă.
- (328) Conform analizei cantitative ⁽⁷⁵⁾ realizate de Centrul regional de cercetare în domeniul politicii energetice privind efectul CAEE-urilor asupra prețurilor energiei electrice în comerțul cu ridicata din Ungaria, CAEE-urile conduc la prețuri de vânzare cu ridicata mai mari decât cele care ar fi fost accesibile în absența CAEE-urilor. Studiul afirmă că, într-un plan mai general, CAEE-urile sunt unul dintre factorii principali din cauza cărora se constituie o structură de piață care „este incompatibilă cu principiile de funcționare a pieței concurențiale” ⁽⁷⁶⁾. De altfel, studiul propune rezilierea CAEE-urilor drept soluție pentru asigurarea concurenței libere pe piața maghiară a comerțului cu ridicata de energie electrică.
- (329) Analiza în domeniu ⁽⁷⁷⁾ efectuată în sectorul energetic de către Comisie se oprește, de asemenea, asupra efectului exercitat de CAEE-uri asupra concurenței și a schimbului. Comisia constată la considerentele 467-473 că „contractele de achiziție de energie electrică pe termen lung (CAEE-uri) sunt, de asemenea, în măsură să influențeze cantitățile de energie electrică care circulă în mod regulat pe piața comerțului cu ridicata”. Documentul constată în legătură cu CAEE-urile din Polonia că acestea „pot reprezenta un obstacol major în calea evoluției pieței poloneze de comerț cu ridicata”. Analiza continuă după cum urmează: „În Ungaria se regăsește o situație asemănătoare, în care Magyar Villamos Művek Zrt (MVM), comerciantul cu ridicata din sectorul de utilitate publică achiziționează prin CAEE-uri pe termen lung energie electrică, care este comercializată ulterior către distribuitorul local. CAEE-urile maghiare, care acoperă mare parte din necesarul de energie electrică al statului membru, pot avea asupra comerțului cu ridicata un efect similar, sau și mai important, decât cel prezentat mai sus în legătură cu piața poloneză de comerț cu ridicata.”
- (330) În majoritatea studiilor amintite s-a ajuns la concluzia că CAEE-urile denaturează concurența și ar putea afecta schimburile comerciale între statele membre.
- (331) Părțile interesate afirmă că nu este adevărat că lipsa de capacități disponibile ar conduce la denaturarea concurenței, întrucât licitațiile de capacitate ale MVM dovedesc că întreprinderea nu a fost capabilă să comercializeze nici măcar produsele energetice oferite.
- (332) Compararea ⁽⁷⁸⁾ între cantitatea oferită și produsele licitate cu succes arată însă că, aproape la toate licitațiile, MVM a comercializat majoritatea produselor oferite. Mai mult, în majoritatea cazurilor, aceasta a comercializat și cele 10 % din produsele energetice a căror oferire era permisă de lege.
- (333) Părțile interesate au subliniat în observațiile acestora că numeroase alte elemente au afectat schimburile comerciale și au influențat dezvoltarea concurenței libere pe piața maghiară de energie electrică comercializată cu ridicata. Desigur, Comisia este de acord că CAEE-urile nu reprezintă singurul factor care influențează concurența și schimburile comerciale. Toate studiile amintite mai sus admit că un număr mare de alți factori (legislația, accesul limitat la capacitățile transfrontaliere, influența semnificativă a formării prețurilor pe piețele internaționale de energie etc.) exercită un efect asupra succesului liberalizării pieței, respectiv asupra nivelului prețurilor reale. În același timp, majoritatea studiilor prezentate Comisiei sau care s-au aflat la dispoziția acesteia pe durata evaluării – cu excepția studiului comandat și prezentat de către centrala energetică AES-Tisza SRL ⁽⁷⁹⁾ – recunosc clar că CAEE-urile afectează concurența și schimburile comerciale.
- (334) Capacitățile contractate prin CAEE-uri, preluarea garantată și mecanismele de stabilire a prețului protejează centralele energetice, pe întreaga durată a contractului, de riscurile comerciale aferente funcționării acestora. Astfel cum s-a arătat mai sus la considerentul 211, fluctuația costurilor de producție a energiei electrice – mai ales costurile de combustibil –, modificările prețurilor energiei electrice care trebuie plătite de către consumatorii finali, precum și neregularitatea necesarului de energie electrică al consumatorilor finali, reprezintă astfel de riscuri. Având în vedere faptul că acestea sunt riscuri normale, pe care producătorii de energie electrică care funcționează fără CAEE-uri trebuie să le suporte, CAEE-urile împiedică formarea condițiilor concurențiale de egalitate între producători și denaturează concurența bazată pe merit.

⁽⁷⁴⁾ Punctul 24 din capitolul „Concluzii” al raportului.

⁽⁷⁵⁾ Publicat în noiembrie 2006. Titlul original este: „Efectul expirării contractelor de achiziție de energie electrică pe termen lung asupra prețului energiei electrice în comerțul cu ridicata” (în limba maghiară: „A hosszú távú áramvásárlási szerződések megszűnésének hatása a villamos energia nagykereskedelmi árára”).

⁽⁷⁶⁾ Citat de la punctul 2 al studiului: „este incompatibil cu principiile funcționării pieței concurențiale”.

⁽⁷⁷⁾ 10 ianuarie 2007. http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

⁽⁷⁸⁾ Informațiile pot fi găsite la următoarea adresă, pe site-ul de Internet al Oficiului Maghiar pentru Energie: www.eh.gov.hu
Textul în limba maghiară din prezenta decizie este traducerea liberă a textului original din limba engleză.

⁽⁷⁹⁾ Studiu efectuat de dr. Theon van Dijk, martie 2006.

- (335) Comisia a constatat că centralele energetice care fac obiectul unor CAEE-uri aparțin unor mari grupuri internaționale, care sunt prezente în multe alte state membre. Măsura, care oferă un avantaj concurențial întreprinderilor în cauză, afectează, fără îndoială, schimburile comerciale și poate denatura concurența pe piața comună.
- (336) Majoritatea părților interesate analizează criteriile efectului asupra schimburilor comerciale și criteriile denaturării concurenței referindu-se la împrejurările caracteristice pieței existente în perioada în care au fost încheiate CAEE-urile sau cel puțin în perioada anterioară aderării Ungariei la Uniunea Europeană. Comisia nu poate accepta această abordare și face referire în acest sens la considerentele 156-172.
- (337) Unele părți interesate afirmă că CAEE-ul acestora, analizat individual, nu produce niciun efect asupra schimburilor comerciale, întrucât capacitatea de producție a centralei în cauză este redusă, raportat la capacitatea totală a țării. Întrucât principiul fiecărui CAEE este identic (obligația de achiziție a unei cantități minime din energia electrică produsă, contractarea capacităților de producție, preț care acoperă costurile fixe și suplimentare justificate pe o perioadă de 15-27 de ani), fiecare CAEE are un efect asupra pieței. În același timp, prezența colectivă a zece CAEE-uri pe piața maghiară multiplică în mod logic acest efect. Efectul amintit este cu atât mai intens, cu cât mai multe capacități sunt acoperite de CAEE-uri.
- (338) Prin urmare, Comisia stabilește că dispozițiile CAEE-urilor prezentate mai sus exercită un efect asupra schimburilor comerciale și pot denatura concurența.
- (339) La punctul 3.1 din decizia de deschidere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoiala privind caracterul de ajutor de stat al CAEE-ului centralei atomice din Paks, având în vedere diferențele semnificative față de celelalte CAEE-uri. Cu toate acestea, în urma examinării, Comisia a ajuns la concluzia că evaluarea de mai sus a criteriilor ajutorului de stat se aplică și în cazul CAEE-ului centralei atomice din Paks, întrucât dispozițiile relevante ale CAEE-ului în cauză corespund principiilor celorlalte CAEE-uri. Caracteristica particulară relevantă a CAEE-ului în cauză a fost prezentată în această decizie în cadrul analizei criteriului menționat anterior.
- (340) Pe baza analizei de mai sus, Comisia consideră că cele mai importante condiții ale obligației de achiziție prevăzute prin CAEE-uri pot fi clasificate drept ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, acestea fiind: contractarea capacității și preluarea garantată de către MVM, cu punerea unor condiții al căror obiectiv este de a asigura rentabilitatea investițiilor centralei energetice, aceasta fiind scutită de riscul comercial de funcționare. Ajutorul de stat este rezultatul utilizării simultane a contractării capacității, a preluării minime garantate, a mecanismului de stabilire a

prețului bazat pe taxa de capacitate și de energie pentru acoperirea costurilor fixe, suplimentare și de capital, respectiv a termenului îndelungat, care depășește practica obișnuită a pieței.

7.4. Aplicarea CAEE-urilor după aderare

- (341) Părțile interesate argumentează că Comisia nu are dreptul să revizuiască măsurile care au fost luate în mod legal înainte de aderarea la Uniunea Europeană. Aceasta ar fi în concordanță cu principiul general al interdicției reglementării retroactive.
- (342) Comisia nu este de acord cu acest argument. De la data aderării, acquis-ul comunitar se aplică tuturor măsurilor, indiferent dacă acestea erau anterior legale, conform reglementărilor naționale. Anexa IV la Actul de aderare prevede norme speciale privind măsurile de acordare a ajutorului de stat, care trebuie aplicate chiar și în cazul în care măsurile în cauză au fost aprobate în temeiul reglementărilor naționale aplicabile înainte de aderare.
- (343) Capitolul 3 punctul (1) din anexa IV la Actul de aderare clasifică exclusiv următoarele trei categorii de măsuri drept ajutoare existente: (i) măsuri de ajutor puse în aplicare înainte de 10 decembrie 1994; (ii) măsuri de ajutor care – după evaluarea Comisiei – au fost enumerate în anexă; (iii) măsuri de ajutor care au fost aprobate de Comisie în cadrul așa-numitului „mecanism provizoriu”. Fiecare măsură aplicată după aderare, care este considerată ajutor de stat și care nu se încadrează în niciuna din cele trei categorii, trebuie considerată drept ajutor nou ulterior aderării; prin urmare, Comisia este pe deplin împuternicită să interzică măsurile respective, în cazul în care acestea nu sunt compatibile cu piața comună. Aplicarea normelor privind ajutoarele de stat în cazul efectelor viitoare ale măsurilor aplicabile și după aderare, nu înseamnă aplicarea retroactivă a normelor UE privind ajutoarele de stat și are loc exclusiv pe baza abilitării în temeiul Actului de aderare.
- (344) Capitolul 3 punctul (2) din anexa IV la Actul de aderare definește „mecanismul provizoriu”. Acesta reprezintă cadrul juridic pentru evaluarea schemelor de ajutor și a ajutoarelor individuale care intră în vigoare înainte de aderare și care sunt aplicabile după aderare în noile state membre.
- (345) Părțile interesate argumentează că – dat fiind faptul că normele comunitare privind acordarea ajutoarelor de stat se aplică doar începând de la data aderării, după aderare pot fi definite ca aplicabile doar măsurile care asigură avantaje suplimentare. Conform argumentării părților interesate, CAEE-urile nu au creat avantaje suplimentare după aderare, întrucât formula de prețuri a fost definită înainte de aderare și, în consecință, angajamentul financiar al statului era cunoscut în totalitate înainte de aderare.

(346) Comisia face următoarele observații. CAEE-urile expiră în perioada 2010-2024, deci după aderare. Doar în circumstanțe extraordinare Comisia a decis ca o măsură de ajutor care rămâne în vigoare după aderare să nu fie clasificată drept măsură aplicabilă după aderare, în sensul Actului de aderare. Însă, această practică excepțională – potrivit principiilor generale ale interpretării juridice a excepțiilor – trebuie interpretată într-un sens restrâns pentru a evita ieșirea de sub controlul Comisiei – exercitat asupra ajutoarelor de stat – a măsurilor care, conform voinței semnatarilor Actului de aderare, trebuie să facă obiectul unui astfel de control.

(347) Din acest punct de vedere, în practica sa decizională de până acum⁽⁸⁰⁾, Comisia a considerat, într-adevăr, că, în conformitate cu anexa IV la Actul de aderare, se clasifică drept aplicabile după aderare măsurile de ajutor în cazul cărora nu se cunoștea nivelul exact al angajamentului financiar al statului înainte de aderare.

„Nivelul exact al angajamentului financiar al statului”

(348) CAEE-urile nu definesc nivelul maxim al angajamentului financiar al statului, iar nivelul exact al acestuia pe întreaga durată a CAEE-urilor nu a fost calculabil cu exactitate înainte de aderare.

(349) Dimpotrivă, nivelul angajamentului financiar al statului în temeiul CAEE-urilor depinde de indicatori a căror evoluție viitoare era necunoscută la momentul aderării. CAEE-urile garantează în continuare producătorilor protecție împotriva fluctuațiilor costurilor legate de evenimente din viitor și nu dinaintea aderării, fiind, prin urmare, necunoscute la data aderării.

(350) Următoarele circumstanțe, în special, susțin faptul că, la momentul aderării, nivelul angajamentului statului în cadrul CAEE-urilor era necunoscut și că CAEE-urile impun obligații suplimentare statului, chiar și după aderare.

(351) În primul rând, CAEE-urile nu definesc prețul exact pentru care producătorii își vor comercializa energia către MVM. Calcularea prețurilor este rezultatul calculelor bazate pe formule alcătuite din indicatori care pot fluctua în mai multe moduri imprevizibile.

(352) Formula de preț a CAEE-urilor conține taxa de punere la dispoziție (și anume taxa de capacitate) și taxa de energie, la care, în funcție de producător, se adaugă diferite taxe suplimentare.

(353) Formula nu definește decât costurile și taxele acceptabile conform unor categorii de taxe, stabilind în continuare importanța categoriei de taxe în cauză în stabilirea prețului.

(354) Producătorii înșiși și MVM au recunoscut în observațiile acestora că conținutul exact al anumitor categorii de taxe trebuie încă clarificat în cadrul negocierilor cu MVM.

(355) Multe dintre categoriile de costuri recunoscute în CAEE-uri sunt fluctuante și nu puteau fi cunoscute cu exactitate înainte de aderare. De exemplu:

(356) *Taxa de capacitate*

Această categorie de taxe ia în considerare atât capacitatea garantată, cât și capacitatea solicitată în realitate de către MVM. Printre altele, aceasta depinde de planificarea anuală, lunară și săptămânală. Fiecare CAEE se referă la regulile planificării periodice, respectiv prețul final exact depinde, în fiecare CAEE, de planurile anuale, lunare și săptămânale. Se înțelege de la sine că aceste categorii de costuri nu pot fi definite în avans. De exemplu, părțile pot alocă în planurile lor un surplus de capacitate pentru o perioadă dată. Prețul total plătit de către MVM depinde, desigur, și de alți factori – de exemplu de vreme – care influențează cererea de energie electrică.

Chiar și rata de schimb a forintului maghiar influențează această categorie de costuri.

(357) *Taxa de energie*

Această categorie de costuri este definită în primul rând de costurile de combustibil. Fluctuația costurilor în cauză urmărește reguli ale pieței pe care părțile nu le pot controla. CAEE-urile nu stabilesc nicio limită maximă concretă privind fluctuația prețului la combustibil în viitor.

Suma exactă care trebuie plătită pentru o perioadă dată ca taxă de energie poate fi influențată, desigur, de cantitatea exactă de energie vândută MVM. Iar acesta din urmă nu poate fi calculată decât ulterior.

(358) *Taxe suplimentare (în cazul în care sunt aplicabile)*

Unele CAEE-uri prevăd taxe suplimentare pentru capacitățile contractate și care, ulterior, nu au fost utilizate. Evident, nici suma exactă a acestora nu poate fi definită în prealabil.

(359) Sistemul bonus/malus există în majoritatea CAEE-urilor, pe baza acestuia producătorii având dreptul la un adaos la preț în cazul în care, de exemplu, în perioadele de vârf se exploatează capacități suplimentare sau se produce mai multă energie decât este prevăzut în CAEE. În schimb, sistemul determină reducerea prețului în cazul în care producătorul oferă o capacitate inferioară în raport cu ce se prevede în CAEE, respectiv în planul anual/lunar.

(360) Aceste calcule – asemănător celor enumerate mai sus – se bazează pe planuri de exploatare periodice, depinzând, de asemenea, de comportamentul producătorului. În nici un caz, acestea nu pot fi stabilite în avans.

⁽⁸⁰⁾ A se vedea, de exemplu, decizia Comisiei din 28 ianuarie 2004 privind acordarea ajutorului de stat CZ 14/2003 – Republica Cehă „Česka spořitelna, a.s.”.

- (361) Cele de mai sus evidențiază că, în cazul contractelor cu un termen de 15-27 de ani, nu se poate stabili prețul final de achiziție a energiei electrice. Prețul exact depinde de planurile de producție periodice, fiind influențat, de asemenea, de evoluția cererii de energie, de atitudinea părților contractante, de prețurile combustibilului etc.
- (362) Deși nu toate argumentele prezentate se referă la toate CAEE-urile (întrucât categoriile de costuri acceptabile diferă, în oarecare măsură, în funcție de înțelegerile individuale), fiecare CAEE conține elemente componente ale prețului care nu pot fi definite cu exactitate în avans.
- (363) Pe această bază, Comisia consideră că existența formulelor de stabilire a prețului nu delimitează în mod corespunzător angajamentul financiar al statului. Faptul că formula este alcătuită din numeroși indicatori fluctuanți face imposibilă definirea suficient de exactă a nivelului angajamentului financiar al statului în viitor.
- (364) Pe lângă acestea, trebuie notat că angajamentul financiar al MVM care rezultă din CAEE-uri depinde în mare parte și de cerere. Aceasta deoarece obligația financiară în cauză este egală cu diferența dintre prețul de achiziție în temeiul CAEE-urilor și încasările din energia comercializată de către MVM. Iar prețul la care MVM comercializează energia nu poate fi definit în avans. Acesta este influențat de încasările obținute din comercializarea în cadrul înțelegerilor încheiate cu distribuitorii regionali, precum și de rezultatul licitațiilor, al licitațiilor de capacitate sau al vânzărilor pe „piață”. Prețurile sunt influențate de reglementările periodice ale prețurilor de către autorități, precum și de fluctuația cererii de pe piață. Această situație mărește în continuare caracterul imprezvizibil al angajamentului financiar al statului în temeiul CAEE-urilor. În plus, este posibil ca cantitățile de preluare garantate acoperite prin CAEE-uri să depășească din ce în ce mai mult necesitățile reale ale MVM, mai ales în urma liberalizării întregii piețe de energie, din ianuarie 2008. Surplusul de energie poate mări în continuare costurile necunoscute, nivelul exact al angajamentului statului în temeiul CAEE-urilor devenind astfel și mai imprezvizibil.
- (365) Din cele de mai sus rezultă că efectuarea de către MVM a plăților în favoarea producătorilor de energie electrică după aderare nu reprezintă o simplă achitare a tranșelor de plată în limita unei sume stabilite înainte de aderare.
- (366) Prin urmare, CAEE-urile examinate în prezenta decizie constituie măsuri care se aplică după aderare, în sensul capitolului 3 din anexa IV la Actul de aderare.

7.5. CAEE-ul ca „ajutor nou”, în opoziție cu „ajutor existent”

- (367) Conform capitolului 3 din anexa IV la Actul de aderare „în cazul în care Comisia nu obiectează cu privire la măsura de ajutor existentă, în temeiul unor rezerve serioase în ceea ce privește compatibilitatea măsurii cu piața comună, în termen de 3 luni de la primirea informațiilor complete cu privire la această măsură sau de la primirea declarației noului stat membru prin care acesta informează Comisia că informațiile furnizate sunt complete, deoarece informațiile adiționale cerute nu sunt disponibile sau au fost deja furnizate, se consideră că nu s-a ridicat nicio obiecție din partea Comisiei.”
- (368) În temeiul acestui articol, unele părți interesate argumentează că, în urma notificării Ungariei din 31 martie 2004, Comisia a depășit termenul de trei luni și, prin urmare, a aprobat tacit măsura în cadrul procedurii înterimare.
- (369) În această privință, Comisia atrage atenția asupra faptului că subiectul notificării din 31 martie 2004 prezentate în cadrul procedurii înterimare îl constituie decretul guvernamental privind compensația oferită MVM, și nu CAEE-urile. Ungaria a retras notificarea, iar Comisia a inițiat ulterior un caz nou referitor la CAEE-uri, cu numărul de înregistrare „NN” (a se vedea și capitolul 1 de mai sus).
- (370) De asemenea, trebuie să se remarce faptul că – astfel cum arată și tabelul de mai jos – Comisia nu a depășit termenul de trei luni invocat de părțile interesate:

Eveniment	Data	Perioada dintre notificarea informației și luarea măsurilor
Notificarea din partea Ungariei	31.3.2004	
Întrebările Comisiei	29.4.2004	29 de zile
Răspunsurile Ungariei	4.6.2004	
Întrebările Comisiei	10.8.2004	2 luni și 6 zile
Răspunsurile Ungariei	21.10.2004	
Întrebările Comisiei	17.1.2005	2 luni și 27 de zile
Răspunsurile Ungariei	7.4.2005	
Ungaria retrage notificarea	15.4.2005	8 zile

- (371) De asemenea, în afară corespondenței scrise de mai sus, au avut loc întâlniri între Comisie și autoritățile maghiare la 15 iulie 2004, 30 noiembrie 2004 și, respectiv, 12 ianuarie 2005.

- (372) În ceea ce privește procedura care face obiectul prezentei decizii, Comisia va analiza în continuare dacă, în conformitate cu dispozițiile Actului de aderare și ale Regulamentului de procedură, CAEE-urile constituie ajutoare existente sau ajutoare noi.
- (373) Conform capitolului 3 din anexa IV la Actul de aderare, toate măsurile puse în aplicare înainte de aderare și aplicabile în continuare după aderare, care constituie ajutor de stat și nu corespund niciuneia dintre categoriile de ajutoare existente enumerate mai jos, sunt considerate, după aderare, drept un ajutor nou, în sensul articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE.
- (374) CAEE-urile analizate în prezenta decizie au intrat în vigoare între 1995-2001, respectiv înaintea aderării Ungariei la Uniunea Europeană (1 mai 2004). Prezenta decizie vizează doar CAEE-urile care erau în vigoare la data aderării. Aceasta nu vizează niciun CAEE care a fost reziliat înainte de data în cauză. Măsura, din toate motivele menționate la punctul 7.4, este aplicabilă după aderare, în sensul Actului de aderare.
- (375) În Actul de aderare sunt prevăzute următoarele trei categorii de ajutoare existente:
1. Măsurile de ajutor puse în aplicare înainte de 10 decembrie 1994.

Majoritatea CAEE-urilor au fost încheiate și au intrat în vigoare după data de 10 decembrie 1994.
 2. Măsurile de ajutor enumerate în apendicele la prezenta anexă.

Nici CAEE-urile în general, nici CAEE-uri individuale nu apar în apendicele redactat conform capitolului 3 alineatul (1) litera (b) din anexa IV la Actul de aderare, conținând lista măsurilor de ajutor existente.
 3. Măsurile de ajutor care, înainte de data aderării, au fost evaluate de autoritatea de control a ajutorului de stat din noul stat membru și au fost considerate compatibile cu acquis-ul comunitar și față de care Comisia nu a ridicat nicio obiecție în temeiul unor rezerve serioase privind compatibilitatea măsurii cu piața comună, în conformitate cu procedura stabilită la alineatul (2), așa-numita procedură interimară [a se vedea capitolul 3 alineatul (2) din anexa IV la Actul de aderare].

Niciun CAEE nu a fost notificat Comisiei în cadrul așa-numitei proceduri interimare.
- (376) Având în vedere faptul că CAEE-urile nu aparțin niciunei categorii de ajutoare existente enumerate în Actul de
- aderare, prin urmare, acestea sunt considerate drept ajutoare noi după aderare.
- (377) De asemenea, Comisia atrage atenția asupra faptului că această clasificare a CAEE-urilor coincide cu condiția menționată la articolul 1 litera (b) punctul (v) ultima teză din Regulamentul de procedură. Dispoziția prevede că, în cazul în care măsuri existente devin ajutor de stat în urma liberalizării conform legislației comunitare (în prezentul caz, după intrarea în vigoare a Directivei 96/92/CE privind normele comune pentru piața internă de energie electrică, ceea ce în Ungaria s-a întâmplat la data aderării), atunci măsurile în cauză nu mai pot fi considerate ajutoare existente după data liberalizării, trebuind tratate drept ajutoare noi.
- (378) Centrala energetică din Budapesta afirmă că articolul 1 litera (b) punctul (v) ultima teză din Regulamentul de procedură nu se aplică. Aceasta face referire la hotărârea⁽⁸¹⁾ în cauza *Alzetta Mauro* și afirmă că ajutorul care a fost acordat pe o piață fără concurență înainte de liberalizare se clasifică după data liberalizării drept ajutor existent.
- (379) Comisia nu poate accepta acest argument. Astfel cum s-a arătat mai sus, potrivit punctului de vedere a Comisiei, obiectivul dispozițiilor Actului de aderare cu privire la ajutoarele de stat este tocmai de a asigura supravegherea de către Comisie a fiecărei măsuri care după data aderării ar putea denatura concurența dintre statele membre. Spre deosebire de Tratatul de aderare încheiate înainte de 1 mai 2004, Actul de aderare intrat în vigoare la 1 mai 2004 urmărește să limiteze categoriile de măsuri considerate a fi ajutoare existente la cele trei cazuri specifice, descrise mai sus. Hotărârea în cauza *Alzetta Mauro* nu se referă la măsuri care se încadrează în domeniul de aplicare a Actului de aderare, drept pentru care nu poate fi viza CAEE-urile care fac obiectul evaluării. În plus, hotărârea în cauza *Alzetta Mauro* se referă la situația anterioară intrării în vigoare a Regulamentului (CE) nr. 659/1999.
- (380) Centrala energetică din Budapesta afirmă că articolul 1 litera (b) punctul (v) nu se poate aplica măsurilor de ajutor individual „întrucât acesta nu face referire în mod special la măsurile de ajutor individual”. Comisia a respins acest argument. Nu există niciun motiv pentru care referirea la „acordarea ajutorului”, respectiv „anumite măsuri” să nu poată face trimitere, în același timp, la ajutoarele individuale și la schemele de ajutor. Articolul 4 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 se referă în mod constant la „măsurile” notificate, însă Comisia presupune că partea interesată nu ar considera că articolul 4 reglementează exclusiv analizarea preliminară a schemelor de ajutor notificate.
- (381) În concluzie, în baza Actului de aderare și a Regulamentului de procedură, Comisia consideră că CAEE-urile constituie ajutoare noi.

⁽⁸¹⁾ A se vedea nota de subsol 36.

7.6. Comisia nu poate abroga contracte de drept civil valabil încheiate („pacta sunt servanda”) – Incertitudine juridică – Proporționalitate

- (382) Din acest punct de vedere, Comisia dorește să ia poziție în legătură cu observațiile prezentate de părțile interesate potrivit cărora Comisia nu poate anula contracte de drept civil, întrucât, potrivit părților interesate, acest fapt ar fi contrar dispozițiilor Tratatului CE privind ajutoarele de stat și ar încălca principiul certitudinii juridice și cerința de proporționalitate.
- (383) Comisia respinge acest argument. Din perspectiva ajutoarelor de stat, forma ajutorului (în cazul CAEE-urilor, contractul de drept civil) nu are importanță, deoarece, din perspectiva Comisiei, contează doar efectul măsurii. În cazul în care, ca urmare a dispozițiilor unui contract de drept civil rezultă un ajutor de stat ilegal și incompatibil pentru una dintre părți, atunci statul membru în cauză trebuie să anuleze dispozițiile respective. Comisia trebuie să dispună anularea măsurii de ajutor ilegale și incompatibile, chiar și atunci când ajutorul de stat reprezintă un element atât de important al contractului, încât anularea acestuia aduce atingere și valabilității contractului respectiv.
- (384) Comisia face următoarele observații cu privire la certitudinea juridică. Acordul european de pregătire a aderării și de instituire a unei asocieri între Comunitățile Europene și statele membre ale acestora, pe de o parte, și Republica Ungară, pe de altă parte, a fost semnat la 16 decembrie 1991 și a intrat în vigoare la 1 februarie 1994, deci înainte de încheierea CAEE-urilor. Ungaria și-a prezentat oficial cererea de aderare la 31 martie 1994. În perioada în care părțile au încheiat CAEE-urile (1995-2001), Ungaria era deja obligată – în conformitate cu dispozițiile articolului 62 din Acordul european – să își armonizeze regulile în domeniul concurenței cu Tratatul CE. Era clar că CAEE-urile au fost semnate pe un termen lung și că acestea nu vor expira înainte de aderarea Ungariei la Uniunea Europeană.
- (385) La 16 aprilie 2003, Republica Ungară a semnat Tratatul de aderare⁽⁸²⁾. Tratatul de aderare a intrat în vigoare începând cu data de 1 mai 2004. Actele fundamentale primare, precum și dispozițiile legislației secundare, au devenit obligatorii pentru Ungaria de la data aderării, în conformitate cu articolul 2 din Actul de aderare. Prin urmare, în noile state membre, acquis-ul comunitar se aplică tuturor legăturilor contractuale, iar excepția de la această regulă trebuie să derive exclusiv din Actul de aderare. Actul de aderare anexat la Tratatul de aderare, precum și anexele la acesta, nu conțin nicio derogare de la normele de acordare a ajutorului de stat care să excludă CAEE-urile sau, în general, sectorul energetic, de la aplicarea directă a legislației UE referitoare la ajutoarele de stat.
- (386) În consecință, în privința sectorului energetic, Comisia este obligată să aplice regulile Uniunii Europene din domeniul concurenței și în Ungaria, la fel ca în toate celelalte state membre. Comisia nu este de acord cu argumentele părților interesate, potrivit cărora incertitudinea juridică de pe piața comună de energie s-ar datora tocmai faptului că normele privind acordarea ajutorului de stat ar fi aplicate CAEE-urilor. Aderarea unei țări la UE poate crea, într-adevăr, o asemenea situație în care o măsură, care înainte de aderare nu contravenea dispozițiilor legale naționale, să fie calificată drept ajutor de stat din momentul aderării, făcând astfel obiectul controlului Comisiei asupra ajutoarelor de stat.
- (387) Comisia nu a identificat în observațiile părților interesate niciun argument temeinic care ar dovedi că prezenta procedură ar fi incompatibilă cu principiul certitudinii juridice.

7.7. Evaluarea compatibilității

- (388) Articolul 87 alineatul (1) din Tratatul CE definește principiul de bază potrivit căruia în cadrul Comunității acordarea ajutoarelor de stat este ilegală.
- (389) Articolul 87 alineatele (2) și (3) din Tratatul CE definesc derogările de la regula generală prevăzută la articolul 87 alineatul (1) din Tratatul CE, conform căreia ajutoarele de stat sunt incompatibile cu piața comună.
- (390) Derogările prevăzute la articolul 87 alineatul (2) din Tratatul CE nu se aplică în prezentul caz, întrucât măsura în cauză nu are caracter social, nu a fost acordată în favoarea unui consumator individual, nu are caracter de reparare a daunelor provocate de calamități naturale sau alte evenimente extraordinare și nu constituie ajutor acordat economiei anumitor regiuni din Republica Federală Germania care au fost afectate de divizare.
- (391) Derogări suplimentare sunt prevăzute la articolul 87 alineatul (3) din Tratatul CE.
- (392) Articolul 87 alineatul (3) litera (a) prevede următoarele: se consideră a fi compatibile cu piața comună „ajutoarele destinate promovării dezvoltării economice a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut.” La data aderării, întreg teritoriul Ungariei putea fi considerat o astfel de zonă și majoritatea regiunilor țării puteau beneficia în continuare de astfel de ajutoare⁽⁸³⁾.

⁽⁸²⁾ JO L 236, 23.9.2003.

⁽⁸³⁾ La 13 septembrie 2006, Comisia a aprobat harta ajutoarelor regionale în Ungaria, publicată în JO C 256, 24.10.2006, p. 7.

- (393) Comisia a aprobat linii directoare privind evoluția ajutoarelor în cauză. La data aderării Ungariei la UE erau în vigoare Liniile directoare privind ajutoarele naționale regionale⁽⁸⁴⁾ (în continuare: liniile directoare anterioare privind ajutoarele naționale regionale). Acestea au reglementat evoluția acordării ajutoarelor regionale, având în vedere dispozițiile articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE. Pentru perioada de după 1 ianuarie 2007, Comisia a aprobat noi Linii directoare privind ajutoarele de stat regionale⁽⁸⁵⁾ (în continuare: noile linii directoare privind ajutoarele de stat regionale).
- (394) În temeiul liniilor directoare, regula principală este aceea că ajutorul de stat se alocă exclusiv pentru acoperirea costurilor de investiții⁽⁸⁶⁾. În conformitate cu cele două linii directoare:
- (395) „Ajutoarele regionale destinate reducerii cheltuielilor curente ale unei întreprinderi (ajutor pentru funcționare) sunt, în mod normal, interzise. Cu toate acestea, astfel de ajutoare se pot acorda, în mod excepțional, în regiunile eligibile în temeiul derogării prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din tratat, cu condiția ca acestea să fie justificate de contribuția lor la dezvoltarea regională și de natura lor și ca nivelul lor să fie proporțional cu handicapul pe care încearcă să îl compenseze. Statele membre trebuie să demonstreze existența și importanța oricărui handicapuri.”⁽⁸⁷⁾
- (396) Ajutorul în cauză nu poate fi considerat drept ajutor pentru investiții. Ajutorul pentru investiții este definit de cele două linii directoare privind ajutoarele regionale prin indicarea costurilor care pot fi eligibile. Evident, plățile efectuate în temeiul CAEE-urilor acoperă și alte costuri. Exemplul cel mai evident este angajamentul de a garanta acoperirea costurilor de combustibil necesare pentru funcționarea centralelor energetice. CAEE-urile pot acoperi și costurile legate de forța de muncă. În mod normal aceste costuri nu pot beneficia de ajutorul pentru investiție. Dimpotrivă, acestea corespund costurilor curente ale operatorului și, prin urmare, trebuie incluse printre costurile de funcționare definite de cele două linii directoare privind ajutoarele regionale.
- (397) În privința ajutorului pentru funcționare, nici autoritatea maghiară, nici părțile interesate nu au confirmat în cursul procedurii handicapuri regionale legate de anumite regiuni care să fi fost vizate de CAEE-uri și nici nu au dovedit că ajutorul ar fi proporțional cu handicapurile respective.
- (398) Mai mult, ambele linii directoare privind ajutoarele regionale prevăd că, în fiecare caz, ajutorul pentru funcționare trebuie să fie redus progresiv și limitat în timp. Ajutorul acordat în cadrul CAEE-urilor nu scade treptat, dimpotrivă, termenul de 15-27 de ani depășește cu mult nivelul autorizat de liniile directoare. CAEE-urile nu corespund niciuneia dintre derogările extraordinare permise în cadrul liniilor directoare privind ajutoarele regionale, fapt neconfirmat nici de autoritățile maghiare, nici de părțile interesate.
- (399) Luând în considerare cele de mai sus, Comisia stabilește că ajutorul nu poate beneficia de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din Tratatul CE.
- (400) Articolul 87 alineatul (3) litera (b) din Tratatul CE prevede că sunt considerate compatibile cu piața comună „ajutoarele destinate să promoveze realizarea unui proiect important de interes european comun sau să remedieze perturbări grave ale economiei unui stat membru”.
- (401) Comisia constată că ajutorul în cauză nu se referă la promovarea realizării a unui proiect important care să deservească un interes european comun.
- (402) Comisia nu a identificat nicio dovadă a faptului că ajutorul ar servi la remedierea unor perturbări grave survenite în economia maghiară. Comisia recunoaște faptul că energia electrică reprezintă un produs important pentru economia fiecărei stat membru, precum și că în anii nouăzeci a fost necesară modernizarea acestui sector în Ungaria.
- (403) În același timp, potrivit evaluării Comisiei, „perturbarea gravă a economiei unui stat membru” se referă la cazuri mult mai grave, respectiv nu se aplică contractelor referitoare la furnizarea normală de energie electrică. În plus, Comisia arată că formularea de mai sus presupune un anumit grad de urgență, ceea ce este incompatibil cu CAEE-urile.
- (404) Nici autoritățile maghiare, nici părțile interesate nu au afirmat că CAEE-urile ar fi compatibile cu dispozițiile articolului 87 alineatul (3) litera (b) din Tratatul CE.
- (405) Luând în considerare cele de mai sus, Comisia stabilește că ajutorul nu poate beneficia de derogarea prevăzută la articolul 87 alineatul (3) litera (a) din Tratatul CE.
- (406) Articolul 87 alineatul (3) litera (d) din Tratatul CE prevede că ajutoarele destinate promovării culturii și conservării patrimoniului cultural pot fi compatibile cu Tratatul CE, în cazul în care acestea nu afectează schimburile comerciale și concurența în Comunitate, într-o măsură care să contravină interesului comun. Evident, acest punct nu este aplicabil CAEE-urilor.
- (407) Articolului 87 alineatul (3) litera (c) din Tratatul CE permite acordarea ajutoarelor destinate să favorizeze dezvoltarea anumitor activități sau regiuni economice, în cazul în care acestea nu afectează schimburile comerciale, într-o măsură care să contravină interesului comun. Comisia a elaborat numeroase dispoziții și comunicate în care precizează modul de aplicare a derogării prevăzute de articolul menționat.

⁽⁸⁴⁾ JO C 74, 10.3.1998, p. 9.

⁽⁸⁵⁾ JO C 54, 4.3.2006, p. 13.

⁽⁸⁶⁾ Punctul 4.15 al liniilor directoare anterioare privind ajutoarele naționale regionale, respectiv punctul 5 al noilor linii directoare privind ajutoarele de stat regionale.

⁽⁸⁷⁾ Citat de la punctul 5 al noilor linii directoare privind ajutoarele de stat regionale.

- (408) Considerentele 393-398 de mai sus au arătat că CAEE-urile sunt incompatibile atât cu liniile directoare anterioare privind ajutoarele regionale, cât și cu cele noi.
- (409) În privința Orientărilor privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului⁽⁸⁸⁾, care se aplică de la data aderării Ungariei la Uniunea Europeană, Comisia atrage atenția asupra faptului că, precum în cazul liniilor directoare privind ajutoarele de stat regionale, au prioritate ajutoarele pentru investiții. Acordarea ajutorului pentru funcționare se limitează la acordarea unui ajutor pentru obiective individuale. Dintre acestea, primul se referă la gestionarea deșeurilor și economisirea energiei (punctul E.3.1.), fiind disponibil pentru cel mult 5 ani. Al doilea obiectiv este reducerea sau scutirea de impozite (punctul E. 3.2.). Al treilea se referă la sursele de energie regenerabilă (punctul E.3.3). Evident, niciuna dintre aceste dispoziții nu se aplică în prezentul caz.
- (410) Al patrulea, și totodată ultimul, tip de ajutor pentru funcționare permis este cel acordat pentru producerea energiei termice și electrice în cogenerare a (punctul E.3.4., denumită în continuare „producerea de energie în cogenerare”). Unii dintre producătorii în cauză produc energie termică și energie electrică. Însă CAEE-urile nu corespund condițiilor precizate la punctul 66 al Orientărilor privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului, și anume nu corespund niciunei opțiuni de la punctele 58-65. Una dintre condițiile stabilite la punctul 66 se referă la faptul că măsura de ajutor trebuie să aducă avantaje din punct de vedere al protecției mediului, întrucât eficacitatea conversiei este deosebit de ridicată, măsura făcând posibilă reducerea consumului de energie, sau întrucât procesul de producție dăunează mai puțin mediului. Niciuna dintre informațiile de care dispune Comisia nu indică îndeplinirea acestor condiții.
- (411) În plus, statele membre pot alege dintre următoarele trei opțiuni de acordare a ajutoarelor pentru producerea energiei în cogenerare:
- opțiunea 1: ajutor pentru a compensa diferența dintre costurile de producție ale centralei producătoare de energie electrică în cogenerare și prețul de piață al energiei produse;
 - opțiunea 2: introducerea unor mecanisme de piață, precum certificatele verzi și concursurile de proiecte;
 - opțiunea 3: ajutor pentru a compensa costurile externe evitate, și anume costurile de mediu care ar fi fost suportate de întreprindere dacă aceeași energie nu ar fi fost produsă prin cogenerare;
 - opțiunea 4: ajutor acordat pe o perioadă de cel mult cinci ani, timp în care valoarea acestuia ori scade treptat, ori nu depășește 50 % din valoarea costurilor suplimentare.
- (412) Este evident că CAEE-urile nu corespund condițiilor opțiunilor 2 și 3. Nici condițiile opțiunii 1 nu sunt îndeplinite, deoarece la calcularea valorii ajutorului nu au fost aplicate prețurile de piață ale energiei produse. Valoarea unui ajutor acordat în cadrul unui CAEE depinde de costurile de funcționare și de investiție, care sunt asumate exclusiv de producătorul respectiv, și nu de prețul oferit de ceilalți producători de energie electrică.
- (413) În plus, în realitate nici Ungaria, nici părțile interesate nu au argumentat în favoarea compatibilității cu dispozițiile articolului menționat, respectiv nu au dovedit niciodată că centralele energetice ar corespunde criteriilor din Orientările privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului, referitor la ajutorul de funcționare acordat pentru producerea energiei în cogenerare.
- (414) La 23 ianuarie 2008, Comisia a aprobat noi Orientări privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului⁽⁸⁹⁾. Noile orientări permit, de asemenea, acordarea ajutorului pentru funcționare doar în cazul economisirii energiei, în cazul utilizării surselor de energie regenerabilă, respectiv în cazul reducerii sau scutirii de impozite. Astfel cum s-a menționat anterior, niciuna dintre aceste dispoziții nu se poate aplica în cazul CAEE-urilor.
- (415) În ceea ce privește producția de energie termică și electrică în cogenerare, statele membre pot acorda astfel de ajutoare pe baza următoarelor trei opțiuni:
- opțiunea 1: ajutor pentru a compensa diferența dintre costurile de producție ale centralei producătoare de energie electrică în cogenerare și prețul de piață al tipului de energie produsă;
 - opțiunea 2: introducerea unor mecanisme de piață, precum certificatele verzi și concursurile de proiecte;
 - opțiunea 3: ajutor acordat pe o perioadă de cel mult cinci ani, timp în care valoarea acestuia ori scade treptat, ori nu depășește 50 % din valoarea costurilor suplimentare.
- CAEE-urile nu corespund niciuneia dintre aceste opțiuni. Nici autoritățile maghiare, nici producătorii de energie electrică nu au furnizat niciun fel de dovadă referitor la îndeplinirea criteriilor prevăzute în noile Orientări privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului.
- (416) În prezentul caz, dintre directivele și comunicările elaborate de Comisie în vederea explicării modului exact de aplicare a derogărilor prevăzute la articolul 87 alineatul (3) litera (c), se poate aplica doar metodologia costurilor irecuperabile (a se vedea considerentul 26 de mai sus).

⁽⁸⁸⁾ Orientări comunitare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului, JO C 37, 3.2.2001, p. 3.

⁽⁸⁹⁾ JO C 82, 1.4.2008, p. 1.

- (417) Metodologia se referă la ajutorul acordat în favoarea întreprinderilor emergente care au făcut investiții în centrale energetice înainte de liberalizare și care pot avea unele dificultăți în rentabilizarea investițiilor pe o piață liberalizată. Metodologia trebuie privită ca baza corespunzătoare pentru evaluarea compatibilității CAEE-urilor, întrucât una dintre caracteristicile fundamentale ale acestora este aceea că permit unor întreprinderi, care au investit în echipamente de producere a energiei electrice înainte de liberalizarea sectorului energetic, să obțină în continuare un venit garantat, menit să le asigure rentabilitatea investițiilor.
- (418) Comisia menționează că nici autoritățile maghiare, nici părțile interesate nu au afirmat în observațiile acestora că CAEE-urile ar fi compatibile cu criteriile metodologiei. Majoritatea producătorilor consideră, de fapt, că CAEE-urile sunt contracte încheiate cu mult înaintea metodologiei, iar criteriile mecanismelor compensatorii pur și simplu nu sunt relevante pentru evaluarea contractelor în cauză.
- (419) Obiectivul cel mai important al metodologiei este de a sprijini tranziția sectorului energetic la piața liberalizată, oferind o șansă întreprinderilor emergente din industria energiei electrice să adapteze la introducerea unui mediu concurențial ⁽⁹⁰⁾.
- (420) Pe parcursul analizării măsurilor de ajutor menite să compenseze costurile legate de obligațiile și garanțiile care nu pot fi îndeplinite din cauza liberalizării pieței de energie electrică, metodologia conturează principiile aplicate de către Comisie. Aceasta se referă la astfel de obligații sau garanții ca la „costuri irecuperabile”, care pot apărea sub multe forme, în special sub forma unor investiții realizate cu garanții de comercializare, implicite sau explicite.
- (421) Întrucât CAEE-urile constituie garanții explicite de comercializare, acordate înainte de data liberalizării, se poate considera că centralele energetice care funcționează în cadrul CAEE-urilor se încadrează în domeniul de aplicare a metodologiei.
- (422) Cu toate acestea, Comisia constată că mai multe elemente ale principiilor cele mai importante ale CAEE-urilor nu corespund condițiilor prevăzute în secțiunea 4 din metodologie. În primul rând, acestea nu îndeplinesc condiția de la punctul 4.2 al metodologiei, care prevede că evoluția concurenței trebuie luată în considerare în dispozițiile referitoare la plata ajutorului. Mecanismele de stabilire a prețurilor CAEE-urilor au fost create astfel încât să nu se ia în considerare decât indicatorii individuali ai centralei energetice în cauză. Nu se iau în considerare prețurile oferite de producătorii concurenței, nici capacitățile de producție ale acestora.
- (423) În baza dispozițiilor punctului 4.9 al metodologiei, Comisia exprimă rezerve serioase în legătură cu acordarea unor ajutoare a căror valoare nu ține seama de diferențele dintre supozițiile economice și de piață luate în considerare la estimarea costurilor irecuperabile inițiale și schimbările efective care intervin în timp. CAEE-urile constituie astfel de ajutoare, întrucât nu au utilizat ipotezele de piață la stabilirea ajutoarelor. Mai mult, faptul că, în pofida deschiderii treptate a pieței de energie, dispozițiile cele mai importante ale CAEE-urilor au rămas neschimbate și prevăd ca MVM să achiziționeze o cantitate de energie mai mare decât necesitățile sale, urmând să comercializeze surplusul pe piața liberă, dovedește clar că CAEE-urile nu iau în considerare evoluția reală a pieței.
- (424) În plus, – astfel cum s-a arătat la capitolul 3 de mai sus – pentru producătorii de energie electrică, avantajul cel mai important de care beneficiază în urma CAEE-urilor constă în faptul că MVM a fost obligată să cumpere capacitatea stabilită și cantitatea minimă garantată la un preț care acoperă costurile fixe, suplimentare și de capital pe o durată care, în general, corespunde timpului de funcționare sau amortizare a echipamentelor în cauză. În consecință, CAEE-urile au efectul de a obliga una dintre părți să achiziționeze energia electrică a celeilalte părți, fără a lua în considerare evoluția efectivă a ofertelor concurente.
- (425) Mai multe state membre au creat asemenea mecanisme compensatorii cu ajutorul cărora – pe baza analizei evoluției viitoare a pieței concurențiale, și mai ales a prețurilor rezultate ca urmare a evoluției ofertei și a cererii – determină anticipat limita superioară a valorii ajutorului. Dacă veniturile efective ale producătorilor în cauză sunt mai mari decât cele estimate, atunci ajutorul se recalculează, valoarea stabilită fiind mai mică decât suma maximă. Prin urmare, efectul compensației pe piață se reduce la minimumul posibil, mai ales deoarece nu asigură beneficiarului un nivel minim de producție și de comercializare.
- (426) Din acest punct de vedere, CAEE-urile – în loc să favorizeze trecerea la piața concurențială – mai degrabă împiedică dezvoltarea unei concurențe efective pe o parte semnificativă a pieței de producere a energiei electrice. Prin urmare, măsurile de ajutor nu fac posibilă luarea în considerare a evoluției viitoare a concurenței, iar valoarea ajutorului nu depinde de evoluția concurenței efective.
- (427) În concluzie, măsurile în cauză contravin, de asemenea, principiilor prevăzute la articolul 5 din metodologie, conform cărora modalitățile de finanțare nu pot fi contrare interesului comun și concurenței. Conform dispozițiilor articolului 5, modalitățile de finanțare nu trebuie să împiedice pătrunderea pe piețele naționale sau regionale existente a unor întreprinderi externe sau a unor concurenți noi. Astfel cum se subliniază, între altele, și la considerentul 220, sistemul de contractare a capacităților și taxa de capacitate pot împiedica MVM, reprezentând de departe cel mai mare cumpărător cu

⁽⁹⁰⁾ A se vedea dispozițiile introductive ale metodologiei.

ridicata, să încheie contracte cu alți producători, în locul celor încheiate în cadrul CAEE-urilor. În plus, deschiderea pieței și condițiile stabilite prin CAEE-uri obligă MVM să achiziționeze mai multă energie decât are nevoie, respectiv o constrâng să recomercializeze energia electrică astfel achiziționată pe piața liberă, cu ajutorul mecanismelor de valorificare. Acest fapt împiedică intrarea noilor veniți pe piața de comerț cu ridicata. Prin urmare, Comisia consideră că CAEE-urile denaturează piața pentru o perioadă mult mai îndelungată decât cea necesară în vederea liberalizării pieței maghiare a comerțului cu ridicata de energie electrică.

(428) Regulile care au stat la baza CAEE-urilor nu corespund criteriilor punctului 4.5. al metodologiei, întrucât nu stabilesc anticipat limita maximă a valorii ajutorului care este acordat producătorilor între 1 mai 2004 și expirarea CAEE-urilor.

(429) În plus, conform punctului 4.8. al metodologiei, Comisia își exprimă îndoiala cu privire la ajutoarele obținute înainte de intrarea în vigoare⁽⁹¹⁾ a Directivei 96/92/CE, al căror scop este păstrarea unei părți din încasări sau a încasărilor totale fără a lua în considerare cu seriozitate costurile irecuperabile eligibile rezultate, după caz, ca urmare a deschiderii pieței.

(430) Menținerea CAEE-urilor după aderarea Ungariei la Uniunea Europeană are ca rezultat tocmai asigurarea unei mari părți a veniturilor obținute de producătorii de energie electrică în cauză, înainte de intrarea în vigoare a Directivei 96/26/CE. În plus, centralele energetice vizate de CAEE-uri ocupă o parte semnificativă din piață, respectiv aceste contracte au un termen de execuție care depășește cu mult perioada necesară în mod rezonabil pentru adaptarea la condițiile pieței.

(431) Mai mult, printre dispozițiile principale care alcătuiesc CAEE-urile, Comisia nu poate identifica elemente care ar putea fi considerate, în temeiul metodologiei, compatibile cu piața comună. În special, reducerea termenului de execuție a CAEE-urilor nu ar fi suficientă pentru asigurarea compatibilității, întrucât mecanismul de finanțare, care este bazat pe capacitățile contractate și cantitățile preluate în mod garantat, ar împiedica în continuare dezvoltarea concurenței reale. De asemenea, mecanismul de stabilire a prețurilor ar rămâne în contradicție cu obiectivul de a favoriza dezvoltarea unei piețe concurențiale reale, unde prețurile sunt stabilite de raportul dintre ofertă și cerere.

(432) În baza argumentelor de mai sus, Comisia constată că CAEE-urile sunt incompatibile cu criteriile definite în metodologie.

⁽⁹¹⁾ De fapt, de la data liberalizării pieței de energie, care în cazul Ungariei este 1 mai 2004.

(433) Unele părți interesate au susținut că dispozițiile articolului 86 alineatul (2) din Tratatul CE se pot aplica CAEE-urilor și în cazul în care acestea nu corespund criteriilor expuse în hotărârea în cauza *Altmark*.

(434) Comisia consideră că observațiile prezentate la considerentele 255-275 în legătură cu criteriile hotărârii *Altmark* conduc, totodată, și la concluzia că dispozițiile articolului 86 alineatul (2) nu se pot aplica în cazul CAEE-urilor.

(435) Articolul 86 alineatul (2) se poate aplica exclusiv în cazul în care întreprinderea beneficiară are obligația de a presta servicii de interes economic general, specificate în mod expres, condiție care – astfel cum se arată la considerentele 256-267 – nu este îndeplinită în prezentul caz. Mai mult, compensația pentru prestarea serviciului de interes economic general trebuie să fie proporțională cu costurile suplimentare, iar aceasta înseamnă că sfera serviciilor prestate trebuie definită cu exactitate, pentru a calcula costurile aferente. Astfel cum se arată la considerentele 268-270, în prezentul caz această condiție nu este îndeplinită.

(436) Prin urmare, ajutorul care face obiectul prezentei decizii este considerat ca fiind ajutor de stat incompatibil cu piața comună.

7.8. Obligația de rambursare

(437) În temeiul Tratatului CE și a jurisprudenței constante Curții Europene – în măsura în care a constatat că acordarea unui ajutor de stat nu este compatibilă cu piața comună – Comisia poate hotărî dacă statul în cauză trebuie sau nu să anuleze sau să modifice măsura de ajutor în cauză⁽⁹²⁾. De asemenea, în temeiul jurisprudenței constante a Curții, în cazul măsurilor de ajutor considerate de Comisie ca fiind incompatibile cu piața comună, obligația statului de a anula măsura de ajutor este menită să restabilească situația inițială⁽⁹³⁾. Curtea a afirmat în această privință că obiectivul este îndeplinit atunci când beneficiarii rambursează valoarea ajutoarelor acordate în mod ilegal, pierzând astfel avantajul pe care l-au avut față de ceilalți concurenți de pe piață, iar situația anterioară acordării ajutorului este restabilită⁽⁹⁴⁾.

(438) Urmând jurisprudența menționată, articolul 14 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 prevede următoarele: „Atunci când adoptă decizii negative în cazuri de ajutor ilegal, Comisia decide ca statul membru în cauză să ia toate măsurile necesare pentru recuperarea ajutorului de la beneficiar (denumită în continuare «decizie de recuperare»). Comisia nu solicită recuperarea ajutorului în cazul în care aceasta ar contraveni unui principiu general de drept comunitar.”

⁽⁹²⁾ Hotărârea C-70/72 în cauza Comisia/Germania (Culegere 1973, p. 00813, punctul 13).

⁽⁹³⁾ Hotărârea C-278/92, C-279/92 și C-280/92 în cauzele conexe Spania/Comisia Comunităților Europene (Culegere 1994, p. I-4103, punctul 75).

⁽⁹⁴⁾ Hotărârea C-75/97 în cauza Regatul Belgiei/Comisia Comunităților Europene (Culegere 1999, p. I-03671, punctele 64-65).

(439) Unele părți interesate au argumentat în cererea acestora că anularea contractelor individuale prin decizia Comisiei ar fi contrară principiului certitudinii juridice, întrucât CAEE-urile sunt contracte private, care au fost încheiate de producători cu bună credință, în condițiile de piață existente în momentul respectiv. De asemenea, acestea afirmă că o astfel de decizie ar încălca principiul proporționalității. Comisia respinge aceste argumente pe baza motivelor prezentate la considerentele 382-387.

(440) În privința proporționalității, Curtea consideră că retragerea ajutorului de stat acordat în mod ilegal cu scopul de a restabili situația anterioară nu este disproporționată din punct de vedere al obiectivelor dispozițiilor tratatului privind acordarea de ajutoare de stat ⁽⁹⁵⁾.

(441) Prin urmare, Comisia consideră că există motive suficiente pentru ca ajutoarele acordate în cadrul CAEE-urilor să fie rambursate în interesul restabilirii condițiilor concurențiale.

Calcularea sumei rambursabile

(442) La considerentele 176-236 s-a demonstrat că avantajul care rezultă din CAEE-uri depășește cu mult diferența pozitivă posibilă dintre prețurile CAEE-urilor și prețurile care ar fi devenit accesibile pe piață în lipsa acestora.

(443) Cu toate acestea, Comisia consideră că nu se poate calcula cu exactitate valoarea totală a condițiilor – descrise la considerentele 174-236 – privind obligația MVM de achiziționa energie electrică pe termen lung, pentru perioada cuprinsă între 1 mai 2004 și data expirării CAEE-urilor. Din acest motiv, la stabilirea rambursării valorii ajutorului acordat în mod ilegal, Comisia se va limita la rambursarea diferenței care ar exista între veniturile centralelor energetice care au funcționat în cadrul CAEE-urilor și veniturile pe care acestea le-ar fi realizat în lipsa CAEE-urilor, în perioada sus-menționată.

(444) În privința sumei rambursabile, Comisia este conștientă de faptul că o calculare a sumei exacte care a fost acordată beneficiarului drept ajutor de stat este foarte complicată, întrucât aceasta depinde de prețul și cantitatea de energie electrică care ar fi fost produsă și comercializată pe piața maghiară de comerț cu ridicata, dacă în perioada cuprinsă între 1 mai 2004 și data de expirare a CAEE-urilor nu ar fi fost în vigoare niciun CAEE. Datorită faptului că CAEE-urile acoperă cea mai

mare parte a capacității maghiare de producție, în cazul realizării „scenariului alternativ” (*counterfactual scenario*) ⁽⁹⁶⁾, evoluția pieței ar diferi în mare măsură față de cele întâmplare în realitate.

(445) O caracteristică particulară a energiei electrice este aceea că, după ce a fost produsă, aceasta nu poate fi stocată în mod rentabil. În vederea asigurării stabilității rețelei, întotdeauna este necesar un echilibru între cerere și ofertă. În concluzie, cantitatea de energie și prețul la care poate fi comercializată aceasta de producători și importatori pe piața comerțului cu ridicata în perioada menționată depinde nu de cantitatea totală de energie electrică solicitată de către cumpărător într-o perioadă dată, ci de cantitatea solicitată într-o anumită perioadă ⁽⁹⁷⁾. În plus, cererea de energie electrică fluctuează în mod semnificativ în timpul zilei și în funcție de sezon, în consecință și capacitatea produsă și importată necesară pentru satisfacerea cerințelor diferă în anumite perioade, mai mult, anumite unități nu pot furniza energie decât în perioadele când cererea este mare ⁽⁹⁸⁾. Din acest motiv, funcționarea pieței nu a putut fi evaluată cu exactitate în baza datelor referitoare la consumul și producția anuale, precum și a prețurilor anuale care s-au aflat la dispoziția Comisiei.

(446) Conform jurisprudenței Curții, nu există însă nicio dispoziție în dreptul comunitar care să prevadă că, în cazul în care s-a hotărât rambursarea ajutorului considerat a fi incompatibil cu piața comună, Comisia trebuie să stabilească suma exactă care trebuie rambursată. Este suficient ca decizia Comisiei să conțină informații cu ajutorul cărora titularul poate calcula suma fără dificultăți ⁽⁹⁹⁾.

(447) În consecință, Comisia formulează linii directe pentru calcularea sumei rambursabile. Astfel cum s-a menționat anterior, CAEE-urile acoperă o parte atât de semnificativă a pieței maghiare de producție, încât, în lipsa acestora, prețurile ar fi evoluat cu siguranță într-un mod diferit față de prețurile reale observate în segmentul concurențial. Prin urmare, prețul pe care l-ar fi putut obține producătorii în lipsa CAEE-urilor poate fi calculat prin folosirea rezultatelor simulării de piață, care constă în analiza efectuată pe baza „scenariului alternativ” al funcționării pieței de energie electrică comercializată cu ridicata. Obiectivul simulării este de a estima cantitățile comercializate și prețurile practicate în cazul scenariului alternativ. În baza acestuia se poate stabili estimativ ce

⁽⁹⁵⁾ Hotărârea C-75/97 în cauza Regatul Belgiei/Comisia Comunităților Europene (Culegere 1999, p. I-03671, punctul 68) în cauza Regatul Belgiei/Comisia Comunităților Europene (Culegere 1990, p. I-00959, punctul 66) și hotărârea în cauzele conexe C-278/92, C-279/92, C-280/92 Spania/Comisia Comunităților Europene (Culegere 1994, p. I-4103, punctul 75).

⁽⁹⁶⁾ Și anume, în cazul fictiv în care, în perioada cuprinsă între 1 mai 2004 și data de expirare a CAEE-urilor, niciun CAEE nu ar fi în vigoare și toți ceilalți factori ar evolu în mod asemănător. „Scenariul real” corespunde celor petrecute efectiv, ca urmare a existenței CAEE-urilor.

⁽⁹⁷⁾ Indicele este exprimat în MW și, în general, se numește „sarcina sistemului”.

⁽⁹⁸⁾ În general, perioadele în care cererea este mare se numesc „sarcină de vârf”, în contrast cu perioadele „sarcinii de bază”.

⁽⁹⁹⁾ A se vedea în special hotărârea C-480/98 în cauza Spania/Comisia Comunităților Europene (Culegere 2000, p. I-8717, punctul 25), precum și hotărârea C-415/03 în cauza Comisia Comunităților Europene/Republica Elenă (Culegere 2005, I-3875, punctul 39).

sumă ar fi trebuit să plătească MVM către producătorii în cauză pentru energia achiziționată conform scenariului alternativ. Simularea trebuie să corespundă condițiilor menționate în considerentele de mai jos.

- (448) Înainte de toate, luând în considerare flexibilitatea redusă a prețurilor la energie, simularea trebuie efectuată pe baza supoziției că, în conformitate cu scenariul alternativ, sarcina rețelei în anumite perioade este identică cu cea măsurată efectiv în perioada dată.
- (449) În al doilea rând – astfel cum s-a subliniat la considerentul 196 – energia electrică este comercializată în cadrul contractelor la vedere sau la termen. Analiza sectorului energetic a arătat că prețurile la termen sunt definite de așteptările individuale privind evoluția prețurilor pe piața la vedere. Spre deosebire de piețele la vedere – unde, conform teoriei economice, în condiții perfecte de concurență într-o anumită perioadă⁽¹⁰⁰⁾, prețul este egal cu cea mai mare valoare a costurilor marginale pe termen scurt ale tuturor unităților de producție necesare pentru satisfacerea cererii – pe piețele la termen nu există un nivel de preț evident care să poată fi estimat pe baza teoriei economice. În plus, efectul strategiilor aplicate de vânzători și cumpărători în privința alegerii între contractele la vedere și cele la termen nu poate fi simulat. Acest fapt este bine ilustrat de numeroasele situații diferite care se poate observa în întreaga Europă pe piețele de comerț cu ridicata. Analiza sectorului energetic a arătat că raportul între consumul național de energie electrică și cantitatea comercializată ca produs la vedere diferă în mod considerabil în statele membre⁽¹⁰¹⁾.
- (450) În temeiul celor stabilite la considerentul 198, prețurile la vedere – mai ales cele care se pot observa pe bursa spot a energiei – servesc ca referință pentru întreaga piață de comerț cu ridicata, inclusiv produsele la termen. Prin urmare, potrivit poziției Comisiei, simularea pieței de comerț cu ridicata – pentru stabilirea sumei rambursabile – trebuie să pornească de la supoziția că, excepție făcând cazurile particulare menționate la considerentele 453-456, orice vânzare de energie electrică se efectuează în cadrul unor operațiuni spot.
- (451) Simularea trebuie efectuată pe baza costurilor marginale pe termen scurt ale unităților de producție în cauză. În consecință, simularea trebuie să ia în considerare toate datele relevante în legătură cu toate unitățile de producție a care au funcționat în Ungaria în perioada cuprinsă între 1 mai 2004 și expirarea efectivă a CAEE-urilor⁽¹⁰²⁾ – mai ales datele referitoare la capacitatea instalată, eficacitatea termică, costurile de combustibil, respectiv alte elemente importante care compun costurile suplimentare, precum și indisponibilitățile prevăzute și neprevăzute. În plus, simularea trebuie efectuată având în vedere supoziția fundamentală potrivit căreia, într-o anumită perioadă, mecanismul cererii și ofertei are ca rezultat doar un singur preț pe piața spot simulată. Acest preț unic se modifică periodic în funcție de evoluția cererii și a costurilor suplimentare.
- (452) În cadrul simulării, trebuie luat în considerare faptul că, potrivit scenariului alternativ, MVM nu ar trebui să achiziționeze o cantitate de energie superioară nevoilor sectorului de utilitate publică⁽¹⁰³⁾. În consecință, în scenariul alternativ nu apar mecanismele de comercializare menționate la considerentul 226, iar consumul MVM se limitează la cantitatea necesară pentru satisfacerea nevoilor sectorului de utilitate publică.
- (453) În continuare, simularea trebuie să ia în considerare și situațiile speciale, justificate în mod corespunzător, care pot conduce la devierea de la principiul costului marginal care stă la baza întregii simulări. Unitățile de producție în cogenerare se pot confrunta cu astfel de situații speciale. În funcție de obligațiile lor contractuale sau statutare, se poate întâmpla ca unitățile în cauză să comercializeze energia electrică la un preț mai mic decât costurile lor marginale pe termen scurt.
- (454) În această situație se pot afla și unitățile de producție care, datorită tehnologiilor ecologice utilizate, beneficiază de scheme de ajutoare de stat. Acesta este cazul Ungariei, unde dispozițiile legale obligă MVM și distribuitorii regionali să preia energia electrică produsă în cogenerare sau din deșeuri, respectiv din surse de energie regenerabile, la un preț reglementat de autorități, de obicei mai mare decât cel observat în segmentul concurențial al pieței de comerț cu ridicata. În cadrul simulării, se consideră că sistemul de preluare obligatorie ar exista și conform scenariului alternativ. Prin urmare, se consideră că cantitatea de energie cumpărată de MVM în cadrul sistemului de preluare obligatorie și prețul plătit pentru aceasta este identică cu cea observată efectiv în „scenariul real”⁽¹⁰⁴⁾.

⁽¹⁰⁰⁾ Cerința privind condițiile perfecte de concurență este îndeplinită de unitățile de producție ale căror costuri marginale pe termen scurt sunt cele mai reduse și care sunt capabile să furnizeze rețelei toată energia electrică necesară pentru satisfacerea cererii. Unitățile centralelor energetice pot fi clasificate pe baza costurilor marginale pe termen scurt. Intrarea acestora pe piață într-o anumită perioadă depinde de locul ocupat „pe bază de merit”, de mărirea sarcinii rețelei, precum și de cantitatea de energie electrică furnizată de unitățile de producție care le preced în clasamentul pe bază de merit.

⁽¹⁰¹⁾ Proporția este, de exemplu, de 5 % în Franța, 11 % în Regatul Unit, 44 % în Italia, 84 % în Spania.

⁽¹⁰²⁾ Indiferent dacă au funcționat sau nu în cadrul unui CAEE.

⁽¹⁰³⁾ Luând în considerare pierderile care apar în rețeaua de preluare și de distribuție.

⁽¹⁰⁴⁾ „Scenariul real” corespunde evoluției efective a pieței în condițiile existenței CAEE-urilor, începând de la 1 mai 2004.

- (455) Pa parcursul simulării trebuie luat în considerare faptul că o anumită cantitate din capacitatea de producție disponibilă în mod fizic nu poate fi folosită pentru furnizarea de energie electrică pe piața de comerț cu ridicata, întrucât aceasta a fost contractată pentru prestarea serviciilor de echilibrare către operatorul rețelei de transport. Conform scenariului real, atât producătorii care funcționează în cadrul CAEE-urilor, cât și ceilalți producători, au prestat servicii de echilibrare. Simularea trebuie efectuată pornind de la supoziția că, potrivit scenariului alternativ, capacitatea pentru prestarea serviciilor de echilibrare către operatorul rețelei de transport, energia electrică furnizată pe baza acestei capacități, precum și prețul obținut pentru aceasta evoluează conform scenariului real.
- (456) Conform scenariului alternativ, cantitatea și prețul energiei electrice importate și exportate pot evolua în mod diferit de scenariul real. În același timp, acest efect nu poate fi măsurat cu exactitate fără a extinde domeniul de aplicare a simulării și asupra țărilor importatoare și exportatoare, întrucât deciziile referitoare la exporturile unor entități de pe piață dintr-o țară dată, respectiv importurile acestora în altă țară, sunt stabilite de circumstanțele pieței existente în țara în cauză. Având în vedere faptul că cantitatea de energie electrică importată în Ungaria, respectiv exportată de această țară, este limitată față de producția și consumul intern, luând în considerare, de asemenea, că o treime din import este reglementată de contracte pe termen lung⁽¹⁰⁵⁾, Comisia consideră că o astfel de extindere a simulării ar necesita eforturi disproportionale. Prin urmare, Ungaria poate lua în considerare faptul că cantitățile importate și exportate în cadrul scenariului alternativ, respectiv prețurile corespunzătoare, ar fi identice cu cele conforme scenariului real.
- (457) Comisia este conștientă de faptul că anumiți producători – aceia care nu au obligații în temeiul unui CAEE față de MVM – au încheiat contracte de prestări servicii pe termen lung sau mediu cu alți consumatori. Cu toate acestea, Comisia este de părere că astfel de contracte nu trebuie luate în considerare în cadrul simulării, întrucât, în cazul în care CAEE-urile ar fi fost anulate la 1 mai 2004 sau anterior, potrivit supoziției fundamentale care stă la baza scenariului alternativ, atunci, considerând proporția semnificativă a capacității instalate și contractate în cadrul CAEE-urilor, toți producătorii ar fi trebuit să-și modifice strategiile comerciale. După cum s-a arătat la considerentul 449, nu se poate estima cantitatea de energie electrică comercializată ca produs spot și ca produs la termen. Prin urmare, se justifică supoziția potrivit căreia – întrucât nu se aplică niciuna dintre situațiile menționate la considerentele 453-456 – toți producătorii și-ar comercializa întreaga energie electrică ca produs spot.
- (458) Simularea pieței de comerț cu ridicata ar putea fi efectuată în modul cel mai exact pe bază orară, prin luarea în considerare a indicatorilor orari. Cu toate
- acestea, Comisia acceptă și o simulare care să se limiteze la un eșantion orar reprezentativ, iar rezultatele obținute în cadrul simulării efectuate în intervalele orare în cauză să fie extrapolate la întreaga perioadă analizată.
- (459) Simularea trebuie să ofere o estimare sigură referitoare la cantitatea și prețul la care energia electrică ar fi fost comercializată de către unitățile de producție, conform scenariului alternativ. Pe baza datelor anterioare referitoare la consumul total al consumatorilor finali din sectorul de utilitate publică și consumul total al tuturor consumatorilor finali, trebuie să se realizeze o estimare privind raportul dintre cantitatea de energie electrică solicitată de către MVM pentru a acoperi nevoile sectorului de utilitate publică⁽¹⁰⁶⁾ și cantitatea totală de energie electrică furnizată în anumite perioade pe piața de comerț cu ridicata, conform scenariului real.
- (460) Acest raport trebuie utilizat pentru a estima cantitatea de energie electrică care ar fi fost comercializată către MVM de producătorii individuali în anumite perioade, conform scenariului alternativ. Pe baza acestei estimări se aproximează suma pe care MVM ar fi plătit-o diferiților producători individuali pentru energia achiziționată, în vederea satisfacerii necesităților sectorului de utilitate publică, conform scenariului alternativ⁽¹⁰⁷⁾.
- (461) În cele din urmă, la calcularea sumei rambursabile trebuie luat în considerare faptul că în scenariul real producătorii nu au vândut neapărat MVM toată energia electrică produsă de blocurile centralelor energetice care funcționează în cadrul CAEE-urilor, ci au utilizat capacitățile care nu au fost contractate, comercializându-le către alți cumpărători. În cazul fiecărui bloc, valoarea ajutorului care trebuie rambursat se calculează anual, pe baza diferenței dintre încasările rezultate, conform scenariului real, din energia comercializată către MVM în cadrul CAEE-urilor⁽¹⁰⁸⁾ și suma care, conform scenariului alternativ, ar fi fost plătită de MVM – potrivit calculelor pe baza principiilor expuse mai sus.
- (462) Cu toate acestea, Comisia recunoaște că, în cazul scenariului alternativ, producătorii în cauză ar fi putut să comercializeze energie către consumatori diferiți de MVM la prețuri mai mari decât în cazul scenariului real. În primul rând, aceasta se datorează faptului că în scenariul alternativ nu figurează capacitățile contractate de MVM, ceea ce deschide alte oportunități pentru producători, în special de a-și comercializa energia electrică produsă către consumatori diferiți de MVM. În

⁽¹⁰⁵⁾ Care ar fi rămas în vigoare și în cazul unui scenariu alternativ.

⁽¹⁰⁶⁾ Cantitatea corespunde cantității totale de energie electrică consumate efectiv de sectorul de utilitate publică, precum și pierderilor de energie electrică din sistemul de preluare și distribuție.

⁽¹⁰⁷⁾ Între 1 mai 2004 și expirarea efectivă a CAEE-urilor.

⁽¹⁰⁸⁾ Încasările trebuie calculate pe baza prețurilor plătite efectiv de către MVM. Calculele trebuie să ia în considerare prețul stabilit de autorități pentru perioada în care acestea au modificat formula de calcul a prețului inclusă în CAEE-uri (între 9 decembrie 2006 și 31 decembrie 2007).

consecință, Ungaria poate deduce din sumele calculate în conformitate cu considerentul 461 diferența dintre încasările pe care producătorii le-ar fi putut obține din vânzările către consumatori diferiți de MVM, conform scenariului alternativ, și încasările efective rezultate din vânzările către consumatori diferiți de MVM, conform scenariului real, în cazul în care această diferență este pozitivă.

- (463) În conformitate cu dispozițiile articolului 14 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 659/1999, dobânda rambursării trebuie calculată, de asemenea, pe o bază anuală.
- (464) Pentru ca exactitatea și autenticitatea simulării să poată fi analizată de către Comisie, autoritățile maghiare trebuie să prezinte o descriere detaliată a metodologiei utilizate în efectuarea calculelor, precum și a datelor introduse în simulare.
- (465) Comisia a luat cunoștință de existența instrumentelor corespunzătoare, care sunt adecvate pentru efectuarea simulării. Comisia a utilizat un astfel de instrument în cadrul analizei sectorului energetic, cu scopul de a măsura performanța și structura a șase piețe europene de comerț cu ridicata⁽¹⁰⁹⁾. Mulți producători și distribuitori de energie electrică folosesc astfel de instrumente pentru a elabora prognoze pe termen lung, a efectua studii de planificare a resurselor, respectiv pentru a optimiza exploatarea producției. În plus, Comisia – conform celor menționate mai sus – este dispusă să accepte anumite simplificări, mai ales utilizarea eșantioanelor orare reprezentative, în locul simulărilor orare. În consecință, Ungaria – conform principiului cooperării loiale, prevăzut la articolul 10 din Tratatul CE – este obligată să efectueze simularea într-un termen rezonabil și în conformitate cu principiul invocat mai sus, iar pe baza simulării să calculeze suma ajutorului care trebuie rambursată.

Executarea deciziei

- (466) Conform poziției Curții Europene, în măsura în care un stat membru se confruntă cu unele dificultăți care nu puteau fi sau nu au fost prevăzute sau cu unele consecințe care nu au fost luate în considerare de către Comisie, problemele în cauză – împreună cu propunerile privind modificările corespunzătoare – pot fi prezentate Comisiei pentru a fi luate în considerare, aceasta urmând să le evalueze. În acest caz, Comisia și statul membru vor colabora cu bună-credință în vederea soluționării dificultăților, respectând în totalitate dispozițiile Tratatului CE⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁹⁾ Statele membre în cauză sunt următoarele: Belgia, Franța, Germania, Italia, Țările de Jos, Spania, respectiv Regatul Unit. Piețele de comerț cu ridicata ale acestor țări sunt printre cele mai mari din Europa.

⁽¹¹⁰⁾ A se vedea hotărârea C-94/87 în cauza Comisia Comunităților Europene/Republica Federală Germania (Culegere 1989, p. 175, punctul 9), precum și hotărârea C-348/93 în cauza Comisia Comunităților Europene/Republica Italiană (Culegere 1995, p. 673, punctul 17).

- (467) Prin urmare, Comisia invită Ungaria să-i prezinte spre analiză toate problemele cu care se confruntă pe parcursul punerii în aplicare a prezentei decizii.

8. CONCLUZII

- (468) Comisia stabilește că, în conformitate cu dispozițiile articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE, CAEE-urile reprezintă un ajutor de stat ilegal în favoarea producătorilor de energie electrică, ajutorul de stat în cauză fiind incompatibil cu piața comună.
- (469) După cum s-a arătat la punctul 7.3, elementul CAEE-urilor care constituie ajutor de stat constă în obligația de preluare a MVM, potrivit căreia aceasta trebuie să achiziționeze o anumită capacitate și o anumită cantitate minimă garantată de energie electrică la un preț care acoperă costurile fixe, suplimentare și de capital pe parcursul unei părți importante a duratei de funcționare a unităților de producție, garantând astfel rentabilitatea investițiilor.
- (470) Acordarea ajutorului de stat trebuie anulată, întrucât este incompatibilă cu Tratatul CE,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

(1) Obligația de preluare definită în contractele de achiziție de energie electrică pe termen lung încheiate între⁽¹¹¹⁾ Magyar Villamos Művek Rt., pe de o parte, și, respectiv, Budapesti Erőmű Rt., Dunamenti Erőmű Rt., Mátrai Erőmű Rt., AES-Tisza Erőmű Kft, Csepeli Áramtermelő Kft., Paksi Atomerőmű Rt. and Pécsi Erőmű Rt. (semnatarul CAEE-ului inițial și predecesorul juridic al Pannon Hőerőmű Rt.), pe de altă parte, se consideră a fi ajutor de stat acordat în favoarea producătorilor de energie electrică, în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE.

(2) Ajutorul de stat menționat la articolul 1 alineatul (1) este incompatibil cu piața comună.

(3) Ungaria anulează acordarea ajutorului de stat menționat la alineatul (1) în termen de șase luni de la notificarea prezentei decizii.

Articolul 2

(1) Ungaria impune beneficiarilor să ramburseze ajutorul menționat la articolul 1.

(2) Sumele ajutoarelor care trebuie rambursate conțin dobânzile de la data acordării ajutorului către beneficiar până la data rambursării efective.

⁽¹¹¹⁾ Formele întreprinderilor enumerate corespund denumirilor utilizate la încheierea CAEE-ului.

(3) Dobânzile se calculează pe o bază compusă, în conformitate cu dispozițiile capitolului V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei ⁽¹¹²⁾, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 271/2008 ⁽¹¹³⁾.

Articolul 3

(1) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Republica Ungară informează Comisia cu privire la măsurile luate și planificate pentru a se conforma prezentei decizii, în special progresele realizate în vederea efectuării simulării corespunzătoare a pieței de comerț cu ridicata în scopul stabilirii sumei care trebuie rambursate, cu privire la metodologia detaliată pe care intenționează să o aplice și la descrierea detaliată a datelor pe care intenționează să le utilizeze în acest sens.

(2) Republica Ungară informează în mod regulat Comisia cu privire la stadiul măsurilor naționale luate pentru a pune în aplicare prezenta decizie, până la finalizarea rambursării ajutorului menționat la articolul 1. La cererea Comisiei, Republica Ungară îi prezintă imediat informațiile referitoare la măsurile luate sau planificate pentru a se conforma prezentei decizii. De asemenea, Republica Ungară furnizează informații detaliate privind valoarea sumelor primite de la beneficiari și a dobânzilor rambursate.

Articolul 4

(1) Ungaria calculează valoarea exactă a ajutorului care trebuie rambursat pe baza unei simulări corespunzătoare a

situației pieței de energie electrică comercializată cu ridicata care ar fi existat în cazul în care niciunul dintre contractele de achiziție de energie electrică pe termen lung menționate la articolul 1 alineatul (1) nu ar fi fost în vigoare de la 1 mai 2004.

(2) În termen de două luni de la notificarea prezentei decizii, Ungaria calculează conform metodei menționate la alineatul (1) sumele care trebuie rambursate, respectiv prezintă Comisiei toate informațiile relevante referitoare la simularea menționată, mai ales rezultatele acesteia, descrierea detaliată a metodologiei aplicate și datele utilizate pentru efectuarea simulării.

Articolul 5

Ungaria asigură rambursarea ajutorului menționat la articolul 1 în termen de zece luni de la notificarea prezentei decizii.

Articolul 6

Prezenta decizie se adresează Republicii Ungare.

Adoptată la Bruxelles, 4 iunie 2008.

Pentru Comisie

Neelie KROES

Membru al Comisiei

⁽¹¹²⁾ JO L 140, 30.4.2004, p. 1.

⁽¹¹³⁾ JO L 82, 25.3.2008, p. 1.

DECIZIA COMISIEI

din 2 iulie 2008

privind măsurile C 16/04 (foste NN 29/04, CP 71/02 și CP 133/05) aplicate de Grecia în favoarea societății Hellenic Shipyards

[notificată cu numărul C(2008) 3118]

(Numai textul în limba greacă este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2009/610/CE)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 88 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu dispozițiile menționate anterior ⁽¹⁾ și ținând seama de observațiile acestora,

întrucât:

1. PROCEDURĂ

- (1) Prin scrisoarea din 9 septembrie 2003, autoritățile elene au transmis Comisiei o cerere din partea societății Hellenic Shipyards S.A. (denumită în continuare „HSY”) de modificare a planului de investiții pentru restructurare, pentru care Comisia a autorizat acordarea de ajutor, prin decizia din 15 iulie 1997 în cazul nr. N 401/97 ⁽²⁾ (denumit în continuare „decizia N 401/97”). În conformitate cu planul modificat, din noiembrie 2002, HSY a solicitat și, în cele din urmă, a obținut aprobarea autorităților elene pentru finalizarea punerii în aplicare a planului de investiții până la data de 30 iunie 2004. În plus, în conformitate cu planul modificat, ajutorul aprobat de către Comisie în anul 1997 nu a fost încă plătit către HSY.
- (2) Prin scrisoarea din 31 octombrie 2003, autoritățile elene au explicat faptul că planul, în varianta modificată, a fost trimis Comisiei „pentru informare” și că această comunicare nu s-a dorit a reprezenta o notificare.
- (3) Prin scrisoarea din 18 noiembrie 2003, Comisia a solicitat autorităților elene clarificarea chestiunii referitoare la intenția lor de acordare sau de plată a ajutorului către HSY, în scopul specificat în planul de investiții modificat. În aceeași scrisoare, Comisia a reamintit autorităților elene că, în situația respectivă, în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽³⁾ [denumit în continuare „Regulamentul (CE) nr. 659/1999”], acest ajutor ar trebui notificat Comisiei și nu ar trebui pus în aplicare înainte de luarea unei decizii oficiale în această privință din partea Comisiei.

- (4) Prin scrisoarea din 16 ianuarie 2004, autoritățile elene au declarat că ajutorul pe care au intenționat să îl acorde era „ajutor existent”, care se încadra în condițiile deciziei Comisiei de aprobare a ajutorului, din 1997 și că autoritățile elene aveau competența de aprobare a modificărilor aduse planului de restructurare, inclusiv extinderea calendarului de punere în aplicare a planului.

- (5) Prin scrisoarea din 20 februarie 2004, Comisia a comunicat autorităților elene îndoielile sale cu privire la validitatea afirmațiilor de mai sus.

- (6) Prin scrisoarea din 27 februarie 2004, autoritățile elene au declarat că, până la data respectivă, HSY nu primise niciun ajutor.

- (7) Prin decizia C(2004) 1359 din 20 aprilie 2004 ⁽⁴⁾ (denumită în continuare „decizia de deschidere a procedurii”), Comisia a inițiat procedura prevăzută la articolul 88, alineatul (2) din tratat cu privire la modificările aduse planului de investiții, care este parțial finanțat prin intermediul ajutorului pentru investiții autorizat prin decizia N 401/97. De asemenea, decizia de deschidere a procedurii specifică faptul că banca deținută de stat, Hellenic Bank of Industrial Development (denumită în continuare „ETVA”) a acordat câteva împrumuturi și garanții pentru HSY și că autoritățile elene nu înaintaseră rapoartele anuale, așa cum ar fi trebuit să procedeze.

- (8) După ce a solicitat și a obținut prelungirea termenului limită de înaintare a observațiilor, Grecia și-a prezentat observațiile privind decizia de deschidere a procedurii, prin scrisoarea din 20 octombrie 2004.

- (9) Decizia Comisiei de deschidere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽⁵⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile privind aceste măsuri.

- (10) După ce a solicitat și a obținut prelungirea termenului limită de înaintare a observațiilor, HSY a prezentat observații cu privire la decizia de deschidere a procedurii, prin scrisoarea din 18 octombrie 2004. Aceste observații sunt identice cu cele transmise de Grecia, la 20 octombrie 2004. Societatea Elefsis, un concurent din Grecia al HSY, și-a prezentat observațiile prin scrisoarea din 10 septembrie 2004. Aceste observații au fost trimise Greciei prin scrisorile din 16 decembrie 2004 și

- 23 decembrie 2004; Grecia a răspuns prin scrisorile din 20 ianuarie 2005 și 26 ianuarie 2005, respectiv. Prin scrisoarea din 29 martie 2005, Comisia a trimis Greciei observațiile suplimentare din partea societății Elefsis, care a răspuns prin scrisoarea din 23 mai 2005.
- (11) Din 2002, Comisia începuse să primească plângeri din partea societății Elefsis, prin care se specifica faptul că HSY a beneficiat de pe urma unor măsuri de ajutor ilegal și incompatibil și că ajutorul autorizat de către Comisie fusese utilizat în mod necorespunzător. Aceste scrisori erau din 23 mai 2002, 28 mai 2002, 14 august 2002, 24 aprilie 2003, 3 februarie 2004, 4 martie 2004, 30 iunie 2004, 8 aprilie 2005, 27 aprilie 2005, 24 mai 2005, 10 iunie 2005, 15 iulie 2005, 28 iulie 2005, 13 septembrie 2005, 16 septembrie 2005, 21 octombrie 2005, 12 decembrie 2005, 23 decembrie 2005, 6 ianuarie 2006, 10 ianuarie 2006, 12 ianuarie 2006, 18 ianuarie 2006, 23 ianuarie 2006, 3 februarie 2006, 9 februarie 2006, 23 martie 2006, 28 martie 2006, 6 aprilie 2006, 20 aprilie 2006, 24 mai 2006 și 2 iunie 2006. Comisia a trimis scrisori reclamantului la 27 iunie 2002, 22 iulie 2004 și 12 august 2005.
- (12) Aceste plângeri au primit numerele de înregistrare CP 71/02 și CP 133/05.
- (13) Comisia a solicitat informații Greciei, prin scrisorile din 30 ianuarie 2003, 30 iulie 2004, 2 mai 2005, 24 mai 2005, 24 martie 2006, 24 mai 2006 și 29 mai 2006. Grecia a răspuns prin scrisorile din 31 martie 2003, 21 octombrie 2004, 17 decembrie 2004, 20 iunie 2005, 25 aprilie 2006, 30 mai 2006 și 1 iunie 2006.
- (14) Comisia a avut o reuniune cu autoritățile elene la 22 martie 2006 (cu această ocazie, autoritățile elene au fost însoțite de reprezentanți ai HSY, precum și ai băncii Piraeus și au furnizat Comisiei câteva documente suplimentare), cu reclamantul la 10 ianuarie 2003, 14 ianuarie 2005, 10 martie 2005, 20 mai 2005, 19 octombrie 2005, 8 noiembrie 2005 și 23 martie 2006 și cu Thyssen Krupp Marine Systems AG (denumită în continuare „TKMS”) la 21 martie 2006.
- (15) Prin decizia C(2006) 2983 din 4 iulie 2006 ⁽⁶⁾ (denumită în continuare „decizia de extindere a procedurii”), Comisia a extins procedura specificată în articolul 88 alineatul (2) din tratat, în vederea includerii câtorva măsuri suplimentare în favoarea societății HSY. De asemenea, decizia de extindere a procedurii conchide că o serie de măsuri care nu au fost notificate fie se încadrează în domeniul de aplicare al articolului 296 din tratat, fie nu reprezintă ajutor, în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat.
- (16) Această extindere a procedurii în cazul C 16/04 s-a făcut fără a aduce atingere niciunei proceduri existente sau viitoare privind ajutorul de stat cu privire la HSY, mai ales procedurii C 40/02.
- (17) După solicitarea și obținerea unei prelungiri a termenului limită de răspuns, Grecia a trimis un răspuns cu privire la decizia de extindere a procedurii, prin scrisoarea din 5 octombrie 2006.
- (18) Decizia Comisiei de extindere a procedurii a fost publicată în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* ⁽⁷⁾. Comisia a invitat părțile interesate să își prezinte observațiile privind aceste măsuri.
- (19) Comisia a primit observațiile din partea următoarelor părți interesate. HSY și-a prezentat observațiile prin scrisoarea din 30 octombrie 2006. Societatea Greek Naval Shipyard Holding (denumită în continuare „GNSH”) și TKMS și-au prezentat observațiile împreună, prin scrisoarea din 30 octombrie 2006. Banca Piraeus a transmis observațiile prin scrisoarea din 27 octombrie 2006 și, ca urmare a întâlnirii cu Comisia din 15 noiembrie 2007, prin scrisoarea din 27 decembrie 2006. Ca urmare a solicitării și confirmării prelungirii termenului limită de răspuns, societatea Elefsis a transmis observațiile prin scrisoarea din 17 noiembrie 2006.
- (20) Prin scrisoarea din 22 februarie 2007, Comisia a transmis aceste observații Greciei, care a răspuns prin scrisoarea din 7 martie 2007 și din 19 martie 2007. Prin scrisoarea din 27 aprilie 2007, Comisia a trimis Greciei anexele la observațiile părților terțe, pe care le omisese în scrisoarea din 22 februarie. În scrisoarea din 27 aprilie 2007, Comisia a adresat, de asemenea, o serie de întrebări Greciei, care a răspuns prin scrisoarea din 29 iunie 2007. Prin scrisoarea din 23 august 2007, Comisia a adresat întrebări societății HSY, care a răspuns prin scrisoarea din 9 octombrie 2007. Prin scrisoarea din 13 noiembrie 2007, Comisia a solicitat informații suplimentare din partea Greciei și a transmis răspunsurile HSY din 9 octombrie 2007. Grecia a răspuns prin scrisorile din 4 decembrie 2007 și 14 decembrie 2007. Comisia a avut o reuniune cu autoritățile elene la 16 octombrie 2007 și 21 ianuarie 2008. Comisia a trimis întrebări suplimentare Greciei la 12 februarie 2008; Grecia a răspuns prin scrisoarea din 3 martie 2008.
- (21) La 8 mai 2007, a avut loc o reuniune între Comisie, TKMS/GNSH și avocatul HSY. TKMS/GNSH și-a prezentat observațiile suplimentare prin scrisoarea din 21 iunie 2007. Comisia a transmis această scrisoare Greciei, la 11 septembrie 2007, care și-a prezentat observațiile prin scrisoarea din 11 octombrie 2007. Ca urmare a celei de a doua reuniuni, care a avut loc la 9 ianuarie 2008 între Comisie și aceleași persoane, TKMS/GNSH a trimis niște observații complementare, prin scrisoarea din 18 ianuarie 2008, care a fost transmisă autorităților elene prin scrisoarea din 12 februarie 2008.

- (22) Comisia s-a întâlnit cu societatea Elefsis la 15 martie 2007 și la 7 august 2007. Ca urmare a ultimei reuniuni, Elefsis a făcut, prin scrisoarea din 8 noiembrie 2007, o serie de observații suplimentare, care au fost transmise Greciei prin scrisoarea din 17 ianuarie 2008. Grecia a răspuns prin scrisoarea din 15 februarie 2008.
- (23) Prin scrisoarea din 22 octombrie 2007, banca Piraeus a înaintat o serie de observații suplimentare, care au fost transmise Greciei prin scrisoarea din 13 noiembrie 2007. La 12 februarie 2008, banca Piraeus a solicitat Comisiei o reuniune suplimentară. Reuniunea a avut loc la 5 martie 2008.
- (24) Articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 specifică faptul că statele membre și alte părți interesate au la dispoziție o lună pentru prezentarea observațiilor și că, „în cazuri întemeiate, Comisia poate prelungi termenul stabilit”. În acest caz, părțile au continuat să prezinte observații (și să solicite reuniuni cu Comisia) după expirarea acestui termen. Inițial, Comisia a transmis aceste observații Greciei, pentru obținerea unui răspuns, prin aceasta arătând Greciei acceptarea acestor observații de către Comisie, transmise după expirarea termenului de o lună. Inițial, Comisia a acceptat solicitările părților interesate de organizare a unor reuniuni și, pe durata acestora, a acceptat cererile părților interesate de a li se permite să furnizeze informații suplimentare privind chestiunile discutate pe durata reuniunii. Totuși, Comisia nu a precizat cu nicio ocazie părților interesate că va accepta din partea acestora orice alte observații efectuate după expirarea termenului de o lună. În special, Comisia nu a precizat niciodată părților interesate că acestea ar putea să-și prezinte observațiile pe termen nedeterminat sau că vor fi informate de către Comisie cu privire la încetarea acceptării de observații.
- (25) Comisia consideră că, în cazul în speță, este justificată prelungirea termenului prevăzut de o lună, având în vedere faptul că decizia de extindere a procedurii acoperă un număr mare de măsuri. În plus, evaluarea unora dintre aceste măsuri necesită efectuarea unei analize juridice complexe și clarificarea unor fapte de acum zece ani.
- (26) Totuși, unele părți interesate au continuat să prezinte observații Comisiei la mai mult de un an de la publicarea deciziei de extindere a procedurii. În cazul în care Comisia nu ar fi decis să ignore observațiile transmise după o anumită dată, această transmitere continuă de observații ar fi împiedicat Comisia să ajungă la o decizie finală într-o perioadă rezonabilă de timp⁽⁸⁾. În plus, în cazul anumitor observații, unele părți au repetat observațiile asupra unor chestiuni abordate în prezentările anterioare, fără a contribui cu noi elemente factuale. Acest lucru nu poate reprezenta scopul prelungirii termenului de transmitere a observațiilor.
- (27) În consecință, Comisia a hotărât că toate observațiile primite după data de 5 martie 2008 (adică data la care Comisia a primit scrisoarea de patru pagini din 3 martie 2008, prin care Grecia a răspuns la scrisoarea Comisiei din 12 februarie 2008) vor fi considerate ca fiind transmise după expirarea perioadei de înaintare a observațiilor. Acest lucru se referă la observațiile din partea Elefsis din 7 martie 2008, 24 aprilie 2008 și 2 iunie 2008⁽⁹⁾ și la observațiile din partea GNSH/TKMS din 2 aprilie 2008. Acest lucru înseamnă că observațiile menționate nu au fost transmise Greciei pentru obținerea unui răspuns și nu au fost luate în considerare la luarea prezentei decizii.
- ## 2. DECIZII ANTERIOARE ALE COMISIEI ȘI ALE CONSILIULUI
- (28) HSY este unul dintre cele mai mari șantiere navale din estul Mediteranei. Șantierul se află în Skaramanga, la vest de Atena, Attica. HSY a fost înființat în anul 1939 de către Hellenic Navy și a fost achiziționat în anul 1957 de către grupul Niarchos. Criza de proporții din sectorul transportului maritim, care a urmat primei crize a petrolului, a avut un efect negativ asupra activității HSY. În aprilie 1985, situația era așa de gravă încât societatea și-a încetat activitatea și a intrat în proces de lichidare. În septembrie 1985, banca ETVA, aflată în proprietatea statului, a cumpărat societatea. După această achiziție, a fost reluată activitatea. Totuși, activitatea societății era subdimensionată în comparație cu mărimea instalațiilor de care dispunea și cu numărul mare de angajați⁽¹⁰⁾.
- (29) În anul 1990, Grecia a obținut din partea Consiliului o prevedere specială în Directiva 90/684/CEE a Consiliului din 21 decembrie 1990 privind ajutoarele în domeniul construcțiilor navale (denumită în continuare „Directiva 90/684/CEE”) ⁽¹¹⁾, care permit acordarea de ajutor operațional pentru restructurare în contextul privatizării unor șantiere.
- (30) În anul 1992, din cauza obligațiilor sale financiare și a pierderilor acumulate, HSY a fost trecut în proces de lichidare. În noiembrie 1993, ca urmare a două încercări nereușite de vânzare a HSY, procesul de lichidare a fost revocat. În temeiul angajamentelor asumate pe către guvernul elen, conform cărora șantierul public va fi privatizat până la 31 martie 1993, Comisia a autorizat la 23 decembrie 1992 ⁽¹²⁾ o anulare a datoriilor, în favoarea HSY. Având în vedere faptul că guvernul elen nu a reușit să respecte termenul limită din martie 1993, la 10 martie 1994 (C 10/94), Comisia a inițiat o procedură privind utilizarea necorespunzătoare a unui ajutor autorizat ⁽¹³⁾. La 26 iulie 1995, Comisia a decis ⁽¹⁴⁾ încheierea procedurii, cu o decizie negativă privind ajutorul în favoarea HSY. Totuși, la cererea guvernului elen, care a pretins că vânzarea șantierului era iminentă, Comisia a decis suspendarea notificării deciziei respective. În cele din urmă, autoritățile elene au informat Comisia că 49 % dintre acțiunile HSY fuseseră vândute angajaților șantierului, Grecia folosind

ocazia pentru a păstra majoritatea acțiunilor în unul dintre șantiere, lucru justificat din motive de apărare, în conformitate cu articolul 10 alineatul (3) din Directiva 90/684/CEE. La 31 octombrie 1995, Comisia a revocat decizia finală negativă pentru HSY⁽¹⁵⁾. Între timp, valoarea datoriei a crescut, fără efectuarea restructurării. Prin urmare, la 8 ianuarie 1997, Comisia a prelungit procedura inițiată în cazul C 10/94⁽¹⁶⁾. Ulterior, a fost adoptat Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului din 2 iunie 1997 privind ajutorul acordat unor șantiere aflate în proces de restructurare⁽¹⁷⁾ inclusiv HSY [denumit în continuare „Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului”].

(31) La 15 iulie 1997, Comisia a aprobat ajutorul pentru HSY în cadrul a două decizii separate:

— într-o primă decizie⁽¹⁸⁾ (denumită în continuare „decizia C 10/94”), Comisia a finalizat procedura C 10/94 lansată în 1994 prin aprobarea anulării datoriilor în valoare de 54,5 miliarde GRD (160 de milioane EUR) în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului;

— în decizia N 401/97, Comisia, ca urmare a unei notificări din partea autorităților elene din 20 iunie 1997, a aprobat o subvenție de 7,8 miliarde GRD (22,9 milioane EUR) pentru un program de investiții de 15,6 miliarde GRD (45,9 milioane EUR), în vederea restructurării șantierului naval.

(32) În 2001, guvernul a hotărât privatizarea completă a HSY. Statul elen a inițiat o licitație deschisă, pentru care s-a stabilit un dosar de licitație. La 31 mai 2002, angajații ETVA și HSY și-au vândut acțiunile deținute la HSY unui consorțiu alcătuit din HDW și Ferrostaal⁽¹⁹⁾ (denumit în continuare „HDW/Ferrostaal”). Acest consorțiu a fondat GNSH, pentru ca, prin aceasta, să dețină participații în cadrul societății HSY. HDW și Ferrostaal au avut participații egale în cadrul societății GNSH. ThyssenKrupp a preluat HDW în ianuarie 2005⁽²⁰⁾ și a achiziționat acțiunile Ferrostaal din cadrul GNSH în noiembrie 2005⁽²¹⁾. De la sfârșitul lui 2005, ThyssenKrupp deține, prin urmare, 100 % din dreptul de proprietate și control asupra societății HSY. GNSH și ENAE dețin participații în cadrul TKMS, divizia din cadrul ThyssenKrupp specializată în sisteme pentru navele militare și navele comerciale specializate.

(33) În august 2001, pe durata procesului de licitație pentru vânzarea societății HSY, statul elen a adoptat Legea nr. 2941/2001, care cuprinde o serie de măsuri menite să faciliteze vânzarea societății HSY. În primul rând, legea acordă măsuri de stimulare a lucrătorilor pentru a demisiona. În al doilea rând, statul elen va prelua o parte dintre costurile unice de pensionare din cadrul HSY. În al treilea rând, legea menționată permite

societății HSY să beneficieze de pe urma unor rezerve scutite de la plata impozitelor în cazul în care acestea se compensează cu pierderile din anii anteriori. În al patrulea rând, legea cuprinde o prevedere referitoare la compensarea lucrătorilor care au deținut acțiuni în cadrul societății HSY înainte de privatizare. Mai precis, statul elen va despăgubi lucrătorii pentru sumele investite în societatea HSY în contextul majorărilor de capital derulate pe parcursul anilor precedenți. La 5 iunie 2002, Comisia a adoptat o decizie cu două obiective (denumită în continuare „decizia N 513/01”) (22) privind câteva măsuri incluse în Legea 2941/2001 și pe care Grecia le notificase în 2001 (notificare înregistrată cu numărul N 513/01). Comisia a hotărât aprobarea unor ajutoare pentru închidere în valoare de 29,5 milioane EUR în favoarea societății HSY și deschiderea (în cadrul cazului C 40/02) a procedurii formale de investigație prevăzută la articolul 88 alineatul (2) din Tratatul CE cu privire la: (1) plata de către stat a unora dintre costurile unice de pensionare a angajaților societății HSY; (2) transferul unui număr de rezerve din bilanț, fără achitarea impozitului legal de 10 %. Prin decizia finală adoptată la 20 octombrie 2004⁽²³⁾ (denumită în continuare „decizia C 40/02”), s-a ajuns la concluzia că aceste două măsuri au reprezentat ajutoare de stat incompatibile cu piața comună și trebuie recuperate.

3. EVALUAREA CHESTIUNILOR ORIZONTALE

(34) Această decizie acoperă șaisprezece măsuri. Înainte de evaluarea lor individuală, Comisia trebuie să clarifice unele chestiuni esențiale, care sunt importante pentru evaluarea unora dintre aceste măsuri.

3.1. Chestiunea orizontală nr. 1: Bonitatea și accesul la piața financiară în perioada 1997-2002

(35) În vederea evaluării celor mai multe dintre măsurile care fac obiectul prezentei decizii, trebuie stabilită care era situația economică și financiară a HSY în perioada 1997-2002 și dacă s-ar fi putut aștepta ca societatea să-și recapete viabilitatea pe termen lung. În plus, trebuie să se stabilească dacă, în aceste condiții, un investitor din economia de piață ar fi acceptat să acorde HSY împrumuturi și garanții similare celor care fuseseră acordate de stat și de banca de stat ETVA. Ultimele două au fost singurele instituții care au oferit societății HSY fonduri în perioada respectivă.

(36) Comisia va începe cu analizarea situației din 1997 și ulterior va trece la analizarea progreselor înregistrate până în anul 2002.

3.1.1. Situația în 1997

(37) Pentru a demara această analiză, trebuie să se verifice dacă, în deciziile anterioare, Comisia își exprimase deja opinia privind această chestiune. În primul rând, Comisia reamintește faptul că, prin decizia N 401/97 și decizia C 10/94, ambele adoptate de Comisie la 15 iulie 1997, Comisia nu contestat validitatea planului de afaceri transmis de Grecia. Prin urmare, Comisia a admis că punerea în aplicare a acestui plan ar restabili viabilitatea

societății HSY. În al doilea rând, partea descriptivă a deciziei N 401/97 arată faptul că șantierul va finanța o parte din planul de restructurare prin intermediul unor împrumuturi bancare în valoare totală de 4,67 miliarde GRD, sumă împrumutată în condițiile pieței, fără garanții de stat. Necontestând fezabilitatea acestei finanțări, Comisia a confirmat că societatea ar trebui să poată avea acces la piața împrumuturilor, cel puțin pentru suma respectivă. Într-adevăr, în cazul în care Comisia ar fi fost de părere că șantierul nu ar putea obține împrumuturi de cel puțin 4,67 miliarde GRD, ar fi trebuit să precizeze că planul de restructurare nu era fezabil și ar fi trebuit să interzică sumele mari ce reprezentau ajutor de restructurare (inclusiv ajutorul de investiții). În concluzie, Comisia nu poate contrazice aceste două evaluări anterioare în prezenta decizie.

(38) Fără a contrazice evaluările menționate, Comisia reamintește cât de precară era situația șantierului în perioada 1996-1997.

(39) În primul rând, în ceea ce privește infrastructura fizică, decizia N 401/97 arată faptul că echipamentele folosite pe șantier erau vechi și depășite și că planul de investiții era primul de la construcția șantierului⁽²⁴⁾. De asemenea, decizia C 10/94 stabilește faptul că această modernizare a infrastructurii era necesară pentru restabilirea competitivității și a viabilității societății. Prin urmare, se poate concluziona că restabilirea viabilității era condiționată de punerea rapidă în aplicare a planului de investiții.

(40) În al doilea rând, în ceea ce privește activitățile comerciale ale HSY și dimensiunea registrelor de comenzi, autoritățile elene confirmă faptul că „la momentul prezentării planului de investiții, societatea

nu semnase contracte de construcții navale, activitatea acestuia fiind caracterizată de o mare incertitudine privind viitorul, de absența unei strategii comerciale clare și de lipsa investițiilor. Singura activitate serioasă a fost terminarea fregatelor de tip MEKO pentru marina elenă.”⁽²⁵⁾ Deoarece registrul de comenzi al șantierului era gol și pentru că șantierul avea nevoie de un nivel suficient de activitate de construcții navale pentru a fi viabil în următorii ani, Comisia consideră că restabilirea viabilității depindea de semnarea (adică încheierea) rapidă a unor contracte profitabile de construcție a unor nave civile sau militare.

(41) În al treilea rând, în ceea ce privește situația financiară a HSY, în tabelul 1 se regăsesc cifrele contabile importante. Cu privire la solvabilitatea societății în 1997, se poate observa că aceasta deținea un capital important⁽²⁶⁾. Totuși, această situație pozitivă era integral consecința anulării masive a datoriilor, puse în aplicare de stat în 1996. Statul a anulat datoriile în valoare de 54,52 miliarde GRD (160 de milioane EUR) aferente unor activități civile – această anulare fiind aprobată prin decizia C 10/94 – și în valoare de 46,35 miliarde GRD (136 de milioane EUR), aferente activităților militare. Bilanțul contabil, aparent solid, de la 31 decembrie 1996, era oarecum „artificial” și, mai ales acesta nu oferea nicio dovadă a faptului că șantierul era din nou competitiv și că fuseseră rezolvate toate cauzele dificultăților grave cu care s-a confruntat șantierul în ultimii douăzeci de ani. În lipsa punerii complete în aplicare a planului de restructurare, șantierul ar înregistra, cel mai probabil, pierderi care ar conduce la epuizarea rapidă a acestor resurse proprii (cu alte cuvinte, a capitalului net). Trebuie reținut faptul că HSY intrase de două ori în procedură de lichidare în ultimii doisprezece ani. În concluzie, acest capital pozitiv nu ar fi fost suficient pentru a convinge o bancă să acorde HSY un împrumut la o rată a dobânzii normală, adică la o rată a dobânzii egală cu cea percepută la creditarea societăților sănătoase.

Tabelul 1

Cifre care reprezintă cifra de afaceri, profitul și capitalul net ale societății HSY, din 1997 până în 2005

(milioane EUR)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ⁽¹⁾	2004	2005
Capital social	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Capital net	82	88	54	17	-4	-78	-83	-111	-182
Cifră de afaceri	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Profit	7	1	-36	-42	-21	-115	-1	-45	-71

(1) Exercițiul financiar 2003 a acoperit perioada dintre 1.1.2003 până la 30.9.2003.

(42) În concluzie, Comisia consideră că, în 1997, șantierul avea încă probleme și că nu era competitiv, dar că s-ar fi putut prevedea o restabilire a viabilității acestuia în cazul punerii în aplicare în totalitate și cu succes a planului de investiții și în cazul în care șantierul reușea să încheie rapid contracte profitabile de construcții navale. Deoarece restabilirea viabilității era condiționată de aceste două evoluții incerte, împrumutarea unor sume de bani societății HSY în 1997 și în anii următori prezenta „un risc special”. O bancă privată ar fi acceptat să acorde împrumuturi sau garanții societății HSY, dar la un preț care să reflecte riscul semnificativ asumat. Într-o situație care reprezintă un „risc special”, Comunicarea Comisiei privind metoda de stabilire a ratelor de referință și de actualizare⁽²⁷⁾ arată faptul că punctul de referință corespunzător pentru stabilirea existenței și a valorii ajutorului din partea statului este rata de referință pentru Grecia (adică, ATHIBOR plus 300 de puncte de bază până la 31 decembrie 2000 și rata de schimb (swap rate) euro pe cinci ani plus 75 de puncte de bază, de la 1 ianuarie 2001) plus o primă de risc de cel puțin 400 de puncte de bază (înseamnă ATHIBOR plus cel puțin 700 puncte de bază până la 31 decembrie 2000 și rata de schimb euro pe cinci ani plus cel puțin 475 puncte de bază de la 1 ianuarie 2001). În ceea ce privește garanțiile pentru împrumuturi, Comisia va evalua existența ajutorului pe baza aceluiași metode, respectiv comparând costul total al împrumutului garantat (cu alte cuvinte, rata dobânzii plătite de HSY băncii, plus prima de garanție plătită de HSY garantului) cu costul pe care l-ar fi plătit HSY dacă ar fi contractat acest împrumut pe piață (cu alte cuvinte, rata de referință pentru Grecia plus cel puțin 400 de puncte de bază).

3.1.2. Progrese înregistrate începând cu anul 1997

(43) Așa cum vom explica în continuare, Comisia nu poate exclude faptul că, până la 30 iunie 1999, HSY putea încă să mai împrumute de pe piață, la rata dobânzii menționate în secțiunea precedentă⁽²⁸⁾.

(44) În 1997 și 1998, HSY a înregistrat profituri nete reduse⁽²⁹⁾. Totuși, în acești doi ani nu a reușit să încheie niciun contract de construcții navale⁽³⁰⁾, fie militar, fie civil; acest lucru era necesar pentru a se asigura un nivel suficient de activitate în următorii ani și pentru a se evita înregistrarea de pierderi. Primul contract de construcție a navelor pe care șantierul a reușit să îl încheie se referea la construirea a două feriboturi pentru Strintzis. Contractul a fost semnat abia la începutul anului 1999⁽³¹⁾. În plus, chiar de la început se știa că prețul de vânzare era prea mic pentru a acoperi costurile și că acest contract urma să genereze pierderi⁽³²⁾. În iulie 1999, marina elenă a însărcinat HSY și HDW să construiască trei submarine. Cele trei submarine urmau să fie construite pe o perioadă de aproximativ zece ani, iar valoarea totală a contractului era de aproape 350 miliarde GRD (1 miliard EUR), din care aproximativ trei sferturi reveneau HDW, care urma să asigure utilajele, componentele de presiune și sistemele

electronice de precizie. În plus, primul submarin urma să fie construit pe șantierul HDW din Kiel⁽³³⁾. Drept urmare, acest proiect nu ar fi asigurat prea multă activitate și venituri mari pentru HSY în primii ani⁽³⁴⁾.

(45) În ceea ce privește faptul că nu s-a reușit realizarea unui registru de comenzi amplu și profitabil în 1997, 1998 și în primele luni din 1999, conducerea și orice investitor care a analizat situația în care se afla șantierul trebuie să-și fi dat seama, cel mai târziu în primele luni ale anului 1999, că șantierul nu va avea, în 1999 și 2000, o activitate suficientă pentru a-și acoperi costurile și că, în acești ani, șantierul va avea pierderi mari, înregistrând un nivel scăzut al capitalului net⁽³⁵⁾. În acest context, nu se mai putea estima o restabilire a viabilității șantierului⁽³⁶⁾. Ca element suplimentar, Comisia constată că primul raport întocmit de autoritățile elene referitor la punerea în aplicare a planului de investiții arăta că, până la 30 iunie 1999, doar o mică parte din plan fusese finalizată. Prin urmare, pe lângă obstacolele de ordin comercial, modernizarea instalațiilor a fost lentă⁽³⁷⁾. În cele din urmă, Comisia constată că apariția dificultăților financiare a generat o dispută între echipa de conducere a șantierului, asigurată de o societate independentă (respectiv Brown & Root, care a fost numită în septembrie 1996) și angajați/acționari. În acest caz, conducerea insista asupra necesității reducerii suplimentare a forței de muncă ca urmare a nivelului de activitate redus. Liderii de sindicat s-au opus unei asemenea reforme și au reușit înlăturarea echipei de conducere⁽³⁸⁾. Un asemenea eveniment, care creează întreruperi ale procesului de conducere și ilustrează dificultatea punerii în aplicare a unor reforme adecvate în cadrul șantierului, era un element suplimentar care ar fi putut descuraja un investitor în economia de piață să acorde un împrumut societății HSY.

(46) Din cele menționate anterior, Comisia concluzionează că, începând cu data de 30 iunie 1999, nu trebuia să se mai aștepte la o restabilire a viabilității societății. Drept urmare, Comisia consideră că, de la această dată, nicio bancă nu ar mai fi acceptat să împrumute bani șantierului, chiar și la rate ale dobânzii ridicate, și nicio bancă nu ar mai fi acceptat să acorde vreo garanție, chiar și în schimbul unei taxe ridicate de garantare. Deoarece HSY nu ar fi primit un împrumut sau o garanție de pe piață, orice împrumut sau garanție acordat(ă) după data de 30 iunie 1999 ar constitui automat un ajutor. Orice garanție trebuie oprită imediat și orice împrumut trebuie rambursat imediat, în cazul în care se descoperă că acestea sunt incompatibile și că există în continuare. Rambursarea oricărui împrumut acordat după 30 iunie 1999 – care respectă graficul normal de plată prezentat în contractul de împrumut și în baza prezentei decizii – nu este suficientă pentru revenirea la situația inițială, deoarece, până la data rambursării, HSY dispunea de o finanțare pe care, în mod normal, nu ar fi obținut-o de pe piață. Pentru a reveni la situația inițială, acest beneficiu, a cărui dimensiune poate fi doar aproximată folosind rata dobânzii unui împrumut deosebit

de riscant, ar trebui, prin urmare, să fie recuperat. Așadar, pentru perioada care începe odată cu plata împrumutului către HSY până la rambursarea de către HSY, Comisia trebuie să ceară recuperarea diferenței dintre rata dobânzii achitate efectiv de HSY și o rată a dobânzii care corespunde, teoretic, unui împrumut cu un nivel de risc deosebit de ridicat. Pentru a stabili această din urmă rată a dobânzii, Comisia constată că în Comunicarea Comisiei privind metoda pentru stabilirea ratei de referință și a ratei de actualizare se arată că prima de risc poate fi mai mare de 400 de puncte de bază peste rata de referință „dacă nicio bancă privată nu a acceptat să acorde împrumutul respectiv”, ceea ce s-a întâmplat în acest caz. În câteva decizii, Comisia a considerat că o primă de 600 de puncte de bază peste rata de referință era nivelul minim adecvat pentru a reflecta o situație care implica un risc ridicat⁽³⁹⁾. Comisia consideră că acesta este nivelul minim pentru împrumuturi în situația dată. În ceea ce privește garanțiile de stat acordate după 30 iunie 1999, Comisia va folosi aceeași abordare: pentru perioada de plată a împrumutului garantat până la încetarea garanției, fie că se respectă graficul uzual prezentat în contractul de garanție, fie că este în conformitate cu această decizie, Comisia va cere recuperarea diferenței dintre costul împrumutului garantat (rata dobânzii plătite băncii plus prima de garanție plătită) și rata de referință pentru Grecia, crescută cu 600 de puncte de bază.

- (47) Pentru a-și susține afirmația conform căreia împrumuturile și garanțiile acordate de stat și ETVA ar fi putut fi acordate în condiții identice cu cele stabilite de o bancă privată, HSY a prezentat primul raport Deloitte⁽⁴⁰⁾. În secțiunea 5 din acest raport, Deloitte analizează bonitatea HSY în 1999 și în următorii ani. Concluzia a fost că „societatea ar fi putut împrumuta sume de bani sau primi scrisori de garanție de la o altă instituție financiară neafiliată (respectiv, fără vreo altă relație în afară de colaborarea comercială uzuală) în perioada analizată.”⁽⁴¹⁾ Comisia constată că raportul nu explică modul în care această concluzie poate fi armonizată cu faptul că încercările HSY de a primi fonduri de la alte instituții financiare au fost sortite eșecului⁽⁴²⁾. În plus, Comisia constată că analiza include o serie de erori⁽⁴³⁾, care afectează semnificativ concluzia.

3.1.3. Analiza în cadrul grupului

- (48) Toate împrumuturile și garanțiile care fac obiectul procedurii actuale au fost acordate de ETVA sau de stat. Autoritățile elene pretind că, deoarece ETVA și statul elen (prin intermediul ETVA) erau acționarii HSY, împrumuturile și garanțiile puteau fi interpretate ca fiind tranzacții în cadrul grupului. În acest context, Grecia susține două chestiuni:

- în primul rând, că este normal ca o societate-mamă să acorde filialei sale împrumuturi în condiții avantajoase. Într-adevăr, avantajul acordat filialei crește valoarea acțiunilor deținute de societatea-mamă. Drept urmare, chiar în cazul în care Comisia consideră că ETVA și statul au acordat împrumuturi și garanții la un preț sub prețul pieței, acest lucru ar fi fost acceptat de un investitor în economia de piață într-o situație asemănătoare. Astfel, aceste împrumuturi și garanții nu ar constitui un ajutor;
- în al doilea rând, este normal ca o societate-mamă să ofere împrumuturi unei filiale aflate în dificultate. Într-adevăr, aceste împrumuturi sunt menite să contribuie la păstrarea valorii acțiunilor deținute de societatea-mamă. Drept urmare, chiar în cazul în care Comisia ar considera că nicio bancă privată nu ar împrumuta bani societății HSY într-o anumită perioadă de timp, ca urmare a faptului că șantierul se afla într-o situație foarte complicată, împrumuturile și garanțiile acordate de ETVA și de stat ar putea fi, totuși, considerate acceptabile pentru un investitor privat, în condiții similare. În consecință, aceste împrumuturi și garanții nu constituie un ajutor.

- (49) Comisia consideră incorecte concluziile Greciei.

- (50) În primul rând, Comisia punctează următoarele două elemente. În primul rând, niciun investitor în economia de piață nu s-ar fi pus în situația ETVA. Într-adevăr, se reamintește faptul că, de exemplu, atunci când ETVA a cumpărat HSY în 1985, era o bancă de dezvoltare care funcționa la ordinele guvernului pentru a evita închiderea unei societăți care avea o importanță deosebită pentru economia elenă⁽⁴⁴⁾. Pentru a ține HSY în viață, ETVA a făcut o infuzie de capital în 1986, pe care Comisia a considerat-o ca fiind ajutor⁽⁴⁵⁾. În 1995, ETVA a păstrat „o majoritate de 51 %” în capitalul HSY, deoarece Grecia pretindea că era „justificată de interesele de apărare”, în conformitate cu dispozițiile stipulate de articolul 10 din Directiva 90/684/CEE. În al doilea rând, Comisia constată că, atunci când toate măsurile luate de stat în favoarea HSY sunt luate în considerare (inclusiv măsurile luate de ETVA, deoarece, așa cum se va demonstra în continuare în această decizie, ele sunt imputabile statului), în special ajutoarele repetate și semnificative pe care statul le-a acordat HSY în perioada de până în 2002, este clar că, în perioada de până în 2002, statul nu s-a comportat ca un investitor în economia de piață. Statul a oferit permanent o susținere financiară importantă pentru a menține în viață HSY, iar acest lucru s-a dovedit extrem de costisitor. În concluzie, deoarece statul (prin intermediul ETVA) se afla

în situația de a fi acționar al HSY doar pentru că a acționat ca autoritate publică dispusă să păstreze, cu orice preț, activitățile HSY și, deoarece nu s-a comportat niciodată ca un investitor în economia de piață care să dorească să obțină profit din deținerea unor acțiuni la HSY, este lipsită de credibilitate afirmația conform căreia ETVA și statul au acționat de o manieră acceptabilă pentru un investitor în economia de piață datorită faptului că ratele insuficiente ale dobânzii (sau comision de garantare) percepute pentru finanțarea (împrumuturi și garanții) acordată HSY erau compensate de o creștere a valorii acțiunilor HSY. Deoarece statul (inclusiv ETVA) nu s-a comportat niciodată ca un investitor care vrea să obțină profit ci, dimpotrivă, a acceptat să mențină HSY în funcțiune plătind un preț ridicat, Grecia și HSY ar fi trebuit, cel puțin, să-și bazeze afirmația pe o analiză mai amănunțită care să demonstreze că, în calitate de acționar al HSY, statul și ETVA se puteau aștepta în mod real la un câștig de capital (respectiv, la o creștere a valorii acțiunilor) mai ridicat decât „veniturile nerealizate” (respectiv, rata insuficientă a dobânzii sau prima de garanție insuficientă). Deoarece nu a fost furnizată o asemenea analiză și pentru că HSY și Grecia au făcut o afirmație vagă și ipotetică fără nicio dovadă aferentă, Comisia respinge, fără o analiză suplimentară, afirmația lor, conform căreia statul (inclusiv ETVA) a acționat ca un investitor în economia de piață, deoarece finanțarea acordată în condiții favorabile a generat o creștere a valorii acțiunilor HSY, care era suficient de importantă pentru a compensa „veniturile nerealizate”.

(51) În al doilea rând, chiar dacă raționamentul de mai sus a fost respins și s-ar fi analizat aspectele din cadrul grupului (cu alte cuvinte, eventuala creștere a valorii acțiunilor HSY), există suficiente dovezi că tranzacțiile derulate de ETVA nu ar fi fost acceptabile pentru un investitor în economia de piață care ar fi deținut 51 % din capitalul HSY.

(52) La sfârșitul anului 1995, 49 % din capitalul HSY a fost transferat angajaților HSY. Prețul pe care angajații urmau să îl plătească pentru a cumpăra cele 49 de procente din capitalul social a fost stabilit în acel moment. Drept urmare, în următorii ani, atunci când ETVA și statul ofereau finanțare pentru HSY la un preț mai mic decât cel pe care l-ar fi perceput o bancă privată (neafiliată), ceilalți acționari ai HSY beneficiau de 49 % din creșterea valorii HSY rezultate din aceste economii (respectiv, HSY plătea rate mai mici ale dobânzii). Doar 51 % din beneficii (reducerea ratelor dobânzii percepute și a

primelor de garantare percepute) acordate de ETVA și de stat societății HSY se reîntorceau sub forma unei creșteri a valorii HSY. Niciun investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să facă un asemenea cadou celorlalți acționari ai HSY. Pentru a evita pierderea de bani în favoarea celorlalți acționari, un investitor în economia de piață ar fi perceput o rată a dobânzii similară cu cea percepută de bănci private (neafiliate). Prima afirmație a autorităților elene este, așadar, nefondată.

(53) În ceea ce privește perioada de după data de 30 iunie 1999, într-un moment în care nicio bancă privată nu ar fi oferit finanțare societății HSY deoarece riscul de faliment era prea mare, se aplică aceleași argumente. În cazul de față, un investitor rațional care deține doar 51 % dintr-o societate le-ar fi cerut celorlalți acționari să ofere cel puțin o finanțare direct proporțională cu acțiunile deținute la HSY. În cazul în care ceilalți acționari nu ar fi avut resursele necesare pentru a oferi această finanțare, un investitor rațional ar fi negociat cel puțin oferirea unei finanțări societății HSY contra unei cote-părți mai mari din acțiunile HSY. Oferirea unei finanțări semnificative societății HSY fără co-finanțare sau fără concesiuni din partea celorlalți acționari era similară cu investirea propriilor fonduri într-o acțiune de mare risc, pentru salvarea valorii acțiunilor deținute de o altă persoană. Niciun investitor în economia de piață nu ar fi acceptat, în condiții similare, să facă un asemenea cadou celorlalți acționari⁽⁴⁶⁾. A doua afirmație a autorităților elene a fost, așadar, respinsă.

3.2. Chestiunea orizontală nr. 2: posibilitatea de a imputa statului comportamentul ETVA

(54) Câteva din cele șaisprezece măsuri analizate în prezenta decizie nu au fost acordate direct de stat. Acestea au fost acordate de banca deținută de stat, ETVA. Deoarece Grecia, HSY și TKMS/GNSH au ridicat obiecții în ceea ce privește posibilitatea de a imputa statului aceste măsuri, în timp ce Elefsis și banca Piraeus o confirmă, această chestiune trebuie analizată.

(55) Aceste măsuri au fost acordate de ETVA între 1996 și 2002. În conformitate cu jurisprudența, aceste măsuri se pot califica drept ajutor de stat în conformitate cu articolul 87 alineatul (1) din Tratatul de instituire a Comunității Europene doar dacă statul putea controla ETVA și dacă autoritățile publice „se implicau, într-un fel sau altul, în adoptarea acestor măsuri”⁽⁴⁷⁾.

- (56) ETVA, abreviere ce înseamnă Industrial Development Bank of Grecia (Banca de dezvoltare industrială a Greciei), a fost înființată în 1964 ca urmare a fuziunii dintre trei organizații (Organizația pentru dezvoltare industrială, Organizația de finanțare pentru dezvoltarea economică și Organizația de credite pentru turism). Aceasta s-a transformat în corporație prin Legea nr. 1369/1973. Din anul 1973, a început să funcționeze ca o bancă de stat. Conform declarațiilor Greciei ⁽⁴⁸⁾, „Principalul obiectiv ca bancă de dezvoltare, menționat de statutul ETVA, era promovarea dezvoltării țării prin finanțarea activităților de producție în economia elenă (turism, producție industrială, etc.)”. ETVA era singura bancă de dezvoltare din Grecia. Prin urmare, ETVA s-a străduit să joace un rol decisiv în dezvoltarea economică și regională a țării prin finanțarea întreprinderilor, dezvoltarea infrastructurii regionale a țării, oferirea de capital de risc și participarea la întreprinderi importante, din punct de vedere strategic, pentru economia elenă. În 1995, ca urmare a dificultăților financiare rezultate din aceste activități, recapitalizarea, restructurarea și modernizarea băncii a devenit o prioritate maximă pentru guvernul elen. Acest lucru se realiza pe baza unui program de cinci ani, în temeiul Legii nr. 2359/95. În plus față de asigurarea unui capital de 427 miliarde GRD din partea guvernului, obiectivul restructurării era acela de a implementa o nouă orientare strategică, de a modifica structura organizatorică și de a formula proceduri de afaceri moderne, care să răspundă condițiilor competiționale din prezent. În consecință, „[p]e lângă activitatea sa de dezvoltare, ETVA a creat servicii de tranzacții bancare, în special începând cu anul 1997” ⁽⁴⁹⁾.
- (57) În 1999, statul, care deținea 100 % din acțiunile ETVA, a decis să continue cu cotarea băncii la Bursa de valori din Atena, oferind prin vânzare publică 24 % din capitalul subscris. Statul a decis să continue procesul de privatizare a băncii și să reducă participarea sa la un nivel sub 50 %. S-a realizat o procedură de ofertare și a fost aleasă banca Piraeus. La 20 martie 2002, acțiunile care reprezentau 57,7 % din capitalul social al ETVA au fost transferate băncii Piraeus ⁽⁵⁰⁾.
- (58) Referitor la posibilitatea ca statul să controleze ETVA, Comisia constată că, până în sfârșitul anului 1999, ETVA era deținută integral de statul elen. Statul deținea un pachet majoritar până la transferul majorității acțiunilor către banca Piraeus, la 20 martie 2002. Statul se afla, astfel, în postura de a controla ETVA, cel puțin până la 20 martie 2002. De asemenea, acest lucru ilustrează faptul că resursele statului erau implicate în măsurile puse în aplicare de ETVA.
- (59) Referitor la implicarea statului în adoptarea diferitelor măsuri, Comisia constată următoarele:
- în primul rând, Comisia constată că cele mai importante trei decizii referitoare la acționariatul ETVA în societatea HSY, nu au fost luate independent de conducerea ETVA: aceste decizii au fost luate de guvern și puse în aplicare de ETVA. Într-adevăr, atunci când ETVA a cumpărat societatea falimentară HSY în 1985, aceasta a fost o decizie guvernamentală ⁽⁵¹⁾. ETVA a pus în aplicare, pur și simplu, această decizie de stat și a făcut rapid o mare infuzie de capital în HSY, pe care Comisia a catalogat-o drept ajutor de stat ⁽⁵²⁾. Acest lucru ilustrează faptul că relația dintre ETVA și HSY a fost, chiar de la început, o relație în care statul sprijină o societate care este importantă, în ceea ce privește numărul locurilor de muncă și activitatea acesteia, pentru guvernul elen. A doua decizie majoră a fost vânzarea, de către ETVA, a 49 % din capitalul HSY angajaților, lucru ce a fost stipulat de Legea nr. 2367/1995 ⁽⁵³⁾. În plus, această lege impune măsuri semnificative de restructurare asupra HSY ⁽⁵⁴⁾ (și acordă ajutoare masive pentru șantier). Al treilea eveniment crucial a fost privatizarea HSY în 2001-2002 (cu alte cuvinte, ETVA trebuia să vândă partea rămasă din acționariatul HSY, de 51 %). Această privatizare a fost impusă prin Decizia nr. 14/3-1-2001 a Comitetului interministerial pentru privatizare și a avut loc în temeiul Legii elene nr. 2000/91 privind privatizarea. Acest lucru a fost repetat constant în documentele de licitație prezentate de Alpha Finance investitorilor/ofertanților interesați, aceasta fiind banca ce a organizat vânzarea HSY, în numele statului și al vânzătorilor (ETVA și angajații). Documentele de licitație din 2 aprilie 2001 indicau, de asemenea, că statul va alege ofertantul preferat împreună cu vânzătorii. În concluzie, cele trei decizii extrem de importante privind acțiunile deținute de ETVA în capitalul HSY, au fost luate de stat;
 - în plus față de implicarea sa directă în aceste trei evenimente, statul a acordat subvenții foarte mari în perioada 1995-2002. Statul a anulat datoriile în valoare de 54,52 miliarde GRD (160 de milioane EUR) privind activități civile, această derogare fiind aprobată prin decizia C 10/94, și de 46,35 miliarde GRD (136 de milioane EUR) privind activitățile cu caracter militar. Așa cum stipulează decizia N 401/97, statul a intenționat, de asemenea, să acorde un ajutor pentru investiții, în valoare de 7,8 miliarde de GRD (22,9 milioane EUR). În cadrul procesului de licitație din 2001, statul elen a adoptat Legea nr. 2941/2001, care stipula un ajutor financiar semnificativ, menit să faciliteze privatizarea HSY [a se vedea considerentul (33) din prezenta decizie]. Așa cum arată Comisia în decizia N 513/01, statul s-a angajat, de exemplu, să plătească 118 milioane EUR

ca plăți compensatorii, menite să încurajeze angajații să părăsească societatea de bună voie. Acordând ajutoare importante și repetate, guvernul a semnalat, cu siguranță, că el consideră că supraviețuirea HSY este foarte importantă din punct de vedere politic ⁽⁵⁵⁾;

— în cele din urmă, Comisia constată că statul a atribuit, în acești ani, contracte de apărare strategice societății HSY, cum ar fi construirea submarinelor. Prin urmare, statul avea un interes direct în monitorizarea activităților HSY și asigurarea continuării operațiunilor pe șantier.

(60) Stabilind numărul de acțiuni deținute de ETVA în capitalul HSY, prin acordarea unui ajutor financiar important și constant societății HSY și deoarece acorda contracte militare de importanță deosebită pentru securitatea Greciei, guvernul elen a semnalat foarte clar că a conferit o importanță mare activităților HSY și că monitoriza foarte atent situația șantierului. În acest context general, Comisia consideră că, până la privatizarea ETVA din martie 2002, este imposibil să nu se impute statului comportamentul ETVA. Într-adevăr, în aceste cazuri, era imposibil pentru conducerea ETVA să stabilească, față de HSY, o politică de creditare care să nu respecte politica de sprijin constant, adoptată de guvern. În acest caz, pentru ETVA ar fi fost imposibil să ia o decizie care să genereze probleme financiare pentru HSY. De exemplu, ETVA nu putea percepe o rată a dobânzii ridicată (cu alte cuvinte, cu o diferență semnificativă peste rata interbancară) asupra împrumuturilor acordate societății HSY, deoarece acest lucru ar fi înrăutățit situația financiară a HSY, ceea ce ar fi fost, din punct de vedere politic, de neacceptat pentru guvern. La fel, ETVA nu putea refuza acordarea unui împrumut solicitat de HSY pentru finanțarea operațiunilor sale ⁽⁵⁶⁾. Cu alte cuvinte, ETVA nu avea altceva de făcut decât să respecte politica privind susținerea fermă și continuă a HSY, adoptată de stat. Drept urmare, Comisia concluzionează că toate măsurile puse în aplicare de ETVA față de HSY (împrumuturile, garanțiile, infuziile de capital, etc.) erau imputabile automat statului și că nu era nevoie de alte dovezi privind implicarea statului în momentul în care fiecare dintre aceste măsuri a fost adoptată de ETVA. În concluzie, Comisia consideră că diferitele măsuri adoptate de ETVA sunt imputabile statului.

(61) Ca motive suplimentare, Comisia remarcă, de asemenea, următoarele elemente care confirmă faptul că acțiunile întreprinse de ETVA sunt imputabile statului.

(62) În primul rând, în 1995 ETVA a vândut doar 49 %, deci nu 100 %, din acțiunile HSY angajaților. „Grecia a invocat necesitățile de ordin militar pe care le are în ceea ce privește construcțiile navale, pentru a justifica păstrarea a 51 % din șantier, așa cum permite articolul 10 din directivă”. Articolul 10 alineatul (3) din Directiva Consiliului 90/684/CEE stipulează, într-adevăr, că „[f]ără a se ține seama de obligația de a vinde șantierele la care se face referire în alineatul (2), guvernul elen va putea menține o cotă de participare majoritară, de 51 %, într-un șantier, dacă interesele de apărare justifică acest lucru” ⁽⁵⁷⁾. Acest lucru ilustrează faptul că participarea ETVA în capitalul HSY, de 51 %, era menită să permită statului să controleze HSY în vederea protejării intereselor de apărare ale Greciei. Evident, în acest context, conducerea ETVA nu putea construi o relație cu HSY bazată pe termeni comerciali. Orice decizie referitoare la asigurarea de finanțare societății HSY și termenii privind această finanțare nu puteau să nu respecte interesele de apărare ale Greciei. În special, Comisia nu vede cum putea conducerea ETVA să refuze să acorde o finanțare societății HSY sau să perceapă o rată a dobânzii ridicată pentru aceste finanțări. Mai mult, în cazul în care obiectivul Greciei era protejarea intereselor de apărare, se poate presupune că guvernul supraveghea direct, de fapt, orice decizie semnificativă luată de conducerea HSY și orice decizie a ETVA, cu referire la finanțarea oferită societății HSY.

(63) În al doilea rând, deoarece mandatul ETVA ca „bancă de dezvoltare” era stabilit de către stat, se poate concluziona faptul că toate activitățile ETVA, puse în aplicare în cadrul acestui mandat, erau imputabile statului. Într-o manieră similară, jurisprudența arată faptul că, pentru a analiza imputabilitatea măsurilor adoptate de o societate, pot fi relevante „natura activităților sale și exercitarea acestora din urmă pe piață, în condiții normale de concurență cu operatorii privați” ⁽⁵⁸⁾. În acest context, autoritățile elene confirmă faptul că „încă de la înființarea sa, ETVA nu a funcționat ca o bancă comercială obișnuită, ci ca o instituție de creditare specială de dezvoltare, ce acționează mai ales în domeniul creditelor pe termen-lung și joacă un rol crucial în dezvoltarea economică și regională a țării”. ⁽⁵⁹⁾ În acest context, Comisia reamintește faptul că ETVA a cumpărat HSY în 1985. Implicarea ETVA în HSY s-a dezvoltat, astfel, în cadrul acestui mandat de „bancă de dezvoltare”, nu în cadrul activităților sale comerciale care au început de-abia în 1997. Deoarece ETVA trebuia, până în acel moment, să susțină HSY ca parte din mandatul său ca „bancă de dezvoltare”, ETVA nu putea, dintr-o dată, începând cu anul 1997, să nu mai ofere împrumuturile și garanțiile solicitate de HSY și să permită ca șantierul să dea faliment. În acest context, Comisia reamintește că, în a doua jumătate a anilor '90, ETVA era autorizată să deruleze activități comerciale pe lângă activitățile sale de dezvoltare, nu pentru înlocuirea activităților sale de dezvoltare, care trebuiau să continue.

- (64) În al treilea rând, în conformitate cu jurisprudența, „statutul juridic al întreprinderii (în sensul că se supune dreptului public sau dreptului uzual al societăților comerciale)”⁽⁶⁰⁾ poate fi relevant pentru a demonstra imputabilitatea. În acest sens, deoarece principalul obiectiv al ETVA, ca bancă de dezvoltare deținută de stat, este acela de a continua dezvoltarea țării prin finanțarea economiei elene, ea nu se supune directivelor din sectorul bancar⁽⁶¹⁾. Doar atunci când acțiunile ETVA au fost cotate la Bursa de valori din Atena, la 12 ianuarie 2000, ETVA a intrat sub incidența normelor standard de supervizare care se aplică băncilor comerciale.
- (65) În al patrulea rând, Comisia constată că, în perioada 1996-2002, statul acorda o atenție deosebită operațiunilor derulate de ETVA. Într-adevăr, statul a adoptat Legea nr. 2359/95 pentru restructurarea ETVA și a injectat sute de miliarde de drahme în acest context. În 1999, s-a stabilit că o parte din capital va fi cotelat la Bursa de valori din Atena. Un an mai târziu, s-a decis privatizarea majorității capitalului social al ETVA. Această privatizare s-a finalizat în 2002. Acest lucru ilustrează faptul că, în perioada 1996-2002, statul era profund interesat de operațiunile derulate de ETVA. Împrumuturile și garanțiile oferite societății HSY erau suficiente de mari⁽⁶²⁾ astfel încât deciziile de subvenționare să nu poată fi luate de conducerea ETVA fără aprobarea sau ordinul direct al asociatului unic al ETVA.
- (66) În considerentele de mai sus, Comisia a demonstrat că, în perioada care a precedat vânzarea ETVA către Bank Piraeus, în martie 2002, toate măsurile puse în aplicare de ETVA au implicat resursele statului, iar toate măsurile luate de ETVA în ceea ce privește HSY erau imputabile statului. În evaluarea sa individuală, privind fiecare dintre măsurile puse în aplicare de ETVA, Comisia nu va mai demonstra aceste două puncte.
- (67) În evaluarea măsurii E18c, Comisia va dezbate, din nou, doar aceste două chestiuni, deoarece unele părți pretind că această măsură a fost acordată de ETVA în mai 2002, respectiv după cumpărarea ETVA de către banca Piraeus.
- 3.3. Chestiunea orizontală nr. 3: măsurile de ajutor pentru finanțarea parțială a activităților militare ale HSY**
- (68) În răspunsul său la decizia de extindere a procedurii, Grecia susține că unele dintre măsurile examinate de către Comisie au venit în sprijinul activităților militare ale șantierului. Prin urmare, Grecia susține că acestea intră sub incidența dispozițiilor articolului 296 din tratat și nu pot fi evaluate – și cu atât mai puțin recuperate – în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.
- (69) Prin urmare, Comisia trebuie să evalueze dacă unele dintre măsuri ar putea intra, integral sau parțial, sub incidența articolului 296 din tratat.
- (70) Niciuna dintre părțile implicate în această procedură nu contestă faptul că HSY desfășoară activități civile și militare. În ultimii cincisprezece ani, principala activitate a constat în repararea navelor civile. De asemenea HSY, a construit material rulant feroviar și corpuri de nave civile. Activitățile militare ale HSY au fost reprezentate de construirea și repararea navelor militare și a submarinelor pentru marina elenă.
- (71) Comisia amintește faptul că, prin intermediul deciziei de extindere a procedurii, au fost deja identificate măsurile de susținere exclusivă a activităților militare ale șantierului. Prin decizia de extindere a procedurii se concluzionează că aceste măsuri intră în totalitate sub incidența articolului 296 din tratat și nu se supun normele privind ajutorul de stat. Decizia de extindere a procedurii nu a fost contestată în instanță.
- (72) O parte din ajutorul de stat analizat în prezenta decizie nu a fost alocat unei anumite activități, cu alte cuvinte, fondurile nu au fost alocate pentru finanțarea unui anumit proiect. Prin urmare, Comisia trebuie să stabilească în ce măsură acest sprijin din partea statului a fost destinat activităților militare și în ce măsură au fost susținute activitățile civile. Acest calcul este complicat de faptul că HSY nu a ținut evidențe contabile separate pentru activitățile civile și pentru activitățile militare. În aceste situații, Comisia își va fundamenta analiza pe volumul aproximativ al acestor două activități. Prin urmare, Comisia va trebui să evalueze ponderea relativă a fiecărei activități. Comisia constată că orice susținere oferită de stat (de exemplu finanțarea, infuzia de capital) societății HSY (nu alocate pentru finanțarea unei anumite activități) a acoperit, în același timp, pierderile din trecut (cu alte cuvinte, pierderile generate de contracte încheiate în trecut) și a permis șantierului să finanțeze activități viitoare. Pentru a determina în ce măsură un anumit sprijin oferit de stat a fost destinat activităților civile și militare, Comisia consideră că analiza nu trebuie să se limiteze la împărțirea în activități civile și activități militare (cu alte cuvinte, ponderea relativă a fiecărei activități) în anul în care a fost oferit sprijinul respectiv, ci că este necesar să se calculeze distribuția medie între aceste două activități, pe o perioadă de timp suficient de îndelungată. De asemenea, faptul că ponderea relativă a acestor două activități variază foarte mult de la un an la altul, justifică folosirea unei medii pe o perioadă de câțiva ani. Într-adevăr, se poate ca un anumit an să nu fie reprezentativ pentru distribuția medie între cele două activități, pe termen mediu și lung.

(73) În cadrul procedurii pentru recuperarea ajutorului care, prin decizia C 40/02, a fost considerat ilegal și incompatibil, Grecia a susținut că activitățile civile reprezentau 25 % din activitățile HSY, iar activitățile militare reprezentau 75 % din activități. Pentru a susține această afirmație, Grecia a furnizat date referitoare la orele de muncă depusă și cifra de afaceri (cu alte cuvinte, la valoarea vânzărilor) aferente celor două activități pentru perioada 1997-2005 ⁽⁶³⁾. În contextul prezentei proceduri, Grecia nu a contestat aceste cifre. În plus, Comisia a acceptat deja împărțirea 25 % activități civile/75 % activități militare, prin decizia N 513/01, care nu a fost contestată în instanță. Pe baza celor menționate anterior, Comisia va considera că activitățile civile reprezentau 25 % din activitățile HSY, iar activitățile militare 75 % din activități.

(74) Referitor la activitățile militare ale HSY, Comisia a acceptat, prin deciziile anterioare, că ajutorul oferit pentru acestea nu face obiectul normelor privind ajutorul de stat ⁽⁶⁴⁾. Comisia a repetat această evaluare în considerentele (86)-(90) din decizia de extindere a procedurii. Deoarece măsurile care sunt supuse acestei decizii au fost acordate societății HSY (cu alte cuvinte, societății HSY ca întreg) în aceeași perioadă de timp cu cea analizată de aceste decizii anterioare, putem concluziona faptul că unele dintre aceste măsuri, care au susținut activitățile militare ale HSY, intră, de asemenea, sub incidența articolului 296 din tratat și nu intră sub incidența normelor privind ajutorul de stat.

(75) La evaluarea fiecărei măsuri în parte, Comisia va stabili dacă a susținut exclusiv activitățile civile ale HSY sau dacă măsura respectivă a fost acordată societății HSY fără a fi folosită într-un anumit scop ⁽⁶⁵⁾:

— dacă doar activitățile civile erau susținute, Comisia consideră că articolul 296 din tratat nu se aplică și că întreaga măsură poate fi evaluată în conformitate cu articolul 87 din tratat;

— dacă HSY ca întreg primea sprijin, Comisia consideră că, deoarece 75 % dintre activitățile șantierului se referă la producția militară, 75 % din sprijinul oferit de stat era destinat activităților militare și intră sub incidența articolului 296 din tratat. Celelalte 25 % procente din sprijinul oferit de stat pot fi evaluate în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.

4. MĂSURI: DESCRIERE, MOTIVELE ÎNȚIERII PROCEDURII, OBSERVAȚIILE PRIMITE, EVALUARE ȘI CONCLUZII

(76) În ceea ce privește observațiile Greciei și ale părților terțe, Comisia constată că acestea se referă la o gamă largă de

argumente. De exemplu, în numeroasele observații prezentate Comisiei, reclamanta Elefsis a susținut că există numeroase motive pe baza cărora măsurile ar trebui considerate ca fiind un ajutor incompatibil. În mod similar, Grecia, HSY și TKMS/GNSH au pretins, în declarațiile lor succesive către Comisie, că există numeroase motive în baza cărora măsurile ar putea fi considerate compatibile cu piața comună.

(77) În conformitate cu articolul 253 din tratat, o decizie a Comisiei trebuie să indice motivele pe care se bazează. Totuși, Comisia nu este obligată să răspundă fiecăruia dintre argumentele aduse de părți. Prin urmare, prezenta decizie se va ocupa, în mod explicit, doar de punctele importante aduse în discuție de părți. În special, decizia nu se va referi la anumite aspecte aduse în discuție de părți, care sunt, în mod clar, ireconciliabile cu situația factuală, care sunt în contradicție cu argumentele prezentate de aceeași parte în alte observații făcute de aceasta sau care pot fi contrazise pe baza faptelor și evaluării prezentate prin prezenta decizie.

(78) Deoarece analiza acoperă un număr semnificativ de măsuri, este important să le enumerăm pentru facilitarea lecturii și evitarea apariției unor confuzii. Prin urmare, cele patru măsuri acoperite de decizia de deschidere a procedurii vor fi numerotate de la P1 la P4. Cele douăsprezece măsuri acoperite prin decizia de extindere a procedurii vor păstra numerele care le-au fost atribuite fiecăreia în decizia respectivă, dar acestea vor fi precedate de litera E.

4.1. Utilizarea necorespunzătoare a ajutorului pentru investiții aprobat în 1997 (măsura P1)

4.1.1. Descrierea măsurii

(79) Prin decizia N 401/97, Comisia a autorizat 7,8 miliarde GRD (22,9 milioane EUR) ca ajutor pentru investiții, notificat de către Grecia la 20 iunie 1997. În decizia respectivă, ajutorul era evaluat în baza articolului 6 „ajutorul pentru investiții” din capitolul III „ajutorul de restructurare” din Directiva 90/684/CEE a Consiliului, în care se indică faptul că „ajutorul pentru investiții [...] nu poate fi acordat [...] decât dacă este legat de un plan de restructurare care nu implică nicio creștere a capacității de construcții navale a șantierului [...]. Un astfel de ajutor nu poate fi acordat pentru șantiere care se ocupă de repararea navelor decât dacă se leagă de un plan de restructurare care duce la o reducere a capacității globale de reparație a navelor”. Decizia N 401/97 arată faptul că a fost întocmit un plan de afaceri care are ca scop refacerea competitivității șantierului prin productivitate sporită și modernizare. Primul pilon al acestui plan este reorganizarea pe scară largă și reducerea forței de muncă. În special, numărul muncitorilor se va reduce la 2 000 până la sfârșitul anului 1997 și vor fi introduse metode de lucru mai flexibile. Decizia N 401/97 arată faptul că

cea mai mare parte a reducerii forței de muncă s-a realizat deja la momentul deciziei, ceea ce va contribui la creșterea productivității. Al doilea pilon al planului de restructurare este un program de investiții, menit să înlocuiască echipamentele vechi și demodate cu noi tehnologii moderne. Decizia arată faptul că, în conformitate cu planul, șantierul va redevi viabil până la terminarea punerii în aplicare a planului de afaceri, cu alte cuvinte, până în anul 2000. Costul total al programului de investiții era estimat la suma de 15,62 miliarde GRD (45,9 milioane EUR). Partea descriptivă a deciziei arată faptul că acest program va fi finanțat după cum urmează: 7,81 miliarde GRD (22,9 milioane EUR) ajutor de stat, 3,13 miliarde GRD (9,2 milioane EUR) printr-o majorare a capitalului social și 4,67 miliarde GRD (13,7 milioane EUR) prin împrumuturi bancare. Majorarea de capital se va face în aceeași proporție cu distribuirea capitalului, respectiv, 51 % de către ETVA și 49 % de către angajații HSY. Decizia arată, de asemenea, faptul că împrumuturile bancare vor fi obținute în condițiile normale ale pieței, fără garanții de stat. În evaluarea sa, Comisia constată că, în conformitate cu planul de restructurare, nu există nicio creștere a capacității de construcții navale și nicio reducere a capacității de reparație a navelor. Comisia constată și faptul că intensitatea ajutorului (50 %) se menține în limitele intensității ajutorului regional permis în cazul Greciei. Intensitatea este justificată și de dimensiunea restructurării implicate.

4.1.2. Motivele pentru deschiderea procedurii

- (80) Schimbul de scrisori dintre Grecia și Comisie, care a precedat demararea procedurii, a fost descris în capitoul 1, „Procedură” din prezenta decizie.
- (81) În decizia de deschidere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielile privind faptul că este posibil ca ajutorul pentru investiții, aprobat prin decizia N 401/97, să fi fost utilizat în mod necorespunzător. În primul rând, Comisia a observat că planul de investiții a fost pus în aplicare doar parțial și cu întârzieri semnificative. Autoritățile elene au acordat câteva prelungiri ale termenului limită pentru executarea planului de investiții după 31 decembrie 1999, fără consultarea Comisiei. În al doilea rând, în timp ce decizia N 401/97 arată faptul că programul de investiții va fi finanțat prin împrumuturi bancare primite în condiții normale de piață și fără garanții de stat, se pare că societatea a primit împrumuturi de la o bancă deținută de stat, cu rate ale dobânzii care nu corespund valorilor pieței și se pare că unul dintre împrumuturi era acoperit de o garanție de stat. În al treilea rând, autoritățile elene nu au transmis rapoarte anuale privind punerea în aplicare a planului, așa cum se cerea în decizia N 401/97. Ca urmare a acestor trei încălcări ale dispozițiilor stipulate de decizia N 401/97, se pare că ajutorul pentru investiții a fost utilizat în mod necorespunzător.

4.1.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (82) Elefsis subliniază faptul că acel cutremur invocat pentru a justifica întârzierea a avut loc doar în septembrie 1999. Adică cu patru luni înainte de sfârșitul perioadei de punere în aplicare a planului de investiții, și anume data de 31 decembrie 1999. Până la sfârșitul anului 1999, HSY executase doar o mică parte din planul de investiții. Acest lucru arată că HSY acumulasă deja întârzieri semnificative în punerea în aplicare a planului înainte de izbucnirea cutremurului și că nu ar fi putut finaliza la timp, programul de investiții, chiar în cazul în care cutremurul nu ar fi avut loc. În mod similar, privatizarea HSY, invocată pentru a justifica o întârziere, a avut loc la mult timp după sfârșitul anului 1999 și nu poate, astfel, să justifice faptul că HSY a încălcat dispozițiile stipulate de decizia N 401/97. În cele din urmă, Elefsis susține că, deoarece HSY a primit un împrumut garantat de stat și împrumuturi în condiții care nu erau cele normale, a încălcat condițiile stipulate de decizia N 401/97. Prin urmare, ar trebui recuperate atât acest ajutor suplimentar, cât și ajutorul pentru investiții.
- (83) HSY a prezentat aceleași observații ca și Grecia; acestea sunt prezentate pe scurt în următoarea secțiune.

4.1.4. Observațiile din partea Greciei

- (84) În scrisoarea din 20 octombrie 2004, autoritățile elene confirmă că, inițial, au fixat data de 31 decembrie 1999 pentru finalizarea planului de investiții. În decembrie 1999, ele au efectuat primele verificări privind punerea în aplicare a planului, care se refereau la cheltuielile suportate de HSY până la 30 iunie 1999. S-a dovedit că acestea reprezentau suma de 2,7 miliarde GRD (8,1 milioane EUR), care reprezintă 17,7 % din cheltuielile totale ale programului de investiții. La 27 iunie 2001, autoritățile elene au acordat o prelungire până la 31 decembrie 2001 pentru finalizarea investiției, deoarece cutremurul din 7 septembrie 1999 a avariat instalațiile de pe șantier și a întârziat executarea planului de investiții. Prin decizia din 28 decembrie 2001, autoritățile elene au acordat o a doua prelungire până la data de 30 iunie 2002, deoarece procesul de privatizare, care a început în ianuarie 2001 (și a fost finalizat, în cele din urmă, la 31 mai 2002), impunea o înghețare a planului de investiții. Atunci când autoritățile elene au efectuat al doilea control în mai 2002, acestea au stabilit că, până la 31 decembrie 2001, HSY cheltuise suma de 9,8 miliarde GRD (28,9 milioane EUR) sau 63 % din costurile totale ale investiției. Prin decizia din 14 iunie 2002, a fost acordată o nouă prelungire, până la 30 iunie 2004. Prin decizia din 23 iulie 2003, autoritățile au autorizat o modificare a planului de

investiții. Cu această ocazie, societatea a cerut eliminarea onora dintre cheltuielile de investiții, confirmate cu ocazia celui de al doilea control. Aceste cheltuieli erau plăți în avans privind investițiile, pe care societatea decisese să le excludă din planul de investiții. Prin urmare, valoarea totală confirmată după al doilea control a fost redusă la 23,3 milioane EUR sau 50,75 % din total. Prin scrisoarea din 30 iunie 2004, șantierul a solicitat o nouă prelungire până în 31 decembrie 2004. Până în acest moment, ajutorul pentru investiții nu a fost încă achitat șantierului.

- (85) Autoritățile elene susțin că, atunci când au acordat prelungirile, au considerat, cu bună credință, că acționează în limitele aprobării deciziei Comisiei și că aceasta se referea la ajutorul existent pentru care nu era necesară nicio notificare. Autoritățile au considerat că ar fi fost nerealist să nu se ofere posibilitatea de prelungire a unui plan de investiții de asemenea mărime și cu un asemenea obiectiv, mai ales fiind vorba despre un șantier care nu avea experiență în punerea în aplicare a unui asemenea plan, așa cum a confirmat chiar Comisia în decizia de aprobare. Autoritățile elene susțin, de asemenea, că au informat Comisia cu privire la prelungire, în noiembrie 2002. Modificarea planului de investiții pe care l-au autorizat în 2003 nu a schimbat natura, conținutul sau obiectul ajutorului aprobat. Pur și simplu, se dorea adaptarea conținutului planului la noile împrejurări: privatizarea șantierului, noile contracte de natură neprevăzută (submarinele), cutremurul din 1999 și modernizarea tehnologică. De asemenea, autoritățile elene nu văd cum prelungirile ar putea afecta conținutul ajutorului și, prin urmare, compatibilitatea sa. În cele din urmă, ele pretind că, în fapt, Comisia ar trebui să evalueze compatibilitatea prelungirii planului de investiții în baza alineatului (52) din Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate⁽⁶⁶⁾ (denumite, în continuare, „Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea”). În acest caz, ajutorul ar trebui să fie compatibil, deoarece planul revizuit prevede restabilirea viabilității într-o perioadă de timp rezonabilă, și anume înainte de 30 iunie 2004. Autoritățile elene pretind mai ales faptul că întârzierea nu este generată de societate, ci de cazul de forță majoră (cutremurul din 1999 și privatizarea societății). În cele din urmă, principiul „prima și ultima dată” nu ar fi fost încălcat, deoarece ajutorul ar fi fost acordat în sensul adaptării unui plan de restructurare existent.

- (86) Referitor la nedepunerea rapoartelor anuale privind punerea în aplicare a planului de investiții, Grecia

consideră că acest fapt nu are o importanță atât de mare încât să împiedice modificarea planului.

4.1.5. Evaluare

4.1.5.1. Articolul 296 din tratat

- (87) Înainte de a demara o evaluare a compatibilității, în conformitate cu articolele 87 și 88 din tratat, trebuie să se analizeze aplicabilitatea articolului 296 din tratat. În acest sens, Comisia notează următoarele elemente. În primul rând, ajutorul pentru investiții a fost notificat de Grecia în 1997, în conformitate cu procedura stipulată de articolul 88 alineatul (3) din tratat. Prin notificarea ajutorului, Grecia a confirmat că planul de investiții se referea mai ales la activitățile civile ale HSY (cu alte cuvinte, repararea navelor și construcțiile navale), deoarece, în cazul în care planul s-ar fi referit la activitățile militare și ar fi fost important pentru securitatea națională, Grecia ar fi putut invoca articolul 296 din Tratatul CE și nu ar fi trebuit să trimită o notificare cu privire la acest ajutor pentru investiții⁽⁶⁷⁾. În plus, Grecia nu a contestat decizia de aprobare prin care Comisia evalua ajutorul anunțat în conformitate cu normele privind ajutorul de stat. De asemenea, în reacția sa față de decizia de deschidere a procedurii, Grecia nu a invocat articolul 296. Elementele anterioare sunt suficiente pentru a concluziona că planul de investiții nu a afectat interesele de securitate ale Greciei și că orice ajutor de finanțare a planului de investiții poate fi tratat în conformitate cu normele privind ajutorul de stat, stipulate de articolele 87 și 88 din tratat.

4.1.5.2. Existența unei utilizări necorespunzătoare a ajutorului

- (88) Cele trei rezerve din decizia de deschidere a procedurii vor fi analizate succesiv.
- (89) În ceea ce privește încălcarea condiției conform căreia împrumuturile trebuie să fie obținute în condițiile pieței și fără garanții de stat, Comisia consideră că această încălcare afectează compatibilitatea ultimelor măsuri și nu compatibilitatea ajutorului pentru investiții. Într-adevăr, scopul unei asemenea condiții constă în evitarea acordării unui ajutor suplimentar în favoarea programului de investiții (cu alte cuvinte, pentru evitarea acumulării de ajutor peste nivelul intensității

stipulat de decizia N 401/97). În orice caz, așa cum se va explica ulterior în această decizie, Comisia descoperă, în baza altor argumente juridice, că garanția de stat acordată societății HSY reprezintă ajutor incompatibil care trebuie recuperat. În ceea ce privește împrumuturile, Comisia consideră, de asemenea, că partea de ajutor trebuie recuperată. Deoarece partea de ajutor va fi recuperată, se va reveni la situația inițială, iar costurile de finanțare ale HSY nu vor fi mai mici decât rata în vigoare pe piață. Cu alte cuvinte, prin intermediul acestor recuperări, obiectivul condiției stipulate de decizia N 401/97 va fi atins, și anume se va evita acordarea de ajutoare suplimentare prin finanțări acordate societății HSY sub prețul pieței. În consecință, Comisia respinge afirmația societății Elefsis, menționată anterior, conform căreia trebuie recuperate atât partea de ajutor din împrumuturi și garanții, cât și ajutorul pentru investiții aprobat prin decizia N 401/97.

(90) În ceea ce privește absența raportării anuale, menționată în decizia de deschidere a procedurii, Comisia consideră că nedepunerea rapoartelor anuale nu reprezintă ca atare o utilizare necorespunzătoare a ajutorului. Într-adevăr, acest fapt nu schimbă caracteristicile ajutorului, efectul acestuia sau caracteristicile programului de investiții. Totuși, deoarece Grecia nu a furnizat aceste informații la timp și nu a informat Comisia privind întârzierile la momentul apariției acestora, Comisia nu a putut adopta, la momentul adecvat, o decizie privind aceste chestiuni. Prin urmare, această absență a rapoartelor face ca obligația privind prezentarea de dovezi să revină Greciei, adică Grecia trebuie să dovedească că, în fapt, Comisia ar fi aprobat prelungirile succesive ale perioadei necesare pentru punerea în aplicare a programului de investiții.

(91) În ceea ce privește punerea în aplicare, cu întârziere, a planului de investiții, care a fost principala suspiciune apărută în decizia de deschidere a procedurii, Comisia a ajuns la următoarea concluzie. Prin decizia N 401/97, Comisia a autorizat ajutorul de susținere a investițiilor care erau „legate de un plan de restructurare”, așa cum impune capitolul III „Ajutorul de restructurare” din Directiva 90/684/CEE. Conform descrierii planului de afaceri din decizia N 401/97, planul de investiții nu era doar legat de restructurare; era, el însuși, unul dintre cei doi piloni ai restructurării, deoarece șantierul nu făcuse nicio investiție în anii precedenți și trebuia să înlocuiască „echipamentele vechi și demodate cu tehnologie modernă” pentru a redeveni competitiv. În secțiunea 2.1 din scrisoarea din 20 octombrie 2004, autoritățile elene confirmă că programul de investiții avea ca scop refacerea competitivității HSY, prin intermediul unei productivități mai bune și prin modernizare, pentru a deveni o societate competitivă la nivel național și internațional. Grecia confirmă, de asemenea, că scopul era acela de a înlocui echipamentele învechite și inutile cu echipamente noi care folosesc tehnologie modernă. În concluzie, din decizia N 401/97, precum și din scrisorile

Greciei, reiese faptul că programul de investiții avea un rol extrem de important în planul de restructurare și în viabilizare⁽⁶⁸⁾. Deoarece era „legată de un plan de restructurare” și fiind crucială pentru restabilirea viabilității, este evident că punerea în aplicare a programului de investiții nu putea fi întârziată prea mult. De fapt, punerea în aplicare a programului era urgentă pentru a permite restabilirea viabilității. În concluzie, Comisia a autorizat un ajutor pentru a susține un program de investiții care trebuia pus în aplicare într-o anumită perioadă de timp; nu a autorizat un ajutor anuită să susțină orice proiect de investiții derulat în viitor.

(92) În ceea ce privește momentul exact al punerii în aplicare a acestui program de investiții, decizia N 401/97 nu a inclus niciun calendar planificat. Decizia N 401/97 arată doar faptul că „șantierul va redeveni rentabil la sfârșitul planului de afaceri, adică în anul 2000”. În scrisoarea lor din 20 octombrie 2004, autoritățile elene indică faptul că, în conformitate cu decizia ministerială din decembrie 2007, prin care se acordă subvenția, programul de investiții trebuia să fie încheiat la data de 31 decembrie 1999⁽⁶⁹⁾. Totuși, această dată nu apare în decizia N 401/97. Comisia concluzionează că, în baza deciziei N 401/97, programul de investiții trebuia să fie finalizat cel mai târziu la finele anului 2000.

(93) Din cele menționate anterior, Comisia concluzionează că respectarea datei de 31 decembrie 2000 era importantă pentru asigurarea reușitei planului de restructurare. În plus, nicio investiție pusă în aplicare în mod semnificativ după anul 2000 nu putea fi considerată a fi legată de planul de restructurare descris în decizia N 401/97, așa cum stipulează Directiva 90/684/CEE.

(94) După această analiză a deciziei N 401/97, Comisia trebuie să stabilească dacă ar fi acordat o prelungire a perioadei de efectuare a investițiilor în cazul în care Grecia i-ar fi cerut acest lucru și dacă ar fi informat, de o manieră corespunzătoare, Comisia în legătură cu întârzierile. În septembrie 1999, un cutremur a avariat parțial următoarele componente ale șantierului: pereți, acoperișuri, ferestre, structura a trei clădiri, conducte, rețele electrice, stâlpi și căi de rulare a macaralei. Grecia pretinde că acest cutremur a forțat șantierul să oprească planul de investiții și să se concentreze asupra remedierii acestor daune.

(95) Justificând întârzierea din cauza producerii cutremurului, șantierul a cerut, în noiembrie 2000, o primă amânare a datei la care trebuia să se finalizeze programul de investiții, până la 31 decembrie 2001. Întrebarea era dacă, în fapt, Comisia ar fi acceptat această cerere dacă ar fi primit-o. Comisia constată că, dacă ar fi aplicat dispozițiile stipulate de punctul 52 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea, nu ar fi aprobat prima prelungire, deoarece planul de restructurare

aprobat în 1997 era în mod clar insuficient pentru a restabili viabilitatea în vederea situației din noiembrie 2000 și deoarece, la momentul respectiv, nu era disponibil niciun alt plan de restructurare care să permită o restabilire a viabilității. Totuși, Comisia se îndoiește că ar fi pus în aplicare dispozițiile prevăzute de punctul 52 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea, deoarece ajutorul nu fusese aprobat pe baza acestor orientări, conținutul planului nu suferise nicio „modificare”, ci doar o întârziere a datei de finalizare a investițiilor și deoarece decizia N 401/97 și Directiva 90/684/CEE nu prevedeau dispoziții clare referitoare la modificarea datei pentru finalizarea investițiilor. În plus, pentru că un cutremur puternic este un eveniment dincolo de responsabilitatea șantierului și a autorităților elene, fiind excepțional și nelegat de economie și afacere, Comisia ar fi considerat că se justifică o amânare de câteva luni. În plus, punerea în aplicare a unui plan de investiții este o chestiune dificilă, care poate necesita câteva luni în plus. Prin urmare, chiar dacă un an este o întârziere mare, se poate considera că, în mod rezonabil, Comisia ar fi acceptat prelungirea.

- (96) Referitor la cea de a doua prelungire acordată de autoritățile elene, Grecia și HSY au justificat-o prin privatizarea șantierului, perioadă în care planul de investiții a fost înghețat ⁽⁷⁰⁾. Cu alte cuvinte, întârzierea în punerea în aplicare a programului de investiții a fost rezultatul unei decizii conștiente de a suspenda procesul de punere în aplicare. Cu siguranță, Comisia nu poate autoriza o prelungire a perioadei necesare pentru punerea în aplicare a programului de investiții atunci când s-a decis în mod intenționat oprirea implementării timp de câteva trimestre dintr-un an. Așa cum s-a concluzionat anterior, respectarea graficului de punere în aplicare a planului de restructurare era deosebit de importantă. Comisia a autorizat ajutorul pentru a susține un plan de restructurare precis, pus în aplicare într-un anumit moment. Ca un argument auxiliar, Comisia constată că, în cazul în care prelungirile de după 31 decembrie 2001 ar fi acceptate, perioada de restructurare ar fi atât de lungă, încât investițiile făcute după acea dată nu ar putea fi considerate ca fiind „legate” – în sensul Directivei 90/684/CEE – de restructurarea care a început încă din 1996. Planul de restructurare aprobat în 1997 era insuficient pentru a putea aborda dificila situație financiară a șantierului în anii de după 2001. Mai mult, în 2001-2002, au fost puse în aplicare noi măsuri de restructurare semnificative, care nu făceau parte din planul de restructurare descris în decizia N 401/97 (de exemplu, o reducere suplimentară a forței de muncă). Din perspectiva considerentelor

menționate anterior, Comisia consideră că nu ar fi aprobat o prelungire a perioadei de investiții după data de 31 decembrie 2001.

- (97) În concluzie, Comisia consideră că niciun ajutor care susține cheltuielile de investiții suportate după 31 decembrie 2001 nu face obiectul deciziei N 401/97.
- (98) Grecia susține că, deși Comisia consideră că ajutorul în favoarea unora dintre cheltuielile de investiții nu face obiectul deciziei N 401/97, acest ajutor trebuie, totuși, să fie considerat compatibil cu ajutorul de restructurare, pe baza Orientărilor din 1999 privind salvarea și restructurarea. Comisia trebuie astfel să analizeze dacă ajutorul în favoarea cheltuielilor de investiții suportate de HSY după 31 decembrie 2001 ar putea fi considerat compatibil. Comisia constată că nu există nicio îndoială că HSY era o societate aflată în dificultate, după 31 decembrie 2001. De exemplu, pierderile acumulate în anii anteriori erau atât de mari încât capitalul net era negativ. Prin urmare, orice ajutor acordat societății și mai ales ajutorul pentru susținerea modernizării echipamentelor învechite trebuie să fie considerat ajutor de restructurare. Comisia consideră, totuși, că întreprinderea nu a respectat condițiile impuse pentru a primi ajutorul, în conformitate cu Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea. De exemplu, condiția „prima și ultima dată”, stipulată de punctul 48 din aceste orientări, a fost încălcată, deoarece Grecia acordase deja ajutorul de restructurare societății HSY prin decizia ministerială din decembrie 1997. Într-adevăr, ajutorul pentru investiții, aprobat prin decizia N 401/97, era ajutor de restructurare, în conformitate cu Directiva 90/684/CEE și în conformitate chiar cu decizia N 401/97. Punctul 48 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea permite o excepție de la condiția „prima și ultima dată” în „împrejurări excepționale și imprevizibile”. Comisia nu reușește să identifice ce împrejurări excepționale și imprevizibile ar putea justifica acordarea ajutorului de restructurare în favoarea cheltuielilor de investiții efectuate după 31 decembrie 2001. În special, cutremurul din septembrie 1999 poate să justifice, așa cum s-a concluzionat anterior, o întârziere limitată a punerii în aplicare a planului de investiții. Dar acesta nu constituie un motiv de întârziere pentru punerea în aplicare a planului de investiții după 31 decembrie 2001. În ceea ce privește înghețarea planului pe durata procesului de privatizare, acesta nu satisface definiția de „împrejurări excepționale

și imprevizibile”. Grecia pretinde că această condiție „prima și ultima dată” nu ar fi încălcată, deoarece ajutorul ar fi acordat ca parte din adaptarea unui plan de restructurare existent. Așa cum s-a explicat pe larg, Comisia consideră că investițiile puse în aplicare după 31 decembrie 2001 nu fac parte din programul de investiții descris în decizia N 401/97. În plus, punctul 52 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea arată faptul că „planul revizuit trebuie încă să indice o restabilire a viabilității într-un interval de timp rezonabil”. În conformitate cu planul inițial, restabilirea viabilității șantierului ar fi trebuit să fie realizată până în 2000. Prin urmare, Comisia consideră că restabilirea viabilității, planificată pentru iunie 2004, ar fi o întârziere prea mare, comparativ cu planul inițial, și nu mai putea avea loc într-un interval de timp rezonabil. În cele din urmă, Comisia constată că acceptarea unei asemenea prelungiri îndelungate a perioadei de restructurare ar fi similară cu o sustragere de la condiția „prima și ultima dată”.

- (99) În concluzie, Comisia consideră că ajutorul în favoarea cheltuielilor de investiții efectuate până la 31 decembrie 2001 și aferent programului de investiții descris în decizia N 401/97 poate fi considerat a fi acoperit prin decizia N 401/97. Niciun alt ajutor nu intră în domeniul de aplicare a deciziei N 401/97. În plus, orice alt ajutor în favoarea altor cheltuieli de investiții care au fost efectuate de HSY este incompatibil cu piața comună. Deoarece Grecia a precizat că ajutorul pentru investiții nu a fost încă plătit societății HSY, niciun ajutor nu trebuie recuperat de la HSY.

4.2. Împrumutul de 4,67 miliarde GRD (13,72 milioane EUR) acordat în 1999 și acoperit printr-o garanție de stat (măsura P2)

4.2.1. Descrierea măsurii

- (100) Grecia arată faptul că acest împrumut pe opt ani, în valoare de 4,67 miliarde GRD (13,72 milioane EUR), a fost acordat de ETVA pentru a finanța programul de investiții ⁽⁷¹⁾. Prin decizia din 8 decembrie 1999, guvernul a acordat o garanție și a perceput o taxă anuală de garanție, de 100 puncte de bază. Contractul de împrumut a fost încheiat la 29 decembrie 1999, iar contravaloarea lui, plătită societății HSY în tranșe succesive începând cu această dată și până la 26 octombrie 2000, până la o valoare totală de 12,76 milioane EUR ⁽⁷²⁾. Rata dobânzii a fost ATHIBOR (EURIBOR de la 1 ianuarie 2001) plus 25 de puncte de bază. La 31 mai 2002, garanția de stat și împrumutul au fost prelungite până în 30 iunie 2009, iar rata dobânzii, înmulțită cu 100 de puncte de bază. Rambursarea capitalului a început cu o primă plată efectuată în decembrie 2003.

4.2.2. Motivele pentru deschiderea procedurii

- (101) Decizia de deschidere a procedurii arată faptul că garanția de stat ar putea reprezenta ajutor de stat, compatibilitatea

acesteia fiind pusă sub semnul întrebării. În plus, dincolo de calificarea garanției în ajutor compatibil sau nu, decizia N 401/97 arată faptul că, pentru a finanța programul de investiții, trebuiau obținute împrumuturi bancare în condiții de piață normale și fără garanții de stat. Așadar, se pare că garanțiile de stat erau, ca atare, interzise prin decizia N 401/97.

4.2.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (102) Societatea Elefsis a făcut următoarele observații referitoare la măsurile P2, P3 și P4. Aceasta amintește că decizia N 401/97 impunea ca împrumuturile bancare pentru finanțarea HSY să fie obținute în condiții normale valabile pe piață, fără garanții de stat. Se poate arăta că toate cele trei împrumuturi nu au fost acordate în condiții normale. În primul rând, aceste împrumuturi au fost acordate începând cu sfârșitul anului 1999, atunci când situația financiară a HSY era catastrofală și apăruse riscul de suspendare a licenței de funcționare a societății. În al doilea rând, împrumuturile au fost acordate într-un moment în care era clar că HSY nu-și pusese în aplicare planul de restructurare/investiții și nu respectase termenii stipulați de decizia N 401/97. În al treilea rând, având în vedere situația financiară dezastruoasă și lipsa unei garanții normale, HSY nu ar fi putut obține aceste împrumuturi din sectorul privat.

4.2.4. Observațiile din partea Greciei

- (103) Autoritățile elene (precum și HSY) susțin că garanția de stat nu reprezintă ajutor de stat și a fost oferită în condiții de piață normale. Acestea își bazează analiza pe următoarele elemente:

- șantierul ar fi putut încheia un contract de împrumut similar, cu orice altă bancă, oferind alte tipuri de garanții în afara unei garanții de stat. În special, societatea ar fi putut oferi, ca garanții, unele drepturi aferente contractelor importante sau ipoteci asupra activelor sale;
- taxa anuală de garantare, în valoare de 1 %, reprezintă rata pieței. În plus, nu este selectivă, deoarece statul elen a acordat câteva garanții în acea perioadă și, în unele cazuri, taxa percepută de stat era mult mai mică;
- deși Comisia consideră că taxa de garantare era sub nivelul ratei pieței, statul a acționat, totuși, ca un investitor în economia de piață, deoarece era acționar al HSY (prin intermediul ETVA) și ar fi beneficiat de pe urma restabilirii viabilității generată de punerea în aplicare a planului de investiții;

— faptul că împrumutul era menit să finanțeze un plan de investiții care fusese aprobat de Comisie ar fi trebuit să reprezinte un motiv suficient de puternic pentru banca creditoare și garant, astfel încât aceștia să se aștepte ca HSY să poată rambursa împrumutul;

— împrumutul este rambursat regulat, iar taxa de garantare plătită.

4.2.5. Evaluare

4.2.5.1. Articolul 296 din tratat

(104) Înainte de a se începe o evaluare a compatibilității, în conformitate cu articolul 87 din tratat, trebuie să se analizeze aplicabilitatea articolului 296 din tratat. Comisia constată că, în baza deciziei de subvenționare, întreprinderea HSY a fost obligată să folosească împrumutul garantat, precum și celelalte două împrumuturi acoperite de decizia de deschidere a procedurii (cu alte cuvinte, măsurile P3 și P4) pentru finanțarea programului de investiții ⁽⁷³⁾. Așa cum se arată în evaluarea măsurii P1, programul de investiții nu face obiectul articolului 296 din tratat. Prin urmare, Comisia consideră că aceste trei împrumuturi acordate pentru finanțarea programului de investiții se supun normelor privind ajutorul de stat și nu sunt acoperite de articolul 296 din tratat.

4.2.5.2. Existența ajutorului

(105) În primul rând, trebuie să se verifice dacă garanția de stat îndeplinește condițiile necesare pentru a fi considerată ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat.

(106) Pentru a evalua existența ajutorului în diferitele garanții analizate prin această decizie, Comisia va folosi Comunicarea Comisiei privind aplicarea articolelor 87 și 88 din Tratatul CE asupra ajutorului de stat, sub formă de garanții ⁽⁷⁴⁾ (denumită, în continuare, „Comunicarea privind garanțiile”), care a fost publicată în martie 2000. Totuși, așa cum se arată în secțiunea 1.4, aceasta nu a reprezentat o modificare a politicii, ci mai degrabă explică, mai amănunțit, metoda pe care o folosea, până atunci, Comisia pentru a evalua garanțiile. Prin urmare, principiile stipulate de Comunicarea privind garanțiile pot fi, de asemenea, folosite pentru a evalua garanțiile acordate înainte de martie 2000. În conformitate cu această concluzie, în decizia de deschidere a procedurii, Comisia a folosit Comunicarea privind garanțiile pentru a evalua măsura P2. Grecia nu a obiectat în ceea ce privește această aplicare. Dimpotrivă, și Grecia a aplicat-o pentru a evalua măsura P2 ⁽⁷⁵⁾.

(107) În primul rând, pentru a intra sub incidența articolului 87 alineatul (1), o măsură trebuie să implice resursele statului. Acest lucru este valabil pentru măsura P2 deoarece, prin acordarea acestei garanții, statul și-a riscat fondurile publice.

(108) În al doilea rând, trebuie să se stabilească dacă măsura este sau nu selectivă. Grecia pretinde că statul a acordat câteva garanții altor societăți și că a perceput o primă de 1 %. Grecia a furnizat o listă cu aceste societăți. Comisia consideră că acest lucru nu demonstrează că măsura a fost una generală. Pentru a fi considerată generală, o măsură trebuie să fie deschisă tuturor agenților economici care își desfășoară activitatea într-un stat membru. Aceasta trebuie să fie cu adevărat deschisă, în aceeași măsură, pentru toate societățile, iar domeniul său nu poate fi, de fapt, redus prin puterea discreționară a statului, de exemplu, în ceea ce privește acordarea lor sau prin alți factori care le restricționează efectul practic. Prezenta măsură nu poate fi considerată, prin urmare, una generală. În special, doar pentru că anumite societăți au primit o garanție de stat nu înseamnă că toate societățile ar putea primi una. Grecia nu a arătat faptul că acordarea unei garanții de stat este valabilă pentru toți agenții economici, în mod egal. În plus, toate societățile care apar pe lista furnizată de Grecia sunt societăți de stat sau societăți care derulează anumite activități militare. Prin urmare, se pare că societățile private nu ar fi putut primi o asemenea garanție pentru finanțarea activităților lor obișnuite. De fapt, Grecia nu indică temeiul juridic în baza căruia ministrul de finanțe a decis, la 8 decembrie 1999, să acorde garanția. Este posibil să fie vorba despre Legea nr. 2322/1995, care este o măsură selectivă, așa cum se va explica în evaluarea măsurii E12b.

(109) În al treilea rând, trebuie să fie demonstrată existența unui avantaj. În conformitate cu punctul 2.2.2 din Comunicarea privind garanțiile, deoarece garanția a fost acordată înainte de alocarea împrumutului și nu „retroactiv”, nu există nicio prezumție privind ajutorul pentru creditor. Așadar, trebuie analizat ajutorul acordat debitorului, conform definiției de la punctul 2.1.1 din Comunicarea privind garanțiile. Grecia pretinde că nu există niciun avantaj, deoarece HSY ar fi putut obține un împrumut similar oferind unei bănci alte garanții, în locul unei garanții de stat. Comisia consideră că nu trebuie să verifice dacă, oferind alte garanții, HSY ar fi putut obține sau nu acest împrumut. Într-adevăr, Comisia trebuie să evalueze dacă, într-adevăr, tranzacția pusă în aplicare de stat, și anume acordarea unei garanții asupra unui împrumut fără a beneficia de vreo garanție, ar fi fost acceptată de un investitor în economia de piață. O garanție asupra unui împrumut garantat printr-un drept de sechestrul asupra anumitor active sau cesiunea de creanțe reprezintă o tranzacție diferită. Așa cum se arată în secțiunea 2.1.1 din Comunicarea privind garanțiile, unul dintre posibilele avantaje ale garanției

de stat îl reprezintă posibilitatea ca debitorul „să ofere o garanție mai mică”. În plus, chiar dacă trebuia evaluată posibilitatea de a obține finanțarea prin oferirea unor garanții mai mari, Comisia concluzionase deja, în secțiunea 3.1 din prezenta decizie, că – după data de 30 iunie 1999 – HSY nu ar fi primit împrumuturi sau garanții de la bănci private, chiar dacă ar fi oferit băncii o garanție. Comisia concluzionează că, deoarece garanția de stat a fost acordată în decembrie 1999, aceasta a oferit societății HSY un avantaj prin asigurarea finanțării pe care HSY nu ar fi putut să o primească de pe piață.

- (110) De asemenea, Grecia pretinde că taxa de garantare de 1 % era prețul pieței și că nu există astfel niciun avantaj. Comisia constată că Grecia nu a furnizat niciun fel de date de piață, care să indice faptul că băncile erau dispuse să acorde o garanție la acel preț. Grecia a furnizat doar o listă cu garanțiile oferite de stat în aceeași perioadă și la același preț. Comisia nu înțelege cum această listă de garanții de stat ar putea dovedi că taxa de garantare cerută de la HSY este în conformitate cu valoarea de pe piață și nu reprezintă un ajutor. În special, această listă nu poate fi considerată „o schemă de garanții de stat [care] nu reprezintă ajutor de stat în conformitate cu articolul 87 alineatul (1)” deoarece, așa cum arată garanția în favoarea HSY, nu îndeplinește multe dintre condițiile stipulate de secțiunea 4.3 din Comunicarea privind garanțiile. Mai mult, chiar dacă o taxă de garantare de 1 % este posibil să fi fost conformă cu piața pentru alte societăți (sănătoase), acest lucru nu înseamnă automat că la fel se întâmplă și pentru o societate cu probleme, așa cum era cazul societății HSY.
- (111) În ceea ce privește afirmația că o taxă de garantare sub prețul pieței ar putea fi acceptată de un investitor privat în condiții similare deoarece Grecia era acționar al HSY, Comisia a respins deja această afirmație în secțiunea 3.1 din această decizie.
- (112) Secțiunea 3.1 arată, de asemenea, că, începând cu data de 30 iunie 1999, erau disponibile suficiente informații pentru a concluziona că HSY nu reușise să încheie suficiente contracte de construcție a navelor pentru a redeveni rentabilă și pentru a putea face față pierderilor înregistrate în 1999 și 2000. Prin urmare, deși împrumutul care finanța un plan de investiții aprobat în 1997 de Comisie ar fi liniștit un posibil creditor în 1997 și 1998, el nu ar fi avut același efect pentru o bancă în decembrie 1999, deoarece era clar că planul de afaceri eșuase. Ideea respectivă, subliniată de Grecia, trebuie, deci, abandonată.
- (113) În cele din urmă, în ceea ce privește faptul adus în discuție de Grecia, conform căruia împrumutul este

rambursat în conformitate cu condițiile contractului, Comisia nu înțelege cum ar putea aceasta demonstra că o bancă privată ar fi acordat împrumutul în discuție. Într-adevăr, conține situația societății și informațiile disponibile la momentul când a fost acordată garanția ⁽⁷⁶⁾. Ca element auxiliar, Comisia constată că, în conformitate cu informațiile disponibile la momentul acordării garanției și pe baza cărora se putea estima că șantierul urma să înregistreze pierderi masive în următorii ani, șantierul a înregistrat cu adevărat pierderi foarte mari în următorii ani, iar capitalul său net înregistrează importante valori negative. În plus, HSY a supraviețuit doar (și așadar poate să ramburseze împrumutul) datorită sprijinului permanent oferit prin ajutorul de stat.

- (114) Din cele menționate anterior, Comisia consideră că măsura oferă societății HSY un avantaj.
- (115) Acest avantaj selectiv denaturează concurența deoarece oferă finanțare într-un moment în care HSY nu ar fi primit finanțare de pe piață și când era în dificultate. Măsura contribuie așadar la supraviețuirea HSY și la finanțarea activităților sale. Deoarece unele dintre societățile rivale ale HSY se află în alte state membre ⁽⁷⁷⁾, această denaturare a concurenței afectează comerțul dintre statele membre ⁽⁷⁸⁾.
- (116) Deoarece îndeplinește toate condițiile stipulate de articolul 87 alineatul (1) din tratat, garanția constituie ajutor de stat. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din Tratatul CE, acesta a fost acordat fără notificare prealabilă, constituie ajutor ilegal.
- (117) Deoarece Comisia tocmai a demonstrat că un avantaj selectiv acordat societății HSY denaturează concurența și comerțul, Comisia nu va repeta analiza existenței unei denaturări a concurenței și comerțului, ca parte din evaluarea celorlalte măsuri.

4.2.5.3. Compatibilitatea ajutorului

- (118) În ceea ce privește compatibilitatea, în conformitate cu articolul 87 alineatele (2) și (3) din tratat, Comisia constată că nu se aplică niciuna dintre dispozițiile stipulate de articolul 87 alineatul (2) și articolul 87 alineatul (3) literele (b) și (d). În ceea ce privește compatibilitatea stipulată de articolul 87 alineatul (3) literele (a), (c) și (e), ajutorul pentru construirea de nave era reglementat, începând cu data de 1 ianuarie 1999, prin Regulamentul (CE) nr. 1540/98 al Consiliului din 29 iunie 1998, prin care se prezentau noi norme privind ajutorul pentru construirea de nave ⁽⁷⁹⁾ (denumit, în continuare, „Regulamentul (CE) nr. 1540/98”). Deoarece împrumutul garantat viza finanțarea unui plan de investiții care făcea parte dintr-un plan de restructurare și deoarece, în plus, HSY avea probleme, garanția de stat ar trebui evaluată în baza articolului 5 din Regulamentul

(CE) nr. 1540/98. Este clar că măsura nu îndeplinește condițiile stipulate de acest articol. În special, articolul 5 arată faptul că ajutorul de restructurare „poate fi considerat, în mod excepțional, compatibil cu piața comună, cu condiția să respecte Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor în dificultate”. Orientările aplicabile la momentul subvenției erau Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea, care fuseseră publicate în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 9 octombrie 1999 ⁽⁸⁰⁾ și care intraseră în vigoare în aceeași zi. Câteva dintre condițiile pentru autorizarea ajutorului, stipulate de secțiunea 3.2.2 din aceste orientări, nu sunt îndeplinite. De exemplu, în ceea ce privește condiția (b) „Restabilirea viabilității”, Comisia constată că prin garanția de stat s-a finanțat un plan de investiții care făcea parte dintr-un plan de restructurare care, în decembrie 1999, a devenit pe deplin insuficient pentru restabilirea viabilității HSY pe termen lung. Referitor la condiția (d) „Ajutorul limitat la valoarea minimă”, Comisia stabilise deja, prin decizia N 401/97, că ajutorul de stat s-ar putea ridica, la nivelul maxim, la 50 % din costurile de investiție, iar diferența de 50 % ar fi putut fi finanțată din fondurile obținute de la acționari și din împrumuturi bancare obținute în condițiile pieței. Prin urmare, nu ar putea fi acordat niciun ajutor suplimentar în favoarea planului de investiții, altfel intensitatea maximă a ajutorului, în valoare de 50 %, ar fi încălcată. Garanția de stat a încălcat și condiția „prima și ultima dată”, stipulată de secțiunea 3.2.3 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea, deoarece – prin decizia N 401/97 – Comisia autorizase ajutorul pentru investiții, care, prin Directiva 90/684/CEE, era un fel de ajutor de restructurare. Acest ajutor a fost acordat societății HSY prin decizia ministerială din decembrie 1997 (dar, așa cum se poate vedea în considerentul 84 din această decizie, Grecia arată că acesta nu a fost încă plătit societății HSY).

(119) În baza celor menționate anterior, Comisia consideră că garanția de stat este un ajutor ilegal și incompatibil, care trebuie recuperat. Dacă este încă în vigoare la data prezentei decizii, garanția de stat trebuie oprită imediat. Dar acest lucru nu este suficient pentru a reveni la situația care ar fi existat fără ajutor, deoarece HSY a beneficiat, timp de câțiva ani, de un împrumut pe care nu l-ar fi primit fără intervenția statului. Pentru a recupera acest avantaj, în conformitate cu concluzia la care s-a ajuns în secțiunea 3.1 din prezenta decizie, Comisia consideră că diferența dintre costul total al împrumutului garantat (rata dobânzii și prima de garanție) și rata de referință pentru Grecia, majorată cu 600 de puncte de bază, trebuie să fie recuperată pentru acei ani în care garanția a continuat să se aplice.

(120) Comisia consideră că acest lucru va duce la revenirea la situația care ar fi existat fără o garanție de stat. Prin urmare, se elimină încălcarea interzicerii garanțiilor de stat și a finanțării sub rata pieței, stipulată de decizia N 401/97.

4.3. Împrumutul de 1,56 miliarde GRD (4,58 milioane EUR), acordat în 1999 (măsura P3)

4.3.1. Descrierea măsurii

(121) În 1999, HSY a primit un împrumut în valoare de 1,56 miliarde GRD (4,58 milioane EUR) de la ETVA, care a primit ca garanții un drept de plată a primei tranșe din ajutorul pentru investiții, autorizat prin decizia N 401/97. Contractul de împrumut a fost încheiat la 28 iulie 1999, iar suma a fost achitată societății HSY a doua zi. Durata inițială era până la 31 martie 2001. După prelungiri succesive, acesta a fost rambursat la 2 august 2004. Rata dobânzii era ATHIBOR (EURIBOR de la 1 ianuarie 2001) plus 100 de puncte de bază ⁽⁸¹⁾.

4.3.2. Motivele pentru deschiderea procedurii

(122) În decizia de deschidere a procedurii, Comisia arată faptul că împrumutul ar putea constitui ajutor, compatibilitatea acestuia fiind îndoielnică. În plus, dacă s-ar dovedi că acest împrumut a beneficiat de o garanție de stat, ar fi o încălcare a deciziei N 401/97, care stipulează că, pentru a finanța programul de investiții, împrumuturile bancare se obțin în condiții de piață normale, fără garanții de stat.

4.3.3. Observațiile primite de la părțile interesate

(123) Pe lângă observațiile indicate anterior cu referire la măsura P2, Elefsis susține că, deoarece măsurile P3 și P4 au fost acordate într-un moment în care era clar că HSY eșuase în punerea în aplicare a planului său de restructurare/investiții și nu respectase termenii deciziei N 401/97, exista un risc material ca garanția oferită pentru aceste împrumuturi, cu alte cuvinte, plata ajutorului aprobat pentru investiții, să fie ilegală și, astfel, considerată nulă și neavenită.

4.3.4. Observațiile din partea Greciei

(124) Autoritățile elene (și HSY) pretind că acest împrumut a fost acordat în condițiile pieței. În special, rata dobânzii este similară cu cea a unor împrumuturi acordate de ETVA altor societăți în această perioadă. HSY ar fi putut împrumuta de la orice altă bancă, dar e logic că a preferat ETVA, care era acționarul ei. În plus, garanția, sub forma cesiunii creanțelor asupra primei tranșe din ajutorul pentru investiții, reprezenta o garanție acceptabilă pentru orice bancă. În cele din urmă, Grecia constată că împrumutul a fost integral rambursat băncii.

4.3.5. Evaluare

4.3.5.1. Articolul 296 din tratat

- (125) Comisia concluzionase deja, în evaluarea măsurii P2, că măsura P3 nu face obiectul articolului 296 din tratat. Prin urmare, aceasta trebuie evaluată prin prisma normelor privind ajutorul de stat.

4.3.5.2. Existența ajutorului

- (126) În primul rând, Comisia constată că împrumutul a fost acordat de ETVA și nu era acoperit de o garanție de stat.

- (127) În ceea ce privește selectivitatea măsurii, Grecia constată că alte societăți au primit de la ETVA împrumuturi la rate similare ale dobânzii. Totuși, așa cum am explicat deja în evaluarea măsurii P2, o măsură este generală doar dacă îndeplinește condiții stricte care, cu siguranță, în acest caz nu sunt îndeplinite. De exemplu, măsura nu este deschisă pentru toate societățile în mod egal, deoarece ratele dobânzii variază de la un debitor la altul și depind de decizia ETVA de a acorda sau nu împrumutul și în ce condiții. Măsura este, prin urmare, selectivă.

- (128) În ceea ce privește existența unui avantaj, Comisia constată că acest împrumut a fost acordat după data de 30 iunie 1999, într-un moment în care societatea nu mai avea acces la piața de credite, așa cum explică secțiunea 3.1 din prezenta decizie. Faptul că ETVA a perceput o rată a dobânzii similară pentru unele împrumuturi acordate altor societăți în acea perioadă nu dovedește că această rată a dobânzii ar fi fost acceptată de o bancă privată în condiții similare. În primul rând, rata dobânzii solicitată de o bancă privată pentru un anumit împrumut depinde de bonitatea debitorului. Grecia nu a demonstrat că ceilalți debitori din listă aveau un risc de neplată similar cu riscul de neplată al HSY. Comisia amintește că situația HSY era foarte precară la momentul respectiv. Prin urmare, este posibil ca un investitor în economia de piață să fi solicitat o rată a dobânzii mai mare pentru împrumuturile societății HSY decât pentru împrumuturile oferite unor societăți prospere. În al doilea rând, chiar dacă ceilalți debitori

aveau un risc de neplată la fel de mare ca cel al HSY, lista furnizată de Grecia nu ar fi, totuși, suficientă pentru a concluziona că această rată a dobânzii reprezenta prețul pieței. Într-adevăr, lista furnizată de Grecia conține doar împrumuturile acordate de ETVA, care era o bancă deținută de stat (și, în plus, o bancă de dezvoltare) și astfel este posibil ca celelalte împrumuturi să conțină, la rândul lor, un ajutor. Prin urmare, nu dovedește că acestea ar fi fost acceptabile pentru o bancă privată.

- (129) Autoritățile elene afirmă, de asemenea, că garanția, sub forma cesiunii de creanțe asupra primei tranșe din ajutorul pentru investiții, constituia o garanție care putea face ca împrumutul să fie acceptat de orice bancă privată. Comisia notează că, în conformitate cu decizia guvernului prin care a fost aprobat ajutorul pentru investiții, plata primei tranșe din ajutor ar fi avut loc odată ce organismul de control competent ar fi observat că, în fapt, cheltuielile de investiție totalizau suma de 2,73 miliarde GRD. În plus, plata trebuia să fie efectuată înainte de 31 decembrie 1999. Așa cum au demonstrat verificările efectuate de autoritățile elene în decembrie 1999 (a se vedea observațiile Greciei privind măsura P1), suma de 2,73 miliarde GRD de-abia fusese atinsă până la 30 iunie 1999. Prin urmare, deoarece împrumutul a fost acordat în iulie 1999 și fiindcă, la momentul respectiv, se putea probabil estima că pragul de 2,73 miliarde GRD fusese atins sau urma să fie atins curând, probabilitatea primirii primei tranșe din ajutor putea fi considerată, la prima vedere, destul de ridicată. Totuși, puteau încă să apară diverse probleme care să împiedice plata ajutorului. În primul rând, în cazul în care HSY dădea faliment, nu era sigur că autoritățile elene ar fi acceptat să plătească ajutorul pentru investiții unei societăți care își încetase activitatea⁽⁸²⁾. În acel moment, banca ar fi trebuit să demareze un proces juridic îndelungat și costisitor pentru a-și recupera banii. În al doilea rând, nu este sigur că organismele de control competente ar fi acceptat să valideze cheltuielile de investiție suportate, astfel încât pragul să nu fie atins la momentul potrivit. În al treilea rând, puteau apărea alte probleme administrative. Exact acest lucru s-a întâmplat⁽⁸³⁾, astfel că autoritățile elene nu au plătit prima tranșă timp de câțiva ani. Astfel cum se arată în capitolul 1 „Procedură” din această decizie, atunci când Comisia a aflat despre întârzierea în punerea în aplicare a planului de investiții, a cerut suspendarea plății ajutorului care nu fusese încă plătit societății HSY. Comisia concluzionează că plata de către stat a primei tranșe din ajutorul pentru investiții era posibilă, dar nu sigură. Ținând seama de situația dificilă a HSY, o bancă privată ar fi cerut garanții care să fie executate imediat și cu siguranță și nu s-ar fi mulțumit cu o garanție a cărei valoare putea fi, în anumite situații, zero. Comisia concluzionează, așadar, că o bancă privată nu ar fi acceptat să acorde acest împrumut. Conform celor de mai sus, acest lucru este confirmat de încercările eșuate ale HSY de a obține fonduri de la investitori în economia de piață.

(130) De asemenea, Grecia pretinde că, deoarece ETVA era acționarul HSY, oferirea acestui împrumut societății HSY corespundea intereselor sale. În secțiunea 3.1.3 din această decizie, Comisia a respins deja această afirmație.

(131) În cele din urmă, referitor la faptul că împrumutul a fost rambursat, Comisia a explicat deja, în evaluarea măsurii P2, de ce un asemenea fapt nu arată că o bancă privată ar fi acceptat, în acel moment, să ofere această finanțare societății HSY.

(132) Din argumentele menționate anterior, Comisia concluzionează că împrumutul conferă societății HSY un avantaj, deoarece nu ar fi putut obține acest împrumut de pe piață.

(133) Comisia concluzionează că măsura P3 constituie ajutor în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta constituie ajutor ilegal.

4.3.5.3. Compatibilitatea ajutorului

(134) Ca și în cazul măsurii P2, compatibilitatea acestei măsuri trebuie să fie evaluată conform Regulamentului (CE) nr. 1540/98. Deoarece, la fel ca și în cazul măsurii P2, acest împrumut avea ca scop finanțarea unui plan de investiții care făcea parte dintr-un plan de restructurare și deoarece a fost acordat unei societăți cu probleme, se poate considera că ajutorul de restructurare intră sub incidența articolului 5 din Regulamentul (CE) nr. 1540/98. Este clar că măsura nu îndeplinește condițiile stipulate de acest articol. În special, articolul 5 arată faptul că ajutorul de restructurare „poate fi considerat, în mod excepțional, compatibil cu condițiile pieței comune, cu condiția să respecte Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor aflate în dificultate”. Orientările aplicabile la momentul subvenționării sunt cele publicate în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* din 23 decembrie 1994⁽⁸⁴⁾ și care au intrat în vigoare în aceeași zi (denumite, în continuare, „Orientările din 1994, privind salvarea și restructurarea”). Câteva condiții pentru autorizarea ajutorului, stipulate de secțiunea 3.2.2 din aceste orientări, nu sunt respectate. De exemplu, referitor la condiția (i), „Restabilirea viabilității”, Comisia constată că garanția de stat finanțată un plan de investiții care făcea parte dintr-un plan de restructurare care, în iulie 1999, devenise insuficient pentru restabilirea viabilității pe termen lung a HSY. Referitor la condiția (iii), „Ajutor direct proporțional cu costurile și beneficiile de restructurare”, Comisia stabilise deja, în decizia N 401/97, că ajutorul de stat putea reprezenta cel mult 50 % din costurile de investiție, iar diferența de 50 % urma să fie finanțată din fondurile strânse de la acționari și din împrumuturi bancare obținute în condițiile pieței. Prin urmare, nu putea fi acordat niciun ajutor suplimentar în favoarea planului de investiții, altfel

procentul menționat anterior, de 50 %, nu ar fi fost respectat, iar Comisia nu putea considera că ajutorul este direct proporțional cu „costurile și beneficiile de restructurare”.

(135) În baza celor menționate anterior, Comisia consideră că împrumutul constituie ajutor ilegal și incompatibil care trebuie să fie recuperat. Deoarece, după data de 30 iunie 1999, HSY nu ar fi putut obține niciun împrumut de pe piață, întregul împrumut trebuie să fie rambursat. Acest lucru este, totuși, insuficient pentru a reveni la situația care ar fi existat fără ajutor, deoarece, timp de câțiva ani, HSY a beneficiat de un împrumut pe care nu l-ar fi obținut fără intervenția statului. Pentru a recupera acest avantaj, Comisia consideră, în conformitate cu concluzia la care se ajunge prin secțiunea 3.1 din prezenta decizie, că diferența⁽⁸⁵⁾ dintre rata dobânzii împrumutului și rata de referință a Greciei, majorată cu 600 de puncte de bază, trebuie să fie recuperată pentru fiecare an, începând de la plata împrumutului către societatea HSY până la rambursarea lui.

(136) Comisia constată că, în martie 2002, statul a vândut majoritatea acțiunilor ETVA băncii Piraeus. ETVA nu mai era astfel deținută de stat, în ultimii doi ani ai împrumutului, care a fost rambursat în 2004. Apoi se pune problema (pentru acest împrumut și pentru celelalte împrumuturi și garanții acordate de ETVA înainte de martie 2002 și cu o durată care depășea luna martie a anului 2002) dacă partea din ajutor, care se referea la perioada de după martie 2002, ar trebui să fie rambursată sau nu băncii ETVA, în loc să fie rambursată statului. Pentru a răspunde la această întrebare, Comisia reamintește că, atunci când statul acordă un împrumut cu o rată a dobânzii sub rata pieței, ajutorul este acordat la momentul încheierii contractului de împrumut, chiar dacă avantajul se materializează doar la fiecare dată a achitării dobânzii, atunci când debitorul plătește o rată a dobânzii mai mică⁽⁸⁶⁾. În aceeași manieră, valoarea de piață a unui împrumut care are o rată a dobânzii care nu reflectă corect dificultățile debitorului, scade imediat⁽⁸⁷⁾ după semnarea contractului de împrumut (cu alte cuvinte, nu la datele viitoare la care debitorii plătesc o rată a dobânzii sub rata dobânzii, valabilă pe piață). În schimb, valoarea unei bănci depinde de valoarea activelor sale și, cu siguranță, de portofoliul său de împrumuturi existente. Așadar, acordarea împrumuturilor în condiții care nu sunt conforme cu valoarea de piață, a scăzut valoarea ETVA și, prin urmare, a redus prețul pe care statul l-a primit ulterior, atunci când a vândut acțiunile ETVA. Prin urmare, acordarea de împrumuturi în condiții care nu sunt conforme cu valoarea de piață, a scăzut valoarea ETVA și, în consecință, a redus prețul pe care statul l-a primit ulterior, atunci când a vândut acțiunile ETVA⁽⁸⁸⁾. Acest lucru ilustrează faptul că statul este cel care a suportat costul aferent acestor măsuri de ajutor, chiar și după martie 2002.

4.4. Împrumutul de 13,75 milioane EUR, acordat în 2002 (măsura P4)

4.4.1. Descrierea măsurii

- (137) Contractul de împrumut dintre ETVA și HSY a fost semnat la 31 mai 2002. Valoarea împrumutului era de 13,75 milioane EUR, contractul avea o durată de doi ani, iar dobânda era EURIBOR plus 125 de puncte de bază. Împrumutul urma să fie folosit ca avans pentru a doua și a treia tranșă din ajutorul pentru investiții. Împrumutul era garantat prin transferul plății celei de-a doua și a treia tranșe din ajutorul pentru investiții⁽⁸⁹⁾.

4.4.2. Motivele inițierii procedurii

- (138) În decizia de deschidere a procedurii, Comisia arată faptul că împrumutul ar putea constitui ajutor, compatibilitatea acestuia fiind îndoielnică. În plus, în cazul în care se dovedea că acest împrumut a beneficiat de o garanție de stat, se pare că încalcă dispozițiile stipulate de decizia N 401/97, care arată faptul că, pentru a finanța programul de investiții, împrumuturile bancare trebuie obținute în condiții de piață normale, fără garanții de stat.

4.4.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (139) Observațiile societății Elefsis privind această măsură sunt similare cu observațiile legate de măsura P3.

4.4.4. Observațiile din partea Greciei

- (140) Autoritățile elene susțin că acest împrumut a fost acordat în condițiile pieței. În special, rata dobânzii este similară cu cea a unor împrumuturi acordate de ETVA altor societăți în această perioadă. HSY ar fi putut împrumuta de la orice altă bancă, dar, bineînțeles, a preferat banca ETVA, care era acționarul său. În plus, garanția sub forma cesiunii creanțelor asupra celei de-a doua și a treia tranșe din ajutorul pentru investiții reprezenta o garanție acceptabilă pentru orice bancă. În cele din urmă, împrumutul nu a fost niciodată achitat societății HSY și nu putea, așadar, să constituie ajutor pentru societatea HSY. În plus, faptul că ETVA a refuzat să plătească împrumutul atunci când a realizat că plata ajutorului pentru investiții fusese „înghețată” din motive procedurale și că plata ajutorului era nesigură ilustrează faptul că ETVA a făcut exact ceea ce ar fi făcut orice altă bancă.

4.4.5. Evaluare

4.4.5.1. Articolul 296 din tratat

- (141) Comisia a concluzionat anterior, în evaluarea măsurii P2, că măsura P4 nu intră sub incidența articolului 296 din tratat. Prin urmare, ea trebuie evaluată în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.

4.4.5.2. Existența ajutorului

- (142) În primul rând, Comisia constată că împrumutul a fost acordat de ETVA și nu a fost acoperit de o garanție de stat.
- (143) Comisia constată că, deoarece ETVA a refuzat să plătească împrumutul societății HSY, HSY nu a primit niciodată vreo sumă de bani în temeiul contractului de împrumut. Prin urmare, nu există niciun avantaj pentru societatea HSY, iar Comisia poate concluziona imediat că măsura nu constituie un ajutor.
- (144) Următoarele două elemente legate de măsura P4, chiar dacă sunt irelevante pentru evaluarea acesteia, pot pune sub semnul îndoielii validitatea evaluării altor măsuri. Prin urmare, Comisia le va analiza.
- (145) În primul rând, Grecia pretinde că faptul că, deoarece exista riscul ca ajutorul pentru investiții să nu fie plătit, ETVA a decis să nu plătească împrumutul societății HSY ilustrează faptul că ETVA a acționat ca un creditor privat obișnuit și nu a oferit un tratament preferențial societății HSY. Comisia constată că afirmația Greciei nu ține cont de faptul că, atunci când ETVA a refuzat să plătească împrumutul, era deja sub controlul băncii Piraeus, nemaifiind controlată de stat. Prin urmare, refuzul de a achita împrumutul nu poate fi privit ca o exemplificare a modului în care se comporta ETVA atunci când se afla sub controlul statului. Dimpotrivă, acest lucru confirmă că o bancă privată ar fi evitat să ofere împrumuturi societății HSY.
- (146) În al doilea rând, Comisia constată că măsura P4 are același tip de garanție ca și măsura P3. Măsura P4 a fost semnată atunci când banca Piraeus preluase deja controlul asupra ETVA. Totuși, acest lucru nu arată că măsura P3 era, de fapt, acceptabilă pentru o bancă privată. Într-adevăr, cele două situații nu sunt comparabile din câteva motive. Comisia remarcă, de exemplu, că, atunci când contractul de împrumut a fost semnat la 31 mai 2002, era deja cunoscut și, cu siguranță, de ETVA, care era acționarul HSY până la acea dată, că plata ajutorului pentru investiții fusese „înghețată” din motive administrative⁽⁹⁰⁾. Prin urmare, atunci când ETVA a semnat contractul la 31 mai 2002, putea deja refuza să plătească împrumutul⁽⁹¹⁾. Aceasta știa că are posibilitatea să refuze să plătească împrumutul. Situația aceasta este diferită de cea în care se afla ETVA atunci când a semnat contractul de împrumut din iulie 1999. O altă diferență, comparativ cu măsura P3, este că, atunci când contractul de împrumut a fost semnat la 31 mai 2002, două societăți internaționale finalizaseră achiziționarea HSY și urmau să investească în această întreprindere. Achiziția a sporit șansele de supraviețuire ale societății. O astfel de achiziție nu ar fi putut fi prevăzută în iulie 1999.

4.5. Utilizarea necorespunzătoare a ajutorului de 54 miliarde GRD (160 de milioane EUR), autorizat în 1997 (măsura E7)

4.5.1. Descrierea măsurii

- (147) La 15 iulie 1997, pe lângă decizia N 401/97 de aprobare a ajutorului pentru investiții, Comisia a adoptat decizia C 10/94. Această decizie a încheiat procedura în baza articolului 88 alineatul (2) prin aprobarea, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1013/97, a anulării de datorii în valoare de 54 miliarde GRD (160 de milioane EUR), care corespundea datoriilor aferente lucrărilor civile prestate de șantier. Anularea simultană a datoriilor aferente lucrărilor militare prestate de șantier nu a fost evaluată în temeiul normelor privind ajutorul de stat.

4.5.2. Motivele inițierii procedurii

- (148) În decizia de extindere a procedurii, Comisia pune sub semnul îndoielii încălcarea a două condiții stipulate de decizia C 10/94. În primul rând, autorizarea anulării datoriei era condiționată de punerea în aplicare a planului de restructurare, unul dintre cei doi piloni ai acestuia fiind planul de investiții. Așa cum a explicat Comisia în decizia de deschidere a procedurii (a se vedea descrierea măsurii P1), Comisia are îndoieli că acest plan de investiții a fost pus în aplicare corect. În al doilea rând, decizia C 10/94 interzice acordarea de ajutoare suplimentare de funcționare în vederea restructurării. Comisia constată că diferitele măsuri incluse în decizia de extindere a procedurii par a constitui ajutor de restructurare suplimentar. Se pare, prin urmare, că această condiție a fost încălcată.

4.5.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (149) Elefsis susține că încălcarea a două condiții prezentate prin decizia de deschidere a procedurii constituie o bază solidă pentru a concluziona că ajutorul a fost utilizat în mod necorespunzător. În plus, Elefsis afirmă că privatizarea din 1995 nu a fost niciodată o privatizare reală. În special, angajații nu și-au asumat niciodată vreun risc financiar în calitate de acționari, deoarece au plătit doar o mică parte din ce ar fi trebuit să plătească și deoarece sumele pe care le-au plătit în realitate au fost integral rambursate de stat la momentul privatizării din 2001-2002. Comisia ar trebui să ia în considerare absența oricărei privatizări reale, ceea ce reprezenta o condiție pentru anulare, ca fiind o încălcare suplimentară a deciziei C 10/94.

4.5.4. Observațiile Greciei

- (150) În observațiile lor privind decizia de extindere a procedurii, Grecia și HSY⁽⁹²⁾ susțin că interzicerea ajutorului de restructurare suplimentar are ca urmare

doar faptul că orice ajutor nou va fi considerat ilegal. Această interdicție, dacă este încălcată, nu face ca ajutorul autorizat prin decizia C 10/94 să fie incompatibil. În plus, Grecia subliniază faptul că decizia interzice „ajutorul de funcționare” suplimentar (conform definiției din articolul 5 din Directiva 90/684/CEE a Consiliului) pentru restructurare. Prin urmare, contestă faptul că, după 1997, nu a mai avut voie să acorde ajutor de restructurare societății HSY.

- (151) În ceea ce privește planul de investiții, Grecia și HSY au afirmat că decizia C 10/94 nu conținea o condiție referitoare la punerea în aplicare a unui plan de investiții. Mai mult, nu ar fi putut include o asemenea condiție deoarece Directiva 90/684/CEE și Regulamentul (CE) nr. 1013/97, care reprezentau temeiul juridic al deciziei, nu conțineau o astfel de condiție. Singura condiție era privatizarea parțială a HSY și prezentarea (respectiv, nu punerea în aplicare a) unui plan de investiții.

4.5.5. Evaluare

4.5.5.1. Articolul 296 din tratat

- (152) Articolul 296 nu se aplică acestei măsuri deoarece se referă la anularea datoriilor legate exclusiv de activitățile civile ale șantierului. În plus, decizia C 10/94 se baza pe normele privind ajutorul de stat și nu pe articolul 296 din tratat.

4.5.5.2. Punerea în aplicare a planului de investiții

- (153) În ceea ce privește punerea în aplicare a planului de investiții, Comisia consideră că aceasta a reprezentat o condiție stipulată de decizia C 10/94. Într-adevăr, penultimul paragraf prevede că: „Planul de investiții nu este încă demarat [...]. Odată ce este pus în aplicare, restructurarea în curs ar trebui să fie finalizată, iar viabilitatea șantierului ar trebui restabilită”. În penultimul paragraf, Comisia reamintește interdicția de acordare a altor ajutoare de restructurare. În cele din urmă, ultimul paragraf prevede că: „Din perspectiva celor de mai sus, Comisia a decis să încheie procedura în temeiul articolului 93 alineatul (2), autorizând ajutorul, în condițiile descrise în prezenta scrisoare. În cazul în care Comisia consideră că oricare dintre aceste condiții nu a fost îndeplinită, poate solicita suspendarea și/sau recuperarea ajutorului”. Faptul că, în acest context, Comisia a utilizat cuvântul „condiții”, la plural arată că exista cel puțin o a doua condiție în plus față de interzicerea ajutorului de restructurare suplimentar. În baza structurii și a conținutului deciziei, se poate concluziona că punerea în aplicare a planului de investiții a fost o condiție impusă. Comisia evaluase deja, în detaliu,

punerea în aplicare a ajutorului pentru investiții atunci când a analizat măsura P1. Comisia concluzionează că HSY nu a pus în aplicare planul de investiții într-un interval rezonabil de timp. Până la 31 decembrie 2001, după o prelungire a datei pentru finalizarea planului de investiții, HSY executase doar 63 % din plan. Comisia concluzionează așadar că această condiție nu a fost îndeplinită.

- (154) Grecia susține că punerea în aplicare a planului de investiții nu este o condiție stipulată de Regulamentul (CE) nr. 1013/97, care reprezintă temeiul juridic al deciziei C 10/94. Comisia reamintește că ajutorul a fost autorizat prin decizia C 10/94. Prin urmare, condițiile stipulate de cea de-a doua decizie trebuie să fie respectate. În cazul în care Grecia considera că, în fapt, condițiile stipulate de decizia C 10/94 nu respectau condițiile impuse prin Regulamentul (CE) nr. 1013/97, ar fi trebuit să conteste decizia C 10/94. Totuși, nu a făcut acest lucru în intervalul de timp menționat în articolul 230 din tratat. Ca element auxiliar, Comisia reamintește că Regulamentul (CE) nr. 1013/97 este, pur și simplu, o modificare a Directivei 90/684/CEE a Consiliului și are ca scop majorarea valorii ajutorului care poate fi acordat în cazul a trei grupuri de șantier. Referitor la societatea HSY, Regulamentul (CE) nr. 1013/97 stipulează faptul că „[t]oate celelalte dispoziții stipulate de Directiva 90/684/CEE se vor aplica acestui șantier.” Comisia reamintește că Directiva 90/684/CEE autorizează ajutorul pentru șantierele elene în cazul în care „este acordat pentru restructurarea financiară a șantierelelor, în cadrul unui program de restructurare sistematic și specific legat de vânzarea șantierelelor.” Aceasta arată că, în fapt, Consiliul nu avea cum să fie mulțumit doar cu simpla prezentare a unui plan de restructurare, ci că punerea în aplicare a planului chiar trebuia să aibă loc. Într-adevăr, cum putea fi ajutorul acordat „în cadrul unui program de restructurare sistematic și specific” în cazul în care acest program nu este pus în aplicare?

- (155) Deoarece condiția nu a fost respectată, ajutorul a fost utilizat în mod necorespunzător și, în conformitate cu ultimul paragraf din decizia C 10/94, acesta trebuie să fie recuperat.

4.5.5.3. Interzicerea „ajutorului de exploatare suplimentar pentru restructurare”

- (156) Penultimul paragraf al deciziei C 10/94 arată că, în fapt, „Comisia constată că Regulamentul (CE) nr. 1013/97 a

fost adoptat de Consiliu cu condiția ca niciun ajutor de funcționare suplimentar pentru restructurare să nu poată fi pus la dispoziția șantierelelor care intră sub incidența regulamentului. Prin urmare, în viitor niciun astfel de ajutor de restructurare nu poate fi acordat acestui șantier.” Părțile participante la această procedură se contrazic în ceea ce privește interpretarea acestei condiții. În conformitate cu Grecia și HSY, acest lucru impune ca orice ajutor de funcționare pentru restructurare, acordat după adoptarea deciziei, ar fi automat incompatibil și ar trebui recuperat. În conformitate cu Elefsis, această condiție impune ca acordarea oricărui ajutor de funcționare pentru restructurare, după adoptarea deciziei, să fie considerată o utilizare necorespunzătoare a ajutorului autorizat prin decizia C 10/94 și, prin urmare, să ducă la recuperarea ajutorului autorizat prin decizia C 10/94, în plus față de recuperarea ajutorului de exploatare suplimentar pentru restructurare.

- (157) Comisia constată că obiectivul interzicerii ajutorului de exploatare suplimentar pentru restructurare este acela de a se evita acumularea ajutorului peste nivelul stabilit prin decizie. Comisia consideră că acest obiectiv este atins în cazul în care se recuperează orice ajutor de funcționare suplimentar acordat după adoptarea deciziei C 10/94. Într-adevăr, prin recuperarea ajutorului suplimentar, se revine la situația inițială și se evită acumularea ajutorului peste nivelul stabilit prin decizia C 10/94. Prin urmare, Comisia concluzionează că acordarea ajutorului de exploatare suplimentar pentru restructurare, după adoptarea deciziei C 10/94, nu implică automat obligația de a recupera ajutorul aprobat prin decizia C 10/94, atâta timp cât ajutorul suplimentar este de fapt recuperat.

- (158) Comisia constată că, pentru a determina dacă ajutorul autorizat prin decizia C 10/94 trebuie să fie recuperat sau nu, nu trebuie să se stabilească care dintre măsurile de ajutor implementate ilegal după adoptarea deciziei C 10/94 constituie „ajutor de funcționare pentru restructurare”. Într-adevăr, prin această decizie, Comisia va concluziona că trebuie să se recupereze toate măsurile de ajutor puse în aplicare ilegal după adoptarea deciziei C 10/94. Prin urmare, orice măsură care s-ar putea califica drept ajutor de funcționare suplimentar pentru restructurare va trebui să fie recuperată. Recuperarea va duce la revenirea la situația inițială și, prin urmare, la evitarea oricărei posibile acumulări a ajutorului de restructurare. Astfel, obiectivul condiției stipulate de decizia C 10/94 va fi respectat.

4.5.5.4. Neplata prețului de achiziționare

(159) În decursul analizei mai detaliate a cazului, care a avut loc în timpul procedurii de investigație, Comisia a descoperit o altă încălcare a deciziei C 10/94: în toată perioada în care angajații, în calitate de acționari care dețineau 49 % din capitalul HSY, participau la administrarea societății HSY, ei nu au plătit niciodată prețul de achiziție pe care ar fi trebuit să îl plătească conform contractului de privatizare parțială din septembrie 1995.

(160) Pentru a înțelege această încălcare a deciziei C 10/94, în primul rând trebuie să se analizeze textul acestei decizii și al actelor juridice pe care se bazează.

(161) În preambulul Directivei 90/684/CEE se prevede: „Întrucât o restructurare financiară pe termen scurt a industriei construcțiilor navale din Grecia este necesară pentru a permite proprietarilor publici să redevină competitivi vânzând-o unor noi proprietari”. Din acest motiv, articolul 10 al directivei prevede că: „2. Pe parcursul anului 1991, ajutorul de exploatare pentru construirea, conversia și reparația navelor, care nu se referă la noi contracte, poate fi considerat compatibil cu piața comună în cazul în care este acordat pentru restructurarea financiară a șantierelor, împreună cu un program de restructurare sistematic și specific, legat de vânzarea șantierelor. 3. Fără a se ține cont de obligația de vânzare a șantierelor, la care se face referire în alineatul (2), guvernul elen va putea deține în continuare majoritatea de 51 % din capitalul unuia dintre șantiere, în cazul în care interesele de apărare justifică acest lucru.” Comisia constată că directiva utilizează cuvintele „vânzând-o unor noi proprietari” și nu „dând-o” unor noi proprietari. Așadar, se presupunea că noii proprietari erau obligați să plătească un preț pentru dobândirea dreptului de proprietate asupra șantierelor. Dreptul de proprietate nu poate fi acordat în mod gratuit. Propoziția „să redevină competitivi vânzând-o unor noi proprietari” explică scopul acestei condiții. În proprietatea statului, șantierele nu au luat măsurile necesare pentru a redeveni competitive. Prin urmare, acestea au permanent nevoie de ajutor de stat. Pentru a remedia această situație, care era inacceptabilă în conformitate cu articolul 87 din tratat, Consiliul a autorizat ajutorul pentru ultima dată (cu alte cuvinte, ajutorul poate fi acordat în 1991), dar a impus vânzarea șantierelor către noii proprietari, considerând că aceștia vor lua măsurile necesare pentru restabilirea competitivității, astfel încât șantierele să nu mai aibă nevoie de ajutor de funcționare pentru restructurare⁽⁹³⁾.

(162) Așa cum se arată în secțiunea 2 „Deciziile anterioare ale Comisiei și Consiliului” din prezenta decizie, Comisia a luat, în iulie 1995, o decizie negativă în cazul C 10/94,

deoarece HSY nu fusese vândută, așa cum se impune prin Directiva 90/684/CEE. Grecia a cerut suspendarea acelei decizii afirmând că vânzarea era iminentă. Grecia însăși a prezentat apoi contractul din septembrie 1995 ca și contract de vânzare a șantierului. Din acest motiv, Comisia și-a revocat decizia negativă.

(163) În preambulul Regulamentului (CE) nr. 1013/97 se prevede că: „Întrucât, în ciuda eforturilor depuse de guvernul elen pentru privatizarea, până în martie 1993, a tuturor șantierelor sale publice, întreprinderea Hellenic shipyards a fost vândută de-abia în septembrie 1995 unei cooperative formate din lucrătorii săi, statul păstrând o majoritate de 51 % din capital, pentru interese de apărare; întrucât viabilitatea financiară și restructurarea Hellenic Shipyards necesită asigurarea ajutorului care să permită societății să anuleze datoria acumulată înainte de privatizarea sa întârziată.” articolul 1 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 1013/97 prevede că: „Ajutorul exprimat în drahme, sub forma anulării datoriilor „Hellenic shipyards”, în valoare de maxim 54 525 de milioane de GRD, care corespunde datoriilor legate de activitatea civilă a șantierului, existente la 31 decembrie 1991, împreună cu ratele dobânzii și penalitățile acumulate până la 31 ianuarie 1996, poate fi considerat compatibil cu piața comună. Toate celelalte dispoziții din Directiva 90/684/CEE se vor aplica acestui șantier.” Regulamentul (CE) nr. 1013/97 a fost, prin urmare, adoptat deoarece, pentru a deveni rentabilă, societatea HSY necesita un ajutor mai mare decât se autorizase în conformitate cu articolul 10 din Directiva 90/684/CEE. Mai exact, fostul regulament a autorizat anularea dobânzilor și penalităților aferente datoriilor existente la 31 decembrie 1991 și care se acumulaseră de atunci. Regulamentul (CE) nr. 1013/97 era aplicabil până la 31 decembrie 1998. Comisia constată că, din nou, Consiliul a utilizat cuvintele „vândut” și „privatizare” referitor la HSY. Consiliul a autorizat ajutorul deoarece a considerat că, în septembrie 1995, fusese încheiat un contract de vânzare valabil, în conformitate cu condiția stipulată de Directiva 90/684/CEE. Cu alte cuvinte, nu era nevoie ca vânzarea șantierului să fie stipulată ca o condiție, deoarece exista deja un contract de vânzare valabil.

(164) Decizia C 10/94 începe prin a reaminti că articolul 10 din Directiva 90/684/CEE impunea vânzarea șantierului. Decizia C 10/94 indică apoi că această condiție a fost îndeplinită deoarece „49 % din acțiunile șantierului au fost vândute la 18 septembrie 1995 unei cooperative formate din lucrătorii șantierului.” Totuși, deoarece valoarea ajutorului este mai mare decât cea autorizată prin Directiva 90/684/CEE, „Comisia nu își putea exprima acordul pe baza dispozițiilor stipulate de Directiva a șaptea (the 7th Directive)” care, prin urmare, a fost modificată prin Regulamentul (CE) nr. 1013/97 pentru a majora valoarea ajutorului care poate fi acordat societății HSY. Deoarece condițiile stipulate de cel de-al doilea regulament și cele stipulate de Directiva 90/684/CEE erau îndeplinite, decizia C 10/94 a autorizat ajutorul. Comisia constată că decizia C 10/94 a utilizat,

din nou, cuvântul „vândut” și consideră că acel contract încheiat între ETVA și angajați privind vânzarea a 49 % din acțiunile HSY era un contract de vânzare valabil. Comisia subliniază faptul că primise un exemplar al contractului de vânzare înainte de adoptarea deciziei C 10/94 și că, în consecință, cunoștea conținutul acestuia. Comisia concluzionează că, atunci când a adoptat decizia C 10/94, nu avea niciun motiv să solicite vânzarea HSY (cu alte cuvinte, să impună ca aceasta să fie o condiție clară care trebuia respectată în viitor) deoarece, în septembrie 1995, deja fusese semnat un contract de vânzare valabil.

(165) Totuși, Comisia reamintește că acel contract din septembrie 1995 conținea dispoziții neobișnuite privind plata prețului de achiziție: prețul de achiziție de 8,1 miliarde GRD (24 de milioane EUR) nu urma să fie achitat imediat de angajați, ci în treisprezece rate anuale, după o perioadă de grație de doi ani, prin urmare începând din 1998 până în 2010. Totuși, dreptul de proprietate asupra acțiunilor urma să fie imediat transferat angajaților. Până la plata prețului de achiziție de către angajați, ETVA urma să păstreze o garanție asupra acțiunilor. Pentru a finanța plata ratelor anuale către ETVA, HSY ar păstra o parte din salariul lunar și din primele angajaților. În lunile de după septembrie 1995, a fost semnat un contract între ETVA, HSY, asociația angajaților și fiecare angajat al HSY în parte (contractul din septembrie 1995 era încheiat între ETVA și asociația angajaților). Prin acest contract, fiecare angajat se obligă să cumpere un anumit număr de acțiuni, în conformitate cu condițiile stipulate de contractul din septembrie 1995. Aceste contracte repetă, de asemenea, că HSY va reține o parte din salariul lunar și din primele de Paște și de Crăciun pentru a finanța ratele anuale. Comisia a stabilit în acest moment că angajații nu au plătit niciodată rate anuale.

(166) Acest lucru înseamnă că aceștia nu au achitat nicio rată în perioada în care participau la administrarea șantierului ca deținători a 49 % din acțiuni. Primele trei rate definite în contractul din septembrie 1995, cele care ar fi trebuit plătite în 1998, în 1999 și în 2000, nu au fost plătite. În 2001, în cadrul privatizării HSY, angajații și ETVA au încheiat un contract prin care angajații renunțau la drepturile lor asupra a 49 % din încasările obținute din vânzarea acțiunilor HSY către HDW/Ferrostaal. În schimb, ETVA renunța la creanțele față de angajați, privind plata prețului de achiziție a 49 % din acțiunile HSY, care ar fi trebuit plătit de către angajați în conformitate

cu contractul din septembrie 1995. Acest lucru înseamnă că angajații, în calitate de proprietari, nu au fost niciodată expuși financiar la succesul sau eșecul restructurării.

(167) Comisia a indicat Greciei și societății HSY că neplata prețului de achiziție de către angajați pare să constituie o utilizare necorespunzătoare a deciziei C 10/94, deoarece înseamnă că privatizarea parțială, care avea ca scop revenirea șantierului la un nivel competitiv, nu a avut niciodată loc.

(168) Grecia și HSY contestă aceste concluzii. Printre altele, acestea aduc în discuție următoarele trei motive pentru a respinge îndoielile Comisiei.

(169) Ca prim motiv, Grecia susține că privatizarea este „reală” și „adevărată”. În special, guvernul elen subliniază faptul că: „Angajații au obținut calitatea de acționar în conformitate cu dispozițiile stipulate de legislația elenă. Aceștia erau înscrși în registrul acționarilor societății și au beneficiat astfel de toate drepturile relevante în calitate de acționari, inclusiv dreptul de a participa la și de a vota în Adunările Generale și de a-și exercita, astfel, controlul și influența asupra administrării cotidiene a șantierelor navale. În plus, achiziționarea acțiunilor implica riscul ca acțiunile să-și piardă valoarea”. „Angajații și-au exercitat drepturile de preemțiune, stipulate de legile aplicabile și au participat la majorarea capitalului subscris, direct proporțional cu părțile deținute din capitalul subscris; prin urmare, în șantierul naval a fost investit capital privat.”⁽⁹⁴⁾.

(170) Ca al doilea motiv, Grecia susține că plata prețului de achiziție nu era o condiție stipulată de decizia C 10/94 și, chiar dacă era așa, Comisia a considerat că este o condiție deja îndeplinită. În special, Grecia reamintește că „[i]n fapt, Comisia a precizat, prin decizia sa din 31 octombrie 1995, că va continua să analizeze, în cadrul procedurii pe care a început-o, toate acțiunile guvernului elen legate de aplicarea acordului de transfer al unui procent de 49 % din acțiuni sindicatului angajaților, precum și conținutul acestui acord, înainte de a lua o decizie finală privind autorizarea anulării datoriei. În consecință, a ajuns la o decizie finală pozitivă în 1997, decizie care aproba anularea, fără a impune condiția de privatizare. Cu alte cuvinte, în 1997, Comisia verificase deja conținutul acordului și concluzionase că era vorba despre o chestiune de privatizare, înainte de autorizarea anulării datoriei.”⁽⁹⁵⁾.

(171) Ca al treilea motiv, Grecia susține că ETVA a aplicat corect dispozițiile stipulate de contractul de vânzare. Într-adevăr, deoarece angajații deja trebuiau să participe la trei majorări de capital menite să finanțeze planul de investiții⁽⁹⁶⁾, „au considerat că le este greu să-și onoreze angajamentele făcute pentru plata prețului acțiunilor. ETVA nu a făcut nicio acțiune în încetare pentru a recupera suma datorată de fiecare dintre cei 2 000 de angajați deoarece, în mod realist, nu erau șanse ca această dispută să aibă finalitatea dorită [...]. În loc să se implice în procese în instanță complicate, de durată, costisitoare și, până la urmă, inutile, pentru a i se onora pretențiile [...], ETVA a aplicat gajul asupra acțiunilor neplătite și și-a recuperat prejudiciul din profiturile obținute din vânzarea acțiunilor aparținând angajaților, iar profiturile respective acopereau datoria în discuție.”⁽⁹⁷⁾ Cu alte cuvinte, Grecia susține că, deoarece în cadrul procesului de privatizare a HSY, din 2001-2002, ETVA a primit de la HDW/Ferrostaal 100 % din prețul de vânzare, în loc de doar 51 %, „se poate observa că prețul a fost primit. Este clar că achitarea prețului acțiunilor muncitorilor prin intermediul vânzării satisfăcea cerința ETVA de a se acoperi prețul [...]. [...] nu există nicio problemă privind neplata prețului de privatizare prin cumpărare.”⁽⁹⁸⁾ În plus, nu se poate spune că vânzarea către HDW/Ferrostaal nu constituie o privatizare reală.

(172) Comisia a ajuns la următoarele concluzii. Așa cum se arăta anterior, decizia C 10/1994 și Regulamentul (CE) nr. 1013/97 au concluzionat că, deoarece acțiunile HSY fuseseră vândute angajaților prin contractul din septembrie 1995, condiția vânzării șantierului, stipulată de articolul 10 din Directiva 90/684/CEE, a fost îndeplinită. Așa cum se arată mai sus, scopul acestei condiții era transferarea dreptului de proprietate către proprietarii care, deoarece doresc să crească valoarea investiției lor, iau măsurile necesare pentru ca șantierele să redevină competitive. În acest context, Comisia a acceptat contractul din septembrie 1995 ca fiind un contract de vânzare valabil, deoarece obliga angajații să plătească suma de 24 de milioane EUR în schimbul a 49 % din capitalul social al HSY. Acest preț ce trebuia plătit impunea ca, atunci când participă la administrarea șantierului, angajații să facă tot posibilul pentru a păstra

și a spori chiar valoarea investiției lor⁽⁹⁹⁾. În acest moment se pare că ETVA, care era deținută de stat, nu a încercat niciodată plata părților din prețul de achiziție care, în conformitate cu contractul din septembrie 1995, ar fi trebuit plătite de către angajați în 1998, 1999 și 2000. ETVA avea la dispoziție câteva modalități prin care putea obține plata prețului de achiziție. ETVA controla HSY, care avea, din punct de vedere legal, dreptul să obțină sume de bani din salariile și primele angajaților⁽¹⁰⁰⁾. În plus, HSY și asociația angajaților erau, de asemenea, legate prin obligații contractuale față de ETVA, prin contractele individuale semnate cu fiecare angajat în lunile care au urmat după septembrie 1995. ETVA ar fi putut astfel da în judecată HSY și asociația de angajați și nu era nevoie să dea în judecată fiecare angajat, în mod individual, așa cum au pretins autoritățile elene. Comisia concluzionează în prezent că autoritățile elene nu au solicitat, în mod conștient, plata tranșelor anuale de la angajați. Prin acest comportament, Grecia a demonstrat că nu intenționa să obțină plata prețului de achiziție de la angajați. Acest lucru a schimbat enorm de mult situația în care se aflau angajații. În loc să plătească un preț de achiziție, angajații nu trebuiau să-și riște această parte din propriile fonduri. Aceasta înseamnă că, atunci când participau la administrarea șantierului, nu acordau o importanță prea mare păstrării și chiar creșterii valorii acțiunilor și restabilirii viabilității financiare (ci mai mult păstrării locului de muncă și a condițiilor de muncă existente). În plus, deoarece nu plăteau prețul de achiziție, se putea estima că, pe termen mediu sau lung, ETVA ar fi recurs la executarea silită în privința acțiunilor și, prin urmare, efectul asupra angajaților ar fi fost că aceștia nu ar mai fi deținut nicio acțiune din capitalul șantierului. În acest context, Comisia nu înțelege cum angajații ar fi putut fi interesați să păstreze și chiar să sporească valoarea societății HSY și să ia măsurile necesare pentru a restabili competitivitatea acesteia. Comisia consideră că faptul că statul nu s-a străduit să obțină de la angajați plata prețului de achiziție a acțiunilor, în conformitate cu dispozițiile stipulate de contractul din septembrie 1995, a modificat foarte mult situația angajaților atunci când aceștia au participat la administrarea șantierului. Prin urmare, deoarece ETVA nu a solicitat plata prețului de achiziție de la angajați, modificarea dreptului de proprietate, care a avut loc în septembrie 1995, nu a fost o adevărată „vânzare”, menită să readucă șantierul la un nivel competitiv, așa cum impune Directiva 90/684/CEE. În concluzie, pentru că nu cerut plata prețului de achiziție de la angajați, Grecia nu a aplicat corect decizia C 10/94. Într-adevăr, aceasta din urmă a fost adoptată de Comisie pe baza ipotezei justificate că, în fapt, contractul din septembrie 1995 ar fi pus în aplicare de ETVA, bancă de stat, și că, în special, ETVA ar primi plata prețului de achiziție de la angajații HSY, în conformitate cu dispozițiile stricte stipulate de contract, asigurând astfel că noii proprietari au un interes financiar în a susține măsurile necesare pentru restabilirea competitivității și a eficienței întreprinderii. Comisia nu se putea aștepta ca Grecia, după ce a prezentat, ea însăși, contractul din septembrie 1995 ca pe un contract de vânzare a societății HSY, să se abțină, în mod conștient, să încaseze prețul de vânzare de la cumpărător, în ciuda faptului că existau câteva dispoziții contractuale și legale care permiteau încasarea prețului. Comisia consideră că acest comportament este similar cu prezentarea de informații incorecte Comisiei și

o utilizare necorespunzătoare a ajutorului. Ajutorul autorizat prin decizia C 10/94 trebuie, așadar, să fie recuperat de la HSY.

(173) Comisia a ajuns la concluzia că cele trei motive menționate de Grecia și de societatea HSY, care au fost prezentate mai sus, trebuie să fie respinse.

(174) În ceea ce privește primul motiv (cu alte cuvinte, că privatizarea era adevărată și reală, deoarece angajaților le-a fost conferit dreptul de proprietate asupra acțiunilor și controlul aferent asupra HSY), Comisia constată că transferul dreptului de proprietate era o condiție necesară, dar nu și suficientă. Într-adevăr, decizia C 10/94 și Regulamentul (CE) nr. 1013/97 se bazează pe faptul că acțiunile erau „vândute” angajaților în septembrie 1995. Cu alte cuvinte, se bazează pe ipoteza că angajații plătesc prețul de achiziție în conformitate cu condițiile stipulate de contractul din septembrie 1995. Acestea nu se bazează pe faptul că acțiunile au fost „transferate” sau „date” angajaților. Conform celor de mai sus, este logic că, în fapt, Comisia și Consiliul ar trebui să considere plata prețului de achiziție al acțiunilor ca fiind extrem de importantă, deoarece a forțat angajații să dea importanță valorii acțiunilor și să administreze șantierul în consecință. Așa cum se arată mai sus, deoarece ei nu au trebuit să plătească acest preț, se aflau într-o situație diferită de cea a unui proprietar din economia de piață. În ceea ce privește afirmația Greciei, conform căreia „cumpărarea acțiunilor antrena riscul ca acestea să-și piardă valoarea”, Comisia constată că, deși nu se poate contesta faptul că angajații au devenit oficial proprietarii acțiunilor, aceștia erau mult mai puțin preocupați de evoluția valorii acțiunilor, deoarece nu trebuiau să plătească un preț mare (cu alte cuvinte, reducerea salariilor și primelor pe o perioadă de doisprezece ani) pentru a le obține. În plus, deoarece angajații nu plăteau prețul de achiziție, trebuiau să se aștepte ca ETVA să treacă la executarea silită în privința gajul acțiunilor, astfel încât angajații să nu rămână proprietarii acestora. În cele din urmă, în ceea ce privește afirmația Greciei că „[a]ngajații [...] au participat la majorarea capitalului subscris, direct proporțional cu părțile deținute în capitalul subscris; prin urmare, în șantierele navale a fost investit capital privat”, Comisia nu contestă faptul că angajații au participat la majorarea de capital (acest lucru va fi descris în secțiunea ce se referă la descrierea și evaluarea măsurii E10). Totuși, Comisia reamintește că, în conformitate cu contractul din septembrie 1995, participarea la majorarea capitalului nu dădea angajaților dreptul la noi acțiuni ale HSY. Prin urmare, Comisia nu înțelege cum doar această participare ar putea stimula

angajații să administreze șantierul de o manieră care să păstreze sau chiar să sporească valoarea acțiunilor, deoarece această participare nu le conferea nicio acțiune nouă ⁽¹⁰¹⁾. De asemenea, Comisia nu înțelege cum această participare ar putea fi privită ca o „vânzare” a HSY deoarece angajații nu au primit acțiuni suplimentare în schimbul investițiilor lor. Ca element auxiliar, Comisia reamintește că valoarea totală investită de angajați cu ocazia celor trei majorări de capital a fost mult mai mică decât cea pe care ar fi investit-o dacă ar fi participat la aceste majorări de capital și ar fi plătit prețul de achiziție în conformitate cu dispozițiile stipulate de contractul din septembrie 1995. Se reamintește că decizia C 10/94 și Regulamentul (CE) nr. 1013/97 se bazează pe ipoteza că acest contract din septembrie 1995 ar fi pus în aplicare, cu alte cuvinte, că prețul de achiziție și participarea la majorările de capital ar fi plătite de angajați. Deoarece suma de bani pe care trebuiau să o investească angajații era mult mai mică decât cea la care se aștepta Comisia, în mod justificat, atunci când a adoptat decizia C 10/94 (și la ceea ce se aștepta Consiliul atunci când a adoptat Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului), Comisia consideră că această măsură este insuficientă pentru a-i stimula să acorde o importanță suficientă valorii acțiunilor și restabilirii competitivității HSY.

(175) În ceea ce privește al doilea argument adus în discuție de Grecia (cu alte cuvinte, că plata prețului de achiziție nu era o condiție stipulată de decizia C 10/94, și chiar dacă era așa, după ce a analizat contractul din septembrie 1995, Comisia o considera ca fiind deja îndeplinită), Comisia reamintise anterior că vânzarea șantierului era o condiție stipulată de Directiva 90/684/CEE și explicase motivul acestei condiții. Comisia explicase deja că a luat o decizie negativă în iulie 1995, deoarece șantierul nu fusese vândut. Era, prin urmare, evident pentru Grecia că, în fapt, Comisia nu avea să fie mulțumită doar cu un simplu transfer al dreptului de proprietate către angajați și că, în cele din urmă, a acceptat contractul din septembrie 1995 doar pentru că era o adevărată vânzare, cu alte cuvinte, angajații ar plăti un preț de achiziție semnificativ și ar avea astfel un real interes financiar ca șantierul să redevină competitiv. De asemenea, Comisia reamintește că Regulamentul (CE) nr. 1013/97 a modificat Directiva 90/684/CEE doar în ceea ce privește valoarea ajutorului de exploatare pentru restructurare care poate fi acordat societății HSY. Deoarece contractul din septembrie 1995 fusese deja prezentat Comisiei și Consiliului la momentul adoptării Regulamentului (CE) nr. 1013/97 și a deciziei C 10/94, aceste acte juridice nu trebuiau să repete condiția vânzării șantierului. Acestea precizează din nou, pur și simplu, că acțiunile HSY au fost „vândute”. Din acest motiv, decizia C 10/94 concluzionează că, în fapt, „[c]ondițiile stipulate de articolul 10 din Directiva [...] erau îndeplinite”. Cu alte cuvinte, evaluarea realizată de Comisie prin decizia C 10/94 (și cea efectuată de Consiliu prin Regulamentul (CE) nr. 1013/97 al Consiliului) ia în considerare

existența contractului din septembrie 1995, care era prezentat ca un contract de vânzare, de către Grecia, și care, mai presus de orice, obligă angajații, din punct de vedere contractual, să plătească suma de 24 de milioane EUR băncii ETVA pentru cumpărarea a 49 % din capitalul HSY și care stabilește, cu exactitate, cum ar fi primit de la angajați și plătit băncii ETVA acest preț de achiziție. Deoarece drepturile și obligațiile părților erau strict stipulate într-un contract, deoarece Grecia însăși a prezentat contractul ca fiind un contract de vânzare a societății HSY și deoarece guvernul elen însuși adoptase o lege prin care obliga angajații să plătească ETVA prețul de achiziție (a se vedea nota de subsol 100), Comisia nu avea niciun motiv să se îndoiască că statul ar pune în aplicare contractul în mod corect. În special, Comisia nu se putea aștepta că statul va decide, în mod conștient, să nu încaseze prețul de achiziție de la cumpărător. Comisia era îndreptățită să considere că societatea HSY fusese vândută și nu trebuia să repete că HSY trebuia să fie vândută.

(176) În ceea ce privește al treilea argument adus în discuție de Grecia, pentru a risipi îndoielile Comisiei (cu alte cuvinte, că, în fapt, contractul din septembrie 1995 era pus în aplicare corect), Comisia constată că acest contract din septembrie 1995 indica, foarte clar, cum urma să fie plătit prețul de achiziție. Ratele anuale urmau să fie achitate începând cu anul 1998 și să fie finanțate prin reținerea unei părți din primele de Crăciun și de Paște, precum și a unei părți din salariile lunare. Deoarece angajații acceptaseră o reducere a salariilor și primelor lor viitoare, ETVA nu trebuia să încaseze prețul de achiziție de la fiecare angajat în parte: HSY putea reține direct o parte din salariul lor lunar. În aceste situații, Comisia nu înțelege cum neplata ratelor anuale poate fi justificată de faptul că „lucrătorilor le-a fost greu să-și onoreze angajamentele făcute pentru plata prețului acțiunilor”. ETVA trebuia doar să se asigure că HSY reține sumele respective din prime și salarii. În calitate de acționar majoritar, ETVA controla HSY. În plus, HSY trebuia să rețină aceste sume în conformitate cu condițiile stipulate de contractele încheiate între ETVA, HSY, asociația angajaților și fiecare angajat în parte. Prin urmare, ETVA putea să dea în judecată societatea HSY direct în cazul în care nu acționa în conformitate cu condițiile prevăzute de contract⁽¹⁰²⁾. Prin urmare, Comisia concluzionează că ETVA, care era controlată de stat, nu a încercat să obțină plata prețului de achiziție așa cum trebuia să facă, în conformitate cu dispozițiile stipulate de contractul de vânzare din septembrie 1995. Așa cum s-a explicat mai sus, acest fapt constituie o utilizare necorespunzătoare a deciziei C 10/94, deoarece aceasta din urmă presupunea, în mod justificat, o punere în aplicare corectă a aceluși contract. Ca argument auxiliar, Comisia constată că, inclusiv în cazul în care afirmația Greciei că ETVA nu putea încasa prețul de achiziție de la muncitori ar fi adevărată, aceasta ar impune, de asemenea, recuperarea

ajutorului autorizat prin decizia C 10/94. Într-adevăr, în cazul în care această afirmație este adevărată, înseamnă că Grecia a informat Comisia cu privire la un contract de vânzare care, încă de la început, nu putea fi implementat (cu alte cuvinte, statul nu poate încasa prețul de achiziție de la cumpărător)⁽¹⁰³⁾. În acest caz, Comisia trebuie să presupună că decizia C 10/94 se bazează pe informații false furnizate de Grecia și, prin urmare, trebuie să o abroge.

(177) Referitor la al treilea argument adus în discuție de Grecia, Comisia respinge, de asemenea, afirmația că aplicarea gajului asupra acțiunilor neplătite și vânzarea acestora în cadrul privatizării din 2001-2002 este similară cu obținerea, de la angajați, a plății datorate conform contractului din septembrie 1995. În primul rând, deoarece ETVA nu a intenționat să obțină plata prețului de achiziție de la angajați, aceștia nu doreau să investească suma aferentă de bani și, prin urmare, nu riscuau să-și piardă banii în cazul în care valoarea acțiunilor scădea. Așa cum s-a explicat mai sus, acest lucru contrazice decizia C 10/94, care presupunea că HSY fusese „vândută”, cu alte cuvinte, că un investitor privat a riscat o sumă precisă și importantă din propriile sale fonduri cumpărând acțiunile HSY și că, prin urmare, ar dori să administreze șantierul în vederea sporirii valorii acțiunilor pe care le deține. În al doilea rând, suma în numerar primită de ETVA și, prin urmare, de stat este total diferită. Aplicând gajul asupra acțiunilor, ETVA suporta 100 % din riscul aferent valorii HSY (așadar, a revenit asupra privatizării parțiale). În plus, ETVA a primit doar 6,1 milioane EUR atunci când a vândut 100 % din acțiunile HSY către HDW/Ferrostaal. Acest lucru înseamnă că ETVA a primit doar 3 milioane EUR din vânzarea a 49 % din capital. Această sumă este mult mai mică decât cea pe care ETVA ar fi trebuit să o primească de la angajați în conformitate cu condițiile stipulate de contractul din septembrie 1995, și anume cea de 24 de milioane EUR, plătită în rate anuale, din decembrie 1998 până în decembrie 2010.

(178) În cele din urmă, Comisia nu contestă afirmația că o privatizare reală a avut loc atunci când HDW/Ferrostaal a cumpărat integral capitalul HSY. Totuși, reamintește că articolul 10 din Directiva 90/684/CEE a autorizat ajutorul doar împreună cu vânzarea șantierului. În mod asemănător, Regulamentul (CE) nr. 1013/97 și decizia C 10/94 au autorizat ajutorul deoarece șantierul tocmai fusese „vândut”. Prin urmare, ajutorul trebuia să fie acordat în contextul vânzării șantierului. Acesta nu putea fi acordat pentru o vânzare care urma să aibă loc câțiva ani mai târziu. Așadar, faptul că HSY a fost

privatizată, cu adevărat, prin vânzarea către HDW/Ferrostaal nu modifică în fapt concluzia că decizia C 10/94 a fost utilizată în mod necorespunzător. De asemenea, se reamintește că, la momentul vânzării către HDW/Ferrostaal, atât Directiva 90/684/CEE, cât și Regulamentul (CE) nr. 1013/97 expiraseră deja de câțiva ani. Prin urmare, HSY nu ar fi putut primi ajutorul aprobat prin decizia C 10/94 în cadrul privatizării din 2001-2002.

- (179) Comisia concluzionează că niciunul dintre argumentele aduse în discuție de Grecia nu poate anula concluzia anterioară conform căreia, pentru că nu a cerut plata prețului de achiziție de la angajați, ETVA, o bancă de stat, a utilizat în mod necorespunzător decizia C 10/94. Aceasta este, așadar, o a doua utilizare necorespunzătoare – pe lângă nepunerea în aplicare a planului de investiții – a deciziei C 10/94 și al doilea motiv pentru recuperarea ajutorului autorizat prin această decizie.

4.5.5.5. Justificarea alegerii procedurale a Comisiei

- (180) În decizia de extindere a procedurii, Comisia a susținut că are îndoieli privind faptul că angajații nu au plătit prețul de achiziție aferent celor 49 de procente din capitalul HSY. Totuși, aceste îndoieli au fost aduse în discuție în cadrul evaluării măsurii E10 (și anume măsura 10 din decizia de extindere a procedurii). Aceste îndoieli nu au fost aduse în discuție în evaluarea măsurii E7 (și anume măsura 7 din decizia de extindere a procedurii). Prin urmare, decizia de extindere a procedurii nu indică faptul că neplata prețului de achiziție ar putea constitui o utilizare necorespunzătoare a deciziei C 10/94. Prin urmare, ar putea apărea întrebarea dacă, în conformitate cu articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999, Comisia ar fi trebuit sau nu să adopte o nouă decizie menită să prelungească, pentru a doua oară, procedura de verificare oficială pentru a exprima îndoielile referitoare la acest aspect. Grecia susține că aceasta ar fi situația ⁽¹⁰⁴⁾.

- (181) Comisia nu consideră că ar fi fost obligată să prelungească procedura de investigație a doua oară, în acest caz specific. În primul rând, așa cum se arată, îndoielile legate de fapte precise (cu alte cuvinte, plata sau neplata prețului de achiziție de către angajați) au fost aduse în discuție în decizia de extindere a procedurii, permițând astfel părților să facă observații asupra lor. În al doilea rând, în ceea ce privește argumentele juridice prin care acest fapt ar putea constitui o utilizare necorespunzătoare

a măsurii E7, Comisia a ajuns la această concluzie doar în cadrul analizei detaliate a tuturor faptelor și legilor, care a avut loc în cadrul procedurii de investigație formale. Într-un caz atât de amplu și complex, care se referă la măsuri vechi de zece ani, procedura de verificare va permite Comisiei, aproape automat, să-și perfecționeze analiza, deoarece oferă o cunoaștere mai bună a faptelor și chestiunilor juridice. În al treilea rând, Grecia a furnizat, mult timp, informații neclare privind plata prețului de achiziție de către angajați. Nu mai departe de momentul în care au dat răspunsul la decizia de extindere a procedurii, Grecia și HSY au susținut că angajații începuseră să plătească deja prețul de achiziție în 1998, așa cum se stipula în contractul din septembrie 1995 ⁽¹⁰⁵⁾. Totuși, în cadrul procedurii de verificare, Comisia a obținut dovezi care dovedeau că situația nu era aceasta. Prin urmare, a cerut Greciei și societății HSY să depună dovezi solide care să le susțină afirmațiile ⁽¹⁰⁶⁾. În cele din urmă, HSY și Grecia au confirmat că angajații nu au plătit ratele anuale în conformitate cu contractul din septembrie 1995. După ce, în cele din urmă, a reușit să clarifice chestiunile importante ale cazului, Comisia putea, în acel moment, să stabilească dacă a existat sau nu o utilizare necorespunzătoare a deciziilor anterioare.

- (182) De asemenea, Comisia subliniază faptul că, pentru a permite Greciei și societății HSY să participe, cu adevărat, la procedură și pentru a fi sigură că dreptul la apărare fusese respectat, aceasta le-a oferit posibilitatea, Greciei și societății HSY (cu alte cuvinte, singurelor părți care prezentaseră observații privind măsura E10, pe lângă Elefsis care, totuși, declarase deja, în propriile observații, că este de părere că, deoarece prețul de achiziție nu fusese plătit, Comisia ar trebui să impună recuperarea ajutorului aprobat prin decizia C 10/94) să facă observații cu privire la evaluarea Comisiei conform căreia neplata ar trebui considerată ca fiind o utilizare necorespunzătoare a deciziei C 10/94 ⁽¹⁰⁷⁾. Atât Grecia, cât și HSY au prezentat observații amănunțite ⁽¹⁰⁸⁾.

4.6. Utilizarea necorespunzătoare a ajutorului de închidere, în valoare de 29,5 milioane EUR, autorizat în 2002 (măsura E8)

4.6.1. Descrierea măsurii

- (183) La 5 iunie 2002, prin decizia N 513/01 s-a autorizat ajutorul în valoare de 29,5 milioane EUR, pentru a încuraja o parte din angajații HSY să părăsească, de bună voie, șantierul. Comisia a constatat că cele 29,5 milioane EUR din ajutor reprezentau ajutorul compatibil de închidere, în sensul articolului 4 din Regulamentul (CE) nr. 1540/98 și a acceptat, ca reducere suficientă a capacității, o limitare a capacității de reparație a navelor la 420 000 de ore/om pe an, reprezentând munca depusă de salariații direcți, inclusiv de subcontractanți.

4.6.2. Motivele inițierii procedurii

- (184) În decizia de extindere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoiala privind respectarea acestei limitări. Obligația de a prezenta rapoarte bianuale nu a fost respectată. În plus, autoritățile elene au prezentat cifre neclare, atunci când li s-a cerut să furnizeze informațiile importante.

4.6.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (185) În conformitate cu Elefsis, cifra de afaceri a HSY și numărul de nave reparate anual pe șantier sunt atât de mari încât sunt incompatibile cu respectarea limitării impuse, de 420 000 de ore.

4.6.4. Observațiile Greciei

- (186) În conformitate cu observațiile Greciei și HSY, șantierul apelează foarte mult la subcontractanți; aceștia trebuie împărțiți în două categorii. În primul rând, „subcontractorii angajați de HSY”. Aceștia sunt selecționați și

plătiți de HSY. În al doilea rând, „contractorii părților terțe”. Aceștia din urmă sunt selecționați de proprietarul navei. Proprietarul navei îi selecționează și discută prețul direct cu aceștia. Contractorii părților terțe plătesc societății HSY o taxă pentru utilizarea instalațiilor șantierului. În conformitate cu observațiile Greciei, doar prima categorie trebuie să respecte limitarea stipulată de decizia N 513/01. Totuși, HSY nu cunoaște cât de multe ore au muncit acești „subcontractorii angajați de HSY”, deoarece sunt plătiți la preț fix. Prin urmare, Grecia propune o metodă pentru aproximarea numărului de ore de muncă depusă: în primul rând, suma prețurilor contractuale care le sunt plătite se reduce cu 15 % (care reprezintă marja de profit) și apoi cu alte 20 de procente⁽¹⁰⁹⁾ (care reprezintă numărul de ore productive indirecte pe om). Suma astfel obținută se împarte la „costul anual al unei ore de muncă pe om, conform registrelor contabile ale HSY”⁽¹¹⁰⁾. Utilizând această metodă, Grecia obține un număr total de ore sub 420 000 pentru fiecare an din perioada 2002 până în 2006. Grecia concluzionează așadar că limitarea a fost respectată. Metoda este prezentată, pe scurt, în următorul tabel.

	1.1.2002-31.12.2002	1.1.2003-30.9.2003	1.10.2003-30.9.2004	1.10.2004-30.9.2005	1.10.2005-31.8.2006
A. Ore productive directe pe om, efectuate de către muncitorii HSY	51 995	42 155	[...] (*)	[...]	[...]
B. Prețul plătit subcontractorilor angajați de HSY (în EUR)	3 798 728	16 471 322	[...]	[...]	[...] (până la 30.6.2006)
C. = B după scăderea marjei de profit (15 %) și activității indirecte (20 %)	2 469 173	10 179 134	[...]	[...]	[...]
D. Prețul pe oră pe om (în EUR) de muncă depusă direct de muncitorii HSY	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
E. Estimarea ore productive directe efectuate de către muncitorii subcontractorilor angajați de HSY (= C împărțit la D)	95 077	370 284	[...]	[...]	[...]
F. Total ore de muncă productivă pe om, în conformitate cu decizia N 513/01 (= A + E)	147 073	412 440	[...]	[...]	[...]

(*) Informații supuse secretului profesional.

4.6.5. Evaluare

4.6.5.1. Articolul 296 din tratat

- (187) În ceea ce privește posibilă aplicare a articolului 296 pentru această măsură, Comisia reamintește că activitățile militare și cele civile erau deja separate prin decizia N

513/01, care considera că partea din susținerea oferită de stat, care intra sub incidența normelor privind ajutorul de stat, era de 25 %. Ajutorul de 29,5 milioane EUR a fost, prin urmare, integral legat de activitățile civile ale HSY și poate fi evaluat prin prisma normelor privind ajutorul de stat.

4.6.5.2. Existența unei utilizări necorespunzătoare a ajutorului

- (188) Comisia a ajuns la concluzia că fiecare dintre următoarele elemente este, luat individual, suficient pentru a susține că limitarea stipulată de decizia de autorizare nu a fost respectată și, prin urmare, ajutorul a fost utilizat în mod necorespunzător.
- (189) În primul rând, deoarece trebuia să respecte o limitare a numărului de ore de muncă pe om, HSY trebuia să pună în aplicare un mecanism menit să calculeze aceste ore cu exactitate. Pentru faptul că nu a pus în aplicare un mecanism care să calculeze, cu precizie, numărul de ore de muncă pe om depusă de subcontractanți, și, prin urmare, pentru că a împiedicat calcularea exactă a numărului de ore de muncă pe om depusă de șantier, HSY a utilizat necorespunzător decizia N 513/01. Acest fapt este cu atât mai clar cu cât tocmai Grecia propusese folosirea indicatorului „numărul de ore de muncă pe om” pentru a dovedi că HSY își reducea capacitatea de producție.
- (190) În al doilea rând, Comisia contestă afirmația Greciei conform căreia „contractorii părților terțe” nu sunt vizați de limitarea orelor. Grecia susține că nu are nicio relație contractuală cu aceștia, cu excepția faptului că le închiriaza facilitățile de producție. În primul rând, Comisia consideră că acceptarea acestui argument ar oferi o modalitate facilă de a se sustrage limitării: în loc să semneze contracte cu subcontractanții, HSY a cerut proprietarilor navelor să le semneze, astfel încât nu există niciun contract semnat între HSY și subcontractanți. În al doilea rând, scopul limitării este reducerea activităților pe șantier. Prin urmare, logic este ca, atunci când decizia N 513/01 arată că „munca subcontractată” este inclusă în limitare, să se facă referire atât la subcontractanții HSY, cât și la subcontractanții proprietarului navei care lucrează pe șantier. În al treilea rând, ca urmare a întrebărilor detaliate puse de Comisie⁽¹¹¹⁾, Grecia a confirmat că HSY gestionează plata către unii dintre acești „contractori ai părților terțe” în următorul mod: cei din urmă încheie un contract cu proprietarul navei, privind sarcinile care vor fi îndeplinite, dar apoi proprietarul navei plătește societății HSY, care, în schimb, virează banii contractorilor. În astfel de cazuri, există o relație contractuală între HSY și contractori, iar sumele de bani plătite de proprietarul navei pentru lucrările executate de contractori apar în declarația de venit a HSY ca și câștiguri (cu alte cuvinte, ele sunt incluse în vânzările/cifra de afaceri a HSY). Prin urmare, cu siguranță cel puțin aceste contracte încheiate cu „contractorii părților terțe” se încadrează în această limitare. Grecia nu a calculat și nici nu a comunicat Comisiei numărul de ore de muncă pe om depusă de acești „contractori ai părților terțe”. Acest lucru reprezintă o încălcare suplimentară a deciziei N 513/01. În plus, Comisia constată că cifra de afaceri a activităților de reparații derulate de HSY a crescut rapid începând cu

anul 2002. Totuși, această tendință nu este reflectată deloc în numărul total de ore de muncă pe om, comunicat de Grecia. Prin urmare, este posibil ca numărul de ore de muncă pe om depusă de contractori de terță parte plățiți de HSY, să fi crescut semnificativ. Deoarece, în conformitate cu cifrele furnizate de Grecia, HSY se situa sub limita de 420 000 ore în 2003, Comisia concluzionează că, în cazul în care contractorii părților terțe, care sunt plățiți de HSY, sunt incluși în numărul total de ore de muncă pe om depusă de HSY, putem presupune că această limită a fost încălcată în următorii ani.

- (191) În al treilea rând, chiar dacă se accepta (ceea ce nu s-a întâmplat) că, în realitate, „contractorii părților terțe” nu intră sub incidența limitării orelor pe om stipulate de decizia N 513/01 și că orele de muncă depusă de „subcontractanții angajați de HSY” pot fi approximate prin împărțirea sumelor de bani care le-au fost plătite la costul aferent unei ore de muncă, limitarea nu este respectată. Într-adevăr, „costul anual al unei ore de muncă pe om, care reiese din registrele contabile oficiale ale HSY”, folosit de Grecia, este o aproximare incorectă a tarifului orar al unui muncitor care lucrează pentru un subcontractant. Într-adevăr, caracterul volatil ridicat al seriei (de exemplu, pornește de la 27 EUR și ajunge la [...] EUR anul următor) dovedește că tariful anual al unei ore de muncă pe om, conform registrelor contabile oficiale ale HSY, nu evidențiază cât de mult costă un muncitor pe oră⁽¹¹²⁾. Într-adevăr, venitul orar brut dintr-o industrie nu evoluează niciodată în acest fel: crește constant în timp, dar niciodată nu se dublează de la un an la altul. În plus, șantierele folosesc subcontractanți tocmai datorită faptului că este mai ieftin decât să angajeze chiar ele forța de muncă. Prin urmare, utilizarea costului anual al unei ore de muncă pe om, care reiese din registrele contabile oficiale ale HSY, supraestimează tariful orar al muncitorilor angajați de subcontractanți. Acest fapt a fost confirmat de consultantul angajat de Comisie. Atunci când sunt luate în considerare estimări mai rezonabile ale tarifului orar, numărul de ore de muncă pe om depusă de subcontractanți⁽¹¹³⁾ crește semnificativ, astfel încât limitarea la 420 000 de ore este încălcată în 2003 și 2005.
- (192) În al patrulea rând, în metoda propusă de Grecia, anul 2003 are doar nouă luni, cu alte cuvinte, până în septembrie 2003. Grecia susține că, din acel moment, exercițiul financiar a început din octombrie până în octombrie. Nu se poate accepta aplicarea unui plafon anual asupra activității de doar nouă luni. Comisia a cerut Greciei să furnizeze detalii privind activitatea din ultimele trei luni din anul 2003, dar Grecia nu a oferit datele care i-au fost solicitate⁽¹¹⁴⁾. În cazul în care activitatea din ultimele trei luni ale anului calendaristic 2003 este aproximată ca un sfert din activitatea anului fiscal 2004, este clar că există o încălcare a limitării orelor de muncă.

- (193) Deoarece există câteva argumente independente pe baza cărora se poate concluziona utilizarea necorespunzătoare a ajutorului, Comisia ajunge la concluzia că ajutorul trebuie să fie recuperat.

4.7. Infuzie de capital de 8,72 miliarde GRD (25,6 milioane EUR) efectuată de statul elen sau ETVA în 1996-1997 (măsura E9)

4.7.1. Descrierea măsurii

- (194) În perioada 1996-1997, ETVA a efectuat o infuzie de capital în HSY, în valoare de 8,72 miliarde GRD (25,6 milioane EUR).

4.7.2. Motivele inițierii procedurii

- (195) Decizia de extindere a procedurii pune sub semnul îndoielii dacă această infuzie de capital corespunde comportamentului unui investitor în economia de piață. În primul rând, Comisia constată că Grecia a făcut declarații contradictorii, declarând la început că această sumă fusese acordată de stat pentru compensarea costului aferent unei reduceri a forței de muncă cu 1 000 de angajați, iar ulterior a contrazis această explicație și a declarat că această infuzie de capital a fost făcută de ETVA. În al doilea rând, Comisia constată că angajații, care dețineau 49 % dintre acțiuni, nu au participat la această majorare a capitalului. În plus, este surprinzător faptul că această infuzie de capital, realizată de ETVA, nu a crescut numărul acțiunilor pe care le deținea în capitalul HSY.

- (196) De asemenea, Comisia a arătat că, în cazul în care se descoperă că această măsură reprezintă un ajutor, se îndoiește că aceasta ar putea constitui un ajutor compatibil.

4.7.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (197) Elefsis arată faptul că, în 1996, 49 % dintre acțiunile HSY erau deținute de către angajați. În cazul în care ETVA a efectuat o infuzie de capital care nu este direct proporțională cu aportul angajaților, participația sa ar fi crescut la peste 51 %, ceea ce era interzis prin lege și nici nu s-a întâmplat. Acest lucru implică faptul că ETVA nu a primit nicio acțiune nouă în schimbul acestei infuzii de capital. Un asemenea scenariu ar fi fost de neacceptat pentru un investitor privat.

4.7.4. Observațiile Greciei

- (198) Grecia confirmă că ETVA a făcut o infuzie de capital în valoare de 8,72 miliarde GRD (25,6 milioane EUR) în perioada 1996-1997 și a primit contravaloarea din

partea statului. Grecia susține că statul a acționat ca un investitor în economia de piață, deoarece reducerea forței de muncă, finanțată prin infuzia de capital, a îmbunătățit semnificativ eficiența șantierului și profitabilitatea acestuia pe viitor. HSY explică faptul că sumele investite nu au dus la emiterea de noi acțiuni și nu reprezentau, la nivel formal, o infuzie de capital. Acest lucru explică motivul pentru care participația statului nu a crescut dincolo de nivelul de 51 %. Totuși, în cazul în care Comisia crede că această măsură constituie un ajutor, Grecia consideră că este un ajutor de închidere compatibil, în conformitate cu articolul 7 din Directiva 90/684/CEE.

4.7.5. Evaluare

4.7.5.1. Articolul 296 din tratat

- (199) Prin această măsură s-a finanțat întreaga activitate a șantierului și nu a fost acordată pentru susținerea exclusivă a activităților civile. Deoarece, așa cum se prevede în secțiunea 3.3 din această decizie, 75 % din activitățile șantierului sunt militare și pentru că Grecia invocă articolul 296 din tratat, doar 25 % din măsură [2,18 miliarde GRD (6,4 milioane EUR)] poate fi evaluat prin prisma normelor privind ajutorul de stat.

4.7.5.2. Existența ajutorului

- (200) Comisia constată că statul, prin intermediul ETVA, a dat societății HSY bani fără a primi noi acțiuni, întrucât deținea doar 51 % din capitalul HSY. Un investitor în economia de piață nu ar face un asemenea cadou celorlalți acționari. Acesta ar fi solicitat noi acțiuni sau o infuzie de capital direct proporțională, din partea celorlalți acționari. Prin urmare, în condiții similare, un investitor privat nu ar fi făcut această infuzie de capital.

- (201) Deoarece statul a furnizat societății HSY resurse pe care aceasta nu le-ar fi obținut de pe piață, această măsură a oferit un avantaj selectiv societății HSY. Măsura constituie, prin urmare, ajutor, în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, constituie ajutor ilegal.

4.7.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

- (202) În ceea ce privește compatibilitatea acestui ajutor, Comisia constată că nu poate fi contestat faptul că forța de muncă a HSY s-a redus de la 3 022 de persoane în 1995 la 1 977 de persoane în 1997. Această reducere a forței de muncă a fost, de asemenea, semnalată în cele două decizii adoptate la 15 iulie 1997 (deciziile C 10/94 și N 401/97), fiind un pilon al planului de restructurare. Decizia N 401/97 autorizează ajutorul pentru investiții care, în conformitate

cu Directiva 90/684/CEE, poate fi considerat compatibil doar dacă este „legat de un plan de restructurare care conduce la o reducere a capacității globale de reparații navale” și „care nu implică nicio creștere a capacității de construire de nave”. Decizia N 401/97 consideră că există „o reducere a capacității șantierului de a efectua reparații, echivalentă cu reducerea numărului de angajați, care nu va putea fi compensată de creșterea estimată a productivității și de o reducere a capacității de andocare pentru navele comerciale.” Decizia arată, de asemenea, faptul că există o reducere mică a capacității de construire a navelor. Deoarece Comisia a confirmat, prin decizia N 401/97, că reducerea forței de muncă, împreună cu celelalte măsurile propuse de Grecia, ar duce la o reducere a capacității de construire și reparare a navelor, Comisia consideră că a existat o reducere a capacității, în conformitate cu articolul 7 din Directiva 90/684/CEE. În ceea ce privește valoarea și intensitatea ajutorului, Comisia constată că ajutorul a totalizat suma de 25,6 milioane EUR pentru o reducere a forței de muncă cu 1 000 de persoane. După exact șase ani, în

2002, Comisia a constatat compatibilitatea unui ajutor cu o valoare de patru ori mai mare pentru o reducere a forței de muncă de dimensiuni mai mici. Prin urmare, Comisia consideră că valoarea și intensitatea ajutorului sunt justificate. În concluzie, Comisia consideră că, în fapt, condițiile stipulate de articolul 7 din Directiva 90/684/CEE au fost îndeplinite și, prin urmare, consideră că ajutorul este compatibil cu piața comună.

4.8. Majorarea capitalului în 1998-2000, în vederea finanțării planului de investiții (măsura E10)

4.8.1. Descrierea măsurii

- (203) Așa cum se impune prin decizia N 401/97, în 1998, 1999 și 2000 au avut loc trei majorări de capital, cu o valoare totală de 2,98 miliarde GRD (8,7 milioane EUR), pentru finanțarea unei părți din planul de investiții al HSY. Acestea au fost finanțate de ETVA și de angajații HSY, direct proporțional cu acțiunile deținute în capitalul social al HSY.

[în milioane de GRD (în milioane EUR)]

	Total	Contribuția ETVA (51 %)	Contribuția angajaților (49 %)
20 mai 1998	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
24 iunie 1999	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
22 mai 2000	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

- (204) În 2001, statul elen a plătit angajaților o sumă egală cu aportul acestora la cele trei majorări de capital (a se vedea considerentul 33 din prezenta decizie, unde se descrie Legea nr. 2941/2001).

4.8.2. Motivele inițierii procedurii

- (205) În decizia de extindere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielile privind participarea ETVA la majorările de capital, și anume dacă această participare constituie ajutor incompatibil. Chiar dacă decizia N 401/97, adoptată la 15 iulie 1997, consideră că viitoarea participare a ETVA la majorările de capital poate fi considerată, în principiu, fără elemente de ajutor în contextul punerii în aplicare a planului de restructurare, această participare poate să fi reprezentat, totuși, un ajutor, atunci când a fost pusă în aplicare în 1998, 1999 și 2000. În special, situația HSY s-a înrăutățit în acest interval de timp. Decizia de extindere a procedurii mai arată faptul că participarea angajaților la majorarea capitalului, direct proporțional cu acțiunile pe care le dețineau în capitalul HSY, nu exclude ajutorul: în primul rând, nu este sigur că ei au plătit băncii ETVA

prețul pentru participația de 49 % la capitalul HSY, în conformitate cu contractul de privatizare parțială din septembrie 1995. În al doilea rând, nu se exclude ipoteza că statul s-a angajat, în secret, să ramburseze angajaților orice sumă de bani pe care aceștia au investit-o în capitalul societății HSY. Un asemenea angajament ar însemna că angajații nu și-au asumat niciun risc.

4.8.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (206) Elefsis susține îndoielile exprimate prin decizia de deschidere a procedurii, reamintește jurisprudența din cauza Alitalia⁽¹¹⁵⁾ referitoare la participarea angajaților în majorarea capitalului propriei lor societăți și concluzionează că participarea ETVA la majorările de capital constituie ajutor incompatibil.

4.8.4. Observațiile Greciei

- (207) Grecia reamintește că participarea ETVA și a angajaților la majorarea capitalului era stipulată de contractul de privatizare parțială din septembrie 1995. Decizia N 401/97 prevedea, de asemenea, că aceste majorări de capital ar avea loc cu participarea ETVA și a angajaților HSY, în

proporție de 51 % și respectiv 49 %, fără a considera că participarea ETVA ar constitui un ajutor. În cele din urmă, Grecia și HSY contestă atât ipoteza conform căreia angajații nu au plătit prețul de achiziție băncii ETVA, cât și existența unei înțelegeri secrete prin care se promite angajaților că statul le va rambursa orice sumă de bani plătită de aceștia pentru finanțarea planului de investiții. HSY susține că, în cazul în care Comisia consideră că măsura este un ajutor, acesta ar constitui ajutor de restructurare compatibil.

4.8.5. Evaluare

4.8.5.1. Articolul 296 din tratat

- (208) În ceea ce privește posibila aplicare a articolului 296 din tratat, Comisia constată că majorările de capital aveau ca scop finanțarea planului de investiții. Așa cum s-a concluzionat deja în cadrul evaluării măsurilor P1, P2, P3 și P4, acest plan de investiții și susținerea oferită de stat menită să finanțeze acest plan, pot fi evaluate în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.

4.8.5.2. Existența ajutorului

- (209) Comisia a ajuns la următoarele concluzii. Pe baza contractului de privatizare parțială din septembrie 1995, ETVA s-a angajat să participe la un nivel de 51 % la viitoarea majorare a capitalului HSY, diferența de 49 % urmând să fie acoperită de către angajați. Majorarea capitalului era necesară pentru finanțarea parțială a planului de investiții. În decizia N 401/97 privind ajutorul pentru investiții, Comisia a considerat că, implicit, această participare a ETVA în viitoarea majorare a capitalului HSY nu va constitui ajutor de stat. Această concluzie era legată de decizia C 10/94 adoptată în aceeași zi, prin care Comisia considera că vânzarea a 49 % din acțiunile HSY către angajați era o privatizare parțială validă și se putea prevedea o restabilire a viabilității societății.
- (210) În ceea ce privește participarea ETVA la majorările de capital din 20 mai 1998, Comisia consideră că nu există suficiente motive pentru a se abate de la evaluarea tacită conform căreia nu exista un ajutor, realizată prin decizia N 401/97. În special, condițiile din mai 1998 nu erau mult diferite de cele prevăzute la momentul adoptării deciziei. În plus, Comisia nu a găsit nicio dovadă a vreunui angajament (secret) din partea statului de a rambursa angajaților orice sumă de bani plătită de aceștia în contextul majorărilor de capital.

- (211) Pe de altă parte, la momentul majorărilor de capital din 24 iunie 1999 și 22 mai 2000, elementele fundamentale care reprezentau baza evaluării din 15 iulie 1997, privind inexistența unui ajutor, nu mai erau prezente:

— în primul rând, conform celor de mai sus, ambele decizii adoptate pe 15 iulie 1997 se bazau pe faptul că Grecia urma să pună în aplicare contractul de privatizare parțială din septembrie 1995 și, în special, că angajații vor plăti băncii ETVA prețul de achiziție, conform dispozițiilor stipulate în contract, asumându-și, astfel, un risc financiar care să îi stimuleze să susțină toate măsurile necesare pentru revenirea la un nivel competitiv. În timp ce angajații trebuiau să plătească băncii ETVA prima rată din prețul de achiziție înainte de 31 decembrie 1998, nu a avut loc nicio plată. Statul nu a încercat să obțină plata. Așa cum se arată în evaluarea măsurii E7, acest lucru înseamnă că angajații nu erau puși în situația unor investitori care trebuie să plătească o sumă totală de 8,17 miliarde GRD (24 de milioane EUR) în următorii doisprezece ani, în ciuda așteptărilor Comisiei din iulie 1997, atunci când au fost adoptate cele două decizii. Această neplată însemna, de asemenea, că angajații nu își respectau obligațiile asumate prin contractul de privatizare parțială din septembrie 1995. ETVA nu mai era obligată să respecte contractul de privatizare parțială⁽¹¹⁶⁾, deoarece angajații îl încălcaseră. În concluzie, în ciuda a ceea ce se aștepta, în mod justificat, la momentul deciziei N 401/97, pe baza contractelor existente deja, în fapt nu avusese loc nicio privatizare parțială adevărată, iar contractul nu mai era aplicabil băncii ETVA. Comisia consideră că acestea sunt diferențe majore comparativ cu ceea ce aștepta Comisia la momentul adoptării deciziei N 401/97, pe baza contractului din septembrie 1995. Prin urmare, acest lucru este suficient pentru revizuirea evaluării conform căreia nu exista un ajutor, efectuată la momentul respectiv.

— În al doilea rând, așa cum s-a prezentat, în detaliu, în secțiunea 3.1 din prezenta decizie, succesul comercial și financiar prevăzut la momentul deciziei N 401/97 nu s-a materializat. Societatea nu a reușit să prezinte un registru de comenzi amplu și profitabil în 1997 și 1998. Prin urmare, de la sfârșitul anului 1998, era tot mai sigur că șantierul va înregistra pierderi în următorii ani. Comisia a decis că, începând cu data de 30 iunie 1999, nu se mai putea aștepta o restabilire a viabilității. Cu siguranță, la începutul lunii iunie 1999, cele mai multe vești proaste erau deja cunoscute, iar restabilirea viabilității era deja foarte improbabilă pe baza planului de restructurare existent.

(212) Pe baza celor menționate anterior, Comisia consideră că, în cazul în care un investitor în economia de piață s-ar fi aflat în aceeași situație ca ETVA, nu ar mai fi investit în HSY ⁽¹¹⁷⁾.

(213) Deoarece o asemenea infuzie de capital oferă un avantaj selectiv societății HSY, Comisia concluzionează că participarea ETVA la a doua și la a treia majorare de capital constituie ajutor de stat în favoarea HSY. Referitor la respectarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, Comisia constată că nu a adoptat niciodată vreo decizie care să evalueze și să autorizeze, în mod explicit, participarea ETVA la majorările de capital ale HSY. Prin urmare, Comisia consideră că ajutorul a fost pus în practică prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat.

(214) Comisia constată că, chiar dacă s-ar fi considerat că această măsură a fost autorizată prin decizia N 401/97 (decizia N 401/97 arată că ETVA va participa la majorările de capital ale HSY și, fără să aducă în discuție îndoileli privind respectarea normelor referitoare la ajutorul de stat, consideră că această participare nu ar fi un ajutor), nu s-ar modifica concluzia următoare, și anume că ajutorul trebuie recuperat. Într-adevăr, într-un asemenea caz, trebuie să se considere că banca de stat ETVA a pus în aplicare în mod necorespunzător această decizie întrucât nu a încasat prețul de achiziție de la angajați în conformitate cu contractul din septembrie 1995. Într-adevăr, concluzia că participarea ETVA la viitoarele majorări de capital nu ar constitui un ajutor s-a bazat pe perspectiva că angajații vor plăti prețul de achiziție în conformitate cu contractul din septembrie 1995. Prin urmare, trebuie să se concluzioneze că o parte din decizia N 401/97 prin care se autorizează participarea ETVA a fost utilizată în mod necorespunzător și, prin urmare, că participarea ETVA trebuie recuperată de la HSY.

4.8.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(215) Grecia susține că această măsură ar putea constitui ajutor de restructurare compatibil. Comisia reamintește că obiectivul majorărilor de capital era finanțarea planului de investiții. În cadrul evaluării măsurii P2 și a măsurii P3, Comisia a explicat deja motivul pentru care ajutorul de restructurare suplimentar în favoarea planului de investiții nu poate fi considerat compatibil cu piața comună.

(216) Deoarece cele două majorări de capital constituie ajutor incompatibil, acestea trebuie să fie recuperate de la HSY.

4.9. Contra-garanția statului privind contractele încheiate de societatea HSY cu OSE și ISAP (măsura E12b)

4.9.1. Descrierea măsurii

(217) În cadrul contractelor pe care HSY le-a încheiat cu Organizația căilor ferate elene (OSE) și Căile ferate electrice Atena-Pireu (ISAP) referitoare la asigurarea de material rulant, ETVA a acordat garanțiile pentru plățile în avans și pentru buna executare a contractelor (denumite, în continuare, „garanții pentru acțiuni” sau „garanții pentru plata în avans”). ETVA a emis garanțiile pentru plățile în avans aferente contractului ISAP din februarie 1998 și ianuarie 1999, precum și garanțiile aferente contractului OSE din august 1999. În schimb, ETVA a primit contra-garanțiile corespunzătoare de la stat. Garanțiile în cadrul contractelor încheiate cu OSE și ISAP totalizau suma de 29,4 milioane EUR și respectiv 9,4 milioane EUR.

4.9.2. Motivele inițierii procedurii

(218) În decizia de extindere a procedurii, Comisia și-a exprimat îndoielele în ceea ce privește aceste contra-garanții, respectiv că o bancă privată le-ar fi oferit în aceleași condiții. Ținând seama de dificultățile societății HSY, se pune întrebarea dacă o bancă le-ar fi acordat.

4.9.3. Observațiile primite de la părțile interesate

(219) Elefsis susține îndoielele exprimate de Comisie. În special, statul nu a acționat ca un investitor în piață, deoarece acest lucru impunea mai multe riscuri, nefiind doar acționarul majoritar al HSY, ci și unicul său creditor și garant, care suportă aproape toate riscurile aferente operațiunilor sale.

4.9.4. Observațiile Greciei

(220) Grecia și HSY susțin că, deși contra-garanțiile statului au fost emise formal în decembrie 1999, acestea fuseseră deja promise băncii ETVA atunci când banca a emis garanțiile de plată în avans aferente contractelor ISAP din februarie 1998 și ianuarie 1999 și garanțiile aferente contractului OSE din august 1999. Grecia susține că aceste contra-garanții nu reprezentau măsuri selective. Într-adevăr, acestea au fost acordate în conformitate cu Legea nr. 2322/1995 ⁽¹¹⁸⁾, iar câteva societăți au primit garanții de stat pe baza acestei legi. În plus, Grecia susține că taxa anuală de 0,05 % era cea adecvată

pentru remunerarea riscului. În ceea ce privește comportamentul ETVA, era acceptabil pentru o bancă privată, deoarece ea a primit o contra-garanție de la stat și a încasat o primă de 0,4 %⁽¹¹⁹⁾. HSY a prezentat un raport al unui consultant - primul raport Deloitte - care susține această afirmația. Acest raport susține, de asemenea, că, fără o contra-garanție din partea statului, HSY ar fi putut primi, totuși, de la o bancă privată o garanție similară cu cea acordată de ETVA, oferind ca garanție un drept de sechestrul asupra anumitor active. În cele din urmă, Grecia susține că beneficiarii contra-garanțiilor din partea statului sunt OSE și ISAP, nu societatea HSY.

4.9.5. Evaluare

4.9.5.1. Articolul 296 din tratat

- (221) Această măsură nu face obiectul articolului 296 din tratat, deoarece susține în mod direct o activitate civilă.

4.9.5.2. Existența ajutorului

- (222) Trebuie să se clarifice care din cele două tipuri de măsuri (garanțiile pentru acțiuni acordate de ETVA și contra-garanțiile acordate de stat băncii ETVA) ar putea constitui o măsură de ajutor. Deoarece Grecia susține că contra-garanțiile statului erau deja promise băncii ETVA atunci când aceasta din urmă a acordat garanțiile pentru plata în avans, concluzia este că, atunci când ETVA a acordat garanțiile, era integral protejată de contra-garanțiile de stat. Prin urmare, deoarece ETVA nu-și asumase niciun risc (grație contra-garanțiilor statului) simultan cu încasarea unei taxe de 0,4 % pe trimestru, această măsură ar fi fost acceptată de un investitor în economia de piață în condiții similare. Pe de altă parte, statul a acordat contra-garanții care nu erau asigurate prin nicio garanție și pentru care a primit o primă de garanție de doar 0,05 %. Această a doua măsură era în mod clar inacceptabilă pentru un investitor în economia de piață. Prin urmare, această a doua măsură constituie ajutor de stat. Comisia constată, totuși, că, deoarece statul deținea integral banca ETVA și pentru că toate măsurile puse în aplicare de cea de-a doua bancă sunt imputabile statului, separarea celor două măsuri (cu alte cuvinte, separarea între garanție și contra-garanție) este, într-o oarecare măsură, artificială.

- (223) Deoarece Grecia susține că beneficiarii erau OSE și ISAP, trebuie să se stabilească cine este, de fapt, beneficiarul acestei măsuri. Comisia constată că, în cadrul contractelor pentru furnizarea de material rulant, vânzătorul trebuie să ofere cumpărătorului, în general, garanții bancare pentru plățile în avans pe care le face cel de-al doilea. Într-adevăr, cumpărătorul dorește să fie sigur că recuperează acești bani în cazul în care vânzătorul nu livrează materialul deoarece a dat faliment, de exemplu. Prin urmare, vânzătorul trebuie să obțină aceste garanții de la o bancă și să suporte costurile aferente. Cu alte cuvinte, este un cost normal pe care vânzătorul de material rulant trebuie să-l suporte. În acest caz, contra-garanția din partea statului a permis HSY să obțină de la ETVA garanțiile la un preț de doar 0,4 % pe trimestru. Așa cum se va detalia ulterior, fără o contra-garanție din partea statului, o bancă privată ar fi perceput cel puțin 480 puncte de bază pe an pentru garanțiile acordate înainte de 30 iunie 1999. După această dată, nicio bancă privată nu ar mai fi acordat aceste garanții. Prin urmare, este clar că, în perioada dinainte de 30 iunie 1999, contra-garanțiile statului au permis HSY să obțină garanțiile la un preț mai mic. În perioada de după data de 30 iunie 1999, contra-garanțiile statului au permis HSY să obțină garanțiile, garanții pe care HSY nu le putea obține de pe piață. În concluzie, beneficiarul ajutorului este HSY.

- (224) În ceea ce privește afirmația Greciei, conform căreia măsura nu este selectivă, Comisia reamintește că, pentru a fi considerată o măsură generală, trebuie să fie, cu adevărat, disponibilă în mod egal pentru toți agenții economici care funcționează într-un stat membru. De asemenea, domeniul de aplicare al măsurii nu trebuie redus, de exemplu, de exercitarea puterii discreționare a statului sau de existența altor factori care îi limitează efectul practic. Comisia consideră că Legea nr. 2322/1995 este departe de îndeplinirea acestei definiții. În primul rând, articolul 1 din lege prevede că garanția este acordată de ministrul economiei de comun acord cu alți trei miniștri. Prin urmare, acordarea garanției depinde de puterea discreționară a autorităților. În al doilea rând, o garanție de stat poate fi acordată unei societăți private doar în cazul în care aceasta se află într-o zonă îndepărtată și cu scopul îmbunătățirii dezvoltării economice a zonei și nu a societății respective (articolul 1bb) sau în cazul în care a suferit daune ca urmare a unei calamități naturale (articolul 1cc). Pe de altă parte, societățile care sunt integral deținute de stat sau în care statul este acționar majoritar pot primi ajutor de stat din motive generale, cum ar fi acoperirea unora dintre datorile acestora (articolul 1B). Prin urmare, este clar că societățile de stat au acces mai larg decât societățile private la garanțiile

de stat. Această concluzie este confirmată de analiza listei de împrumuturi garantate, prezentată în primul raport Deloitte ⁽¹²⁰⁾. În al treilea rând, garanțiile nu sunt accesibile în mod egal. Într-adevăr, articolul 1 alineatul (4) din lege arată faptul că, atunci când acordă o garanție, statul poate cere anumite garanții (cu alte cuvinte, drept de sechestrul asupra activelor fixe ale societății). Decizia de a solicita sau nu garanții este lăsată la latitudinea ministrului economiei. În acest caz, statul nu a cerut garanții atunci când a acordat măsura E12b. În ceea ce privește asigurarea unui acces egal, Comisia constată că taxa de garantare nu este aceeași pentru toate împrumuturile. De exemplu, prima de garantare acoperea doar 0,05 % în acest caz. În cazul măsurii E14, împrumutul acordat tot în baza Legii nr. 2322/1995, prima era de 1 %. În lista cu împrumuturile garantate, prezentată în primul raport Deloitte, unele dintre împrumuturi aveau, de asemenea, o primă de 0,1 % și 0,5 %. În concluzie, Comisia respinge afirmația Greciei, conform căreia Legea nr. 2322/1995 este o măsură generală.

- (225) În ceea ce privește afirmația din primul raport Deloitte, conform căreia HSY ar fi putut primi aceste garanții pentru acțiuni de la o bancă privată oferind băncii un drept de sechestrul asupra anumitor active, ca garanție, în locul unei contra-garanții din partea statului, Comisia consideră că această afirmație nu este relevantă pentru analizarea măsurii. Într-adevăr, Comisia trebuie să analizeze în ce măsură condițiile măsurilor care erau acordate de stat reprezentau sau nu ajutor pentru șantier. Comisia nu trebuie să verifice dacă, oferind mai multe garanții, șantierul ar fi putut sau nu să primească aceeași garanție de pe piață. Așa cum se arată în secțiunea 2.1.1 din Comunicarea privind garanțiile, unul dintre posibilele avantaje ale garanției de stat îl reprezintă posibilitatea ca împrumutul „să ofere mai puține garanții”. În acest caz, niciuna dintre contra-garanțiile statului nu era garantată printr-un drept de sechestrul asupra anumitor active ale șantierului. Prin urmare, contra-garantarea oferind un activ ca garanție reprezintă o tranzacție diferită, care nu trebuie să fie evaluată. Ca argument auxiliar, Comisia constată că, deși afirmația din primul raport Deloitte trebuia evaluată, HSY nu ar fi putut convinge o bancă privată să ofere asemenea garanții pentru acțiuni prin asigurarea de garanții. Într-adevăr, activele șantierelor erau deja grevate și aveau o valoare de lichidare mică (a se vedea al doilea și al treilea paragraf, discutate în nota de subsol 43). Prin urmare, chiar și o garanție sub forma unui drept de sechestrul asupra anumitor active ale HSY nu ar fi fost suficientă pentru a convinge un investitor în economia de piață să acorde un împrumut societății HSY.
- (226) Comisia stabilise anterior în prezenta decizie rata dobânzii pe care o bancă privată ar fi perceput-o pentru acordarea unui împrumut societății HSY. Pentru perioada de până în 30 iunie 1999, s-a concluzionat că, deoarece HSY prezenta un risc special, trebuia să se adauge o primă de risc de cel puțin 400 de puncte de bază peste rata dobânzii percepute pentru împrumuturile acordate societăților sănătoase. Pentru a aplica aceeași abordare garanțiilor asupra plăților în avans, trebuie să se stabilească care este prima pe care un investitor în economia de piață ar încasa-o pentru acordarea unei garanții pentru plata în avans unei societăți sănătoase. Nicio parte implicată în procedura actuală nu a furnizat un preț al pieței sigur pentru asemenea garanții. În câteva scheme de garanții de stat, avute în vedere în sectorul de construcții navale și aprobate de Comisie ca fiind fără elemente de ajutor ⁽¹²¹⁾, prima de garanție anuală pentru împrumutul cu cel mai redus risc de creditare a fost stabilită la 0,8 % sau 80 de puncte de bază. În absența altor indicatori siguri, Comisia va folosi această rată ca o estimare a primei de garanție anuale și minime, plătite de societăți sănătoase de construcții navale din Grecia, la momentul respectiv. Chiar dacă contractele cu OSE și ISAP nu se referă la construirea de nave, ci la construirea de material rulant, Comisia va folosi nivelul de 0,8 % ca punct de reper, deoarece construirea materialului rulant a rămas o activitate redusă pentru HSY, pe când cele mai multe dintre activitățile HSY și, prin urmare, cea mai mare parte din riscurile asumate de HSY se refereau la construcția și reparația de nave. Prin urmare, pentru garanțiile pentru plata în avans, acordate societății HSY înainte de 30 iunie 1999, existența și valoarea ajutorului vor fi evaluate prin compararea primei anuale plătite, în realitate, de HSY (inclusiv taxa de contra-garanție plătită statului) cu o primă de 480 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 80 de puncte de bază plus 400 de puncte de bază). În ceea ce privește perioada de după data de 30 iunie 1999, Comisia a concluzionat anterior în prezenta decizie că șantierul nu mai avea deloc acces la piața financiară și că elementul de ajutor care urma să fie recuperat din orice împrumut ar fi diferența dintre rata dobânzii plătită, în realitate, de HSY și rata de referință plus 600 de puncte de bază. În cazul garanțiilor pentru acțiuni, ajutorul care urma să fie recuperat va fi calculat, prin urmare, prin compararea primei plătite în realitate de HSY (inclusiv taxa de contra-garantare plătită statului) cu o primă de 680 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 80 de puncte de bază plus 600 de puncte de bază).
- (227) Comisia constată că Grecia susține că contra-garanțiile erau deja promise în momentul în care ETVA a acordat garanțiile pentru plata în avans. În consecință, contra-garanțiile legate de plățile în avans ale ISAP au fost acordate înainte de sfârșitul lunii iunie 1999. Costul

anual total al acestor garanții (taxa de garantare plătită băncii ETVA plus taxa de contra-garantare plătită statului) era cu mult mai mic decât nivelul de 480 de puncte de bază. Prin urmare, acestea conțin ajutorul de stat, care reprezintă diferența dintre cea de-a doua primă și costul total al garanțiilor pentru HSY (prima plătită băncii ETVA⁽¹²²⁾ și prima plătită statului). Deoarece, în ciuda cerinței stipulate în articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, constituie ajutor ilegal.

- (228) Contra-garanțiile legate de plățile în avans ale OSE au fost acordate după iunie 1999, într-un moment în care nicio bancă nu ar mai fi acordat vreo garanție. Prin urmare, aceste contra-garanții reprezintă, în totalitate, ajutor. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate în articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, constituie ajutor ilegal. În cazul în care aceste măsuri de ajutor sunt considerate a fi ajutor incompatibil și dacă sunt încă în vigoare, acestea trebuie oprite imediat. Acest lucru ar fi, totuși, insuficient pentru a reveni la situația inițială deoarece HSY a beneficiat, timp de câțiva ani, de o garanție pe care nu ar fi primit-o de pe piață. Pentru perioada până la expirarea garanției, ajutorul care reprezintă diferența dintre 680 de puncte de bază și primele plătite, în realitate, de HSY ar trebui, de asemenea, să fie recuperat.

4.9.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

- (229) Comisia constată că ajutorul constituie ajutor de funcționare deoarece reduce costurile pe care HSY ar trebui, în mod normal, să le suporte în contextul existenței unor contractele comerciale. Deoarece ajutorul de exploatare nu era permis în domeniul producției de material rulant, ajutorul nu poate fi considerat compatibil cu piața comună și trebuie, prin urmare, recuperat.

4.10. Amânarea/reprogramarea obligațiilor și anularea penalităților datorate OSE și ISAP (măsura E12c)

4.10.1. Descrierea măsurii

- (230) HSY nu a putut să-și îndeplinească obligațiile generate de contractele privind materialul rulant, încheiate cu OSE și ISAP. În special, HSY nu a mai reușit să producă materialul rulant în conformitate cu graficul convenit. Prin urmare, în 2002-2003, unele contracte au fost renegociate și s-a stabilit un nou grafic pentru livrare. În plus, se pare că aplicarea de clauze de penalizare și dobânzi de întârziere, așa cum stipulau contractele inițiale, a fost anulată sau amânată.

4.10.2. Motivele inițierii procedurii

- (231) În decizia de extindere a procedurii, Comisia pune sub semnul îndoielii că, pe durata negocierilor care au avut loc în 2002-2003, OSE și ISAP, care sunt societăți deținute de stat, s-au comportat în mod similar cu întreprinderi private aflate în condiții similare. Este posibil ca acestea să fi aplicat și/sau renegociat contractele într-o manieră favorabilă societății HSY, acordând astfel ajutor de stat acestora din urmă.

4.10.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (232) Elefsis susține că OSE și ISAP nu au încercat să obțină plata integrală a penalităților și a dobânzii de întârziere care au fost generate de întârzieri și nici nu au solicitat garanțiile acordate, în numele HSY, pentru buna executare a obligațiilor sale contractuale.

4.10.4. Observațiile Greciei

- (233) Autoritățile elene susțin că HSY a plătit toate penalitățile și dobânda relevante în conformitate cu obligațiile sale contractuale și că orice renegociere a avut loc în conformitate cu practica acceptată din punct de vedere comercial. OSE și ISAP nu au anulat niciodată penalități și dobânzi de întârziere.

- (234) În ceea ce privește contractele dintre OSE și HSY, la sfârșitul anului 1997 au fost încheiate următoarele șase acorduri de program (denumite, în continuare, „AP”): AP 33 SD 33, AP 33 SD 33a, AP 35 SD 35, AP 37 SD 37, AP 39 SD 39 și AP 41 SD 41a. Acordurile de program au fost activate în august și septembrie 1999 prin efectuarea, de către OSE, a plăților în avans convenite prin contractele din 1997. OSE a solicitat punerea în aplicare a la timp a acordurilor începând cu anul 2000, după primele întârzieri în livrarea materialului în acel an. Consorțiile din care făcea parte HSY au propus amendamente la cele șase contracte, cu următoarele condiții:

— plata, de către consorții, a penalităților și dobânzii de întârziere stabilite, în numerar sau în natură, în conformitate cu preferințele OSE;

— evoluția formulei de creștere a prețului pe baza graficelor de livrare convenite în contractele de durată, și nu pe baza noilor grafice de livrare propuse de consorții, pentru ca aceste date de livrare să fie acceptabile;

- furnizarea către OSE, pentru uzul său fără o compensație, a materialului rulant corespunzător, astfel încât noile grafice de livrare propuse să fie acceptabile, pe de o parte, iar pe de alta, să se oprească evoluția ulterioară a penalităților și dobânzilor de întârziere. AP 39 (locomotive electrice) a fost exceptat de la furnizarea de material rulant echivalent deoarece OSE nu finalizase electrificarea liniei Petra-Atena-Salonic, iar AP 35 a fost exceptat deoarece consorțiul a dorit ca evoluția penalităților și a dobânzii de întârziere să continue în conformitate cu contractul;
- dacă materialul rulant echivalent nu era furnizat sau dacă livrarea (materialului stipulat de contract) se efectua cu întârziere, acordurile privind penalitățile și dobânda de întârziere ar fi continuat să evolueze, odată cu reînceperea din punctul în care au fost suspendate la 31 decembrie 2002.
- (235) La 7.1.2003, Consiliul de Administrație al OSE a aprobat amendamentele propuse. Trei AP-uri (33a, 35 și 39) au fost modificate în primele patru luni din 2003, iar contractele corespunzătoare de modificare au fost semnate la 28 februarie 2003, 17 aprilie 2003 și respectiv 28 februarie 2003 ⁽¹²³⁾.
- (236) Confruntată cu dilema alegerii între a denunța sau a modifica AP-urile și ținând seama de cerințele sale pentru Jocurile Olimpice din 2004, OSE a considerat că interesele sale comerciale erau deservite cel mai bine de acceptarea propunerii consorțiilor pentru modificarea acordurilor, și nu de denunțare. Denunțarea ar fi privat OSE de acceptarea noului material rulant suplimentar, având în vedere că ar fi durat cel puțin trei sau patru ani pentru a finaliza noi proceduri de achiziționare de material rulant. Contractele modificate erau legale și în conformitate cu cele inițiale.
- (237) Informațiile de mai sus prezintă, în opinia Greciei, faptul că atât consorțiile, cât și HSY, nu au beneficiat niciodată de tratament preferențial, comparativ cu cel oferit altor furnizori ai OSE și că penalitățile și dobânda erau solicitate și încasate în fiecare caz ⁽¹²⁴⁾. Contractul nu prevedea nicio dispoziție legată de dobânda de întârziere aplicată penalităților, dar OSE a pretins dobânda și a facturat-o consorțiilor în consecință.
- (238) Aceeași regulă se aplică și cu privire la sumele ISAP, adică plățile reale efectuate de HSY, nu provizioanele. De asemenea, se subliniază faptul că nu a existat nicio renegociere sau modificare în cazul acordului de program 1/97 ⁽¹²⁵⁾. Acest acord stipula proiectarea, construirea, livrarea și punerea în funcțiune a patruzeci de rame automotoare, fiecare constând din trei vehicule. Livrarea unităților s-a făcut cu întârziere și, prin urmare, penalitățile și dobânda stipulate de acordul de program au fost impuse și reținute ⁽¹²⁶⁾.
- #### 4.10.5. Evaluare
- ##### 4.10.5.1. Articolul 296 din tratat
- (239) Această măsură nu face obiectul articolului 296 din tratat deoarece se referă exclusiv la activitățile civile.
- ##### 4.10.5.2. Existența ajutorului
- (240) Comisia constată că autoritățile elene au furnizat informații detaliate privind contractele respective, așa cum se impune în decizia de extindere a procedurii. Pe baza acestor informații, îndoielile aduse în discuție de Comisie au fost diminuate. Într-adevăr, HSY a plătit penalitățile și dobânda aferente în conformitate cu obligațiile sale contractuale, și, atunci când a avut loc renegocierea contractelor, Comisia nu a găsit dovezi că renegocierile nu au avut loc în conformitate cu practica acceptată în domeniul comercial. Așa cum a confirmat însăși Elefsis, întârzierile în executarea contractelor au costat societatea HSY zeci de milioane de euro tocmai pentru că OSE și ISAP au solicitat plata penalităților și dobânzii de întârziere sau, alternativ, livrarea de material rulant echivalent. În ceea ce privește afirmația făcută de Elefsis, conform căreia OSE și ISAP, dacă ar fi fost societăți private, ar fi refuzat toate modificările propuse de consorții, prin urmare ar fi solicitat plata tuturor penalităților și dobânzii de întârziere și ar fi cerut plata imediată, în numerar, în loc să eșaloneze plățile pe o perioadă mai îndelungată, se poate spune că acest lucru este foarte puțin probabil. Într-adevăr, în cazul în care OSE și ISAP ar fi adoptat o asemenea abordare lipsită de flexibilitate înainte de încheierea vânzării HSY, acest lucru ar fi împiedicat probabil noul proprietar să cumpere șantierul. Fără o asemenea achiziție, șantierul, așa cum se va explica în analiza măsurii E18c, ar fi intrat, cel mai probabil, în faliment. Chiar și după achiziționarea de către HDW/Ferrostaal, situația financiară a șantierului nu s-a îmbunătățit. Prin urmare, în cazul în care OSE și ISAP ar fi adoptat o abordare total lipsită de flexibilitate, ar fi existat un adevărat risc ca HSY să dea faliment. Acest lucru înseamnă că executarea contractelor existente ar fi fost oprită. Adică OSE și ISAP ar fi trebuit să organizeze o nouă licitație, contractul ar fi fost atribuit unui nou furnizor, iar livrarea ar fi fost întârziată câțiva ani. În acest caz, Comisia consideră că un cumpărător din economia de piață poate accepta o renegociere parțială care să permită finalizarea unui contract existent într-un interval de timp rezonabil, astfel încât cumpărătorul să primească, în cele din urmă, materialul rulant comandat, cu o perioadă limitată de întârziere. În acest sens, Comisia constată că probabilitatea ca, în fapt, contractele să fie finalizate într-un interval de timp rezonabil a crescut atunci când HSY s-a privatizat, deoarece noul proprietar privat avea experiență în gestionarea proiectelor complexe, era o societate privată motivată de profit și, prin urmare, dispusă să limiteze întârzierea, pentru a minimiza consecințele financiare negative.

(241) În concluzie, Comisia consideră că nu există dovezi concludente care să arate că, în fapt, comportamentul OSE și ISAP nu ar fi fost acceptabil pentru o societate privată aflată în condiții similare. Prin urmare, Comisia concluzionează că modul în care au fost puse în aplicare contractele cu OSE și ISAP și modificările limitate ale contractelor, acceptate de OSE în 2002-03, nu implică elemente de ajutor.

4.11. Împrumutul ETVA menit să finanțeze contractul Strintzis (măsura E13a)

4.11.1. Descrierea măsurii

(242) La 29 octombrie 1999, ETVA a acordat societății HSY un împrumut în valoare de 16,9 miliarde GRD (49,7 milioane EUR) pentru a finanța construirea celor două feriboturi comandate de societatea Strintzis. Rata dobânzii era LIBOR⁽¹²⁷⁾ plus 100 de puncte de bază. În iunie 2001, a fost creată o ipotecă preferențială asupra celor două nave în construcție. Împrumutul a fost achitat integral băncii creditoare la 8 octombrie 2004.

4.11.2. Motivele inițierii procedurii

(243) Decizia de extindere a procedurii a generat îndoieli și anume dacă transferul unei ipoteci asupra navelor și a primelor de asigurare reprezenta o garanție suficientă. În plus, se părea că împrumutul era plătit imediat societății HSY, deși trebuia plătit în paralel cu costurile de construcție. Mai mult, rata dobânzii părea insuficientă, ținând seama de dificultățile șantierului. În cele din urmă, combinarea acestui împrumut cu următoarea măsură (măsura E13b) arată faptul că o parte importantă din finanțarea celor două nave comandate de Strintzis a fost suportată de ETVA.

4.11.3. Observațiile primite de la părțile interesate

(244) Elefsis susține că nicio bancă privată nu ar fi acordat acest împrumut. În primul rând, ETVA nu avea nicio garanție atunci când împrumutul a fost încheiat, deoarece ipoteca asupra navelor a fost creată mult mai târziu. În plus, Elefsis este de acord că valoarea de piață a corpurilor de navă în construcție este redusă.

4.11.4. Observațiile Greciei

(245) Grecia și HSY subliniază că, în fapt, condițiile împrumutului erau neobișnuite la momentul respectiv. Raportul Deloitte confirmă că atât banca în discuție

(ETVA), cât și, în general, băncile din Grecia acordau societăților împrumuturi la o rată a dobânzii similară. HSY oferă detalii privind garanțiile care au fost acordate băncii ETVA la momentul contractului de împrumut (cesiunea prețului aferent celor două nave, a garanțiilor de asigurare și a tuturor creanțelor față de terți, generate de afretarea sau, în general, de folosirea navelor) și la o dată ulterioară (ipoteka asupra navelor) și concluzionează că acestea erau adecvate. De asemenea, Grecia prezintă calendarul conform căruia împrumutul a fost plătit de ETVA societății HSY și care demonstrează că acesta a fost plătit în paralel cu evoluția costurilor de construcție.

4.11.5. Evaluare

4.11.5.1. Articolul 296 din tratat

(246) Această măsură nu face obiectul articolului 296 din tratat deoarece susține în mod direct o activitate civilă.

4.11.5.2. Existența ajutorului

(247) Comisia a ajuns la următoarele concluzii. Acest împrumut a fost încheiat după iunie 1999, într-un moment în care nicio bancă nu ar fi continuat să împrumute bani societății HSY. Grecia susține că garanția corespunzătoare împrumutului reducea riscul atât de mult încât acordarea împrumutului ar fi fost acceptabilă pentru un investitor privat. Această afirmație nu poate fi acceptată. Cesiunea prețului navelor reprezintă o garanție solidă doar în cazul în care șantierul finalizează, cu succes, construcția navei, ceea ce este o chestiune nesigură. În cazul în care șantierul intră în faliment în perioada construirii navei, această garanție nu are nicio valoare, deoarece prețul de achiziție nu poate fi cerut de la Strintzis fiindcă aceasta din urmă nu a primit vasele comandate⁽¹²⁸⁾. Acest lucru înseamnă că garanția ar fi fără valoare exact în cazul în care ar fi necesară. În ceea ce privește constituirea unei ipoteci asupra fiecăreia dintre navele în construcție, aceasta a fost acordată băncii ETVA de-abia în iunie 2001, la mult timp după ce împrumutul a fost plătit societății HSY. În plus, Comisia constată că valoarea navelor în construcție este relativ redusă și că sunt greu de vândut. Acest lucru este ilustrat de acest caz. Într-adevăr, HSY nu a reușit să finalizeze construcția celor două nave și, prin urmare, contractul cu Strintzis a fost revocat în iulie 2002. HSY a avut nevoie de cel puțin doi ani pentru a vinde corpurile de navă în construcție și a primit 14 milioane EUR, ceea ce reprezintă doar o treime din suma împrumutată de la ETVA pentru a finanța construirea navelor.

(248) În ceea ce privește afirmația Greciei, HSY și Deloitte, conform căreia rata dobânzii împrumutului acordat societății HSY era similară cu rata dobânzii multor altor împrumuturi acordate în aceeași perioadă de ETVA și de băncile din Grecia, este lucru nu înseamnă că împrumutul acordat societății HSY nu este un ajutor.

Într-adevăr, Grecia, HSY și Deloitte nici nu au analizat, nici nu au demonstrat că situația financiară a celorlalți împrumutați folosiți ca punct de comparație era similară cu cea a HSY, cu alte cuvinte, că situația lor financiară era la fel de proastă ca cea a HSY. Prin urmare, nu au demonstrat că băncile private erau pregătite să împrumute bani societăților cu probleme, la o rată a dobânzii similară cu cea a acestui împrumut. Compararea ratei dobânzii împrumuturilor acordate altor societăți fără a verifica dacă riscul suportat de băncile creditoare este similar, reprezintă un exercițiu inutil. Prin urmare, Comisia concluzionează că, în condiții similare, niciun investitor în economia de piață nu ar fi acordat acest împrumut societății HSY, care reprezintă astfel ajutor. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, acesta a fost acordat fără notificare prealabilă, reprezintă un ajutor ilegal.

4.11.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(249) Comisia constată că ajutorul constituie ajutor de funcționare deoarece reduce costurile pe care, în mod normal, HSY le-ar suporta în cadrul contractelor comerciale. Conform celor de mai sus, împrumutul a permis, de fapt, societății HSY să-și asume acest contract comercial, pe care nu l-ar fi putut finanța obținând fonduri de pe piață. Comisia constată că, în temeiul articolului 3 din Regulamentul (CE) nr. 1540/98, ajutorul de exploatare aferent contractului era autorizat pentru contracte de construcție a navelor semnate până la 31 decembrie 2000. Totuși, HSY nu avea dreptul să primească ajutorul pentru contractul cu Strintzis deoarece HSY nu finalizase niciodată navele, acestea nu au fost niciodată livrate, iar contractul cu Strintzis a fost reziliat⁽¹²⁹⁾. În plus, corpurile de navă au fost vândute unui nou cumpărător de-abia în 2004, cu alte cuvinte, la câțiva ani după data de 31 decembrie 2000.

(250) Deoarece ajutorul este ilegal și incompatibil, acesta trebuie recuperat. Deoarece împrumutul a fost rambursat, o parte din avantajul primit de HSY a fost deja retras. Totuși, grație acestui împrumut din partea ETVA, HSY a dispus de valoarea împrumutului timp de câțiva ani, o sumă de care altfel HSY nu ar fi putut dispune în acea perioadă. Acest avantaj trebuie, de asemenea, recuperat. Așadar, Comisia consideră că ajutorul care trebuie recuperat, reprezintă diferența dintre rata dobânzii plătită băncii ETVA și rata de referință pentru Grecia⁽¹³⁰⁾, plus 600 de puncte de bază pentru perioada care începe odată cu plata împrumutului societății HSY până la data la care împrumutul a fost garantat printr-o ipotecă asupra copurilor de navă. Pentru perioada ulterioară până la rambursarea împrumutului, ajutorul ce trebuie recuperat reprezintă diferența dintre rata dobânzii plătită băncii ETVA și rata de referință pentru Grecia plus 400

puncte de bază. Reducerea cu o treime a acestei prime de risc reflectă faptul că ipoteca asupra copurilor de navă ar fi redus parțial pierderea creditorului în cazul unei culpe din partea HSY, și, prin urmare, ar fi redus riscul împrumutului pentru ETVA. În special, așa cum tocmai a fost demonstrat, HSY a reușit să vândă copurile de navă la un preț aproximativ echivalent cu o treime din suma împrumutată de ETVA.

4.12. Garanția ETVA privind contractul Strintzis (măsura E13b)

4.12.1. Descrierea măsurii

(251) În 1999, HSY a folosit două garanții de la ETVA pentru a garanta aconturile Strintzis, în valoare de 6,6 milioane EUR. Garanțiile au fost anulate în iulie 2002, atunci când contractul de construcție a navelor cu Strintzis a fost reziliat.

4.12.2. Motivele inițierii procedurii

(252) Decizia de extindere a procedurii consideră că cele două garanții, ale căror condiții nu erau cunoscute la momentul deciziei, ar putea constitui ajutor.

4.12.3. Observațiile primite de la părțile interesate

(253) Elefsis subliniază faptul că statul/ETVA și-a asumat, în același timp, rolul de girant, creditor, acționar și cel mai mare client al HSY. Făcând acest lucru, statul se pune singur într-o situație cu un risc financiar important. În asumarea acestui rol multiplu, statul asigură, de fapt, finanțarea fără vreo garanție, deoarece, în cazul în care societatea nu își îndeplinea obligațiile și/sau intra în procedură de insolvență, statul nu avea niciun mijloc de a-și apăra interesele și ar fi suferit o pierdere definitivă, deoarece valoarea activelor șantierului ar fi fost considerată insuficientă pentru a acoperi toate datoriile.

4.12.4. Observațiile Greciei

(254) Grecia arată faptul că o primă garanție a fost acordată pe 4 martie 1999, iar a doua pe 17 iunie 1999. În conformitate cu primul raport Deloitte depus de HSY, acestea aveau o valoare de 3,26 milioane EUR și respectiv 3,38 milioane EUR. Grecia reamintește că ETVA nu a plătit nicio sumă în temeiul garanțiilor după rezilierea contractului Strintzis în 2002. Acest lucru dovedește că HSY nu era un împrumutat al cărui risc de neplată era ridicat. În plus, Grecia și HSY indică faptul că ETVA a primit, ca gaj pentru această garanție de 6,6 milioane EUR, cesiunea profiturilor obținute de HSY din Acordul 39 cu OSE, în care prețul contractual pentru HSY era de 8,5 milioane EUR. Consultantul confirmă că HSY ar fi putut primi cele două garanții de la o bancă privată.

4.12.5. *Evaluare*4.12.5.1. *Articolul 296 din tratat*

- (255) Această măsură nu face obiectul articolului 296 din tratat deoarece susține în mod direct o activitate civilă.

4.12.5.2. *Existența ajutorului*

- (256) Comisia constată că ambele garanții au fost acordate înainte de 30 iunie 1999. Așa cum s-a explicat anterior, Comisia consideră că HSY mai avea încă acces la piața financiară la momentul respectiv, dar la un preț care reflecta situația economică deosebit de fragilă a HSY.

- (257) Grecia și HSY susțin că cesiunea profiturilor obținute prin Acordul 39 încheiat cu OSE era o garanție corespunzătoare care urma să facă ca acordarea garanției să fie acceptabilă pentru un investitor privat. Comisia constată că, în cazul în care HSY dădea faliment, această garanție nu ar fi permis unei bănci să-și recupereze banii. Într-adevăr, în cazul în care HSY ar fi dat faliment, construcția materialului rulant ar fi fost oprită și nicio livrare nu ar fi fost făcută către OSE și nicio plată nu ar fi putut fi solicitată de la OSE, în baza respectivului acord⁽¹³¹⁾. Prin urmare, Comisia nu înțelege cum această garanție ar fi redus semnificativ riscul unui împrumut acordat societății HSY.

- (258) HSY nu a putut spune Comisiei sau propriului său consultant (a se vedea primul raport Deloitte, pagina 4-9) dacă HSY era sau nu obligată, prin contract, să plătească o primă de garanție băncii ETVA și care era valoarea acestei prime. Așa cum explică evaluarea măsurii E12b, pentru o asemenea garanție, HSY ar fi trebuit să plătească o primă anuală de cel puțin 480 de puncte de bază. Cunoscând nivelul celorlalte prime de garanție plătite de HSY băncii ETVA, este foarte puțin probabil ca prima de garanție plătită, în realitate, de HSY să fie atât de mare, la nivelul a 480 de puncte de bază. Prin urmare, Comisia concluzionează că garanția acordată de ETVA constituie ajutor de stat, care reprezintă diferența dintre prima de garanție anuală plătită, în realitate, băncii ETVA și o primă de garanție de 480 de puncte de bază. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, acesta a fost acordat fără notificare prealabilă, reprezintă ajutor ilegal.

4.12.5.3. *Compatibilitatea cu piața comună*

- (259) Așa cum se arată în evaluarea măsurii E13a, Comisia consideră că ajutorul de acest tip constituie ajutor de funcționare, care nu poate fi considerat compatibil în temeiul Regulamentului (CE) nr. 1540/98. Prin urmare, este ilegal și incompatibil și trebuie recuperat.

4.13. **Garanția de stat care girează un împrumut în valoare de 10 miliarde GRD (29,3 milioane EUR) (măsura E14)**4.13.1. *Descrierea măsurii*

- (260) După cutremurul din septembrie 1999, ETVA a acordat societății HSY la 13 ianuarie 2000 un împrumut în valoare de 10 miliarde GRD (29,3 milioane EUR), care era girat printr-o garanție de stat acordată prin decizia ministrului de finanțe și datată 8 decembrie 1999. ETVA a perceput o rată a dobânzii în valoare de EURIBOR plus 125 de puncte de bază⁽¹³²⁾, iar statul a perceput o primă de garanție de 100 de puncte de bază.

4.13.2. *Motivele inițierii procedurii*

- (261) Având în vedere situația financiară a HSY la momentul respectiv, nu este sigur că termenii garanției ar fi fost acceptabili pentru un investitor în economia de piață. În ceea ce privește compatibilitatea acesteia cu dispozițiile stipulate de articolul 87 alineatul (2) litera (b), Grecia nu a demonstrat că dimensiunea măsurii era direct proporțională cu daunele suferite de HSY.

4.13.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

- (262) Elefsis consideră că nicio bancă nu ar fi împrumutat bani societății HSY la momentul respectiv, ținând seama de situația financiară a acesteia. Garanția ar trebui considerată ajutor compatibil doar dacă se limitează la sumele de bani strict necesare pentru remedierea daunelor produse de o anumită calamitate naturală.

4.13.4. *Observațiile Greciei*

- (263) Grecia și HSY contestă faptul că măsura este selectivă, deoarece garanția a fost acordată în conformitate cu dispozițiile stipulate de Legea nr. 2322/1995, care prevede termenii și condițiile pentru acordarea unei garanții oricărei societăți solicitante, în numele statului elen. În plus, acestea susțin că prima de garanție de 1 % ar fi fost acceptabilă pentru un investitor privat. În plus, HSY ar fi putut contracta împrumutul de pe piață fără o garanție de stat, folosind alte forme de garantare, de exemplu cesiunea drepturilor asupra principalelor contracte și ipoteca asupra activelor sale. Chiar dacă măsura ar constitui ajutor, este parțial compatibilă, conform articolului 87 alineatul (2) litera (b), atâta timp cât acest capital a fost acordat ca și compensație pentru daunele pe care HSY le-a suferit ca urmare a cutremurului și parțial într-în domeniul de aplicare a articolului 296 din tratat, atât timp cât se referă direct la activitățile militare ale HSY.

4.13.5. Evaluare

4.13.5.1. Articolul 296 din tratat

- (264) În ceea ce privește aplicabilitatea articolului 296, textul deciziei prin care ETVA a decis să acorde împrumutul garantat arată că ETVA era preocupată, *inter alia*, de continuarea activităților militare ale HSY. Totuși, nu există nicio dispoziție contractuală care să oblige HSY să folosească împrumutul garantat pentru finanțarea activităților militare. Cu alte cuvinte, ETVA dorea să păstreze HSY în activitate pentru a asigura continuarea activităților militare, dar nu a cesionat împrumutul garantat pentru finanțarea unei anumite activități. HSY era liberă să folosească banii așa cum dorea. Așa cum s-a explicat deja, pentru asemenea măsuri care sunt acordate întregului șantier, Comisia consideră că 25 % din împrumutul garantat era folosit pentru activitățile civile și 75 % pentru activitățile militare. Prin urmare, doar 25 % din garanția de stat [cu alte cuvinte, o sumă inițială de 2,5 miliarde GRD (7,34 milioane EUR)] trebuie să fie evaluată prin prisma normelor privind ajutorul de stat și ar putea fi recuperată dacă reprezintă ajutor incompatibil. 75 % din garanția de stat se supune dispozițiilor stipulate de articolul 296 din tratat și nu este acoperită de normele privind ajutorul de stat.

4.13.5.2. Existența ajutorului

- (265) În ceea ce privește selectivitatea măsurii, Comisia a arătat deja, în evaluarea măsurii E12b, că Legea nr. 2322/1995 nu este o măsură generală.
- (266) În ceea ce privește existența unui avantaj, Comisia reamintește că împrumutul garantat a fost acordat în ianuarie 2000, într-un moment în care niciun investitor în economia de piață nu ar fi oferit societății HSY vreun împrumut sau vreo garanție, așa cum s-a concluzionat anterior. Fără o garanție de stat, nicio bancă nu ar fi oferit vreun împrumut societății HSY. Prin urmare, garanția de stat a oferit un avantaj clar societății HSY.

- (267) În concluzie, partea din garanția de stat care nu este acoperită de articolul 296 din tratat constituie ajutor. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta constituie ajutor ilegal.

4.13.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

- (268) În ceea ce privește compatibilitatea acestui ajutor în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (b) din tratat, nicio parte nu contestă faptul că, în realitate, cutremurul din septembrie 1999 a fost o „calamitate naturală”. Întrucât contractul de împrumut nu a fost semnat decât în 13 ianuarie 2000, HSY a cerut această finanțare de la ETVA în primele săptămâni de după cutremur. În conformitate cu declarațiile autorităților elene, daunele produse șantierului au acoperit, în primul rând, costul aferent reparării instalațiilor fizice și, în al doilea rând, costurile generate de întârzierea în executarea contractelor. Totuși, Grecia nu a prezentat nicio estimare a celui de-al doilea tip de daune. În cazul în care Grecia ar fi dorit să despăgubească HSY pentru al doilea tip de costuri, trebuia să încerce măcar să le calculeze, iar calculul trebuia realizat pe baza unei metode verificabile. Deoarece acest lucru nu a avut loc și pentru că ajutorul poate fi considerat compatibil în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (b), doar dacă se limitează strict la despăgubirea pentru daunele suferite, Comisia consideră că aceste costuri ipotetice nu reprezintă un motiv justificat pentru compatibilitatea ajutorului⁽¹³³⁾. În ceea ce privește primul tip de costuri (repararea daunelor fizice), Comisia constată că nu a fost stabilit niciun mecanism menit să asigure că dimensiunea garanției de stat ar fi redusă odată cu stabilirea, cu precizie, a daunelor suportate și achitarea despăgubirilor către societatea HSY de către companiile de asigurări. În scrisoarea sa din 20 octombrie 2004⁽¹³⁴⁾, Grecia a estimat că daunele fizice totalizau aproximativ 3 miliarde GRD (8,8 milioane EUR). Prin urmare, Comisia consideră că valoarea care depășește aceste cifre, și anume suma de 20,5 milioane EUR, nu era legată de daunele produse de cutremur. Dimpotrivă, se poate considera că suma de 8,8 milioane EUR este direct proporțională cu daunele suferite, dar numai până în primul trimestru din 2002, atunci când companiile de asigurări au plătit despăgubirea de 3,52 milioane EUR⁽¹³⁵⁾. Din acest moment, garanția de stat trebuia redusă cu o sumă echivalentă. Prin urmare, din acel moment, doar diferența (8,8 milioane EUR – 3,5 milioane EUR = 5,3 milioane EUR) putea fi considerată că ar fi direct proporțională cu daunele nete suferite (cu alte cuvinte, daunele suferite minus despăgubirea plătită societății HSY de companiile de asigurări).

- (269) Conform celor de mai sus, deoarece 75 % din împrumutul garantat ar putea finanța activitățile militare, doar 25 % din garanție intră sub incidența controlului ajutorului de stat și ar putea constitui ajutor de stat. Totuși, se poate presupune că doar 25 % din daunele suferite de HSY erau legate de activitățile sale civile, deoarece cutremurul a avariat facilitățile de producție ale HSY fără a face vreo distincție între facilitățile militare, cele civile și cele folosite pentru ambele

tipuri de activități. Cu alte cuvinte, nu există niciun motiv pentru a considera că toate daunele suferite de HSY trebuie finanțate prin 25 % din garanția de stat care constituie ajutor de stat. Prin urmare, doar 25 % dintre daune pot fi luate în considerare în momentul în care se evaluează dacă ajutorul de stat este sau nu direct proporțional cu daunele suferite. În concluzie, din ajutorul de stat, o sumă echivalentă cu 25 % din partea garanției de stat considerată ca fiind direct proporțională cu daunele suferite (conform definiției din considerentul precedent) constituie ajutor compatibil în temeiul articolului 87 alineatul (2) litera (b). Cu alte cuvinte, din partea din garanția de stat ce reprezintă ajutor, 750 de milioane GRD (2,20 milioane EUR) cu alte cuvinte, 25 % din suma de 3 miliarde GRD (8,8 milioane EUR) sunt compatibile până la plata despăgubirii de către asigurători în primul trimestru din 2002. După această dată, doar suma de 1,32 milioane EUR, cu alte cuvinte, 25 % din suma de 3 miliarde GRD (8,8 milioane EUR) minus 3,52 milioane EUR este compatibilă. Restul ajutorului este incompatibil cu piața comună.

- (270) În cazul în care garanția de stat este încă neachitată, partea din această garanție, care constituie ajutor incompatibil (cu alte cuvinte, 25 % din garanția încă neachitată, minus suma de 1,32 milioane EUR, care este compatibilă) trebuie anulată imediat. Anularea garanției incompatibile nu este suficientă pentru a se reveni la situația inițială. Într-adevăr, grație garanției de stat incompatibile, HSY a dispus, timp de câțiva ani, de un împrumut pe care nu l-ar fi primit în alt mod. Pentru a recupera acest ajutor incompatibil suplimentar, Comisia consideră că, de la acordarea împrumutului garantat până la sfârșitul garanției de stat incompatibile, trebuie să fie recuperat un ajutor egal cu diferența dintre costul total al împrumutului garantat (rata dobânzii plus prima de garanție plătită de HSY) și rata de referință pentru Grecia, plus 600 puncte de bază. Această sumă trebuie să fie calculată în ceea ce privește partea din garanția de stat care constituie ajutor incompatibil.

4.14. Împrumuturile acordate de ETVA în 1997 și 1998 (măsura E16)

4.14.1. Descrierea măsurii

- (271) Această măsură constă din trei împrumuturi acordate de ETVA societății HSY în 1997 și 1998.
- (272) În primul rând, la 25 iulie 1997, ETVA a acordat o linie de credit în valoare de 1,99 miliarde GRD (5,9 milioane EUR), cu o dată de expirare stabilită pentru 31 octombrie 1997. Aceasta avea o rată a dobânzii de ATHIBOR plus 200 de puncte de bază și a fost acordată pentru a acoperi necesarul de capital de lucru al HSY. A fost garantată prin creanțele de la marina elenă.

(273) În al doilea rând, la 15 octombrie 1997, ETVA a acordat o linie de credit în valoare de 10 milioane USD, de asemenea pentru a acoperi necesarul de fond de rulment al HSY⁽¹³⁶⁾. Împrumutul avea o rată a dobânzii de LIBOR plus 130 de puncte de bază și a fost garantată pentru creanțele din contractul cu marina elenă. La 19 mai 1999, ETVA a primit garanție suplimentară pentru împrumut prin transferul fiecărui drept privind Acordul de program 1/97, pe care HSY l-a încheiat cu ISAP pentru construirea și livrarea a 125 de automobile. Împrumutul a fost achitat în ianuarie 2000.

(274) În al treilea rând, la 27 ianuarie 1998, ETVA a acordat o linie de credit în valoare de 5 milioane USD, de asemenea cu o rată a dobânzii de LIBOR plus 130 de puncte de bază. Scopul era, de asemenea, acoperirea necesarului de capital de lucru al HSY. Pentru această a treia linie de credit nu s-a acordat nicio garanție.

4.14.2. Motivele inițierii procedurii

(275) Decizia de extindere a procedurii arată faptul că aceste împrumuturi par să constituie ajutor, compatibilitatea acestuia fiind îndoielnică. În plus, faptul că primele două împrumuturi erau garantate prin creanțe de la marina elenă nu impune automat că ele sunt acoperite de articolul 296 din tratat.

4.14.3. Observațiile primite de la părțile interesate

(276) Elefsis declară că, având în vedere situația financiară a șantierului din acel moment, nicio bancă privată nu ar fi oferit aceste împrumuturi societății HSY.

4.14.4. Observațiile Greciei

(277) Grecia și HSY susțin că ETVA a obținut garanții corespunzătoare cu transferul drepturilor asupra creanțelor de la marina elenă. Grecia arată faptul că cele trei împrumuturi au fost achitate integral băncii creditoare și susține, prin urmare, că orice ajutor de stat ilegal, *quod non*, a fost recuperat prin plată. În cele din urmă, autoritățile elene afirmă că, ținând seama de tipul garanțiilor furnizate băncii creditoare și de faptul că HSY era destul de activă în sectorul apărării, Comisia nu are dreptul să analizeze aceste măsuri în temeiul articolului 88 din Tratatul CE, ci trebuie să facă uz de procedura stipulată de articolul 298 din tratat.

4.14.5. Evaluare

4.14.5.1. Articolul 296 din tratat

(278) În ceea ce privește aplicarea articolelor 296 și 298 din tratat, Comisia constată că cele două credite acordate în 1997 au fost garantate de sume de încasat dintr-un contract militar. Totuși, doar acest fapt nu arată că facilitățile au fost acordate la finanțarea executării acestor

contracte militare. Grecia nu a prezentat dovezi că a existat vreo obligație contractuală care să limiteze utilizarea acestor fonduri pentru finanțarea executării contractelor militare. Dimpotrivă, Grecia arată faptul că cele două împrumuturi au fost acordate pentru a acoperi necesarul de fondul de rulment al HSY. Primul raport Deloitte confirmă că acestea au fost acordate pentru fondul de rulment și nu indică faptul că au fost cesionate pentru finanțarea unei anumite activități. Acest lucru este susținut de faptul că o garanție suplimentară legată de un contract civil (cu alte cuvinte, contractul cu ISAP) a fost acordată pentru creditul de 10 milioane USD. Prin urmare, Comisia consideră că aceste trei împrumuturi au finanțat șantierul în totalitate și nu doar activitățile militare. Așa cum se arată în secțiunea 3.3, Comisia consideră că 25 % din împrumuturile au finanțat activitățile civile ale HSY și nu sunt acoperite de articolul 296 din tratat și astfel pot fi evaluate prin prisma normelor privind ajutorul de stat.

4.14.5.2. Existența ajutorului

(279) În ceea ce privește garanțiile oferite, cesiunea creanțelor din contractul cu marina elenă și cu ISAP, Comisia consideră că acestea nu ofereau suficientă protecție împotriva pierderilor, în cazul în care HSY dădea faliment. Într-adevăr, dacă HSY și-ar fi întrerupt activitatea, executarea contractelor neîntrerupte cu marina și cu ISAP s-ar fi oprit. Deoarece niciun produs nu era livrat marinei și ISAP, acestea nu trebuiau să plătească prețul de achiziție⁽¹³⁷⁾. În ceea ce privește existența creanțelor pentru produsele deja livrate marinei și ISAP, Grecia nu a demonstrat, în primul rând, că aceste pretenții existau, în al doilea rând, că ele erau de încasat și, în al treilea rând, că acestea reprezentau, pe toată durata împrumutului, o sumă suficient de mare pentru ameliorarea riscurilor de înregistrare a pierderilor în cazul în care HSY dădea faliment.

(280) Conform concluziilor din secțiunea 3.1, în 1997 și 1998 băncile private ar fi perceput o rată a dobânzii echivalentă cu rata de referință plus 400 de puncte de bază, și anume ATHIBOR plus 700 de puncte de bază. Nu există nicio rată de referință exprimată în dolari. Totuși, deoarece rata de referință în valute puternice era calculată prin adăugarea unei prime de 75 de puncte de bază⁽¹³⁸⁾ la rata interbancară și deoarece cele două împrumuturi exprimate în dolari aveau o rată a dobânzii variabilă, indexată la LIBOR, Comisia

consideră că trebuie să calculeze, în conformitate cu fosta abordare, valoarea ajutorului pe baza US LIBOR plus 475 de puncte de bază (cu alte cuvinte, US LIBOR plus 75 de puncte de bază pentru determinarea ratei de referință, plus o primă de risc de 400 de puncte de bază pentru a reflecta riscul special de a împrumuta bani societății HSY). Pe baza celor de mai sus, se pare că prima încasată pentru aceste trei împrumuturi este sub rata care ar fi fost încasată de un investitor în economia de piață.

(281) Comisia concluzionează că partea din aceste trei împrumuturi care nu intră în domeniul de aplicare a articolului 296, și anume 25 % din aceste împrumuturi, conține ajutor de stat. Ajutorul reprezintă diferența dintre rata dobânzii încasate de ETVA și rata dobânzii care ar fi fost încasată de un investitor în economia de piață, conform definiției de mai sus. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta reprezintă un ajutor ilegal.

4.14.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(282) Aceste trei împrumuturi au fost acordate pentru a acoperi necesarul de fond de rulment al HSY. Prin urmare, acestea constituie ajutor de funcționare, cu alte cuvinte, ajutorul acordat pentru finanțarea funcționării șantierului în general și nu pentru un anumit proiect. Împrumuturile au fost acordate într-un moment în care ajutorul pentru sectorul de construcții navale era încă reglementat de Directiva 90/684/CEE. Articolele 4 și 5 din această directivă prevăd că ajutorul de funcționare poate fi acordat pentru activitățile de construcții navale și conversia navelor, ambele fiind definite în articolul 1 din directivă. Totuși, în anii în care au fost acordate împrumuturile, și anume anii 1997 și 1998, HSY nu a derulat asemenea activități. Directiva 90/684/CEE interzice ajutorul pentru reparații navale, care era principala activitate civilă a HSY în 1997 și 1998. Ajutorul nu poate fi astfel considerat compatibil cu piața comună și, deoarece a fost acordat ilegal trebuie recuperat.

(283) Așa cum subliniază Grecia, împrumuturile au fost achitate. Conform definiției de mai sus, ajutorul trebuie să fie recuperat pentru perioada ce începe cu achitarea împrumuturilor societății HSY până la rambursarea lor.

4.15. Subvenționare încrucișată între activitățile militare și civile până în 2001 (măsura E17)

4.15.1. Descrierea măsurii

- (284) Decizia de extindere a procedurii arată faptul că se pare că a existat o subvenționare încrucișată între activitățile militare și cele civile. În special, aceasta descrie două cazuri în care, în cadrul contractelor militare, societatea HSY a primit plăți în avans destul de mari, care depășeau nevoile sale pe termen scurt, generate de executarea contractului corespunzător, astfel încât HSY putea folosi aceste sume în numerar pentru finanțarea altor activități. În primul rând, raportul de gestionare al HSY pe anul 2001 menționează că „sume de până la 81,3 milioane EUR au fost primite ca plăți în avans pentru activitățile militare, dar au fost, în cea mai mare parte, folosite pentru alte activități și costuri operaționale ale societății.” În al doilea rând, în declarația sa în cadrul unui proces în fața unei instanțe elene, consorțiul HDW/Ferrostaal arată faptul că cel puțin o parte din fondurile (estimate de Elefsis ca depășind suma de 40 de milioane EUR) oferite societății HSY pentru construirea canonierelor (contract semnat la 21 decembrie 1999) au fost utilizate în alte scopuri.

4.15.2. Motivele inițierii procedurii

- (285) Decizia de extindere a procedurii afirmă că, atunci când documentele se referă, în mod explicit, la utilizarea fondurilor primite pentru contracte militare pentru „alte activități”, Comisia are dreptul să își exprime îndoiala că aceste fonduri sunt acoperite de articolul 296 și că nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1). Decizia de extindere a procedurii recomandă, de asemenea, introducerea de conturi separate pentru activitățile civile și militare, pentru a se evita finanțarea activităților civile prin ajutorul oferit de stat pentru activitățile militare.

4.15.3. Observațiile primite de la părțile interesate

- (286) Elefsis afirmă că subvenționarea încrucișată este greu de detectat deoarece nu există nicio separare contabilă a activităților civile și militare ale HSY. Totuși, atunci când activitățile derulate de șantier în 2001 sunt analizate, se pare că activitățile militare erau limitate. Prin urmare, este clar că „celelalte activități” care, în conformitate cu raportul de gestionare, erau finanțate ar fi, în principal, activități civile.
- (287) TKMS/GNSH, care a prezentat observații doar privind această măsură și următoarea (măsura E18c), consideră că articolul 296 alineatul (1) litera (a) din tratat confirmă

că anumite restricții privind dezvăluirea de informații pot fi justificate. Prin urmare, Comisia nu poate cere Greciei să dezvăluie informații care se referă, de exemplu, la sumele exacte cheltuite pentru diferite proiecte militare. În al doilea rând, TKMS/GNSH afirmă că nu există niciun temei juridic pentru a solicita separarea conturilor între activități civile și militare.

4.15.4. Observațiile Greciei

- (288) Grecia susține că, în măsura în care sumele la care se face referire în plângere erau legate de activitățile de apărare desfășurate pe șantier, procedura inițiată de Comisie în temeiul articolului 88 alineatul (2) din tratat este eronată și *abusivă*. În cazul în care Comisia crede că măsurile denaturează concurența, ar trebui să respecte procedura descrisă în articolul 298 din tratat. HSY adaugă că nu există nicio obligație juridică pentru ca HSY să mențină conturi separate. Pentru cererea Comisiei nu există niciun temei juridic.

4.15.5. Evaluare

4.15.5.1. Articolul 296 din tratat

- (289) Pentru a stabili dacă articolele 296 și 298 din tratat sunt sau nu aplicabile, trebuie să se stabilească faptele. În conformitate cu documentele citate în decizia de deschidere a procedurii, aceste plăți în avans nu au fost utilizate în scopul executării contractelor militare implicate, cel puțin timp de câteva trimestre. Grecia și HSY nu au negat citatele care apar în decizia de deschidere a procedurii. În plus, conturile HSY confirmă că HSY a primit plățile în avans în 2000 și 2001 de la Marină, cu mult peste fondurile necesare, pe termen scurt, pentru finanțarea executării contractelor militare corespunzătoare. De exemplu, bilanțul contabil din 31 decembrie 2000⁽¹³⁹⁾ arată că plățile în avans primite de HSY pentru contractul de canoniere și contractul de submarine reprezentau 49,1 milioane EUR și respectiv 33,1 milioane EUR. La aceeași dată, valoarea inventarului, a lucrărilor în derulare, a avansului pentru inventar și a debitorilor comerciali (în termeni contabili, aceste articole sunt denumite, în continuare, „active circulante”) legate de contractele pentru marină valorau 14,8 milioane EUR. Cu alte cuvinte, plățile în avans depășeau cu 67,4 milioane EUR activele circulante care trebuiau să fie finanțate. Deoarece sumele citate în decizia de extindere a procedurii a deschiderii nu au fost contestate și pentru că o sursă diferită arată că acestea par a fi reprezenta o aproximare rezonabilă a realității, Comisia concluzionează că, cel puțin pe o perioadă de un an, aceste plăți în avans nu au fost utilizate pentru executarea contractelor militare respective.

(290) În ceea ce privește aplicarea articolelor 296 și 298 din Tratatul CE, Comisia respinge argumentul Greciei, conform căruia orice plată în avans efectuată în cadrul unui contract militar ar intra automat sub incidența articolului 296. În special, în acest caz, chiar conducerea HSY a confirmat că unele plăți în avans au depășit cu mult sumele necesare pentru executarea contractelor pe termen scurt și, prin urmare, au fost utilizate temporar în alte scopuri. O măsură intră sub incidența articolului 296 doar în cazul în care Grecia consideră că este „necesară pentru protejarea intereselor majore ale securității sale, care sunt legate de producția sau comerțul cu arme, muniție și echipamente de război”. Comisia constată că Grecia nu a explicat motivul pentru care parte din plățile în avans, care depășeau fondurile necesare pentru executarea proiectelor militare respective, ar fi contribuit la „protejarea intereselor majore ale securității sale”. Comisia nu înțelege argumentele în acest sens, deoarece șantierul nu avea nevoie de ele pentru a produce echipamentele de război respective și nu le-a folosit în acest scop. Într-un asemenea caz, în care faptele ilustrează că articolul 296 nu se aplică, Grecia ar fi trebuit să explice de ce, totuși, consideră că aceste plăți în avans în exces au contribuit la securitatea sa. Deoarece nu s-a făcut acest lucru, Comisia concluzionează că, în perioada în care nu erau necesare pentru executarea contractelor militare respective, aceste plăți în avans nu intră sub incidența articolului 296 din Tratatul CE.

(291) Deoarece plățile în avans au fost utilizate inițial pentru finanțarea tuturor activităților din cadrul șantierelor, Comisia consideră că 75 % dintre aceste plăți în avans au fost folosite pentru activități militare și 25 % pentru activități civile. Cu alte cuvinte, timp de cel puțin un an, 25 % din cele 81,3 milioane EUR și 25 % din suma de 40 de milioane EUR au intrat sub incidența normelor privind ajutorul de stat.

4.15.5.2. Existența ajutorului

(292) Aceste plăți în avans excesive constituie împrumuturi fără dobândă, acordate de stat. Prin urmare, ele reprezintă un avantaj selectiv pentru societatea HSY. Se poate afirma că, în cazul în care statul cumpără produse într-o manieră care ar putea fi acceptată de o societate privată, contractul de vânzare, inclusiv condițiile sale, cum ar fi plățile în avans, nu poate reprezenta un avantaj selectiv pentru producător. Totuși, în cadrul contractelor militare atribuite societății HSY, statul nu s-a comportat niciodată

într-o manieră acceptabilă pentru o societate privată care dorește să achiziționeze bunuri. În special, o societate privată ar fi căutat să plătească cel mai mic preț posibil, luând în considerare toți potențialii furnizori de pe plan mondial. Dimpotrivă, Grecia și-a limitat întotdeauna alegerile la furnizorii activi din Grecia (sau la consorțiile care aveau un membru activ în Grecia), pentru a susține angajarea forței de muncă din Grecia și pentru a susține capacitatea de producție a echipamentelor militare din Grecia⁽¹⁴⁰⁾. O societate privată nu ar fi încheiat, prin urmare, aceste contracte de vânzare. În plus, o societate privată nu ar fi acceptat să facă plăți în avans care să depășească nivelul necesar pentru executarea comenzilor sale, ci ar fi încercat să limiteze plățile în avans cât de mult posibil.

(293) În condițiile date, Comisia consideră aceste plăți în avans excesive ca reprezentând un împrumut fără dobândă. Documentele menționate anterior arată că, cel puțin pe durata unui an, aceste fonduri au fost utilizate pentru alte activități în afara executării contractelor respective⁽¹⁴¹⁾. Prin urmare, Comisia consideră că acestea sunt echivalente unui împrumut de un an, fără nicio dobândă. În conformitate cu analiza bonității HSY, stipulată în secțiunea 3.1 din această decizie, valoarea ajutorului inclus în aceste împrumuturi acordate după data de 30 iunie 1999 este egală cu rata de referință pentru Grecia, plus 600 de puncte de bază. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate în articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta reprezintă un ajutor ilegal.

4.15.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(294) Comisia nu a găsit o justificare în baza căreia acest ajutor să poată fi considerat compatibil. Deoarece acest ajutor susține funcționarea obișnuită a șantierului, se pare că este un ajutor de funcționare, dar, așa cum am explicat deja în evaluarea măsurilor anterioare, acest șantier nu avea dreptul să primească ajutor de funcționare în 1999, 2000 sau 2001.

(295) Deoarece ajutorul este ilegal și incompatibil, acesta trebuie recuperat.

(296) În ceea ce privește separarea conturilor, Comisia va aborda această chestiune la sfârșitul prezentei decizii.

4.16. Clauza de despăgubire în favoarea HDW/Ferrostaal în cazul recuperării de la HSY a ajutorului (măsura E18c)

4.16.1. Descrierea măsurii

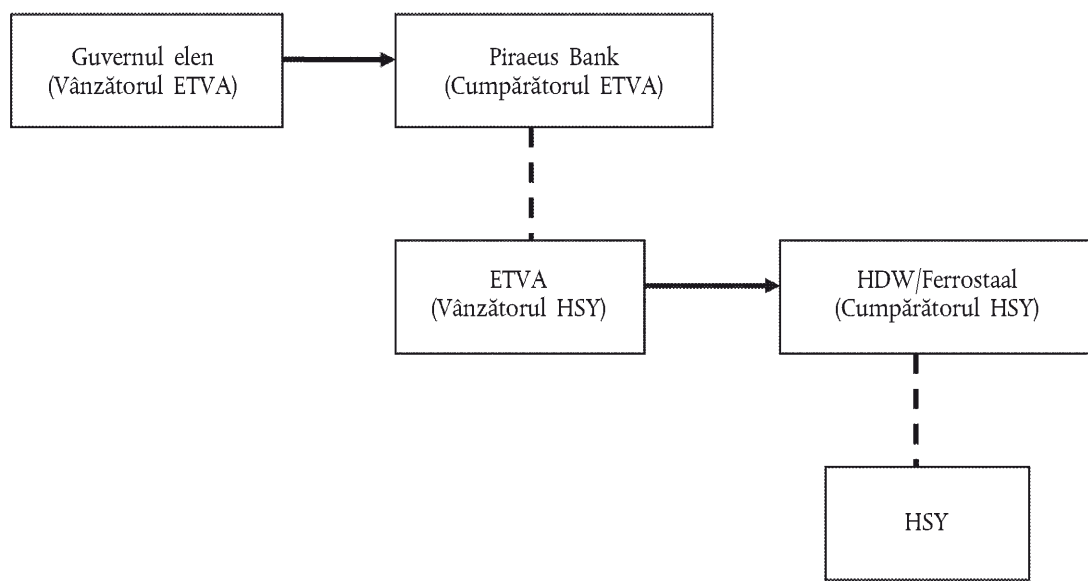
(297) Decizia de extindere a procedurii arată faptul că statul elen a promis să despăgubească cumpărătorul societății HSY (cu alte cuvinte, HDW/Ferrostaal) în cazul în care ajutorul incompatibil acordat înainte de și la momentul privatizării este recuperat de la HSY. Din punct de vedere juridic, această garanție a fost acordată printr-un mecanism format din două etape:

— Pe de o parte, ETVA a acordat o garanție cumpărătorului HSY (cu alte cuvinte, HDW/Ferrostaal). În conformitate cu această garanție de despăgubire, ETVA ar despăgubi HDW/Ferrostaal pentru orice ajutor recuperat de la HSY. Decizia de extindere a procedurii subliniază faptul că, prin Contractul de vânzare a acțiunilor HSY (denumit, în continuare, „CVA HSY”), încheiat între ETVA și HDW/Ferrostaal

la 11 octombrie 2001, ETVA, care se afla în acel moment sub controlul statului, promisese deja să ofere această garanție HDW/Ferrostaal. Garanția acordată de ETVA pare, prin urmare, imputabilă statului.

— Pe de altă parte, statul oferea o garanție cumpărătorului a 57,7 % din acțiunile ETVA (cu alte cuvinte, banca Piraeus). În conformitate cu această garanție de despăgubire, statul urma să plătească băncii Piraeus integral orice sumă plătită de ETVA cumpărătorului HSY, ca urmare a unei garanții de despăgubire acordate de ETVA cumpărătorului HSY.

(298) Următoarea diagramă ilustrează structura garanției în două etape, așa cum se poate vedea din decizia de extindere a procedurii (liniile continue indică fluxurile de despăgubire în baza fiecăreia dintre cele două etape ale garanției, în timp ce liniile întrerupte indică dreptul de proprietate după finalizarea vânzării HSY și a 57,7 % din acțiunile ETVA).

4.16.2. Motivele inițierii procedurii

(299) Decizia de extindere a procedurii arată faptul că un vânzător privat nu ar fi acordat o asemenea garanție deoarece nu este limitată în timp sau ca valoare. În plus, un acționar în economia de piață ar fi preferat să lase HSY să dea faliment și să intre în procedură de lichidare, în loc să o vândă în aceste situații. Într-adevăr, prețul de vânzare primit de stat era de doar 6 milioane EUR, iar plățile compensatorii pe care statul trebuia să le acorde în baza garanției erau mult mai mari.

(300) Întrucât beneficiarul legal al garanției în două etape este HDW/Ferrostaal, decizia de extindere a procedurii arată

faptul că HSY este beneficiarul real al întregului mecanism. Fără o asemenea dispoziție privind despăgubirea statului, niciun investitor nu ar fi fost dispus să cumpere HSY. Statul elen a recunoscut explicit acest fapt. Prin urmare, este foarte probabil că, fără o asemenea garanție, HSY ar fi rămas nevândută, nu ar fi putut face față dificultăților financiare și ar fi dat faliment.

(301) Decizia de extindere a procedurii arată, de asemenea, faptul că o asemenea garanție pare incompatibilă în sine, deoarece afectează „efectul util” al oricărei decizii de recuperare.

4.16.3. *Observațiile primite de la părțile interesate*

- (302) În conformitate cu evaluarea inițială a Comisiei, Elefsis susține că niciun vânzător privat nu ar fi acordat o asemenea garanție nelimitată. Elefsis nu este de acord cu afirmația Comisiei, conform căreia niciun investitor nu ar fi fost pregătit să cumpere șantierul fără o asemenea dispoziție, deoarece Elefsis, care a participat la procedura de licitație și care dorea să cumpere HSY, nu a inclus această condiție în oferta sa pentru HSY și era pregătită să cumpere HSY fără o asemenea garanție. În conformitate cu Elefsis, garanția era acordată exclusiv HDW/Ferrostaal. Aceasta din urmă și HSY sunt, prin urmare, beneficiarii garanției.
- (303) Banca Piraeus, care a prezentat observații cu privire la această măsură, deoarece este singura parte care este direct implicată, prezintă câteva documente care arată că ETVA fusese deja de acord să acorde clauza de despăgubire în favoarea HDW/Ferrostaal la momentul încheierii CVA HSY în octombrie 2001, într-un moment în care ETVA era încă sub controlul statului. Banca Piraeus furnizează contracte, documente și articole de presă care ilustrează că procedura de privatizare a HSY era gestionată de stat. Acordul dintre guvernul elen și banca Piraeus, datat 20 martie 2002, prevede că, deși banca Piraeus a devenit acționarul majoritar al ETVA, procesul de privatizare a societății HSY urma să fie gestionat în continuare de stat. În cele din urmă, banca Piraeus arată că, în invitația de participare la licitație, trimisă posibililor ofertanți în iulie 2001, se prevedea deja foarte clar că, în cazul în se proceda la recuperarea ajutorului de la HSY în temeiul unei posibile încălcări a regulamentelor UE privind ajutorul de stat, ofertantul cu oferta cea mai bună nu va ar fi fost considerat responsabil de plata unei asemenea recuperări.
- (304) TKMS/GNSH arată faptul că pe durata negocierilor cu ETVA pentru cumpărarea HSY, era clar că HSY primise susținere financiară de la statul elen. Totuși, dimensiunea acestor măsuri și împrejurările exacte în care acestea fuseseră luate nu erau cunoscute de posibilii cumpărători. În cadrul procesului de licitație, cumpărătorii au primit foarte puține informații privind diferitele măsuri la care se face referire prin prezenta procedură. Cu alte cuvinte, pentru cumpărători, nu puteau fi stabilite posibilele implicații ale ajutorului de stat asupra HSY. Pentru a evita expunerea la orice riscuri referitoare la ajutoarele din trecut sau din prezent, HDW/Ferrostaal a insistat asupra obținerii din partea Comisiei a unei autorizări sau a unei scrisori administrative de compatibilitate/de atestare negativă pentru măsurile de ajutor din trecut. În cazul în care acest lucru nu era posibil, cumpărătorul sugera vânzătorului o formă acceptată de garanție. Ca urmare a contactelor cu reprezentanții Comisiei, era clar că aceasta nu era dispusă să acorde scrisoarea/atestarea negativă în cauză. În decizia privind concentrarea, prin care se aprobă achiziționarea HSY de către HDW/Ferrostaal, Comisia confirmă că dimensiunea subvențiilor nu era cunoscută. În acest context, clauza de despăgubire a fost convenită la 31 mai 2002 ca act adițional la CVA HSY, prin care ETVA, în calitate de vânzător al HSY, garantează acoperirea oricăror pierderi financiare pe care cumpărătorul le-ar suporta în cazul recuperării ajutorului de la HSY. TKMS/GNSH concluzionează că niciun investitor nu ar fi fost de acord să cumpere HSY fără o asemenea garanție. Această afirmație era, de asemenea, confirmată de al doilea raport Deloitte, care a fost depus de TKMS/GNSH în iunie 2007.
- (305) TKMS/GNSH consideră că măsura nu poate fi imputată statului deoarece a fost acordată de ETVA într-un moment în care nu se mai afla sub controlul statului. Într-adevăr, pe baza CVA HSY încheiat în octombrie 2001, nu exista nicio obligație contractuală pentru ca ETVA să despăgubească GNSH. ETVA a decis să acorde această garanție nu mai devreme de mai 2002. TKMS/GNSH susține, de asemenea, că ETVA și statul au acționat ca un vânzător privat. Probabilitatea ca garanția să fi fost plătită era relativ redusă. Dimpotrivă, în cazul în care șantierul era lichidat, pierderile din împrumuturi și garanții acordate societății HSY ar reprezenta sume mult mai mari (calculul care stă la baza acestei afirmații apăsarea în al doilea raport Deloitte depus de TKMS/GNSH). În plus, TKMS/GNSH consideră că garanția acordată de stat băncii Piraeus la 20 martie 2002 prevede că statul urma să plătească despăgubiri băncii Piraeus, în valoare de doar 57,7 % din orice sumă de bani plătită de ETVA cumpărătorului HSY (cu alte cuvinte, HDW/Ferrostaal). Pe de altă parte, garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA la 31 mai 2002 prevede că ETVA urma să plătească HDW/Ferrostaal despăgubirea în valoare de 100 % din orice ajutor recuperat de la HSY. TKMS/GNSH concluzionează că garanția acordată de ETVA la 31 mai 2002 este mai mare decât cea primită de banca Piraeus la 20 martie 2002. Prin urmare, aceasta nu poate forma un mecanism cu o singură garanție și faptul că ETVA a acordat o garanție mai mare dovedește că a acționat ca orice vânzător privat.
- (306) TKMS/GNSH nu înțelege motivația pentru care o asemenea clauză de despăgubire ar constitui o sustragere de la recuperarea ajutorului. Într-adevăr, în cazul în care ajutorul era recuperat de la HSY, statul nu despăgubea HSY, ci cumpărătorul HSY (cu alte cuvinte, TKMS/GNSH, care este succesorul HDW/Ferrostaal).
- (307) TKMS/GNSH⁽¹⁴²⁾ consideră, de asemenea, că garanția acordată de stat băncii Piraeus ar putea constitui ajutor pentru banca Piraeus și ETVA.

4.16.4. *Observațiile Greciei*

(308) În conformitate cu observațiile Greciei și HSY, clauza de despăgubire nu este un ajutor. În primul rând, ea nu poate fi imputată statului deoarece a fost acordată de ETVA Bank într-un moment în care nu se mai afla sub controlul statului. În al doilea rând, Grecia și HSY susțin că statul elen a acționat ca un investitor în economia de piață atunci când și-a vândut acțiunile HSY în calitate de acționar principal al ETVA. Garanția acordată cumpărătorului de vânzătorii HSY este o condiție standard și normală în contractele comerciale. Într-adevăr, Grecia reamintește că nu a oferit o garanție societății HSY cu referire la responsabilitatea de rambursare a ajutorului de stat ilegal, ci cumpărătorului HSY. O asemenea despăgubire împovărează vânzătorul indiferent de includerea sau nu a unei clauze în contractul comercial. Declarația Comisiei, conform căreia statul elen cunoștea sau ar fi trebuit să cunoască numărul considerabil de eventuale măsuri suplimentare de ajutor de stat ilegal și incompatibil și sumele de bani care trebuiau să fie recuperate și, așadar implicarea clauzei de despăgubire, nu are temeii. În perioada în care a fost inclusă clauza de despăgubire, nu exista nicio decizie a Comisiei care să statueze că HSY primise ajutor de stat ilegal. În plus, închiderea și lichidarea HSY ar fi fost mai costisitoare pentru stat, luând în considerare costul social.

(309) În plus, HSY nu înțelege cum ar fi putut beneficia, din punct de vedere financiar, de o garanție, care era convenită de ETVA Bank și HDW/Ferrostaal, sau de o garanție convenită de statul elen și banca Piraeus. Chiar dacă HDW/Ferrostaal urma să primească despăgubirea, nu există nicio obligație, pentru consorțiu, de a investi această sumă în HSY. Prin urmare, Comisia nu arată nici de ce clauza de despăgubire ar anula o decizie de recuperare. În conformitate cu jurisprudența Curții, prin rambursarea ajutorului, destinatarul pierde avantajul, și se poate reveni la situația anterioară acordării ajutorului.

(310) În cele din urmă, în cazul în care Comisia considera clauza de despăgubire ca fiind un ajutor de stat, Grecia susține că se aplică articolele 296-298 din Tratatul CE. În acest context, HSY arată faptul că, dat fiind că marina elenă era întotdeauna cel mai important client al șantierului, procedura și termenii privatizării, inclusiv intrarea în vigoare a Legii nr. 2941/2001, trebuiau examinate prin prisma statului-client, care, din motive de apărare națională, este interesat de menținerea funcționării și a viabilității șantierului. În acest caz, statul elen a adoptat măsurile pe care le-ar fi adoptat orice societate privată ale cărei interese sunt legate de viabilitatea altei

întreprinderi. Mai mult, această evaluare este chiar mai importantă atunci când statul are obligația de a suporta sarcinile și pierderile generate de dizolvarea și lichidarea societății, care ar fi mai costisitoare și, prin urmare, neprofitabile.

4.16.5. *Evaluare*4.16.5.1. *Articolul 296 din tratat*

(311) Comisia consideră că măsura nu face obiectul articolului 296 din tratat. Într-adevăr, mecanismul de despăgubire se aplică în cazul ajutorului de stat recuperat de la HSY. Așa cum susținea Grecia și cum accepta, în mod sistematic, Comisia⁽¹⁴³⁾, activitățile militare ale HSY sunt esențiale pentru securitatea Greciei și intră sub incidența articolului 296; prin urmare, normele privind ajutorul de stat nu li se aplică. Deoarece întreaga susținere oferită de stat pentru activitățile militare ale HSY este scutită de la aplicarea normelor privind ajutorul de stat, orice recuperare a ajutorului de stat poate fi doar recuperarea susținerii oferite de stat pentru activitățile civile ale HSY. Prin urmare, această garanție este legată, direct și exclusiv, de activitățile civile ale HSY.

(312) Unele părți susțin că, fără această garanție, niciun investitor nu ar fi cumpărat HSY și șantierul ar fi dat probabil faliment. Prin urmare, chiar dacă se referă exclusiv la activitățile civile ale HSY, această măsură era, totuși, indispensabilă pentru asigurarea supraviețuirii activităților militare ale HSY și, prin urmare, este în conformitate cu articolul 296. Comisia nu poate accepta acest argument. În temeiul articolului 296, Grecia ar fi putut acorda activităților militare sprijinul financiar de care aveau nevoie pentru a-și asigura continuitatea. Grecia ar fi evitat astfel dispariția activităților militare. Ca alternativă, Grecia ar fi putut acorda sprijin financiar necesar pentru ca activitățile militare să devină atractive pentru un eventual investitor, astfel încât aceste activități militare să fie cumpărate și, prin urmare, continuitatea lor ar fi fost asigurată. Un investitor care cumpără activitățile militare nu are nevoie de o garanție ca aceasta deoarece, așa cum am explicat, niciun ajutor nu putea fi recuperat din activitățile militare ale HSY. Prin urmare, această măsură era necesară doar pentru a găsi un cumpărător pentru întreaga societate HSY, cu alte cuvinte, inclusiv pentru activitățile civile. Efectul acestei măsuri era, așadar, acela de a permite găsirea unui cumpărător pentru activitățile civile ale HSY și astfel asigurarea continuării acestor activități. Aceasta nu era necesară pentru continuarea activităților militare. Prin urmare, aceasta nu intră în domeniul de aplicare a articolului 296 din tratat.

4.16.5.2. Existența ajutorului

(313) Deoarece unele părți contestă faptul că cele două garanții (cu alte cuvinte, cea acordată de stat băncii Piraeus și cea acordată HDW/Ferrostaal de ETVA) constituie un singur mecanism de garanții și că HSY este beneficiarul celor două garanții, Comisia va evalua separat, în primul rând, garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA și va demonstra că reprezintă ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat.

(314) Pentru a constitui ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat, o măsura trebuie să fie imputabilă statului. Unele părți contestă faptul că garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA este imputabilă statului. Acestea susțin că decizia de a acorda această garanție a fost luată de către ETVA în mod independent și fără influențe. Se susține mai ales că garanția a fost acordată pe 31 mai 2002 prin intermediul actului adițional la CVA HSY, la o dată la care ETVA nu mai era sub controlul statului, ci sub controlul băncii Piraeus. Comisia respinge această afirmație și consideră că există dovezi ample în conformitate cu care măsura este imputabilă statului:

— în primul rând, pe durata procesului de privatizare a HSY, această garanție apărea în documentele prezentate eventualilor ofertanți⁽¹⁴⁴⁾. Cu alte cuvinte, pe durata procesului de privatizare, deja exista o promisiune conform căreia cumpărătorul HSY ar fi despăgubit pentru orice ajutor de stat recuperat de la HSY. În plus, pe 14 septembrie 2001, ETVA se angaja, explicit și fără echivoc, să ofere HDW/Ferrostaal această garanție dacă Uniunea Europeană aproba ajutorul de stat trecut și actual, acordat societății HSY⁽¹⁴⁵⁾. Clauza 1.2.3 din CVA HSY semnat la 11 octombrie 2001 se referă, explicit, la documentul semnat pe 14 septembrie 2001. Discuția legată de formularea exactă a garanției a continuat în următoarele luni⁽¹⁴⁶⁾. Deoarece Comisia nu a trimis o scrisoare administrativă de compatibilitate/de atestare negativă referitoare la ajutoarele din trecut și prezent ale societății HSY, ETVA trebuia să emită, la 31 mai 2002, garanția în favoarea HDW/Ferrostaal, așa cum părțile conveniseră la 14 septembrie 2001 și în clauza 1.2.3 din CVA HSY. Toate cele menționate anterior ilustrează faptul că, deși actul adițional care conținea garanția către HDW/Ferrostaal a fost semnat la 31 mai 2002, ETVA se angajase deja, când încă era controlată de stat, să acorde această garanție (în cazul în care UE nu aproba ajutoarele din trecut și prezent).

Cu alte cuvinte, actul adițional din 31 mai 2002 reprezintă executarea unui contract încheiat de ETVA când era controlată încă de stat. Așa cum se arată în secțiunea 3.2 din prezenta decizie, atunci când ETVA se afla sub controlul statului, toate măsurile pe care le-a luat față de HSY pot fi considerate imputabile statului⁽¹⁴⁷⁾. Toate aceste elemente au fost confirmate de Grecia în scrisoarea din 23 mai 2005⁽¹⁴⁸⁾;

— în al doilea rând, chiar dacă se considera că, pe baza documentelor menționate anterior, încheiate de ETVA atunci când era încă sub controlul statului (cu alte cuvinte, până la sfârșitul lunii martie 2002), nu exista nicio obligație contractuală a ETVA de a acorda HDW/Ferrostaal această garanție, măsura ar fi totuși imputabilă statului. Într-adevăr, Comisia constată că Grecia a continuat să gestioneze vânzarea HSY chiar și după vânzarea ETVA băncii Piraeus. Articolul 8.2.2 din acordul din 20 martie 2002, încheiat de stat și banca Piraeus, prevede că ETVA nu va răspunde de vânzarea HSY, pe care statul va continua să o gestioneze. De exemplu, articolul 8.2.2. litera (b) prevede că statul „și va asuma controlul, grija și responsabilitatea actelor și negocierilor cu al treilea cumpărător al Holdingului în Hellenic shipyards”. În conformitate cu dispozițiile stipulate de articolul 8.2.2 din acordul din 20 martie 2002, banca Piraeus a cerut, prin scrisoarea din 28 mai 2002, acordul statului referitor la garanția pe care ETVA intenționa să o acorde HDW/Ferrostaal. Statul și-a dat acordul prin scrisoarea din 31 mai 2002. Toate acestea arată că acordarea garanției este imputabilă statului;

— în al treilea rând, chiar dacă cele două puncte de vedere menționate anterior au fost respinse, garanția rămâne încă imputabilă statului. Într-adevăr, Comisia constată că statul a decis să privatizeze HSY⁽¹⁴⁹⁾. Atunci când banca Piraeus a preluat controlul ETVA, era obligată, prin urmare, prin lege, să privatizeze HSY. Așa cum a confirmat chiar TKMS/GNSH, HDW/Ferrostaal nu ar fi cumpărat HSY dacă nu ar fi primit o asemenea garanție. Deoarece statul a decis că HSY trebuia să fie vândută și deoarece acordarea garanției era indispensabilă pentru vânzarea HSY, se poate spune că statul a pus ETVA în situația de a fi obligată să emită garanția. Prin urmare, chiar dacă se spune că ETVA a decis să acorde garanția în mai 2002, fără nicio implicare directă din partea statului, măsura rămâne imputabilă statului;

- în al patrulea rând, chiar dacă toate punctele anterioare erau respinse, se putea concluziona că ETVA a acceptat să acorde garanția la 31 mai 2002 doar pentru că acționarul cu drept de control (cu alte cuvinte, banca Piraeus) primise o garanție de stat, prin care era protejat împotriva oricărei daune financiare generate de această garanție. Într-adevăr, așa cum se va arăta, un investitor în economia de piață nu ar fi acordat niciodată o asemenea garanție fără să fi primit o contra-garanție de la stat. Acordarea garanției a avut loc doar pentru că, acordând garanția, statul protejase o unitate economică (cu alte cuvinte, grupul) împotriva oricărei consecințe negative (prin acordarea unei contra-garanții). Într-un asemenea caz, în care o societate pur și simplu transferă un ajutor unei a doua societăți, acordarea măsurii este imputabilă statului.
- (315) Pentru a constitui un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat, o măsură trebuie să fie finanțată din resursele statului. Comunicarea privind garanțiile arată faptul că „[a]jutorul este acordat la momentul în care este acordată garanția, nu la momentul în care garanția este invocată sau momentul în care sunt efectuate plățile în conformitate cu condițiile garanției. Chiar dacă o garanție constituie sau nu ajutor de stat [...] trebuie să fie evaluată la momentul în care este acordată.” Așa cum se arată mai sus, Comisia consideră că ETVA s-a angajat, prin contract, să acorde HDW/Ferrostaal această garanție într-un moment în care statul deținea încă cea mai mare parte din acțiunile ETVA. Deoarece Comunicarea privind garanțiile arată faptul că existența ajutorului trebuie să fie analizată la momentul acordării garanției și nu mai târziu, atunci când garanția este invocată, se poate ajunge la concluzia că, prin faptul că s-a angajat să acorde garanția, statul a riscat resursele sale, iar garanția implică, prin urmare, resursele statului. Faptul că ETVA a fost vândută băncii Piraeus la puțin timp după aceea nu afectează această concluzie. Într-adevăr, în cazul în care statul a informat în mod corect ofertanții în legătură cu obligațiile contractuale ale ETVA (inclusiv acest angajament al ETVA de a oferi HDW/Ferrostaal garanția în cazul în care Comisia nu emite o scrisoarea administrativă de compatibilitate), ofertanții trebuie să fi luat în considerare acest angajament al ETVA. Prin urmare, aceștia trebuie să fi scăzut prețul pe care erau gata să îl plătească pentru a cumpăra ETVA. Acest lucru înseamnă că statul a vândut ETVA la un preț mai mic și, prin urmare, a pierdut resurse. Așa cum se arată mai sus, chiar dacă s-a concluzionat că, la momentul în care era încă sub proprietatea statului, ETVA nu s-a angajat, din punct de vedere contractual, să emită garanția, Comisia consideră că, luând decizia de privatizare a HSY în ianuarie 2001 (într-un moment în care ETVA era încă sub proprietatea statului), statul a pus ETVA în situația în care era obligată să emită o asemenea garanție deoarece cea de-a doua era indispensabilă pentru a găsi un cumpărător pentru HSY. Acest lucru impune ca, atunci când ofertanții își prezentau ofertele pentru ETVA, trebuie să fi luat în considerare faptul că ETVA ar trebui să emită această garanție. În consecință, ei au propus un preț mai mic pentru cumpărarea ETVA și, prin urmare, acest lucru duce la concluzia că s-au înregistrat pierderi ale fondurilor publice.
- (316) Chiar dacă se ajungea la concluzia că, atunci când statul a vândut ETVA, nu exista nicio obligație (contractuală sau *de facto*) de a emite această garanție, se poate încă demonstra că garanția acordată de ETVA implică resursele statului. Într-adevăr, statul a acordat cumpărătorului ETVA (cu alte cuvinte, banca Piraeus) o garanție prin care promitea rambursarea integrală, către banca Piraeus, a oricărei sume pe care ETVA trebuia să o plătească în baza garanției pe care ETVA o va emite în favoarea HDW/Ferrostaal. Această contra-garanție a fost acordată în contracte succesive. În acordul din 18 decembrie 2001, dintre stat și banca Piraeus, pentru vânzarea a 57,7 % din ETVA, statul se angaja să plătească băncii Piraeus 57,7 % din orice sumă pe care ETVA trebuie să o plătească cumpărătorului HSY. În acordul din 20 martie 2002, semnat de aceleași părți, care modifica acordul din 18 decembrie 2001, statul se angaja să plătească integral băncii Piraeus orice sumă pe care ETVA trebuia să o plătească cumpărătorului HSY⁽¹⁵⁰⁾. Prin scrisoarea datată 31 mai 2002 și trimisă băncii Piraeus, statul a confirmat acesteia din urmă că urma să ramburseze integral orice sumă de bani plătită de ETVA cumpărătorului societății HSY⁽¹⁵¹⁾. Cu alte cuvinte, atunci când ETVA a semnat actul adițional la CVA HSY, în 31 mai 2002, banca Piraeus primise o garanție de la stat, cu condiția să fie despăgubită integral pentru orice sumă pe care ETVA ar trebui să o plătească ca urmare a garanției ce urma să fie acordată HDW/Ferrostaal⁽¹⁵²⁾. Acest lucru arată că orice sumă de bani plătită de ETVA ar fi, în cele din urmă, finanțată de la bugetul statului și că garanția implică resursele statului.
- (317) Pentru a dovedi existența unui ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat, trebuie să se arate că statul nu s-a comportat așa cum s-ar comporta un investitor în economia de piață în condiții similare. În acest sens, Grecia, HSY și TKMS/GNSH susțin că, în condiții similare, un investitor în economia de piață ar fi acceptat să emită această garanție în favoarea HDW/Ferrostaal. Se susține că testul investitorului în economia de piață trebuie aplicat la nivel de ETVA, care era persoana juridică care a vândut HSY, și la nivelul guvernului elen, care era vânzătorul ETVA.
- (318) Comisia reamintește că, așa cum se arată în secțiunea 3.2, atunci când ETVA a cumpărat HSY și, după aceea, când a făcut o infuzie de capital directă pentru a o menține pe linia de plutire, nu a acționat ca un investitor în economia de piață, ci ca o autoritate publică ce acordă

ajutor pentru a menține în funcțiune o societate care este importantă pentru economia elenă. Prin urmare, niciun investitor în economia de piață nu s-ar fi aflat în situația ETVA. Niciun investitor în economia de piață nu s-ar fi pus în situația de a vinde acțiunile HSY. Prin urmare, Comisia consideră că testul investitorului în economia de piață nu poate fi utilizat în acest caz pentru a justifica faptul că statul riscă resurse suplimentare ale sale (prin acordarea garanției).

(319) Chiar dacă, totuși, se consideră că trebuie aplicat testul investitorului în economia de piață, Comisia consideră că, în cazul în care statul era o societate privată care să acționeze în condiții de piață normale, nu ar fi acceptat să acorde garanția. Fiecare din cele trei puncte ce urmează este suficient pentru a dovedi acest lucru.

(320) În primul rând, Comisia constată că ETVA (și statul prin intermediul ETVA), întrucât deținea doar 51 % din acțiunile HSY (diferența de 49 % fiind deținută de către angajați ⁽¹⁵³⁾), a promis să plătească cumpărătorului HSY (cu alte cuvinte, HDW/Ferrostaal) 100 % din orice ajutor pe care l-ar fi recuperat de la HSY. Un investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să acorde o despăgubire pentru toate daunele suferite de societatea vândută. În anumite condiții, un investitor în economia de piață poate accepta să-și asume răspunderea pentru anumite obligații ale societății vândute, dar doar direct proporțional cu participația sa, care era de 51 % în acest caz. Un investitor în economia de piață ar fi cerut celorlalți acționari să-și asume răspunderea pentru diferența de 49 % din obligațiile respective. Acceptând să suporte 100 % din obligațiile societății vândute, care puteau fi imense (se reamintește că, în fapt, contractul nu definește un plafon pentru plățile compensatorii), ETVA a făcut un cadou celorlalți acționari ai HSY (cu alte cuvinte, angajaților). Un investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să facă un asemenea cadou asumându-și obligațiile societății vândute, care puteau fi foarte mari, într-o proporție ce depășea, cu mult, participația sa. Prin urmare, din simplul fapt că garanția de despăgubire acordată HDW/Ferrostaal de ETVA reprezintă 100 % (adică în loc de 51 %) din ajutorul care putea fi recuperat de la HSY), se poate ajunge la concluzia că niciun investitor în economia de piață nu ar fi oferit o asemenea garanție.

(321) În al doilea rând, Grecia, HSY și TKMS/GNSH susțin că profiturile nete (cu alte cuvinte, veniturile minus costuri) erau mai mari în cazul în care HSY era vândută, inclusiv plățile estimative datorate în baza garanției, decât dacă HSY era lichidată. TKMS/GNSH își susține afirmația prin al doilea raport Deloitte. Acest raport compară costurile

nete din cele două variante. Această analiză se realizează la nivelul ETVA și apoi la nivelul statului. Comisia consideră că aplicarea testului la nivelul ETVA reprezintă o utilizare necorespunzătoare a acestui test. Într-adevăr, așa cum se precizează în secțiunea 3.2, privatizarea a fost decisă și susținută, din punct de vedere financiar, a se vedea, de exemplu, ajutorul de stat inclus în Legea nr. 2941/2001 ⁽¹⁵⁴⁾, de guvern, iar ETVA nu a fost niciodată în poziția unei unități economice independente libere să stabilească vânzarea HSY într-o manieră care să-i sporească încasările și să-i reducă pierderile. Prin urmare, intervenția statului ca întreg este cea care trebuie să fie analizată, nu comportamentul uneia dintre părțile acestuia.

(322) În cazul în care testul este, totuși, aplicat la nivel ETVA, trebuie să se compare profiturile nete (cu alte cuvinte, veniturile minus costurile) pentru ETVA în cazul lichidării HSY și în cazul vânzării HSY. În cazul lichidării HSY, trebuie să se stabilească care ar fi costurile suportate de ETVA. TKMS/GNSH susține că pierderea ar reprezenta cel puțin împrumuturile și garanțiile acordate de ETVA societății HSY și care nu erau contra-garantate de stat. Comisia constată, totuși, că niciunul dintre aceste împrumuturi și garanții nu reprezintă un cost normal al lichidării unei societăți ⁽¹⁵⁵⁾. Într-adevăr, toate aceste împrumuturi și garanții au fost acordate de ETVA ca autoritate publică, deoarece fie reprezentau ajutor de stat pentru activitățile civile, fie erau măsuri menite să protejeze securitatea Greciei în conformitate cu dispozițiile stipulate de articolul 296 din tratat ⁽¹⁵⁶⁾. Aceste împrumuturi și garanții nu pot fi, prin urmare, luate în considerare atunci când se aplică testul investitorului în economia de piață. Prin urmare, se pare că ETVA, în calitate de operator în economia de piață, nu ar fi avut de suportat niciun cost semnificativ în cazul lichidării HSY. În cazul vânzării HSY, ETVA ar primi prețul de vânzare de 6 milioane EUR. În ceea ce privește costurile suportate în cazul vânzării HSY, ETVA trebuia să emită o garanție analizată în prezent, care nu avea limită în ceea ce privește dimensiunea și, prin urmare, impunea eventuale plăți de zeci sau chiar sute de milioane de euro. Comparând cele două versiuni, reiese că un investitor în economia de piață ar fi preferat să lichideze șantierul ⁽¹⁵⁷⁾. Prin urmare, ETVA nu s-a comportat ca un investitor în economia de piață. În cazul în care comparația dintre vânzarea HSY și lichidarea HSY se realizează la nivelul statului, se va ajunge exact la aceleași concluzii. Statul nu ar fi avut costuri mari, în calitatea sa de antreprenor/proprietar, în cazul lichidării HSY deoarece toate împrumuturile și garanțiile acordate de stat (direct sau prin ETVA) societății HSY au fost acordate de stat ca autoritate publică, deoarece fie erau ajutor de stat pentru activitățile civile, fie măsuri menite să protejeze securitatea Greciei, în conformitate cu dispozițiile stipulate de articolul 296 din tratat. În cazul în care societatea HSY era vândută, statul ar primi doar câteva milioane de euro, în timp ce, deoarece a acordat garanția, poate risca să trebuiască să plătească zeci sau sute de milioane de euro. În concluzie, statul nu a acționat într-o manieră acceptabilă pentru o societate privată în condiții similare.

- (323) Grecia, HSY și TKMS/GNSH susțin că riscurile ca societatea HSY să fie nevoită să ramburseze ajutorul de stat erau foarte mici, deoarece, la momentul respectiv, nu existau investigații ale Comisiei în derulare. Prin urmare, acestea susțin că riscul ca ETVA și statul să fie nevoit să plătească despăgubirea din baza garanției era mic. Comisia poate să nu accepte această afirmație. Este ca și cum am susține că, deoarece Grecia a reușit, în anii anteriori, să ascundă faptul că ajutorul de stat ilegal și incompatibil fusese acordat societății HSY și utilizarea necorespunzătoare a ajutorului aprobat anterior de Comisie, avea dreptul să acorde această garanție. Ca motiv auxiliar, Comisia constată că întreprinderea HDW/Ferrostaal a insistat să primească această garanție și nu era pregătită să semneze definitivarea vânzării HSY înainte de a primi garanția. Importanța acordată garanției de către HDW/Ferrostaal dovedește că acest investitor privat a considerat că probabilitatea ca HSY să ramburseze ajutorul de stat nu era mică. Faptul că, încă de la începutul procedurii de privatizare, Grecia s-a angajat să acorde o asemenea garanție ofertantului cu oferta cea mai mare dovedește, de asemenea, că Grecia a considerat că un investitor privat ar considera că o asemenea garanție este foarte importantă (o condiție *sine qua non*, în conformitate cu scrisoarea Greciei din 23 mai 2005, citată în nota de subsol 148 din această decizie și în conformitate cu al doilea raport Deloitte), care poate fi valabil doar dacă un investitor privat consideră că probabilitatea de recuperare nu este foarte limitată.
- (324) De asemenea, Comisia constată că, în acest context, în care valoarea ajutorului care ar putea fi recuperată de la HSY era greu de estimat, un vânzător din economia de piață, care vinde HSY, ar fi inclus, în contractul de vânzare, cel puțin un plafon care să limiteze eventuala plată a cumpărătorului. Un investitor în economia de piață nu ar fi acceptat să riște să plătească sute de milioane de euro, chiar dacă ar fi acceptat că probabilitatea unei asemenea plăți ridicate ar fi putut fi foarte redusă. Prin urmare, faptul că garanția nu includea niciun plafon constituie o dovadă în plus că ETVA și statul nu s-au comportat într-o manieră acceptabilă pentru un investitor în economia de piață.
- (325) În al treilea rând, atunci când se evaluează dacă statul s-a comportat sau nu ca un investitor în economia de piață, este necesar să se ia în considerare întreaga intervenție din partea statului. În acest caz, statul a acordat câteva sume mari drept ajutor, pentru a facilita privatizarea HSY (cu alte cuvinte, ajutorul de stat inclus în Legea nr. 2941/2001 ⁽¹⁵⁸⁾). În mod considerabil, a rambursat lucrătorilor HSY suma de 4,3 milioane EUR pe care aceștia o investiseră în cadrul celor trei majorări ale capitalului HSY. Această măsură, care era menită să asigure că angajații nu vor împiedica vânzarea HSY, nu ar fi fost acceptată de un investitor în economia de piață, printre altele deoarece nu exista nicio obligație contractuală de a face acest lucru și pentru că, în plus, angajații datorau încă suma de 24 de milioane EUR băncii ETVA, adică prețul de achiziție al acțiunilor. În cele din urmă, statul cerea ofertanților să plătească o parte din prețul de achiziție al HSY sub forma unei majorări de capital ⁽¹⁵⁹⁾. Toate aceste elemente ilustrează că, pe durata vânzării HSY, statul nu s-a comportat ca și când ar fi intenționat să-și sporească încasările și să-și reducă costurile, ci pentru a facilita vânzarea HSY și a asigura continuitatea activității șantierului. Prin urmare, pe durata vânzării HSY, statul elen nu s-a comportat ca un investitor în economia de piață.
- (326) Pe baza fiecăruia dintre cele trei considerente menționate anterior, Comisia concluzionează că un investitor în economia de piață nu ar fi acordat garanția.
- (327) În ceea ce privește existența unui avantaj și identificarea beneficiarului, Comisia consideră că niciun investitor nu ar fi cumpărat în totalitate HSY (cu alte cuvinte, inclusiv activitățile civile) fără garanție. Al doilea raport Deloitte confirmă această concluzie: „Pe baza experienței noastre și a analizei de mai sus, tindem să credem că niciun investitor rațional nu s-ar fi pregătit să cumpere HS și, în paralel, să-și asume vreun risc suplimentar legat de ajutorul de stat (care, la momentul respectiv, nu era nici sigur, nici calculat de CE), pentru societatea care (a) se afla în proprietatea și sub conducerea unei societăți deținute de stat (Banca ETVA) timp de câțiva ani și, în același timp, (b) avea o poziție semnificativ negativă a acționarilor, printre alte probleme operaționale (cu alte cuvinte, productivitate redusă, costuri operaționale ridicate, prea mulți angajați, etc.)” Această concluzie este, de asemenea, confirmată de faptul că Grecia, anticipând că o asemenea garanție ar fi necesară pentru atragerea de investitori privați, a promis, în documentele de licitație, că ofertantul cu cea mai mare ofertă ar primi o asemenea garanție ⁽¹⁶⁰⁾. Această concluzie, conform căreia o asemenea garanție era necesară pentru a găsi un cumpărător pentru HSY, este logică deoarece un investitor care efectuează o investigație a HSY ar fi descoperit că HSY beneficiase de câteva măsuri care ar putea constitui ajutor, a cărui recuperare Comisia ar putea să o solicite ulterior ⁽¹⁶¹⁾. În ciuda acestei concluzii, Elefsis susține că această garanție nu era necesară și pretinde în special că ar fi fost pregătită să cumpere HSY fără o asemenea garanție, ceea ce este ilustrat de faptul că, în oferta sa pentru cumpărarea HSY, nu a pus această garanție ca și condiție pentru cumpărarea HSY. Comisia consideră că afirmația Elefsis nu este credibilă. În primul rând, Comisia reamintește că, și dacă ar fi fost adevărat că Elefsis nu a solicitat, în oferta sa, o asemenea garanție, acest lucru nu dovedește că, în cazul în care Elefsis ar fi fost selecționată ca ofertant câștigător, nu ar fi solicitat această garanție mai târziu, în procesul de negociere cu vânzătorul ⁽¹⁶²⁾. Este foarte probabil că Elefsis ar fi făcut acest lucru. Într-adevăr, imediat ce HSY a fost vândută HDW/Ferrostaal, Elefsis a început să depună plângeri la Comisie, susținând că HSY beneficiase de câteva măsuri

de ajutor ample, pe care Comisia ar trebui să le recupereze. Un investitor convins că o societate a primit un ajutor incompatibil de zeci de milioane de euro nu va risca cumpărând această societate, decât dacă primește o garanție. Prin urmare, Comisia respinge afirmația Elefsis și consideră că, fără această garanție, niciun investitor în economia de piață nu ar fi cumpărat HSY în totalitate, cu alte cuvinte, HSY inclusiv activitățile civile. Așa cum se arată mai sus, în cazul în care HSY nu ar fi fost vândută, Grecia ar fi putut continua să susțină activitățile militare în temeiul articolului 296 din tratat. Dimpotrivă, din cauza articolului 87 din tratat, Grecia nu ar fi avut dreptul să ofere suport financiar pentru activitățile civile. Comisia constată că situația financiară a HSY s-a deteriorat foarte mult între anii 1998 și 2002. Chiar dacă HSY nu publică conturi separate pentru activitățile civile, putem presupune, de o manieră rezonabilă, că aceste activități au condus la pierderi mari în acești ani. Pe lângă activitățile de reparații navale, cele trei contracte principale fără caracter militar, derulate în acești ani, au fost contractele încheiate cu ISAP, OSE și Strintzis. Așa cum s-a explicat în această decizie (a se vedea descrierea și evaluarea măsurii E12c), contractele cu ISAP și OSE au fost executate cu întârzieri semnificative, forțând HSY să plătească penalități mari și să furnizeze material rulant gratuit, ceea ce, de asemenea, era un cost ridicat pentru HSY. Prin urmare, este clar că aceste contracte au adus mari pierderi. Așa cum a mai fost explicat în această decizie, contractul încheiat cu Strintzis la începutul lui 1999 a reprezentat un mare eșec pentru HSY. Contractul a fost anulat în 2002, iar HSY trebuia să plătească despăgubiri contractuale către Strintzis și a vândut corpurile de navă în 2004, la un preț care reprezenta doar o mică parte din costurile de zeci de milioane de euro pe care HSY le suportase pentru construirea acestor carcasi. Acest contract era, prin urmare, unul care a generat pierderi mari. În cele din urmă, ultima activitate civilă a fost cea de reparații navale. Este o activitate cu marjă redusă, deoarece concurența este foarte puternică între șantiere. Așadar, Comisia se îndoiește că această activitate a fost profitabilă, și, în orice caz, nu putea deloc compensa marile pierderi generate de contractele încheiate cu ISAP, OSE și Strintzis. Prin urmare, se poate presupune că activitățile civile aduceau pierderi mari până în 2002. Așa cum reiese din prezenta decizie, aceste activități au fost permanent susținute prin ajutor, o parte din acesta trebuind acum să fie recuperat. Mai presus de orice, neîndeplinirea corectă a contractelor cu ISAP, OSE și Strintzis dovedește că, fără a fi cumpărate de o societate mare și fără a beneficia de calitățile tehnice și de managementul proiectelor ale acesteia din urmă, activitățile civile ar fi rămas generatoare de pierderi. Al doilea raport Deloitte confirmă că HSY avea „probleme operaționale (cu alte cuvinte, nivel redus al productivității, costuri operaționale ridicate, prea mulți angajați, etc.)”. Prin urmare, în cazul în care activitățile civile nu ar fi fost vândute, acestea ar fi trebuit să înceteze imediat (mai puțin dacă statul elen ar fi continuat să ofere ajutor ilegal și incompatibil pentru aceste activități). Pe scurt, Comisia a demonstrat, în acest considerent, că, fără garanție, niciun investitor nu ar fi cumpărat activitățile civile ale HSY și, dacă aceste activități nu ar fi fost cumpărate, s-ar fi oprit imediat. Comisia concluzionează că beneficiarul garanției este HSY și că avantajul este acela de a permite continuarea activităților civile.

- (328) Elefsis nu este de acord cu concluzia anterioară, referitoare la identificarea beneficiarului. Elefsis susține că, pe lângă societatea HSY, HDW/Ferrostaal era, de asemenea, beneficiar al garanției acordate de ETVA. Comisia nu este de acord cu această evaluare. Așa cum s-a arătat, în documentația de ofertă prezentată ofertanților, se indicase deja că aceștia ar fi despăgubiți în cazul în care ajutorul de stat ar fi fost recuperat de la HSY. Acest lucru înseamnă că, atunci când HDW/Ferrostaal și-a prezentat oferta pentru cumpărarea HSY, a presupus că, dacă orice ajutor urma să fie recuperat de la HSY, ar primi o despăgubire corespunzătoare de la ETVA⁽¹⁶³⁾. Cu alte cuvinte, prețul de achiziție propus de HDW/Ferrostaal lua deja în considerare garanția de despăgubire. Garanția nu a favorizat, deci, HDW/Ferrostaal.
- (329) Comisia concluzionează că garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din tratat, iar beneficiarul acestui ajutor este HSY. Deoarece, în ciuda cerinței stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat, ajutorul a fost acordat fără notificare prealabilă, acesta constituie, prin urmare, ajutor ilegal.
- (330) În ceea ce privește garanția acordată de statul elen băncii Piraeus, și aceasta constituie ajutor. Este o măsură selectivă finanțată prin resursele statului. Un investitor în economia de piață care vindea ETVA nu ar fi acordat o asemenea garanție. Într-adevăr, singura justificare pentru acordarea acestei garanții a fost garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA. În cazul în care această a doua garanție nu ar fi fost acordată, nu ar fi fost nevoie să se acorde garanția băncii Piraeus. Deoarece, așa cum s-a explicat deja, niciun investitor în economia de piață nu ar fi oferit garanția acordată de ETVA, care constituie ajutor de stat, niciun investitor în economia de piață nu ar fi acordat garanția băncii Piraeus (deoarece această a doua garanție nu ar fi fost necesară, aceasta ar fi fost, deci, irelevantă). În ceea ce privește identificarea beneficiarului garanției acordate de stat băncii Piraeus, Comisia reamintește că prezenta procedură se referă la posibilul ajutor de stat acordat societății SY. Niciun alt posibil beneficiar nu este menționat în decizia de extindere a procedurii. Prin urmare, doar ajutorul societății HSY poate fi analizat în cadrul acestei proceduri. În cazul în care garanția acordată de stat băncii Piraeus urma să constituie ajutor pentru societatea HSY, acesta nu ar constitui ajutor de stat suplimentar, în plus față de ajutorul de stat inclus în garanția acordată

HDW/Ferrostaal de ETVA. Într-adevăr, grație acestei a doua garanții, un investitor privat a acceptat să cumpere HSY și astfel activitățile civile ale HSY au fost salvate. Cu alte cuvinte, garanția acordată de stat băncii Piraeus nu oferă nici un avantaj suplimentar societății HSY și nu poate, prin urmare, să reprezinte ajutor suplimentar pentru societatea HSY: întregul avantaj al societății HSY este conferit prin garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA. În cadrul prezentei proceduri, care se referă la posibilul ajutor de stat pentru societatea HSY, Comisia nu trebuie să emită o opinie finală asupra identității beneficiarului garanției acordate de statul elen băncii Piraeus și Comisia nu trebuie să continue analizarea acestei a doua garanții. Este suficient să se analizeze fosta garanție, garanția ETVA către HDW/Ferrostaal și să o anuleze în cazul în care reprezintă ajutor incompatibil pentru societatea HSY.

4.16.5.3. Compatibilitatea cu piața comună

(331) În ceea ce privește garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA, Comisia nu înțelege cum acest ajutor ar putea fi considerat compatibil în temeiul articolului 87 alineatul (2) și alineatul (3) din tratat. În ceea ce privește articolul 87 alineatul (3) litera (c) din tratat, Comisia constată că HSY avea probleme. Comisia stabilise deja că ajutorul pentru construirea de nave a fost reglementat, începând cu data de 1 ianuarie 1999, prin Regulamentul (CE) nr. 1540/98 al Consiliului. Articolul 5 arată faptul că ajutorul de restructurare „poate fi considerat, în mod excepțional, compatibil cu piața comună, cu condiția să respecte orientările comunitare privind ajutorul de stat pentru salvarea și restructurarea societăților aflate în dificultate”. Orientările comunitare aplicabile la momentul acordării garanției erau Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea. Cu siguranță, garanția nu a îndeplinit toate condițiile pentru autorizarea ajutorului, stipulate în secțiunea 3.2.2 din orientări. De exemplu, în condiția (b) „Viabilizarea”, acordarea ajutorului trebuie să fie „condiționată de punerea în aplicare a planului de restructurare care trebuie să fie aprobat de Comisie în cazul tuturor măsurilor de ajutor individuale”. Comisia constată că acordarea garanției nu era condiționată de punerea în aplicare a unui plan de restructurare. În plus, deoarece acest plan nu fusese prezentat Comisiei, nu a fost aprobat de aceasta. De asemenea, orientările indică faptul că „planul trebuie să fie prezentat Comisiei cu toate detaliile importante”. Această consultare prealabilă a Comisiei era deosebit de necesară în acest caz, deoarece Comisia aprobase deja un plan de restructurare în 1997, care nu reușise să rentabilizeze societatea HSY. De asemenea, garanția încălcase condiția „prima și ultima dată” stipulată de secțiunea 3.2.3 din Orientările din 1999 privind salvarea și restructurarea. Într-adevăr, prin decizia N 401/97, Comisia autorizase ajutorul pentru investiții prin Directiva 90/684/CEE a Consiliului, care era un fel de ajutor de restructurare⁽¹⁶⁴⁾. Așa cum reiese din analiza măsurii P1, statul a acordat acest ajutor în decembrie 1997 (dar nu l-a achitat). Așa cum s-a arătat în această decizie, societatea

a primit și câteva ajutoare neanunțate și incompatibile în anii dinainte de privatizarea din 2001-02. Ajutorul de restructurare autorizat prin decizia C 10/94 a fost acordat șantierului, dar condițiile anexate la aprobarea acestuia nu au fost respectate.

(332) Deoarece garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA constituie ajutor incompatibil în favoarea HSY, Comisia consideră că aceasta trebuie să înceteze imediat.

4.16.5.4. Interzicerea garanției în sine (per se)

(333) Așa cum se arată în decizia de extindere a procedurii, garanția acordată HDW/Ferrostaal este incompatibilă cu piața comună din două motive. Comisia consideră că este incompatibil în sine deoarece, împiedicând ca vreo recuperare a ajutorului de la HSY să aibă un „efect util”, împiedică aplicarea normelor privind ajutorul de stat.

(334) TKMS/GNSH și HSY contestă această poziție. În special, societățile reamintesc că HSY nu este destinatarul vreunei plăți compensatorii. Într-adevăr, garanția emisă de ETVA asigură HDW/Ferrostaal, nu și societatea HSY. Prin urmare, în cazul în care Comisia a cerut rambursarea ajutorului, HSY trebuie să efectueze rambursarea, iar acest lucru duce la revenirea la situația inițială. TKMS/GNSH nu înțelege de ce despăgubirea TKMS/GNSH (în calitate de succesor al HDW/Ferrostaal) ar invalida această concluzie. Într-adevăr, nu există nicio obligație ca TKMS/GNSH să reinvestească în HSY despăgubirea primită.

(335) Comisia constată că toate acțiunile HSY au fost cumpărate de HDW/Ferrostaal și sunt acum deținute de TKMS/GNSH. Acest lucru înseamnă că, deși HSY și acționarul său sunt două persoane juridice diferite, ele formează o singură unitate economică. Datorită garanției, această unitate economică ar fi despăgubită integral pentru orice ajutor pe care ar trebui să îl ramburseze statului. Prin urmare, Comisia consideră că aceasta constituie o eliminare a „efectului util” din orice decizie de recuperare.

(336) În ceea ce privește absența unei dispoziții legale care să oblige TKMS/GNSH să reinvestească în capitalul societății HSY orice despăgubire primită, Comisia nu înțelege cum ar putea invalida concluzia anterioară. În plus, Comisia constată că, deși nu există nicio obligație, nu există nici vreo interdicție de a face acest lucru. Prin urmare, TKMS/GNSH ar putea reinvesti în capitalul societății HSY despăgubirea primită. Mai mult, putem presupune că, deoarece TKMS este un grup privat de succes, resursele sale financiare sunt alocate în mod optim între diferitele persoane juridice ale grupului. Prin urmare, putem presupune, într-o manieră rezonabilă, că, în cazul în care o persoană juridică din grup trebuie să plătească o amendă, iar o altă persoană juridică primește o despăgubire pentru cea amendă, conducerea grupului va decide să transfere cea de-a doua sumă primei persoane, restabilind astfel alocarea optimă a resurselor între diferite persoane juridice ale grupului. Cu alte cuvinte, chiar dacă nu există nicio obligație pentru ca TKMS/GNSH să reinvestească fondurile în HSY, este posibil ca acest lucru să fie decis de conducere.

(337) Comisia concluzionează că garanția acordată HDW/Ferrostaal de ETVA este incompatibilă *in sine* cu normele privind ajutorul de stat.

5. CONCLUZIE

(338) Comisia a descoperit că, din cele șaisprezece măsuri acoperite de procedura de investigație oficială, unele nu reprezintă ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1), unele constituie ajutor compatibil, câteva constituie ajutor incompatibil și câteva măsuri de ajutor aprobate de Comisie în trecut au fost utilizate în mod necorespunzător. Pentru cazurile de ajutor incompatibil acordat prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și pentru cazurile de utilizare necorespunzătoare a ajutorului, Comisia a concluzionat că ajutorul trebuie recuperat.

(339) Comisia consideră că următoarea problemă ar putea împiedica recuperarea efectivă a acestui ajutor și că este necesar să se impună condiții suplimentare pentru a se evita acest lucru. Această chestiune va fi explicată în următoarea secțiune.

5.1. Nevoia de asigurare că rambursarea ajutorului de care beneficiază activitățile civile ale HSY nu este finanțată parțial de activitățile militare

(340) Așa cum se explică în secțiunea 3.3 aplicabilă măsurilor respective, Comisia a acceptat că, în cazul în care

sustinerea oferită de stat era acordată șantierului fără a fi alocată unei anumite activități, se poate considera că 75 % din susținere a fost menită pentru activitățile militare și 25 % pentru activitățile civile. Această concluzie este generată de faptul că HSY nu are conturi separate și, prin urmare, utilizarea fondurilor nu poate fi urmărită.

(341) Totuși, în cazul în care Comisia acceptă că 75 % din orice încasări din banii statului vor finanța activitățile militare ale șantierului, trebuie, de asemenea, să se precizeze că 75 % din orice cheltuieli ale șantierului vor fi susținute de activitățile militare ale HSY. Cu alte cuvinte, 75 de eurocenți din fiecare euro recuperat de la HSY sunt plătiți din activitățile militare ale HSY. Cerința ca societatea HSY să ramburseze ajutorul primit pentru activitățile civile va restabili situația inițială a activităților civile ale șantierului doar dacă Grecia prezintă Comisiei dovezi clare că această rambursare a fost finanțată exclusiv de activitățile civile ale șantierului.

(342) Cu alte cuvinte, deoarece cea mai mare parte din activitățile HSY este reprezentată de activități militare și pentru că HSY nu deține conturi separate pentru activitățile civile, există un risc real ca rambursarea ajutorului primit pentru activitățile civile să fie finanțată mai ales din fonduri care altfel ar fi finanțat activitățile militare. Recuperarea care ar fi trebuit suportată integral din activitățile civile ale șantierului, ar urma să fie suportată mai ales din activitățile militare. Deoarece statul a oferit sprijin financiar și finanțare ample și repetate pentru activitățile militare ale HSY⁽¹⁶⁵⁾, folosirea de fonduri care altfel ar fi finanțat activitățile militare în favoarea activităților civile ale HSY, înseamnă un transfer al ajutorului de stat către activitățile civile ale șantierului. Cu alte cuvinte, o parte din sprijinul financiar acordat de stat pentru activitățile militare ar susține, de fapt, activitățile civile ale HSY (și, prin urmare, nu intră în domeniul de aplicare a articolul 296 din tratat. Într-adevăr, aceste fonduri nu pot fi considerate necesare pentru finanțarea producției militare deoarece nu sunt utilizate în acest scop). Situația inițială de pe piețele civile nu ar reveni la normal și, în plus, activitățile civile ale HSY ar primi în mod automat ajutor incompatibil suplimentar.

(343) Prin urmare, pentru a restabili situația care ar fi fost valabilă fără ajutorul de stat și pentru a împiedica acordarea ajutorului suplimentar pentru activitățile civile, Grecia va trebuie să se asigure că ajutorul este recuperat exclusiv din activitățile civile ale șantierului⁽¹⁶⁶⁾,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Ajutorul în favoarea cheltuielilor de investiție, care au fost efectuate de HSY înainte de 31 decembrie 2001 și care erau legate de programul de investiții descris în Decizia Comisiei din 15 iulie 1997 referitoare la cazul N 401/97 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura D1”) intră în domeniul de aplicare al deciziei din 15 iulie 1997 a Comisiei.

Orice ajutor în favoarea celorlalte cheltuieli de investiție efectuate de HSY și în special cheltuielile de investiție efectuate după 31 decembrie 2001 nu intră în domeniul de aplicare al deciziei din 15 iulie 1997 și este incompatibil cu piața comună.

Articolul 2

Garanția pe care Grecia a acordat-o ETVA prin decizia din 8 decembrie 1999 și care acoperă un împrumut de 4,67 miliarde GRD (13,72 milioane EUR) acordat de ETVA societății HSY (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura D2”) constituie ajutor, care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună.

În cazul în care garanția este încă în vigoare la data acestei decizii, garanția de stat este oprită imediat. În plus, ajutorul trebuie recuperat pentru perioada care începe odată cu plata împrumutului garantat acordat societății HSY până la expirarea garanției.

Ajutorul de recuperat reprezintă diferența dintre rata de referință a Greciei plus 600 de puncte de bază și costul total al împrumutului garantat (rata dobânzii plus prima de garanție plătită de HSY).

Articolul 3

Împrumutul în valoare de 1,56 miliarde GRD (4,58 milioane EUR), care a fost acordat în iulie 1999 de ETVA societății HSY și a fost rambursat în 2004 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura D3”) constituie un ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din Tratatul CE și care este incompatibil cu piața comună.

Pentru perioada care începe odată cu plata împrumutului către societatea HSY până la rambursarea acestuia, valoarea ajutorului de recuperat reprezintă diferența dintre rata de referință a Greciei plus 600 de puncte de bază și rata dobânzii împrumutului.

Articolul 4

Împrumutul pe doi ani, în valoare de 13,75 milioane EUR, care a fost încheiat la 31 mai 2002 între ETVA și HSY și nu a fost niciodată achitat societății HSY (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura D4”) nu constituie un ajutor.

Articolul 5

Ajutorul în valoare de 54 miliarde GRD (160 de milioane EUR) care a fost autorizat prin Decizia Comisiei din 15 iulie 1997, privind cazul C 10/94 privind ajutorul de stat (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura E7”) a fost utilizat în mod necorespunzător și trebuie recuperat.

Articolul 6

Ajutorul în valoare de 29,5 milioane EUR, care a fost autorizat prin Decizia Comisiei din 5 iunie 2002 privind cazul N 513/01 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura E8”) a fost utilizat în mod necorespunzător și trebuie să fie recuperat.

Articolul 7

Partea de 75 % din infuzia de capital, în valoare de 8,72 miliarde GRD (25,6 milioane EUR), realizată de ETVA în capitalul HSY în perioada 1996 și 1997 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura E9”) este acoperită de articolul 296 din tratat. Diferența de 25 % constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este compatibil cu piața comună.

Articolul 8

Infuzia de capital în valoare de 800 de milioane GRD (2,3 milioane EUR), realizată de ETVA în capitalul HSY la 20 mai 1998, (în preambulul la prezenta decizie, această majorare a capitalului, precum și următoarele două majorări, au fost denumite „măsura E10”) nu constituie un ajutor.

Infuziile de capital în valoare de 321 de milioane GRD (0,9 milioane EUR) și de 397 de milioane GRD (1,2 milioane EUR), realizate de ETVA în capitalul HSY la 24 iunie 1999 și respectiv 22 mai 2000 constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună. Acest ajutor trebuie recuperat.

Articolul 9

Contra-garanțiile acordate ETVA de stat pentru a gira garanțiile pe care ETVA le emisese în cadrul contractelor încheiate de HSY cu Organizația căilor ferate elene (OSE) și cu Căile ferate electrice Atena-Pireu (ISAP) (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite „măsura E12b”) constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88(3) din Tratatul CE și care este incompatibil cu piața comună.

În cazul contra-garanțiilor legate de contractele ISAP, ajutorul reprezintă diferența dintre o taxă anuală de 480 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 4,8 %) și primele plătite, în realitate, de HSY (cu alte cuvinte, prima de garanție plătită băncii ETVA plus prima de garanție plătită statului). Acest ajutor trebuie să fie recuperat pentru perioada care se termină odată cu expirarea contra-garanțiilor statului.

În cazul contragaranțiilor legate de contractele OSE, dacă acestea sunt încă în vigoare, trebuie oprite imediat. În plus, ajutorul trebuie să fie recuperat pentru perioada care începe atunci când contra-garanțiile erau în vigoare. Ajutorul care trebuie să fie recuperat reprezintă diferența dintre o taxă anuală de 680 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 6,8 %) și primele plătite, în realitate, de HSY (cu alte cuvinte, prima de garanție plătită băncii ETVA plus prima de garanție plătită statului).

Articolul 10

Punerea în aplicare a contractelor existente, încheiate între HSY (pe de o parte) și OSE și ISAP (pe de altă parte), precum și modificările aduse contractelor acceptate de OSE în 2002-2003 (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite „măsura E12c”) nu reprezintă ajutor.

Articolul 11

Împrumutul în valoare de 16,9 miliarde GRD (49,7 milioane EUR), acordat la 29 octombrie 1999 de ETVA societății HSY și rambursat în 2004 (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită „măsura E13a”) constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună.

Ajutorul de recuperat pentru perioada până în iunie 2001 este diferența dintre rata de referință pentru Grecia plus 600 de puncte de bază și rata dobânzii plătita, în realitate, băncii ETVA de către societatea HSY.

Pentru perioada ulterioară acestui moment, până la rambursarea împrumutului, ajutorul de recuperat este diferența dintre rata de referință pentru Grecia plus 400 de puncte de bază și rata dobânzii plătita, în realitate, de HSY băncii ETVA.

Articolul 12

Garanțiile de 3,26 milioane EUR și 3,38 milioane EUR, acordate de ETVA la 4 martie 1999 și respectiv 17 iunie 1999 și care au fost anulate în 2002 (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite măsura E13b) reprezintă ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună.

Ajutorul care trebuie să fie recuperat pentru perioada de până la anularea garanțiilor reprezintă diferența dintre o primă de garanție anuală de 480 de puncte de bază (cu alte cuvinte, 4,8 %) și prima de garanție plătită, în realitate, de către societatea HSY.

Articolul 13

Partea de 75 % din garanția de stat acordată la 8 decembrie 1999 pentru a garanta un împrumut în valoare de 10 miliarde GRD (29,3 milioane EUR) și acordat de ETVA societății HSY (în preambulul la prezenta decizie, această măsură a fost denumită măsura E14) intră în domeniul de aplicare al articolului 296 din tratat.

Diferența de 25 % din garanția de stat nu intră în domeniul de aplicare al articolului 296 din tratat și constituie ajutor care a

fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat. Suma de 750 de milioane GRD (2,20 milioane EUR) din acest ajutor era compatibilă cu piața comună până în 31 martie 2002. După această dată, doar 1,32 milioane EUR au mai fost compatibile cu piața comună. Restul ajutorului este incompatibil.

În cazul în care garanția de stat este încă în vigoare, o parte din această garanție, care constituie ajutor incompatibil (cu alte cuvinte, 25 % din garanția încă în vigoare, minus 1,32 milioane EUR care reprezintă ajutor compatibil) trebuie oprită imediat.

În plus, pentru perioada care începe odată cu achitarea împrumutului garantat societății HSY până la terminarea garanției de stat incompatibile, trebuie să fie recuperat ajutorul care reprezintă diferența dintre rata de referință pentru Grecia plus 600 de puncte de bază și costul total al împrumutului garantat (rata dobânzii plus prima de garanție plătită de HSY).

Acest ajutor este calculat în raport cu partea din garanția de stat care reprezintă ajutor incompatibil.

Articolul 14

Un procent de 75 % din împrumuturile în valoare de 1,99 miliarde GRD (5,9 milioane EUR), 10 milioane USD și 5 milioane USD acordate de ETVA societății HSY la 25 iulie 1997, 15 octombrie 1997 și respectiv 27 ianuarie 1998 (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite măsura E16) intră în domeniul de aplicare al articolului 296 din tratat.

Diferența de 25 % din împrumuturi reprezintă ajutor.

Ajutorul inclus în primul împrumut, care era exprimat în drahme, reprezintă diferența dintre rata de referință pentru Grecia plus 400 de puncte de bază și rata dobânzii plătita de HSY. Ajutorul inclus în al doilea și al treilea împrumut, care a fost exprimat în dolari americani (USD), reprezintă diferența dintre US LIBOR plus 475 de puncte de bază și rata dobânzii plătita de HSY.

În cele trei cazuri, ajutorul a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și este incompatibil cu piața comună.

Prin urmare, acest ajutor trebuie să fie recuperat.

Articolul 15

Suma de 25 % din 81,3 milioane EUR și din 40 de milioane EUR, care reprezintă aproximările plăților în avans efectuate de marina elenă în 2000 și 2001 în plus față de costurile suportate de HSY pentru executarea contractelor corespunzătoare din acea perioadă (în preambulul la prezenta decizie, aceste măsuri au fost denumite „măsura E17”), reprezintă ajutor timp de un an.

Acest ajutor a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și este incompatibil cu piața comună. Ajutorul care trebuie să fie recuperat reprezintă rata de referință pentru Grecia plus 600 de puncte de bază, care se calculează timp de un an.

Articolul 16

Garanția de despăgubire acordată HDW/Ferrostaal de ETVA, cu condiția ca ETVA să despăgubească HDW/Ferrostaal pentru orice ajutor de stat recuperat de la HSY (în preambulul la prezenta decizie, această măsură face parte din măsura denumită „măsura E18c”), constituie ajutor care a fost pus în aplicare prin încălcarea dispozițiilor stipulate de articolul 88 alineatul (3) din tratat și care este incompatibil cu piața comună. În plus, garanția este *in sine* incompatibilă cu piața comună. Prin urmare, garanția trebuie să fie oprită imediat.

Articolul 17

Deoarece de ajutorul de recuperat, conform definiției din articolele 2, 3, 5, 6, 8, 9 și 11-15, au beneficiat în mod exclusiv activitățile civile ale HSY, acesta trebuie să fie recuperat din activitățile civile ale societății. În acest sens, Grecia trebuie să furnizeze dovezi detaliate, inclusiv o confirmare din partea unei societăți independente care îi auditează înregistrările contabile, că rambursarea a fost finanțată exclusiv din activitățile civile ale HSY.

Articolul 18

- (1) Grecia recuperează de la societatea HSY ajutorul de recuperat conform definiției din articolele 2, 3, 5, 6, 8, 9 și 11-15.
- (2) Sumele care trebuie să fie recuperate vor purta dobândă începând cu data la care au fost puse la dispoziția HSY până la recuperarea lor efectivă.
- (3) Dobânda se va calcula ca dobândă compusă, în conformitate cu prevederile capitolului V din Regulamentul (CE) nr. 794/2004 al Comisiei ⁽¹⁶⁷⁾.
- (4) Recuperarea ajutorului este imediată și efectivă.

- (5) Grecia se asigură că prezenta decizie este pusă în aplicare în termen de patru luni de la data notificării prezentei decizii.

Articolul 19

- (1) În termen de maxim două luni de la notificarea prezentei decizii, Grecia va prezenta Comisiei următoarele informații:
 - (a) valoarea (principal și dobânzile de recuperare) de recuperat de la beneficiar;
 - (b) o descriere detaliată a măsurilor deja luate și planificate, pentru a se respecta dispozițiile stipulate de prezenta decizie;
 - (c) documente care să demonstreze faptul că beneficiarului i s-a cerut să ramburseze ajutorul.
- (2) Grecia informează permanent Comisia cu privire la evoluția măsurilor naționale luate pentru punerea în aplicare a prezentei decizii până la momentul în care se finalizează recuperarea ajutorului. Grecia prezintă imediat, la cererea Comisiei, informații cu privire la măsurile deja luate și planificate, pentru a se respecta dispozițiile stipulate de prezenta decizie. De asemenea, furnizează informații detaliate privind valorile ajutorului și dobânda de recuperare deja primite de la beneficiar.

Articolul 20

Prezenta decizie se adresează Republicii Elene.

Adoptată la Bruxelles, 2 iulie 2008.

Pentru Comisie
Neelie KROES
Membru al Comisiei

-
- (¹) Inițierea procedurilor a fost publicată în JO C 202, 10.8.2004, p. 3. Prelungirea procedurii a fost publicată în JO C 236, 30.9.2006, p. 40.
- (²) JO C 47, 12.2.1998, p. 3. Decizia a fost trimisă Greciei la 1 august 1997 [scrisoarea SG(97)D 6556].
- (³) JO L 83, 27.3.1999, p. 1.
- (⁴) JO C 202, 10.8.2004, p. 3.
- (⁵) A se vedea nota de subsol 1.
- (⁶) A se vedea nota de subsol 1.
- (⁷) A se vedea nota de subsol 1.
- (⁸) Într-adevăr, se reamintește faptul că orice document al unei părți interesate trebuie transmis Greciei pentru observații. Grecia are la dispoziție o lună pentru trimiterea răspunsului. Având în vedere faptul că unele documente sunt destul de voluminoase, Grecia ar fi putut solicita mai mult timp pentru trimiterea răspunsului. În cazul în care unele dintre aceste afirmații nu sunt solid justificate, Comisia poate solicita prezentarea unor documente suplimentare care să susțină aceste afirmații. De asemenea, Comisia poate solicita Greciei să răspundă unor întrebări precise cu privire la probleme noi, ridicate în documentul părții interesate.
- (⁹) Această scrisoare are 65 de pagini, plus 290 de pagini de anexe, scrisoarea din 24 aprilie are 35 de pagini, plus 900 de pagini de anexe și scrisoarea din 2 iunie are 63 de pagini, plus 1 750 de pagini de anexe.
- (¹⁰) Informațiile furnizate în cadrul acestei secțiuni provin în mare parte din documentul „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum (Memorandum cu privire la informațiile confidențiale) – Alpha Finance/ Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas” din martie 2001, care a fost distribuit ofertanților interesați. Un exemplar al acestui raport a fost trimis de către TKMS/GNSH în scrisoarea sa din 21 iunie 2007.
- (¹¹) JO L 380, 31.12.1990, p. 27. Prevederile speciale care se referă la Grecia se regăsesc în articolul 10.
- (¹²) JO C 88, 30.3.1993, p. 6.
- (¹³) JO C 138, 20.5.1994, p. 2.
- (¹⁴) PV(95) 1258, 26.7.1995, SEC(95) 1322/2, 24.7.1995.
- (¹⁵) JO C 68, 6.3.1996, p. 4.
- (¹⁶) JO C 80, 13.3.1997, p. 8.
- (¹⁷) JO L 148, 6.6.1997, p. 1.
- (¹⁸) JO C 306, 8.10.1997, p. 5.
- (¹⁹) Concentrarea a fost autorizată de Comisie prin decizia privind fuziunea M.2772 din 25.4.2002, JO C 143, 15.6.2002, p. 7.
- (²⁰) Concentrarea a fost autorizată de Comisie prin decizia privind concentrarea M.3596 din 10.12.2004, JO C 103, 29.4.2006, p. 30.
- (²¹) Concentrarea a fost autorizată de Comisie prin decizia privind concentrarea M.3932 din 10.11.2005, JO C 287, 18.11.2005, p. 5.
- (²²) JO C 186, 6.8.2002, p. 5.
- (²³) JO L 75, 22.3.2005, p. 44.
- (²⁴) Autoritățile elene au confirmat această evaluare în scrisoarea lor din 20 octombrie 2004.
- (²⁵) Secțiunea 2.1 din scrisoarea din 20 octombrie 2004.
- (²⁶) Pentru a evalua propriile resurse ale societății, capitalul net este mai important decât capitalul social. Într-adevăr, capitalul net ia în considerare profiturile reținute și pierderile din anii precedenți, care sporesc și, respectiv, scad resursele proprii ale societății.
- (²⁷) JO C 273, 9.9.1997, p. 3.

- (²⁸) Comisia constată că HSY a încercat să împrumute de pe piață, la o rată mai redusă, dar fără succes. Acest lucru reiese din procesele verbale ale Consiliului de administrație al HSY, redactate la data de 1 decembrie 1998 și respectiv 27 ianuarie 1999, copii ale acestora fiind furnizate de TKMS/GNSH prin scrisoarea din 21 iunie 2007. Încercarea de a împrumuta bani de pe piață a fost de asemenea menționată și în presă („Τα Ελληνικά Ναυπηγεία ζητούν το πρώτο δάνειο στην αγορά του ευρώ” – Hellenic Shipyards set first euromarket loan), *Reuters News*, 19 martie 1999).
- (²⁹) Datorită anulării datoriilor de către stat, HSY rămăsese aproape fără nicio datorie, astfel încât cheltuielile cu dobânzile (cu alte cuvinte, rata dobânzii achitată băncilor care acordă creditele) erau foarte reduse în 1997 și 1998 (în următorii ani, acestea au crescut foarte mult). În cazul în care în 1997 și 1998 cheltuielile cu dobânzile ar fi fost la un nivel mai aproape de normal, rezultatele financiare ar fi fost mai puțin favorabile și, mai mult ca sigur, în 1998 nu s-ar fi înregistrat niciun profit.
- (³⁰) Planul de restructurare stipula, de asemenea, o creștere semnificativă a activităților de conversie a navelor după anul 1998. HSY nu a reușit să atingă acest obiectiv.
- (³¹) Acesta a fost, de fapt, primul contract de construcții navale încheiat cu o societate privată într-un interval de aproximativ două decenii.
- (³²) Încă din primul an, conturile HSY cuprindeau un provizion pentru pierderi anticipate rezultate din derularea acestui contract. În următorii ani, valoarea acestor provizioane a crescut anual. În plus, se pare că aceste provizioane nu erau suficiente, deoarece TKMS/GNSH a demarat procedura împotriva vânzătorului HSY pe acest subiect. Referitor la motivele încheierii unui contract care, atunci când este analizat separat, nu se dovedește a fi profitabil, Comisia observă că, prin încheierea acestui contract, conducerea s-a așteptat probabil că va acoperi o parte din costurile fixe ale șantierului (registru de comenzi de construire a navelor era, la momentul respectiv, gol) și că va putea astfel, reduce, pierderile prevăzute ale șantierului.
- (³³) Acest contract a fost relatat în presă. A se vedea, de exemplu, „Τα Ελληνικά Ναυπηγεία κερδίζουν κρίσιμη σύμβαση για υποβρύχια” - Hellenic lands crucial submarine contract), *Lloyd's List International*, 30 iulie 1999.
- (³⁴) În conformitate cu paginile 5-12 din raportul Deloitte Financial Advisory Services (denumit, în continuare, „primul raport Deloitte”) depus de HSY în favoarea observațiilor privind decizia de extindere a procedurii, construirea submarinelor urma să înceapă numai în 2003.
- (³⁵) În conformitate cu articolele de presă, conducerea HSY a atenționat acționarii încă din octombrie 1998 cu privire la dificultățile prevăzute (a se vedea articolul de presă citat în nota de subsol 38). În conformitate cu procesul-verbal al Consiliului de Administrație al HSY datat 1 decembrie 1998, pentru anul 1999 erau estimate pierderi. Conducerea HSY a confirmat public, la începutul lunii decembrie 1999, că șantierul urma să înregistreze pierderi de 10 miliarde GRD (29 de milioane EUR) pentru anul 1999 și pentru anul 2000 („Ο επικεφαλής των Ελληνικών Ναυπηγείων αναμένει κέρδη το 2001” – „Hellenic boss expects profit in 2001”, *Lloyd's List*, 6 decembrie 1999). Posibilitatea unei pierderi atât de mari pentru anul 1999 fusese deja anunțată de presă în noiembrie 1999, („Αποπομπή της ομάδας της Brown & Root από τα Ελληνικά Ναυπηγεία” - „Brown & Root team ousted from Hellenic”, *Lloyd's List*, 19 noiembrie 1999).
- (³⁶) Cu excepția cazurilor în care statul ar fi oferit un ajutor suplimentar (incompatibil) pentru susținerea activităților de construcții civile ale șantierului și ar fi sprijinit o mare parte din activitățile militare.
- (³⁷) Drept urmare, șantierul risca să nu primească ajutorul pentru investiții, promis de autoritățile elene, care stabilit 31 decembrie 1999 ca dată pentru finalizarea programului. În conformitate cu legislația în vigoare în Grecia, pentru a obține o prelungire a acestei perioade, ar fi trebuit ca cel puțin 50 % din cheltuieli să fi fost contractate.
- (³⁸) În documentul intitulat „Hellenic Shipyards S.A. – Confidential Information Memorandum (Memorandum cu privire la informațiile confidențiale) – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas” din martie 2001, care a fost pus la dispoziția ofertanților interesați (o copie a acestui document a fost furnizat de TKMS/GNSH în scrisoarea sa din 21 iunie 2007), apare următoarea descriere: „Totuși, în 1999, rezultatele financiare ale societății au fost, din nou, negative. Brown & Root a insistat să fie efectuate schimbări structurale privind personalul. Aceste schimbări nu au fost acceptate de către acționari (banca ETVA și angajații), iar contractul cu Brown & Root a fost reziliat” (pagina 15). Articolele din presă sunt mai explicite: „Se crede că, de fapt, conducerea a informat proprietarii Hellenic încă din octombrie anul trecut că anul curent va fi unul foarte greu în cazul în care nu se iau măsuri pentru raționalizarea forței de muncă, care deține șantierul în coproprietate, împreună cu o bancă de stat. Bani au fost cheltuiți pentru modernizarea Hellenic pentru prima dată în ani de zile, noile echipamente au făcut ca problema ridicată, și anume numărul mult prea mare de angajați, să continue să existe în continuare, dar acționarii au respins, până în acest moment, propunerile privind eliminarea a cel puțin 250 de locuri de muncă, în special locuri de muncă la birou. În același timp, conducerea a dorit să introducă o flexibilitate mai mare în practicile de lucru aplicate pe șantier. Dar principalul rezultat pare să fi fost acela de a intra în conflict cu liderii de sindicat care au încercat să demită echipa de conducere alcătuită din opt persoane, în frunte cu Dl Groves, care se transferase de la Brown & Root din Regatul Unit”.

(³⁹) Considerentul 68 din Decizia Comisiei din 16 iunie 2004 privind măsurile puse în aplicare de Spania pentru Siderúrgica Añón SA (JO L 311, 26.11.2005, p. 22); considerentul 42 din Decizia Comisiei din 11 decembrie 2002 privind ajutorul de stat pus în aplicare de Spania pentru Sniace SA (JO L 108, 30.4.2003, p. 35).

(⁴⁰) A se vedea nota de subsol 34.

(⁴¹) Paginile 5-19 din raport.

(⁴²) A se vedea nota de subsol 28.

(⁴³) Comisia descrie aici unele dintre erorile care apar în capitolul 5.0 „Credit Worthiness of Hellenic Shipyards S.A” (Bonitatea Hellenic Shipyards S.A) din primul raport Deloitte.

În primul rând, referitor la „punerea în aplicare a planului de investiții (statut și evoluție)”, primul raport Deloitte precizează, la pagina 5-4, că, la data de 30 iunie 1999 „[v]aloarea confirmată depășea 50 % din investiția totală”. Totuși, în realitate, valoarea confirmată la 30 iunie 1999 reprezenta 18 % din totalul programului de investiții. Acest lucru arată că punerea în aplicare a planului de investiții a fost lentă. „Statutul și evoluția” planului au fost considerate, drept urmare, factori mai degrabă „negativi” în tabelul de la pagina 5-2 din raport.

În al doilea rând, referitor la criteriul „disponibilitatea proprietății ce ar putea fi grevată de sarcini” (pagina 5-5 și 5-6), Comisia consideră că acest element nu este relevant pentru a evalua dacă o bancă privată ar fi acordat împrumuturile și garanțiile acordate de ETVA și de stat. Într-adevăr, împrumuturile și garanțiile acordate de ETVA și de stat nu erau garantate prin niciun drept de sechestrul asupra proprietății. Atunci când analizăm dacă un împrumut sau o garanție acordat(ă) de stat reprezintă un ajutor, trebuie analizat dacă exact această tranzacție ar fi fost acceptată de un investitor privat. Comisia nu trebuie să stabilească dacă HSY ar fi putut obține împrumuturile și garanțiile, prin încheierea altui tip de contracte care conferă mai multe drepturi creditorului. Chiar dacă existența proprietății care ar putea fi grevată de sarcini ar fi importantă, Comisia constată că proprietatea existentă era deja grevată pentru suma de 199 de milioane EUR până în anul 1998 și pentru suma de 51 de milioane EUR până în 2003. Drept urmare, un eventual creditor ar fi putut obține un prim drept de retenție doar asupra unei porțiuni restrânse din proprietate. Mai mult, activele fixe ale HSY aveau o valoare de lichidare redusă. Acest lucru este confirmat de Deloitte Financiar Advisory Services în paginile 8-8 și 8-9 ale celui de-al doilea raport, redactat la 18 iunie 2007 (denumit, în continuare, „al doilea raport Deloitte”) și prezentat de TKMS/GNSH pentru susținerea scrisorii sale către Comisie, din 21 iunie 2007. În concluzie, Comisia consideră că „Disponibilitatea proprietății care ar putea fi grevată de sarcini” nu este relevantă în evaluarea măsurilor și, chiar dacă ar fi relevantă, un eventual creditor nu ar fi considerat acest element de o manieră atât de favorabilă cum o face Deloitte în primul raport Deloitte.

În al treilea rând, „disponibilitatea construcțiilor legate de lucrările în curs de derulare, care ar putea fi grevate de sarcini” (pagina 5-7) nu oferă o protecție sigură unui creditor dacă HSY își încalcă obligațiile și își întrerupe activitatea. Într-adevăr, valoarea de piață a unei lucrări în derulare este, de obicei, redusă, comparativ cu fondurile împrumutate pentru a o construi și comparativ cu valoarea contractului. Acest lucru a fost ilustrat de cele două corpuri ale feriboturilor comandate de liniile Strintzis, care au fost vândute la un preț mic și doar (respectiv, nu mai devreme de) la doi ani după rezilierea contractului de construcții navale. Referitor la transferul creanțelor HSY către o bancă creditoare, aceasta nu reprezintă o garanție sigură deoarece, în cazul în care șantierul își încetează activitatea, cumpărătorul nu își primește produsul pe care l-a comandat și, drept urmare, nu trebuie să plătească prețul de achiziție. Aceasta înseamnă că garanția este inutilă tocmai în cazul în care ar fi necesară. Cesiunea creanțelor legate de contracte nu permite astfel băncii creditoare să recupereze o sumă prea mare de bani în cazul falimentului HSY (a se vedea, de exemplu, notele de subsol 128 și 131 din prezenta decizie). Drept urmare, un eventual creditor nu ar fi considerat acest element de o manieră atât de favorabilă cum o face Deloitte în primul raport Deloitte.

În al patrulea rând, în ceea ce privește „totalul împrumuturilor bancare față de raportul capitalului acționarului și obligațiilor privind debitele neachitate la momentul respectiv”, „contractele semnate cu clienții (registru de comenzi al HS)”, „evoluția generării de venituri” și „evoluția profitabilității”, Comisia se referă la observațiile pe care le-a făcut anterior, în prezenta decizie. Printre altele, Comisia reamintește faptul că în ultimul trimestru al anului 1998 se putea prevedea că HSY va înregistra pierderi în 1999. În următoarele luni, era clar că volumul acestor pierderi era considerabil și că și în anul 2000 se vor înregistra pierderi importante, astfel încât capitalul net al HSY urma aproape să se epuizeze. Pe scurt, Comisia consideră că primul raport Deloitte nu ia în considerare faptul că rezultatele financiare negative ale anilor 1999 și 2000 erau deja previzibile chiar înainte de începerea anului respectiv.

În al cincilea și ultimul rând, așa cum am explicat deja, orice posibil creditor ar fi interpretat ca pe un factor negativ împrejurările și motivele pentru care conducerea HSY a fost demisă. În consecință, clasificarea „nu poate fi nedefinit” din pagina 5-2 nu poate fi acceptată de către Comisie.

- (44) Acest punct este explicat în următoarea secțiune (secțiunea 3.2) unde Comisia analizează în ce măsură comportamentul ETVA este imputabil statului. Singurul mandat al ETVA, la momentul respectiv, era acela de a funcționa ca bancă de dezvoltare. Autoritățile elene prezintă, în nota de subsol 63, reacția lor cu privire la decizia de extindere a procedurii: „ETVA era singura bancă de dezvoltare din Grecia, drept urmare nu se poate face o comparație între activitatea sa de dezvoltare și cea a altor instituții de creditare.”
- (45) A se vedea nota de subsol 52.
- (46) În ceea ce privește perioada ulterioară datei de 30 iunie 1999, Comisia nu înțelege ce „valoare” aveau acțiunile HSY și, ca atare, ce „valoare” încerca să păstreze ETVA. Într-adevăr, situația financiară era atât de proastă încât nimeni nu își dă seama cum acțiunile puteau avea vreo valoare semnificativă.
- (47) CEJ, C-482/99 *Franța/Comisia („Stardust”)*, ECR [2002], I-4397, punctul 52.
- (48) Scrisoarea din 5 octombrie 2006, punctul 156.
- (49) Scrisoarea din 5 octombrie 2006, punctul 156.
- (50) Contractul de vânzare-cumpărare de acțiuni s-a semnat la 18 decembrie 2001 și a fost modificat la 20 martie 2002, dată la care s-a încheiat tranzacția.
- (51) Există multe articole de presă care arată implicarea guvernului în acea decizie. A se vedea, de exemplu, „Προθεσμία για ελληνικό ναυπηγείο/Η κυβέρνηση πρόκειται να λάβει απόφαση για την αγορά των Ελληνικών Ναυπηγείων”- „Deadline for Greek shipyard/Government to decide on purchase of Hellenic Shipyards”, *Financial Times*, 19 aprilie 1985, „Σύμφωνα με τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Ναυτιλίας της Ελλάδας, κ. Γ. Αρσένη, ασκούνται πιέσεις στην κυβέρνηση να αγοράσει τα Ελληνικά Ναυπηγεία εξαιτίας της διάρθρωσης της ελληνικής βιομηχανίας” – „According to the Greek minister of national economy and shipping, Mr G. Arsenis, the government is under pressure to buy the Hellenic Shipyards because of the structure of Greek industry”, *Lloyd’s List International*, 29 iunie 1985, „Αγορά των προβληματικών Ελληνικών Ναυπηγείων από την κυβέρνηση” – „Government to buy ailing Greek shipyard”, *Financial Times*, 17 iulie 1985, „Ο κ. Α. Δροσογιάννης, Υπουργός Εθνικής Άμυνας της Ελλάδας ανακοίνωσε ότι όλες οι μελλοντικές παραγγελίες για νέα πλοία του πολεμικού ναυτικού θα ανατεθούν στα Ελληνικά Ναυπηγεία” – „Mr A Drossoyannis, the Greek Minister for National Defence, has announced that all future naval newbuilding orders will be placed with Hellenic Shipyards”, *Lloyd’s List International*, 26 iulie 1985, „Άνεργοι εργάτες ναυπηγείων πραγματοποιούν πορεία στην Αθήνα”- „Jobless shipyard workers march in Athens”, *The Wall Street Journal*, 12 iulie 1985.
- (52) Prin scrisoarea din 25 noiembrie 1986, Grecia a informat Comisia cu privire la o infuzie de capital în valoare de 58,3 milioane USD, realizată de ETVA în HSY. Cazul a fost înregistrat sub nr. N 230/86. Prin scrisoarea din 20 martie 1987 [nr. referință SG (87) D/3738], Comisia informează Grecia că a decis ca infuzia de capital realizată de ETVA reprezintă ajutor de stat, care este, totuși, compatibil cu piața comună.
- (53) Capitolul E (articolele 12-15) din Legea nr. 2367/1995.
- (54) De exemplu, articolul 13 din Legea nr. 2367/1995 impunea reducerea cu 600 de locuri de muncă în cadrul societății și stipula plăți compensatorii. De asemenea, în conformitate cu articolul 14 din această lege, 99 % din datoriile HSY, existente la momentul respectiv, urmau să fie anulate.
- (55) Conform celor de mai sus, statul a început, de fapt, să ofere HSY ajutoare mari de îndată ce a cumpărat-o.
- (56) Așa cum s-a spus anterior, HSY nu avea acces la bănci din 30 iunie 1999. Deoarece HSY nu putea împrumuta de pe piața bancară și deoarece se afla într-o situație financiară precară, dacă ETVA ar fi refuzat să îi acorde împrumutul sau ar fi solicitat rate ale dobânzii mai mari, dificultățile în care se afla HSY ar fi crescut (sau ar fi putut duce chiar la faliment), ceea ce ar fi fost inacceptabil pentru stat. Având în vedere influența statului, ETVA nu avea altceva de făcut decât să acorde împrumutul solicitat de HSY.
- (57) Notificarea Comisiei, în conformitate cu articolul 93 alineatul (2) din Tratatul CE, către alte state membre și părți interesate, cu privire la ajutorul pe care Grecia s-a hotărât să îl acorde Hellenic Shipyards plc, JO C 80, 13.3.1997, p. 8.
- (58) CEJ, C-482/99 *Franța/Comisia („Stardust”)*, Recueil [2002], I-4397, punctul 56.
- (59) Scrisoarea autorităților elene datată 18 septembrie 2002 (înregistrată de Comisie sub nr. A/36895, la data de 23 septembrie 2002), trimisă în contextul cazului CP 101/02.
- (60) CEJ, C-482/99 *Franța/Comisia („Stardust”)*, Recueil [2002], I-4397, punctul 56.

- (⁶¹) Scrisoarea autorităților elene, datată 20 noiembrie 2003, trimisă în contextul cazului CP 101/02.
- (⁶²) Mai mult, acestea au fost acordate pe lângă implicarea deja demonstrată a ETVA în HSY, astfel încât expunerea totală a ETVA față de HSY era semnificativă. Dovada importanței acestei expuneri este aceea că Raportul anual ETVA pentru anul 2000 confirmă daunele produse băncii prin implicarea în Hellenic Shipyards (p. 42-43).
- (⁶³) Scrisoarea Greciei din 15 iunie 2006 (procedura de recuperare are numărul CR 40/02).
- (⁶⁴) În decizia C 10/94, Comisia nu evaluează anularea datoriilor produse de „construirea navelor militare”, deoarece este o „activitate care nu intră în domeniul de aplicare al Tratatului CE”. În mod similar, în decizia N 513/01, Comisia nu evaluează 75 % din sprijinul oferit de stat, în valoare de 118 milioane EUR, deoarece se referă la construirea de nave militare.
- (⁶⁵) Se amintește faptul că, în perioada în discuție, HSY nu a ținut evidențe contabile separate pentru activitățile militare și cele civile. Prin urmare, o măsură poate fi considerată că finanțează o anumită activitate doar în cazul în care decizia de subvenționare indică exact ce activitate este finanțată.
- (⁶⁶) JO C 288, 9.10.1999, p. 2.
- (⁶⁷) În același an, anularea datoriilor referitoare la activitățile militare ale șantierului nu a fost evaluată de Comisie în conformitate cu normele privind ajutorul de stat.
- (⁶⁸) Acest lucru reiese și din formularea deciziei C 10/94.
- (⁶⁹) Era vorba și despre informațiile furnizate ofertanților interesați în procesul de privatizare din 2001, așa cum concluzionează raportul privind buna gestionare (*due diligence report*) din 19 iunie 2001, redactat de Arthur Andersen pentru HDW și Ferrostaal, p. 23 (prezentat ca anexa C la raportul depus de TKMS și GNSH în scrisoarea din 21 iunie 2007).
- (⁷⁰) Comisia amintește că privatizarea din perioada 2001-2002 și cu atât mai puțin înghețarea programului de investiții pe durata acestui proces nu au fost solicitate de Comisie.
- (⁷¹) Secțiunea 1.3.b. din scrisoarea din 20 octombrie 2004.
- (⁷²) Sumă exprimată în euro de autoritățile elene.
- (⁷³) Aceste informații apar în secțiunea 1.3 și în anexele 4, 5 și 6 din scrisoarea Greciei din 20 octombrie 2004.
- (⁷⁴) JO C 71, 11.3.2000, p. 14.
- (⁷⁵) A se vedea nota de subsol 14 la scrisoarea Greciei din 20 octombrie 2004.
- (⁷⁶) Punctul 2.1.2 din Comunicarea privind garanțiile arată faptul că „chiar dacă statul nu face nicio plată în baza garanției, poate exista, totuși, un ajutor de stat în conformitate cu articolul 87 alineatul (1). Ajutorul este acordat la momentul în care se obține garanția, nu la momentul în care garanția este invocată sau la momentul în care plățile sunt efectuate în conformitate cu termenii garanției. La momentul acordării garanției, trebuie să se evalueze dacă o garanție constituie sau nu ajutor de stat și, dacă este așa, care ar putea fi valoarea aceluia ajutor de stat.”
- (⁷⁷) De exemplu, întreprinderea Portugal shipyards era menționată ca rival al HSY, la pagina 10 din documentul intitulat „Hellenic Shipyards S.A. Confidential Information Memorandum (Memorandum cu privire la informații confidențiale) – Alpha Finance/Commercial Bank of Greece/KPMG/Elias SP. Paraskevas” din martie 2001 și distribuit ofertanților interesați. Un exemplar al acestui raport a fost furnizat de TKMS/GNSH în scrisoarea sa din 21 iunie 2007. Comisia constată, de asemenea, că decizia Comisiei nr. COMP/M.2772, privind fuziunea – HDW/FERROSTAAL/HELLENIC SHIPYARD stipulează, în capitolul „Definirea pieței geografice”, că „[p]ărțile susțin că piața pentru construirea, repararea și conversia tuturor tipurilor de nave comerciale este la nivel mondial, din punct de vedere geografic, deoarece costurile pentru transportul navelor sunt relativ reduse și nu există obstacole semnificative care să afecteze comerțul.”
- (⁷⁸) De asemenea, Comisia constată că deciziile anterioare ale Comisiei și Consiliului, referitoare la ajutorul de stat oferit societății HSY se bazează pe existența unei denaturări a concurenței și a comerțului. Aceste decizii nu au fost niciodată contestate. Prin urmare, atunci când se evaluează măsurile puse în aplicare în aceeași perioadă, nu este necesară o verificare amănunțită a îndeplinirii acestor două criterii.

- (⁷⁹) JO L 202, 18.7.1998, p. 1.
- (⁸⁰) JO C 288, 9.10.1999, p. 2.
- (⁸¹) Aceste informații au fost furnizate de Grecia în secțiunea 1.3.a și anexa 4 din scrisoarea ei, din 20 octombrie 2004.
- (⁸²) În cazul în care șantierul și-ar fi încetat activitatea, organismele de control competente ar fi putut decide să nu efectueze nicio verificare a punerii în aplicare a planului și, prin urmare, obligația de a plăti prima tranșă nu ar fi fost îndeplinită.
- (⁸³) În secțiunea 1.2.2 „*First control made by competent organs*” (Primul control efectuat de organele competente) (traducere în limba engleză) din scrisoarea lor din 20 octombrie 2004, autoritățile elene explică faptul că Ministerul economiei naționale a întârziat cu redactarea formularului de control, astfel încât termenul de 31 decembrie 1999, stabilit în decizia guvernului elen de aprobare, nu a fost respectat. Pentru a plăti ajutorul după această dată, autoritățile elene trebuiau să autorizeze prelungirea perioadei de punere în aplicare a planului de investiții. Decizia de autorizare a prelungirii presupunea prelungirea acordată comitetului de decizie, procedură care a fost complicată de modificările legislative.
- (⁸⁴) JO C 368, 23.12.1994, p. 12.
- (⁸⁵) Diferența dintre cele două rate ale dobânzii trebuie să fie înmulțită cu valoarea principalului împrumutului neachitat (cu alte cuvinte, nerambursat încă) în anul respectiv.
- (⁸⁶) Într-o manieră asemănătoare, Comunicarea privind garanțiile arată faptul că ajutorul se acordă atunci când garanția este acordată și nu la o dată viitoare (a se vedea nota de subsol 76).
- (⁸⁷) Într-adevăr, valoarea de piață a unui împrumut depinde de valoarea prezentă a viitoarelor fluxuri de numerar, care sunt reduse folosindu-se o rată a dobânzii care reflectă riscul împrumutului. În cazul în care rata dobânzii menționată în contractul de împrumut este sub rata ulterioară a dobânzii, valoarea de piață scade imediat sub valoarea nominală a împrumutului.
- (⁸⁸) În cazul în care noul proprietar al ETVA a decis, după privatizare, să prelungească un împrumut care nu era garantat de stat, dincolo de data inițială a scadenței sale, nu există niciun ajutor în perioada de după scadența inițială, deoarece nu există resurse ale statului în conformitate cu argumentul tocmai prezentat.
- (⁸⁹) Aceste informații au fost furnizate de Grecia în secțiunea 1.3 și anexa 6 din scrisoarea din 20 octombrie 2004.
- (⁹⁰) A se vedea nota de subsol 83.
- (⁹¹) Se poate pune întrebarea de ce ETVA a semnat contractul de împrumut la 31 mai 2002 dacă nu exista nicio intenție de a plăti societății HSY suma corespunzătoare. Comisia constată că data contractului este identică cu data semnării documentului de vânzare a HSY. Prin urmare, este posibil ca, în fapt, cumpărătorii HSY să fi forțat ETVA să acorde mai multă finanțare societății HSY, amenințând că nu vor accepta finalizarea tranzacției de vânzare. În aceste condiții, ETVA a acceptat, probabil, să încheie acest contract de împrumut, dar a inclus în contract dispoziții care să-i permită să refuze să plătească împrumutul atunci când HSY urma să îi ceară să facă o asemenea plată. Așa cum se va explica în evaluarea măsurii E18c, prin secțiunea 8.2.2 a contractului din 20 martie 2002, banca Piraeus urma să ajute statul să finalizeze vânzarea HSY. Pe acest temei, probabil că statul a forțat ETVA, la rândul său, să semneze acest contract de împrumut pentru a facilita finalizarea vânzării HSY.
- (⁹²) HSY a prezentat observațiile asupra deciziei de prelungire prin scrisoarea din 30 octombrie 2006. Punctul 4 din această scrisoare arată faptul că „[a]vând în vedere că HSY a cooperat strâns cu statul elen, în contextul răspunsului transmis Comisiei Europene, societatea nu crede că este nevoie să retrimite informații pe care statul elen le-a furnizat deja, nici să prezinte aceleași argumente, al căror conținut îl susține integral, dar că, pentru ca răspunsul să fie complet și pentru a sprijini Comisia în munca sa, va rezuma argumentele deja prezentate și va depune orice nouă dovadă pe care a obținut-o în intervalul de timp dintre momentul în care statul elen a transmis răspunsul său și momentul prezentului răspuns și că va prezenta orice argumente noi sau suplimentare.” În prezenta decizie, observațiile societății HSY și ale Greciei privind decizia de prelungire, vor fi unificate în loc să se prezinte aceleași argumente de două ori.
- (⁹³) Prin Directiva 90/684/CEE, ajutorul de restructurare (capitolul III) se împarte în ajutor pentru investiții (articolul 6), ajutor de închidere (articolul 7), ajutor pentru cercetare și dezvoltare (articolul 8) și ajutor de funcționare pentru restructurare (articolele 9 și 10).
- (⁹⁴) Scrisoarea autorităților elene datată 15 februarie 2008, punctul 26.

- (⁹⁵) Scrisoarea autorităților elene datată 19 martie 2007. Aceasta se repeta în scrisoarea din 29 iunie 2007, punctele 62 și 63.
- (⁹⁶) Detaliile privind această participare vor fi oferite în analizarea măsurii E10.
- (⁹⁷) Scrisoarea autorităților elene datată 31 martie 2003, extras din răspunsul la întrebarea 5.
- (⁹⁸) Scrisoarea autorităților elene datată 29 iunie 2007, extras din punctele 49, 50 și 51.
- (⁹⁹) Comisia nu putea și chiar nu a ignorat faptul că angajații aveau anumite obiective, cum ar fi păstrarea locului de muncă și, prin urmare, că încercau să apere aceste obiective atunci când își administrau propria societate. Totuși, prețul de achiziție ridicat însemna că păstrarea și creșterea valorii acțiunilor ar fi devenit, de asemenea, un obiectiv important pentru angajați.
- (¹⁰⁰) Se reamintește că plata prețului de achiziție de către angajați, printr-o reținere din salariile și primele lor, pe lângă faptul că era stipulată de contractul din septembrie 1995, era menționată și în articolul 12 din Legea nr. 2367/1995.
- (¹⁰¹) Se reamintește că ETVA putea să-și aplice garanția asupra acțiunilor în cazul în care angajații nu plăteau prețul de achiziție așa cum se stipula în contractul din septembrie 1995.
- (¹⁰²) Se reamintește faptul că plata prețului de achiziție de către angajați, prin intermediul reținerii unei sume din salariile și primele lor, pe lângă faptul că era stipulată în contractul din septembrie 1995, era prevăzută și de articolul 12 din Legea nr. 2367/1995.
- (¹⁰³) Contractul din septembrie 1995 stipulează foarte clar că angajații ar trebui să plătească, în paralel, prețul de achiziție și contribuția la majorarea capitalului. Această plată dublă nu este, așadar, ceva neașteptat. Este o parte esențială din contractul din septembrie 1995. Grecia trebuia să verifice dacă dispozițiile fundamentale stipulate de contract erau posibile, înainte de a-l prezenta Comisiei ca pe o privatizare. Dacă dispozițiile fundamentale stipulate de un contract prezentat Comisiei chiar de Grecia se dovedesc a fi lipsite de valabilitate, înseamnă că decizia C 10/94 s-a bazat pe informații false furnizate de Grecia, iar decizia trebuie anulată.
- (¹⁰⁴) Punctele 59 și 60 din scrisoarea autorităților elene, datată 29 iunie 2007.
- (¹⁰⁵) Punctul 191 din scrisoarea Greciei din 5 octombrie 2006 arată că: „Începând cu data de 31.12.1998 până la momentul vânzării acțiunilor HSY către consorțiul HDW/FS (11.10.2001), o parte din salariile angajaților-acționari a fost reținută, conform celor de mai sus, ca plată, către ETVA, a prețului pentru achiziționarea a 49 % dintre acțiuni.” O declarație similară a fost făcută de HSY în punctele 35 și 36 din scrisoarea sa, datată 31 octombrie 2006. Înainte de decizia de extindere a procedurii, autoritățile elene făcuseră declarații similare în capitolul 8 din scrisoarea lor din 26 mai 2005. În plus, în câteva scrisori, Grecia precizase că angajații erau proprietari ai 49 % din acțiuni. Prin urmare, Grecia a lăsat să se înțeleagă că, în fapt, contractul din septembrie 1995 fusese pus în aplicare. Comisia a descoperit, de-abia după demararea procedurii, că Grecia nu-și pusese în aplicare propria legislație (cu alte cuvinte, Legea nr. 2367/1995), deoarece transferase angajaților dreptul de proprietate asupra a 49 % din capitalul HSY, dar nu pusese în aplicare restul contractului, și anume nu le ceruse să plătească prețul de achiziție. Dimpotrivă, în scrisoarea lor din 31 martie 2003, autoritățile elene au sugerat că (unii dintre) angajați(i) nu plățiseră (o parte din) ratele anuale, conform planificării anterioare.
- (¹⁰⁶) Scrisorile Comisiei, trimise Greciei în 27 aprilie 2007 (întrebarea 3) și societății HSY în 23 august 2007.
- (¹⁰⁷) Scrisorile Comisiei, trimise Greciei în 27 aprilie 2007 (întrebarea 4) și societății HSY în 23 august 2007. Cea din urmă scrisoare a fost trimisă Greciei pentru observații, la 13 noiembrie 2007, oferind Greciei posibilitatea de a face observații pentru a doua oară.
- (¹⁰⁸) Punctele 2.3.c și 2.4 din scrisoarea Greciei din 29 iunie 2007, scrisoarea HSY din 9 octombrie 2007 și scrisorile Greciei din 14 decembrie 2007 și 15 februarie 2008.
- (¹⁰⁹) În ceea ce privește repararea KEYMAR, în primele luni ale 2003, Grecia susține că, deoarece reparațiile erau mult prea sofisticate decât în alte situații, este normal să se presupună că procentul aferent orelor de muncă pe om depuse indirect să fie 25 %, nu 20 %.
- (¹¹⁰) Punctul 144 din scrisoarea Greciei din 5 octombrie 2006.
- (¹¹¹) Scrisoarea Comisiei din 27 aprilie 2004 (întrebarea 2.2) la care Grecia a răspuns prin scrisoarea din 29 iunie 2007.

(¹¹²) Cel mai probabil, această cifră arată cât costă o oră productivă a angajaților HSY pe oră pentru HSY într-un anumit an. Numărul de ore productive prestate de un lucrător reprezintă doar o parte din numărul de ore plătite de HSY respectivului lucrător. Acest număr depinde de mulți factori, mai ales structura și eficiența șantierului. Dimpotrivă, subcontractanții se află în concurență unul cu altul. Prin urmare, ei trebuie să fie competitivi și flexibili. Ei au costuri fixe limitate (adică muncitorii permanenți), iar costurile lor trebuie să fie reduse. Șantierele utilizează subcontractanți tocmai pentru că este mai ieftin decât dacă ar angaja chiar ele forța de muncă.

(¹¹³) Consultantul observă că:

„Numărul de ore de muncă prestate de subcontractanți poate fi calculat pe baza costurilor, folosindu-se un tarif orar mediu, care este comparabil între subcontractanții din aceeași ramură comercială și din aceeași țară.

Pe baza raportului intitulat «Evoluția plăților (*Pay development*) 2006», publicat de Fundația Europeană pentru Îmbunătățirea Condițiilor de Viață și de Muncă, salariul minim brut lunar este egal cu 625,97 EUR în Grecia și cu 1 254,28 EUR în Franța.

Tariful orar mediu al pieței de reparații de nave din Franța variază între 40 EUR și 50 EUR, iar prin aplicarea raportului de 2 care există între Franța și Grecia pentru salariile minime, se poate estima un preț de 20 până la 25 EUR ca tarif orar pentru reparațiile de nave în Grecia.

Ca urmare a anchetelor pe care le-am derulat, se pare că acest nivel varia între 30 și 36 EUR la începutul anului 2007. Acest preț este prețul facturat pentru fiecare oră de muncă pe om depusă direct și include toate costurile aferente: ore de muncă prestată indirect, ore de gestionare, cheltuieli generale și cheltuieli de regie.

Deoarece nu am identificat unde se situează salariile medii din domeniul reparațiilor navale, comparativ cu salariile minime din ambele țări, preferăm să utilizăm o cifră conservatoare, astfel încât estimările noastre vor fi calculate pentru tarife orare ce variază între 30 și 36 EUR pe oră.

Tarifele orare ale subcontractanților, prezentate în anexa 6 din declarațiile Greciei către Comisie, sunt următoarele

(în EUR)

Anul	Direct	Inclusiv profitul (15 %) și costurile indirecte (20 %), în conformitate cu metodologia prezentată în anexa 6 din declarația Greciei
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]

În cazul în care calculăm orele de muncă subcontractate, pe baza unor tarife orare ce variază între 30 și 36 EUR pentru 2006 și, pornind de la aceste cifre pentru anii precedenți, folosind indicele de creștere a prețurilor publicat de Eurostat, obținem următoarele cifre:

INDEX: Im-Ici-tot	2002	2003 (9 m)	2004	2005	2006
Indicele UE-27	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Indicele valabil pentru Grecia	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Ponderele forței de muncă angajate prin contract	3 804 891	16 471 323	[...]	[...]	[...]
Estimarea consultantului					
Tarif orar/om (valoarea minimă)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Ore de muncă/om prestate direct de subcontractant (evaluare maximă)	149 598	630 388	[...]	[...]	[...]
Estimarea consultantului					
Tarif orar/om (valoarea maximă)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Ore de muncă/om prestate direct de subcontractant (estimare minimă)	124 665	525 324	[...]	[...]	[...]
Cifre pentru HELLENIC SHIPYARD					
Tarif orar/om	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
Tarif orar/om + indirect + profit	40,0	44,5	[...]	[...]	[...]
Ore de muncă/om prestate direct de subcontractant	95 232	370 142	[...]	[...]	[...]

- (¹¹⁴) Scrisoarea Comisiei din 27 aprilie 2004 (întrebarea 2.2.d) la care Grecia a răspuns prin scrisoarea din 29 iunie 2007.
- (¹¹⁵) Cauza T-296/97 *Alitalia/Comisia* Recueil [2000] II-3871, punctele 82 și 84.
- (¹¹⁶) În special, ETVA nu poate, pe de o parte, să nu pună în aplicare partea din contractul din septembrie 1995 care se referă la plata prețului de achiziție (cu alte cuvinte, să nu încerce să primească plățile anuale corespunzătoare) și, pe de altă parte, să susțină că, în conformitate cu același contract, a fost obligată să participe la majorările de capital. Cu alte cuvinte, deoarece ETVA și Grecia au decis să nu pună în aplicare în mod corect dispoziții importante stipulate de contract, ele nu pot susține, în același timp și în mod selectiv, celelalte dispoziții ale acestui contract pentru a spune că ETVA era obligată, din punct de vedere contractual, să facă anumite lucruri (cu alte cuvinte, să participe la majorările de capital).
- (¹¹⁷) Angajații HSY au participat la majorarea capitalului. Totuși, nu se aflau în aceeași situație ca ETVA. Într-adevăr, ei deja încălaseră contractul din septembrie 1995, deoarece nu plățiseră prețul de achiziție băncii ETVA. Mai mult, ei se aflau într-o situație diferită de cea a ETVA și a unui investitor în economia de piață. Într-adevăr, aceștia erau preocupați să își păstreze locurile de muncă, ceea ce îi stimula să investească în HSY, chiar dacă profiturile estimate erau insuficiente pentru a convinge un investitor în economia de piață să investească.
- (¹¹⁸) Grecia a furnizat o copie a acestei legi în anexa 10 la scrisoarea sa din 5 octombrie 2006.
- (¹¹⁹) Din declarațiile Greciei și ale societății HSY (inclusiv raportul Deloitte) nu este foarte clar dacă prima era de 0,4 % anual, dar era plătită trimestrial, sau dacă era vorba de 0,4 % pe trimestru. Deși acest aspect este important în cadrul procedurii de recuperare, nu modifică concluzia în prezenta decizie.
- (¹²⁰) Această listă apărea în paginile 3-11 și 3-12 din raport, în cadrul analizei împrumutului de 10 miliarde GRD, care a beneficiat de o garanție de stat acordată pe baza Legii nr. 2322/1995 (măsura E14 din prezenta decizie).
- (¹²¹) Comisia a autorizat schemele de garanții fără ajutor, pentru construirea de nave în Germania (JO C 62, 11.3.2004, p. 3), Țările de Jos (JO C 228, 17.9.2005, p. 10), Franța (JO C 259, 27.10.2006, p. 14) și Finlanda (JO C 152, 6.7.2007, p. 6). Ultimele două scheme includ, în mod explicit, garanțiile asupra plăților în avans.
- (¹²²) Deoarece statul deținea integral banca ETVA, atunci când aceasta din urmă a acordat garanțiile pentru acțiuni, prima de garanție plătită de HSY băncii ETVA era deja remunerație pentru stat.
- (¹²³) Modificările erau următoarele:
Acordul de program 33a – SD 33a (livrarea 20 HA/A): penalitățile erau calculate până la data de 31.12.2002 și înregistrate în modificări ca sume stabilite. S-a convenit că aceste sume trebuie plătite în 10 rate, prima rată urmând să fie plătită la livrarea primului vehicul, iar celelalte nouă rate urmând a fi achitate la momentul în care avea să aibă loc fiecare dintre celelalte nouă livrări. S-a stabilit că evoluția penalităților ar înceta la data de 1.10.2003, cu condiția ca, în fapt, consorțiile (Siemens AG, Siemens SA și HSY) să pună la dispoziția OSE material rulant echivalent. Consorțiile au respectat această condiție doar parțial, și astfel OSE a calculat și pretins penalitățile calculate pentru întreaga perioadă.
Acordul de program 39 – SD 39 (livrarea a 24 de locomotive electrice): penalitățile erau calculate până la data de 31.12.2002 și înregistrate în modificări ca sume stabilite. S-a convenit că aceste sume trebuie plătite în 10 rate, prima rată urmând să fie plătită la livrarea primului vehicul, iar celelalte nouă rate urmând a fi achitate la momentul în care avea să aibă loc fiecare dintre celelalte nouă livrări. Ca prelungire a datei de livrare, a fost acordată o perioadă în care nu se aplică penalități. Nu s-a stabilit nimic privind materialul rulant echivalent din cazul AP 39 SD 39, dar graficul de livrare a fost modificat. OSE a pretins penalitățile stabilite la 31.12.2002 și le-a încasat de la consorții (Siemens AG, Siemens SA și HSY).
Acordul de program 35 – SD 35 (livrarea a 29 vagoane): nu a fost acordată o perioadă în care nu se aplică penalități, și, prin urmare, OSE a pretins și încasat penalitățile aferente. Dobânda de întârziere asupra penalităților a fost aplicată și pretinsă pentru perioada în care sumele nu au fost plătite.
- (¹²⁴) Până la scrisoarea Greciei din 5 octombrie 2006, suma de 9 932 511,99 EUR a fost reținută, iar suma de 826 556 EUR rămăsese să fie reținută.
- (¹²⁵) Consorțiul pentru acordul de program era alcătuit din HSY, Siemens AG și ABB Daimler-Benz Transportation (Bombardier Transportation, de la 1 mai 2001). Procentul de punere în aplicare a acordului era de 22,06 % din prețul total final plătit pentru HSY și de 77,94 % pentru celelalte societăți.

- (¹²⁶) Acest acord stipula, de asemenea, configurarea și instalarea unui sistem automat de protecție și identificare a trenurilor în cincizeci de rame automotoare. Graficul prevedea că finalizarea lucrărilor va avea loc în ianuarie 2004. Consiliul de Administrație a decis, în unanimitate, prin decizia nr. 578/4-9-2002, să prelungească data livrării pentru 19 mai 2004, ținând seama de faptul că, totuși, consorțiul nu era de vină pentru întârziere. Lucrarea a fost, în cele din urmă, finalizată la 4 iunie 2004. Prin punctul 14 din acordul de program, penalitățile pentru nerespectarea unei date convenite pentru livrare urmau să înceapă după patruzeci de zile de la data de livrare stipulată de contract și doar dacă furnizorul era de vină pentru nerespectare. Prin urmare, nu existau motive pentru impunerea de penalități și de dobândă pentru o asemenea întârziere.
- (¹²⁷) Din declarațiile Greciei și ale HSY (inclusiv primul raport Deloitte) nu reiese foarte clar dacă împrumutul era exprimat inițial în drahme sau euro. Răspunsul Greciei la decizia de deschidere a procedurii prezintă doar sume exprimate în euro și indică o rată a dobânzii bazată pe nivelul Euribor pe trei luni. Dimpotrivă, primul raport Deloitte arată faptul că împrumutul totaliza suma de 16,92 miliarde GRD, iar rata dobânzii se baza pe nivelul Libor. Acest lucru poate fi clarificat în cadrul procedurii de recuperare.
- (¹²⁸) În scrisoarea lor din 21 iunie 2007, TKMS și GNSH au prezentat al doilea raport Deloitte. Anexa C la acest raport este „*The Due Diligence Report on Hellenic Shipyards S.A.*” (Raportul privind buna gestionare a Hellenic Shipyards S.A.) cu titlul „*Copy for Presentation Purposes*” (Copie pentru prezentare) și rezumatul său redactat de Arthur Andersen, datat 19 iunie 2001. Pagina 7 din acest raport analizează creanțele HSY și arată faptul că datoria comercială neachitată de întreprinderea Strintzis Lines „poate fi încasată doar la livrarea vaselor din 2002.” Acest lucru confirmă că, cu excepția plăților în avans limitate, care fuseseră deja achitate la acel moment și care nu mai trebuiau, astfel, încasate deloc, restul prețului de achiziție nu urma să fie încasat înainte de livrarea navelor.
- (¹²⁹) În scrisorile date 21 octombrie 2004 și respectiv 17 decembrie 2004 în Cazul CP 71/02, autoritățile elene au confirmat că HSY a aplicat pentru a primi ajutor de exploatare de 9 % pentru cele două nave, care a fost acceptat de ministerul de resort. Autoritățile elene au confirmat, totuși, că – în cele din urmă – niciun ajutor nu a fost plătit, deoarece HSY nu a terminat de construit navele. Deciziile de acordare au fost, în cele din urmă, revocate. Măsura 13(c) din decizia de extindere a procedurii se referă la acest aspect.
- (¹³⁰) A se vedea nota de subsol 127.
- (¹³¹) În ceea ce privește posibilitatea obținerii de profituri pe durata executării contractului (cu alte cuvinte, înainte de livrare), Comisia se referă, din nou, la documentul citat în nota de subsol 128 din această decizie, care arată faptul că, la 31 decembrie 2000, datoria comercială legată de contractele cu OSE reprezenta doar 0,5 milioane EUR. În plus, documentul arată faptul că „[a]ceste creanțe vor fi compensate pe baza avansurilor respective primite”. Acest lucru ilustrează faptul că, în acel moment, nicio sumă de bani nu trebuia încasată de la OSE.
- (¹³²) Marja inițială este de 25 pb, care a crescut la 125 de puncte de bază începând cu data de 1 aprilie 2000. Comisia se bazează pe primul raport Deloitte.
- (¹³³) Următorul articol din presă sugerează că activitatea de reparații navale nu era afectată semnificativ: „*Contracts – Hellenic declares business as usual after Athens earthquake*” (Contracte – Hellenic declară că activitatea se desfășoară ca de obicei după cutremurul din Atena), Lloyd’s List International, 14 septembrie 1999.
- (¹³⁴) Scrisoarea prin care Grecia a făcut observațiile privind decizia de deschidere a procedurii.
- (¹³⁵) Cifra din scrisoarea Greciei, datată 29 iunie 2007.
- (¹³⁶) La 19 mai 1999, această linie de credit a fost convertită din dolari americani în euro.
- (¹³⁷) În ceea ce privește posibilitatea încasării sumelor de bani înainte de livrarea produselor, Comisia se referă la documentul citat în nota de subsol 128, la care se face, de asemenea, referire în nota de subsol 123. Acest raport privind buna gestionare se referă la o perioadă de după rambursarea împrumuturilor evaluate în prezent. Totuși, este utilă ilustrarea că, înainte de livrarea unui produs, aproape nicio sumă de bani nu este de încasat. Acest raport arată că, la 31 decembrie 2000, aproape nicio sumă de bani nu era de încasat de la Strintzis, marina elenă, OSE și ISAP.
- (¹³⁸) A se vedea Comunicarea Comisiei privind metoda de stabilire a ratelor de referință și de actualizare (JO C 273, 9.9.1997, p. 3).
- (¹³⁹) Acest bilanț contabil apare în documentele depuse de TKMS și GNSH, descrise în nota de subsol 128 din prezenta decizie.
- (¹⁴⁰) În cazul submarinelor, condițiile impuse de statul elen au făcut ca primul submarin să fie construit integral la Kiel (Germania), în timp ce următoarele două vor fi asamblate la HSY (a se vedea considerentul 44 din prezenta decizie). Cu siguranță ar fi fost mai ieftin și mai eficient ca toate cele trei submarine să fie produse în Germania. De asemenea, ar fi fost logic ca HSY să nu fie inclusă în consorțiu, fiind o societate cu probleme și, în plus, neavând nicio experiență legată de submarine.

- (¹⁴¹) La un moment dat, aceste fonduri trebuie să fi fost necesare pentru acoperirea costurilor generate de executarea contractelor militare respective. În acel moment, fondurile nu mai erau disponibile pentru finanțarea altor activități ale HSY. Cu alte cuvinte, atunci, o parte din avantajul acordat de stat era retrasă. Restul avantajului era că, în trimestrele anterioare, șantierul dispusese de fonduri gratuite, întrucât nu putea împrumuta acele sume de bani de la bănci.
- (¹⁴²) Pagina 30 din scrisoarea din 30 octombrie 2006.
- (¹⁴³) De exemplu, anularea datoriei foarte mari, legate de activitățile militare, era menționată în decizia C 10/94, dar nu era evaluată prin prisma normelor privind ajutorul de stat; cheltuielile de închidere legate de activitățile militare erau menționate în decizia N 513/01, dar nu erau evaluate prin prisma normelor privind ajutorul de stat și același lucru s-a întâmplat cu câteva măsuri din decizia de extindere a procedurii.
- (¹⁴⁴) De exemplu, invitația de a depune oferte pentru achiziționarea acțiunilor Hellenic Shipyards S.A., datată 2 iulie 2001, arată faptul că „[s]e prevede ca, în cazul în care se impune o amendă în conformitate cu o posibilă încălcare a regulamentelor CE referitoare la ajutorul de stat, ofertantul cu oferta cea mai mare nu va răspunde de plata acestei amenzi. Această asigurare va avea prioritate față de transferul acțiunilor.”
- (¹⁴⁵) Procesul-verbal al reuniunii din 14 septembrie 2001, care a fost semnat de părți, arată faptul că „[p]ărțile convin că aprobarea din partea Comisiei va fi o condiție obligatorie pentru încheierea contractului, după semnarea acestuia. Ca alternativă, în cazul în care o asemenea decizie este amânată de UE [...] sau nu este satisfăcătoare, părțile au convenit că banca ETVA își va asuma obligația de a oferi HDW-Ferrostaal o garanție legată de orice chestiuni nerezolvate, legate de UE, privind ajutoarele de stat din trecut și prezent acordate, dacă este cazul, societății HSY.”
- (¹⁴⁶) De exemplu, într-o scrisoare datată 6 decembrie 2001 și adresată HDW, cu copie notificată pentru Ferrostaal, Alpha Finance, care era consilier de stat și al ETVA, susține că: „Ministerul dezvoltării și banca ETVA ne-au cerut să vă punem la dispoziție formularea atașată, propusă de banca ETVA, pentru [...] scrisoarea de garanție ce va fi oferită HDW/Ferrostaal de banca ETVA în cazul în care clauza 1.2.3 din acord nu este respectată.” În mesaje fax din 23 ianuarie 2002, 31 ianuarie 2002 și 8 martie 2002, HDW a trimis Alpha Finance observații privind formularea exactă a garanției.
- (¹⁴⁷) Bank Piraeus a prezentat câteva articolele din presă, legate de perioada octombrie 2001-mai 2002, care ilustrează că guvernul era direct implicat în procesul de privatizare a HSY.

(¹⁴⁸) Scrisoarea din 23 mai 2005 prevede că:

„Vânzarea HSY s-a derulat odată cu procedura de denaționalizare (Legea nr. 2001/1990). Procedura de declarare, care a precedat încheierea ante-contractului din 11.10.2001 (inițial), și a contractului final (31.5.2002) (ulterior), conținea toate condițiile esențiale ale transferului și, de asemenea, furnizarea convenției analitice a consilierului financiar (datată aprilie 2001) și depunerea ofertelor. În toate aceste etape, în care toate părțile interesate (inclusiv reclamanta) aveau acces la informații, era stipulată condiția garanției.

Prin urmare, așa cum se subliniază și în scrisoarea din 17.12.2004, aceasta nu se referă doar la o condiție comună juridică și financiară, ci și la o condiție care este inclusă în negocierile pentru privatizarea șantierului naval încă de la început și, în special, sub forma unei condiții critice (sine qua non), fără de care finalizarea vânzării acțiunilor HSY nu ar fi fost posibilă. Este clar că, așa cum s-a menționat anterior, această condiție, cu diferitele sale dispoziții, dar întotdeauna cu același obiectiv, cu alte cuvinte, facilitarea rezonabilă a tranzacției în cadrul normelor de piață, apare chiar de la începutul procedurii de privatizare în următoarele texte:

Declarația Consilierului

Invitația de depunere a ofertelor

Oferta pentru achiziționarea societății mixte (în special fără a fi inclusă în Declarația de renunțare la condiția sa) în textele negocierilor și, în ultimul rând,

În Contractul de vânzare de acțiuni, din 11 octombrie 2001.

Prin urmare, declarația de garanție, care este inclusă în extinderea contractului de garanție din 31.5.2002, se adresa ofertantului-candidat chiar de la început și, prin urmare, nu reprezintă ajutor de stat pentru cumpărătorul final. Aceeași condiție ar fi fost valabilă pentru fiecare ofertant, deoarece, așa cum s-a precizat deja, a fost inclusă în procedura de denaționalizare. De asemenea, este de la sine înțeles că, deoarece procedura de denaționalizare a început în februarie 2001 (într-un moment în care principalul acționar al băncii ETVA, vânzătorul la momentul respectiv, era statul elen), statul, în calitate de vânzător al ETVA către banca Piraeus, ar fi trebuit, de asemenea, să ofere și chiar a oferit propria sa garanție părții care i-a cumpărat acțiunile în capitalul ETVA (banca Piraeus), referitor la activul oferit spre vânzare, cu alte cuvinte, șantierele navale, deoarece vânzătorul trebuia să ofere o asemenea garanție. Aceste garanții, care sunt, așa cum s-a subliniat deja, incluse cu maximă transparență și claritate în toate textele contractuale privind denaționalizarea și mai ales în ante-contractul din 11.10.2001, aparțin caracterului tranzacției (vânzarea unui activ clar), sunt valabile pentru toți candidații-ofertanți și nu conferă nimănui vreun beneficiu suplimentar. Pe baza celor menționate anterior, adevărata natură a acestei garanții precum și caracterul său obligatoriu, sunt dovedite (ca o condiție necesară pentru tranzacție și comună în conformitate cu normele pieței), pe baza tuturor procedurilor ce preced privatizarea, a contractului de vânzare de acțiuni ale societății HSY, din 11.10.2001, care a fost apoi urmat de contractul de vânzare de acțiuni ale ETVA, din 18.10.2001 și de primul act adițional din 18.3.2002 dintre ETVA și statul elen. Punctul fundamental, totuși, este, și acest lucru este subliniat, că, în fapt, condiția privind garanția este inclusă în întreaga procedură de denaționalizare și nu apare pentru prima oară după încheierea contractului. Prin urmare, aceasta nu reprezintă, așa cum dorește să arate reclamanta, o „invenție” de ultimă oră, al cărui scop este sustragerea de la normele comunitare privind legalitatea ajutoarelor de stat.

Statul elen, în calitate de vânzător al acțiunilor ETVA ar trebui, nu doar la momentul contractului din 18.10.2001, ci și în conformitate cu legea, să transfere băncii Piraeus acțiunile sale din capitalul ETVA fără nicio obligație. Având în vedere că banca Piraeus nu a avut nimic de-a face cu procedura de denaționalizare a HSY, în conformitate cu legea și cu practicile privind tranzacțiile, ar trebui să fie asigurată împotriva oricărei obligații ce rezultă din contractul de cesiune a HSY, la care nu este parte. Și exact această asigurare este oferită de garanția statului elen din 18.3.2002. Această garanție se explică prin ea însăși și era legală. Statul elen a oferit-o deoarece avea o obligație contractuală, acționând față de banca Piraeus ca parte la un contract, cu alte cuvinte, ca trezorerie, și nu ca mandatar al puterii publice.”

Comisia reamintește că, la momentul respectivei scrisori, Grecia, comentând în ceea ce privește afirmația Elefsis că garanția constituia ajutor pentru HDW/Ferrostaal, dorea să arate că această garanție nu reprezenta un avantaj selectiv acordat HDW/Ferrostaal, ci că era oferit tuturor ofertanților (inclusiv Elefsis) care participau în procesul de privatizare a HSY. În declarațiile sale următoare față de Comisie, Grecia, realizând că, în fapt, Comisia ar putea considera această garanție ca un ajutor pentru societatea HSY, a încercat să pună sub semnul îndoielii imputabilitatea măsurii față de stat, pretinzând că garanția fusese încheiată nu mai devreme de luna mai 2002, care este o contradicție totală a afirmațiilor făcute prin scrisoarea din 23 mai 2005.

(¹⁴⁹) Așa cum se arată în considerentul 59 din această decizie, privatizarea a fost decisă prin Decizia nr. 14/3-1-2001 adoptată de comitetul inter-ministerial pentru privatizare relevant.

- (¹⁵⁰) Comisia confirmă că formularea și structura acordului din 20 martie 2002 sunt confuze. Articolul 8.2.4 din acordul din 20 martie 2002 prevede că, referitor la ajutorul inclus în articolele 3 până la 6 din Legea nr. 2941/2001 [a se vedea considerentul (33) din această decizie pentru o descriere a acestei legi], statul ar plăti integral băncii Piraeus orice sumă ce ar fi plătită HDW/Ferrostaal de ETVA. Totuși, în cazul în care se recuperează ajutorul care nu este inclus în articolele 3-6 din Legea nr. 2941/2001, articolul 8.2.4 din acordul din 20 martie 2002 nu se aplică. Prin urmare, se aplică dispozițiile stipulate de articolul 8.2.1. Acest articol prevede că statul va plăti băncii Piraeus doar 57,7 % din suma care ar fi plătită HDW/Ferrostaal de ETVA. Totuși, Comisia constată că articolul 8.2.2 din acord arată faptul că, în ciuda vânzării celor mai multe acțiuni ale ETVA către banca Piraeus, statul – și nu băncii Piraeus/ETVA – este cel care trebuie să gestioneze vânzarea în derulare a HSY. Acest articol, și în special punctul 8.2.2 litera (d), arată faptul că statul se angajează că, în fapt, cumpărătorul (cu alte cuvinte, banca Piraeus) nu va suporta daune referitoare la privatizarea Hellenic Shipyards. Deoarece, conform dispozițiilor stipulate de articolul 8.2.4 (și de articolul 7.4 din acordul din 18 decembrie 2001), acordul se baza pe ipoteza că banca Piraeus și ETVA ar fuziona curând, angajamentul făcut de stat prin articolul 8.2.2 nu ar fi respectat dacă ar plăti băncii Piraeus doar 57,7 % din suma plătită HDW/Ferrostaal de ETVA. Cu alte cuvinte, pentru a pune în aplicare angajamentul făcut prin paragraful 8.2.2 – și anume pentru a se asigura că banca Piraeus nu va suferi de pe urma vânzării HSY – mecanismul stipulat de articolul 8.2.4 trebuie să se aplice tuturor cazurilor de recuperare a ajutorului, nu doar cazurilor de recuperare a ajutorului care sunt generate de Legea nr. 2941/2001.
- (¹⁵¹) Prin scrisoarea datată 28 mai 2002, banca Piraeus a consultat guvernul în ceea ce privește formularea garanției pe care ETVA intenționa să o ofere HDW/Ferrostaal și a cerut confirmarea că, în cazul solicitării acestei garanții, s-ar aplica prevederile din articolul 8.2.4 din acordul din 20 martie 2002. Prin scrisoarea din 31 mai 2002, guvernul și-a dat acordul ca ETVA să emită această garanție și a confirmat că, în cazul în care este invocată, să se aplice dispozițiile stipulate de articolul 8.2.4. Acest lucru înseamnă că, în ciuda concluziei menționate anterior, deși acordul din 20 martie 2002 obligase statul să plătească băncii Piraeus doar 57,7 % din suma de bani plătită HDW/Ferrostaal de ETVA, aceasta fiind modificată prin scrisoarea guvernului din 31 mai 2002, care prevede, fără echivoc, că se va aplica mecanismul stipulat de articolul 8.2.4 din acordul din 20 martie 2002 (cu alte cuvinte, despăgubire integrală).
- (¹⁵²) Ca răspuns la o întrebare precisă a Comisiei, trimisă prin scrisoarea din 12 februarie 2008, Grecia a confirmat, în scrisoarea sa din 3 martie 2008, că ar fi obligată să plătească băncii Piraeus întreaga sumă de bani (cu alte cuvinte, 100 % și nu 57,7 %) pe care ar plăti-o ETVA către HDW/Ferrostaal.
- (¹⁵³) Așa cum se arată în evaluarea măsurii E7, angajații erau proprietarii acestor acțiuni, dar nu plățiseră prețul de achiziție pe care ar fi trebuit să îl plătească băncii ETVA.
- (¹⁵⁴) A se vedea considerentul 33 pentru o descriere a acestei legi.
- (¹⁵⁵) Cauza C-334/99 *Republica Federală Germania/Comisia*, punctele 133-141.
- (¹⁵⁶) În plus, Comisia constată că, din cunoștințele sale, niciunul dintre împrumuturile și garanțiile acoperite de articolul 296 nu respectă condițiile stipulate de secțiunea 3.1 din această decizie. Prin urmare, ele nu ar fi fost acceptate de un investitor în economia de piață.
- (¹⁵⁷) Luând în considerare aversiunea față de riscuri a agenților economici, vânzarea HSY ar fi fost preferată în locul lichidării HSY doar dacă previziunile statistice ale plăților, generate de garanție, ar fi fost mult mai mici decât suma de 6 milioane EUR.
- (¹⁵⁸) A se vedea considerentul 33 pentru o descriere a acestei legi.
- (¹⁵⁹) Aceasta a fost deja analizată de Comisie în decizia de extindere a procedurii, în special în descrierea și evaluarea măsurii 18 litera (a). Comisia observă, de asemenea, că al doilea raport Deloitte prevede după cum urmează: „Clauza d) de mai sus, referitoare la alocarea compensației între o sumă menită pentru majorarea capitalului social și prețul oferit pentru achiziționarea acțiunilor existente, la un raport stabilit la 2:1, din experiența noastră în tranzacții similare, nu este un termen foarte uzual. Totuși, luând în considerare problemele operaționale semnificative și poziția financiară a societății, în continuare scădere, considerăm că decizia luată de vânzători (și consilierii acestora) de a stabili asemenea termene a fost rațională și rezonabilă.” (pagina 9-2). Comisia interpretează acest citat ca și când ar confirma că această alocare a prețului de achiziție era o cerință rațională și rezonabilă a statului în cazul în care cineva consideră că obiectivul său era de a asigura continuarea activităților HSY pe termen lung (obiectiv stabilit în calitate de autoritate publică), nu în cazul în care cineva consideră că obiectivul era sporirea încasărilor obținute din vânzare (obiectiv stabilit în calitate de investitor în economia de piață).
- (¹⁶⁰) A se vedea nota de subsol 148.
- (¹⁶¹) Comisia nu susține că investigația ar fi permis identificarea tuturor măsurilor care trebuie să fie recuperate în conformitate cu această decizie, ci doar a unora dintre ele. În scrisoarea sa din 21 iunie 2007, TKMS/GNSH a prezentat unele rapoarte de investigație, întocmite în 2001 de Arthur Andersen, în numele HDW/Ferrostaal. În aceste rapoarte, Arthur Andersen arată faptul că nu este exclus ca HSY să fi primit ajutor de stat care să trebuiască să fie recuperat în viitor.

- (¹⁶²) În special, deoarece ETVA și Grecia promisese că vor acorda această garanție în documentația de licitație prezentată ofertanților, faptul că această garanție nu a fost menționată ca și condiție în documentele de ofertă depuse de Elefsis nu ar fi împiedicat-o să le ceară ulterior, în procesul de negociere.
- (¹⁶³) Acest punct este subliniat în al doilea raport Deloitte care susține că, dacă HDW/Ferrostaal trebuia să suporte riscul de a rambursa ajutorul de stat primit de HSY în anii anteriori, nu ar mai fi cumpărat HSY.
- (¹⁶⁴) Acest lucru reiese din textul celei de-a șaptea Directive privind construcțiile navale și din conținutul acesteia, în care „Ajutorul pentru investiții” este o parte din „Capitolul III - Ajutorul de restructurare”.
- (¹⁶⁵) A se vedea anularea datoriei mari, menționată în decizia C 10/94, plata costurilor de închidere menționată în decizia N 513/01, și toate suporturile financiare oferite de stat care intră în domeniul de aplicare a articolului 296, menționate în decizia de extindere a procedurii.
- (¹⁶⁶) De exemplu, în ceea ce privește sprijinul financiar din partea statului, oferit societății HSY fără a fi acordat pentru finanțarea unei anumite activități, Comisia a considerat că doar 25 % din susținerea oferită de stat a fost pentru activitățile civile. Totuși, în cazul în care se recuperează doar 25 % din sprijinul oferit de stat, doar 6,25 % (cu alte cuvinte, 25 % din 25 %) din acest sprijin ar fi, de fapt, recuperat din activitățile civile. Acest lucru nu va duce la revenirea la situația inițială a activităților civile ale HSY, deoarece acestea au beneficiat de 25 % din sprijinul oferit de stat și ar rambursa doar 6,25 %.
- (¹⁶⁷) JO L 140, 30.4.2004, p. 1.
-

DECIZIA COMISIEI

din 8 iulie 2008

privind măsurile C 58/02 (ex N 118/02) pe care Franța le-a pus în aplicare în favoarea Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM)

[notificată cu numărul C(2008) 3182]

(Numai textul în limba franceză este autentic)

(Text cu relevanță pentru SEE)

(2009/611/CE)

COMISIA COMUNITĂȚILOR EUROPENE,

având în vedere Tratatul de instituire a Comunității Europene, în special articolul 88 alineatul (2) primul paragraf,

având în vedere Acordul privind Spațiul Economic European, în special articolul 62 alineatul (1) litera (a),

după ce părțile interesate au fost invitate să își prezinte observațiile în conformitate cu articolele menționate ⁽¹⁾ și având în vedere aceste observații,

întrucât:

1. PROCEDURA

- (1) La 18 februarie 2002, Republica Franceză a transmis Comisiei o notificare cu privire la un proiect de ajutor pentru restructurare în favoarea *Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée* (denumită în continuare „SNCM”) ⁽²⁾, finalizat la 3 iulie 2002 ⁽³⁾. Ajutorul pentru restructurare notificat constă în recapitalizarea SNCM prin intermediul *Compagnie Générale Maritime et Financière* (denumită în continuare „CGMF”) ⁽⁴⁾ pentru suma de 76 milioane EUR.
- (2) Prin scrisoarea din 19 august 2002, Comisia a notificat autoritățile franceze cu privire la decizia de a deschide, în aplicarea articolului 88 alineatul (2) CE, procedura oficială de investigare stipulată la articolul 6 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999 al Consiliului din 22 martie 1999 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE ⁽⁵⁾.
- (3) La 8 octombrie 2002 ⁽⁶⁾, autoritățile franceze au comunicat Comisiei observațiile referitoare la decizia din 19 august 2002 ⁽⁷⁾.
- (4) La cererea autorităților franceze, au fost organizate reuniuni de lucru cu serviciile Comisiei la 24 octombrie 2002, 3 decembrie 2002 și 25 februarie 2003.
- (5) În cadrul deschiderii procedurii, Comisia a primit observații de la două întreprinderi, și anume de la *Corsica Ferries France* (denumită în continuare „CFF”), la 8 ianuarie 2003 ⁽⁸⁾, și de la grupul *Stef-TFE*, la 7 ianuarie 2003, precum și de la diverse colectivități teritoriale franceze, la 18 decembrie 2002 și la 9 și

10 ianuarie 2003. Comisia a transmis aceste observații Franței, pentru comentarii, prin scrisorile din 13 și 16 ianuarie și din 5 și 21 februarie 2003.

- (6) Autoritățile franceze au comunicat Comisiei comentariile asupra observațiilor întreprinderilor CFF și *Stef-TFE* la 13 februarie 2003 ⁽⁹⁾ și 27 mai 2003 ⁽¹⁰⁾.
- (7) La 16 ianuarie 2003, serviciile Comisiei au trimis o cerere de informații suplimentare la care autoritățile franceze au răspuns la 21 februarie 2003.
- (8) Prin scrisoarea din 10 februarie 2003 ⁽¹¹⁾, autoritățile franceze au prezentat argumente în scopul de a demonstra că proiectul de ajutor respectă cu exactitate orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru salvarea și restructurarea întreprinderilor ⁽¹²⁾ (denumite în continuare „orientările din 1999”).
- (9) La 25 februarie 2003 ⁽¹³⁾, autoritățile franceze au transmis o copie a acordului acționarilor care unește SNCM și grupul *Stef-TFE*, la cererea Comisiei.
- (10) Prin Decizia 2004/166/CE din 9 iulie 2003 (denumită în continuare „decizia din 2003”) ⁽¹⁴⁾, Comisia a aprobat, cu anumite condiții, acordarea ajutorului pentru restructurare în beneficiul SNCM, plătit în două tranșe, una de 66 milioane EUR, cealaltă în sumă maximă de 10 milioane EUR, care va urma să fie determinată în funcție de veniturile nete din cedările de active efectuate după adoptarea deciziei din 2003.
- (11) La 13 octombrie 2003, CFF a introdus un recurs în anulare împotriva deciziei din 2003 la Tribunalul de Primă Instanță al CE (denumit în continuare „Tribunalul”) (cauza T-349/03).
- (12) La 8 septembrie 2004, Comisia a decis să considere că modificările solicitate de Franța la 23 iunie 2004, respectiv permutarea navei *Aliso* cu nava *Asco* pe lista navelor pe care SNCM era autorizată să le utilizeze ca urmare a deciziei din 2003 și vânzarea navei *Aliso* în locul navei *Asco*, nu erau de natură să repună în discuție compatibilitatea cu piața comună a ajutorului pentru restructurare autorizat prin decizia din 2003 ⁽¹⁵⁾.

- (13) Prin decizia din 16 martie 2005 (denumită în continuare „decizia din 2005”), Comisia a aprobat plata unei a doua tranșe a ajutorului pentru restructurare, în sumă de 3,3 milioane EUR, ceea ce a ridicat valoarea totală a ajutorului pentru restructurare la 69 292 400 EUR.
- (14) La 15 iunie 2005, în cauza T-349/03, Tribunalul a anulat decizia din 2003 din motive de apreciere eronată a caracterului minimal al ajutorului. Această hotărâre a avut drept consecință revenirea Comisiei în faza procedurii oficiale de investigare, deschisă prin decizia din 19 august 2002, și caducitatea deciziilor din 8 septembrie 2004 și din 16 martie 2005, fondate pe decizia din 2003 anulată.
- (15) La 25 octombrie 2005⁽¹⁶⁾, autoritățile franceze au transmis Comisiei informații cu privire la situația financiară a societății după notificarea planului de ajutor pentru restructurare din 18 februarie 2002.
- (16) La 17 noiembrie 2005⁽¹⁷⁾, autoritățile franceze au furnizat elemente privind actualizarea planului de restructurare din 2002 și reconstituirea capitalurilor proprii ale SNCM⁽¹⁸⁾.
- (17) La 15 martie 2006, autoritățile franceze au transmis Comisiei o notă de sinteză cu privire la piață, planul de afaceri (partea referitoare la venituri) și situația rezultatelor previzionate⁽¹⁹⁾. Alte documente au fost trimise serviciilor Comisiei la 28 martie 2006 și la 7 aprilie 2006⁽²⁰⁾. În această ultimă comunicare, autoritățile franceze au invitat Comisia să ia în considerare faptul că, datorită caracterului de „compensații pentru un serviciu public”, o parte din ajutorul pentru restructurare din 2002, respectiv suma de 53,48 milioane EUR, nu are calitatea de măsură luată în cadrul unui plan de restructurare, ci de măsură care nu constituie ajutor în sensul jurisprudenței *Altmark*⁽²¹⁾ sau ca măsură autonomă și independentă a planului de restructurare în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE.
- (18) La 21 aprilie 2006, un proiect de concentrare prin care societățile Veolia Transport (denumită în continuare „VT”)⁽²²⁾ și Butler Capital Partners (denumită în continuare „BCP”) obțin controlul comun asupra SNCM⁽²³⁾ a fost notificat Comisiei în baza articolului 4 din Regulamentul (CE) nr. 139/2004 al Consiliului⁽²⁴⁾. Comisia a adoptat o decizie de aprobare a acestei operațiuni de concentrare la 29 mai 2006⁽²⁵⁾.
- (19) La 21 iunie 2006⁽²⁶⁾, autoritățile franceze au transmis Comisiei hotărârea din 26 mai 2006 a Ministerului Economiei, Finanțelor și Industriei de aprobare a operațiunilor financiare efectuate de societatea CGMF, decretul nr. 2006-606 din 26 mai 2006 privind trecerea SNCM în sectorul privat, precum și hotărârea din 26 mai 2006 de aprobare a operațiunilor financiare efectuate de SNCF.
- (20) La 7 iunie 2006, au fost transmise Comisiei informații cu privire la delegarea serviciului public și a ajutoarelor cu caracter social în domeniul transporturilor din Corsica⁽²⁷⁾.
- (21) La 13 septembrie 2006, Comisia a decis să deschidă procedura prevăzută la articolul 88 alineatul (2) CE în privința noilor măsuri puse în aplicare în beneficiul SNCM cu integrarea planului de restructurare notificat în 2002⁽²⁸⁾ (decizie denumită în continuare „decizia din 2006”).
- (22) La 16 noiembrie 2006, Franța a transmis Comisiei observațiile sale privind decizia din 2006⁽²⁹⁾.
- (23) Fiind sesizată de anumite părți interesate de o solicitare de prelungire cu o lună a termenului de prezentare a observațiilor⁽³⁰⁾, Comisia a decis să acorde acest termen suplimentar tuturor părților interesate⁽³¹⁾.
- (24) Comisia a primit din partea societăților CFF⁽³²⁾ și STIM d'Orbigny (denumită în continuare „STIM”)⁽³³⁾ observații care au fost transmise autorităților franceze prin scrisoarea din 20 februarie 2007. O altă parte terță interesată a trimis, de asemenea, comentarii care au fost transmise autorităților franceze și pe care le-a retras la 28 mai 2008.
- (25) Autoritățile franceze au comunicat observațiile lor cu privire la comentariile părților terțe interesate la 30 aprilie 2007⁽³⁴⁾.
- (26) La 20 decembrie 2007, CFF a depus o plângere referitoare la ajutoarele de stat împotriva SNCM, în completarea informațiilor transmise la 15 iunie 2007 și la 30 noiembrie 2007. Această plângere se referă la articolul 3 din noua convenție de Delegare a Serviciului Public semnată în iunie 2007 între Colectivitatea teritorială din Corsica și grupul *Compagnie Méridionale de Navigation-SNCM* pentru 2007-2013. Conform CFF, punerea în aplicare a acestei clauze ar mobiliza noi resurse financiare pentru SNCM, de ordinul a 10 milioane EUR pentru anul 2007. De asemenea, potrivit CFF, compensația plătită în beneficiul SNCM în baza obligațiilor de serviciu public ar fi un ajutor de stat – mai mult, unul ilegal, deoarece nu a fost notificat Comisiei.
- (27) Deoarece un anumit număr de informații a fost transmis Comisiei după expirarea termenului stabilit inițial pentru 13 februarie 2007⁽³⁵⁾, Comisia a informat părțile interesate cu privire la decizia de prelungire a termenului de prezentare a observațiilor terților până la 14 martie 2008.
- (28) La 26 martie 2008, Comisia a transmis Franței observațiile părților terțe interesate iar Franța și-a comunicat comentariile la 28 martie 2008, 10 aprilie 2008 și 28 aprilie 2008.

2. IDENTIFICAREA BENEFICIARULUI MĂSURILOR LA CARE SE REFERĂ PREZENTA DECIZIE

- (29) Beneficiarul măsurilor la care se referă prezenta decizie este *Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée* (SNCM), care grupează mai multe filiale din sectorul maritim și care efectuează transport maritim de pasageri, automobile și vehicule grele pe canalele de legătură dintre Franța continentală și Corsica, Italia (Sardinia) și Maghreb (Algeria și Tunisia).
- (30) SNCM este o societate pe acțiuni constituită în 1969 prin fuziunea între *Compagnie générale transatlantique* și *Compagnie de navigation mixte*, ambele înființate în 1850. Cunoscută la momentul respectiv drept *Compagnie générale transméditerranéenne*, a fost redenumită *Société nationale maritime Corse-Méditerranée* în anul 1976, după ce *Société nationale des chemins de fer* (SNCF) a achiziționat o participație la capitalul acesteia. Compania fusese de fapt selectată de guvernul francez pentru a pune în practică principiul continuității teritoriale cu insula Corsica, respectiv alinierea tarifelor la transporturi maritime cu tarifele SNCF pentru transport feroviar, în baza unei convenții încheiate la 31 martie 1976 pentru o perioadă de douăzeci și cinci de ani. *Compagnie générale transatlantique* fusese deja însărcinată de guvernul francez cu transporturile care deserveau Corsica, printr-o convenție anterioară încheiată la 23 decembrie 1948.
- (31) În momentul notificării recapitalizării în anul 2002, SNCM era deținută în procent de 20 % de SNCF și de 80 % de CGMF. După deschiderea capitalului SNCM la 30 mai 2006 (a se vedea considerentul 18 din prezenta decizie), BCP și VT dețineau 38 % și respectiv 28 % din capitalul SNCM, în timp ce CGMF avea 25 % din capital (9 % din capital fiind rezervate salariaților).
- (32) Principalele filiale ale SNCM sunt *Compagnie Méridionale de Navigation* (denumită în continuare „CMN”) ⁽³⁶⁾, *Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie* (CGTH) ⁽³⁷⁾, *Aliso Voyage* ⁽³⁸⁾, *Sud-Cargos* ⁽³⁹⁾, *Société Aubagnaise de Restauration et d'Approvisionnement* (SARA) ⁽⁴⁰⁾, *Ferrytour* ⁽⁴¹⁾ și *Les Comptoirs du Sud* ⁽⁴²⁾.
- (33) Ca urmare a cedării navelor de mare viteză *Aliso*, în luna septembrie 2004, și *Asco* ⁽⁴³⁾, în luna mai 2005, flota SNCM se compune din zece nave[cinci feriboturi ⁽⁴⁴⁾, patru nave mixte (marfă și pasageri) ⁽⁴⁵⁾ și o navă de mare viteză (NGV) care operează în principal din Nisa ⁽⁴⁶⁾] din care șapte în proprietatea societății ⁽⁴⁷⁾.
- (34) În scopul exhaustivității, trebuie amintit că serviciile de transport maritim regulat între porturile din Franța continentală și Corsica au fost asigurate încă din anul 1948 în cadrul unui serviciu public, ai cărui concesionari au fost, între 1976 și 2001, SNCM și CMN, în baza unei convenții cadru încheiate inițial pe o perioadă de douăzeci și cinci de ani. Conform reglementărilor comunitare în vigoare ⁽⁴⁸⁾ și ca urmare a licitației europene ⁽⁴⁹⁾ organizată de colectivitatea teritorială din Corsica ⁽⁵⁰⁾, SNCM și CMN au preluat în comun delegarea serviciului public (denumită în continuare „DSP”) pentru transporturile spre Corsica cu plecare din Marsilia, în schimbul unor compensații financiare pe perioada 2002-2006.
- (35) Deoarece DSP a expirat la sfârșitul anului 2006, serviciu public maritim indicat anterior a făcut obiectul unei noi licitații la nivel european ⁽⁵¹⁾ și a fost atribuit grupului SNCM – CMN, de la 1 mai 2007 până la 31 decembrie 2013, pentru o subvenție de aproximativ 100 milioane EUR pe an.
- (36) În paralel, există obligații ale tuturor operatorilor care deserveau insula referitoare la frecvența transporturilor cu plecare din Toulon și din Nisa. Pe aceste linii, rezidenții corsicani, precum și alte categorii de pasageri beneficiază, din anul 2002 până în 2013, de ajutoare sociale puse în aplicare în temeiul deciziilor Comisiei din 2 iulie 2002 ⁽⁵²⁾ și din 24 aprilie 2007 ⁽⁵³⁾.

3. CONTEXTUL CONCURENȚIAL

- (37) SNCM operează în principal pe două piețe distincte, atât din punct de vedere al traficului de pasageri, cât și al traficului de mărfuri: pe de o parte serviciile de transport spre Corsica și Maghreb cu plecare din Franța și, de pe altă parte, în mod auxiliar, serviciile de transport către Italia și Spania.

3.1. Serviciile de transport pentru Corsica

Transportul de pasageri

- (38) Serviciile de transport de pasageri spre Corsica reprezintă o piață cu un puternic caracter sezonier. Această piață se caracterizează, în fapt, prin vârfuri de frecvență sezoniere, frecvență care poate fi de zece ori mai mare decât cea din luna cea mai puțin aglomerată, ceea ce impune operatorilor să aibă o flotă dimensionată pentru a face față acestor vârfuri. Jumătate din cifra de afaceri este realizată în lunile iulie și august. Mai mult, există un dezechilibru în ceea ce privește sensul de parcurs, chiar în perioada de vârf: în luna iulie, de exemplu, nava pleacă încărcată la capacitate de pe continent, dar la întoarcere este aproape goală. Astfel, gradul anual mediu de ocupare a navelor este relativ scăzut.
- (39) SNCM este operatorul istoric care leagă Corsica de teritoriul continental francez. Schematic, două treimi din activitatea acesteia se realizează între Marsilia și Corsica în cadrul unei delegări de serviciu public; o treime din activitate este reprezentată de legăturile între alte puncte de origine sau de destinație (Nisa-Corsica, Toulon-Corsica, legături internaționale spre Sardinia sau Maghreb).

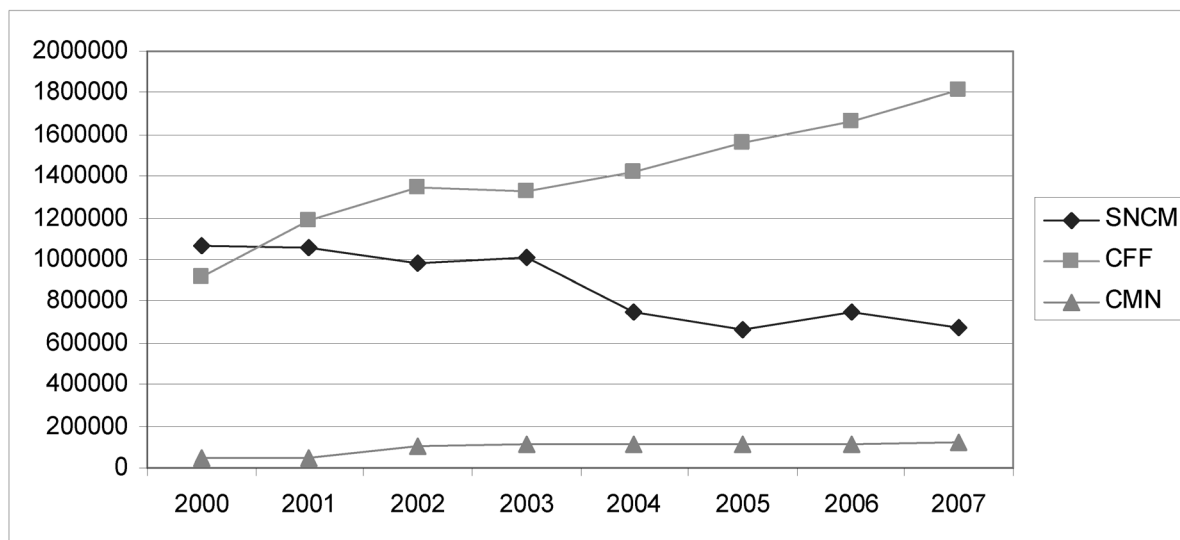
(40) SNCM a funcționat mult timp în situația deținerii monopolului asupra activității sale principale. Cu toate acestea, începând cu anul 1996, societatea se confruntă cu o concurență care s-a dezvoltat foarte rapid. Astfel, societatea *Corsica Ferries France* (CFF) este în prezent actorul care domină legăturile maritime între continent și Corsica, iar cota sa de piață nu încetează să crească. Deși nu este prezentă pe această piață decât din 1996, CFF a avut un trafic de pasageri în creștere cu [...] (*) pe an între 2000 și 2005, iar această creștere continuă. Astfel, în prezent aproape [...] călători pe mare între

continent și Corsica utilizează un vapor al CFF, în timp ce numai [...] utilizează o navă de la SNCM, în timp ce CMN transportă restul de pasageri, respectiv [...].

(41) Poziția ocupată de șapte ani de societatea CFF pe această piață se manifestă și în privința numărului de pasageri transportați pe sezon între Corsica și Franța continentală. Graficul de mai jos arată creșterea cotei de piață a CFF, de la 45 % în 2000 la [...] % în 2007, și a cotei SNCM, de la 53 % la [...] %, în aceeași perioadă, cu o diferență de peste un milion de pasageri transportați.

Graficul 1

Numărul de pasageri transportați pe sezon (mai-septembrie) între Franța continentală și Corsica – din 2000 până în 2007

Sursa: Observatoire régional des transports de la Corse

(42) Cealți concurenți minori ai SNCM în ceea ce privește serviciile de transport pentru Corsica sunt *Compagnie Méridionale de Navigation* (CMN), Moby Lines, Happy Lines și TRIS.

cifrei de afaceri în anul 2007 se bazează pe viabilitatea întreprinderii, deși aceasta a cedat o parte considerabilă din piață în favoarea singurului competitor, a cărui cotă de piață este în prezent mult mai mare.

(43) În ultimii doi ani, oferta SNCM și cotele sale de piață pentru legăturile cu Corsica s-au redus, înregistrând o scădere de [...] % a numărului de locuri (- [...] % pentru serviciile de transport cu plecare din Nisa și - [...] % pentru cele cu plecare din Marsilia).

(45) Piața transportului maritim de pasageri între continent și Corsica a crescut în medie cu 4 % în ultimii 15 ani; această creștere ar trebui să continue cu un procent de [...] % preconizat pentru anul 2008 iar în următorii ani să fie o creștere moderată. Totuși, se pare că pe această piață nu caută să se dezvolte noi actori. Cu ocazia cererii de oferte lansate de Office des Transports de Corse (Oficiul Transporturilor din Corsica) pentru atribuirea, pe perioada 2007-2013, a delegării serviciului public de transport maritim pentru anumite porturi ale Corsicii, nu a apărut nicio altă candidatură în afara celor a CFF și SNCM-CMN, deși exista și posibilitatea unor oferte parțiale pentru o linie dată.

(44) Cu toate acestea, scăderea continuă a cotelor de piață demonstrează că revenirea încrederii din partea pasagerilor, care a fost foarte mult zdruncinată de grevele și tulburările provocate de conflictele sociale din anii 2004 și 2005, în special cu ocazia privatizării întreprinderii, se realizează foarte lent. Aceasta este o condiție esențială pentru stoparea diminuării cotei de piață a SNCM constatată în ultimii ani. În acest context, creșterea

(46) În ceea ce privește principalul concurent al SNCM, CFF, acesta și-a mărit substanțial oferta de locuri, de la 500 000 la [...] milioane între 1999 și 2007 (din care [...] % creștere între 2006 și 2007), ceea ce i-a permis să își sporească traficul (de la [...] milioane în 2005 la [...] milioane în 2007) și să își extindă cota de piață. Această politică se traduce totuși prin grade de ocupare mai puțin ridicate din punct de vedere structural pentru CFF decât pentru SNCM, cu o diferență de ordinul a [...] puncte procentuale în 2007. Pentru SNCM, gradul mediu de ocupare în anul 2007 a crescut la [...] %, ceea ce este normal, ținând cont de puternicul caracter sezonier al pieței (conform celor menționate mai sus).

Transportul de mărfuri

- (47) În ceea ce privește traficul de mărfuri cu Corsica, SNCM deținea în anul 2005 aproximativ [...] % din piața Marsilia-Toulon către Corsica.
- (48) Pentru traficul de mărfuri generale (neînsoțite), SNCM și CMN dispun de un cvasi-monopol de facto. În cadrul contractului de delegare a serviciului public, cele două societăți asigură transporturi frecvente de la Marsilia către toate porturile Corsicii.
- (49) Pentru remorcile însoțite, încărcate pe feriboturi, care reprezintă în total 24 % din traficul de mărfuri generale, măsurat în metri liniari, există o concurență între operatorii de transport de pasageri. SNCM și CMN dețin, de asemenea, majoritatea acestor transporturi însoțite. Ceilalți operatori, în special CFF, dețin 10 % din aceste transporturi, respectiv 2 % din piața globală.
- (50) Pentru vehiculele însoțite⁽⁵⁴⁾, încărcate pe feriboturi (aproximativ 24 % din transportul de mărfuri generale în 2003), SNCM și CMN dețin majoritatea pieței. Cu toate acestea, începând cu 2002, CFF și-a dezvoltat oferta și deține aproximativ [...] % din piață.

3.2. Serviciile de transport pentru Maghreb

- (51) Tunisia și Algeria reprezintă o piață importantă, de aproximativ 5 milioane de pasageri, dominată de transportul aerian. În acest context, transportul maritim reprezintă aproximativ 15 % din fluxul total. În timp ce Algeria reprezintă o piață maritimă semnificativă de ordinul a 560 000 de pasageri, Tunisia reprezintă o piață mai puțin importantă, de ordinul a 250 000 de pasageri.
- (52) Piața transportului maritim din Franța către Maghreb a cunoscut o creștere susținută în ultimii ani, de 13 % între 2001 și 2005. Ținând cont de perspectivele de creștere a turismului în această regiune, transportul maritim ar trebui să cunoască o rată de creștere anuală de 4 % până în anul 2010.

(53) În Algeria, SNCM se situează pe locul doi pe piață, după *Entreprise Nationale de Transport Maritime de Voyageurs* (ENTMV), întreprindere publică algeriană. Cota de piață a SNCM a crescut de la 24 % în 2001 la [...] % în 2005.

(54) SNCM este pe locul doi ca operator pe piața transporturilor către Tunisia, după *Compagnie tunisienne de navigation* (CTN). Cu toate că, începând cu anul 2001, SNCM a pierdut cote de piață în favoarea CTN, plecând de la 44 % și ajungând la [...] % în 2004, în 2005 s-a înregistrat totuși o ameliorare ([...] %).

4. DESCRIEREA MĂSURILOR LA CARE SE REFERĂ PREZENTA DECIZIE

4.1. Recapitalizarea SNCM din 2002

4.1.1. Descriere

- (55) Ca urmare a Deciziei Comisiei din 17 iulie 2002 de autorizare a unui ajutor pentru salvarea SNCM⁽⁵⁵⁾, autoritățile franceze au notificat Comisiei, la 18 februarie 2002, un proiect de ajutor pentru restructurare în beneficiul SNCM. Această măsură constă în recapitalizarea SNCM, prin societatea-mamă CGMF, cu suma de 76 milioane EUR, din care 46 milioane EUR reprezintă cheltuieli de restructurare⁽⁵⁶⁾. Această majorare de capital avea ca obiectiv creșterea capitalurilor proprii ale SNCM de la 30 milioane EUR la 106 milioane EUR.
- (56) Conform orientărilor din 1999, autoritățile franceze au prezentat Comisiei un plan de restructurare⁽⁵⁷⁾ pentru SNCM, cuprinzând cinci puncte:
- (i) o reducere a numărului de traversări și repunerea în funcțiune a navelor societății între diferitele linii (o reducere a curselor către Corsica și o intensificare a curselor pentru Maghreb)⁽⁵⁸⁾;
 - (ii) o reducere a flotei societății cu patru nave, ceea ce trebuia să genereze lichidități de 21 milioane EUR;
 - (iii) cedarea anumitor active imobiliare;
 - (iv) o reducere de aproximativ 12 % a efectivelor⁽⁵⁹⁾, ceea ce, împreună cu o politică salarială rezonabilă, trebuia să permită reducerea cheltuielilor cu echipajele de la 61,8 milioane EUR în 2001 la [...] milioane EUR în medie din anul 2003 până în 2006 și a cheltuielilor la sol de la 50,3 milioane EUR în 2001 la [...] milioane EUR, în aceeași perioadă;
 - (v) desființarea a două din filialele societății, *Compagnie Maritime Toulonnaise* și *Corsica Marittima*, ale căror activități reziduale urmau să fie preluate de SNCM.

- (57) În urma observațiilor formulate de Comisie în decizia din 19 august 2002, autoritățile franceze au prezentat, în scrisoarea din 31 ianuarie 2003, îmbunătățirile aduse planului de restructurare cu privire la următoarele:
- angajamente și precizări privind politica salarială;
 - un plan de reducere a costurilor la achizițiile intermediare;
 - un angajament al SNCM de a nu provoca un război tarifar cu concurenții săi care operează transporturi spre Corsica.
- (58) În ceea ce privește ultimul punct, autoritățile franceze precizează că „SNCM își ia acest angajament fără rezerve, deoarece societatea consideră că un război tarifar din partea sa nu ar corespunde nici poziției sale strategice, nici intereselor sale, deoarece acest lucru ar conduce la o reducere a încasărilor, nici practicilor sale obișnuite și competențelor sale”.
- (59) În planul lor de restructurare, autoritățile franceze au prezentat Comisiei un model financiar detaliat pentru perioada 2002-2007 în baza estimării cifrelor medii în legătură cu o serie de variabile⁽⁶⁰⁾. Proiecțiile financiare arată, între altele, o revenire la profituri curente pozitive, începând din 2003.

Tabelul 1

Modelul financiar pentru perioada 2002-2007

(în milioane EUR)

	2000	2001	2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	Realizat	Realizat	Plan	Realizat	Plan	Plan	Plan	Plan	Plan
Cifra de afaceri	204,9	204,1	178	205,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Subvenții de exploatare	85,4	86,7	74,5	77,7	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Rezultat curent	- 14,7	- 5,1	1,2	- 5,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Rezultat net	- 6,2	- 40,4	23	4,2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Fonduri proprii	67,5	29,7	119	33,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Datorii financiare nete (fără leasing)	135,8	134,5	67,7	144,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Indicatori financiari					[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Rezultat curent/CA + subvenții	- 5 %	- 2 %	0 %	- 2 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Fonduri proprii/datorii în bilanț	50 %	22 %	176 %	23 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

Cifrele pentru 2000, 2001 și 2002 sunt extrase din rapoartele anuale pe 2001 și 2002 ale SNCM.

(60) Aportul de capital de 76 milioane EUR, precum și revenirea la rentabilitatea în exploatare preconizată începând din 2003 au permis, conform autorităților franceze, creșterea capitalurilor proprii de la un nivel de aproximativ 30 milioane EUR la finele anului 2001 la 120 milioane EUR pe termen scurt (2003), apoi la [...] milioane EUR la încheierea planului (2006-2007). Acest lucru trebuia să permită o reducere a datoriei financiare, de la 145 milioane EUR în 2002, până la niveluri între [...] și [...] milioane EUR din 2003 până în 2005. În ultimii ani ai planului, societatea a prevăzut o creștere a datoriilor pentru reinnoirea uneia sau a două din nave (proprietate integrală).

(61) Autoritățile franceze au furnizat, de asemenea, un studiu de sensibilitate al rezultatelor scontate, în raport cu ipotezele de lucru legate de traficul pe diferitele linii. Pe această bază, diversele simulări arată că SNCM ar trebui să redobândească rentabilitatea în cazul cifrelor preconizate.

4.1.2. *Determinarea valorii de recapitalizare*

- (62) Metoda aleasă de autoritățile franceze ⁽⁶¹⁾ pentru a determina valoarea recapitalizării constă în calcularea nevoii de finanțare pe baza raportului mediu dintre fondurile proprii și datoriile financiare constatată în anul 2000 în cinci companii maritime europene. În ciuda disparităților dintre bilanțurile acestor societăți, media determinată de autoritățile franceze s-a stabilit la 79 %. Autoritățile franceze susțin că proiecțiile financiare pe perioada 2002-2007 determină un raport mediu de 77 % între capitalurile proprii și datoriile financiare, capitalurile proprii urmând să ajungă la 169 milioane EUR în 2007. Un asemenea nivel al fondurilor proprii trebuia obținut printr-o recapitalizare de 76 milioane EUR și prin reușita acțiunilor prevăzute în planul de restructurare.

4.2. **Măsuri luate după recapitalizarea din 2002**4.2.1. *Observație preliminară*

- (63) Recapitalizarea și planul de restructurare din 2002 nu au adus profiturile scontate și, începând cu anul 2004, situația economică și financiară a SNCM s-a degradat puternic. La această degradare au contribuit atât factori interni (conflicte sociale, realizarea insuficientă și tardivă a obiectivelor de productivitate, pierderea unor cote de piață) și factori din exteriorul SNCM (atractivitatea mai slabă a destinației Corsica, câștigarea de către CFF a unor cote de piață, erori de management din partea statului ⁽⁶²⁾, cât și majorarea costului combustibililor.
- (64) Astfel, rezultatul curent al SNCM s-a stabilit la – 32,6 milioane EUR în 2004 și – 25,8 milioane EUR în 2005. Rezultatul net, pe de altă parte, a fost de – 29,7 milioane EUR în 2004 și de – 28,8 milioane EUR în 2005.
- (65) Degradarea situației economice și financiare a SNCM a determinat autoritățile franceze să cedeze și alte active decât ceea ce se prevedea în planul de restructurare din 2002 și ceea ce se cerea prin decizia din 2003 și să lanseze o procedură de căutare a unor parteneri privați.

Tabelul 2

Lista activelor cedate de SNCM începând cu anul 2002 ⁽⁶³⁾

	Venit net din cedări	Data
Cedări propuse în notificarea din 2002 (în EUR)	25 165 000	
Aliso (în locul Asco, conform Deciziei Comisiei din 8 septembrie 2004)	[...]	30.9.2004
Napoléon	[...]	6.5.2002
Monte Rotondo	[...]	31.7.2002
Liberté	[...]	27.1.2003
Ansamblul imobiliar Schuman	[...]	20.1.2003
Cedări suplimentare impuse de Comisie prin decizia din 9 iulie 2003 (în EUR)	5 022 600	
SCI Espace Schuman	[...]	24.6.2003
Southern Trader	[...]	22.7.2003
Someca	[...]	30.4.2004
Amadeus	[...]	12.10.2004
CCM	[...] (!)	—

	Venit net din cedări	Data
Cedări suplimentare intervenite după decizia din iulie 2003 (în milioane EUR)	12,6	
Asco	[...]	24.5.2005
Sud Cargos	[...]	15.9.2005
Vânzări de apartamente din parcul imobiliar al SNCM (ocupate în trecut de angajați ai SNCM)	[...]	septembrie 2003-2006
Total (în milioane EUR)	42,385	

(¹) [...]

4.2.2. Măsurile luate după recapitalizarea din 2002

(66) La sfârșitul unui proces de selecție deschis, transparent și nediscriminatoriu (⁶⁴), la 13 octombrie 2005 s-a ajuns la un acord între stat, BCP și VT într-un context social și financiar foarte dificil. VT este astfel operatorul industrial al SNCM (participație de 28 %), în timp ce BCP este acționarul de referință, cu o participație de 38 %. Statul s-a angajat, mai ales în privința salariaților, să rămână acționar al societății cu o cotă de 25 % (⁶⁵). BCP și VT au stabilit un plan de afaceri pentru SNCM, care a fost comunicat Comisiei Europene la 7 aprilie 2006.

Conținutul protocolului de acord

(67) Protocolul de acord, prin care 75 % din capitalul SNCM este transferat cumpărătorilor privați, a fost semnat la 16 mai 2006 între părți (BCP, VT și CGMF).

(68) În secțiunea II a protocolului de acord, se prevede că CGMF se obligă să aprobe, să subscrie și să verse integral o majorare a capitalului SNCM, în valoare totală de 142,5 milioane EUR.

(69) Ca urmare a majorării de capital, se prevede reducerea capitalului social al SNCM prin anulare de acțiuni, în vederea atingerii minimumului legal pentru o societate pe acțiuni care nu solicită asistență.

(70) În completarea majorării de capital, CGMF se obligă să pună la dispoziția SNCM, sub forma unui avans în cont curent, suma de 38,5 milioane EUR. Acest avans în cont curent, care va fi vărsat de SNCM unui depozitar (banca CIC), este destinat finanțării părții de costuri așa-zise „de generozitate” care ar completa sumele datorate, conform dispozițiilor legale și contractuale, în eventualitatea punerii în aplicare de către cumpărători a unui plan de reducere a efectivelor (⁶⁶). Plata compensațiilor care suplimentează indemnizațiile primite, conform dispozițiilor legale și contractuale, se face în mod individual și nominal către salariații care au părăsit întreprinderea și al căror contract de muncă a fost desfășurat.

(71) În continuarea acestor operațiuni, secțiunea III a protocolului de acord prevede că CGMF cedează cumpărătorilor privați acțiunile sale reprezentând 75 % din totalul acțiunilor care constituie capitalul social al întreprinderii și [...] destinat finanțării părții din planul social care acoperă alte aspecte decât obligațiile contractuale și legale.

(72) De asemenea, secțiunea III a protocolului de acord prevede subscrierea, comună și concomitentă, de către cumpărători și de către CGMF, a unor acțiuni noi, pentru suma totală de 35 milioane EUR, și a unui aport în cont curent de 8,75 milioane EUR de către BCP/VT, pus la dispoziția SNCM în funcție de nevoile de numerar ale acesteia. La punctul III.2.7 al protocolului de acord se prevede că valoarea acțiunilor CGMF este egală, în orice moment, cu valoarea lor nominală inițială majorată cu [...] % din valoarea nominală vărsată, înmulțită cu $J/365$, J fiind numărul de zile care au trecut de la data realizării, cu deducerea oricărei sume primite (de exemplu dividende). Aceste modalități nu se aplică în caz de reorganizare sau de lichidare judiciară a societății.

(73) Protocolul de acord (secțiunea III.5) conține o clauză rezolutorie de cesiune a SNCM, care poate fi exercitată concomitent de către cumpărători în cazul survenirii unuia din evenimentele următoare, în măsura în care aceste ipoteze ar avea ca efect repunerea în discuție a credibilității planului lor de afaceri și a redresării societății:

— neatribuirea contractului de delegare a serviciului public de transport maritim pe direcția Corsica pentru perioada începând cu 1 ianuarie 2007 [...];

— orice decizie negativă a Comisiei Europene sau o hotărâre a Tribunalului sau a Curții de Justiție, precum o respingere a operațiunii sau impunerea unor condiții, cu impact semnificativ asupra valorii societății, [...].

- (74) Secțiunea VII a protocolului de acord prevede că CGMF își asumă o parte din angajamentele sociale ale SNCM, precum cheltuielile legate de societățile de ajutor reciproc ale pensionarilor săi, pentru o valoare estimată la 15,5 milioane EUR, calculată din ziua transferului proprietății întreprinderii.
- (75) Modalitățile de guvernare a societății sunt precizate în secțiunea IV a protocolului de acord. Se prevede că se va proceda la o modificare a modului de administrare a SNCM, care va fi transformată în societate pe acțiuni cu consiliu de administrație și consiliu de supraveghere. Acesta din urmă va fi compus din 10, apoi din 14 membri. Președinția consiliului va fi atribuită provizoriu unui reprezentant al statului. Dacă DSP este atribuită SNCM, președintele Consiliului de supraveghere va fi înlocuit de un reprezentant al BCP. La rândul său, consiliul de administrație are funcția de a asigura administrarea operațională a SNCM.
- (76) La 26 mai 2006, guvernul francez a ratificat cesiunea SNCM, conform măsurilor specificate anterior.

Măsurile

- (77) În lumina celor menționate anterior, protocolul de acord conține trei tipuri de măsuri de stat care justifică analiza în ceea ce privește regimul comunitar al ajutoarelor de stat:
- transferul în proporție de 100 % a SNCM la un preț negativ de 158 milioane EUR (aport în capital de 142,5 milioane EUR și asumarea responsabilității pentru cheltuielile societăților de ajutor reciproc, pentru o sumă de 15,5 milioane EUR);
 - avansul în cont curent dat de către CGMF pentru suma de 38,5 milioane EUR în favoarea personalului disponibilizat al SNCM;
 - majorarea de capital de 8,75 milioane EUR subscrisă de CGMF împreună și concomitent cu aportul de 26,25 milioane EUR realizat de către VT și BCP.

5. OBIECTUL PREZENTEI DECIZII

- (78) Prezenta decizie se referă la măsurile puse în aplicare de Franța în beneficiul SNCM începând de la 18 februarie 2002, respectiv:
- aportul în capital din partea CGMF la SNCM, în valoare de 76 milioane EUR în anul 2002 (din care 53,48 milioane EUR pentru obligații privind serviciul public, iar restul ca ajutor pentru restructurare);
 - prețul negativ de vânzare al SNCM, plătit de către CGMF, în valoare de 158 milioane EUR;
 - contribuția de 8,75 milioane EUR a CGMF;

— asumarea de către CGMF a responsabilității pentru anumite măsuri sociale suplimentare, în valoare de 38,5 milioane EUR.

- (79) Prezenta decizie nu face referire la analiza compensațiilor financiare primite de către SNCM sau pe care aceasta trebuie să le primească pentru obligații de serviciu public pentru perioada 2007-2013, acestea făcând obiectul unei proceduri distincte.

6. MOTIVE CARE AU CONDUS LA ADOPTAREA DECIZIILOR DIN 2002 ȘI 2006 ALE COMISIEI

6.1. Deschiderea procedurii oficiale de investigare din 2002

- (80) În decizia de deschidere a procedurii din 19 august 2002, Comisia, deși a recunoscut caracterul de întreprindere aflată în dificultate al SNCM, și-a exprimat unele dubii cu privire la compatibilitatea măsurii notificate cu criteriile expuse la punctul 3.2.2 din orientările din 1999 aflate în vigoare în acel moment.
- (81) Comisia și-a exprimat anumite dubii privind planul de restructurare, având în vedere lipsa unei analize a cauzelor pierderilor întreprinderii. În special, Comisia a adresat întrebări referitoare la legătura dintre pierderile respective și obligațiile de serviciu public, impactul politicii SNCM de achiziție a navelor asupra conturilor de profit și pierdere ale societății și măsurile prevăzute pentru creșterea productivității întreprinderii.
- (82) Mai mult, Comisia a subliniat anumite lacune ale planului de restructurare, în special lipsa unor măsuri concrete de reducere a valorii consumurilor intermediare și lipsa indicilor privind politica tarifară a SNCM în viitor.
- (83) De asemenea, Comisia a ridicat întrebări cu privire la pertinenta metodei de calcul utilizate de autoritățile franceze pentru a decide valoarea recapitalizării și la anumite ipoteze care au stat la baza simulărilor financiare efectuate.

6.2. Extinderea procedurii oficiale de investigare din 2006

- (84) Prin decizia din 13 septembrie 2006, Comisia a decis să extindă procedura oficială de investigare din 2002 la măsurile prevăzute în cadrul transferului SNCM în sectorul privat.
- (85) În primul rând, ținând cont de invitația autorităților franceze din 7 aprilie 2006 (a se vedea considerentul 17 din prezenta decizie) de investigare a unei părți din valoarea aportului în capital din anul 2002 în lumina jurisprudenței *Altmark*, Comisia a ridicat semne de întrebare, din acest punct de vedere, cu privire la respectarea condițiilor (în special a doua și a patra) puse de judecătorul comunitar în hotărârea respectivă⁽⁶⁷⁾.

- (86) În ipoteza în care această sumă s-ar califica drept ajutor compatibil în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE, Comisia a estimat, în decizia din 2006, că noua valoare a ajutorului care trebuie evaluată în sensul orientărilor privind ajutoarele ar fi de 15,81 milioane EUR. În măsura în care valoarea ajutorului pentru restructurare ar fi sensibil mai mică decât cea notificată în 2002 și aprobată în 2003, Comisia și-a exprimat dubiile cu privire la oportunitatea menținerii tuturor măsurilor compensatorii impuse SNCM prin decizia din 2003.
- (87) De asemenea, Comisia și-a exprimat îndoielele în privința respectării condițiilor impuse prin decizia din 2003, și anume principiul de *price leadership* și numărul de curse dus-întors pe direcția Corsica.
- (88) În ceea ce privește prețul negativ de vânzare al SNCM, Comisia a exprimat dubii față de conformitatea cu principiul investitorului privat în economia de piață în ceea ce privește recapitalizarea de către stat înaintea vânzării SNCM. În special, Comisia a exprimat îndoiele privind valabilitatea calculului costurilor de lichidare pe care statul acționar ar fi obligat să le achite în cazul lichidării SNCM.
- (89) Comisia a pus la îndoială faptul că măsurile financiare ar putea fi justificate în temeiul orientărilor privind ajutoarele pentru salvare și restructurare.
- (90) Între altele, Comisia a exprimat îndoiele în privința celei de-a doua recapitalizări de 8,75 milioane EUR, în legătură cu respectarea principiilor de concomitență între investiția privată și cea publică și identitatea condițiilor de subscriere în sensul jurisprudenței.
- (91) Comisia a emis, de asemenea, dubii în privința faptului că măsurile sociale suplimentare de 38,5 milioane EUR pentru ajutoare acordate persoanelor ar putea constitui un avantaj indirect pentru întreprindere. Comisia a subliniat, de asemenea, riscul de contradicție cu luarea în considerare a indemnizațiilor suplimentare de concediere ca parte din riscurile suportate de un investitor avizat.
- (92) Prin scrisoarea din 7 aprilie, precum și în cadrul observațiilor prezentate în urma deciziei din 2006, autoritățile franceze invită Comisia să constate că, datorită caracterului de „compensație pentru obligația de serviciu public” pentru perioada 1991-2001, o parte din majorarea de capital din 2002, respectiv 53,48 milioane EUR, nu constituie ajutor de stat în lumina jurisprudenței *Altmark*, considerând, efectiv, că cele patru condiții stabilite de respectiva jurisprudență sunt îndeplinite în cazul în speță.
- (93) Referitor, în mod special, la cea de-a doua condiție *Altmark*, autoritățile franceze subliniază că, în termenii hotărârii *Altmark*, numai parametrii de calcul trebuie stabiliți în prealabil, în mod obiectiv și transparent. Or, în speță, acestea precizează că suma de 53,48 milioane EUR a fost plătită în noiembrie 2003 în baza parametrilor de calcul stabiliți înainte de perioada în cauză (1991-2001) ⁽⁶⁸⁾.
- (94) Din momentul respectiv, după cum susține Franța, faptul că plata reevaluării pentru subcompensații intervine *a posteriori* nu pune sub semnul întrebării concluzia sa conform căreia parametrii de calcul în baza cărora s-a calculat compensația de 53,48 milioane EUR erau în mod clar stabiliți în mod obiectiv și transparent înainte de executarea misiunilor de serviciu public.
- (95) În ceea ce privește a patra condiție *Altmark*, autoritățile franceze consideră că aceasta vizează caracteristicile unei întreprinderi însărcinate cu o misiune de serviciu public, care corespunde descrierii unui bun gestionar mediu, însă nu face nicio referire la cerințe de rentabilitate minimă sau medie pentru întreprinderea în cauză.
- (96) Din acest punct de vedere, autoritățile franceze consideră că SNCM poate beneficia de „prezumția de bună gestiune” pe perioada 1991-2001 și că împotriva acestuia nu ar trebui reținută nicio „prezumție de gestionare necorespunzătoare” pentru singurul motiv că a suferit pierderi financiare în perioada 1991-2001. Conform autorităților franceze, pierderile SNCM nu s-ar datora unei gestionări necorespunzătoare, ci rigidității convențiilor subscrise în 1991 și 1996, precum și brusca perturbare a pieței istorice a acestei societăți din cauza trecerii de la situația de monopol la un mediu puternic concurențial. SNCM s-ar fi comportat, așadar, ca o întreprindere moderat de bine gestionată.
- (97) Franța subliniază că operatorul public este singura întreprindere capabilă să își asume aceste obligații în ceea ce privește regularitatea anuală și frecvența serviciilor și aceasta în ciuda apariției în 1996 a unui operator privat, care nu exploata decât anumite linii și numai în sezonul de vârf. Nu există de altfel *stricto sensu* o întreprindere ale căror costuri să poată servi ca referință pentru a determina dacă nivelul compensației acordate SNCM depășește sau nu costurile necesare generate de executarea obligațiilor de serviciu public. Va fi, așadar, delicat, conform autorităților franceze, să se realizeze o comparație între structura de costuri a SNCM și cea a altor companii maritime, ținând cont de caracteristicile specifice ale activității acestuia și de piața pe care operează.

7. POZIȚIA AUTORITĂȚILOR FRANCEZE

7.1. Referitor la recapitalizarea din 2002

7.1.1. Referitor la suma de 53,48 milioane EUR în lumina jurisprudenței *Altmark*

7.1.1.1. Respectarea celor patru criterii *Altmark*

- (92) Prin scrisoarea din 7 aprilie, precum și în cadrul observațiilor prezentate în urma deciziei din 2006, autoritățile franceze invită Comisia să constate că, datorită caracterului de „compensație pentru obligația de serviciu public” pentru perioada 1991-2001, o parte din majorarea de capital din 2002, respectiv 53,48

- (98) În ciuda imposibilității practice de a găsi o întreprindere care să poată servi ca punct de referință pentru această perioadă, Franța consideră că s-a străduit să furnizeze, în cursul corespondenței cu Comisia în 2005 și 2006, elemente obiective și justificabile care să permită stabilirea caracterului de „întreprindere mijlocie, bine gestionată și dispunând de mijloacele corespunzătoare” al SNCM și să constate că cel de-al patrulea criteriu impus de hotărârea *Altmark* este îndeplinit ⁽⁶⁹⁾.
- (99) Franța consideră, de asemenea, că o comparație fondată pe elementele disponibile referitoare la structura de costuri a CFF și la cea a SNCM este departe de a contrazice prezumția de bună gestiune a SNCM, mai ales pentru că ele nu permit în niciun caz luarea în considerare a unei părți deloc neglijabile a costurilor activității de serviciu public care privește transportul de mărfuri.
- (100) Pe de altă parte, Franța afirmă că, într-un caz de genul acesta, se poate considera că jurisprudența care a condus la hotărârea *Altmark* (în special hotărârea *Ferring*) trebuie înțeleasă doar ca o verificare a absenței unei supracompensări. În această privință, autoritățile franceze arată că subvențiile acordate nu au depășit costurile efectiv suportate de SNCM în virtutea obligațiilor de serviciu public de care era responsabilă, așa cum a arătat Comisia în decizia din 30 octombrie 2001 ⁽⁷⁰⁾.
- (101) În fine, autoritățile franceze afirmă că faptul că jurisprudența *Altmark* se aplică pentru convenția DSP din 2002-2006 ar trebui să contribuie la eliminarea semnelor de întrebare privind aplicabilitatea acestei jurisprudențe la compensațiile pentru cheltuielile de serviciu public pentru perioada 1991-2001. În realitate, conform opiniei Franței, compensațiile acordate din 1991 până în 2001 și din 2002 până în 2006 au avut același caracter, în măsura în care parametrii de definire a acestora, respectiv cerințe stricte de serviciu public, prezența unei singure întreprinderi capabilă să își asume aceste cerințe și o schemă de analiză a costurilor de exploatare, sunt identici.
- (102) În concluzie, Franța este de părere că existența obligațiilor de serviciu public, combinată cu lipsa supracompensării în perioada 1991-2001, confirmă respectarea celor patru condiții *Altmark*.

7.1.1.2. Compatibilitatea sumei de 53,48 milioane EUR în lumina articolului 86 alineatul (2) CE

- (103) În cazul în care Comisia ar ajunge la concluzia că această intervenție constituie un ajutor de stat în înțelesul articolului 87 alineatul (1) CE, autoritățile franceze estimează că această măsură autonomă și independentă a planului de restructurare din 2002 este compatibilă în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE, această bază de compati-

bilitate nefiind contestată de Tribunal în hotărârea din 2005.

- (104) Autoritățile franceze insistă asupra faptului că, în cazul de față, suma în cauză este o măsură care nu ar trebui apreciată în lumina orientărilor din 1999 sau din 2004 privind ajutoarele pentru restructurare și, mai ales, nu ar trebui luată în considerare în momentul evaluării condițiilor impuse pentru planul din 2002. În realitate, conform afirmațiilor Franței, orientările din 2004 privind ajutoarele pentru restructurare (considerentul 68) nu ar putea justifica integrarea celor 53,48 milioane EUR în ajutorul pentru restructurare.
- (105) Din acest punct de vedere, Franța afirmă că suma de 53,48 milioane EUR reprezentând compensații de serviciu public pentru perioada 1991-2001 nu este o măsură acordată în timpul restructurării, indiferent dacă este vorba de planul de restructurare notificat în 2002 sau de o actualizare a acestuia, ci este o măsură care precede planurile de restructurare în cauză. În plus, autoritățile franceze evidențiază că o măsură vizând compensarea costurilor pe care trebuie să le suporte întreprinderile pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public nu are caracterul unui ajutor pentru restructurare, așa cum este definit acesta în orientări.
- (106) Autoritățile franceze estimează că, chiar dacă această sumă a fost notificată în cadrul unei injecții financiare globale ca ajutor pentru restructurare, Comisia nu depinde de definițiile adoptate de statele membre ci, din contră, ei îi revine rolul, dacă este necesar, de a redefini o măsură ca nefiind un ajutor de stat sau, în caz contrar, de a califica o măsură luată de stat ca ajutor, chiar dacă statul membru în cauză nu a prezentat-o astfel.

7.1.2. Referitor la soldul notificat ca ajutor pentru restructurare

- (107) În lumina celor de mai sus, Franța estimează că, dacă suma de 53,48 milioane EUR este considerată ca neavând elemente de ajutor sau dacă este definită ca ajutor compatibil în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE, suma ajutorului care trebuie considerat ajutor pentru restructurare, conform notificării din 2002, nu s-ar mai ridica la 76 milioane EUR, ci la 15,81 milioane EUR.

7.2. Referitor la măsurile ulterioare recapitalizării din 2002

- (108) Franța amintește, în primul rând, că gravitatea mișcărilor sociale din 2004/2005 și deteriorarea situației economice și financiare a SNCM au determinat statul acționar să lanseze, în ianuarie 2005, o procedură de selectare a unor investitori privați și să pună în aplicare măsuri de urgență (în special vânzarea navei *Asco* și participația în societatea *Sud Cargos* ⁽⁷¹⁾).

7.2.1. Referitor la prețul de vânzare negativ al SNCM

- (109) În aplicarea jurisprudenței comunitare în materie, autoritățile franceze invită Comisia să ia în considerare faptul că prețul de vânzare negativ al SNCM de 158 milioane EUR nu conține nicio măsură care poate fi definită ca ajutor în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, atât timp cât statul francez s-a comportat ca un investitor privat în economia de piață.
- (110) În primul rând, Franța subliniază că prețul final de 158 milioane EUR, inferior prețului negativ pe care-l cereau inițial cumpărătorii după auditul efectuat de aceștia la SNCM, este rezultatul unei negocieri a transferului de control realizată în cadrul unei proceduri transparente, nediscriminatorii și deschise de licitație concurențială și, din acest motiv, constituie un preț de piață.
- (111) Franța consideră că, atât timp cât această căutare a unui partener privat pentru SNCM a fost realizată în cadrul unei proceduri deschise, transparente și nediscriminatorii de licitație concurențială, la sfârșitul căreia s-a selectat cea mai bună ofertă, prețul de vânzare este un preț de piață.
- (112) Conform autorităților franceze, vânzarea la prețul negativ de 158 milioane EUR a avut loc în condițiile cele mai avantajoase pentru stat, în conformitate cu jurisprudența comunitară și cu practica decizională a Comisiei și nu conține, așadar, niciun element de ajutor. În realitate, Franța estimează că acest preț negativ este inferior costurilor de lichidare pe care statul ar fi trebuit să le suporte în cazul lichidării întreprinderii.
- (113) Această concluzie se impune aplicând atât abordarea rezultată din jurisprudența Curții de Justiție a Comunităților Europene [denumită în continuare jurisprudența *Gröditzer* ⁽⁷²⁾], cât și abordarea bazată pe analiza costurilor de lichidare efective ale SNCM [decizia ABX ⁽⁷³⁾].
- (114) Referitor la prima metodă bazată pe jurisprudența *Gröditzer*, Franța arată că această hotărâre a confirmat aprecierea Comisiei în decizia din 8 iulie 1999, conform căreia „numai valoarea de lichidare [...] a activelor, [...], trebuie luată în considerare drept cost al lichidării” ⁽⁷⁴⁾.
- (115) Din acest punct de vedere, rapoartele CGMF ⁽⁷⁵⁾ și Oddo-Hastings ⁽⁷⁶⁾ estimează valoarea de lichidare a activelor la un minimum de [...] milioane EUR la data de 30 septembrie 2005 ⁽⁷⁷⁾.
- (116) În consecință, în măsura în care statul, în calitate de proprietar acționar al unei societăți, nu este responsabil pentru datoriile acesteia, decât până la maximum valoarea de lichidare a activelor societății (jurisprudența „Hytasa” ⁽⁷⁸⁾), Franța afirmă că valoarea de lichidare a activelor societății, estimată la cel puțin [...] milioane EUR, este net superioară prețului negativ de vânzare de 158 milioane EUR.
- (117) Referitor la a doua metodă, Franța arată că aceasta rezultă din decizia Comisiei privind ajutorul de stat pus în aplicare de Belgia în favoarea societății ABX Logistics, în care Comisia a examinat un preț de vânzare negativ care are, la fel ca în cazul de față, caracterul unui preț de piață, prin comparație cu costurile pe care statul acționar le-ar fi suportat efectiv în cadrul unei lichidări amiabile sau judiciare, conform expertizei realizate de un expert independent. Conform afirmațiilor Franței, Comisia recunoaște în special în această decizie valabilitatea unui anumit număr de costuri care pot rezulta dintr-o acțiune în acoperirea pasivului inițiată de creditorii sau din lichidarea celorlalte ramuri ale grupului care își lichidează filiala.
- (118) În baza rapoartelor CGMF și Oddo-Hastings menționate anterior, autoritățile franceze estimează că totalitatea costurilor reale pe care le-ar fi suportat Republica Franceză în calitate de acționar ar fi fost între [...] și [...] milioane EUR la data de 30 septembrie 2005.
- (119) Această metodă ține în special cont de riscul ca statul francez să fi fost acționat în justiție pentru „acoperirea pasivului” dacă o instanță l-ar fi considerat administratorul în fapt al SNCM. Autoritățile franceze estimează că riscul de acțiune în acoperirea pasivului nu poate fi eliminat, având în vedere, în special, un precedent judecat de Curtea de Casație în Franța ⁽⁷⁹⁾. Astfel, în mai multe mesaje adresate Comisiei, autoritățile franceze susțin că ipoteza unei condamnări a statului, de către un judecător național, la plata datoriilor întreprinderii pe care o conduce constituie un scenariu mai mult decât plauzibil și că această ipoteză ar trebui luată în considerare la calcularea costurilor efective ale unei eventuale lichidări a SNCM.
- (120) La 30 septembrie 2005, valoarea reziduală a activului SNCM (respectiv [...] milioane EUR) era, după achitarea datoriilor privilegiate, de [...] milioane EUR. Celelalte elemente de cost luate în considerare pentru acțiunea în acoperirea pasivului împotriva statului conțin în special costurile de reziliere a principalelor contracte de exploatare, costurile legate de rezilierea condițiilor de leasing al navelor și achitarea datoriilor negarantate, ceea ce ar conduce la o insuficiență a activelor la nivelul a [...] milioane EUR. Autoritățile franceze consideră că statul ar fi fost condamnat la plata a [...]-% din această sumă.
- (121) Pe de altă parte, autoritățile franceze consideră că, din cauza legăturii de dependență cu SNCM și conform unei alte jurisprudențe franceze ⁽⁸⁰⁾, lichidarea întreprinderii ar fi putut determina judecătorul să ordone plata de daune-interese către salariați. În conformitate cu această jurisprudență, autoritățile franceze estimează că mai mult ca sigur un judecător ar fi fixat suma compensațiilor suplimentare în baza compensațiilor care ar fi fost plătite în cadrul unui plan social prezentat înainte de lichidare.

(122) Aplicând jurisprudența *Aspocomp* la cazul de față, Franța consideră că statul ar fi fost obligat să plătească indemnizații suplimentare de concediere la un cost total cuprins între [...] și [...] milioane EUR, ceea ce ar fi condus în final la un cost total de lichidare, suportat de stat, cuprins între [...] și [...] milioane EUR.

(123) Conform acestei abordări, analiza costurilor efective la care ar fi fost obligat statul acționar demonstrează că, pentru stat, costul de vânzare a SNCM la un preț negativ de 158 milioane EUR este mai mic decât costul efectiv pe care ar fi trebuit să-l suporte în cazul lichidării judiciare a întreprinderii.

(124) În concluzie, autoritățile franceze consideră că această sumă nu ar trebui considerată ajutor de stat.

7.2.2. Referitor la aportul comun al acționarilor

(125) Franța consideră că în cadrul acestei participații s-a comportat ca un investitor avizat pentru că, pe de o parte, a intervenit în mod concomitent și minoritar alături de BCP și VT și, pe de altă parte, această participație beneficiază de o remunerație în capital fixă de [...] % pe an, ceea ce scutește statul de riscul execuției planului de afaceri. Într-adevăr, Franța arată că această rată de rentabilitate este foarte satisfăcătoare pentru un investitor privat⁽⁸¹⁾. Ea precizează totuși că nu ar fi datorate niciun fel de remunerații în cazul redresării sau lichidării judiciare a SNCM sau a executării clauzei rezolutorii de către cumpărători.

7.2.3. Referitor la măsurile sociale suplimentare (ajutor pentru persoane)

(126) Franța consideră, invocând practica decizională a Comisiei, în special în dosarul SFP – *Société française de production*⁽⁸²⁾, că această finanțare constituie un ajutor pentru persoane care nu aduce beneficii întreprinderii. Prin urmare, punerea în aplicare, cu ajutorul fondurilor publice, de măsuri sociale suplimentare în favoarea persoanelor concediate, fără ca aceste măsuri să scutească angajatorul de obligațiile sale normale, ține de politica socială a statelor membre și nu constituie ajutor de stat.

7.2.4. Concluzie

(127) În cazul în care Comisia trebuie totuși să califice ca ajutor de stat toate noile măsuri sau o parte din acestea, Franța atrage atenția Comisiei că noile măsuri, datorită faptului că asigură revitalizarea SNCM, permit menținerea unui joc concurențial pe piața în cauză, în special pe piața serviciilor de transport pe direcția Corsica. Acest element, conform afirmațiilor Franței, este unul dintre principiile orientărilor privind salvarea unei întreprinderi aflate în dificultate, așa cum subliniază Comisia în prezentul dosar]alineatul (283) din decizia anulată a Comisiei] și Tribunalul în hotărârea din 15 iunie 2005.

În special acesta din urmă a amintit că Comisia ar fi putut estima, în exercitarea puterii sale de apreciere, că prezența unei întreprinderi era necesară pentru prevenirea dezvoltării unei structuri puternice de tip oligopol a piețelor respective.

(128) În ceea ce privește determinarea eventualelor măsurilor compensatorii care ar trebui impuse SNCM, Franța sugerează Comisiei să țină cont de structura pieței. Astfel, o reducere a capacităților SNCM ar fi de natură să consolideze în viitor poziția dominantă a CFF pe piața serviciilor de transport din Corsica⁽⁸³⁾.

(129) Conform autorităților franceze, planul de restructurare, așa cum a fost actualizat, ar corespunde criteriilor de compatibilitate enunțate de Comisie în orientările din 1999 și din 2004. Totalitatea măsurilor expuse în contextul privatizării SNCM va permite, de asemenea, începând cu finele anului 2009, restabilirea viabilității pe termen lung a SNCM, limitându-se la minimum necesar pentru această restabilire a viabilității.

7.3. Referitor la ridicarea restricțiilor impuse prin decizia anulată din 2003

(130) Autoritățile franceze menționează, pe de o parte, că toate condițiile impuse prin decizia din 2003 au fost puse în aplicare și respectate în perioada 2003-2006. Pe de altă parte, autoritățile franceze consideră că aceste măsuri nu mai sunt necesare pentru prevenirea unei denaturări a concurenței și că menținerea lor ar fi contrară principiului proporționalității, având în vedere limitarea valorii ajutorului pentru restructurare, reduse din acest moment la 15,81 milioane EUR. În special, autoritățile franceze consideră că pot fi impuse condiții care ar mai putea fi încă aplicate, respectiv cele referitoare la interzicerea modernizării flotei SNCM, respectarea principiului de *price leadership* în domeniul tarifar și menținerea unei anumite frecvențe a transporturilor.

8. OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

8.1. Referitor la decizia de deschidere a procedurii oficiale de investigare din 2002

8.1.1. Observațiile Societății Corsica Ferries (CFF)

(131) Contestând, în primul rând, faptul că SNCM este o întreprindere aflată în dificultate în sensul orientărilor⁽⁸⁴⁾, CFF ridică întrebări cu privire la capacitatea SNCM de a deveni rentabilă pe liniile sale nesubvenționate. CFF constată, pe de altă parte, că, contrar celor anunțate în planul de restructurare⁽⁸⁵⁾, Livorno este în continuare deservit.

(132) În ceea ce privește reducerea costurilor, CFF regretă că nu a avut acces la anumite elemente ale planului de restructurare, lucru care a fost criticat de reprezentanții săi⁽⁸⁶⁾.

(133) CFF consideră pur și simplu fictiv calculul autorităților franceze care duce la suma de 76 milioane EUR ⁽⁸⁷⁾, în timp ce raportul de 79 % dintre capitalurile proprii și datoriile financiare declarat de autoritățile franceze pare exagerat ⁽⁸⁸⁾. În ceea ce privește participațiile SNCM, CFF observă că anumite filiale nu sunt utile pentru activitățile companiei maritime ⁽⁸⁹⁾.

(134) În concluzie, conform observațiilor CFF, proiectul de ajutor vizează eludarea regulamentului privind cabotajul și face inutilă cererea de oferte lansată pentru serviciile de transport pe direcția Corsica cu plecare din Marsilia. CFF insistă asupra ideii că ajutorul planificat nu ar trebui să permită SNCM să înainteze o ofertă comercială mai agresivă. CFF sugerează ca ajutorul pentru restructurare nu fie acordat decât în 2007 și numai în cazul în care SNCM pierde următoarea licitație în 2006, singurul scenariu care ar putea într-adevăr pune compania maritimă publică în dificultate.

8.1.2. Observațiile grupului *Stef-TFE* ⁽⁹⁰⁾

(135) Grupul *Stef-TFE* subliniază că participațiile SNCM la societatea CMN trebuie analizate ca active pur financiare. Conform observațiilor grupului *Stef-TFE*, CMN și SNCM sunt independente și în concurență pentru alte linii de transport maritim decât cele cu plecare din Marsilia, chiar dacă ambele sunt contractanți în contractul de delegare a serviciului public.

(136) Scrisoarea arată că grupul *Stef-TFE* s-ar obliga „să răscumpere total sau parțial și de preferință totalitatea participațiilor SNCM la CMN”, a căror valoare o estimează între 15 și 17 milioane EUR, în cazul în care Comisia ar estima, în condițiile pe care le-ar putea impune prin decizia finală, că „o astfel de cesiune este necesară pentru bunul echilibru al planului de restructurare”.

8.1.3. Observațiile reprezentanților colectivităților locale

(137) Primarul orașului Marsilia, președintele Consiliului general al *Bouches-du-Rhône* și președintele Consiliului regional *Provence-Alpes-Côte d'Azur* subliniază importanța economică pe care o are SNCM pentru economia regională.

(138) Președintele consiliului regional *Provence-Alpes-Côte d'Azur* consideră că sunt întrunite condițiile pentru ca planul de restructurare al SNCM să garanteze viabilitatea întreprinderii.

(139) Președintele consiliului executiv al Adunării din Corsica („Assemblée de Corse”) a comunicat o hotărâre a acestei adunări din data de 18 decembrie 2002, prin care se emite „un aviz favorabil” pentru planul de recapitalizare al SNCM.

8.1.4. Observațiile *Office des Transports de Corse*

(140) *Office des Transports de Corse* (OTC) ⁽⁹¹⁾ subliniază că licitația pentru contractul de delegare a serviciului public a beneficiat de o singură ofertă, și anume cea a grupării formate din CMN și SNCM. Dorind să mențină un serviciu de transport fiabil și de calitate, colectivitatea teritorială din Corsica a inclus în contract mecanisme financiare de compensare sau de corecție, în funcție de eficacitatea și fiabilitatea serviciilor. Pe scurt, colectivitatea teritorială din Corsica a ținut cont de evoluția ofertei pentru servicii de transport cu plecare din porturile Franței continentale după anul 1996, pentru a nu limita obligațiile de serviciu public numai la transporturile cu plecare din Marsilia.

(141) OTC arată, de asemenea, că SNCM este astăzi singura companie capabilă să îndeplinească cerințele contractului în ceea ce privește traficul de pasageri, dispariția ei putând „avea ca efect imediat o diminuare importantă a serviciilor”. Pe de altă parte, se reamintește ponderea SNCM în economia Corsicii.

8.2. Referitor la decizia de extindere a procedurii din 2006

8.2.1. Observațiile societății *Corsica Ferries* (CFF)

(142) CFF subliniază importanța sumelor de bani în cauză, caracterul disproporționat al acestora în raport cu cifra de afaceri a SNCM și faptul că aceste sume au fost vărsate în contul SNCM înainte de aprobarea Comisiei în conformitate cu articolul 87 alineatul (1) CE.

(143) CFF atrage atenția Comisiei asupra faptului că susținerea de către statul francez a SNCM capătă un caracter strategic pentru dezvoltarea CFF. Aceste măsuri neautorizate ar permite SNCM să aibă o politică tarifară foarte agresivă pe liniile pe care CFF este poziționată de 10 ani și unde, pentru prima dată de la intrare, aceasta din urmă pierde cote de piață.

(144) CFF consideră că există căi alternative pentru prezența SNCM pe toate liniile în cauză, în cadrul și în afara DSP, care ar prezenta numeroase avantaje atât pentru SNCM, cât și pentru concurență în general. În privința DSP ⁽⁹²⁾, CFF estimează că SNCM ar trebui să-și reducă oferta de transporturi operate în cadrul DSP, pentru a nu abuza de poziția dominantă pe această piață, pentru a evita noile investiții și a institui un plan social limitat la 120 de locuri de muncă sezoniere, fără a fi necesară eliminarea contractelor pe perioadă nedeterminată, mai costisitoare. În ceea ce privește liniile din afara DSP, CFF sugerează ca SNCM să retragă o navă sezonieră.

8.2.1.1. Referitor la recapitalizarea din 2002

- (145) În privința sumei de 53,48 milioane EUR, CFF se întreabă dacă nu a existat o dublă contabilitate în calculul compensației de 787 milioane EUR autorizate prin decizia Comisiei din 2001.
- (146) CFF consideră că, în ciuda faptului că jurisprudența *Altmark* a intervenit după semnarea DSP, compensațiile vărsate în aplicarea acesteia trebuie examinate în lumina criteriilor stabilite de respectiva jurisprudență. În acest sens, CFF consideră că, în afară de primul, criteriile *Altmark* nu sunt îndeplinite.
- (147) În privința celui de-al patrulea criteriu *Altmark*, în special, CFF împărtășește îndoielile Comisiei cu privire la faptul că este posibil ca SNCM să fi fost o întreprindere bine gestionată și corespunzător echipată. În acest sens, CFF atrage atenția Comisiei asupra faptului că aproape 50 % din pierderile SNCM s-au concentrat în anii 2000 și 2001, ceea ce duce la ideea că aceste pierderi nu ar fi imputabile exclusiv obligațiilor de serviciu public.
- (148) Referitor la posibilitatea de a aprecia această sumă în lumina articolului 86 alineatul (2) CE, CFF consideră că Tribunalul a invitat Comisia la o apreciere care să se limiteze la calificarea acestei sume ca ajutor și nu la justificarea acesteia în temeiul articolului respectiv. Comisia avea obligația de a verifica ca această sumă să nu fie prea mare în raport cu supracosturile generate de obligațiile de serviciu public.
- ### 8.2.1.2. Referitor la măsurile luate după recapitalizarea din 2002
- (149) În ceea ce privește procesul de licitație concurențială pentru vânzarea societății, CFF consideră că acesta nu a fost complet transparent, deoarece întreprinderea selectată, și anume BCP, nu mai este sub comanda operațională a SNCM, după ce a cedat locul grupului VT. În plus, condițiile financiare au evoluat, devenind mult mai avantajoase pentru cumpărători, iar CFF are dubii în legătură cu principiul tratamentului egal al investitorilor, pe care ar fi trebuit să se fundamenteze întreaga operațiune.
- (150) În ceea ce privește prețul de vânzare negativ de 158 milioane EUR, CFF are dubii legate de aplicarea, în cazul de față, a criteriului investitorului avizat în economia de piață. Pe de o parte, CFF se întreabă dacă se poate considera că operațiunea respectivă a fost condusă de stat în paralel cu intervenția semnificativă și concomitentă a operatorilor privați interesați, în condiții comparabile, având în vedere că statul a recapitalizat societatea înainte de recapitalizarea comună a acționarilor și de noul plan de restructurare. Pe de altă parte, CFF consideră că, față de condițiile financiare dificile ale SNCM, un investitor avizat ar fi intervenit mai devreme, pentru a nu permite scăderea valorii investiției sale ⁽⁹³⁾.
- (151) CFF estimează că referirea la cauza „ABX Logistics” nu este pertinentă. În afara faptului că circumstanțele acestei cauze nu sunt aplicabile cazului de față, CFF subliniază o contribuție semnificativă a beneficiarului ajutorului în această cauză, ceea ce nu este evident în cazul SNCM. Pe de altă parte, conform CFF, decizia Comisiei din 2006 nu ar fi ținut cont de costurile legate de riscul unor acțiuni judiciare în cadrul lichidării întreprinderii în cauză. În acest sens, CFF estimează că jurisprudența națională invocată de Franța pentru a justifica unele costuri care ar fi legate de lichidarea SNCM nu se aplică în cazul de față ⁽⁹⁴⁾.
- (152) CFF consideră că aplicarea jurisprudenței comunitare „Gröditzer” și „Hytasa” la cazul de față nu poate decât să conducă la concluzia că statul nu s-a comportat ca un investitor privat, deoarece, conform respectivei jurisprudențe, aportul în capital al statului a fost legat de vânzarea a 75 % din participațiile sale la SNCM, diminuând cu atât mai mult perspectivele de beneficiu.
- (153) În fine, CFF consideră că o comparație între costurile de lichidare și costurile unei recapitalizări ar trebui să ia în calcul valoarea activelor care este, în ambele cazuri, transferată cumpărătorului. CFF estimează că valoarea activului cedat cumpărătorilor oscilează între 640 milioane EUR și 755 milioane EUR ⁽⁹⁵⁾, ținând cont de valoarea estimată în bani a flotei utilizate de SNCM și pe care CFF o evaluează între 644 și 664 milioane EUR în august 2006.
- (154) În ceea ce privește aprecierea măsurilor ulterioare recapitalizării din 2002 ca ajutor pentru restructurare, CFF estimează că, dacă SNCM îndeplinește condițiile de întreprindere aflată în dificultate, conform orientărilor din 2004, în perioada dinaintea primei recapitalizări de 142,5 milioane EUR, această calificare poate fi foarte ușor contestată pentru perioada care precede a doua majorare de capital de 8,75 milioane EUR, în măsura în care fondurile proprii ale întreprinderii au fost reconstituite.
- (155) În ceea ce privește viabilitatea întreprinderii, CFF subliniază că cesiunea SNCM nu este decât parțială și nu este irevocabilă, având în vedere clauzele rezolutorii negociate cu cumpărătorii. Acestea reprezintă elemente importante de incertitudine în privința voinței și capacității cumpărătorilor de a redresa SNCM și, astfel, compromit perspectivele de viabilitate durabilă a întreprinderii. În plus, CFF arată că, în mod contrar cerințelor din orientările din 2004, autoritățile franceze nu au urmărit abandonarea activităților care rămăneau deficitare din punct de vedere structural chiar și după restructurare ⁽⁹⁶⁾. Mai mult, CFF își exprimă scepticismul în privința planului de reducere a costurilor, atât timp cât flota SNCM a crescut ⁽⁹⁷⁾, precum și în privința planului de reducere a efectivelor, având în vedere în special eșecul planului social din 2002.

(156) CFF își exprimă îndoielile cu privire la faptul că noile ajutoare vor fi limitate la minimum, pe de o parte din motivul lipsei de claritate în privința costurilor sociale și, de pe altă parte, din cauza conținutului procesului verbal al Adunării SNCM din 28 aprilie 2006, din care rezultă că o parte a acestor ajutoare ar fi fost utilizată pentru acoperirea pierderilor de exploatare ale societății în 2006 și 2007. CFF consideră, de asemenea, că cesionarii SNCM nu contribuie în mod substanțial la restructurarea întreprinderii.

(157) Pentru a preveni denaturările nedorite ale concurenței, CFF consideră necesară reînnoirea și precizarea măsurilor compensatorii impuse societății SNCM în 2003, precum și adăugarea altora noi, legate de reducerea prezenței SNCM pe piață⁽⁹⁸⁾. CFF estimează, în plus, că o parte a măsurilor impuse societății SNCM prin decizia din 2003 nu a fost respectată⁽⁹⁹⁾.

(158) Referitor la natura celei de-a doua recapitalizări, de 8,75 milioane EUR, CFF estimează că, pe lângă concomitența investiției publice și a celei private, intervenția privată trebuie să fie semnificativă și realizată în condiții comparabile, în așa fel încât intervenția statului să fie validată. În cazul de față, aceste două condiții nu ar fi satisfăcute. Pe de o parte, participarea cumpărătorilor, strict legată de prima majorare de capital de 142,5 milioane EUR, nu ar fi semnificativă. Pe de altă parte, intervenția cumpărătorilor nu s-ar fi efectuat în condiții comparabile cu cele ale statului, în special din cauza clauzelor rezolutorii și a rentabilității preconizate a participării minoritare la CGMF.

(159) În ceea ce privește măsurile sociale în valoare de 38,5 milioane EUR, CFF contestă aprobarea acestei sume ca ajutor pentru persoane. Într-adevăr, dacă această sumă este efectiv în beneficiul direct al angajaților SNCM, CFF subliniază că măsura ar putea genera efecte pozitive indirecte pentru SNCM, în special în privința calmării climatului social.

8.2.2. Observațiile societății STIM d'Orbigny (Groupe Stef-TFE)

8.2.2.1. Referitor la recapitalizarea din 2002

(160) Societatea STIM subliniază că, prin plata sumei de 53,48 milioane EUR cu titlu de compensații pentru servicii publice, statul ar fi compensat SNCM de două ori pentru aceleași obligații de serviciu public. În plus, STIM consideră că această plată nu îndeplinește criteriile stabilite de jurisprudența *Altmark*.

(161) În ceea ce privește, mai exact, al doilea și al patrulea criteriu *Altmark*, STIM contestă, pe de o parte, existența unor parametri stabiliți în prealabil în mod obiectiv și transparent și, pe de altă parte, comparabilitatea rentabilității SNCM și a CMN pe perioada 1991-2001⁽¹⁰⁰⁾ și susține, în acest sens, că datele furnizate Comisiei au fost, în mod evident, subiective⁽¹⁰¹⁾.

8.2.2.2. Referitor la măsurile luate după recapitalizarea din 2002

(162) În ceea ce privește prețul de vânzare negativ de 158 milioane EUR, STIM estimează că acest preț nu constituie un preț de piață rezultat dintr-o procedură deschisă și nediscriminatorie de licitație concurențială, deoarece recapitalizarea a intervenit în condiții diferite de cele care trebuie, în mod normal, să ghideze un investitor privat. STIM consideră, de fapt, că activul net contabil reevaluat permite, în cea mai nefavorabilă dintre ipoteze, lichidarea fără costuri pentru stat, ba chiar cu generarea de plusvaloare de lichidare, că prețul de vânzare este derizoriu în raport cu valoarea întreprinderii (estimată de STM la 350 milioane EUR) și că ajutorul este disproporționat în raport cu nevoile întreprinderii.

(163) De asemenea, STIM atrage atenția Comisiei asupra caracterului exorbitant al clauzei rezolutorii în contextul transferului în sectorul privat.

(164) În fine, STIM contestă justificarea vânzării la un preț negativ prin ipoteza unei lichidări dificile din punct de vedere social, care pare puțin realistă.

(165) În ceea ce privește a doua recapitalizare, de 8,75 milioane EUR, STIM consideră că acest aport de capital nu respectă principiul investitorului privat în economia de piață, având în vedere insuficiența garanțiilor privind randamentul investiției. STIM contestă folosirea argumentului legat de concomitența investiției private cu cea publică pentru a acorda acestei contribuții calitatea de ajutor de stat. Această concomitență, atât timp cât este stabilită, nu constituie decât un indiciu și nu ar trebui să constituie, în sine, un criteriu de calificare⁽¹⁰²⁾. STIM afirmă, în cele din urmă, că această contribuție constituie o garanție acordată cumpărătorilor de guvernul francez pentru atribuirea DSP societății SNCM pentru serviciile de transport din Corsica.

(166) În ceea ce privește cele 38,5 milioane EUR reprezentând ajutoare pentru persoane, STIM estimează că, în realitate, această sumă are ca scop să dea posibilitatea SNCM să respecte anumite aspecte esențiale ale planului de redresare transmis Comisiei care nu au fost puse în aplicare, în special reducerea efectivelor.

8.2.2.3. Referitor la compatibilitatea cu orientările din 2004

(167) STIM este de părere că ajutoarele primite de SNCM nu sunt limitate la minimum. Contribuția SNCM și a cumpărătorilor la planul de restructurare nu ar fi suficientă în lumina condițiilor impuse în orientările din 2004 și nu s-ar fi demonstrat că situația SNCM a fost așa de excepțională încât să justifice o contribuție proprie mai mică. În plus, STM subliniază caracterul disproporționat al ajutoarelor acordate în 2006, deoarece au permis SNCM să constituie rezerve pentru acoperirea pierderilor viitoare. În fine, faptul că SNCM nu a prevăzut cedarea de active neesențiale pentru supraviețuirea întreprinderii este contrar cerințelor impuse de orientările din 2004.

- (168) STIM estimează că sumele plătite au încălcat principiul unicității stabilit de orientările din 2004. Degradarea situației financiare a întreprinderii, precum și conflictele sociale nu ar fi trebuit considerate circumstanțe excepționale, imprevizibile și care nu pot fi imputate întreprinderii beneficiare.
- (169) Prin urmare, STIM solicită compensații suplimentare reprezentând jumătate din ajutoarele acordate, respectiv 98,25 milioane EUR, prin cedarea unei nave suplimentare, precum și prin participații directe și indirecte ale SNCM la CMN. În această privință, STIM afirmă că aceste participații nu sunt strategice în sensul orientărilor privind ajutoarele pentru restructurare, deoarece nu sunt „esențiale pentru supraviețuirea întreprinderii” și nici nu au caracterul de activ inalienabil.
- (170) STIM evidențiază, de asemenea, că preținsele sinergii dintre SNCM și CMN nu există, deoarece SNCM nu are niciun rol efectiv în gestionarea și dezvoltarea CMN. STIM subliniază, în fine, că pactul de acționariat care leagă cele două întreprinderi nu mai există de la 15 martie 2006, dată la care a fost denunțat de CMN, după cum s-a constatat de către Curtea de Apel din Paris.

8.2.3. Observațiile societății SNCM

- (171) SNCM a transmis Comisiei un dosar care descrie situația sa economică și concurențială, însoțit de o expertiză juridică care evaluează, în cadrul unei proceduri de lichidare, riscul calificării judiciare a intervenției statului în calitate de administrator în fapt al societății pentru perioada anterioară privatizării.
- (172) Consultat de SNCM, cabinetul [...] ajunge la concluzia că, în baza documentelor sociale ale societății, completate cu corespondența, intervențiile și rapoartele organelor de control, statul francez [...] ⁽¹⁰³⁾ ⁽¹⁰⁴⁾ ⁽¹⁰⁵⁾. Raportul subliniază, în plus, că [...] ⁽¹⁰⁶⁾. În cele din urmă, același raport arată că [...].
- (173) Pe această bază, expertul SNCM concluzionează că, foarte probabil, calitatea de administrator în fapt a statului francez ar fi fost reținută de Tribunalul Comercial din Marsilia.
- (174) În plus, rezultă din fapte, în special cele stabilite în rapoartele Curții de Conturi, că unele erori de gestiune imputabile statului francez ⁽¹⁰⁷⁾, administrator în fapt al SNCM, au contribuit la lipsa activelor constatată la SNCM. Prejudiciul rezultat din erorile de gestiune ale statului s-ar ridica la [...].
- (175) În acest context, conform expertului SNCM, condamnarea statului francez la suportarea, în totalitate sau parțial, a lipsei de active în cadrul unei acțiuni în acoperirea pasivului ar fi sigură, ținând cont de implicarea foarte puternică a statului în gestionarea SNCM, de erorile de gestiune evidente și de dimensiunea resurselor sale financiare.

- (176) Conform jurisprudenței pertinente, expertul SNCM concluzionează că, dacă SNCM ar fi fost lichidată, statul ar fi fost în mod sigur condamnat la plata tuturor datoriilor sociale ale SNCM. Acest lucru ar fi condus la suportarea de către statul acționar a unei părți estimate între [...] și [...] % din lipsa de active constatată (respectiv între [...] și [...] milioane EUR). În consecință, prin decizia de privatizare a SNCM, consolidând în același timp în prealabil fondurile proprii cu suma de 158 milioane EUR, statul francez s-a comportat ca un investitor avizat.

9. COMENTARIILE FRANȚEI REFERITOR LA OBSERVAȚIILE PĂRȚILOR INTERESATE

9.1. Comentariile Franței față de observațiile părților interesate privind deschiderea procedurii oficiale de investigare din 2002

9.1.1. Referitor la observațiile societății Corsica Ferries

- (177) Autoritățile franceze au arătat că anumite date prezentate de CFF cu privire la oferta SNCM sunt inexacte.
- (178) Statul francez estimează, contrar afirmațiilor CFF, că planul de restructurare a fost întocmit de așa manieră încât să permită restabilirea SNCM în cele mai favorabile termene și crearea condițiilor care să asigure viabilitatea sa pe termen mediu și lung. Autoritățile franceze amintesc că o parte importantă a programului de reducere a costurilor a fost deja pusă în aplicare ⁽¹⁰⁸⁾. În plus, SNCM a constituit în 2001 un provizion de 21,3 milioane EUR pentru finanțarea măsurilor de restructurare și în special a planului de menținere a locurilor de muncă.
- (179) În ceea ce privește determinarea valorii ajutorului, autoritățile franceze confirmă că raportul de 0,79 între capitalurile proprii și datoriile globale este caracteristic bilanțurilor proprii ale majorității companiilor maritime, dacă nu este vorba de o situație excepțională ⁽¹⁰⁹⁾.

9.1.2. Referitor la observațiile grupului Stef-TFE

- (180) Autoritățile franceze consideră că descrierea făcută de Stef-TFE relațiilor dintre SNCM și CMN în cadrul executării contractului de serviciu public nu corespunde realității.
- (181) În opinia autorităților franceze, alegerea formulei de grupare momentanee a întreprinderii, în care SNCM și CMN sunt co-delegatate în comun și nu în solidar, nu a fost în niciun caz „făcută obligatorie de caracterul global al consultării”, contrar observațiilor grupului Stef-TFE. Opțiunea de a constitui o grupare SNCM-CMN este rezultatul unei analize efectuate de cele două societăți

conform căreia, continuarea sub această formă a parteneriatului lor tradițional și normal le oferea cele mai bune avantaje – în special în ceea ce privește competitivitatea – în contextul licitației. Intrarea CMN în această grupare a fost, așadar, rezultatul unei alegeri deliberate din partea sa, fondată pe aprecierea propriilor interese, și nu o obligație determinată de forma licitației.

(182) Autoritățile franceze precizează că, în mod contrar observațiilor grupului *Stef-TFE*, cele două societăți SNCM și CMN nu sunt nici independente, nici în concurență directă. O asemenea situație ar fi chiar în contradicție cu principiul contractului unic de delegare a serviciului public la care aceste societăți sunt cosemnatate.

(183) Autoritățile franceze susțin că participarea SNCM la capitalul CMN nu poate fi analizată ca un activ pur financiar, așa cum se pare că afirmă grupul *Stef-TFE*. Franța susține că participațiile SNCM în CMN au un caracter foarte strategic. Vânzarea lor ar constitui, într-adevăr, nu numai un nonsens industrial, ci și o eroare strategică majoră.

9.1.3. Comentariile Franței referitoare la observațiile reprezentanților colectivităților locale

(184) Franța aprobă în ansamblu conținutul scrisorii președintelui regiunii *Provence-Alpes-Côte d'Azur*, însă insistă totuși să arate că, în ciuda celor afirmate la punctul 2 al acestei scrisori ⁽¹¹⁰⁾, oferta pentru serviciile de transport între Franța continentală și Corsica nu este „supradimensionată față de cerere” și că politica tarifară a SNCM corespunde angajamentelor pe care și le-a luat de a nu provoca un război tarifar și de a nu fi un „*price leader*”.

9.2. Comentariile Franței referitoare la observațiile părților interesate privind decizia din 2006

(185) La modul general, Franța sesizează că o mare parte din observațiile societăților STIM și CFF sunt identice cu cele ale comentariilor pe care aceste societăți le-au formulat deja în fața Comisiei în 2003. În mod special, acestea subliniază că observațiile CFF au fost prezentate în fața Tribunalului de Primă Instanță, în cadrul recursului în anulare împotriva Deciziei Comisiei din 9 iulie 2003 și că cele mai multe au fost deja respinse atât de Comisie, cât și de Tribunal.

(186) Referitor la DSP privind legăturile Marsilia-Corsica, Franța contestă orice argument prin care se arată că procedura de încheiere a convenției DSP ar fi fost neregulamentară. În plus, după opinia Franței, existența acestor proceduri naționale în fața judecătorilor naționali competenți, calificați ca judecători comunitari de drept comun, implică faptul că nu ar exista niciun interes comunitar pentru Comisie să examineze problemele legate de procedura de încheiere a convenției DSP.

9.2.1. Referitor la punerea în aplicare în mod anticipat a măsurilor prevăzute de primul plan de restructurare și modificările acestuia

(187) La observația generală referitoare la punerea în aplicare în mod anticipat de către Franța a măsurilor care pot fi calificate drept ajutor, autoritățile franceze răspund că această punere în aplicare se justifică prin caracterul special al procedurii, respectiv anularea în 2005 a deciziei de autorizare a Comisiei din 9 iulie 2003 și nu prin dorința autorităților franceze de a ignora obligațiile care le revin în temeiul Tratatului CE. De altfel, Franța precizează că a ținut permanent la curent Comisia în legătură cu evoluția dosarului și cu diversele măsuri adoptate începând din ianuarie 2005, în virtutea principiului de cooperare loială între statele membre și Comisie.

(188) În privința acestor ultime măsuri, autoritățile franceze consideră că, deoarece niciuna dintre ele nu constituie ajutoare, articolul 88 alineatul (3) CE nu le este, în ultimă instanță, aplicabil și că, prin urmare, nu există nicio obligație de suspendare a executării măsurilor respective.

9.2.2. Referitor la recapitalizarea din 2002

(189) În primul rând, autoritățile franceze precizează că nu au pus la îndoială aplicabilitatea hotărârii *Altmark* arătând, în schimb, anumite dificultăți ale punerii în aplicare a testului impus de această hotărâre, atât timp cât suma în cauză fusese stabilită anterior acesteia și, deci, nu a putut ține cont de aceste noi criterii.

(190) Franța precizează că suma de 53,48 milioane EUR în cauză face parte din cele 69,3 milioane EUR declarate compatibile de către Comisie în anul 2003. Îndoielile exprimate de aceasta în decizia de deschidere din 2006 nu se referă, așadar, la compatibilitatea acestor măsuri, care nu este readusă în discuție, așa cum pare că afirmă societatea STIM în observațiile sale, ci se referă la caracterul de ajutor al acestei sume acordate cu titlu de compensații pentru obligații de serviciu public.

(191) În opinia Franței, observațiile societăților CFF și STIM nu readuc în discuție aplicabilitatea la cazul de față a primelor două condiții *Altmark*.

(192) În ceea ce privește al treilea criteriu *Altmark*, autoritățile franceze resping argumentul avansat de societățile CFF și STIM conform căruia plata acestei sume ar conduce neapărat la o supracompensare, deoarece Comisia a autorizat, prin decizia din 30 octombrie 2001, plata a 787 milioane EUR cu titlu de compensații pentru obligații de serviciu public. În această privință, Franța precizează că, prin decizia din 2003, Comisia a constatat, de fapt, că aceste obligații au fost sub-compensate și că suma de 53,48 milioane EUR se justifică drept compensații pentru serviciu public.

- (193) Referitor la cea de-a patra condiție *Altmark*, autoritățile franceze subliniază că, în ciuda lipsei unei întreprinderi de referință și, deci, a imposibilității de realizare a unei comparații globale între SNCM și alte întreprinderi, așa cum constată și CFF, s-au străduit să furnizeze elemente care să permită o comparație cât mai exactă cu întreprinderi similare, și anume în principal CMN. De asemenea, Franța contestă și argumentul avansat de societățile STIM și CFF conform căruia cheltuielile structurale ale SNCM erau mai mari decât cele ale CMN. Chiar dacă lucrurile ar fi stat așa, autoritățile franceze consideră că raportul de productivitate al SNCM este foarte apropiat de cel al CMN. În concluzie, SNCM a fost la fel de bine gestionată ca CMN, pe care STIM nu o califică în niciun moment ca întreprindere prost gestionată.
- (194) Franța precizează că pierderile suferite între anii 1991 și 2001 nu sunt imputabile numai DSP, așa cum se pare că vrea să afirme CFF, ci că obligațiile de serviciu public au împiedicat SNCM să se adapteze la schimbările mediului concurențial. De asemenea, autoritățile franceze mai precizează că aceste pierderi nu sunt concentrate în perioada 2000-2001, ci au fost accelerate atunci din cauza intensificării curselor dus-întors efectuate de CFF.
- (195) În ceea ce privește compatibilitatea sumei de 53,48 milioane EUR, plătită cu titlu de compensații pentru obligațiile de serviciu public, în conformitate cu articolul 86 alineatul (2) CE, autoritățile franceze menționează că, pe de o parte, în decizia din 2003 Comisia a declarat deja compatibilitatea acestei sume cu respectivul articol și că, pe de altă parte, Tribunalul nu a readus în discuție acest aspect în hotărârea din 15 iunie 2005.
- 9.2.3. Referitor la măsurile luate după recapitalizarea din 2002
- (196) În ceea ce privește procesul de vânzare, Franța face precizarea că a prevăzut încă de la început criteriile clasice de selecție, bazându-se în principal pe prețul propus pentru valorificarea titlurilor SNCM dar și pe alți parametri (proiect industrial, proiect social etc.), printre care valoarea pe care candidații erau dispuși să o investească pentru recapitalizarea societății. Franța respinge cu tărie argumentul avansat de părțile terțe conform căruia procesul de punere în vânzare nu ar fi fost transparent și amintește că, în cazul de față, statul a mers chiar mai departe decât îi impuneau obligațiile legale și reglementare, deja ferme și restrictive, prevăzute în caz de cedare a participațiilor publice. Franța menționează că, după oferta BCP de a cumpăra 100 % din titlurile de proprietate ale SNCM, lucrurile s-au desfășurat într-un context financiar și social foarte dificil și că asocierea VT la oferta BCP nu a modificat termenii comerciali și financiari ai operațiunii (în afara distribuției capitalului).
- (197) În ceea ce privește prețul negativ de 158 milioane EUR, autoritățile franceze amintesc că, ținând cont de situația financiară a SNCM la data de 30 septembrie 2005, întreprinderea a fost vândută la un preț de piață și că vânzarea a fost, din punct de vedere economic, mai avantajoasă decât lichidarea. În această privință, autoritățile franceze precizează că aplicarea criteriului investitorului privat în cazul vânzării unei întreprinderi aflată în pragul lichidării nu trebuie considerată o căutare a „rentabilității intervenției publice”, ci o prevenire a pierderilor mai mari pe care le-ar fi suferit acționarul în cazul unei lichidări mai costisitoare.
- (198) Cât privește prețul plătit, Franța contestă argumentul conform căruia SNCM a fost vândută la un preț care nu corespunde valorii sale reale ⁽¹¹¹⁾.
- (199) De asemenea, autoritățile franceze resping argumentul CFF conform căruia ar fi subestimat valoarea monetară a flotei SNCM, pe care CFF ar situa-o între 406,5 milioane EUR și 426,5 milioane EUR. Autoritățile franceze arată că navele luate în calcul de CFF nu corespund celor deținute în proprietate exclusivă de SNCM la data de 30 septembrie 2005. Neaplicarea unor reduceri de impozit la valoarea monetară a navelor nu ar ține cont de contextul în care s-ar fi derulat o eventuală lichidare judiciară a acestor active și, în sfârșit, data reținută pentru calcularea acestei valori monetare, respectiv august 2006, nu este data potențialei lichidări a SNCM la care ar trebui să se facă referire, această dată fiind 30 septembrie 2005. De altfel, Franța face observația că, în cazul în care s-ar lua în considerare calculul propus de CFF, prețul negativ ar fi de trei ori mai mic decât valoarea de lichidare a activelor impusă de jurisprudența Gröditzter, ceea ce ar fi, așadar, mai avantajos decât ipotezele prezentate Comisiei de autoritățile franceze.
- (200) La argumentul avansat de CFF, care readuce în discuție aplicarea jurisprudenței Gröditzter, referindu-se la faptul că aportul de capital al statului la SNCM a fost legat de vânzarea a 75 % din cota sa de participare, diminuând proporțional perspectivele de profit, autoritățile franceze răspund că prețul de vânzare negativ de 158 milioane EUR corespunde bine cedării întregului capital al SNCM, urmată de o nouă investiție a statului, de 25 %, beneficiind de un profit de [...] % pe an. În consecință, Franța consideră că rentabilitatea investiției rămâne garantată datorită participării cu 25 % la acționariatul societății, în măsura în care această participare beneficiază de o garanție foarte ridicată privind rentabilitatea investiției.
- (201) De asemenea, Franța contestă argumentul avansat de CFF în legătură cu neaplicabilitatea la cazul de față a abordării ABX, bazându-se mai ales pe analiza costurilor de lichidare efective ale SNCM și pe riscul că statul ar fi putut fi considerat răspunzător pentru pasivul întreprinderii, în baza unei acțiuni în acoperirea pasivului, așa cum este prevăzută de procedurile colective franceze și confirmată de jurisprudența națională (hotărârea Curții de Apel din Rouen din 22 martie 2005). Cu toate că estimează că, în această acțiune,

comportamentul lor, în calitate de gestionar al SNCM, nu poate fi calificat ca „greșit”, autoritățile franceze insistă asupra existenței unui risc foarte ridicat de condamnare a statului de către un judecător național pentru insuficiența de active a SNCM, în baza criteriilor flexibile de calificare a erorii de gestiune în sensul articolului L.651-2 din Codul Comercial și în virtutea jurisprudenței menționate mai sus, care este aplicabilă la cazul de față.

- (202) În ceea ce privește recapitalizarea de 8,75 milioane EUR, Franța menționează, contrar afirmațiilor făcute de CFF și STIM, că acest aport de capital nu constituie un ajutor de stat, datorită concomitenței acestei investiții, similitudinii condițiilor de subscriere și recompensei mai mari de jumătate obținute de stat prin intermediul CGMF.
- (203) În special, autoritățile franceze precizează că principiul egalității investitorilor nu poate fi readus în discuție din cauza existenței unor clauze rezolutorii, deoarece acestea din urmă au fost prevăzute în cadrul cedării a 100 % din SNCM și nu în cadrul recapitalizării de 35 milioane EUR care a avut loc după această cedare.
- (204) În plus, Franța amintește că investiția sa este mult mai mică decât cea a cumpărătorilor, aceasta fiind de doar 8,75 milioane EUR, în comparație cu investiția făcută de cumpărători (26,25 milioane EUR). În fapt, examinarea primei recapitalizări de 142,5 milioane EUR nu ar trebui efectuată decât în cadrul unei comparații cu prețul de lichidare.
- (205) În cele din urmă, Franța contestă argumentul avansat de STIM referitor la faptul că acest aport ar constitui o garanție acordată cumpărătorilor privați că SNCM va primi DSP pentru transporturile din Corsica. Autoritățile franceze subliniază că această creștere de capital este avizată și independentă de performanțele întreprinderii și că atribuirea DSP societății SNCM nu ar însemna obținerea unui randament mai mare decât cel așteptat de la această investiție.
- (206) În ceea ce privește suma de 38,5 milioane EUR reprezentând măsuri sociale, Franța reiterează argumentul conform căruia aceste măsuri reprezintă ajutoare pentru persoane și că asumarea lor de către stat nu poate fi considerată ca aducând un avantaj indirect întreprinderii, în măsura în care acestea vin în completarea obligațiilor legale și contractuale ale SNCM. Mai mult, Franța amintește că aceste măsuri nu ar permite concedierea angajaților, care ar rămâne în sarcina SNCM în absența măsurilor.
- (207) Contrar argumentului avansat de CFF, autoritățile franceze precizează că cele 38,5 milioane EUR nu corespund punerii în aplicare a reducerilor de efective prevăzute în cadrul planului social din 2003, deoarece aceste reduceri au fost deja puse în aplicare, în ciuda întârzierii. Noul plan social vine deci în completarea primelor măsuri sociale din 2003.

9.2.4. Referitor la compatibilitatea cu orientările

- (208) Franța consideră că, având în vedere cele de mai sus, valoarea ajutorului care trebuie apreciată conform orientărilor este de 15,81 milioane EUR.
- (209) Contrar afirmațiilor CFF, autoritățile franceze consideră că, având în vedere punctul 11 din orientările din 2004, prima recapitalizare, care a permis SNCM să își reconstituie fondurile proprii, nu a condus la pierderea caracterului acesteia de întreprindere aflată în dificultate, în măsura în care această recapitalizare a avut ca scop asigurarea menținerii activității societății.
- (210) Franța respinge afirmațiile societății CFF conform cărora nu ar fi trebuit să efectueze noi injecții financiare în întreprindere, dat fiind că SNCM ar fi putut recurge la un credit bancar. În această privință, autoritățile franceze reamintesc că la 24 august 2005 băncile au refuzat acordarea de noi linii de credit în favoarea SNCM și că, în consecință, singurele alternative care puteau fi întrevăzute erau privatizarea sau lichidarea întreprinderii.
- (211) Franța respinge argumentele avansate de CFF și STIM referitoare la eșecul planului de restructurare din 2002 care, în pofida unei anumite întârzieri, a fost pus în aplicare și a permis atingerea obiectivelor în anul 2005. Degradarea situației economice și financiare a SNCM din cauza unor factori externi întreprinderii au făcut ulterior necesare prelungirea planului notificat în 2002 și introducerea de noi măsuri.
- (212) Franța estimează că SNCM are perspective bune de redresare și că măsurile preconizate de noii acționari, în special punerea în aplicare a planului social, redresarea serviciilor de transport și reabilitarea anumitor nave, vor permite restabilirea viabilității întreprinderii. În această privință, Franța observă că, în baza veniturilor atrase prin DSP (aproximativ [...] din cifra de afaceri a SNCM) și ținând cont de importanța costurilor fixe și de dificultățile de reabilitare a 6 nave utilizate pentru deservirea rutei Marsilia-Corsica, DSP constituie un element esențial al strategiei întreprinderii și al viabilității acesteia.
- (213) Referitor la reducerea la minimum a ajutorului, Franța estimează că a limitat la strictul minimum costurile necesare pentru realizarea restructurării. În acest scop autoritățile franceze reamintesc că, așa cum a admis Comisia în decizia din 2003, întreprinderea însăși a contribuit suficient la planul de restructurare, din propriile resurse, în urma cedării de active în schimbul valorii de 30,2 milioane EUR. În plus, ținând cont de alte cedări realizate de SNCM în schimbul unei valori de 12,2 milioane EUR, totalul contribuțiilor proprii ale întreprinderii se cifrează la 42,4 milioane EUR. Franța estimează că această valoare este mult mai mare decât contribuțiile proprii necesare pentru aprobarea ajutoarelor pentru restructurare, care s-ar ridica în final la 15,81 milioane EUR, deoarece celelalte măsuri nu ar fi ajutoare de stat.

9.2.5. Referitor la condițiile impuse prin decizia Comisiei din 2003 și la eventuale noi măsuri compensatorii

- (214) Contrar afirmațiilor STIM și CFF, autoritățile franceze afirmă că au respectat toate condițiile impuse prin decizia din 2003, la care au fost obligate până la sfârșitul anului 2006, în special menținerea flotei la 11 nave și aplicarea de tarife mai mici decât cele ale concurenței.
- (215) De altfel, Franța consideră că, în cadrul noii decizii finale, nivelul măsurilor compensatorii impuse SNCM ar trebui adaptat, în măsura în care valoarea ajutoarelor pentru restructurare ar fi în viitor de 15,81 milioane EUR, și nu de 69,3 milioane EUR.
- (216) În această privință, Franța contestă observațiile societății STIM referitoare la posibilitatea ca SNCM să fie obligată de către Comisie, ca măsură compensatorie, să cedeze cota sa de participare la CMN. Franța contestă și argumentul avansat de STIM conform căruia descrierea activelor strategice ar fi fost pusă sub semnul întrebării în orientările din 2004, față de cele din 1999.
- (217) În ceea ce privește măsurile evocate de CFF care vizează reducerea prezenței SNCM pe piață, autoritățile franceze reamintesc că, așa cum a arătat Comisia, de altfel, în decizia din 2003 (considerentul 87), piețele în cauză (Franța – Corsica- și Maghreb) nu se află în situație de supracapacitate și că o reconfigurare a liniilor de transport care deservesc Corsica, în cadrul și în afara DSP, ar pune în pericol viabilitatea întreprinderii.
- (218) Cât privește argumentul avansat de CFF conform căruia punerea în aplicare în beneficiul SNCM a măsurilor descrise anterior ar comporta riscul serios de a provoca dispariția de pe piața Franța continentală-Corsica a principalului concurent, și anume CFF, autoritățile franceze subliniază că, având în vedere configurația actuală a acestei piețe pe care CFF este din acest moment majoritară, menținerea unei structuri concurențiale depinde de aprobarea planului de restructurare a SNCM și de prezența acestuia din urmă pe piața respectivă.
- (220) Calificarea unei măsuri naționale ca ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE presupune îndeplinirea în mod cumulativ a următoarelor condiții: 1. măsura în cauză conferă un avantaj economic selectiv; 2. acest avantaj este finanțat din resursele statului; 3. acest avantaj denaturează sau amenință să denatureze concurența și, în fine, 4. acest avantaj afectează schimburile comerciale între statele membre⁽¹²⁾.
- (221) Comisia constată că SNCM a primit resurse de stat în valoare totală de 274,54 milioane EUR prin societatea CGMF, deținută în proporție de 100 % de statul francez.
- (222) Deoarece SNCM operează în sectorul transportului maritim, care este deschis concurenței intraeuropene, potențialul avantaj economic pe care l-a primit este susceptibil de a denatura concurența și de a afecta schimburile comerciale între statele membre.
- (223) Circumstanța conform căreia piața de cabotaj cu insulele din Marea Mediterană era, până la 1 ianuarie 1999, scutită temporar de la aplicarea Regulamentului (CEE) nr. 3577/92 al Consiliului din 7 decembrie 1992 de aplicare a principiului liberei circulații a serviciilor la transporturile maritime în interiorul statelor membre (cabotaj maritim)⁽¹³⁾ nu permite excluderea a priori a faptului că subvențiile plătite pentru deservirea legăturilor de cabotaj cu insulele din Marea Mediterană în cadrul DSP ar fi putut afecta schimburile comerciale între statele membre și ar fi putut denatura concurența.
- (224) În orice caz, chiar dacă subvențiile acordate pentru deservirea liniilor de cabotaj puteau să nu afecteze schimburile comerciale și să nu provoace denaturări ale concurenței înainte de 1 ianuarie 1999, situația s-a schimbat de la acea dată deoarece, conform Regulamentului (CEE) nr. 3577/92, activitățile de cabotaj sunt acum deschise tuturor operatorilor comunitari. În plus, trebuie subliniat că SNCM nu efectuează numai transport de cabotaj, ci operează și pe piața de transport maritim internațional, care a fost liberalizată prin Regulamentul (CEE) nr. 4055/86 al Consiliului din 22 decembrie 1986 de aplicare a principiului libertății de a presta servicii în transporturile maritime între state membre și între state membre și țări terțe⁽¹⁴⁾.
- (225) În consecință, Comisia consideră că în acest caz se îndeplinesc ultimele trei criterii de la articolul 87 alineatul (1) CE, menționate la considerentul 220 din prezenta decizie. Următoarele secțiuni analizează succesiv, pentru fiecare măsură, existența unui avantaj economic selectiv și, dacă este cazul, compatibilitatea cu piața comună a măsurilor calificate ca ajutor de stat.

10. EVALUAREA MĂSURILOR

10.1. Aportul de capital de 53,48 milioane EUR cu titlu de compensații pentru serviciu public

- (226) Cu toate că, în decizia din 2003, Comisia a admis caracterul de compensații pentru serviciu public a unei părți din cele 76 milioane EUR, respectiv 53,48 milioane EUR, pentru transporturile din Corsica în perioada 1991-2001, Comisia apreciează totalitatea aportului de capital, adică 76 milioane EUR, ca ajutor pentru restructurare, deoarece această sumă a fost notificată de autoritățile franceze cu acest titlu. În hotărârea din 15 iunie 2005, care anulează decizia Comisiei din 2003, judecătorul comunitar a invitat Comisia să analizeze suma de 53,48 milioane EUR ținând cont de hotărârea Curții din 24 iulie 2003 în cauza *Altmark*.
- (227) Mai mult, autoritățile franceze au rugat Comisia să ia țină cont de faptul că, în baza caracterului de „compensații pentru serviciu public”, o parte din ajutorul pentru restructurare din 2002 trebuie considerată ca neconstituind un ajutor, în lumina jurisprudenței *Altmark*.
- (228) Pentru că autoritățile franceze au invocat aplicarea jurisprudenței *Altmark* la cazul în discuție și, dacă este cazul, a derogării prevăzute de articolul 86 alineatul (2) CE, Comisia este obligată să se pronunțe în această privință, aceste argumente căpătând o importanță esențială în argumentația Franței ⁽¹¹⁵⁾.

10.1.1. Observații preliminare

Referitor la aplicabilitatea jurisprudenței *Altmark* la cazul în discuție

- (229) Cu titlu preliminar, Comisia menționează că, în ciuda faptului că pronunțarea hotărârii *Altmark* este ulterioară punerii în aplicare a măsurii menționate mai sus, criteriile stabilite de judecătorul comunitar în această hotărâre se pot aplica la cazul în discuție.
- (230) Într-adevăr, așa cum a amintit recent Tribunalul ⁽¹¹⁶⁾, Curtea nu a limitat în timp sfera celor enunțate în hotărârea *Altmark*. În lipsa unei asemenea limitări temporale și întrucât aceste enunțuri rezultă din interpretarea articolului 87 alineatul (1) CE, ele sunt, în

consecință, pe deplin aplicabile la situația faptică și juridică a prezentei cauze.

Referitor la determinarea valorii compensațiilor primite pentru obligația de serviciu public

- (231) Trebuie amintit mai întâi că SNCM a suferit deficite substanțiale între 1991 și 2001, pentru ansamblul transporturilor de deservire a Corsicii supuse obligației de serviciu public, în ciuda subvențiilor de stat autorizate prin decizia Comisiei din 2001 ⁽¹¹⁷⁾. Comisia a constatat, într-adevăr, la considerentul 105 din prezenta decizie, că pierderea cumulată înainte de impozitare în perioada 1991-1999 pentru transporturile de deservire a Corsicii ⁽¹¹⁸⁾, așa cum este determinată în raportul expertului mandatat de Comisie, incluzând și subvențiile primite, se ridică la 217 milioane FRF, respectiv 33,08 milioane EUR.
- (232) În ceea ce privește anii 2000 și 2001 ⁽¹¹⁹⁾, Comisia a respectat aceeași abordare ca raportul de expertiză menționat anterior și a recalculat, în baza conturilor analitice de profit și pierdere furnizate, rezultatul înainte de impozitare, scăzând provizioanele pentru restructurare care au fost deja incluse în cheltuielile de restructurare notificate. De altfel, Comisia a putut verifica, în funcție de conturile anuale ale întreprinderii, că nu au existat cedări de echipamente navale pe parcursul acestor ani.
- (233) Comisia este de părere că pierderea din anul 2002 din transporturile pe ruta Marsilia-Corsica nu trebuie reținută, ținând cont de faptul că, de la 1 ianuarie 2002, tarifele de exploatare pentru transporturile de deservire a Corsicii cu plecare din Marsilia, împreună cu sumele de compensații financiare, au fost definite de comun acord de autoritățile publice și SNCM sub formă contractuală, contrar a ceea ce a prevalat în convențiile din 1991 și 1996.
- (234) În consecință, conform abordării și motivației deciziei din 2001, Comisia formulează următoarele concluzii:

Tabelul 3

Contul analitic de rezultat pe perioada 1991-2001

Rețeaua Corsica	2001		2000		1991-1999 ⁽¹⁾		Total 1991-2001	
	Milioane FRF	Milioane EUR	Milioane FRF	Milioane EUR	Milioane FRF	Milioane EUR	Milioane FRF	Milioane EUR
Rezultat înaintea impozitării	- 302,575	- 46,127	- 40,256	- 6,137	- 216,98	- 33,078	- 559,811	- 85,343
Constituire provizioane/amortizare nava Liamone ⁽²⁾	96,895	14,771	0,000	0,000	0,000	0,000	96,895	14,771
Constituire provizioane/Plan social	112,110	17,091	0,000	0,000	0,000	0,000	112,110	17,091

Rețeaua Corsica	2001		2000		1991-1999 (1)		Total 1991-2001	
	Milioane FRF	Milioane EUR	Milioane FRF	Milioane EUR	Milioane FRF	Milioane EUR	Milioane FRF	Milioane EUR
Corecție plusvaloare (PV) la nave	0,000	0,000	0,000	0,000	182,100	27,761	182,100	27,761
Rezultat înaintea impozitării și exceptând PV și restructurarea	- 93,571	- 14,265	- 40,256	- 6,137	- 216,980	- 33,078	- 350,807	- 53,480

(1) Date reieșite din Decizia 2002/149/CE.

(2) În anul 2001 a fost constituit un provizion de 14,8 milioane EUR pentru nava NGV Liamone. Provizionul are ca obiect readucerea sarcinii anuale a navei la nivelul sarcinii unei nave adaptate la noile cerințe impuse pe această linie și finanțate în aceleași condiții. Acest provizion a fost constituit în virtutea regulilor contabile pe baza cărora o întreprindere trebuie să-și corecteze bilanțul, luând act de o amortizare excepțională, atunci când constată că unul din activele sale are o valoare reală sau monetară inferioară valorii sale contabile.

(235) În total, pierderea cumulată înregistrată de SNCM în transporturile Marsilia-Corsica, care depășește subvențiile de stat autorizate prin decizia din 2001, corectată cu plusvaloarea pentru navele vândute în această perioadă și cu cheltuielile de restructurare, se ridică la 53,48 milioane EUR pentru întreaga perioadă 1991-2001.

(236) Având în vedere cele arătate anterior, Comisia consideră că, din aportul de capital de 76 milioane EUR notificat în 2002 (120), 53,48 milioane EUR pot fi considerate compensații pentru serviciu public.

10.1.2. Existența unui avantaj economic în lumina jurisprudenței *Altmark*

(237) În opinia Curții, atât timp cât o intervenție a statului trebuie privită ca o compensație pentru prestațiile efectuate de întreprinderea beneficiară în vederea executării de obligații de serviciu public, astfel încât această întreprindere nu are, în realitate, un avantaj financiar, și, prin urmare, respectiva intervenție nu pune această întreprindere într-o poziție concurențială mai favorabilă față de întreprinderile concurente, o asemenea intervenție nu intră sub incidența articolului 87 alineatul (1) CE.

(238) Totuși, pentru ca o astfel de compensare să poată evita calificarea drept ajutor de stat, trebuie întrunite în mod cumulativ mai multe condiții (a se vedea nota de subsol 68 din prezenta decizie).

(239) În ceea ce privește în special criteriul al patrulea stabilit de Curte în hotărârea *Altmark*, se poate constata că SNCM nu a fost selectată în urma unei proceduri de licitație publică ce permite selectarea candidatului capabil să furnizeze aceste servicii la cel mai mic preț pentru colectivitate.

(240) În lipsa procedurii de atribuire a contractelor de achiziții publice, Comisia consideră că este datoriat statului membru să demonstreze că nivelul compensației acordate SNCM nu depășește costurile suportate de o întreprindere mijlocie, bine gestionată și corespunzător echipată, ținând cont de încasările pertinente și de un beneficiu rezonabil pentru execuția acestor obligații, conform cerințelor jurisprudenței Curții.

(241) În cazul de față, autoritățile franceze admit, în înscrisurile din 16 noiembrie 2006, că este practic imposibil să se găsească o întreprindere care să poată servi ca punct de referință pentru perioada 1991-2001 pentru obligațiile de serviciu public pe care le îndeplinea SNCM, aceasta fiind singura întreprindere capabilă să-și asume astfel de obligații. În aceste condiții, autoritățile franceze au încercat să furnizeze elemente care să permită efectuarea unei comparații cât mai exacte cu întreprinderi similare, în special cu CMN, subliniind, totuși, că aceste întreprinderi nu se aflau în aceleași condiții de exploatare ca cele impuse societății SNCM prin convențiile de obligație de serviciu public între 1991 și 2001.

(242) În această privință, Comisia consideră că, prin argumentele aduse, autoritățile franceze nu au demonstrat prin ce anume întreprinderile considerate ca fiind similare constituie punctul de referință impus de jurisprudența comunitară. În acest context, Comisia arată că informațiile transmise de Franța cu privire la aceste întreprinderi nu îi permit să evalueze gradul de similitudine invocat, nici să analizeze impactul diferențelor de condiții de exploatare invocate în comparația care ar trebui efectuată în scopul aplicării celui de-al patrulea criteriu menționat anterior.

(243) În aceste circumstanțe, Comisia consideră că, în baza informațiilor și a datelor tehnice transmise în cadrul prezentei proceduri, autoritățile franceze nu reușesc să demonstreze că cel de-al patrulea criteriu *Altmark* este îndeplinit.

(244) Având în vedere cele prezentate anterior în acest document, Comisia estimează că măsura în cauză a conferit un avantaj economic SNCM. Dat fiind că măsura nu a fost decât în beneficiul SNCM, acest avantaj economic este selectiv. În consecință, compensația acordată SNCM în cadrul convențiilor din 1991 și 1996, în valoare de 53,48 milioane EUR, constituie un ajutor de stat, în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.

10.1.3. *Compatibilitatea cu piața comună a măsurii în cauză în temeiul articolului 86 alineatul (2) CE*

(245) Deoarece autoritățile franceze au invocat derogarea prevăzută la articolul 86 alineatul (2) CE, Comisia va utiliza aceeași abordare și aceeași motivație ca în decizia din 2001 pentru evaluarea măsurii în cauză.

(246) Conform acestui articol, plata unui ajutor de stat poate evita interdicția stabilită de articolul 87 din Tratatul CE, cu condiția ca ajutorul în cauză să nu vizeze decât compensarea unor supracosturi generate de îndeplinirea misiunii speciale ce revine întreprinderii responsabile cu gestionarea unui serviciu de interes economic general și ca acordarea ajutorului să se dovedească necesară pentru ca respectiva întreprindere să poată asigura executarea în condiții de echilibru economic a obligațiilor de serviciu public care îi revin.

(247) Ținând cont de jurisprudența aplicabilă pentru perioada 1991-2001 ⁽¹²¹⁾, Comisia trebuie, așa cum a procedat și în decizia din 2001:

— să verifice dacă serviciile a căror gestionare a fost încredințată societății SNCM se încadrează în categoria serviciilor de interes economic general și

— să analizeze dacă valoarea subvențiilor acordate SNCM în cadrul obligațiilor de serviciu public legate de transporturile pentru Corsica sunt adecvate ca supracosturi suportate de SNCM pentru îndeplinirea cerințelor fundamentale ale contractului de serviciu public.

Justificarea serviciului public

(248) În cazul de față, în ceea ce privește compensațiile plătite în perioada 1991-2001, după cum a constatat Comisia în decizia din 2001, obligațiile de serviciu public impuse societăților SNCM și CMN rezultă din două convenții pe cinci ani semnate de acestea și de Office de transport de la Corse (OTC). Aceste convenții, al căror

temei juridic este convenția-cadru 1976-2001, au precizat modalitățile de executare a serviciului public pentru perioadele 1991-1996 și, respectiv, 1996-2001. Aceste convenții au definit, de asemenea, principiile de plată a subvenției forfetare pentru continuitate teritorială, drept compensare pentru obligațiile impuse.

(249) Cât privește întrebarea dacă aceste obligații răspund nevoilor reale de serviciu public, Comisia a constatat, în decizia din 2001, menționată anterior, că respectiva convenție-cadru și convențiile pe cinci ani răspund principiului continuității teritoriale care vizează limitarea dezavantajelor pe care le reprezintă insularitatea și asigurarea transporturilor pentru Corsica prin cele mai apropiate mijloace de legătură pur continentale. Comisia observă, de asemenea, că acest obiectiv, care reiese dintr-un interes public legitim, nu a fost atins până acum prin simplul joc al forțelor pieței ⁽¹²²⁾.

(250) În consecință, Comisia consideră că sistemul de transport prevăzut prin convenția-cadru și convențiile pe cinci ani răspunde unei nevoi reale de serviciu public.

Caracterul neforfetar al compensației

(251) Așa cum a constatat Comisia în decizia din 2001, SNCM a primit în perioada 1991-2001, în virtutea cadrului legal descris anterior, o subvenție anuală forfetară a cărei valoare era stabilită pentru cinci ani și revizuită anual, în funcție de evoluția produsului intern brut la prețurile de piață, precum și de informațiile și situațiile analitice convenționale prezentate de SNCM.

(252) La punctul 30 din decizia din 2001, Comisia observă faptul că „în conformitate cu articolul 4 al convenției din 1976 ⁽¹²³⁾, valoarea subvenției anuale este plătită sub forma a douăsprezece plăți lunare egale. Pentru a permite lichidarea definitivă a subvenției, SNCM trebuie să prezinte, cel târziu la data de 1 iulie a fiecărui an, rezultatele exercițiului financiar precedent, vizate de expertul guvernamental. Posibilele reporturi în sarcina SNCM sunt deduse din avansul sau avansurile exercițiului financiar curent. Dispozitivul de regularizare a plăților prevede și posibilele suplimente plătite de stat. Convențiile încheiate ulterior prevăd, de asemenea, penalități dacă, în cursul unui an, numărul de legături de bază nerealizate de SNCM depășește 2 % din numărul de legături de bază prevăzut în convenție. De asemenea, autoritatea care acordă contractul poate notifica SNCM o reținere din subvenția forfetară pentru continuitate teritorială în cazul unor incidente semnificative care provoacă întreprinderea serviciului public”.

(253) La considerentul 82 din această decizie, Comisia arată că a doua parte a acestui punct IV stipulează că „În cazul în care condițiile economice și în special cheltuielile de exploatare și nivelurile de trafic care au servit ca bază de calcul al subvenției se degradează în mod substanțial, SNCM și OTC se vor întâlni pentru a studia împreună ansamblul de măsuri care trebuie luate în materie de transporturi, de tarife sau de ajustare prin adaos a sumei subvenției, în vederea restabilirii echilibrului financiar al societății”.

(254) În lumina celor arătate anterior și așa cum concluzionează în decizia din 2001, Comisia consideră că respectiva compensație de 53,48 milioane EUR plătită de stat nu este forfetară, datorită mecanismului care permite compensarea dezechilibrului financiar rezultat din discrepanțele dintre cheltuielile de exploatare reale și cele care au servit ca bază la calcularea subvenției.

Adecvarea compensațiilor pentru costurile serviciului public

(255) Așa cum a constatat Comisia în decizia din 2001⁽¹²⁴⁾, compensațiile financiare primite în acea perioadă în temeiul convențiilor pe cinci ani din 1991 și 1996 nu au permis SNCM să compenseze în întregime pierderile legate de executarea obligațiilor de serviciu public. Comisia a estimat că această subcompensare se ridică la 53,48 milioane EUR.

(256) Comisia a concluzionat că suma de 53,48 milioane EUR plătită de stat este egală cu subcompensarea observată pentru perioada 1991-2001 și, în consecință, este adecvată în lumina costurilor nete generate de misiunea de serviciu public cu care este însărcinată SNCM.

10.1.4. Concluzie

(257) În baza celor menționate anterior, Comisia estimează că măsura în cauză constituie un ajutor de stat, compatibil cu piața comună în conformitate cu articolul 86 alineatul (2) CE. Măsura fiind pusă în aplicare la 14 noiembrie 2003, Comisia constată că acest ajutor de stat este ilegal.

(258) În acest context, suma ajutorului care trebuie considerată ajutor pentru restructurare, conform notificării din 2002, se ridică la 22,52 milioane EUR⁽¹²⁵⁾. Această sumă se va adăuga la măsurile notificate în 2006, dacă acestea reprezintă ajutoare pentru restructurare (a se vedea secțiunea 10.5 din prezenta decizie).

10.2. Cedarea SNCM la un preț de vânzare negativ de 158 milioane EUR

(259) În cazul de față, Comisia trebuie să examineze dacă aportul de capital de 158 milioane EUR din partea statului, anterior vânzării SNCM către cumpărătorii privați, respectiv *in fine* prețul de vânzare negativ al întreprinderii pentru o sumă echivalentă, nu prezintă elemente de ajutor de stat.

(260) O procedură publică de selecție deschisă, transparentă și nediscriminatorie, în condițiile căreia statul cedează întreprinderea după o recapitalizare prealabilă (cu o sumă mai mare decât prețul de vânzare) nu permite neapărat excluderea prezenței unui ajutor, susceptibil de a oferi avantaje atât întreprinderii privatizate, cât și cumpărătorului acesteia⁽¹²⁶⁾.

10.2.1. Cadrul juridic de referință

(261) Pentru a verifica dacă o întreprindere a beneficiat de un avantaj economic indus de un aport de capital al statului, Comisia aplică, în principiu, criteriul „investitorului privat care operează într-o economie de piață” (denumit în continuare „criteriul investitorului privat”). Criteriul investitorului privat derivă din principiul egalității de tratament între sectorul public și cel privat, care decurge din articolul 295 din Tratatul CE. Conform acestui principiu, capitalurile puse la dispoziția unei întreprinderi de către stat, direct sau indirect, în circumstanțe care corespund condițiilor normale ale pieței, nu pot fi calificate drept ajutor de stat⁽¹²⁷⁾.

(262) În acest scop, Comisia poate în special să evalueze dacă furnizorul de resurse s-a comportat ca un investitor privat, respectând o politică structurală, globală sau sectorială, și dacă a fost ghidat de perspectiva rentabilității pe termen lung a capitalurilor investite. Validitatea acestei abordări a fost recunoscută de judecătorul comunitar în mai multe cauze⁽¹²⁸⁾.

(263) Potrivit unei jurisprudențe constante, un aport de capital realizat de un investitor public în lipsa oricărei perspective de profit, chiar pe termen lung, constituie ajutor de stat⁽¹²⁹⁾.

(264) Judecătorul comunitar a stabilit, de asemenea, că un investitor privat care urmează o politică structurală, globală sau sectorială ghidată de perspective de rentabilitate pe termen lung nu poate, în mod rezonabil, să-și permită, după ani de pierderi neîntrerupte, să procedeze la un aport de capital care, în termeni economici, nu numai că se dovedește mai costisitor decât o lichidare a activelor ci este, în plus, legat de vânzarea întreprinderii, ceea ce îi înlătură orice perspectivă de beneficiu, chiar la termen⁽¹³⁰⁾.

(265) Mai precis, în hotărârea „Gröditzer”, Curtea a considerat că, pentru a determina dacă privatizarea unei întreprinderi la un preț de vânzare negativ prezintă elemente de ajutor de stat, „trebuie apreciat dacă, în circumstanțe similare, un investitor privat de o talie comparabilă cu cea a organismelor care gestionează sectorul public ar fi putut fi determinat să procedeze la aporturi de capital de o asemenea importanță în cadrul vânzării întreprinderii menționate sau ar fi optat pentru lichidarea acesteia”⁽¹³¹⁾.

10.2.2. Aplicarea la cazul în discuție

(266) Având în vedere cele menționate anterior, pentru a determina caracterul de ajutor al măsurii în cauză, Comisia trebuie „să evalueze dacă soluția aleasă de stat este, în totalitate și în raport cu orice altă soluție, inclusiv cea de neintervenție, cea mai puțin costisitoare, ceea ce ar conduce, dacă așa stau lucrurile, la concluzia că statul a acționat ca un investitor privat”⁽¹³²⁾.

10.2.2.1. Referitor la respectarea principiului acționarului privat în economia de piață

(267) În acest context trebuie reținut că marile grupuri de întreprinderi nu pot în prezent ignora, în cazul în care procedează la închiderea sau lichidarea de filiale, consecințele sociale pe care le implică asemenea evenimente.

(268) Astfel, cât mai rapid, aceste grupuri pun în aplicare planuri sociale care pot include măsuri de reconversie a personalului, ajutoare pentru căutarea unui loc de muncă, indemnizații de disponibilizare, chiar și acțiuni asupra ansamblului economic local, care vin să suplimenteze prevederile legale și ale contractelor colective de muncă.

(269) În cazul de față, Comisia constată că SNCM este o societate controlată de stat prin grupul CGMF (Compagnie Maritime Générale et Financière).

(270) Comisia estimează că, în ipoteza unei lichidări a SNCM⁽¹³³⁾, s-ar fi luat asemenea măsuri în afara obligațiilor prevăzute de lege, pentru a nu fi afectată imaginea mărcii holdingului și a acționarului⁽¹³⁴⁾.

(271) Comisia amintește că spectrul lichidării întreprinderii în anul 2004 a provocat numeroase tulburări sociale importante. De exemplu, puternicul conflict social din septembrie 2004 a blocat flota SNCM timp de 16 zile. Comisia adaugă că autoritățile franceze au demonstrat cu cifre că aceste mișcări sociale din 2004, care au afectat imaginea de marcă a holdingului în fața clienților, au adus un prejudiciu important în ce privește numărul de pasageri transportați de SNCM și, prin urmare, și cifrei de afaceri a întreprinderii. Comisia subliniază, în plus, că în urma climatului social dăunător din vara anului 2004, care a prejudiciat situația financiară a SNCM, acționarul întreprinderii a pus în aplicare, în primăvara lui 2005, un plan social care a fost suspendat în aprilie 2005, în acord cu sindicatele. Având în vedere cele menționate anterior, Comisia consideră că s-a dovedit că, în ipoteza unei lichidări a SNCM, neasumarea de către grupul CGMF a responsabilității pentru indemnizațiile suplimentare de disponibilizare ar fi afectat grav imaginea de marcă a holdingului și a acționarului.

(272) În consecință, Comisia estimează că la calcularea costurilor de lichidare trebuie să se includă și costurile asociate acestor măsuri. Costurile respective ar fi fost imputate la valoarea de lichidare a SNCM, în măsura în care aceasta ar fi fost pozitivă și/sau asumată direct de CGMF/stat în calitate de acționar. Comisia consideră că orice altă soluție ar ignora realitatea socială cu care marile grupuri de întreprinderi se confruntă astăzi⁽¹³⁵⁾.

(273) Pentru a calcula costurile unei lichidări pentru acționar, Comisia reține o ipoteză a *minima* corespunzătoare numai indemnizațiilor suplimentare de disponibilizare.

(274) Din acest punct de vedere, autoritățile franceze consideră că, în baza planului social din 2005, fondat pe cel din 2002, limitele de reținut sunt de la [...] până la [...] EUR per angajat, respectiv o sumă totală între [...] milioane EUR și [...] milioane EUR. Autoritățile franceze precizează că limita minimă reflectă faptul că s-a majorat costul planului social de referință, din cauza proporției foarte importante de angajați cu vârste apropiate de cea a pensionării și a căror concediere se realizează în condiții deosebit de avantajoase. De altfel, s-a ținut cont și de faptul că nu poate fi comparat contextul lichidării societății și disponibilizării cu cel al ajustării efectivelor, care permite continuarea activităților, așa cum prevede planul social de referință.

(275) Expertul Comisiei a realizat o analiză comparativă a cifrelor transmise de autoritățile franceze cu planuri sociale puse în aplicare recent în Franța. Planul social al Hewlett Packard din 2003 a costat 214 000 EUR per persoană, iar cel din 2005 între 50 000 și 400 000 EUR. În anul 2004, planul social stabilit de Pêchiney, după fuziunea cu Alcan, a costat 128 000 EUR per persoană. În planul social al Giat Industries din 2004, costul total per angajat a fost de ordinul a 162 000 EUR, față de 71 000 EUR pentru Gemplus în 2002 și 69 000 EUR pentru Danone (divizia biscuiți) în 2001. În anul 2002, Yves Saint Laurent Haute Couture anunță un plan social de 115 000 EUR per angajat. Planul Power 8 anunțat de Airbus France în februarie 2007 prevedea un cost per angajat de 68 000 EUR⁽¹³⁶⁾. În 2008, costul planului social al Michelin se ridică la 157 400 EUR per angajat.

(276) În ceea ce privește docherii, Comisia precizează că, în raportul tematic public din iulie 2006, intitulat „Les ports français face aux mutations du transport maritime: l'urgence de l'action” („Porturile franceze confruntate cu schimbările din transportul maritim: caracterul urgent al acțiunii”), Curtea de Conturi menționează costul total per persoană al planului social 2004, respectiv 145 000 EUR per angajat disponibilizat pentru porturile autonome și 209 000 EUR per angajat disponibilizat din portul Marsilia.

- (277) Comisia amintește că decizia sa din 17 iulie 2002, referitoare la Société Française de Production, permite ilustrarea costurilor de generozitate în cazul privatizării unei întreprinderi în dificultate. Astfel, generozitatea a costat statul 43,1 milioane EUR (respectiv 151 000 EUR per salariat, planul prevăzând concedierea a 285 de angajați), care se adaugă la costul de 5,3 milioane EUR al obligațiilor legale și contractuale (respectiv un cost total de 169 000 EUR per salariat).
- (278) În lumina acestei analize comparative, Comisia consideră că ipoteza de [...] EUR plătiți pentru fiecare angajat ca indemnizație suplimentară de disponibilizare este coerentă cu cheltuielile per angajat concediat din planurile sociale puse în aplicare de alți acționari privați în aceeași perioadă.
- (279) În final, Comisia estimează că ipoteza de disponibilizare a întregului personal al SNCM în cadrul unei lichidări a întreprinderii este ipoteza cea mai probabilă, în special pentru că acordarea DSP pentru perioada 2007-2013 nu făcuse încă obiectul unei licitații și deci al unei decizii definitive. În plus, având în vedere situația financiară îngrijorătoare a SNCM, este, într-adevăr, improbabil să se fi elaborat un plan de continuare a activității care să aducă întreprinderea în redresare judiciară și să evite disponibilizările.
- (280) Având în vedere elementele arătate anterior, Comisia reține suma totală de [...] milioane EUR pe care CGMF (statul) ar fi trebuit să o acorde pentru indemnizațiile suplimentare de disponibilizare.
- (281) În acest stadiu al analizei, Comisia trebuie să determine valoarea de lichidare a SNCM, fără indemnizațiile suplimentare de disponibilizare. De fapt, diferența dintre această valoare de lichidare, în măsura în care este pozitivă, și indemnizațiile suplimentare de disponibilizare trebuie comparată cu prețul negativ rezultat din vânzare, pentru a verifica dacă statul s-a comportat ca un investitor privat în economia de piață. Pentru aceasta, Comisia se bazează pe calculul activului net reevaluat. Potrivit metodei activului net reevaluat, se constată insuficiența activelor, deoarece valoarea economică a activelor reale (în general mai mare decât valoarea contabilă netă) nu acoperă valoarea economică a datoriilor reale.
- (282) Pentru a constata insuficiența activelor în cazul de față, Comisia, cu ajutorul unui expert⁽¹³⁷⁾, a verificat, așa cum

se explică în continuare, că la data de 30 septembrie 2005 valoarea activului SNCM nu era suficientă pentru a despăgubi creditorii privilegiați și neprivilegiați (inclusiv salariații cu titlu de creanțe clasice).

Referitor la alegerea metodei de evaluare

- (283) Comisia estimează că evaluarea activului net este o metodă utilizată curent pentru evaluarea societăților din sectorul transportului maritim. Comisia consideră, de altfel, că această metodă este în mod special adecvată pentru situația SNCM, în măsura în care acționarul acesteia de referință nu are ca alternativă la cedare decât să lichideze voluntar societatea.
- (284) În ceea ce privește alte metode de evaluare, în particular metoda fluxurilor de numerar libere operaționale actualizate, Comisia estimează că, ținând cont de faptul că presupune continuarea activității societății, ceea ce nu este cazul SNCM, această metodă nu este relevantă pentru cazul în discuție.

Referitor la data de referință

- (285) Comisia reține data de 30 septembrie 2005 ca dată de referință pentru evaluarea SNCM, dat fiind că aceasta este data la care s-a făcut efectiv alegerea între acceptarea ofertei de cumpărare și lichidarea societății, selectarea BCP având loc la 27 septembrie 2005.

Referitor la evaluarea activului SNCM

- (286) Comisia observă, în particular, că acționarul SNCM a procedat, în colaborare cu Ernst & Young, la o cuantificare a costurilor de lichidare a întreprinderii (raportul CGMF menționat anterior) la data de 30 septembrie 2005, calcul care a fost contraexpertizat de Oddo Corporate Finance și de firma Paul Hastings. Comisia menționează că raportul Oddo-Hastings a evaluat activul SNCM la [...] milioane EUR.
- (287) În ceea ce privește evaluarea flotei deținute în proprietate⁽¹³⁸⁾, valoarea monetară brută a navelor SNCM fiind evaluată de brokerul specialist al BRS la [...] milioane EUR la data de 30 septembrie 2005, flota SNCM a fost evaluată în raportul Oddo la [...] milioane EUR după discount⁽¹³⁹⁾, comisionul de brokeraj⁽¹⁴⁰⁾ și incertitudinea juridică⁽¹⁴¹⁾.

Tabelul 4

Scenarii de evaluare a activului SNCM la 30 septembrie 2005

(milioane EUR)

	Valoarea activului raportul Oddo	Valoarea activului expertul Comisiei
Imobilizări necorporale	—	—
Imobilizări corporale		
— Flota în proprietate	[...]	[...]
— Imobile ⁽¹⁾	[...]	[...]
Imobilizări financiare ⁽²⁾	[...]	[...]
<i>Activ imobilizat</i>	[...]	[...]
Stocuri	—	—
Avansuri și acțiuni	—	—
Creanțe clienți	[...]	[...]
Alte creanțe ⁽³⁾	[...]	[...]
Disponibil net	[...]	—
Conturi de regularizare	—	—
<i>Alte active</i>	[...]	[...]
Total active	[...]	[...]

⁽¹⁾ În ceea ce privește imobilele (între care sediul social al SNCM), autoritățile franceze precizează că valoarea de lichidare reținută se bazează pe evaluarea efectuată de un expert imobiliar în noiembrie 2003, actualizată cu +[...] % pentru a ține cont de creșterea prețurilor.

⁽²⁾ Imobilizările financiare privesc, în mod esențial, titlurile de participație deținute de SNCM la societățile Sudcargos, Aliso, CGTH, CMN și Ferrytour.

⁽³⁾ Această poziție privește în esență creanțele la stat, în special compensațiile pentru obligațiile de serviciu public din luna septembrie 2005 și rambursarea obligațiilor sociale patronale de către Assedic pentru exercițiul fiscal 2004.

Surse: raportul Oddo-Hastings, raportul expertului Comisiei.

(288) La citirea tabelului de mai sus, Comisia constată că flota de nave constituie elementul principal în evaluarea activului întreprinderii. În acest sens, expertul Comisiei a considerat, după ce a efectuat, în măsura posibilului, o analiză comparativă, că discountul aplicat la valoarea monetară brută a navelor și incertitudinea juridică sunt coerente. Pe această bază, expertul a concluzionat că nu are argumente pentru a respinge evaluarea flotei, stabilită de statul francez.

(289) În ceea ce privește discountul, Comisia estimează că nivelul acestuia este coerent cu discounturile observate la vânzarea de nave în cazul lichidării judiciare. Potrivit expertului Comisiei, Régie des Transports Maritimes, societate națională belgiană care exploatează linia Ostende-Ramsgate, a vândut de exemplu două feriboturi în anul 1997, cu discounturi estimate la 35 % și 45 %. Mai recent, societatea Festival Cruises a vândut trei nave de croazieră cu un discount mediu de 20 %. Discounturile observate în cazuri similare sunt deci de

ordinul celor aplicate de autoritățile franceze la cazul în discuție.

(290) Referitor la incertitudinea juridică, deoarece nicio tranzacție comparabilă nu a avut loc pe piață, Comisia consideră că argumentele care justifică aplicarea incertitudinii juridice sunt coerente cu dimensiunea redusă a pieței pentru navele tip, concepute pentru o exploatare destul de specifică.

(291) Pe de altă parte, Comisia observă că expertul său independent a rotunjit în mod ascendent evaluarea imobilizărilor financiare, în particular cea a participației deținute de SNCM la CMN (de la [...] milioane EUR la [...] milioane EUR). În acest sens, ținând cont de oferta de răscumpărare a acestei participații de către *Stef-TFE* pentru suma de [...] milioane EUR, transmisă Comisiei în cadrul prezentei investigații, Comisia consideră că evaluarea la [...] milioane EUR a participației SNCM la CMN este rezonabilă în contextul lichidării societății.

(292) În ceea ce privește evaluarea altor poziții din activ, expertul Comisiei nu a emis nicio obiecție specială. Totuși, expertul nu a reținut poziția „disponibil net”, aceasta fiind în deficit. Comisia estimează că această poziție trebuie efectiv reclasată la pasivul SNCM.

(293) Ținând cont de ajustările operate, Comisia evaluează activul SNCM la [...] milioane EUR la data de 30 septembrie 2005.

Referitor la evaluarea pasivului SNCM

(294) Comisia constată că autoritățile franceze calculează suma datorată cu titlu de creanțe privilegiate la [...] milioane EUR și suma datorată cu titlu de creanțe neprivilegiate (exceptând indemnizațiile suplimentare de disponibilizare) la [...] milioane EUR.

(295) În ceea ce privește în special pasivul social, autoritățile franceze evaluează costurile planului social contractual la [...] milioane EUR. Costurile aferente planului social contractual au fost stabilite individual, ținând cont de tipul de contract (contract cu durată nedeterminată – CDN și contract cu durată determinată – CDD), de statutele și contractele colective aplicabile (personal navigant, sedentar și stat-major), de vechimea în muncă, de încadrarea și de remunerația fiecărui salariat. Această sumă acoperă indemnizațiile de preaviz ([...] milioane EUR), indemnizațiile de concediu plătit în preaviz ([...] milioane EUR), indemnizațiile contractuale de disponibili-

lizare ([...] milioane EUR) și contribuția Delalande ([...] milioane EUR) ⁽¹⁴²⁾.

(296) Costurile planului social extracontractual sunt evaluate de autoritățile franceze la [...] milioane EUR. Acest plan social regroupează ansamblul măsurilor de însoțire legate de obligațiile legale și reglementare ale SNCM în materie de disponibilizare ⁽¹⁴³⁾ și costurile indirecte legate de planul social contractual ⁽¹⁴⁴⁾.

(297) Costul de reziliere a principalelor contracte de exploatare se bazează, în esență, pe garanția bancară în valoare de [...] milioane EUR, ca garanție de bună executare de către SNCM a obligațiilor de serviciu public, la care se adaugă penalitățile prevăzute de convenția menționată, egale cu [...] % din compensarea financiară de referință a unei sume de [...] milioane EUR pentru anul 2005, respectiv aproximativ [...] milioane EUR în cazul neexecutării obligațiilor.

(298) În ceea ce privește pasivul net legat de cedarea navelor în leasing ⁽¹⁴⁵⁾, autoritățile franceze subliniază că, în baza unor anumite ipoteze ⁽¹⁴⁶⁾, venitul net de vânzare este evaluat de către brokerul specialist al BRS la [...] milioane EUR la data de 30 septembrie 2005, după aplicarea discountului, a comisionului de brokeraj și a costului financiar de portaj. Economii la impozite și datorii bancare se ridică la [...] milioane EUR, rămânând un sold de [...] milioane EUR datorii aferente navelor în leasing, care trebuie rambursate.

Tabelul 5

Scenarii de evaluare a pasivului SNCM la 30 septembrie 2005

(milioane EUR)

	Valoarea pasivului raportul Oddo	Valoarea pasivului expertul Comisiei
Datorii privilegiate, din care:		
— Datorii sociale și fiscale	[...]	[...]
— Datorii financiare garantate cu active ⁽¹⁾	[...]	[...]
Cost plan social contractual	[...]	[...]
Cost ajutor reciproc pensionari ⁽²⁾	[...]	[...]
Cost lichidare	[...]	[...]
Pierderi din exploatare intermediare ⁽³⁾	[...]	[...]
Despăgubire creditorii privilegiați	[...]	[...]
Datorii negarantate ⁽⁴⁾	[...]	[...]
Cost plan social extracontractual	[...]	[...]
Cost reziliere contracte principale exploatare	[...]	[...]

(milioane EUR)

	Valoarea pasivului raportul Oddo	Valoarea pasivului expertul Comisiei
Cost adițional legat de cedarea navelor în leasing	[...]	[...]
Despăgubire creditorilor neprivilegiați	[...]	[...]

(¹) Navele Napoléon Bonaparte și Paglia Orba garantează împrumuturile care au servit la finanțarea lor.

(²) Această poziție se datorează practicii conform căreia SNCM își asumă costurile unei părți din cheltuielile asociației de ajutor reciproc în favoarea pensionarilor săi.

(³) Până la închiderea lichidării. Pierderile intermediare iau ca ipoteză implicită plata salariilor pe o singură lună. Acestea includ și costul de dezarmare a navelor aflate în proprietate, nedecontate din valoarea activelor. Acest cost corespunde costului de imobilizare a navelor la cheu în așteptarea cedării.

(⁴) Datoriile negarantate sunt verificate astfel: provizioane pentru riscuri și cheltuieli ([...] milioane EUR), datorii legate de interesele de participare ([...] milioane EUR), furnizori de exploatare ([...] milioane EUR), reprezentare generală ([...] milioane EUR), datorii grup și asociați ([...] milioane EUR), cont de regularizare pasiv ([...] milioane EUR).

Surse: raportul Oddo-Hastings, raportul expertului Comisiei.

(299) Comisia observă că pasivul social constituie elementul principal din pasivul total al SNCM. În ceea ce privește pasivul social privilegiat, respectiv costul planului social contractual, expertul Comisiei a verificat, prin sondaje, formulele de calcul pentru toate componentele planului și nu a constatat nicio anomalie sau eroare. Ținând cont de această verificare, Comisia estimează ca rezonabilă valoarea de [...] milioane EUR avansată de autoritățile franceze pentru planul social contractual.

(300) În ceea ce privește pierderile din exploatare intermediare, Comisia consideră că estimarea este prudentă din punctul de vedere al legislației, în special al articolelor L.622-10 din Codul Comercial și 119-2 din Decretul nr. 85-1388 din 27 decembrie 1985, în temeiul cărora SNCM ar putea fi obligată de Tribunalul Comercial competent să își continue exploatarea pe o durată de două luni, cu posibilitate de prelungire la solicitarea ministerului public, în baza obligațiilor sale de serviciu public.

(301) În privința datoriilor negarantate, expertul Comisiei nu a avut nicio obiecție specială. Totuși, acesta a corectat valoarea de [...] milioane EUR cu suma de [...] milioane EUR, rezultată din retratarea poziției de activ „Disponibil net”. Comisia estimează că această retratare este în concordanță cu modificările operate la evaluarea activului SNCM.

(302) În ceea ce privește costul planului social extracontractual (exceptând indemnizațiile suplimentare de disponibilizare), expertul Comisiei estimează că valoarea costului litigiilor ar trebui corectată la [...] milioane EUR, în loc de suma de [...] milioane avansată de autoritățile franceze. Referitor la acest punct, deși Comisia consideră că organizațiile sindicale ar solicita o recal-

ficare a contractelor CDD în contracte CDN (¹⁴⁷), ea consideră, pe de altă parte, că valoarea nu trebuie să privească decât salariații cu CDD pentru care acest risc este aproape sigur (respectiv [...] CDD). Considerând un salariu lunar brut de [...] EUR, cu o indemnizație de 9 salarii pentru primele [...] CDD și 6 salarii pentru următoarele [...], suma se stabilește la [...] milioane EUR.

(303) În ceea ce privește pasivul net aferent cedării navelor în leasing, Comisia consideră că ipotezele subiacente ale calculului sunt justificate în special datorită formalismului contractelor cu GIE, care limitează orice substituie a SNCM de către terți și condiționează avantajele fiscale de exploatarea navelor sub pavilion francez. Pe de altă parte, s-a justificat că incertitudinea juridică nu se aplică în cazul navelor exploatare în leasing, deoarece aceste nave sunt vândute de băncile creditoare ale GIE. În acest context, Comisia estimează că se justifică luarea în considerare a unui cost financiar de portaj între 30 septembrie 2005 și data vânzării efective a navei.

(304) Având în vedere cele menționate anterior, Comisia estimează că la 30 septembrie 2005 pasivul privilegiat al SNCM se ridică la [...] milioane EUR, iar pasivul neprivilegiat al acestei societăți era de [...] milioane EUR.

Referitor la constatarea insuficienței activelor

(305) Având în vedere cele menționate anterior, Comisia estimează că la 30 septembrie 2005 valoarea activului SNCM (respectiv [...] milioane EUR) nu era suficientă pentru despăgubirea creditorilor privilegiați (respectiv [...] milioane EUR) și a creditorilor neprivilegiați (respectiv [...] milioane EUR).

Concluzie

- (306) Într-un asemenea context, în lipsa unei acțiuni în acoperirea pasivului (a se vedea mai jos) și luând în considerare considerentul 273 din prezenta decizie și insuficiența activelor, costul lichidării SNCM de către CGMF s-ar limita la costurile indemnizațiilor suplimentare de disponibilizare, respectiv [...] milioane EUR.
- (307) Prin urmare, alegerea făcută de autoritățile franceze, de a vinde SNCM la prețul negativ de 158 milioane EUR, comparativ cu un cost minim de lichidare de [...] milioane EUR, poate fi considerată ca fiind conformă cu alegerea pe care ar fi făcut-o un grup privat de întreprinderi în economia de piață.

10.2.2.2. Consecințele unei lichidări judiciare a SNCM

- (308) Comisia a analizat, de asemenea, argumentul autorităților franceze potrivit căruia statul, în calitate de acționar majoritar, ar fi putut fi acționat în instanță pentru acoperirea pasivului în cazul lichidării întreprinderii (a se vedea mai jos). În acest caz, conform afirmațiilor autorităților franceze, calculul costurilor de lichidare pentru statul acționar trebuie să țină cont de legislația națională, așa cum a acceptat Comisia în decizia ABX Logistics ⁽¹⁴⁸⁾, și este determinat de la caz la caz, în funcție de particularitățile sectorului ⁽¹⁴⁹⁾ și de circumstanțele cazului în speță.
- (309) În cazul de față, Comisia ia notă de faptul că autoritățile franceze i-au transmis, la 28 martie 2006, documente care atestă că acționarul SNCM a procedat la căutarea unei soluții cât mai puțin costisitoare, analizând, în paralel și de la început, două variante, respectiv lichidarea întreprinderii și vânzarea acesteia la un preț negativ.
- (310) În baza expertizelor susmenționate transmise Comisiei, autoritățile franceze estimează că ansamblul costurilor reale pe care Republica Franceză le-ar fi suportat în calitate de acționar, prin GMF, s-ar fi ridicat la o valoare între [...] și [...] milioane EUR la 30 septembrie 2005. Această estimare ține cont, mai ales, de riscul ca statul francez să fi fost acționat „în acoperirea pasivului” dacă un tribunal ar fi trebuit să-l considere drept administrator în fapt al SNCM și riscul ca statul să fie condamnat la plata unor indemnizații supli-

mentare de disponibilizare pentru personalul concediat. Autoritățile franceze estimează că aceste riscuri trebuie luate în considerare la calculul costului efectiv al unei eventuale lichidări a SNCM.

- (311) Așadar, se pune problema evaluării ansamblului costurilor reale care ar fi fost, probabil, suportate de Franța, ca acționar, în cazul lichidării judiciare a SNCM, pentru a se stabili dacă, ținând cont de posibilitatea de a fi condamnată să suporte aceste costuri și având în vedere amploarea acestora ⁽¹⁵⁰⁾, un acționar privat avizat ar fi preferat să vândă imediat filiala la un preț negativ de 158 milioane EUR, decât să își asume acest risc.

(a) Referitor la o posibilă condamnare a statului la plata pasivului

- (312) Conform dreptului francez, mandatarul lichidator al unei societăți în lichidare judiciară are posibilitatea să inițieze o acțiune în răspundere împotriva foștilor administratori ai societății, denumită „acțiune în acoperirea pasivului”, în cazul aprobării unui plan de salvare sau de redresare judiciară, precum și în cazul unei lichidări judiciare ⁽¹⁵¹⁾.
- (313) Introducerea unei acțiuni în acoperirea pasivului împotriva foștilor administratori ai societății în lichidare judiciară este motivată de necesitatea reconstituirii patrimoniului societății, care este una dintre misiunile încredințate mandatarului lichidator.
- (314) În mai multe scrisori adresate Comisiei, autoritățile franceze au susținut că ipoteza unei condamnări a statului de către un judecător național la acoperirea pasivului întreprinderii pe care o administrează constituie un scenariu mai mult decât plauzibil și că acesta trebuie luat în considerare la calculul costului efectiv al unei eventuale lichidări a SNCM.
- (315) În înscrisurile din 28 februarie 2008, SNCM a furnizat un raport al experților care evaluează consecințele juridice ale unei acțiuni în acoperirea pasivului împotriva statului francez. Acest raport constată că un tribunal comercial sesizat în această cauză ar fi decis, foarte probabil, că statul este răspunzător și l-ar fi condamnat la asumarea totalității datoriilor sociale ale SNCM.

- (316) În cazul de față, Comisia este de părere că, având în vedere insuficiența activelor constatată la SNCM (a se vedea mai sus) și ținând cont de posibila angajare a răspunderii civile a mandatarului lichidator în cazul lipsei acțiunii în temeiul legii din 1985 și a dreptului de acțiune pentru creditori începând cu 2005, este foarte probabil că împotriva statului francez ar fi fost demarată o acțiune în acoperirea pasivului în ipoteza unei lichidări judiciare a SNCM ⁽¹⁵²⁾.
- (317) Legislația aplicabilă prevede că datoriile sociale ale societății în lichidare pot fi puse în seama foștilor administratori de drept sau de fapt, sub rezerva îndeplinirii cumulative a patru condiții.
- (i) *Recunoașterea calității statului de administrator de drept sau de fapt al întreprinderii în lichidare judiciară* ⁽¹⁵³⁾
- (318) În cazul în discuție, Comisia observă că auditorul SNCM a furnizat o analiză detaliată care conduce la concluzia că statul francez ar fi fost, foarte probabil, calificat ca administratorul de fapt al SNCM. În esență, raportul de expertiză susmenționat a demonstrat, conform jurisprudenței aplicabile ⁽¹⁵⁴⁾, că statul a comis acte pozitive de gestiune și de administrare care nu depindeau în mod clar de controalele administrative instaurate de lege și că a făcut acest lucru o lungă perioadă de timp. În special, potrivit raportului expertului SNCM, statul ar fi luat decizii în cadrul competențelor de control pe care el însuși le instituise, utilizând astfel competențele sale de control pentru a lua decizii în numele întreprinderii, în locul administratorilor cărora le revenea competența de a lua respectivele decizii. În plus, se pare că organele de conducere ale SNCM nu erau în realitate deloc independente de stat în gestionarea întreprinderii. În fine, statul s-ar fi substituit organelor de conducere ale SNCM, luând singur decizii strategice, fără a informa respectivii administratori.
- (319) Comisia constată că autoritățile franceze, în înscrisurile din 28 martie 2008, nu au emis rezerve în privința calificării statului francez ca administrator al SNCM. În scrisoarea din 20 noiembrie 2006, autoritățile franceze arată ele însele că judecătorul nu va putea să nu califice statul acționar al SNCM ca administrator de fapt al întreprinderii. Totuși, este evident că o asemenea declarație, exprimată în cadrul unei proceduri privind ajutoare de stat, nu poate fi suficientă în sine pentru a stabili în mod satisfăcător dacă un judecător ar fi considerat autoritățile naționale drept administratorii de fapt ai întreprinderii beneficiare a măsurilor în cauză și, mai ales, gradul de probabilitate al unei astfel de situații.
- (320) În circumstanțele cazului în discuție, nu este necesar ca, în plus, Comisia să se pronunțe în privința aprecierii elementelor invocate de autoritățile franceze, ținând cont de concluzia la care aceasta a ajuns în secțiunea 10.2.2.1 de mai sus.
- (ii) *Existența uneia sau mai multor erori de gestiune ale statului francez ca administrator de fapt al întreprinderii aflate în lichidare judiciară*
- (321) În cazul de față, Comisia arată că raportul expertului SNCM, în baza unei liste incomplete de elemente factice, a menționat o serie de elemente pentru a demonstra că statul, administrator de fapt al SNCM, a comis erori de gestiune.
- (322) În particular, se arată că statul francez ar fi comis erori în materie de investiții [...]. De asemenea, statul ar fi comis numeroase erori de gestiune în materie de [...].
- (323) În acest sens, [...] ⁽¹⁵⁵⁾. În scrisoarea din 30 aprilie 2007, autoritățile franceze au calificat ca foarte ridicat riscul unei condamnări a statului la plată, ținând cont de criteriile [...] de calificare a erorii de gestiune în sensul articolului L. 651-2 din Codul Comercial. Totuși, este evident că o asemenea declarație, exprimată în cadrul unei proceduri privind ajutoare de stat, nu poate fi suficientă pentru a stabili în mod satisfăcător dacă un judecător ar fi considerat că autoritățile naționale au comis erorile alegate și, mai ales, gradul de probabilitate al unei astfel de situații.
- (iii) *Constatarea unei insuficiențe a activelor*
- (324) În cazul în discuție, Comisia constată că, în adresa din 16 noiembrie 2006, autoritățile franceze au furnizat o evaluare a insuficienței de active a SNCM, în baza rapoartelor experților CGMF și Oddo-Hastings, menționate anterior. Comisia ia notă că expertiza SNCM în privința acțiunii în acoperirea pasivului, transmisă Comisiei în februarie 2008, se bazează la aceleași rapoarte pentru a constata existența unei insuficiențe de active în cazul lichidării judiciare a întreprinderii. În special, raportul Oddo-Hastings arată o insuficiență de active de [...] milioane EUR la 30 septembrie 2005, calculată ca diferența dintre valoarea activului SNCM ([...] milioane EUR), pe de o parte, și, de cealaltă parte, valoarea pasivului întreprinderii (datorii privilegiate și neprivilegiate evaluate la [...] milioane EUR și, respectiv, [...] milioane EUR).

- (325) Comisia subliniază că, în virtutea legislației franceze menționate anterior, o insuficiență a activelor se constată în momentul în care mandatarul lichidator al societății nu dispune de active suficiente pentru a despăgubi creditorii privilegiați sau neprivilegiați. În ceea ce privește mai ales creanțele sociale ale întreprinderii, pasivul social al întreprinderii este constituit, *a minima*, din creanțele salariale clasice, adică cele care își găsesc sursa direct în contractul de muncă, în contractul colectiv sau în lege și care sunt automat incluse de mandatarul lichidator în pasivul întreprinderii ⁽¹⁵⁶⁾.
- (326) Comisia a estimat anterior insuficiența de active a SNCM la valoarea de [...] milioane EUR la data de 30 septembrie 2005.
- (iv) *Existența unei legături de cauzalitate între erori și insuficiența de active constatată*
- (327) Potrivit autorităților franceze, în legislația franceză solicitantul acțiunii în acoperirea pasivului nu trebuie să determine valoarea agravării pasivului generată de eroarea de gestiune a administratorului. Administratorul unei persoane juridice poate fi declarat răspunzător în baza articolului L.624-3 din Codul Comercial, chiar dacă eroarea de gestiune pe care a comis-o nu este decât una dintre cauzele insuficienței de active, și poate fi condamnat să suporte datoriile sociale, în totalitate sau parțial, chiar dacă eroarea sa se află doar la originea unei părți din aceste datorii ⁽¹⁵⁷⁾.
- (328) În cazul de față, Comisia ia notă că expertul SNCM consideră evidentă legătura între erorile de gestiune și insuficiența de active constatată. În baza estimărilor prezentate de acest expert, prejudiciul financiar care rezultă din lista selectivă a erorilor de gestiune ale statului, arătate la considerentul 322 din prezenta decizie, se ridică la [...] milioane EUR ⁽¹⁵⁸⁾.
- (329) Autoritățile franceze [...] ⁽¹⁵⁹⁾.
- (330) În plus, Comisia constată că autoritățile franceze, în adresele din 16 noiembrie 2006, din 27 aprilie 2007 și din 28 martie 2008, [...] ⁽¹⁶⁰⁾. Autoritățile franceze [...] ⁽¹⁶¹⁾. Autoritățile franceze au admis, ele însele, în scrisoarea din 16 noiembrie 2005, că „este clar că statul acționar, pe care judecătorul nu poate să nu-l considere administratorul de fapt al SNCM, societate cu răspundere limitată, ar fi fost condamnat, conform articolului L651-2 din Codul Comercial, să suporte totalitatea insuficienței activelor de la societatea SNCM”.
- (331) În circumstanțele cazului de față, Comisia nu trebuie în mod necesar să se pronunțe și față de aprecierea elementelor invocate de autoritățile franceze, ținând cont de concluzia la care a ajuns în secțiunea 10.2.2.1 de mai sus.
- (b) **Referitor la estimarea costului total de lichidare judiciară a SNCM**
- Determinarea părții din insuficiența activelor pusă pe seama administratorului de fapt
- (332) Având în vedere cele arătate anterior, în faza actuală a dosarului, Comisia nu trebuie să determine costul economic real al stabilirii răspunderii acționarului.
- (333) În acest sens, Comisia arată că, în conformitate cu articolul L.624-3 din Codul Comercial, administratorul de drept sau de fapt al societății în lichidare este condamnat, în asemenea circumstanțe, la plata integrală sau parțială a insuficienței de active constatate.
- (334) Comisia constată că articolul menționat mai sus lasă magistraților întreaga libertate de a aprecia dacă administratorul trebuie condamnat la suportarea integrală sau parțială a datoriilor sociale. Conform jurisprudenței în vigoare, se pare că tribunalele și curțile de justiție sunt sensibile la comportamentul administratorului urmărit și își adaptează condamnările în funcție de constatările pe care le pot face.
- (335) Așa cum s-a arătat anterior, autoritățile franceze estimează că statul francez ar fi fost condamnat să suporte o parte, evaluată ca fiind între [...] și [...] % din insuficiența de active constatată, respectiv o fracțiune cuprinsă între [...] milioane EUR și [...] milioane EUR.
- (336) Comisia subliniază că, într-un context apropiat de cel al SNCM, referitor la societatea Les Mines de Salsignes, sub-filială a BRGM (o instituție publică, cu caracter industrial și comercial) ⁽¹⁶²⁾, secția comercială a Curții de Casație a condamnat BRGM și filialele acesteia, în calitate de administrator de fapt, în solidar cu ceilalți administratori ai societății Les Mines de Salsignes, la plata integrală a insuficienței activelor ⁽¹⁶³⁾. Cota-parte din datoriile sociale puse pe seama societății Coframines și a BRGM și deci, *in fine*, a statului, s-a ridicat la 73,6 %. Conform acestei decizii, Curtea a arătat poziția de dependență a Consiliului de Administrație față de cele două entități luate în considerare.
- (337) Cu toate acestea, Comisia estimează că autoritățile franceze nu au demonstrat, în lumina normelor în materie de ajutoare de stat, modul în care erorile de gestiune ale statului, menționate mai sus, prejudiciabile pentru întreprindere, sunt erori pe care orice alt acționar privat din economia de piață le-ar fi putut comite. În acest sens, trebuie, într-adevăr, subliniat că numai astfel de erori, legal stabilite, pot fi luate în considerare pentru a determina dacă, având în vedere riscul de a fi condamnat la suportarea costurilor și dimensiunea acestora (de exemplu valoarea actualizată netă a riscului unei condamnări viitoare), un operator privat avizat ar fi preferat să plătească imediat un preț negativ de 158 milioane EUR, în loc să suporte acest risc. Într-adevăr, nu se poate considera că un investitor privat ar fi fost determinat să comită erori motivate de considerații care nu aveau caracter antreprenorial, ci caracter general (de exemplu, în scopuri sociale sau de dezvoltare regională).

(338) Comisia nu neagă faptul că, în anumite cazuri excepționale, anumite legislații naționale prevăd posibilitatea ca terții să se îndrepte împotriva acționarilor unei societăți lichidate, în special dacă acești acționari pot fi considerați administratori de drept sau de fapt care au comis erori de gestiune prejudiciabile pentru întreprindere. Totuși, deși o asemenea posibilitate există în legislația franceză, Comisia consideră că autoritățile franceze nu au înlăturat suficient îndoielile Comisiei față de cazul în discuție, în privința argumentelor legate de riscul ca, în caz de lichidare a SNCM, statul să fie condamnat la acoperirea pasivului acestei societăți. Nu este totuși necesar să se tragă o concluzie asupra acestui aspect în prezenta decizie, ținând cont de concluzia la care a ajuns Comisia în secțiunea 10.2.2.1 de mai sus.

Determinarea eventualei plăți a indemnizațiilor suplimentare de disponibilizare în ipoteza unei lichidări judiciare a SNCM

(339) Pe lângă insuficiența activelor, potrivit autorităților franceze, ținând cont de jurisprudența în materie⁽¹⁶⁴⁾, cu siguranță că un judecător ar fi condamnat statul francez la plata indemnizațiilor suplimentare de disponibilizare (respectiv între [...] și [...] milioane EUR). Potrivit autorităților franceze, ansamblul costurilor reale pe care le-ar fi suportat Republica Franceză în calitate de acționar s-ar fi ridicat la o valoare cuprinsă între [...] milioane EUR și [...] milioane EUR.

(340) Autoritățile franceze precizează că, în sentințe recente, tribunalele franceze au condamnat administratorul de drept sau de fapt, în plus față de insuficiența activelor, la plata indemnizațiilor suplimentare de disponibilizare calculate în baza unui plan social stabilit de întreprindere înainte de punerea în lichidare.

(341) Autoritățile franceze arată în special că, în cauza *Aspocomp*, societatea franceză *Aspocomp SAS*, filială aflată în proporție de 99 % în proprietatea societății finlandeze *Aspocomp Group Oyj*, a semnat un acord de asociere la 18 ianuarie 2002, descriind condițiile de indemnizație dintr-un plan social privind 210 salariați dintr-un total de 550. Acest acord descrie, în special, valoarea indemnizațiilor compensatorii și suplimentare, precum și ajutoarele acordate la plecarea voluntară. Or, în urma unei schimbări de strategie a grupului, societatea mamă *Aspocomp Group Oyj* a decis, la 21 februarie 2002, să nu mai finanțeze filiala *Aspocomp SAS* și a provocat, astfel, lichidarea voluntară a acesteia din urmă. Această decizie a împiedicat de facto filiala să își onoreze angajamentele luate în cadrul acordului de asociere și a determinat-o să concedieze toți ceilalți salariați.

(342) În acest context, hotărârea Curții de Apel din Rouen a confirmat judecata consiliului cu competențe în contracte individuale de muncă din Evreux și a condamnat societatea *Aspocomp Group Oyj*, care controla în

proporție de 99 % gestiunea filialei sale, la plata: (i) către salariații specificați în acordul de asociere, a totalității indemnizațiilor compensatorii și suplimentare prevăzute în acest unic acord de asociere, precum și daune-interese pentru disponibilizare fără cauze reale și serioase și (ii) către salariații disponibilizați în cadrul lichidării voluntare a societății *Aspocomp*, a indemnizațiilor echivalente, considerând că prin neonorarea angajamentele luate, societatea-mamă avusese un comportament neloial și o lejeritate blamabilă.

(343) În cazul de față, Comisia observă că din piesele dosarului reiese că un plan social negociat, fondat pe planul social din 2002 și pus în aplicare în primăvara anului 2005, a fost suspendat la 25 aprilie 2005 de acționarul SNCM, fără acordul conducerii întreprinderii. Comisia constată, în plus, că elaborarea acestui plan social este anterioară deciziei statului de a vinde SNCM.

(344) Comisia estimează că, în ipoteza în care SNCM ar fi fost lichidată, salariații întreprinderii ar fi adus ca argument în fața justiției dispozițiile acestui plan social.

(345) Pentru ca un astfel de demers să poată fi valabil într-un caz ca cel în speță, Comisia ar trebui să evalueze (i) dacă un judecător ar fi condamnat statul membru pentru suspendarea, fără acordul conducerii întreprinderii, a planului social în cauză, (ii) suma la plata căreia ar fi fost condamnat statul membru în această situație și (iii) gradul de probabilitate al unei astfel de situații⁽¹⁶⁵⁾.

(346) Comisia observă că o hotărâre a secției comerciale a Curții de Casație, în care Curtea arată că este gata să admită o acțiune în răspundere împotriva unei societăți dominante al cărei comportament greșit a atras ruina filialei și, în consecință, disponibilizări colective⁽¹⁶⁶⁾, va merge în același sens ca jurisprudența *Aspocomp*.

(347) În acest sens, Comisia constată totuși că principiul care reiese din hotărârea Curții de Apel din Rouen nu a fost până în prezent întărit de alte hotărâri de aceeași natură. În consecință, Comisia consideră că autoritățile franceze nu au înlăturat în suficientă măsură îndoielile în privința faptului că acționarul SNCM s-ar fi expus, destul de sigur, la punerea în discuție a răspunderii proprii și la plata de indemnizații suplimentare de disponibilizare în conformitate cu această jurisprudență. Cu toate acestea, nu este necesar să se concluzioneze asupra acestui aspect în prezenta decizie, ținând cont de concluzia la care a ajuns Comisia în secțiunea 10.2.2.1 de mai sus.

10.2.2.3. Concluzie

(348) Comisia estimează, în baza celor arătate anterior, că varianta vânzării SNCM la un preț negativ de 158 milioane EUR este conformă cu alegerea pe care ar fi făcut-o un grup privat în economia de piață, ținând cont de costurile sociale pe care le-ar fi implicat lichidarea întreprinderii.

- (349) Comisia și-a fondat analiza respectivă pe singurele ipoteze care i s-au părut rezonabile și suficient motivate. Aceste estimări conduc la ideea că diferența dintre scenariul ales de autoritățile franceze și soluția alternativă ar fi de cel puțin [...] milioane EUR, ceea ce ar trebui să reprezinte o acoperire suficientă pentru o eventuală eroare a estimărilor efectuate după analiză.
- (350) Mai mult, Comisia estimează că prețul negativ de 158 milioane EUR rezultă dintr-o negociere comercială între stat și cumpărătorii privați, în urma unei proceduri publice de selecție deschise, transparente, nediscriminatorii și necondiționate. În acest sens, Comisia consideră că acest preț, care este cel mai puțin negativ posibil, constituie un preț de piață.
- (351) În ciuda limitelor menționate la considerentul 284 din prezenta decizie, Comisia arată că expertul său a verificat scenariile de evaluare a SNCM aplicând metoda fluxurilor de numerar libere operaționale actualizate reieșite din raportul Băncii HSBC, care a fost comandat de autoritățile franceze. Expertul Comisiei estimează că toate calculele efectuate de HSBC au fost corecte. În baza rezultatelor acestor simulări, se poate concluziona că prețul plătit pentru SNCM este coerent cu valoarea întreprinderii estimată conform metodei fluxurilor de numerar libere operaționale actualizate la momentul operațiunii.
- (352) Din secțiunea 10.2.2.1 de mai sus rezultă, fără a fi nevoie de concluzii în privința elementelor expuse în secțiunea 10.2.2.2 de mai sus, că măsura respectivă nu conferă avantaje economice nici pentru SNCM, nici pentru cumpărătorii privați. În consecință, aportul statului, de 158 milioane EUR, anterior cedării întreprinderii către cumpărătorii privați, respectiv prețul de vânzare negativ de 158 milioane EUR, nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.

10.3. Aportul de capital al CGMF în valoare de 8,75 milioane EUR

10.3.1. Cadru juridic de referință

- (353) Dacă intervenția autorităților publice în cauză s-a realizat concomitent cu o intervenție semnificativă a operatorilor privați, efectuată în condiții comparabile, existența unui avantaj economic poate fi îndepărtată cu ușurință ⁽¹⁶⁷⁾.
- (354) Practica decizională a Comisiei, confirmată de judecătorul comunitar, exclude fără dificultate caracterul de ajutor al unui aport de capital al statului în asemenea circumstanțe, atât timp cât sunt respectate cele trei condiții:
- intervenția privată trebuie fie la inițiativa operatorilor economici. Acesta nu este cazul unei participări a salariaților la capitalul întreprinderii respective ⁽¹⁶⁸⁾;
 - intervenția privată trebuie să fie semnificativă. Acesta nu este cazul, de exemplu, al unei intervenții private care nu privește decât 3,3 % din valoarea totală aflată în joc ⁽¹⁶⁹⁾;

— intervenția privată trebuie, de asemenea, să fie concomitentă cu intervenția publică. Curtea a confirmat, astfel, analiza Comisiei, conform căreia aporturile publice pot constitui un ajutor de stat dacă investițiile private în aceeași întreprindere nu se efectuează decât ulterior alocării de aporturi publice ⁽¹⁷⁰⁾. Comisia acceptă totuși să ia în considerare uneori o intervenție privată care a avut loc la puțin timp după o intervenție publică, în special când investitorul privat a semnat deja o scrisoare de intenție în momentul intervenției publice ⁽¹⁷¹⁾.

10.3.2. Aplicarea la cazul în discuție

- (355) Comisia constată, înainte de toate, că acțiunile SNCM sunt cedate către operatorii economici BCP și VT. În urma operațiunii de cedare, statul trebuia să contribuie la capitalul întreprinderii, în mod concomitent, cu suma de 8,75 milioane EUR, astfel încât participația sa de 25 % la SNCM să se mențină, conform angajamentului luat, în special față de salariați.
- (356) Apoi, aportul statului francez, de 8,75 milioane EUR, trebuie comparat cu aportul cumpărătorilor privați, respectiv 26,25 milioane EUR. Această repartizare decurge, așa cum s-a arătat anterior, din angajamentul luat de autoritățile franceze de a păstra 25 % din participația deținută la întreprinderea respectivă. Intervenția privată fiind de 75 % din valoarea totală, Comisia estimează că aceasta este semnificativă. Cu titlu redundant, Comisia subliniază, în plus, că partenerii privați posedă o structură financiară solidă, că achiziția SNCM se integrează perfect în strategia lor antreprenorială și că planul de afaceri al acestor cumpărători prevede revenirea la rentabilitate la sfârșitul anului 2009.
- (357) În cele din urmă, în ceea ce privește caracterul concomitent al celor două operațiuni de aport de capital, expertul Comisiei a verificat dacă respectivele capitaluri au fost vărsate de toți acționarii societății SNCM, inclusiv de CGMF.
- (358) S-a verificat, într-adevăr, dacă la 31 mai 2006 consiliul de administrație al SNCM a constatat că toate operațiunile menționate mai sus fuseseră efectuate. Mai precis, majorarea de capital comună și concomitentă a tuturor acționarilor cu suma de 35 milioane EUR a avut loc la 31 mai 2006. Această majorare de capital s-a desfășurat în două etape concomitente: (i) o primă majorare a capitalului, de [...] acțiuni, a fost subscrisă integral de cumpărători, prin aport în numerar și în valoare nominală [...] EUR și (ii) o a doua majorare de capital, de [...] acțiuni (eliberate imediat) a fost subscrisă parțial de cumpărători [...] acțiuni, respectiv suma de 26,25 milioane EUR) și parțial de statul francez prin CGMF [...] acțiuni, respectiv suma de 8,75 milioane EUR), în aceleași condiții, respectiv subscrierea în numerar pentru o valoare nominală de [...] EUR.

- (359) Aporturile de capital public și privat sunt, așadar, strict concomitente.
- (360) Având în vedere cele prezentate anterior, Comisia consideră că sunt îndeplinite criteriile stabilite de jurisprudență pentru excluderea cu ușurință a caracterului de ajutor al măsurii în cauză. În consecință, Comisia consideră că aportul de capital al statului francez, de 8,75 milioane EUR, nu conferă avantaje economice societății SNCM, deoarece acest aport s-a realizat în paralel cu un aport de capitaluri private, în condiții comparabile în sensul jurisprudenței comunitare.
- (361) În orice caz, Comisia este de părere că rata de plată a aportului statului, respectiv [...] % pe an, constituie o rentabilitate pe termen lung, corespunzătoare capitalurilor investite de un investitor privat.
- (362) În această privință, Comisia constată, într-adevăr, că randamentul fix al investiției în capital a statului la SNCM scutește această societate de orice risc de execuție a planului de afaceri, atât timp cât acest randament nu are nicio legătură cu performanța (în creștere sau în scădere) a întreprinderii. Astfel, atribuirea DSP societății SNCM nu va permite statului să îmbunătățească randamentul la care se așteaptă prin participarea sa.
- (363) Expertul Comisiei a concluzionat că, din punct de vedere al riscurilor, aportul de capital al statului francez se aseamănă mai mult cu o obligație combinată cu o rată fixă decât cu un plasament în acțiuni. Rezultă că rata de plată de [...] % trebuie comparată cu rata obligațiilor din sectorul privat francez la momentul operațiunii. Potrivit expertului Comisiei, această rată era stabilită la 4,15 % la sfârșitul lunii mai 2006.
- (364) Comisia consideră, în cele din urmă, că existența clauzei rezolutorii de cedare a SNCM nu este de natură să repună în discuție principiul egalității de tratament al investitorilor. Această clauză se referă, în realitate, la cedarea totală a SNCM în favoarea cumpărătorilor privați și nu la investiția efectuată (35 milioane EUR) concomitent de către aceștia (26,25 milioane EUR) și de către stat (8,75 milioane EUR) în societatea SNCM privatizată.
- (365) Având în vedere cele arătate anterior, Comisia constată că măsura în cauză nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.
- determine dacă întreprinderea beneficiară obține un avantaj economic pe care nu l-ar fi obținut în condiții normale de piață”⁽¹⁷²⁾ sau, invers, dacă aceasta evită să „suporte costuri care, în mod normal, ar fi grevat resursele financiare proprii ale întreprinderii și astfel ar fi împiedicat forțele prezente pe piață să producă efectele normale”⁽¹⁷³⁾.
- (367) Potrivit unei jurisprudențe constante, o obligație normală este o obligație pe care o întreprindere trebuie să o suporte în mod normal în cadrul gestionării sale curente sau al activităților sale normale⁽¹⁷⁴⁾. Mai precis, Curtea a arătat că reducerea obligațiilor sociale constituie un ajutor de stat dacă această măsură este „destinată să scutească parțial întreprinderile dintr-un anumit sector industrial de obligațiile sociale pecuniare care decurg din aplicarea normală a sistemului general de asistență socială, fără ca această scutire să se justifice prin natura sau economia sistemului respectiv”⁽¹⁷⁵⁾. Prin această hotărâre, Curtea arată clar că existența unui avantaj economic trebuie stabilită în raport cu sistemul general de asistență socială, aplicând astfel un raționament similar celui utilizat pentru problemele fiscale.
- (368) La 20 septembrie 2001, Curtea a confirmat această abordare: „un ajutor constă într-o diminuare a obligațiilor care apasă, în mod normal, asupra bugetului întreprinderilor, ținând cont de natura sau de economia respectivului sistem de obligații, în timp ce o obligație specială este, dimpotrivă, o obligație suplimentară, spre deosebire de cele normale”⁽¹⁷⁶⁾.
- (369) În consecință, pentru a identifica ceea ce constituie un avantaj în sensul jurisprudenței referitoare la noțiunea de ajutor de stat, este necesar să se determine regula de referință sau regimul comun aplicabil, în cadrul unui regim juridic dat, după care se va compara acest avantaj⁽¹⁷⁷⁾. În această privință, Curtea a hotărât, de altfel, că determinarea cadrului de referință capătă o importanță sporită în cazul măsurilor fiscale, din moment ce însăși existența unui avantaj nu poate fi stabilită decât în raport cu o impozitare așa-zis „normală”, respectiv rata de impozitare în vigoare în zona geografică de referință⁽¹⁷⁸⁾.
- (370) Pe de altă parte, potrivit unei jurisprudențe constante, „În sensul aplicării articolului 92 din tratat, nu contează dacă situația beneficiarului presupus al măsurii se îmbunătățește sau se agravează în raport cu situația de drept anterioară sau, dimpotrivă, nu cunoaște nicio evoluție în timp [...]. Trebuie numai să se determine dacă, în cadrul unui regim juridic dat, o măsură de stat este de natură să favorizeze «anumite întreprinderi sau anumite producții», în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat, în raport cu alte întreprinderi aflate în aceeași situație faptică și juridică, comparabilă din punctul de vedere al obiectivului urmărit de măsura respectivă”⁽¹⁷⁹⁾.

10.4. Măsurile de ajutor pentru persoane (38,5 milioane EUR)

10.4.1. Cadru juridic de referință

- (366) Pentru a aprecia dacă o măsură conferă un avantaj economic unei întreprinderi, „trebuie [...] să se

10.4.2. *Aplicarea la cazul în discuție*

- (371) Rezultă din jurisprudență și din practica decizională⁽¹⁸⁰⁾ a Comisiei că, pentru a exclude caracterul de ajutor al măsurii în cauză, Comisia trebuie să verifice dacă măsura nu reduce obligațiile care revin SNCM prin gestionarea curentă, respectiv obligațiile care decurg din aplicarea normală a legislației sociale aplicabile sectorului respectiv în cazul desfacerii contractului de muncă.
- (372) În acest sens, Comisia constată că, în conformitate cu protocolul de acord semnat de părți, contul *escrow* de depozitare nu poate fi utilizat decât pentru finanțarea compensațiilor plătite persoanelor al căror contract de muncă încheiat cu SNCM ar fi fost desfăcut în prealabil. Astfel, aceste măsuri nu au nici ca obiect, nici ca efect să permită plecarea salariaților care, în lipsa acestor măsuri, ar fi putut rămâne în sarcina SNCM.
- (373) Comisia observă, de asemenea, că acordarea acestor compensații persoanelor disponibilizate după cedarea SNCM a fost acceptată de stat, ca autoritate publică, și nu de întreprindere.
- (374) În plus, Comisia arată că aceste măsuri sociale suplimentare sunt în afara indemnizațiilor prevăzute de legislația socială și de contractele colective aplicabile. Costurile care decurg din aplicarea acestora din urmă vor fi suportate integral tot de SNCM.
- (375) Comisia observă, în fine, că aceste măsuri suplimentare vor fi puse în aplicare în eventualitatea unui plan de reducere a efectivelor executat de cumpărători după vânzarea SNCM. Cu alte cuvinte, aceste compensații nu corespund execuției planurilor de reducere a efectivelor prevăzute în contextul planului de restructurare din 2002.
- (376) În consecință, Comisia consideră că aceste costuri de indemnizații sociale suplimentare nu coincid nici cu costul planurilor sociale anterioare cedării, care au fost asumate de stat, nici cu costul social estimat anterior în cazul unei lichidări judiciare a SNCM.
- (377) Prin urmare, măsurile sociale suplimentare nu constituie obligații care decurg din aplicarea normală a legislației sociale aplicabile în cazul desfacerii contractului de muncă.
- (378) Ca aspect secundar, Comisia constată că, chiar dacă se adaugă suma de 38,5 milioane EUR la aportul de capital al statului, în valoare de 142,5 milioane EUR, prețul de vânzare negativ ajustat, respectiv 196,50 milioane EUR, rămâne mult sub costul de lichidare judiciară a SNCM (a se vedea considerentul 3 din prezenta decizie).
- (379) Având în vedere cele arătate anterior și conform practicii sale decizionale⁽¹⁸¹⁾, Comisia consideră că punerea în aplicare, cu ajutorul fondurilor publice, a unor măsuri

sociale suplimentare în favoarea persoanelor disponibilizate, fără ca aceste măsuri să scutească angajatorul de obligațiile sale normale, reflectă politica socială a statelor membre și nu constituie un ajutor direct în sensul articolului 87 alineatul (1) CE. Comisia estimează că aceasta nu constituie nici un ajutor indirect, în măsura în care nu aduce beneficii personalului decât în momentul disponibilizării.

10.5. **Soldul de 22,52 milioane EUR notificat ca ajutor pentru restructurare**

- (380) În baza celor menționate anterior și în conformitate cu considerentul 258 din prezenta decizie, valoarea subvenției care trebuie apreciate ca ajutoare de stat în afara compensațiilor pentru serviciu public se ridică la 22,52 milioane EUR⁽¹⁸²⁾ și reprezintă o parte din injecția de capital notificată de autoritățile franceze în 2002.
- (381) Comisia consideră că această valoare conferă SNCM un avantaj economic selectiv și, în consecință, această subvenție constituie un ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) CE.
- 10.5.1. *Compatibilitatea măsurii cu orientările comunitare privind ajutoarele pentru salvare și restructurare*
- (382) Măsura în cauză a fost notificată în 2002 de autoritățile franceze în temeiul orientărilor comunitare privind ajutoarele pentru salvare și restructurare din 1999⁽¹⁸³⁾.
- (383) Orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru transportul maritim⁽¹⁸⁴⁾ fac trimitere, în vederea evaluării ajutoarelor pentru restructurarea companiilor maritime, la orientările menționate la considerentul anterior. Potrivit punctului 19 din aceste orientări, „singura bază de compatibilitate a ajutoarelor pentru salvare și restructurare acordate întreprinderilor aflate în dificultate o constituie articolul 87 alineatul (3) litera (c)”.

Caracterul de întreprindere aflată în dificultate

- (384) În ceea ce privește compatibilitatea unui ajutor de stat pentru restructurare cu prevederile articolului 87 alineatul (3) litera (c) CE, rezultă din jurisprudență că decizia Comisiei trebuie să enunțe motivele pentru care consideră că ajutoarele sunt justificate, plecând de la condițiile prevăzute de orientări, în special existența unui plan de restructurare, o demonstrație suficientă în privința viabilității pe termen lung și caracterul proporționat al ajutoarelor față de contribuția beneficiarului.
- (385) Pentru a fi eligibilă în vederea primirii unui ajutor pentru restructurare, întreprinderea trebuie să poată fi calificată ca fiind în dificultate, în sensul orientărilor din 1999⁽¹⁸⁵⁾.

- (386) În speță, Comisia menționează că a constatat respectarea acestui criteriu, atât în decizia din 17 iulie 2002 privind ajutorul pentru salvare în beneficiul SNCM⁽¹⁸⁶⁾, cât și în cea din 19 august 2002 de deschidere a procedurii oficiale de investigare împotriva proiectului de recapitalizare, în baza situațiilor contabile anuale ale SNCM pe 2001.
- (387) În sensul prezentei decizii, Comisia a verificat dacă SNCM îndeplinește această condiție, în baza situațiilor contabile anuale pe 2002 ale întreprinderii. Astfel, capitalurile proprii, exceptând provizioanele reglementate⁽¹⁸⁷⁾ rămân tot negative, respectiv -26,5 milioane EUR în anul 2002, după -30,7 milioane EUR în 2001. Un asemenea nivel reflectă dispariția a peste jumătate din capitalul social al întreprinderii, capital social din care mai mult de un sfert a dispărut în cursul ultimelor douăsprezece luni care au urmat notificării, verificând astfel condiția suficientă dar necesară descrisă la punctul 5 litera (a) din orientări.
- (388) Pe lângă evoluția capitalului social, Comisia constată, între altele, că:
- între 2001 și 2002, rezultatul curent înainte de impozitare a înregistrat o trecere de la -5,1 milioane EUR în 2001 la -5,8 milioane EUR în 2002, pierderile nete din 2002 neputând fi reduse decât prin vânzarea unor nave;
 - capacitatea de autofinanțare a SNCM, care atingea 39,2 milioane EUR la sfârșitul anului 2001, s-a redus la 35,7 milioane EUR la finele lui 2002;
 - datoriile financiare nete, exceptând leasing-urile, evoluează de la 135,8 milioane EUR până la 144,8 milioane EUR între 2000 și 2002;
 - obligațiile financiare (dobânzi și cheltuieli asimilate) sunt de 7,0 milioane EUR în 2000, iar în 2002 ajung la 9,503 milioane EUR.
- (389) Autoritățile franceze au confirmat de altfel Comisiei că băncile refuză acum să mai acorde împrumuturi SNCM, din cauza contractării de datorii, în ciuda faptului că SNCM a propus să garanteze cu ultimele nave negrevate de ipotecă sau alte sarcini similare.
- (390) În cele din urmă, contractul de DSP nu modifică deloc această analiză. Deși acest contract trebuie să permită SNCM, odată cu reușita planului de restructurare, să obțină pe termen lung rezultate pozitive din exploatare, nu se schimbă situația creată de lipsa acută de fonduri proprii, de contractarea de datorii din ce în ce mai mari și de costul măsurilor operaționale ale planului de restructurare, care ar trebui să conducă societatea, într-o anumită perioadă de timp, la încetarea plăților.
- (391) Având în vedere cele menționate anterior, Comisia estimează că SNCM îndeplinește simultan condiția prevăzută la punctul 5 litera (a) din orientările din 1999 și pe cea prevăzută la punctul 6 din aceleași orientări. În consecință, Comisia constată că, în anul 2002, SNCM era o întreprindere în dificultate, în sensul orientărilor susmenționate.
- Restabilirea viabilității (punctele 31-34 din orientări)
- (392) Conform orientărilor din 1999, acordarea ajutorului este condiționată de punerea în aplicare a unui plan de restructurare care a fost validat de Comisie. Așa cum se arată la punctul 79 din decizia de extindere a procedurii oficiale de investigare din 2006 și dat fiind că a considerat că măsurile ulterioare notificării din 2002 nu constituie ajutor de stat, Comisia estimează că examinarea compatibilității aportului de capital în sumă de 22,52 milioane EUR cu orientările din 1999 trebuie făcută în lumina planului de restructurare din 2002. „Într-adevăr, este necesară reîncadrarea în contextul perioadei în care au fost luate măsurile de susținere financiară pentru [...] a evita orice apreciere întemeiată pe o situație ulterioară”⁽¹⁸⁸⁾.
- (393) În baza informațiilor furnizate de autoritățile franceze, Comisia constată că, în ciuda faptului că planul de restructurare din 2002 prevede o revenire la rentabilitate începând cu 2003, datorită acțiunilor care se eșalonează în principal pe anii 2002 și 2003, nu rămâne decât ca SNCM să își recapete nivelul „suficient” de fonduri proprii abia în 2005-2006. Comisia stabilește astfel perioada de restructurare până la 31 decembrie 2006.
- (394) Revenirea la rentabilitate a serviciilor de transport între Marsilia și Corsica este prevăzută pe termen scurt, iar Maghrebul reprezintă deja o activitate profitabilă. Numai activitatea de transport cu plecare din Nisa rămâne mai nesigură, dar importanța acesteia se diminuează, iar amortizarea anticipată a navei Liamone în 2001 va facilita revenirea la rezultate pozitive pe această linie. Comisia acceptă, pe de altă parte, argumentul potrivit căruia o prezență, chiar redusă, la punctul de plecare din Nisa rămâne necesară pentru poziția companiei pe ansamblul pieței. Reluarea activității către Maghreb va contribui la diminuarea dependenței companiei față de serviciile de transport tradiționale și ar trebui, de asemenea, să contribuie și la restabilirea viabilității, ținând cont de [...].
- (395) În ceea ce privește viabilitatea pe termen lung, respectiv după scadența termenului actualului contract de DSP, Comisia estimează că punerea în aplicare a planului trebuie să permită întreprinderii să înfrunte concurența în mod eficient, cu ocazia reînnoirii de contracte. Comisia observă, în cele din urmă, că acest contract ar trebui să permită companiei, chiar într-un scenariu de

pierderi parțiale, respectiv un feribot, să își mențină rezultatele pozitive. Dacă pierderea acestui contract ar provoca o scădere cu 40 % sau mai mare a veniturilor companiei pe piața sa tradițională, așa cum se și prevede în alt scenariu, Comisia consideră că puține planuri de restructurare, cu sau fără susținere publică, ar putea să evite rezultatul, care este prematur de prevăzut în această fază.

(396) În ceea ce privește „ipotezele realiste privind condițiile de exploatare viitoare”, Comisia consideră studiul de piață ca fiind serios și estimează că acesta constituie o bază bună pentru a stabili scenariile de evoluție a întreprinderii.

(397) Comisia constată că, pentru a asigura restabilirea viabilității întreprinderii, planul de restructurare prevede că îmbunătățirea viabilității rezultă în principal din măsuri interne, precum un control mai bun al costurilor de producție și o productivitate mai mare. În plus, dacă ameliorarea situației financiare a SNCM determină o reluare a activităților sale către Maghreb, având în vedere perspectivele de creștere ale acestei piețe, planul de restructurare din 2002 include, de asemenea, măsuri de abandonare a anumitor activități, în special a filialei italiene Corsica Marittima.

(398) Comisia consideră că efectul măsurilor incluse în planul notificat și succesul acestuia nu sunt tributare evoluției pieței, cu excepția progresului privind Maghrebul, care corespunde mai ales unei reveniri la poziția deținută de SNCM până la mijlocul anului 1990.

(399) În plus, Comisia ia notă de faptul că planul de restructurare ține cont de situația și de evoluția previzibilă a ofertei și cererii pe piața produselor respective, cu scenariu care reflectă ipoteze optimiste, pesimiste și medii, precum și puncte forte sau puncte slabe specifice SNCM.

(400) În fine, Comisia estimează că planul de restructurare propune o schimbare a SNCM, astfel încât aceasta să poată acoperi, odată realizată restructurarea, toate costurile sale, inclusiv costurile de amortizare și obligațiile financiare.

(401) Având în vedere cele menționate anterior, Comisia constată că, în baza informațiilor disponibile în perioada în care au fost luate măsurile de susținere financiară, criteriul referitor la viabilitatea întreprinderii este îndeplinit.

Prevenirea denaturărilor nejustificate ale concurenței (punctele 35-39 din orientări)

(402) Potrivit punctului 35 din orientările menționate, trebuie luate măsuri pentru atenuarea, pe cât posibil, a consecințelor nefavorabile ale ajutorului asupra concurenților. În lipsa acestor măsuri, ajutorul ar trebui considerat ca fiind contrar interesului comun și deci incompatibil cu piața comună.

(403) În cazul în discuție, această condiție trebuie să se traducă prin limitarea prezenței pe care și-o poate asuma întreprinderea pe piața sa tradițională, respectiv serviciile de transport din Corsica, unde și concurează cu companii stabilite în Comunitate, ceea ce nu este cazul serviciilor pentru Maghreb.

(404) Comisia este de părere că piața transporturilor maritime spre Corsica nu are probleme de supracapacitate, ținând cont de puternicul caracter sezonier și de creșterea importantă a traficului. Comisia observă, de asemenea, că gradul mediu de ocupare a navelor principalului concurent al SNCM este mai mic decât cel al companiei publice. Deoarece piața nu are probleme de supracapacitate, în sensul orientărilor, nu trebuie să se contribuie la stabilizarea ei. Vânzarea de nave – mai degrabă decât distrugerea acestora – reprezintă deci o reducere de capacitate acceptabilă în lumina orientărilor.

(405) Limitarea sau reducerea forțată a prezenței pe piața sau piețele în cauză pe care operează întreprinderea reprezintă, într-adevăr, o compensație pentru concurenți, compensație a cărei amploare trebuie să fie în raport cu efectele de denaturare pe care le-ar cauza sau ar putea să le cauzeze ajutorul pentru restructurare.

(406) Planul de restructurare contribuie în mod semnificativ la reducerea prezenței întreprinderii pe piață, în beneficiul direct al competitorilor săi, datorită punerii în aplicare a următoarelor elemente:

— închiderea filialei Corsica Marittima (82 000 pasageri în 2000), care asigura legăturile între Italia și Corsica și, deci, retragerea grupului SNCM de pe piața aferentă transporturilor între Italia și Corsica;

— cvasi-retragerea SNCM de pe liniile de transport între Toulon și Corsica, piață care reprezenta în 2002 nu mai puțin de 460 000 de pasageri;

— limitarea numărului total de locuri oferite și a numărului de curse dus-întors operate de SNCM în fiecare an, începând din 2003, în special în transporturile dintre Nisa și Corsica;

— vânzarea a patru nave.

(407) Pe ansamblul serviciilor de transport din Golful Genova și din Toulon, SNCM își reduce oferta cu peste un milion de locuri pe an față de 2001, respectiv cu mai mult de jumătate, spre avantajul imediat al concurenților săi, chiar atunci când aceste transporturi cunosc cele mai mari creșteri.

(408) Cu toate că au o amploare importantă, aceste măsuri au fost suplimentate cu obligația ca SNCM să nu finanțeze în perioada de restructurare investiții noi, altele decât costurile de reluare a activității pe direcția Maghreb, integrate în planul de restructurare.

(409) Având în vedere cele menționate anterior, Comisia consideră că este îndeplinit criteriul referitor la prevenirea denaturărilor nejustificate ale concurenței.

Ajutor limitat la minimum (punctele 40 și 41 din orientări)

(410) Valoarea ajutorului trebuie să fie limitată la minimum strict necesar pentru a permite restructurarea în funcție de disponibilitățile financiare ale întreprinderii, ale acționarilor acesteia sau ale grupului comercial din care aceasta face parte, fără ca, totuși, să limiteze șansele sale de revenire la viabilitate.

(411) În decizia din 19 august 2002, Comisia își exprimase îndoielile în privința metodei de calcul prezentate de autoritățile franceze pentru a determina valoarea ajutorului. În ciuda explicațiilor suplimentare furnizate de Franța, Comisia a efectuat propria sa evaluare.

(412) Într-adevăr, în ceea ce privește abordarea folosită de autoritățile franceze, respectiv cea bazată pe raportul dintre fondurile proprii și gradul de îndatorare, Comisia estimează că:

— grupul de cinci întreprinderi utilizat de autoritățile franceze nu este suficient de reprezentativ pentru sectorul transporturilor maritime de cabotaj;

— procentul de 79 % obținut pentru acest grup de întreprinderi ca raport între fondurile proprii și datoriile financiare nu este de altfel deloc un indicator fiabil al bunei condiții a unei întreprinderi;

— autoritățile franceze nu au explicat ce anume include valoarea datoriilor financiare ale celor cinci companii și nu au putut, astfel, garanta că aceste date sunt omogene cu valoarea datoriilor SNCM, așa cum se menționează în planul de restructurare;

— autoritățile franceze nu au demonstrat că procentul de 79 % obținut pentru acest grup de întreprinderi ca raport între fondurile proprii și datoriile financiare este efectiv respectat în perioada 2002-2007 în schema financiară inclusă în planul de restructurare.

(413) Cât privește celelalte abordări propuse de Franța pentru a demonstra că aportul de capital a fost limitat la minimum, Comisia critică pertința acestora ⁽¹⁸⁹⁾.

(414) Într-adevăr, Comisia este de părere că aportul de capital trebuie să aibă ca primă finalitate nu creșterea fondurilor proprii ale întreprinderii (simpla restructurare financiară), ci să ajute întreprinderea să treacă de la situația de monopol, sub regimul convenției din 1976, la o situație concurențială. Din acest motiv, Comisia are reticențe în privința dimensionării ajutorului în baza metodei specificate de autoritățile franceze, ținând cont

de dificultatea definirii nivelului adecvat al fondurilor proprii pentru SNCM. Într-adevăr, Comisia observă că, adăugând sau eliminând anumite întreprinderi din grupul ales de autoritățile franceze, raportul mediu dintre fondurile proprii și gradul de îndatorare poate varia în mod semnificativ.

(415) Comisia consideră că ajutorul pentru restructurare poate acoperi costurile diferitelor acțiuni prevăzute în planul de restructurare (restructurare operațională) impuse de modificarea contextului juridic și concurențial al companiei. În ceea ce privește costurile legate de măsurile operaționale de restructurare, Comisia reține cifra de 46 milioane EUR (a se vedea considerentul 55 din prezenta decizie) ⁽¹⁹⁰⁾.

(416) În ceea ce privește calculul exact al nevoii de ajutor a SNCM, Comisia reamintește că „este necesară reîncadrarea în contextul perioadei în care au fost luate măsurile de susținere financiară pentru [...] a evita orice apreciere întemeiată pe o situație ulterioară” ⁽¹⁹¹⁾.

(417) În cazul în discuție, Comisia menționează, în lumina punctului 40 din orientări, că s-au realizat vânzări semnificative de active esențialmente navale, pentru un venit net reprezentând 26,25 milioane EUR din datoriile financiare asociate ⁽¹⁹²⁾, între 18 februarie 2002, data notificării ajutorului pentru restructurare de către autoritățile franceze, și 9 iulie 2003, data la care Comisia a aprobat decizia de autorizare a ajutorului pentru restructurare.

(418) În consecință, aceste vânzări nu sunt suficiente pentru a restabili viabilitatea SNCM, a cărei situație financiară rămâne marcată de pasive semnificative (19,75 milioane EUR) la sfârșitul acestei operațiuni. Deoarece SNCM nu este în măsură să contracteze un împrumut bancar, chiar dacă propune garanția ipotecară a ultimelor nave negrevate de ipoteci sau de alte sarcini, Comisia estimează că întreprinderea nu poate găsi alte resurse proprii pentru finanțarea restructurării.

(419) Ținând cont de cele menționate anterior, Comisia ajunge la concluzia că suma de 19,75 milioane EUR este justificată pentru a permite întreprinderii să găsească, în scurt timp, drumul spre viabilitate.

(420) Comisia estimează, așadar, că din soldul notificat inițial cu titlu de ajutor pentru restructurare, respectiv 22,52 milioane EUR, numai 19,75 milioane EUR se pot justifica în baza nevoilor de lichidități ale SNCM și a vânzărilor de active realizate la 9 iulie 2003, sub rezerva luării în considerare a venitului din cedările (a se vedea mai jos) care au fost impuse de Comisie prin decizia din 2003 și care veneau în completarea cedărilor prevăzute în planul de restructurare.

Respectarea principiului „pentru prima și ultima dată”

- (421) Orientările ⁽¹⁹³⁾ stipulează că o companie care a beneficiat deja în trecut de un ajutor pentru restructurare nu poate, în mod normal, să primească un al doilea ajutor în primii zece ani de la încheierea perioadei de restructurare. În inventarul ajutoarelor de care a beneficiat deja SNCM nu figurează niciun ajutor pentru restructurare. Este vorba, într-adevăr, de prima restructurare a SNCM de la crearea acesteia în 1976.

10.5.2. Referitor la menținerea măsurilor compensatorii

- (422) După cum propune Tribunalul prin hotărârea din 2005 și așa cum se arată la punctul 137 din deciziei de extindere din 2006, dată fiind revizuirea prin reducerea a valorii ajutorului validat în conformitate cu orientările din 1999, se pune problema menținerii măsurilor compensatorii impuse de Comisie prin decizia din 2003.

- (423) Comisia amintește că, prin decizia din 2003, aprobase o injecție de capital de 76 milioane EUR în temeiul orientărilor din 1999, impunând următoarele condiții ⁽¹⁹⁴⁾:

(i) lipsa achizițiilor de noi nave și interzicerea semnării de contracte de construcție, de comenzi sau închiriere de nave noi sau recondiționate, până la 31 decembrie 2006;

(ii) utilizarea exclusivă a celor unsprezece nave pe care întreprinderea SNCM le deținea deja în proprietate, până la 31 decembrie 2006;

(iii) cedarea tuturor participațiilor directe și indirecte deținute la societățile Amadeus France, Compagnie Corse Méditerranée, Société Civile Immobilière (SCI) Schuman, Société méditerranéenne d'investissements et de participations, Someca;

(iv) lipsa oricărei politici tarifare pentru tarifele publicate, prin care se oferă prețuri mai mici decât cele ale fiecăruia dintre concurenți pentru destinații și servicii echivalente și pentru date identice, până la 31 decembrie 2006;

(v) limitarea până 31 decembrie 2006 a numărului anual de curse dus-întors ale navelor pe diferitele legături maritime cu Corsica.

- (424) Expertul Comisiei a verificat punerea în aplicare a tuturor condițiilor impuse prin decizia din 2003 a Comisiei.

- (425) Expertul Comisiei a confirmat respectarea condițiilor privind lipsa achizițiilor de nave [condiția (i) de mai

sus]. În această privință, acesta a subliniat că nava Superfast, redenumită *Jean Nicoli*, a fost achiziționată de societatea VT și a fost pusă la dispoziția SNCM prin locație, începând cu luna februarie 2007, după sfârșitul perioadei stabilite prin decizia din 2003 ⁽¹⁹⁵⁾.

- (426) În ceea ce privește utilizarea flotei existente a SNCM [condiția (ii) de mai sus], expertul Comisiei a confirmat că SNCM a menținut flota la zece nave, respectiv cu una mai puțin față de limita de unsprezece impusă prin decizia din 2003, în urma înlocuirii navei Aliso cu Asco în 2004 ⁽¹⁹⁶⁾ și a vânzării navei Asco la 24 mai 2005.

- (427) În privința înlocuirii navei Aliso cu nava Asco, Comisia observă, în primul rând, că navele Asco și Aliso sunt două „nave surori”, adică două nave gemene, construite după aceleași planuri de către același șantier naval. Aceste nave au exact aceleași dimensiuni, aceeași formă și aceeași capacitate. Comisia estimează că permutarea celor două nave nu are ca obiect creșterea capacității SNCM. Pe de altă parte, Comisia reamintește că modificarea compoziției flotei autorizate a SNCM nu este posibilă decât din motive independente de voința SNCM. În cazul în discuție, Comisia este de părere că problemele întâmpinate de SNCM la vânzarea navei Asco au fost independente de voința companiei. Comisia estimează, de asemenea, că în cazul în care SNCM a găsit un cumpărător pentru nava Aliso în locul navei Asco, vânzarea navei Aliso a fost, în ceea ce privește efectul asupra capacității SNCM, echivalentă cu vânzarea navei Asco și că angajamentele autorităților franceze de a se conforma planului de restructurare au fost respectate în privința vânzării a patru nave din flota operațională a SNCM.

- (428) Pe de altă parte, expertul a constatat, în baza documentelor contabile, că toate cedările de active impuse prin decizia din 2003 (condiția iii. de mai sus) au fost efectuate. Veniturile nete din cedare se ridică la 5,02 milioane EUR ⁽¹⁹⁷⁾. Comisia subliniază că, pe lângă cedările prevăzute în planul de restructurare din 2002 sau impuse prin decizia din 2003, SNCM a procedat la cedări de active ⁽¹⁹⁸⁾ a căror materializare a fost verificată de expertul Comisiei și care au dus la obținerea unui venit din cedare de 12,6 milioane EUR.

- (429) În ceea ce privește condiția absenței poziției „price leadership” ⁽¹⁹⁹⁾, expertul Comisiei a verificat, de o parte, existența în cadrul SNCM a unei proceduri destinate verificării respectării condiției respective. De cealaltă parte, expertul a examinat aplicarea acestei condiții de către SNCM la diferitele servicii de transport în perioada 16 martie 2005-31 decembrie 2006 ⁽²⁰⁰⁾. În baza acestei verificări, expertul Comisiei a constatat că, în [...] % din cazuri, biletele emise de SNCM au respectat condiția de la punctul (iv). Comisia observă că, potrivit informațiilor furnizate de autoritățile franceze, SNCM continuă și astăzi să aplice condițiile (iv) și (v), cu toate că decizia din 2003 impunea termenul de 31 decembrie 2006 pentru respectarea acestora.

(430) În ceea ce privește condiția (v), expertul a constatat că SNCM a respectat numărul de traversări în anii 2005 și 2006. În schimb, a depășit normele privind numărul maxim de locuri oferite la transporturile din Marsilia în 2005 și 2006, precum și, în mod foarte limitat, pe cele privind numărul de metri liniari oferiți la transporturile din Toulon în 2005 și 2006 și din Marsilia în 2006.

(431) Referitor la acest ultim punct, Comisia observă totuși că, în privința locurilor, noțiunea de exclusivitate a cabinelor pentru o singură familie face ca estimarea exactă a depășirii să fie o chestiune delicată. Astfel stând lucrurile, această singură situație nu ar permite să se considere că SNCM nu a reușit să respecte condițiile care i-au fost impuse prin decizia din 2003.

(432) Ținând cont de cele arătate anterior, Comisia concluzionează că SNCM a pus în aplicare măsurile compensatorii impuse prin decizia din 2003.

10.5.3. Concluzie

(433) Comisia observă că măsurile compensatorii ale deciziei din 2003 au fost respectate *cvasi-total*. Ținând cont de reducerea importantă a valorii ajutorului aprobat în conformitate cu orientările din 1999, față de valoarea aprobată în 2003 care a condus Comisia la impunerea condițiilor respective, Comisia nu consideră necesară impunerea unor condiții și obligații suplimentare pentru a nu se denatura concurența într-o măsură contrară interesului comun.

(434) Având în vedere cele menționate anterior și ținând cont de valoarea exactă a venitului net din vânzări, determinat în momentul adoptării deciziei din 2005, Comisia consideră că ajutorul de stat sub forma unui aport de capital de 15,81 milioane EUR ⁽²⁰¹⁾ este compatibil în temeiul articolului 87 alineatul (3) litera (c) CE.

11. CONCLUZIE

(435) În concluzie, Comisia consideră că măsurile care fac obiectul prezentei decizii nu constituie ajutoare în sensul articolului 87 alineatul (1) CE, ci sunt ajutoare compatibile cu piața comună.

(436) Comisia invită Franța:

— să precizeze, în cel mai scurt timp și cel târziu în termen de cincisprezece zile lucrătoare de la data primirii prezentei decizii, elementele pentru care consideră că trebuie aplicată obligația secretului profesional în temeiul articolului 25 din Regulamentul (CE) nr. 659/1999;

— să informeze beneficiarul ajutorului cu privire la prezenta decizie, în cel mai scurt timp, ascunzând, dacă este cazul, anumite elemente pe care le consideră secret profesional și a căror comunicare către beneficiarul ajutorului ar putea dăuna unor părți interesate, și să indice în varianta transmisă, dacă este necesar, celelalte elemente pe care le consideră secret profesional, dar pe care nu le ascunde.

(437) Comisia reamintește Franței că, în virtutea orientărilor, un al doilea ajutor pentru restructurare nu se va putea în mod normal acorda, cu excepția unor circumstanțe excepționale, imprevizibile și care nu pot fi imputate întreprinderii, în următorii zece ani de la expirarea perioadei de restructurare, adică, în cazul în discuție, la 31 decembrie 2006,

ADOPTĂ PREZENTA DECIZIE:

Articolul 1

Compensația plătită de statul francez societății SNCM, în valoare de 53,48 milioane EUR, pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public în perioada 1991-2001 constituie un ajutor de stat ilegal în sensul articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE, dar compatibil cu piața comună, conform prevederilor articolului 86 alineatul (2) din tratat.

Prețul negativ de vânzare a SNCM, de 158 milioane EUR, aplicarea de către CGMF a măsurilor sociale pentru angajați, în valoare de 38,5 milioane EUR și recapitalizarea comună și concomitentă a SNCM de către CGMF, în valoare de 8,75 milioane EUR, nu constituie ajutor de stat în sensul articolului 87 alineatul (1) din Tratatul CE.

Ajutorul pentru restructurare în valoare de 15,81 milioane EUR pe care Franța l-a pus în aplicare în beneficiul Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) constituie un ajutor de stat ilegal în sensul articolului 88 alineatul (3) din Tratatul CE dar este compatibil cu piața comună în sensul articolului 86 alineatul (2) din tratat.

Articolul 2

Prezenta decizie se adresează Republicii Franceze.

Adoptată la Bruxelles, 8 iulie 2008.

Pentru Comisie
Antonio TAJANI
Vicepreședinte

- (1) JO C 308, 11.12.2002, p. 29.
- (2) Acest plan de restructurare urmează notificării transmise de autoritățile franceze la 20 decembrie 2001 cu privire la un avans de trezorerie aprobat de Compagnie Générale Maritime et Financière în favoarea SNCM, în sumă de 22,5 milioane EUR, cu titlu de ajutor pentru salvare. Prin decizia din 17 iulie 2002 (JO C 148, 25.6.2003, p. 7), denumită în continuare „decizia din 2002”, Comisia a autorizat ajutorul pentru salvare în beneficiul SNCM, în cadrul procedurii preliminare de examinare a ajutoarelor, prevăzută la articolul 88 alineatul (3) CE. La 19 noiembrie 2002, autoritățile franceze au transmis Comisiei o copie a convențiilor privind avansul de trezorerie încheiate între SNCM și CGMF, precum și dovezile rambursării avansului, de la CGMF la SNCM, prin două viramente efectuate la 13 mai și la 14 iunie 2002.
- (3) Înregistrată cu referința TREN A/61846.
- (4) CGMF este un holding financiar deținut în proporție de 100 % de statul francez, care servește ca intermediar al celui din urmă în cadrul oricărei operațiuni de transport maritim, de armare și de închiriere de nave în Marea Mediterană.
- (5) JO L 83, 27.3.1999, p. 1. După ce autoritățile franceze au solicitat, la 11 septembrie 2002, corectarea unor erori factive din decizia din 19 august 2002, la 27 noiembrie 2002 Comisia a adoptat o decizie prin care modifică decizia din 19 august 2002 (publicată în JO C 308, 11.12.2002, p. 29). Părțile interesate au fost invitate să-și prezinte observațiile privind proiectul de ajutor începând cu această dată.
- (6) La 11 septembrie 2002, autoritățile franceze au solicitat un termen suplimentar de transmitere a observațiilor cu privire la decizia din 19 august 2002, termen pe care serviciile Comisiei l-au acceptat la 17 septembrie 2002.
- (7) Înregistrate cu referința SG(2002) A/10050.
- (8) Înregistrate la 15 ianuarie 2003 cu referința DG TREN A/10962.
- (9) Înregistrată cu referința SG(2003) A/1691.
- (10) Înregistrat cu referința TREN A/21531.
- (11) Înregistrată cu referința SG(2003) A/1546.
- (12) JO C 288, 9.10.1999, p. 2.
- (13) Înregistrat cu referința TREN A/21701.
- (14) JO L 61, 27.2.2004, p. 13. Prin decizia din 8 septembrie 2004 (denumită în continuare „decizia din 2004”), Comisia a adus o modificare marginală deciziei din 2003, prin care permite SNCM să efectueze, dacă este cazul, o permutare între navele Aliso și Asco, prin modificarea articolului 2 din decizia din 2003.
- (15) JO L 19, 21.1.2005, p. 70.
- (16) Înregistrat cu referința TREN A/27546.
- (17) Înregistrat cu referința TREN A/30842.
- (18) Informații suplimentare au fost transmise prin scrisorile din 30 noiembrie 2005 [SG(2005) A/10782], 14 decembrie 2005 [SG(2005)A/11122] și 30 decembrie 2005 (TREN A/10016).
- (19) Înregistrat cu referința TREN A/16904.
- (20) Înregistrat cu referința TREN A/19105.
- (21) Hotărârea Curții din 24 iulie 2003, Altmark Trans GmbH și Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, (280/00, Rec., p. 7747).
- (22) Veolia Transport este o filială deținută în proporție de 100 % de Veolia Environnement și operează, sub denumirea Connex, servicii de transport de călători pentru colectivitățile publice (transporturi în comun în aglomerări urbane, transporturi în comun interurbane și regionale) și gestionează, în această calitate, rețele rutiere și feroviare și, într-o măsură mai mică, servicii de transport maritim.
- (23) JO C 103, 29.4.2006, p. 28.

- (²⁴) JO L 24, 29.1.2004, p. 1.
- (²⁵) JO C 148, 24.6.2006, p. 42.
- (²⁶) Înregistrat cu referința TREN A/25295.
- (²⁷) Înregistrat cu referința TREN/A/24111.
- (²⁸) JO C 303, 13.12.2006, p. 53.
- (²⁹) Înregistrat cu referința TREN/A/37907.
- (³⁰) De grupul *Stef-FFE* la 28 decembrie 2007 (A/20313) și de Corsica Ferries la 27 decembrie 2006 (A/20056).
- (³¹) Scrisorile din 4 ianuarie 2007 (D 2007 300067), adresată grupului *Stef-FFE*, și (D 2007 300068), adresată grupului Corsica Ferries.
- (³²) La 11 ianuarie, 16 ianuarie și 9 februarie 2007, înregistrate cu referințele TREN/A/21142, A/21669 și, respectiv, A/23798.
- (³³) La 13 februarie 2007, înregistrate cu referințele TREN/A/24473 și TREN/A/23981.
- (³⁴) Înregistrat de serviciile Comisiei cu referința TREN/A/30979. Autoritățile franceze au solicitat și obținut două termene suplimentare de o lună pentru a transmite comentariile prin scrisori, la 15 martie 2007 și 19 aprilie 2007, înregistrate cu referințele TREN/A/27002 și A/29928.
- (³⁵) Aceste informații au fost comunicate de CFF la 15.3.2007 (TREN/A/27058), la 27.9.2007 (TREN/A/43510 din 1.10.2007), la 30.11.2007 (TREN/A/49918 din 6.12.2007), la 20.12.2007 (TREN/A/51600 din 26.12.2007), la 14 martie 2008 (TREN/A/87084), de Stim la 20.12.2007 (TREN/A/51391) și de SNCM la 28 februarie 2008 (TREN/A/85681). De asemenea, Franța a transmis informații la 21.12.2007 (TREN/A/51441), la 7.1.2008 (TREN/A/86344) și la 8.2.2008 (TREN/A/83661). Alte documente au fost prezentate de autoritățile franceze cu ocazia întâlnirii de lucru din 29 februarie 2008.
- (³⁶) SNCM deține o cotă de participare nemajoritară directă de 45 % în CMN și o cotă de participare nemajoritară indirectă de 24,1 %, prin *Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie* (CGTH). Controlul efectiv a fost acordat, din 1992, grupului *Stef-FFE*, prin cota sa de participare de 49 % în *Compagnie Méridionale de Participations* (CMP). SNCM și CMN erau partenere în cadrul DSP în perioada 2001-2006 și au preluat împreună noul contract de delegare a serviciului public pentru perioada 2007-2012/2013.
- (³⁷) CGTH este o societate holding, deținută în proporție de 100 % de SNCM.
- (³⁸) *Aliso Voyage* constituie canalul de distribuție propriu al SNCM. Formată din 17 agenții răspândite pe întreg teritoriul Franței, această societate gestionează vânzările de bilete de transport maritim, din care 49,9 % în sistemul de bilete al SNCM.
- (³⁹) La momentul adoptării deciziei din 2003, SNCM deținea, la paritate cu grupul de transport Delmas, o participație la compania maritimă franceză de transport de mărfuri Sud-Cargos, specializată în transporturile pe direcția Maroc. Această participație a fost apoi cedată la finele anului 2005 pentru suma de [...] milioane EUR (informație cu caracter de secret profesional), așa cum rezultă din planul de investiții pe 2005, transmis de autoritățile franceze la 28 martie 2006.
- (⁴⁰) SNCM deține 100 % această societate care asigură aprovizionarea navelor SNCM.
- (⁴¹) Societate în nume colectiv deținută 100 % de SNCM, *Ferrytour* exercită rolul de organizator de călătorii, oferind călătorii pe mare spre Corsica, Sardinia și Tunisia, dar și zboruri spre numeroase destinații. Ca activitate secundară, societatea oferă mici croaziere și servicii pentru turismul de afaceri.
- (⁴²) Filială creată în 1996 și deținută 100 % de SNCM, *Comptoirs du Sud* gestionează ansamblul de magazine de la bordul navelor.
- (⁴³) A se vedea nota de subsol 12.

- (44) *Napoléon Bonaparte* (capacitate 2 150 pasageri și 708 autoturisme, putere 43 MW, viteză 23,8 noduri), navă feribot de lux de mari dimensiuni; noua *Danielle Casanova*, livrată în mai 2002 (capacitate 2 204 pasageri și 700 autoturisme, putere 37,8 MW, viteză 23,8 noduri), tot navă feribot de lux de mari dimensiuni; *Ile de Beauté* (capacitate 1 554 pasageri și 520 autoturisme, putere 37,8 MW, viteză 21,5 noduri), pusă în exploatare în 1979 și reabilitată în 1989/1990; *Méditerranée* (capacitate 2 254 pasageri și 800 autoturisme, putere 35,8 MW, viteză 24 noduri) și *Corse* (capacitate 2 150 pasageri și 600 autoturisme, putere 27,56 MW, viteză 23,5 noduri).
- (45) *Paglia Orba* (capacitate 500 pasageri, 2 000 metri liniari marfă și 120 autoturisme, putere 19,7 MW, viteză 19 noduri); *Monte d'Oro* (capacitate 508 pasageri, 1 615 metri marfă și 130 autoturisme, putere 14,8 MW, viteză 19,5 noduri); *Monte Cinto* (capacitate 111 pasageri, 1 200 metri marfă, putere 8,8 MW, viteză 18 noduri); din mai 2003, *Pascal Paoli* (capacitate 594 pasageri, 2 300 metri marfă și 130 autoturisme, putere 37,8 MW, viteză 23 noduri).
- (46) NGV *Liamone* (capacitate 1 116 pasageri și 250 autoturisme, putere 65 MW, viteză 42 noduri) care realizează și traversări spre Toulon.
- (47) Toate, mai puțin *Danielle Casanova*, *Pascal Paoli*, *Liamone*, închiriate.
- (48) Regulamentul (CEE) nr. 3577/92 al Consiliului din 7 decembrie 1992 de aplicare a principiului liberei circulații a serviciilor la transporturile maritime în interiorul statelor membre (regulamentul privind cabotajul) (JO L 364, 12.12.1992, p. 7).
- (49) JO S 2001/10 – 007-005.
- (50) Autoritate contractantă pentru obligațiile de serviciu public începând cu 1991, conform legii franceze nr. 91-428 din 13 mai 1991.
- (51) JO 2006/S 100-107350.
- (52) Ajutor de stat N 781/01, autorizat prin Decizia Comisiei din 2.7.2002 (JO C 186, 6.8.2002, p. 3).
- (53) Ajutor de stat N 13/07, autorizat prin Decizia Comisiei din 24 aprilie 2007, publicată pe pagina de Internet a Comisiei: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/transport_2007.htm
- (*) Informație cu caracter de secret profesional.
- (54) Conducătorul însoțește vehiculul în timpul traversării. În anumite cazuri, un conducător încarcă vehiculul la plecare și altul îl descarcă la sosire. Acest lucru este considerat transport însoțit, spre deosebire de traficul ro-ro, în cazul căruia remorca este transportată fără tractor.
- (55) JO C 148, 25.6.2003, p. 7.
- (56) Această sumă este detaliată astfel: 20,4 milioane EUR ca plan de restructurare propriu-zis, 1,8 milioane EUR cheltuieli de dezarmare a navelor puse în vânzare, 14,8 milioane EUR amortizare pentru nava *Liamone* și 9 milioane EUR costuri de reluare a activității pe direcția Maghreb.
- (57) Acest plan a fost adoptat la 17 decembrie 2001 de consiliul de administrație al SNCM.
- (58) Planul de restructurare prevedea o reducere a numărului de traversări de la 4 138 (3 835 pentru SNCM și 303 pentru filiala sa Corsica Marittima) până la 3 410 în 2003, cu următoarele modificări ale curselor:
— modificarea curselor între Marsilia și Corsica, în conformitate cu caietul de sarcini al contractului de serviciu public 2001-2006;
— cvasi-eliminarea legăturilor între Toulon și Corsica;
— reducerea curselor între Nisa și Corsica;
— închiderea liniei Livorno-Bastia cu echipament special, închisă efectiv în 2003;
— intensificarea curselor pe direcția Algeria și Tunisia cu navele „Méditerranée”, „Ile de Beauté” și „Corse” și suspendarea cursei Genova-Tunis.
- (59) Reducerea efectivelor trebuia să se efectueze prin pensionări normale sau anticipate, pe baza criteriilor de vârstă (încetarea anticipată a activității), concediilor de mobilitate și a neînlocuirii contractelor de muncă pe perioadă determinată. Aceasta trebuia să reprezinte totuși un cost estimat de 20,4 milioane EUR pentru SNCM.
- (60) Precum traficul, creșterea estimată a produsului intern brut (1,5 %), rata împrumuturilor (5,5 %), rata randamentului produselor financiare (4,5 %) și rata creditelor pe termen scurt (5 %).

- (61) Autoritățile franceze au evocat două metode alternative pe care le-au respins ca fiind prea costisitoare.
- Prima metodă de evaluare* constă în suplimentarea costurilor pentru ansamblul de măsuri de restructurare. Aceasta permitea atingerea unei necesități de finanțare de 90,9 milioane EUR, reținându-se:
- pierderile cumulate din 1991 până în 2001, respectiv 41,7 milioane EUR (adică 29 milioane EUR – valoare validată prin Decizia 2002/149/CE din 30 octombrie 2001 (JO L 50, 21.2.2002, p. 66), 6,1 milioane EUR pentru 2000 și 6,6 milioane EUR, cheltuieli pre-restructurare, pentru 2001);
 - reducerea resurselor, efectuată prin amortismentele derogatorii dintre aceste date, adică 24 milioane EUR (poziția scade de la 86 la 62 milioane EUR conform bilanțului pe perioada respectivă, ceea ce explică prelungirea de la doisprezece la douăzeci de ani a perioadei de amortizare, recurgerea în mai mică măsură la această resursă și preferarea „leasing-ului” pentru ultimele unități livrate);
 - plusvaloarea din cedare generată în cursul acestei restructurări, adică 21 milioane EUR, care reduce nevoile de finanțare și
 - efectul cumulat al cheltuielilor de restructurare, care se ridică la 46,2 milioane EUR (a se vedea nota de subsol 56).
- A doua metodă de evaluare* consta în determinarea valorii capitalurilor proprii cerute de instituțiile bancare pentru întreaga flotă, știind că acestea, pentru finanțarea cumpărării unei nave, pun în general condiția unor fonduri proprii reprezentând 20-25 % din valoarea navei. Calculul efectuat de autoritățile franceze, în baza costului istoric de achiziție a flotei, de 843 milioane EUR, a condus la necesitatea unor fonduri proprii de 157-196 milioane EUR. În urma deducerii capitalurilor proprii existente la finele anului 2001, această abordare determină un necesar de recapitalizare de 101-140 milioane EUR.
- (62) A se vedea mai jos.
- (63) În planul de restructurare din 2002, SNCM prevedea dezarmarea și vânzarea a patru nave: Napoléon, Liberté, Monte Rotondo și NGV Asco, aceasta din urmă fiind înlocuită în fapt cu nava soră Aliso. Aceste nave sunt toate vândute în prezent. Venitul net din cedare constatat se ridică la 25 165 000 EUR.
- Conform deciziei din 2003, SNCM a cedat participațiile pe care le deținea la SCI Espace Shuman, Southerna Trader, Someca, Amadeus și CCM pentru un venit net din cedare de 5,02 milioane EUR.
- De la decizia din 2003, SNCM a vândut acțiunile pe care le deținea la Sud Cargos, nava Asco și apartamentele din parcul imobiliar al SNCM, pentru suma de 12,2 milioane EUR.
- (64) Procesul de selectare a partenerilor privați s-a desfășurat de la 26 ianuarie 2005 până la sfârșitul lunii septembrie 2005.
- La 26 ianuarie și 17 februarie 2005, guvernul francez a anunțat că este în căutarea unui partener privat care să participe la capitalul SNCM, în vederea consolidării structurii financiare a acesteia și pentru a o însoți în demersurile necesare dezvoltării sale.
- După numirea unei persoane independente pentru monitorizarea procesului de căutare, Agenția Participațiilor Statului („APE”) a împuternicit o bancă („HSBC”) să contacteze potențiali cumpărători.
- În acest cadru au fost contactați șaptezeci și doi de investitori industriali și financiari, în scopul definirii condițiilor financiare ale unei oferte care să consolideze proiectul industrial al societății și să mențină angajații și buna executare a serviciului public. [...] dintre aceștia și-au exprimat interesul, au fost semnate [...] acorduri de confidențialitate și au fost trimise [...] note informative. [...] întreprinderi și-au prezentat oferta în prima rundă, din 5 aprilie 2005, iar trei oferte ([...], [...] și [...]) au fost primite în cea de-a doua rundă, din 17 iunie 2005, precum și o dovadă a interesului pentru o participație minoritară ([...]). În a treia rundă, din 28 iulie 2005, au fost primite trei oferte. La 14 septembrie 2005 fiecare întreprindere a fost invitată să-și depună oferta fermă și definitivă până la data de 15 septembrie 2005. La această dată, întrucât societatea [...] se desistase, serviciile statului au primit două oferte ferme de contribuție în capital și de preluare a întregului capital, de la grupurile franceze Butler Capital Partners (BCP) și [...].
- La 27 septembrie 2005, Franța a publicat un comunicat de presă arătând că, în baza unei analize aprofundate a celor două oferte, este selectată oferta depusă de grupul BCP, deoarece este, în același timp, și cea mai acceptabilă din punct de vedere financiar și cea mai în măsură să răspundă intereselor societății, ale serviciului public și ale angajaților. Oferta inițială a BCP propunea un preț negativ de [...] milioane EUR și constituia estimarea cea mai mică a prețului negativ.
- Această ofertă inițială a potențialilor cumpărători prevedea explicit posibilitatea ajustării în funcție de auditurile realizate. Autoritățile franceze au arătat că prețul inițial a fost ajustat la o valoare mai mare în urma auditurilor prezentate la 16 decembrie 2005, în baza unor elemente obiective care au influențat contextul economic și de reglementare în care operează SNCM și survenite după depunerea ofertei la 15 septembrie 2005. Prețul negativ a fost astfel reconsiderat la [...] milioane EUR.
- În urma negocierilor dintre autoritățile franceze și viitorii cumpărători s-a ajuns la cifra de 142,5 milioane EUR, valoare majorată prin compensarea unei părți din cheltuielile legate de asociațiile de ajutor reciproc ale pensionarilor SNCM (adică 15,5 milioane EUR).
- (65) Procesul intern al SNCM privind punerea în aplicare a operațiunilor de recapitalizare și de privatizare a fost demarat oficial la 12 aprilie 2006, pentru a fi încheiat la 31 mai 2006. Trebuie subliniat că la 27 noiembrie 2007 nu s-a pus în aplicare participarea salariaților la capitalul societății.

- (⁶⁶) Acest mecanism este prevăzut la articolul II.2 al protocolului de cesiune din 16 mai 2006, care stipulează că acest cont este destinat „finanțării părții de costuri pentru eventuale plecări voluntare sau desfaceri ale contractului de muncă [...] care ar veni în completarea sumelor de orice natură plătibile de către angajator, în conformitate cu dispozițiile legale și contractuale”. Depozitarul are „ca rol eliberarea fondurilor pe măsură ce angajații respectivi care nu fac obiectul unei redistribuiri interne în cadrul grupului SNCM părăsesc efectiv societatea și eliberarea soldului sumei depozitate la expirarea rolului de depozitar”. [...].
- (⁶⁷) Cele patru criterii *Altmark* sunt următoarele:
- (i) întreprinderea beneficiară trebuie să aibă efectiv de îndeplinit obligații de serviciu public, iar aceste obligații trebuie să fie definite clar;
 - (ii) parametrii pe baza cărora se calculează compensația trebuie stabiliți în avans, în mod obiectiv și transparent, pentru a evita ca aceasta să confere un avantaj economic care ar putea favoriza întreprinderea beneficiară față de întreprinderi concurente;
 - (iii) compensația nu trebuie să depășească suma necesară acoperirii totale sau parțiale a costurilor ocazionate de executarea obligațiilor de serviciu public, luându-se în considerare veniturile aferente și un profit rezonabil pentru îndeplinirea acestor obligații;
 - (iv) atunci când întreprinderea însărcinată cu executarea obligațiilor de serviciu public într-un caz concret nu a fost aleasă în conformitate cu procedura privind achizițiile publice care ar permite selectarea ofertantului capabil să presteze aceste servicii la costul cel mai mic pentru comunitate, nivelul compensației necesare trebuie determinat pe baza unei analize a costurilor pe care o întreprindere obișnuită, bine gestionată și echipată în mod corespunzător cu mijloace de transport astfel încât să îndeplinească cerințele necesare de serviciu public, le-ar fi înregistrat pentru a executa aceste obligații, luându-se în considerare atât veniturile aferente, cât și un profit rezonabil pentru executarea acestor obligații.
- (⁶⁸) În această privință, autoritățile franceze menționează și faptul că aceste compensații au fost calculate în funcție de obligații (număr de traversări, locuri oferite, mijloace de substituție, tarife maxime etc.) și, prin urmare, de parametri care figurează în convențiile pe cinci ani pentru serviciu public, încheiate în 1991 și 1996 între SNCM și colectivitatea publică competentă și că aceste convenții prevăd, de asemenea, o ajustare a compensației în funcție de încasări.
- (⁶⁹) În special, autoritățile franceze au furnizat, în scrisoarea din 8 octombrie 2002 (TREN/A/10050), elemente care să demonstreze că structura costurilor de exploatare ale SNCM pentru perioada 1991-2001 este comparabilă cu cea a întreprinderilor similare de transport maritim de pasageri, precum Brittany Ferries, Seafrance și CMN. În legătură cu aceasta din urmă, autoritățile franceze au evaluat eficacitatea SNCM prin compararea activității de transport mixt de pasageri și de marfă. Aceste două societăți operează, într-adevăr, într-un context similar, cu nave cvasi-echivalente (3 nave de pasageri și de marfă pentru CMN și 4 pentru SNCM) și către destinații echivalente. Datele colectate pentru perioada 1991-2001 au permis să se verifice că productivitatea (raportul dintre obligațiile salariale, de o parte, și cifra de afaceri, traversările și navele, de cealaltă parte) aferentă activității de transport mixt (pasageri și marfă) care diferă în anul 1993, este sensibil comparabilă pentru cele două societăți, pentru perioada investigată. Astfel, aceste date arată că, în această perioadă, indicii de productivitate ai SNCM sunt apropiați de cei ai unei întreprinderi mijlocii din același sector.
- (⁷⁰) JO L 50, 21.2.2002, p. 66. Într-adevăr, autoritățile franceze menționează că, în urma raportului expertului desemnat de Comisie privind datele contabile și gestiunea prezentate de autoritățile franceze, Comisia a concluzionat, la alineatul (98) din decizia din 30 octombrie 2001 că „subvențiile pentru serviciu public nu au servit la compensarea costurilor activităților concurențiale ale SNCM. Separarea conturilor referitoare la prestarea serviciului respectiv și auditurile efectuate de instanțele de control regionale și naționale permit, de asemenea, garantarea faptului că acele conturi anuale care reflectă utilizarea subvenției pentru continuitate teritorială oferă o imagine fidelă a costului prestării serviciului public”.
- (⁷¹) Autoritățile franceze susținuseră, în 2002, caracterul strategic al participării SNCM la acționariatul Sud-Cargos. Evoluția traficului de mărfuri (dezvoltarea traficului în containere în detrimentul traficului ro-ro), răscumpărarea Delmas, alt acționar al Sud-Cargos, de către CMA CGM și dificultățile economice ale Sud-Cargos sunt tot atâția factori care explică faptul că această participare nu a mai fost considerată strategică și a putut fi cedată de SNCM în anul 2005.
- (⁷²) Hotărârea Curții din 28 ianuarie 2003, Republica Federală Germania/Comisia (334/99, Rec., p. I-1139).
- (⁷³) Decizia Comisiei din 7 decembrie 2005 privind ajutorul de stat pus în aplicare de Belgia în beneficiul ABX Logistics, nr. C 53/2003 (ex NN 62/03) (JO L 383, 28.12.2006, p. 21).

- (74) Decizia Comisiei din 8 iulie 1999 cu privire la ajutorul de stat pus în aplicare de Germania în beneficiul Gröditzter Stahlwerke GmbH și al filialei acesteia, Walzwrk Burg GmbH (JO L 292, 13.11.1999, p. 27).
- (75) Acest raport a fost transmis Comisiei în martie 2006 și a fost întocmit de CGMF cu sprijinul Ernst & Young, auditorul legal al SNCM (denumit în continuare „raportul CGMF”).
- (76) Raportul întocmit la 29 martie 2006 de Oddo Corporate Finance și cabinetul Paul Hastings (raportul Oddo) a fost transmis Comisiei la 7 aprilie 2006. Acesta constă într-o analiză critică, solicitată de Agenția Participațiilor Statului (APE), a rapoartelor CGMF și o abordare a costurilor de lichidare considerate acceptabile pentru planul comunitar.
- (77) Ținând cont de imobilizările corporale ([...] milioane EUR) și financiare ([...] milioane EUR), de creanțele-clienți ([...] milioane EUR), de alte creanțe ([...] milioane EUR) și de un deficit de trezorerie de - [...] milioane EUR. Franța a precizat că o estimare mai realistă, ținând cont de elementele financiare ulterioare, ar aduce această valoare la [...] milioane EUR.
- (78) Hotărârea Curții din 14 septembrie 1994, Spania/Comisia, (278/92, 279/92 și 280/92, Rec, p. I-4103).
- (79) Hotărârea 98-15129 a Curții de Casație, din 6 februarie 2001. Această cauză se referă la o instituție publică, BRGM (*Bureau de Recherches Géologiques et Minières*), condamnată la plata integrală a insuficienței de active a filialei sale, Minele Salsignes, deoarece administratorul de fapt, BRGM, cu toate că avea cunoștința de condițiile de degradare a activității și de semnalele de alertă date, a avut un comportament incorect, lăsând activitatea să continue.
- (80) Cazul Aspocomp Group Oyj; hotărârea Curții de Apel din Rouen din 22 martie 2005.
- (81) Pentru comparație, rata de randament a unei OAT (Obligațiune Asimilabilă Tezaurului, obligațiune emisă de statul francez) cu scadența la 30 de ani, 10 ani, 5 ani și 2 ani, era de 3,95 %, 3,82 %, 3,75 % și, respectiv, de 3,72 % la 31 octombrie 2006.
- (82) Decizia Comisiei din 17 iulie 2002, Société Française de Production, C(2002) 2593 final (JO C 71, 25.3.2003, p. 3).
- (83) Într-adevăr, conform unui studiu de piață independent transmis de Franța în acest sens, CFF deține în prezent aproape [...] % din piața de pasageri, în timp ce SNCM a evoluat de la 82 % din piață în anul 2000 până la [...] % în 2005, și a cunoscut o creștere foarte puternică pe piața transportului de marfă, unde SNCM este încă principalul transportator, datorită participării la acționariatul CMN.
- (84) CFF menționează că acest contract de delegare a serviciului public asigură societății o subvenție publică de ordinul a 64,3 milioane EUR pe an în medie, respectiv un total de 321,5 milioane EUR pe 5 ani. După cum arată tot CFF, articolul 5 al contractului de delegare a serviciului public garantează SNCM un flux de numerar de 72,8 milioane EUR. De altfel, *Corsica Ferries* subliniază că, din cele 40,6 milioane EUR reprezentând pierderi înregistrate în 2001 de SNCM, 15 milioane EUR provin din amortizarea aplicată navei NGV *Liamone*.
- (85) Decizia de deschidere a procedurii arată că planul de restructurare prevede, între altele, „închiderea linie Bastia-Livorno cu echipament special”.
- (86) Criticile emise de CFF se referă la următoarele puncte: lipsa unei diminuări reale a efectivelor, lipsa mobilizării participațiilor SNCM pentru eforturile de restructurare și lipsa luării în considerare a plusvalorii navelor.
- (87) Suma de 76 milioane EUR corespunde, conform afirmației CFF, celor 500 milioane FRF pe care societatea ar fi trebuit să-i piardă la subvenția pentru continuitate teritorială în noua perioadă 2002-2006.
- (88) Față de indicii pe care ea însăși i-a constatat la un eșantion de zece companii maritime. Acești indici variază de la 23,69 % (pentru *Moby Lines*) până la 55,09 % (pentru *Grimaldi*) și peste 49,7 % pentru CMN.
- (89) CFF menționează participarea de 50 % la compania maritimă Sud-Cargos, de 13 % la Amadeus, întreprindere specializată în sisteme de rezervare pentru transportul aerian, participarea la CMN și patrimoniul imobiliar al CGTH.

- (⁹⁰) Acționar de referință al CMN.
- (⁹¹) Pentru a reaminti, OTC este autoritatea contractantă, împreună cu colectivitatea teritorială din Corsica, în contractul de delegare a serviciului public.
- (⁹²) În ceea ce privește DSP pentru legăturile Marsilia-Corsica, cea mai mare parte a observațiilor CFF se referă la procedura de atribuire a noii DSP pe perioada 2007-2012/2013 și acțiunile în contencios inițiate de CFF în instanțele naționale, care au fost ulterior respinse de acestea.
- (⁹³) În acest sens, CFF amintește că, în trimestrul al doilea al anului 2005, a fost demarată o procedură de alertă la Tribunalul Comercial din Marsilia și că încă din toamna lui 2005 se putea întrevădea o lichidare voluntară pentru pierderile estimate în 2005, de 30 milioane EUR.
- (⁹⁴) Într-adevăr, conform opiniei CFF, Curtea de Casație, în cauza *Mines et produits chimiques de Salsignes*, nu evocă în niciun fel responsabilitatea directă a statului în situația lichidării unei întreprinderi al cărei acționar este, ci mai degrabă posibilitatea de a desfășura o acțiune de plată a datoriilor sociale împotriva unei instituții publice cu caracter industrial și comercial și imposibilitatea administratorilor acestora de a se sustrage de la obligațiile ce le revin, invocând intervenția autorităților publice.
În ceea ce privește aplicabilitatea în cazul de față a jurisprudenței Curții de Apel din Rouen în cauza *Aspocomp*, CFF subliniază că obiectul acestei jurisprudențe, referitor la condamnarea unei societăți-mamă la plata către salariații unei filiale a indemnizațiilor sociale pentru „nerespectarea unui acord” validat de cea dintâi, este departe de circumstanțele dosarului SNCM. Nu există, așadar, riscul sigur de a vedea CGMF sau statul condamnate să plătească indemnizații de concediere în cazul lichidării judiciare. De altfel, CFF se îndoiește în privința estimării celorlalte costuri sociale, pentru faptul că acestea diferă în funcție de experții care sunt invitați să le stabilească.
- (⁹⁵) În acest sens, CFF estimează că valoarea reală a navelor, așa cum este indicată de SNCM în prezentarea ofertei sale în cadrul DSP, trebuia luată în considerare la estimarea activelor SNCM realizată prin rapoartele Oddo și CGMF.
- (⁹⁶) Conform afirmațiilor CFF, Franța insistă asupra caracterului esențial al integrității serviciilor de transport din Nisa, asupra menținerii flotei la nivelul actual și asupra caracterului presupus strategic al participării SNCM la acționariatul grupului CMN.
- (⁹⁷) La 1 ianuarie 2007, odată cu apariția Superfast X.
- (⁹⁸) CFF propune ca SNCM să limiteze la nivelul din 2005 capacitățile oferite pe fiecare dintre piețele concurențiale (Nisa, Tunisia și Algeria), să se abțină de la deschiderea oricărei linii noi și să reconfigureze în transporturi mixte serviciile pentru Marsilia-Corsica, pentru a reduce costurile.
- (⁹⁹) SNCM ar fi procedat la achiziționarea unor nave noi, încălcând prevederile articolului 2 din decizia din 2003 a Comisiei. De altfel, SNCM nu ar fi cedat participațiile sale la CCM, contrar prevederilor articolului 3 din decizia Comisiei. În sfârșit, începând cu 2003 SNCM ar fi practicat o politică tarifară agresivă, cu prețuri sub cele practicate de CFF, încălcând astfel prevederile articolului 4 din decizia menționată (bilete mai ieftine cu până la 30 % pentru servicii identice sau comparabile).
- (¹⁰⁰) Pe de o parte, din cauza lipsei de cunoaștere a metodelor contabile și a imputațiilor analitice respective ale celor două societăți și, pe de altă parte, din cauza lipsei de participare a CMN la un astfel de studiu.
- (¹⁰¹) Conform afirmațiilor STIM, SNCM ar fi subestimat în mod voit rezultatele sale financiare. Potrivit auditului unui expert independent, reprezentant al *Office des Transports de Corse*, deficitul cumulat al rețelei corsicane a SNCM s-ar ridica la 125 milioane FRF (aproximativ 19 milioane EUR) pentru anii 1996-2001, excluzând rezultatul excepțional din 2001.
- (¹⁰²) Hotărârea Curții din 8 mai 2003, Italia și SIM 2 Multimedia/Comisia (328/99 și 399/00, Rec., p. I-4035).
- (¹⁰³) Printre faptele invocate în acest raport, reiese că [...].
- (¹⁰⁴) În sprijinul unui raport al Curții de Conturi, raportul menționează, de exemplu, că [...].

- (¹⁰⁵) Printre faptele invocate în acest raport, reiese că [...].
- (¹⁰⁶) Statul, de exemplu, [...].
- (¹⁰⁷) Raportul critică, între altele, următoarele erori de gestiune: [...].
- (¹⁰⁸) Mijloacele nautice au fost reduse și programul de cedare de active se derulează conform proiectului industrial. Serviciile de transport au fost reluate, iar planul de acțiune privind reducerea consumurilor intermediare produce primele efecte. În sfârșit, componenta referitoare la locurile de muncă a proiectului industrial este implementată treptat.
- (¹⁰⁹) În ceea ce privește raportul de 0,497 anunțat de *Corsica Ferries* pentru CMN în 2001, acesta este inexact, deoarece omite să ia în considerare disponibilitățile în activul bilanțului. Corectat cu aceasta, raportul CMN este de 0,557. Potrivit autorităților franceze, acest nivel rămâne, în orice caz, insuficient pentru CMN, iar situația dificilă de trezorerie cu care s-a confruntat CMN în 2002 ilustrează acest lucru. CMN a trebuit, într-adevăr, să împrumute până la 8 milioane EUR de la *Stef-TFE* pentru a finanța un deficit de trezorerie neacoperit de băncile sale.
- (¹¹⁰) În scrisoarea sa din 9 ianuarie 2003, consiliul regional *Provence-Alpes-Côte d'Azur* face referire, într-adevăr, la studiul de piață care a fost transmis Comisiei în cadrul notificării și a cărui copie, evident, o deține, subliniind următoarea constatare: „Oferta]pentru serviciile de transport între Corsica și teritoriul continental francez] este supradimensionată în raport cu cererea. Gradul de ocupare a navelor variază, în medie, de la 20 % pe timp de iarnă, până la 50 % în timpul verii.”
- (¹¹¹) În special, ea respinge estimarea valorii întreprinderii la aproximativ 350 milioane EUR făcută de STIM, care nu ia în considerare decât elementele bilanțului care ameliorează valorizarea începând cu fondurile proprii contabile (amortizări derogatorii, plusvalori reziduale ale navelor etc.), fără a ține cont de elementele de pasiv care ar determina o scădere în bilanțul respectiv. Această metodă de calcul pur contabilă nu ar corespunde realității economice a unei întreprinderi maritime precum SNCM, înzestrată cu active cu valoare ce figurează în bilanț, dar care dispune, de asemenea, de o rentabilitate limitată și de pasive importante în afara bilanțului.
- (¹¹²) A se vedea, de exemplu, hotărârea Curții din 10 ianuarie 2006, *Ministero dell'Economia e delle Finanze/Cassa di Risparmio di Firenze* (222/04, Rec., p. I-289, punctul 129).
- (¹¹³) JO L 364, 12.12.1992, p. 7.
- (¹¹⁴) JO L 378, 31.12.1986, p. 1.
- (¹¹⁵) Comisia nu este obligată să ia poziție în privința tuturor argumentelor invocate în fața ei de părțile interesate, ci este de ajuns să expună faptele și considerațiile juridice care au o importanță esențială pentru economia deciziei [hotărârea Tribunalului din 8 iunie 1995, *Siemens/Comisia*, (459/93, Rec., p. II-1675, punctul 31) și hotărârea Tribunalului din 13 iunie 2000, *EPAC/Comisia*, (204/97 și 270/97, Rec., p. II-2267, punctul 35)].
- (¹¹⁶) Hotărârea Tribunalului din 12 februarie 2008, *BUPA e.a./Comisia* (289/03).
- (¹¹⁷) A se vedea, în acest sens, Decizia Comisiei din 30 octombrie 2001 privind ajutoarele de stat acordate de Franța societății SNCM (JO L 50, 21.2.2002, p. 66).
- (¹¹⁸) Rezultat diminuat al plusvalorilor de cedare a navelor.
- (¹¹⁹) Pentru acești doi ani care corespund ultimilor doi ani de aplicare a convenției din 1996, raportul de expertiză din acel moment nu a putut calcula, din cauza datelor disponibile atunci, rezultatul obținut în contabilitate analitică referitor la serviciile de transport pentru Corsica.
- (¹²⁰) Conform practicii sale decizionale, Comisia este indiferentă la mijloacele de compensare utilizate de statele membre, în măsura în care poate verifica absența subvențiilor încrucișate acordate în favoarea activităților concurențiale. A se vedea, în special, Decizia Comisiei din 12 martie 2002 privind ajutoarele de stat acordate de Italia în favoarea societății *Poste Italiane SpA* (JO L 282, 19.10.2002, p. 29) și Decizia Comisiei din 23 iulie 2003 privind majorarea de capital de 297,5 milioane EUR în favoarea societății *La Poste Belge/De Post* (JO C 241, 8.10.2003, p. 13).
- (¹²¹) De altfel, trebuie amintit că în anul 1997 Comisia a emis orientările comunitare privind ajutoarele de stat pentru transportul maritim, precizând condițiile în care ajutoarele de stat acordate pentru compensarea obligațiilor de serviciu public sunt considerate compatibile cu piața comună (JO C 205, 5.7.1997, p. 5).
- (¹²²) A se vedea Decizia 2002/149/CE a Comisiei (JO L 50, 21.2.2002, p. 66).

- (123) Condițiile de reglementare a contribuției financiare a statului, reluate la punctul IV al convenției pe cinci ani între SNCM și OTC pentru perioada 1996-2001.
- (124) În particular, așa cum arată în nota de subsol 71 din prezenta decizie, Comisia a verificat existența unei separări a conturilor referitoare la prestarea serviciilor respective pentru perioada examinată.
- (125) Această sumă rezultă din diferența dintre suma notificată inițial (76 milioane EUR) și suma plătită drept compensare a obligațiilor de serviciu public (53,48 milioane EUR).
- (126) Hotărârea Curții din 28 ianuarie 2003, Germania/Comisia (334/99, Rec., p. I-1139, punctul 142).
- (127) Comunicarea Comisiei către statele membre: aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE și a articolului 5 din Directiva 80/723/CEE a Comisiei în cazul întreprinderilor publice din industria producătoare, JO C 307, 13.11.1993, p. 3, punctul 11. Această comunicare vizează industria producătoare dar se aplică, prin analogie și în aceeași manieră, tuturor celorlalte sectoare economice.
- (128) A se vedea în special hotărârea Tribunalului din 6 martie 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale/Comisia (233/99, Rec., p. II-435).
- (129) Hotărârea Tribunalului din 21 ianuarie 1999, Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH și Lech-Stahlwerke GmbH/Comisia Comunităților Europene (2/96 și 129/95, Rec., p. II-17, punctul 116).
- (130) Hotărârea Curții din 14 septembrie 1994, Spania/Comisia, (278/92, 279/92 și 280/92, Rec., p. I-4103).
- (131) Hotărârea Curții din 28 ianuarie 2003, Germania/Comisia (334/99, Rec. 2003, p. I-1139).
- (132) Decizia 98/204/CE a Comisiei din 30 iulie 1997 privind aprobarea condiționată a ajutoarelor acordate de Franța grupului GAN (JO L 78, 16.3.1998, p. 1).
- (133) A se vedea, în acest sens, Decizia 2006/947/CE din 7 decembrie 2005 privind ajutorul de stat pus în aplicare de Belgia în beneficiul societății ABX Logistics (JO L 383, 28.12.2006, p. 21).
- (134) A se vedea, în acest sens, hotărârea Curții din 21 martie 1991, Italia/Comisia (Rec. 1991, p. I-1433).
- (135) A se vedea, de exemplu, Decizia 92/266/CEE a Comisiei din 27 noiembrie 1991 privind activitățile de reconversie ale grupurilor industriale franceze, în afară de siderurgie, minerit și Compagnie générale maritime, conform articolelor 92-94 din Tratatul CEE (JO L 138, 21.5.1992, p. 24). A se vedea, de asemenea, planurile sociale la care se face referire în continuare.
- (136) Trebuie remarcat totuși că jumătate din efectivele respective era ocupată de personal interimar sau subcontractanți *in situ*. Deci se poate presupune că, pentru cele 5 000 de posturi permanente de la Airbus, costul per angajat era net superior.
- (137) În urma unei proceduri de licitație, Comisia a autorizat un expert independent, Moore Stephens Chartered Accountants, al cărui raport final a fost transmis la 25 ianuarie 2008.
- (138) Este vorba de următoarele 7 nave: Corse, Ile de Beauté, Méditerranée, Napoléon Bonaparte, Paglia Orba, Monte d'Oro, Monte Cino.
- (139) Acest discount, care este de [...] milioane EUR (respectiv, în medie, [...]-% din valoarea monetară brută), este, între altele, justificat de specificitatea navelor SNCM care sunt adaptate la transporturile asigurate de întreprindere, de starea navelor și de contextul vânzării flotei (în special poziția slabă a vânzătorului). Evaluarea BRS se bazează mai ales pe ipoteza unei vânzări a navelor absolut în ordine și la zi, în bună stare de întreținere și funcționare, în condiții comerciale normale.
- (140) Estimat la [...] milioane EUR.
- (141) Incertitudinea juridică este justificată de probabilitatea ca mandatarul lichidator să fie obligat să procedeze foarte rapid la vânzarea navelor și de un efect de saturare a pieței din cauza capacității limitate de absorbție.
- (142) Este vorba de o obligație prevăzută de articolul L.321-13 din Codul Muncii, care stipulează plata de către angajator a unei indemnizații la disponibilizarea unui salariat în vârstă de până la 50.

- (¹⁴³) Cost de revitalizare a locurilor de muncă ([...] milioane EUR), costul convențiilor de reclasificare ([...] milioane EUR), costul celei de însoțire și de ajutor pentru reclasificare, denumită „mobilitate” ([...] milioane EUR).
- (¹⁴⁴) Costul disponibilizării personalului angajat cu contract de muncă la SNCM și detașat la societăți afiliate și al personalului angajat la filialele lichidate ([...] milioane EUR) și costul litigiilor legate de rezilierea contractelor de muncă și de cererile de recalificare a contractelor de muncă ([...] milioane EUR).
- (¹⁴⁵) La 30 septembrie 2005, SNCM exploata trei nave în leasing: NGV *Liamone* (proprietatea GIE Véronique Bail), *Danielle Casanova* (GIE Joliette Bail) și *Pascal Paoli* (GIE Castellane Bail).
- (¹⁴⁶) Ipotezele subiacente din această evaluare sunt următoarele:
- SNCM pune capăt contractelor de leasing la 30 septembrie 2005, ceea ce înseamnă că navele sunt restituite proprietarilor respectivi (GIE) și că nu se plătește nicio locație;
 - opțiunile de cumpărare nu pot fi exercitate;
 - navele sunt vândute de băncile creditoare ale GIE la data de 30 septembrie 2005; venitul net al vânzării navelor este destinat cu prioritate rambursării datoriilor bancare și fiscale.
- (¹⁴⁷) Ținând cont de faptul că SNCM a recurs în mod repetat și intens la CDD.
- (¹⁴⁸) În Decizia 2006/947/CE din 7 decembrie 2005 privind ajutorul de stat pus în aplicare de Belgia în beneficiul societății ABX Logistics (JO L 383, 28.12.2006, p. 21), Comisia arată: „Comisia nu neagă faptul că, în anumite cazuri excepționale, anumite legislații naționale prevăd posibilitatea ca terții să se întoarcă împotriva acționarilor unei societăți lichidate, în special dacă acești acționari pot fi considerați [...] și/sau au comis erori de gestiune. Totuși, în cazul de față, deși o asemenea posibilitate există în dreptul francez și autoritățile belgiene au furnizat un anumit număr de indicații cu privire la acest risc, ele nu au îndepărtat suficient îndoielile exprimate, pentru cazul de față, cu ocazia extinderii de procedură din aprilie 2005 în prezentul dosar. Comisia concluzionează că nu este legal, în cazul prezent, să se rețină în cadrul costurilor acestui scenariu cele 58 milioane EUR aferente, potrivit autorităților belgiene, riscului de [...]”.
- (¹⁴⁹) Comunicarea Comisiei privind ajutorul de stat pe care Franța a decis să îl acorde Société Marseillaise de crédit (JO C 49, 19.2.1997, p. 2).
- (¹⁵⁰) Adică valoarea actualizată netă a riscului la o condamnare viitoare, ținând cont de faptul că persoanele acuzate a fi responsabile pentru pasive s-ar apăra împotriva unei astfel de acuzații.
- (¹⁵¹) Legea nr. 85-98 din 25 ianuarie 1985 privind redresarea și lichidarea judiciară a întreprinderilor codificată în Codul Comercial la articolele L.620-1 și următoarele; Legea nr. 2005-845 din 26 iulie 2005 privind salvarea, redresarea și lichidarea întreprinderilor, codificată la articolele 620-1-670-8 din Codul Comercial.
- (¹⁵²) Scenariul adoptării unui plan de salvare nu este aplicabil la cazul în discuție, deoarece susmenționata lege din 2005 a intrat în vigoare ulterior, așadar, în baza elementelor de care dispune Comisia, nimic nu poate duce la concluzia că o redresare judiciară eventuală a SNCM ar fi eșuat.
- (¹⁵³) În conformitate cu legile aplicabile, întreprinderile publice care au un statut de drept privat aparțin domeniului de aplicare al legilor menționate mai sus care reglementează lichidarea judiciară. În plus, legislația permite angajarea răspunderii persoanelor juridice de drept public în calitate de administrator în cadrul unei acțiuni în acoperirea pasivului.
- (¹⁵⁴) Jurisprudența franceză impune administratorului de drept să fi comis *acte pozitive de gestiune sau de administrare, în mod repetat*.
- (¹⁵⁵) Reacția autorităților franceze la anumite observații transmise de SNCM (a se vedea considerentul 172 din prezenta decizie).
- (¹⁵⁶) Este interesant de reținut că, pe lângă creanțele salariale clasice, există creanțe salariale judiciare care se datorează unei decizii emise de jurisdicțiile care se ocupă de soluționarea conflictelor de muncă. În cazul de față, salariatul sesizează jurisdicția respectivă pentru a judeca dacă cererea este fondată, iar dacă această cerere este admisă, creanța respectivă este inclusă în situația creanțelor societății.
- (¹⁵⁷) Hotărârea Curții de Casație, 30 noiembrie 1993, nr. 91-20554, Bull. civ. IV, nr. 440, p. 319.

- (¹⁵⁸) Această evaluare a fost efectuată de Sorgem Evaluation, consilier în investiții financiare. Autorul evaluării, Maurice Nussenbaum, este expert financiar pe lângă Curtea de Apel din Paris și autorizat de Curtea de Casație.
- (¹⁵⁹) Reacția autorităților franceze la anumite observații transmise de SNCM (a se vedea considerentul 174 din prezenta decizie).
- (¹⁶⁰) Reacția autorităților franceze la anumite observații transmise de SNCM (a se vedea considerentele 175 și 176 din prezenta decizie).
- (¹⁶¹) Reacția autorităților franceze la anumite observații transmise de SNCM (a se vedea considerentele 175 și 176 din prezenta decizie).
- (¹⁶²) Bureau de Recherches Géologiques et Minières (BRGM).
- (¹⁶³) A se vedea, de exemplu, hotărârea Curții de Casație din 6 februarie 2001, nr. 98-15129.
- (¹⁶⁴) A se vedea, în special, cele două hotărâri pronunțate de Curtea de Apel din Rouen la 22 martie 2005 – hotărârea nr. RG 04/02549 Aspocomp Group Oyj și hotărârea nr. RG 01/02667 – 04/02675.
- (¹⁶⁵) Ținând cont de faptul că persoanele acuzate de a fi suspendat în mod greșit acest plan probabil că s-ar fi apărat puternic, pentru a nu-și angaja propria răspundere.
- (¹⁶⁶) Cass. com., 19 aprilie 2005, Métaleurop.
- (¹⁶⁷) Aplicarea articolelor 92 și 93 din Tratatul CE cu privire la cumpărarea de participații de către autoritățile publice, Buletinul CE 9/1984, punctul 3.2 iii.
- (¹⁶⁸) Hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 2000, Alitalia/Comisia (296/97, Rec., p. II-3871).
- (¹⁶⁹) A se vedea, de exemplu, hotărârea Tribunalului din 12 decembrie 1996, Air France/Comisia (358/94, Rec. p. II-2109, punctul 70).
- (¹⁷⁰) A se vedea hotărârea Curții din 14 februarie 1990, Franța/Comisia (301/87, Rec., p. I-307, punctul 40).
- (¹⁷¹) A se vedea comunicarea privind un eventual ajutor în cadrul unui proiect de aporturi de capitaluri publice la capitalul societății Klöckner Stahl (JO C 390, 31.12.1994, p. 1).
- (¹⁷²) Hotărârea Curții din 11 iulie 1996, SFEI (39/94, Rec., p. I-3547, punctul 60).
- (¹⁷³) Hotărârea Curții din 14 februarie 1990, Franța/Comisia (301/87, Rec., p. I-307, punctul 41).
- (¹⁷⁴) Hotărârea Tribunalului din 29 septembrie 2000, Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM)/Comisia (55/99, Rec., p. II-03207, punctul 82).
- (¹⁷⁵) Hotărârea Curții din 2 iulie 1974, Italia/Comisia (173/73, Rec., 709, punctul 33).
- (¹⁷⁶) Hotărârea Curții din 20 Septembrie 2001, HJ Banks (390/98, Rec., p. I-6117, punctul 33).
- (¹⁷⁷) Hotărârea Tribunalului din 1 iulie 2004, Salzgitter/Comisia (308/00, Rec., p. II-1933, punctul 79). A se vedea, de asemenea, Comunicarea Comisiei privind aplicarea normelor privind ajutorul de stat în cazul măsurilor referitoare la impozitarea directă a activităților economice (JO C 384, 10.12.1998, p. 3), punctul 16.
- (¹⁷⁸) Hotărârea Curții din 6 septembrie 2006, Portugalia/Comisia (88/03, Rec., p. I-7115, punctul 56).
- (¹⁷⁹) Hotărârea Curții din 8 noiembrie 2001, Adria-Wien Pipeline GmbH (143/99, Rec., p. I-8365, punctul 41).

- (180) A se vedea, de exemplu, Decizia Comisiei din 10 octombrie 2007 privind reforma pentru finanțarea pensiilor în sectorul bancar din Grecia (JO C 308, 19.12.2007, p. 9) și Decizia Comisiei din 10 octombrie 2007 privind ajutoarele de stat acordate de către Franța în ceea ce privește reforma modului de finanțare a pensiilor funcționarilor de stat afiliați grupului La Poste (JO L 63, 7.3.2008, p. 16).
- (181) A se vedea Decizia Comisiei din 17 iulie 2002 privind Société française de production (JO C 71, 25.3.2003, p. 3). „Finanțarea de către stat a unui plan de reducere a efectivelor care permite unei întreprinderi să reducă o parte din personal, fără a suporta în întregime costurile, este un avantaj selectiv care ar putea intra sub incidența interdicției ajutorului de stat. În schimb, punerea în aplicare, prin utilizarea de fonduri publice, a unor măsuri sociale suplimentare în favoarea persoanelor disponibilizate, fără ca aceste măsuri să scutească angajatorul de obligațiile normale, reflectă politica socială a statelor membre și nu constituie ajutor în sensul articolului 87 alineatul (1) CE. [...] SFP își va asuma în întregime acest cost. Așadar, măsurile sociale suplimentare, în beneficiul personalului disponibilizat al SPF, care vor fi puse în practică în momentul plecării acestor persoane din întreprindere, nu scutesc deloc întreprinderea de obligații și nu constituie ajutor de stat în favoarea SFP.”
- (182) Această sumă rezultă din diferența dintre suma efectiv notificată (76 milioane EUR) și suma aprobată cu titlu de compensații pentru serviciu public (53,48 milioane EUR).
- (183) JO C 288, 9.10.1999, p. 2.
- (184) JO C 205, 5.7.1997, p. 5.
- (185) A se vedea punctul 30 din orientările din 2002.
- (186) Decizia menționată anterior.
- (187) Provizioanele reglementate sunt obligații înregistrate în contabilitate în aplicarea normelor fiscale.
- (188) Hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisia (482/99, Rec. 2002, p. I-4397, punctul 71).
- (189) Prima metodă alternativă, bazată pe capitalurile proprii necesare pentru a asigura finanțarea flotei existente, pare inadecvată, în măsura în care autoritățile franceze au utilizat în acest calcul valoarea de achiziție a flotei și nu valoarea monetară acesteia în anul 2002. Într-adevăr, dacă s-ar constitui o nouă societate cu aceeași flotă ca cea a SNCM, așa cum se prezintă astăzi, aceasta ar trebui să aibă capitaluri proprii proporționale cu valoarea de cumpărare a tuturor navelor și nu cu valoarea lor de construcție. De altfel, o asemenea abordare nu a ținut seama de alte active importante, cum ar fi sistemul informatic de rezervare sau imobilele sediului. Comisia consideră că a doua metodă alternativă, bazată pe cheltuielile suportate de SNCM, pare mai adecvată. Totuși, Comisia dorește să revizuiască cifra de 41,7 milioane EUR aferentă pierderilor anterioare, în special pentru a ține cont de rezultatul financiar din 2002 și doar de pierderile legate de transporturile pentru Corsica înainte de 1999.
- (190) Trebuie reținut că expertul independent al Comisiei a cuantificat la [...] milioane EUR costul real al planului de restructurare din 2002, în baza situațiilor contabile ale SNCM.
- (191) Hotărârea Curții din 16 mai 2002, Franța/Comisia (482/99, Rec., 2002, p. I-4397, punctul 71).
- (192) A se vedea Tabelul 2 din prezenta decizie. Această sumă include cedările de active realizate la momentul deciziei din 2003, respectiv vânzările navelor Napoléon, Monte Rotondo și Liberté, precum și cedările imobiliare (ansamblul imobiliar Schuman și SCI Espace Schuman).
- (193) A se vedea punctul 48 din orientări.
- (194) A se vedea anexa 1.
- (195) Trebuie reținut că, la 11 decembrie 2007, a fost semnat un compromis în ce privește vânzarea navei *Jean Nicoli* între VT și un cumpărător terț pentru transferul de proprietate care s-a realizat în aprilie 2008.
- (196) Notificat Comisiei prin scrisoarea din 23 iunie 2004.
- (197) Această valoare ia în considerare vânzarea SCI Espace Schuman ([...] milioane EUR), realizată la 24 iunie 2003, dar nu ține cont de venitul net din cedare negativ legat de vânzarea navei Aliso ([...] milioane EUR), realizată la 30 septembrie 2004.
- (198) Nava Asco, participațiile la Sudcargos și parcul imobiliar.

- (¹⁹⁹) Comisia estimează că, în cadrul aprecierii respectării articolului 4 din decizia din 2003, trebuie să se ia în considerare prețurile afișate, adică prețurile care figurează pe orice suport publicitar sau în orice comunicare de natură publică pe care SNCM le-ar putea difuza. Această condiție nu se referă la prețurile reieșite din sistemul de rezervare informatic al SNCM, deoarece aceste tarife sunt, atât pentru SNCM, cât și pentru concurență, contingentate dinamic prin „yield management”. Parametrii sistemelor nu permit sesizarea disponibilității tarifelor speciale ale concurenței SNCM și, deci, să se verifice dacă aceasta din urmă a avut o poziție dominantă în privința prețurilor.
- (²⁰⁰) Într-adevăr, se confirmă, în baza informațiilor furnizate de autoritățile franceze, că SNCM nu a afișat niciodată, între 9 iulie 2003 și 16 martie 2005, prin sistemul propriu de comunicare, campanii de publicitate sau orice document făcut public, prețuri mai mici decât cele afișate de concurență.
- (²⁰¹) Această sumă reprezintă diferența dintre necesarul net de numerar al SNCM (respectiv 19,75 milioane EUR) și venitul net din cedările de active realizate ca urmare a deciziei din 2003 (respectiv [...] milioane EUR corespunzând vânzării navei Aliso și participațiilor în cadrul Southern Trader, Someca și Amadeus). Astfel, aportul total de capital acordat de stat SNCM se ridică la 69,29 milioane EUR.
-

ANEXA I

DISPOZITIVUL DECIZIEI DIN 2003*Articolul 1*

Ajutorul pentru restructurare pe care Franța intenționează să-l pună în aplicare în beneficiul Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) este compatibil cu piața comună, cu respectarea condițiilor prevăzute la articolele 2-5.

Articolul 2

Începând de la data notificării prezentei și până la 31 decembrie 2006, SNCM nu va mai achiziționa noi nave și nu va mai semna contracte de construcție, comenzi sau închiriere de nave noi sau reconstruite.

Începând de la data notificării prezentei și până la 31 decembrie 2006, SNCM nu va opera decât cele 11 nave pe care le are deja în proprietate, respectiv: *Napoléon Bonaparte*, *Danielle Casanova*, *Île de Beauté*, *Corse*, *Liamone*, *Aliso*, *Méditerranée*, *Pascal Paoli*, *Paglia Orba*, *Monte Cinto* și *Monte d'Oro*.

În cazul în care SNCM trebuie să înlocuiască, din motive independente de voința sa, una dintre navele sale înainte de 31 decembrie 2006, Comisia va putea autoriza o asemenea înlocuire în baza unei notificări corespunzător justificate de Franța.

Articolul 3

Grupul SNCM cedează totalitatea participațiilor directe și indirecte deținute în cadrul următoarelor societăți:

- *Amadeus France*;
- *Compagnie Corse Méditerranée*;
- Société civile immobilière *Schuman*;
- *Société Méditerranéenne d'Investissements et de Participations*;
- *Someca*.

Ca alternativă la cedarea participațiilor deținute la *Société Méditerranéenne d'Investissements et de Participations*, SNCM poate vinde activul unic al acestei societăți, nava *Southern Trader*, și poate include această filială.

Cedările pot fi efectuate, la alegerea autorităților franceze, fie prin ofertă publică de vânzare, fie prin invitație de exprimare a interesului, cu publicitate prealabilă și termen de răspuns de cel puțin două luni.

Franța transmite Comisiei dovezi ale tuturor cedărilor. Nu se va putea invoca slaba ofertare primită de SNCM pentru a nu se mai proceda la cedări. În cazul lipsei de oferte și dacă Franța poate dovedi că toate măsurile de publicitate necesare au fost luate, condiția menționată la primul paragraf va fi considerată îndeplinită.

Articolul 4

Începând de la data notificării prezentei și până la 31 decembrie 2006, pentru toate liniile cu destinația Corsica, SNCM se va abține de la orice politică tarifară pentru tarifele publicate prin care să ofere prețuri mai mici decât concurența pentru destinații și servicii echivalente și pentru date identice.

Comisia își rezervă dreptul de a deschide procedura de investigare pentru orice încălcare constatată a condițiilor prevăzute de prezenta decizie, în special a condiției specificate la primul paragraf.

Condiția specificată la primul paragraf este îndeplinită dacă, în fiecare zi, prețurile cele mai scăzute afișate de SNCM sunt peste prețurile promoționale cele mai mici afișate de fiecare din concurenții săi pentru destinații și servicii echivalente.

Condiția specificată la primul paragraf nu se mai aplică din momentul în care prețurile concurenților devin mai mari decât tarifele SNCM în vigoare în anul de referință 1996, corectate cu rata inflației.

Franța transmite Comisiei, în fiecare an, până la data de 30 iunie, toate elementele necesare pentru a demonstra că această condiție este îndeplinită pentru anul fiscal precedent, pentru totalitatea traversărilor cu destinație sau cu plecare din Corsica.

Articolul 5

Conform angajamentelor luate de autoritățile franceze în planul de restructurare, numărul anual de curse dus-întors ale navelor pe diferitele legături maritime cu Corsica este limitat, până la 31 decembrie 2006, la numărul prevăzut în tabelul 3 din prezenta decizie ⁽¹⁾, exceptând cazurile de excepție care nu pot fi imputate SNCM, care ar obliga-o să raporteze anumite curse dus-întors pe alte porturi și exceptând modificarea obligațiilor de serviciu public care revin întreprinderii.

Articolul 6

Franța este autorizată să recapitalizeze SNCM printr-o primă plată în valoare de 66 milioane EUR, începând de la data notificării prezentei decizii.

Până la expirarea perioadei de restructurare, respectiv 31 decembrie 2006, Comisia va putea decide, la solicitarea autorităților franceze, autorizarea ulterioară a unei a doua plăți către SNCM, care va corespunde diferenței dintre cele 10 milioane EUR restante și venitul din cedările prevăzute la articolul 3, conform modalităților vizate la același articol.

O asemenea decizie nu va putea fi luată decât dacă acțiunile prevăzute la articolul 3 au fost realizate, dacă veniturile din cedări nu depășesc 10 milioane EUR și, atât timp cât condițiile prevăzute la articolele 2, 4 și 5 au fost respectate, fără a se aduce vreun prejudiciu competenței Comisiei de a deschide, dacă este necesar, o procedură oficială de investigare pentru nerespectarea uneia din aceste condiții. În caz contrar, cea de-a doua tranșă nu va mai fi plătită.

Articolul 7

Franța va informa Comisia, în termen de șase luni de la notificarea prezentei decizii, cu privire la măsurile luate pentru a se conforma prevederilor acesteia.

Articolul 8

Prezenta decizie se adresează Republicii Franceze.

⁽¹⁾ A se vedea anexa II la prezenta decizie.

ANEXA II

TABELUL 3 DIN DECIZIA DIN 2003

Evoluția ofertei SNCM

	Număr traversări		Locuri oferite		Metri liniari oferiți	
	2001	> 2003	2001	> 2003	2001	> 2003
Marsilia-Corsica	1 881	[...]	1 723 050	[...]	1 469 000	[...]
Toulon-Corsica	187	[...]	303 650	[...]	0	[...]
Golful Genova	1 768	[...]	1 708 700	[...]	0	[...]
Subtotal Europa	3 836	3 067	3 735 400	2 357 500	1 469 000	[...]
Maghreb	302	372	444 000	635 000	0	0
Total	4 138	3 439	4 179 400	2 992 500	1 469 000	[...]

Prețul abonamentului în 2009
(fără TVA, inclusiv cheltuieli de transport pentru expediere simplă)

Jurnalul Oficial al UE, seriile L+C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	1 000 EUR pe an (*)
Jurnalul Oficial al UE, seriile L+C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	100 EUR pe lună (*)
Jurnalul Oficial al UE, seriile L+C, versiunea tipărită + CD-ROM, ediție anuală (cumulat)	22 de limbi oficiale ale UE	1 200 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria L, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	700 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria L, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	70 EUR pe lună
Jurnalul Oficial al UE, seria C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	400 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	40 EUR pe lună
Jurnalul Oficial al UE, seriile L+C, CD-ROM, ediție lunară (cumulat)	22 de limbi oficiale ale UE	500 EUR pe an
Supliment la Jurnalul Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice), CD-ROM, ediție bisăptămânală	Multilingv: 23 de limbi oficiale ale UE	360 EUR pe an (= 30 EUR pe lună)
Jurnalul Oficial al UE, seria C – Anunțuri de concurs	Limbă (limbi) în funcție de concurs	50 EUR pe an

(*) Preț cu amănuntul:

- până la 32 de pagini: 6 EUR
- de la 33 la 64 de pagini: 12 EUR
- peste 64 de pagini: preț fixat după caz

Abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, care apare în limbile oficiale ale Uniunii Europene, este disponibil în 22 de versiuni lingvistice. Cuprinde seriile L (Legislație) și C (Comunicări și informări).

Pentru fiecare versiune lingvistică se încheie un abonament separat.

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 920/2005 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial L 156 din 18 iunie 2005, care prevede că, temporar, instituțiile Uniunii Europene nu au obligația de a redacta toate actele în irlandeză și nici de a le publica în această limbă, Jurnalele Oficiale publicate în limba irlandeză se comercializează separat.

Abonamentul la Suplimentul Jurnalului Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice) cuprinde toate cele 23 de versiuni lingvistice oficiale într-un singur CD-ROM multilingv.

La cerere, abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* conferă dreptul de a primi diverse anexe ale Jurnalului Oficial. Abonaților li se semnalează apariția anexelor printr-un „Anunț pentru cititori” inclus în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Distribuire și abonamente

Publicațiile destinate vânzării, editate de Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, pot fi procurate prin agențiile noastre de vânzări.

Lista agențiilor de vânzări este disponibilă la adresa:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_ro.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) oferă un acces direct și gratuit la dreptul Uniunii Europene. Acest site permite consultarea *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene*, inclusiv a tratatelor, a legislației, a jurisprudenței și a actelor pregătitoare ale legislației.

Pentru mai multe informații despre Uniunea Europeană, consultați: <http://europa.eu>